

Przeopr. „Starodruk" 1957 r.

1

Łysty

Glücksberg

Zawacki

4.

1838 - 1844

9–2

1

Szacowne pismo Pańskie z d. 19. Lipca otrzymałem; i pospieszam, naprzód Łaskawcy mojemu podziękować za Jego pamięć — żałowałem że od lat kilku nie raczyłeś się Pan do mnie zgłaszać — Miło mi w każdym razie będzie, jeżeli nasze stosunki, między Wydawcą a Autorem odnowić się mogą —

W tej chwili niektóre z moich pras dosyć próżnieją — przeto, chętnie bym, Szacowne Jego dzieło: Wspomnienia Podlasia, przyjął do druku — Chciej Pan przeto czém rychlej nadesłać, gdyż życzyłbym, aby dzieło Pańskie jeszcze przed nowym rokiem mogło wyjść z druku — Co do honorarium, to Pan albo exemplarzami przyjmie, albo też innemi Książkami, lecz spodziewam się po Pańskiej wyrozumiałości, że życzenia Jego pod tym względem będą przystępne i jeśli pierwsza próba teraźniejsza pójdzie dobrze, to pochlebiam sobie, że i nadal stosunki nasze długo potrwają —

Co się tyczy edycyi, to nic nie oszczędzę, ażeby ją zrobić ile tylko można czysto i ozdobnie. — Dzieła P. Michała Grabowskiego które u mnie wychodzą, jako też Pomysły do Filozofii dziejów rodzaju ludzkiego Herdera 3 Tomy in 8° maj. — Encyklopedja Powszechna — Dzieła kompletne Brodzińskiego etc etc posłużyć mogą, o dobrych edycyach mojej Typografii —

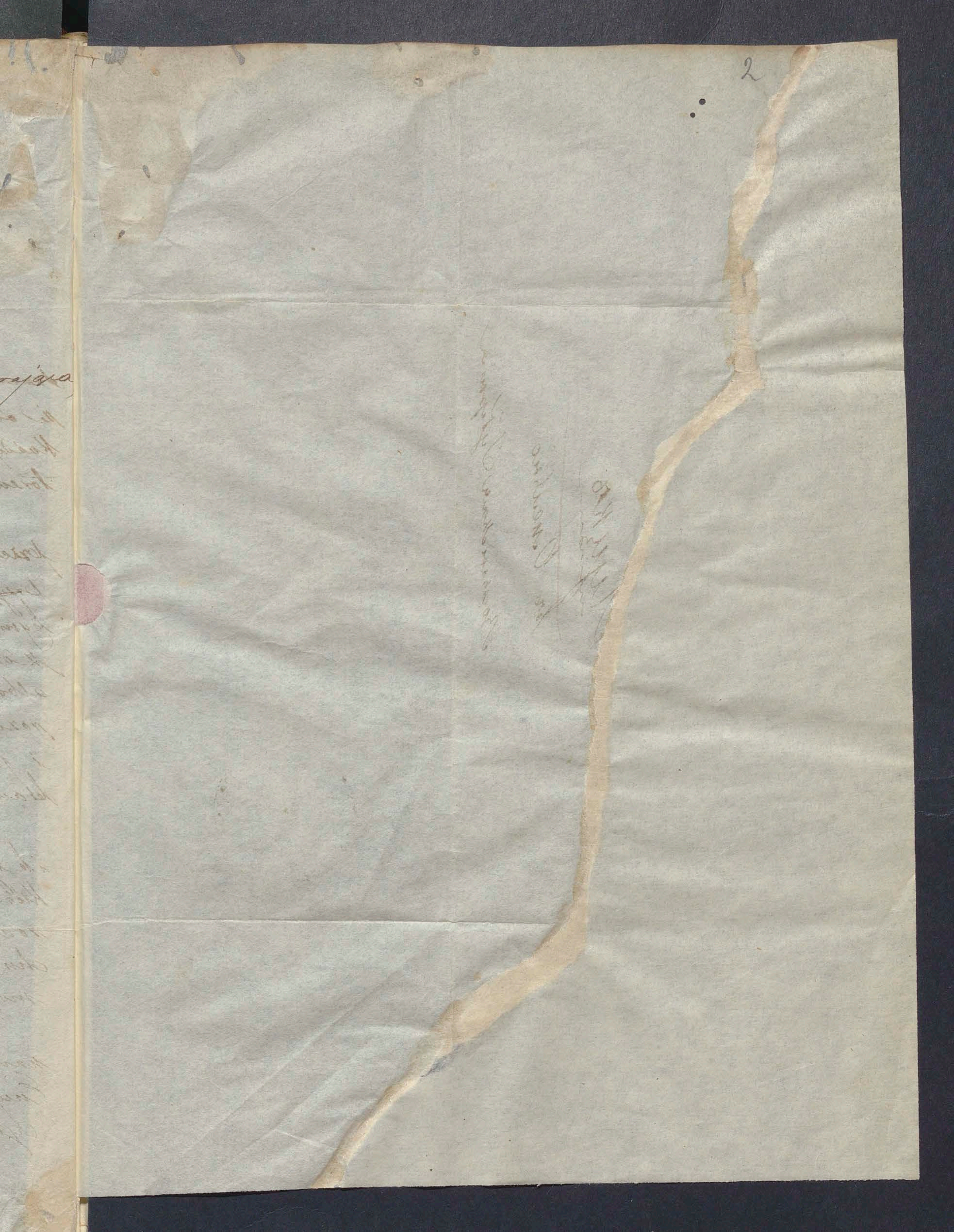
Bardzo bylibyśmy Panu wdzięczni, gdyby Pan raczył nam nadsyłać artykuły miejscowe zaczynając od liter C, D do Encyklopedyi Powszechnej, która tu u nas wychodzi pod redakcyą P. Edw. Odyńca. —

Nie wiem czy Pan już ma:
1° Literatura i Krytyka Cz. III i IV Mich. Grabowskiego (zawierająca nowej liter. francuzkiej)
2° Amerykanka w Polsce (p. Tyszyńskiego) 2 vol.

Łączę wyrazy prawdziwego szacunku.

J. Glücksberg

d. 11. Sierpnia
1838

Луцкъ
[illegible]

въ Омельно

Волынская Губернія

3

2

Monsieur!

Retourné de mon voyage que je viens de faire en province, j'ai eu l'avantage de trouver la lettre que Vous avez bien voulu m'adresser sous la date du 19 Janvier a.c. et je m'empresse de Vous repondre catégoriquement:

1° J'attendrai maintenant l'ouvrage dont nous avons parlé dernièrement à Varsovie – il seroit à desirer que Vous me fassiez l'envoyé complet – pour pouvoir le soumettre à la Censure – Je tombe d'accord avec Vous, qu'il ne convient plus de publier Vos ouvrages sous un nom apocryphe – au contraire, je mettrai tout votre nom, et nous ferons enrager Vos antagonistes, qui sont au désespoir de ne pas avoir Votre talent. –

2° Comme de tous les temps j'ai aimé clara pacta Vous voudrez bien, en m'envoyant le manuscrit, écrire noir sur blanc, ce dont nous avions convenus à Varsovie –

3°. J'ai trop de choses à imprimer cette année de sorte que nous parlerons plus tard de Votre Wre de Vilna.

4°. Pozyjaciel ludu est à la Censure; — Pamiętniki Pastora Assemblante; — Hogarth, je le ferai venir — plus tard

5°. Abonnement de dix huit jours; je Vous enverrai
a, Literatura Krytyka Années 1837. 1838. r. 4.2
b, Komedye Fredro T. V. — 2.0
c, Rabelais vol 1. — 4.5

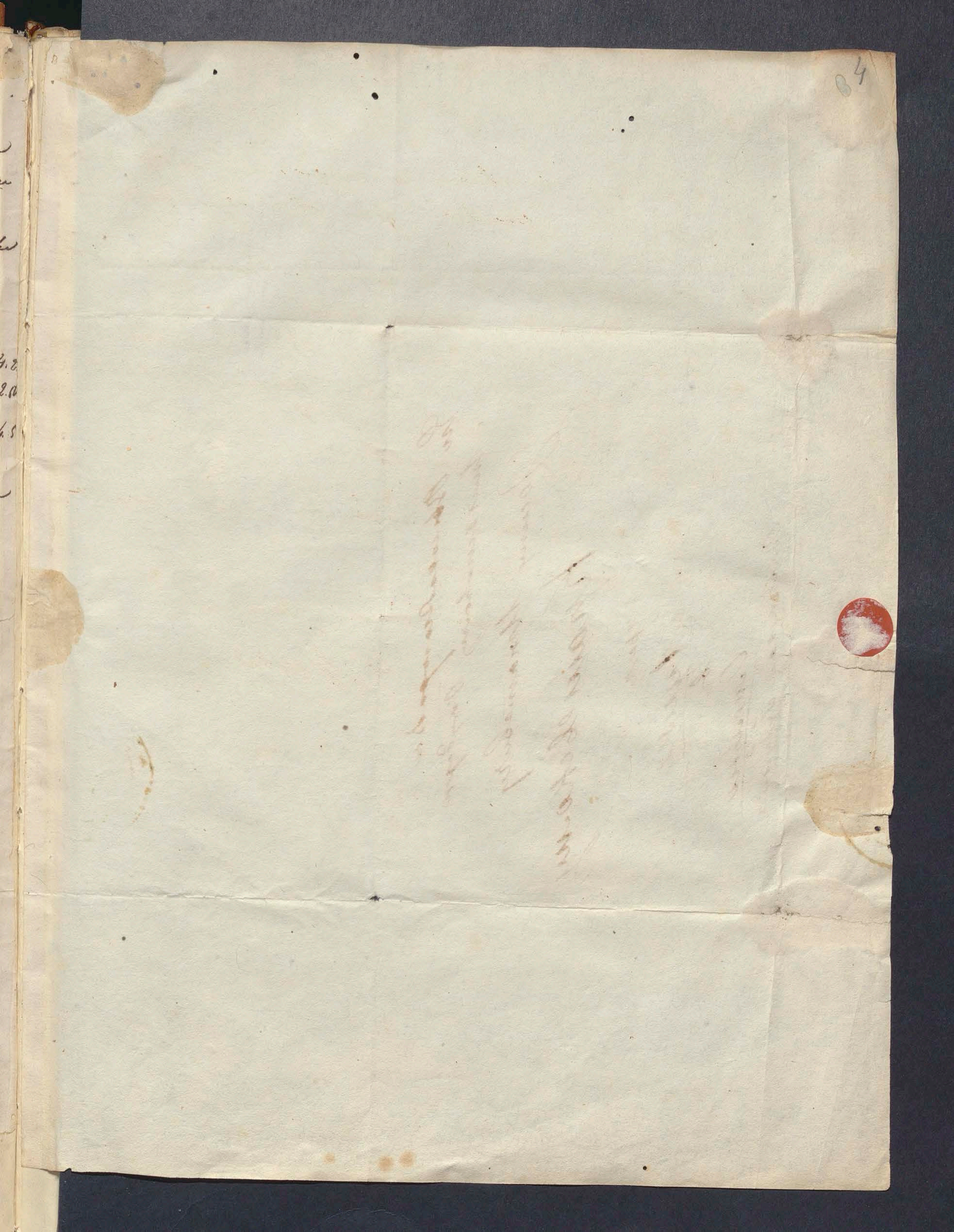
J'espère, que dès aujourd'hui nous serons en relation plus suivie —

Votre tout dévoué Serviteur

J. Glücksberg

Mr. Zawadzki est mort vers la fin du mois de Décembre a. p.

Vilna 16 Mars
1839

84

Его Высокоблагородію
Милостивому Государю
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому

50

чрезъ
Луцкъ
въ
Омельно
Волынская Губернія

3

Monsieur,

A l'instant même, j'ai eu le plaisir de recevoir votre chère lettre du 20 ct. — J'ai envoyé de suite, chez le relieur, pour faire brocher le manuscrit — et demain je le soumettrai à la Censure — j'espère qu'au bout de 15 jours, je pourrai déjà le mettre sous presse — Je vous suis bien obligé de vos informations concernant l'enveloppe de l'ouvrage. Orné d'une lithographie, elle sera nécessairement plus de goût — J'aurais bien volontiers voulu ajouter les autres 20 dessins, mais malheureusement, les lithographies de ce pays-ci, sont d'une lenteur décourageante — et il faudrait une éternité, avant les obtenir de ces Mrs — Cependant, si vous pouviez me les envoyer, avec le retour du Courier, je traiterai avec les propriétaires des établissemens lithographiques, et s'ils sont raisonnables et pas trop exigeants, j'ajouterai les dessins — je crains seulement que cela n'augmente de beaucoup les frais —

Il me vient encore une idée, je dois aller, à cause de ma maladie, c'est une inflammation d'oreilles, qui m'a rendu presque entièrement sourd, à l'étranger — je ne sais où j'irai, cela dépendra de [illegible]sultation des médecins à Breslau — Si par hasard, je passe par [illegible] je les ferai lithographier là-bas — Je crains seulement que vos lithogra[illegible] dessins n'arrivent trop tard —

Suivant votre désir, j'écrirai à Varsovie, pour voir si mon frère a encore Hogarth et s'il peut me le céder, si non, je le ferai venir, avec les autres articles que je dois demander de Londres — et vous pouvez être sûr, et compter sur ma parole que vous l'aurez vers la fin de cette année ci au plus tard, peut-être au mois de Novembre. —

Quant à la révision des épreuves, je les ferai surveiller avec tous les soins possibles —

Ayez donc la bonté de m'envoyer au plus vite le 2e vol. il est de toute importance pour moi, que l'ouvrage paraisse avant la fin de Septembre — je compte donc sur vos bontés — en cela — et j'espère qu'à mon retour de l'étranger, je pourrai déjà vous envoyer un exemplaire tout imprimé, de votre délicieux ouvrage.

Vous ne m'avez pas envoyé le Repertoire de Notre poete feuille —

Par le courrier prochain, je vous enverrai 12 Livraisons de l'encyclopédie — pour lesquelles vous trouverez facilement un amateur — si vous ne voulez pas le garder pour vous même —

Je vous remercie d'avance et du meilleur cœur du monde de l'article que vous voulez bien envoyer au Tygodnik Petersburski et Paguarski concernant notre Encyclopédie —

Je vous ferai avoir un petit ouvrage sur la peinture ainsi vous le désirez —

Adieu, je vous salue de la plus parfaite Estime

Votre tout dévoué

J. Glücksberg

le 29 Juin

1839

P. S. Après y avoir mûrement réfléchi — je donnerai une enveloppe élégante imprimée — et je mettrai de vos dessins, au pis aller, au moins une dans chaque volume en tête de frontispice — D'ailleurs je verrai plus tard, comment je pourrai m'y prendre —

Puisque la lettre n'a pu partir qu'aujourd'hui, je vous envoie ce jour les 12 livr. de l'encyclopédie —

Le même

Ce 2 Juillet 1839.

Comme il y a plus de 20 collaborateurs pour l'encyclopédie et la rédaction étant partagée parmi plusieurs personnes, je vous prierai en faisant l'analyse du mérite de l'ouvrage, de ne vous attacher à aucun nom de rédacteur, mais d'énoncer le désir de connaître les divers auteurs de cette publication — car avec le temps je donnerai la liste des noms de toutes les personnes qui ont participé à la marche de cette entreprise colossale! Cependant je laisse à votre manière de voir de nommer M. Odzyier comme rédacteur principal —

Господину Помѣщику

І. Осипу

Крашевскому

Wielmożnemu черезъ

J. I. Kraszewskiemu Луцкъ

przez въ Омельно

Łuck

w Omelno.

50

ВИЛЬНА
11 ИЮЛЬ

Monsieur,

Je reçois à l'instant la chère vôtre du 20 ct. et je vous suis bien obligé de l'intérêt que vous prenez à notre encyclopédie. Vous avez parfaitement raison de dire que la lenteur avec laquelle les derniers Nos ont été publiés à Varsovie, a fait beaucoup de tort à l'entreprise, mais l'opinion et la confiance va revenir par la rapidité avec laquelle paraissent maintenant les Nos sous la rédaction de Mr Odyniec — J'en compte sur votre organe tout puissant dans une telle entreprise — Un joli article de votre charmante plume dans le Tygodnik fera des merveilles —

Puisque vous croyez que Petersb. pourra retarder la publication de votre manuscrit — veuillez donc me l'envoyer par le retour du courr. je le ferai censurer ici — mais ne tardez pas je vous en prie de me faire tenir de l'eau —

J'ai pris note ce dont vous demandez — je doute fort que Hogarth soit à Varsovie il faudra absolument l'attendre jusqu'à ce qu'il vienne de Londres —

Je vous salue avec estime et amitié!

J. Glücksberg

Wilno
le 29 Mai
1839

Гну Потомщику

И. Крашевскому

Wielmożny
J. Kraszewski
przez
Łuck
w Omelnu

чрезъ
Луцкъ
въ
Омельно

Monsieur,

Par la présente je m'empresse de vous prévenir, que je viens de recevoir :
Rabelais oeuvres complètes
Fredro T. Ve, que je pourrai vous expédier avec Grabowski, et une liste de nouveautés — veuillez donc me dire par le retour du Courrier, si ma lettre du 16 8. vous est parvenue, et si et où je dois vous adresser les susdits livres —

Notre Encyclopédie avance beaucoup, et j'espère, que vous voudrez bien souscrire à un exemplaire — et si n'est pas abuser de vos bontés peut être voudriez vous, vous charger de la distribution d'une dizaine d'exemplaires.

Je ne sais, si je vous ai déjà prévenu, que je dois commencer cette année-ci l'impression de Shakespeare en polonais — j'en ferai une édition soignée.

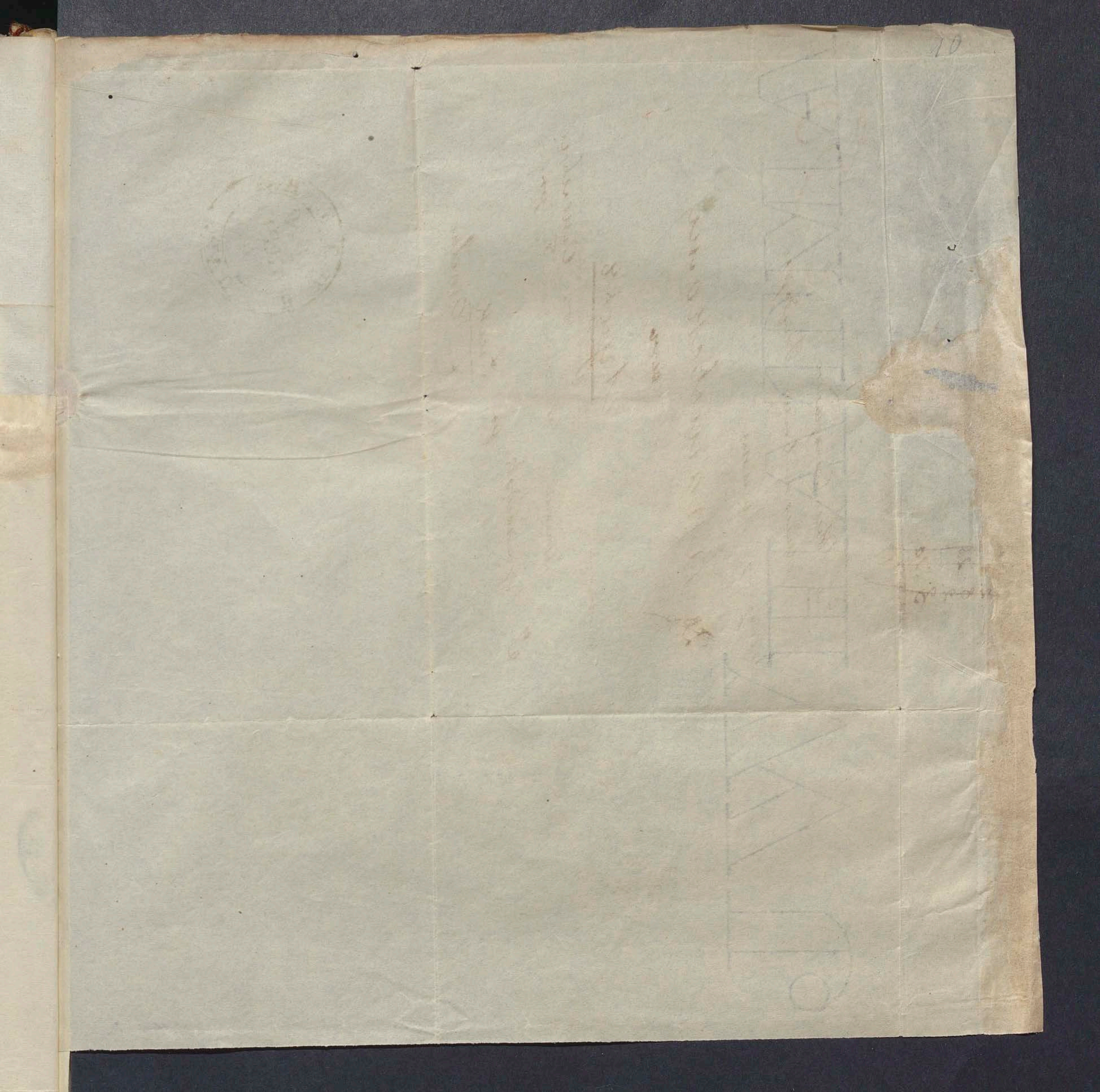
J'ai déjà également du beau papier tout prêt pour votre voyage, et j'attends seulement l'arrivée de votre manuscrit, pour mettre l'ouvrage sous presse —

Ayez la bonté de m'informer également, ce que vous avez de prêt dans votre portefeuille pour l'impression, et dites moi s'il vous plaît qui avez vous à Petersbourg, à qui l'on puisse s'adresser, dans le cas où la Censure fasse des difficultés ici — Le meilleur chose serait, si par votre crédit que vous avez à Petersbourg, vous pourriez m'envoyer vos manuscrits censurés là bas — car ici c'est la mer à boire.

Dans l'attente de vos agréables nouvelles, je vous salue de bien bon Coeur. Votre tout dévoué

J. Glücksberg

9

10

2. 12 -
2.
8. 25
2.
3. 10
17

1

28 4/8
2/9
3/

6 50

Его Высокоблагородію
Милостивому Государю
Господину Іосифу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
Monsieur
въ Омельно
Monsieur Волынская Губернія
J. Kraszewski par Łuck
à Omelno.

ВИЛЬНА
1839
АПРЕ.
9
ПАЛ.

Monsieur,

Je reçois à l'instant votre honorée du 21. p. et je m'empresse de vous expédier par le Courrier d'aujourd'hui:

1. Literatura 1837. 1838. . . r. 4. 25.
2. Fredro, trzy sztuki . . . 2. 50.
3. Rabelais Complet . . . 4. –
frais de port . . . 1. 35.
Rs. 12. 10

Pour ce qui est de l'honoraire que vous demandez pour votre manuscrit je suis d'accord avec vous — je vous fournirai des livres pour quatre cent francs — et le transport sur compte à part. Mais je vous conjure de me l'envoyer au plus vite possible, car je désire le faire paraître au commencement du mois d'Août — Je crois qu'avec vos relations que vous avez à Petersbourg il vous sera facile d'obtenir bien peu la censure — et que je pourrai déjà être en possession de votre manuscrit vers la fin de ce mois —

Ayez la bonté de me faire connaître le répertoire des manuscrits que vous avez, en outre, de prêt pour l'impression — car je voudrais franchement devenir l'éditeur de vos belles productions. Quant à l'honoraire, je m'en rapporte à votre délicatesse, et j'espère que nous pourrons toujours être d'accord. — On dit que vous avez le 2d. vol. de prêt de Wyprawki literackie — ?

Ci-joint je vous fais parvenir en attendant 5. billets d'abonnement pour notre encyclopédie — j'ai l'espoir que vous parviendrez à placer davantage — Je vous envoie la liste d'abonnés. Vous voudrez y inscrire avec tous les détails, et me les retourner —

Je vous conjure encore une fois, de faire tout votre possible, pour que j'aie le manuscrit au plus vite.

Dans l'attente de vos agréables nouvelles, je vous prie d'agréer mes salutations bien amicales

J. Flucksberg

P. S. Comme je suis souffrant il est possible que je sois obligé d'aller aux eaux vers le mi Juin je serais donc bien aise, si votre manuscrit me peut parvenir avant mon départ

12

7

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

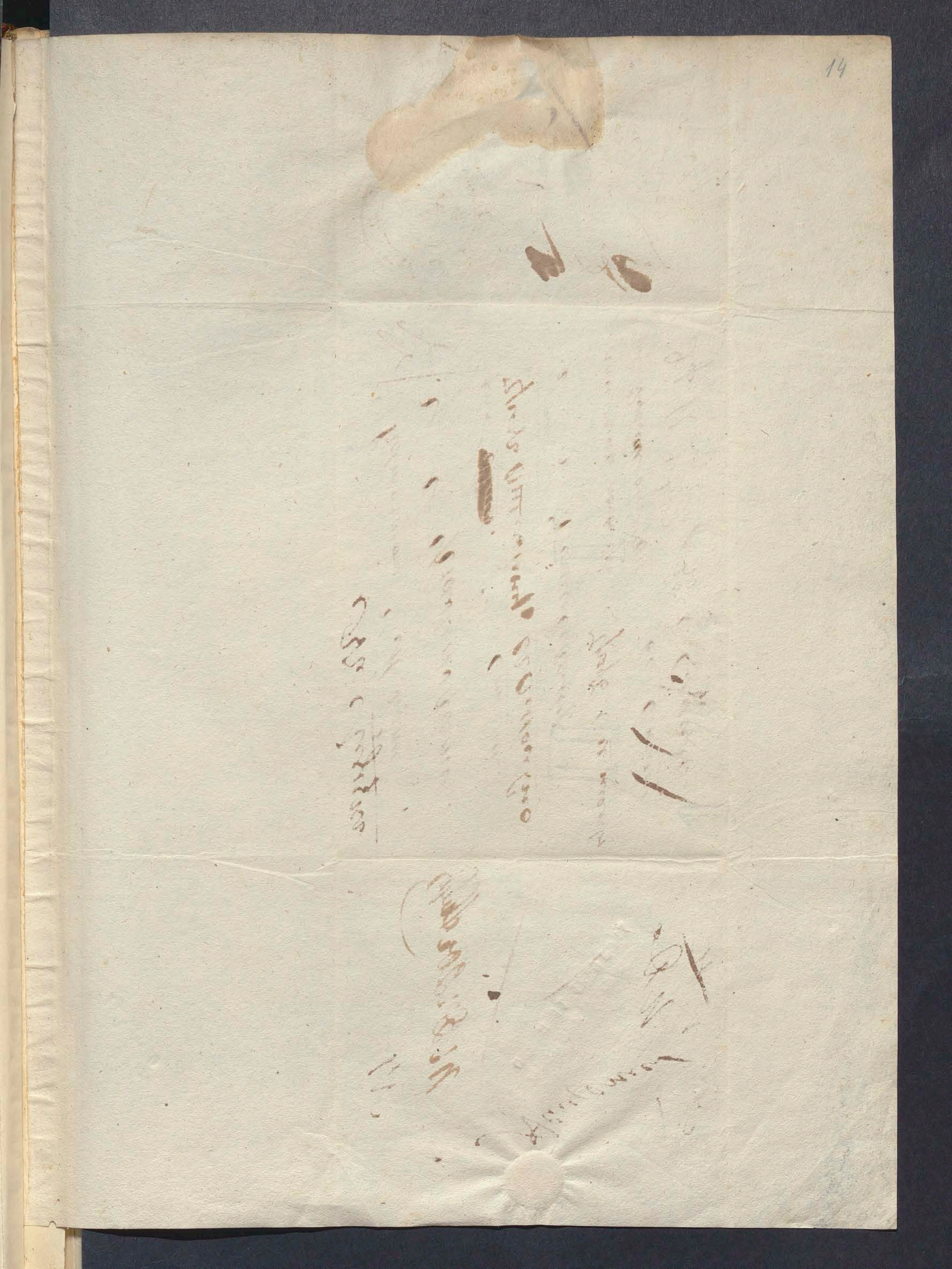
Ostatni list Wielmożnego Pana Dobrodzieja niezastał już Pana Glücksberga w Wilnie, i wczora do Warszawy odesłany został; żądane zaś Książ. dzisiejszą pocztą do Pańskiego Adressu odesłane będą. — Brakujące numera 15–18. w roku II^{gim} Przyjaciela Ludu w krótce Wielmożnemu Panu Dobrodz. dostarczone będą; N° 45. tegoż samego roku w Cenzurze przytrzymany został.
Rok pierwszy i drugi Przyjaciela Ludu, jest zupełnie wykupiony, jednakże mamy nadzieję, iż się druk drugiej edycyi w krótce rozpocznie.
Łącząc wyrazy wysokiego szacunku zostaję

Wielmożnego Pana Dobrodzieja
najniższym sługą.
J. J. Glücksberg.
J. Zelow

w Wilnie dnia 3^{go} Sierpnia
1839.

Nota.

1 Balzac, Beatrix. 2 Vol. . . .	Rs.	2. 20.
1 —— . Gambara . . .		1 —.
1 —— . le curé de village . . .		1 —.
1 —— . la maison Nucingen . .		1 20.
1 —— . Rivalités en Province .		— 75.
1 Przyjaciel Ludu rok III i IV 1= 14. 19= 4244=52 . à . 3 60 . .		7. 20.
1 Musée des familles 1838 . . .		3 90.
1 Pamiętniki Paska		2 —.
		19 25
Za porto i kosztа posyłki . .		90.
		Rs 20 . 15 Kop.

ВИЛЬНА
1839
АПР 4

Въ Слуцкъ

Wielmożnemu J. M. Panu
J. J. Kraszewskiemu
przez Słuck. w Omelnie.
чрезъ Ошмяну, въ Омельно

Г[ну] J. Крашевскому
при семъ посылка : чрезъ Ошмяны
на Публ. ас. 70 — въ Омельно
9 ф. 12 2/4 ... 35 ч. Слуцкъ

15

8.

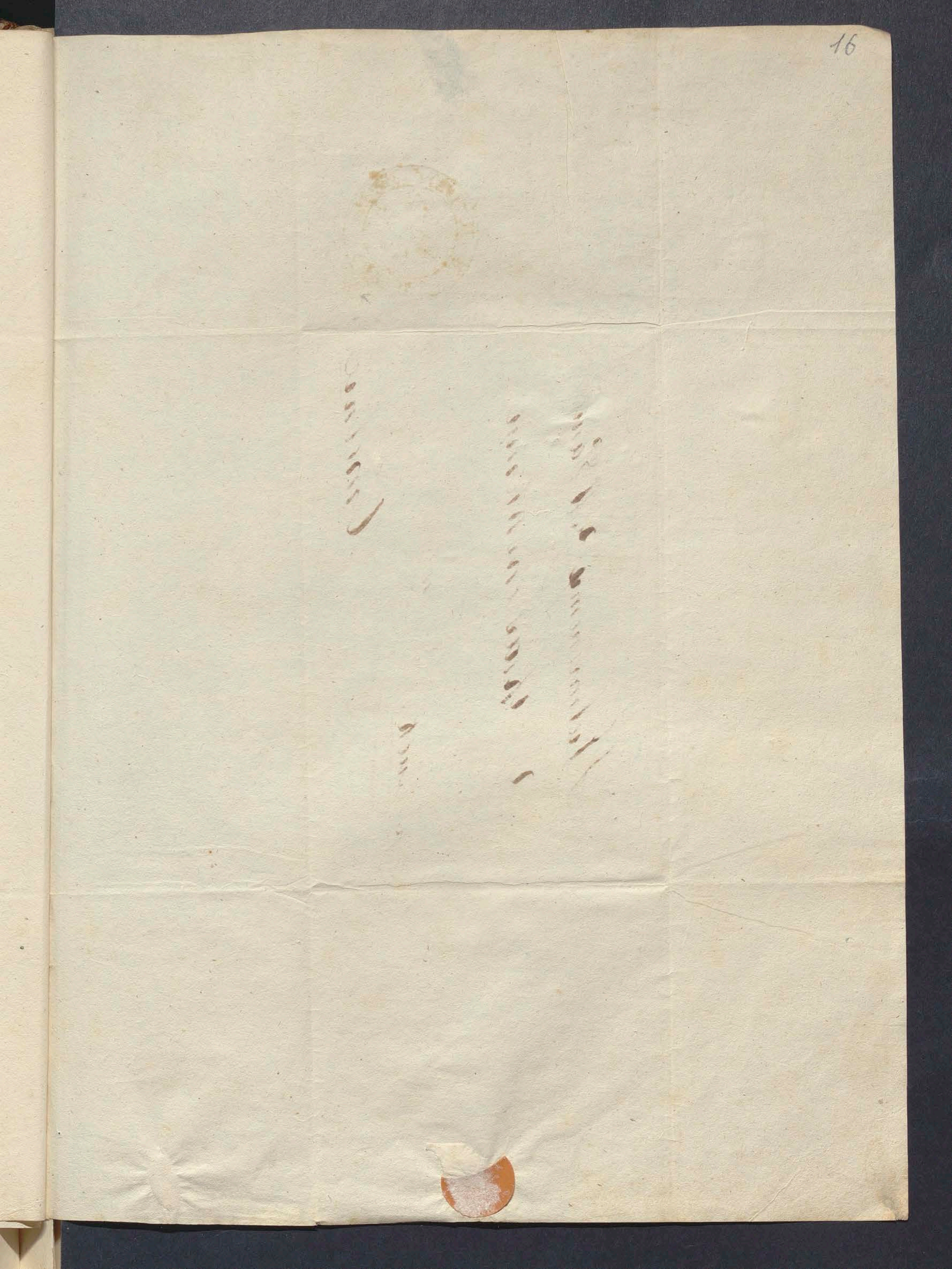
Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Odwołując się na mój ostatni list z 3go b. miesiąca, upraszam najpokorniej Wielmożnego Pana Dobrodzieja o najprędsze nadesłanie manuskryptu Wspomnień Tom II. gdyż iuż 21. forma tego dzieła wydrukowana iest, i najdalej za dwa tygodnie Tom I prasse opuści. Pan Glücksberg ciągle w Warszawie dla uzyskania zdrowia bawi, i dopiero w Październiku do Wilna powróci. Najdalej za trzy tygodnie opuści u nas prasse Tom I.szy dzieł W. Shakespeare tł. przez X. Hołowińskiego, i nieomieszkam zaraz po odzyskaniu cenzurnego biletu ieden Exemplarz tego dzieła Wielmożnemu Panu Dobrodziejowi przesłać. Łącząc wyrazy prawdziwego szacunku, zostaję

Wielmożnego Pana Dobrodzieja
najniższy sługa.

w Wilnie d. 27. Sierpnia 1839.

z. J. Glücksberg.
P. Jeleń

16

50

Wielmożnemu J. M. Panu

J. Kraszewskiemu

p. Łuck. w Omelnie

В. П... 1839. АВГУ. 30

Spis
Książek które 8 Sierpnia do Adresu Wielmożnego JP Kraszewskiego z Księgarni J. Glücksberga słano.

1. Balzac, Beatrix 2 vol		Rs. 2.20
1 — Gambara		1 —
1 — le Curé de Village		1 —
1 — maison Nucingen		1 20
1 — Rivalités en Province		75
Przyjaciel Ludu rok III. IV 1=14 -19=12 44—52		7 20
brakujące Num. z P. Ludu wkrótce w Wilnie nadejdą, gdyż już od 2 miesięcy z Leszna wysłane są		
Musée des familles 1838		3 90
Pamiętniki Paska		2 —
Koszta posyłki		90
		Rs. 20. 15

Września 9. Wspomnienia Polesia Wołynia i Litwy from 1=22.

28. 1 les Avant. du gr. Balzac.
28. 2 40

58 100
47 15
12-85

Nouveautées

Abrantès, duc, Raphael 2 Vol	Rd.	2 40
" " la duchesse de Solombrai 2 Vol		2 40
Baudot, deux années d'Illusion 2 Vol		2 40
Bernard, le Paravent 2 Vol		2 40
" " Gerfaut, 2 Vol		2 40
Bracereck, Doverston 2 Vol		2 40
Brisset, la marechal de Saint-André 2 Vol		2 40
Brot, Folles amours 2 Vol		2 40
Bulver, Pelham 2 Vol		2 40
" Rienzi 2 Vol		2 40
Claire, Catalanzi 2 Vol		2 40
Custine, Ethel 2 Vol		2 40
Dumas, Contes et Nouvelles		1 –
" Pauline		1 20
" Capitaine Paul		1 10
" Quinze jours au Sinai 2 Vol		2 40
" Acté 2 Vol		2 40
" Mademoiselle de Belle-Isle Drame		75
Jacob, les Avantures du grand Balzac 2 Vol		2 40
" le Marchand du Havre		1 20
Janin, Voyage en Italie		1 20
Lamartine, Recueillements poétiques		75
Marryat, Ardent, Trougton 2 Vol		2 40
" le vieux Commodore 2 Vol		2 40
Martineau, Traditions de Pallestine		1 20
Musset, Mignard et Rigaud 2 Vol		2 40
Quinet, Allemagne et Italie 2 Vol		2 40
La jeune Rachel et la vieille Comédie française		1 –
Saint Félix les nuits de Rome 2 Vol		2 40

Saint Felix le Colonel Richmond 2 Vol Rs 1.

Soulié Un diamant a dix facettes 2 Vol . 2

—— Maitre d'Ecole . 1

"—, l'homme de lettres 8 " 3

Sue, Arthur 1. 2 Vol. . 2

Vigneaux les Ages de la femme . 1

Vinet, Resumé de l'histoire de la litterature 1

Waldor, Alphonse et Juliette 2

Hugo Ruy-Blas Drame

Au pied des Pyrenées 2 Vol . 2

Davis la Chine 2 Vol . 3

Nowości Polskie

Poezye Bohd. Zaleskiego Lwów Rs . 1

Ziemiaństwo polskie Koźmiana . 3

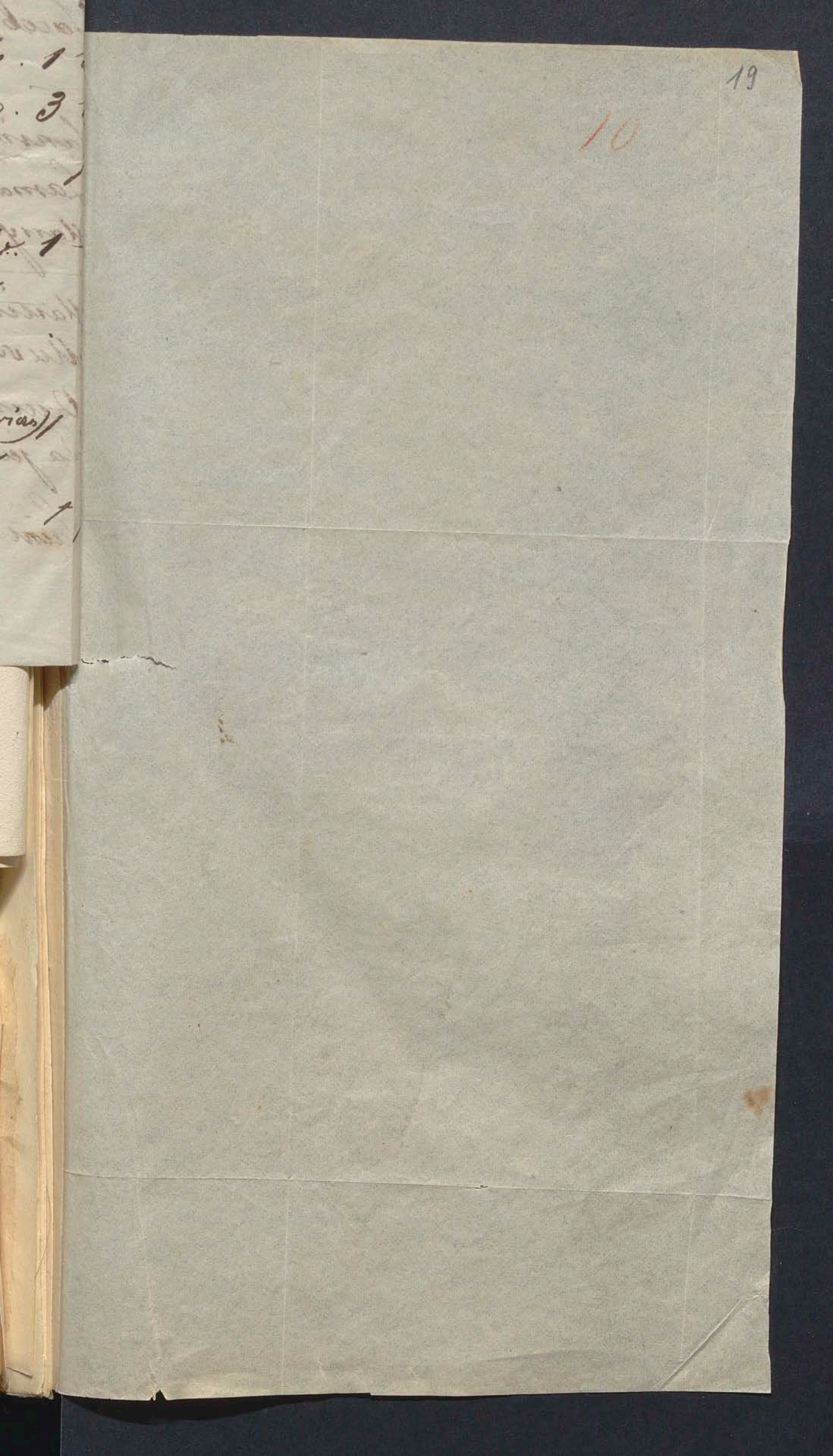
Gawędy Kowalskiego Lwów 1

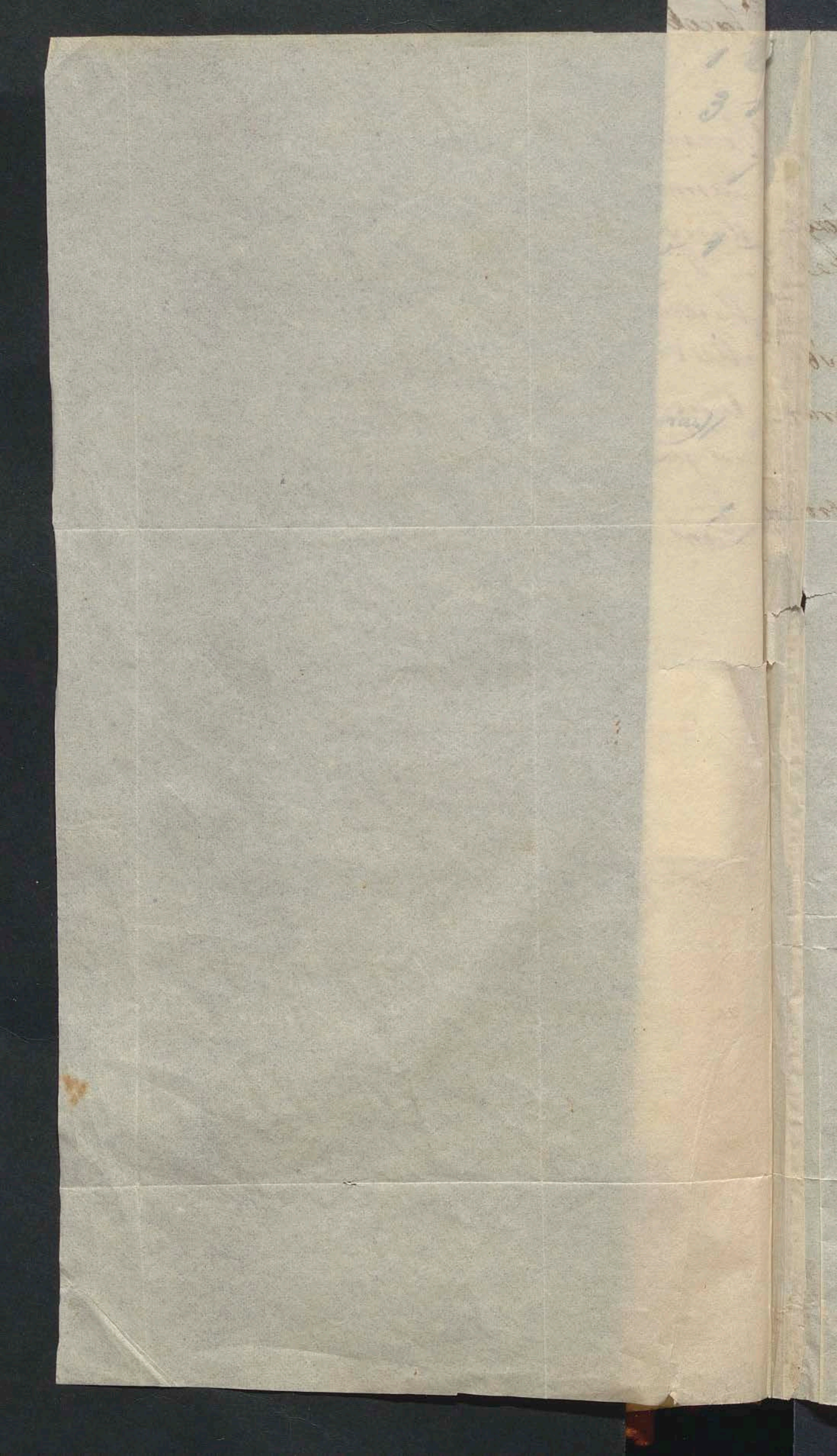
Marya powieść Ukrainska Malczewskiego Lwów . 1

—— " —— " edycya Londyńska z nową pisownią

Zbiór Pamiętników o dawnej Polsce Tom I. Lipsk (Niemcewicza) 1
z wyłączeniem imienia i portretu które cenzura wymazała —

Słowianie Jasowskiego I. II 1

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Dzisiejszą pocztą posyłam do Pańskiego adresu 22 form Wspomnień, reszte form w przyszłym tygodniu ukończone będą, które nieomieszkam zaraz po wyjściu Panu Dobrodziejowi przysłać. Upraszam Pana Dobrodzieja nam rejestr omyłek, jeżeli się jakie w tomie I znajdują, przesłać, żeby go można przy tomie II umieścić. Oraz powtarzam prośbę moją względem najprędszego nadesłania tomu II Wspomnień, żeby druk tego dzieła niebył przerwany.

Pan Glücksberg ciągle w Warszawie bawi; w ostatnim swoim liście nam donosi iż dzieła Hogartha dla Pana Dobrodzieja zapisał, i które najdalej za miesiąc do Wilna przybędą.

W tém tygodniu rozpocznie się u nas druk dzieła Pana M. Grabowskiego pod tytułem: Stannica Hulajpolska pow. nar. p. Edw. Tarsza w 4. Tomach. i mamy

nadzieję takowe w przeciągu tego roku ukończyć
Literaturę i Krytykę rok 1839. najdalej za
6. tygodni prasa opuści.

W słodkiej nadziei iż Pan Dobrodziej prośbę
moje spełnić raczy, zostaję z wyrazem praw-
dziwego szacunku

JWielmożnego Pana Dobrodz[iej]a
najniższym sługą

w Wilnie d. 10 Września
1839.

J. Glücksberg.
J. Yeleń

21

Wielmożny Mości
Dobrodzieju.

Z listu Pańskiego z. 16. t. b. m. dowiedziałem się iż Wielmożnego Pana Dobrodzieja posyłka moja z 32 Sierpnia niedoszła, udałem się więc zaraz do tutejszego Poczamtu i dowiedziałem się, iż ta posyłka która omylnie przez Słuck adressowana była, do tego miasta odesłaną została. Załączam spis tych książek, które w krótce Pan Dobrodziej odbierzesz, gdyż już tutejszy Poczamt do Słucka pisał żeby zaraz takowe do Łucka odesłane były.

Przy niniejszym załączam takie listę nowości, z których może Wielmożny Pan Dobrodziej cokolwiek zażąda.

Pan Glücksberg dopiero 16. b. m. z Warszawy do Wrocławia Berlina i Lipska wyjechał, i prędzej jak za 4 tygodnie niewróci; — w ostatnim swoim liście z Warszawy donosi powtórnie, iż Hogartha przed 2 miesiącami dla Pana Dobrodzieja zapisał — i mam nadzieję iż to dzieło najdalej za 5 tygodni w Wilnie przybędzie.

Dzisiejszą pocztą posyłam do Pańskiego adresu form. 23 24. 25. i 26. Wspomnień, forma 27. 28 i 29. pod prassą. —, dla powiększenia wagi dołączyłem dziełko pod tytułem: les Avantures du grand Balzac. 2 Vol, które jeżeli się Panu Dobrodziejowi niespodoba, upraszam przy pierwszej sposobności zwrócić.

Upraszam najpokorniej Wielmożnego Pana Dobrodzieja o najrychlejsze przesłanie 2 Tomu Wspomnień, gdyżbyśmy bardzo radzi to dzieło w krótkim czasie ukończyć, żeby go jeszcze w tym roku za granicę z innymi naszymi nakładami wysłać.

Łącząc wyrazy wysokiego szacunku, zostaję z prawdziwym szacunkiem

WWielmożnego Pana Dobrodz

najniższy Sługa

w Wilnie d. 28 Września 1839.

r. J. Glücksberg.

p. Jelen

753

Wielmożnemu JW Panu

J. I. Kraszewskiemu

1/1 l. 1 [illegible]
лоц 5 k

при семъ посылки
на руб. асс. 5 —

Omelno
p. Łuck

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

12

Daruj Wielmożny Pan Dobrodziej iż się ciągle naprzykrzam, lecz sobie inaczej pomódz niemogę, gdyż Wielmożny Pan Dobrodziej na kilkakrotne prośby moje drugiego tomu manuskryptu Wspomnień nieprzysłał. Wiadomo Wielmożnemu Panu Dobrodziejowi iż nam wiele na tym zależy żeby to dzieło do Kijowskich Kontraktów ukończyć. Ośmielam się więc jeszcze raz Pana Dobrodzieja o najprędsze nadesłanie rzeczonego manuskryptu, prosić i zaręczam, iż dzieła Hogartha Wielmożny Pan Dobrodziej wkrótce odbierze.

Brakujące numera z Przyjaciela Ludu roku IV^go już nadeszły, lecz pakiet dopiero za powrotem Pana Glücksberga to jest za 3 tygodnie Cenzurze przedstawiony będzie.

Dzisiejszą pocztą wysyłam do adresu Pańskiego kilka nowości, które jeżeli się niespodobają Wielmożny Pan Dobrodziej raczy przy pierwszej sposobności zwrócić.

W słodkiej nadziei iż Wielmożny Pan Dobrodziej prośbe moje spełnić raczy, zostaję z prawdziwym szacunkiem

Wielmożnego Pana Dobrodzieja

Wilno d. 12. Października 1839.

najniższy sługa.

f. J. Glücksberg.

J. Zelen

lení po
ozn

Nota

1 Przyjaciel Ludu · rok V N 1=39 · komplet.

Rs. 3 60

1 Poezye Bohdana Zaleskiego : . 1 50

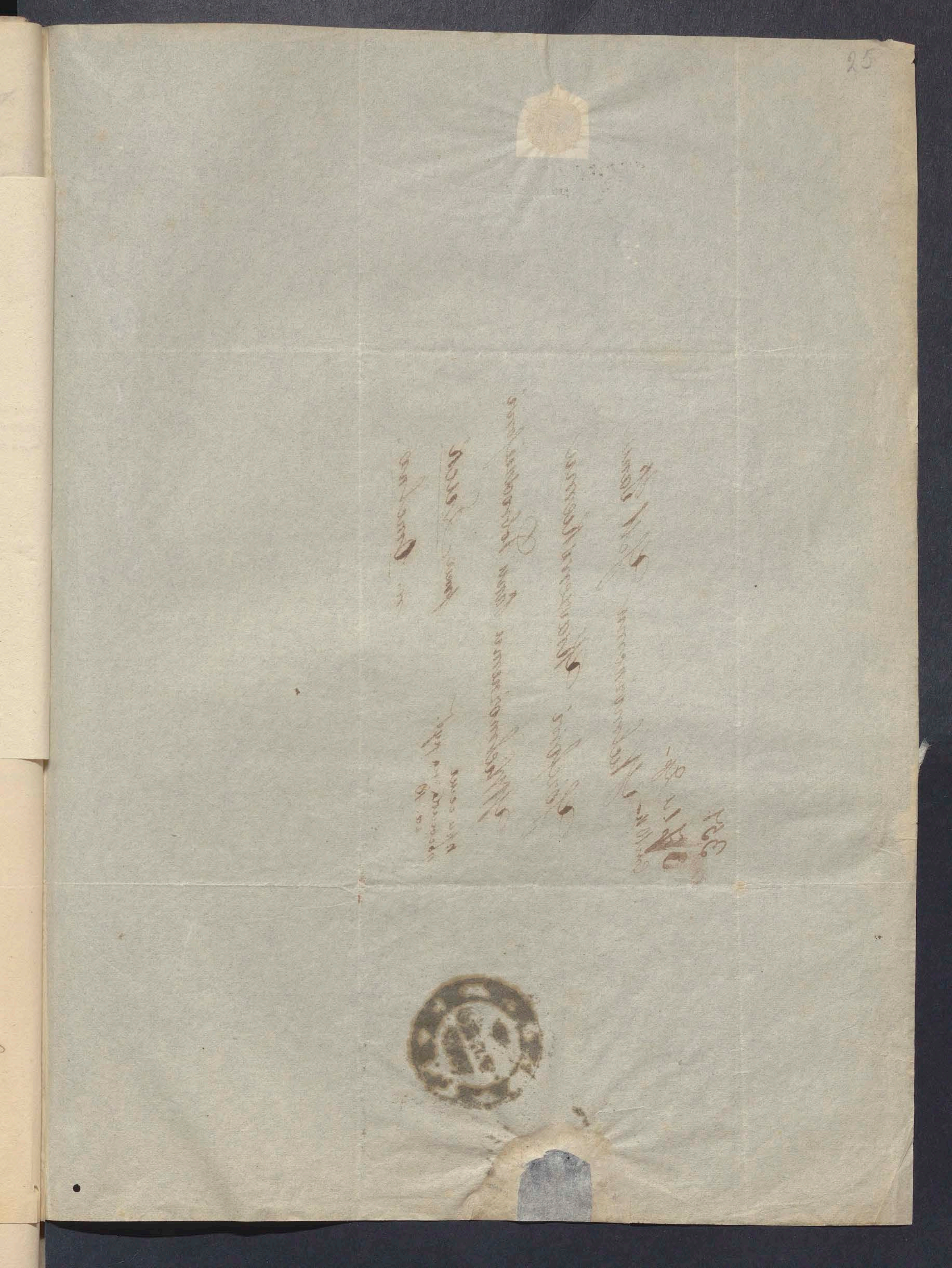
cena później oznaczona będzie 1 Kalendarz Odyńca / Giaur cenzura zabrała : . .

1 Prace Literackie I : . . 1 50

Rs. 6 40 k

Koszta posyłki : . . 75.

Rs. 7 15

351.

Zł. ... Gr.

Cm. 10 k.

Wielmożnemu JMł Panu

Józefowi Krauzerskiemu

Wielmożnemu Panu Dobrodziejowi

przez Łuck

w. Omelno.

при семъ посылка на руб. сс. 10

26

13

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Odwołując się do moich listów z 28. zeszłego i 12. bieżącego miesiąca, mam honor niniejszym Wielm. Pana Dobrodzieja zawiadomić, żeśmy dzisia list od Pana Glücksberga z Berlina otrzymali, datowany 20/8. b. m., w którym nam donosi iż bardzo piękny Exemplarz dzieł Hogartha dla Wielmożnego Pana Dobrodzieja kupił, i takowy sam 8 Listopada do Wilna przywiezie. Uprasza Wielmożnego Pana najspokorniej o przysłanie drugiego tomu manuskryptu Wspomnień gdyż później na żaden sposób nie będzie można to dzieło do Kijowskich kontraktów ukończyć, zaręczam iż Hogartha za dni 28. Wielmożny Pan Dobrodziej w Omelnie mieć będzie. W przeciwnym razie zaś, jeżeli moje przyrzeczenia wiary nie znajdą, racz Wielmożny Pan Dobrodziej ten manuskrypt do żądając w swoich przyjaciół do Wilna przysłać, i mam nadzieję iż mię znajdzie.

Łącząc wyrazy wysokiego szacunku, zostaję

Wielmożnego Pana Dobrodzieja
najniższy sługa
p. J. Glücksberg.
Zeliń

Wilno d. 19 Października
1839.

27

14

Wielmożny Mości
Dobrodzieju.

List Pański z 18. b. m., otrzymałem, i spodziewam się iż po dziś dzień także moje listy z 12. i 19. b. Wielm. Pana Dobrodzieja doszły.
Wszystkie od nas na Słuck wyprawione, zostały od tamtejszego Poczamtu (gdyż adressu W. Pana Dobrodzieja znaleść niemogli;) odesłane do Oszmian. dotąd wczorajszego dnia tutejszy Poczamt pisał, żeby zaraz te wszystkie (w jednej znajduje się forma 1=do 22. Wspomnień) do Łucka odesłane były. Jeżeli Oszmiański Poczamt niebył tak gorliwy że takowe gdzie w przeciwną stronę wysłać zaniechał, to mam nadzieję, iż Wielmożny Pan Dobrodziej te książki w przeciągu dni 10 w Omelnie mieć będzie.
Dzisiejszego dnia wysyłam do Pańskiego adressu na załączonej nocie wymienione książki, resztę żądanych jakoto: Voyage en Italie p. Janin, i Dumas. Mab. de Belle Isle teraz zabrakły, i dopiero za dwa miesiące nowe exemplarze mieć będziemy. — Les Francais i Les Anglais peints par eux memes które mi tylko z uwiadomienia są znajome, spodziewamy się także w kilku tygodniach odebrać.
Po otworzeniu już w wielkiej ilości nadeszłych i nadejść mających transportów z książkami

w. p.

polskiemi, niemieckiemi i francuzkiemi, nie…
kam Wielm. Panu Dobrodziejowi Katalożek przygot…
wać, i pierwszą pocztą przesłać.
Oraz udaję się z następującą prośbą do Wielm…
nego Pana Dobrodzieja i mam nadzieję iż mi je…
nie odmówi. – Wiadomo Panu Dobrodz. iż za miesiąc…
port do Kijowa wysłać musimy, jeżeli byśmy za…
Manuskrypt dopiero po wysłaniu Hogartha odebra…
mieli, to na żaden sposób nie będzie można to druk…
do wyżej wymienionego czasu ukończyć; upraszam wię…
Wielmożnego Pana Dobrodzieja najpokorniej o przysłan…
jednej części manuskryptu żebyśmy zaraz druk rozpoc…
mogli, a resztę zaś po odebraniu Hogartha, który
Pan Glücksberg w ~~Wilnie~~ Berlinie kupił i sam w przyszły…
tygodniu przywiezie.
Zaczem wyrazy prawdziwego szacunku zostaję

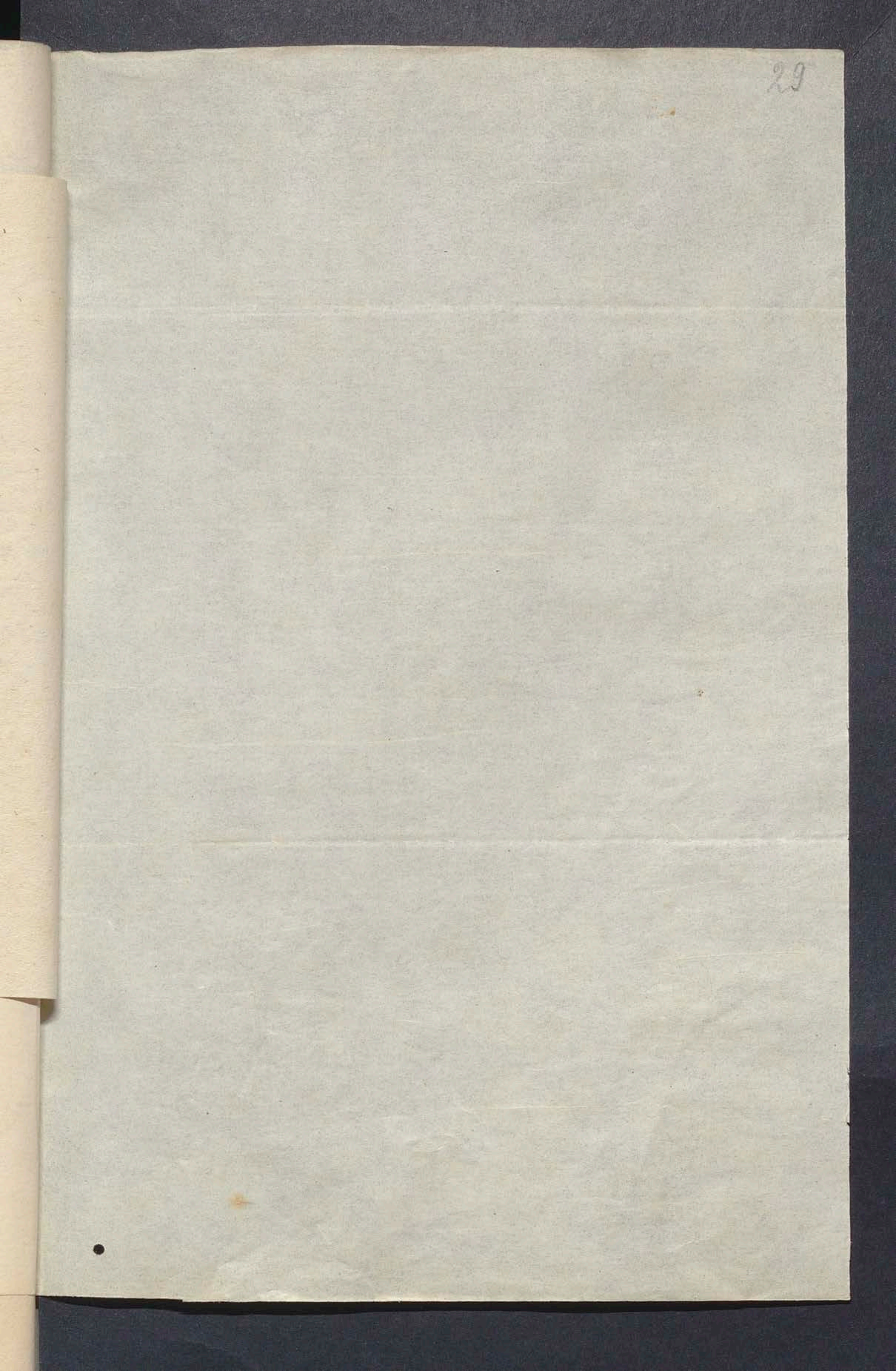
Wielmożnego Pana Dobrodzieja
najniższy sługa.
Wilno d. 29. 8. Październik
1839.
p. J. Glücksberg.
Zeleń

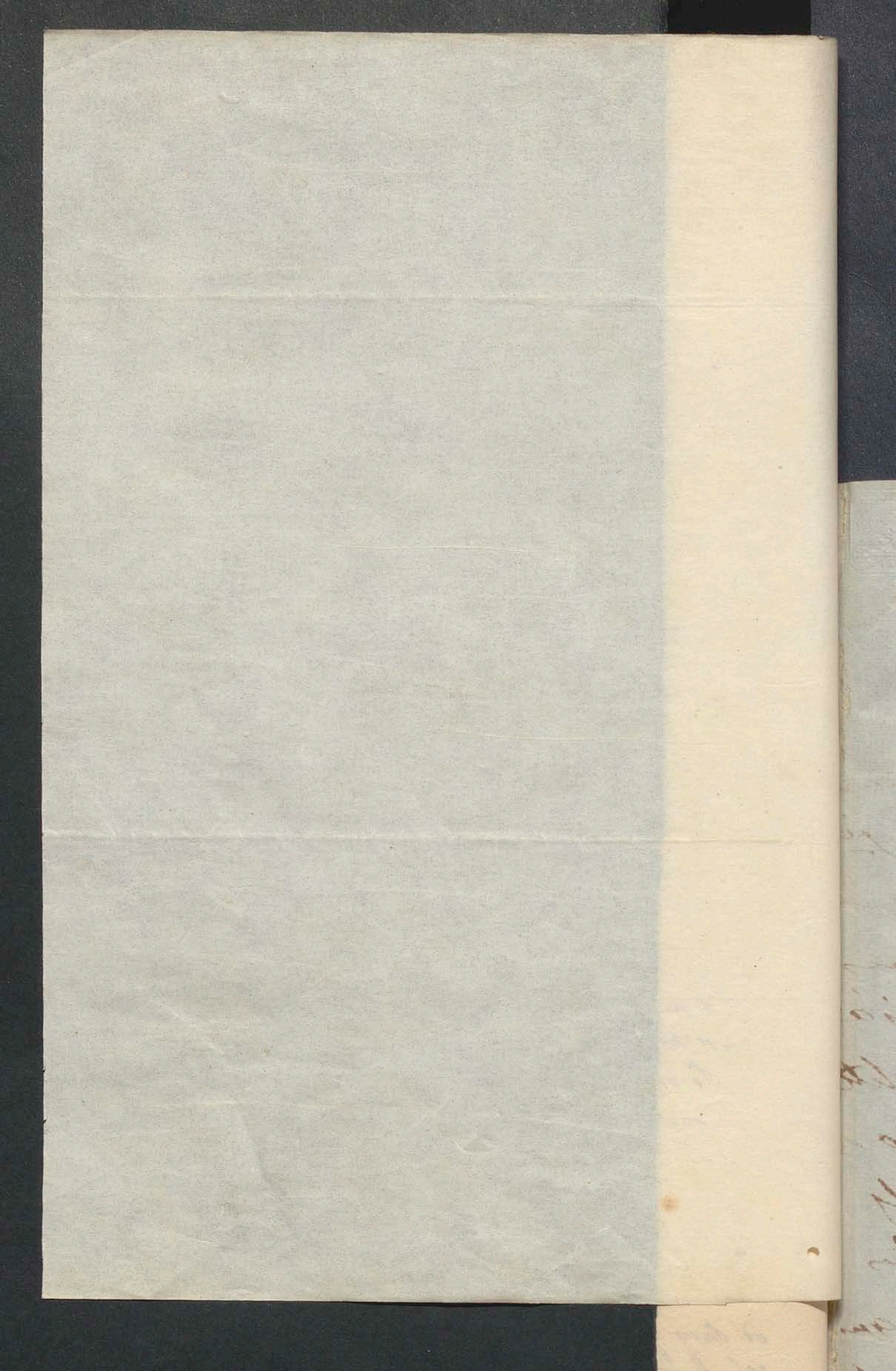
Nota

1. Sławianin Jaszowskiego. rok II . .	Rs. 1. 95 Kp.
1 Soulié Maître d'Ecole . .	1 20.
1 Sue, Arthur. 2 Vol. . .	2 40
1 Dumas, Quinze jours au Sinaï 2 Vol.	2 40.
Wspomnienia Polesia. II. i 2. forma. 27. 28. 29.	
	Rs. 7 95. Kop.
Koszta posyłki .	51.
	Rs. 8 46

NB. Artura, przez Sue jeszcze będzie 2 Tomy, z których Tom III już jest w drodze.

Otrzymaliśmy właśnie nową książkę do nabożeństwa dla kobiet pod tytułem: Podarek ślubny. Książka dla Panny-Młodej, gdzie jest nabożeństwo na dzień ślubu, tudzież potrzebne do szczęścia w stanie małżeńskim Nauki i Rady ku zbudowaniu i zbawieniu małżeństw polskich ułożona i po raz pierwszy do druku podana. (Z rycinami na stali) wydanie przepyszne. w drukarni Bourgogne et Martinet, cena między 6 i 7.mi rublami / Żądanej książki do nabożeństwa nie mamy./

30

15

Czcigodny Panie,

Tylko co w tej chwili powracam z zagranicy, i mam przyjemność donieść Panu że z sobą przywiozłem dla-ny exemplarz Hogartha (reliure maroc doré sur tranche) – taki exemplarz przedaje się w Warszawie Złp. 200–

Bieżący tylko że w Kownie odebrali Hogartha do opieczętowania z nadpisem Do Biblioteki Muzeum Konwiktu – uwolnili mnie go do rąk z zastrzeżeniem że zaraz jak tylko dostanę do Cenzury – i w istocie w tej chwili już oddałem Hogartha do Cenzury – i robię sobie nadzieję że zwrócą go mi jutrzejszego dnia –

Maintenant je viens vous conjurer de m'envoyer par le retour du Courrier le 2e vol. de Wspomnienia. Si vous ne le faites pas – vous me ferez manquer l'époque des Contrats – et vous savez ce que cela veut dire, et de quelle importance pour nous la cette époque – Quant au Hogarth, je puis actuellement vous donner ma parole d'honneur, que vous l'aurez le Courrier prochain – Tant que je n'avais pas l'ouvrage en mains, je ne pouvais naturellement pas fixer au juste l'époque où je pourrais vous le fournir mais à présent je vous prie de ne pas douter un moment que l'ouvrage vous parviendra par le Courrier de Lundi prochain – Tout le monde qui ne

Connait sait combien je suis difficile à donner ma parole, mais une fois que je la donne, je la tiens — et vous vous pourrez d'autant plus me croire que je tiens beaucoup à continuer mes relations avec vous — Vous savez bien, que j'ai été le premier à éditer vos publications, tout raison et pour lors Mr Zawadzki et consors se moquoit de moi que j'imprime de tels ouvrages — Aujourd'hui il ne lui est plus difficile de faire la cour à un auteur qui a déjà une gloire établie — et pour cela vous connoissant homme juste, j'ose espérer que vous continuerez vos relations avec celui qui a commencé à imprimer vos ouvrages sans se laisser décourager par les mauvaises langues

J'ai le plaisir de vous annoncer, que j'ai acheté beaucoup de belles choses pour l'embellissement de mon Imprimerie, et comme vous êtes homme de goût — cela vous fera plaisir de voir l'élégance avec laquelle sera imprimé la Couverture de Wspomnienia — J'y ai apporté un soin tout particulier

Nota

1839.				Złr.	kr.
Kwiet. 11.	1	Komedye Fredra Tom V	Ro	2	30
	1	Literatura i Krytyka T I II	"	4	25.
	1	Oeuvres de Rabelais	"	4	
		Porto		1	20
Sierp. 3.	1	Balzac, Beatrix. 2 Vol		2	20
	1	— Gambara		1	
	1	— Le Curé de Village		1	—
	1	— Rivalités en Province		.	75.
	1	Maison Nucingen		1	20
	1	Przyjaciel Ludu rok III i IV 7–14. 20 = 42 44 – 52 3 60		7	20
	1	Musée des familles 1838		8	90
	1	Pamiętniki Paska		2	—
		Koszta posyłki			90
Wrześn. 28	1	Avantures du grand Balzac 2 V.		2	40
Paźd. 12	1	Prace literackie I		1	50
	1	Przyjaciel Ludu rok V – 39		3	60
	1	Poezye Bohdana Zaleskiego		1	30
	1	Korsarz Odańca		1	—
		Koszta posyłki			75.
29.	1	Sławianin Jasnowskiego 1839		1	95.
	1	Sur Arthur 2 Vol		2	40
	1	Soulié Maitre d'Ecole		1	20
	1	Dumas Quinze jours au Sinai 2 V		2	40
		Koszta posyłki			51.
			Złr.	31.	11.
		od tej summy odciąga się			
	1	Avant. du grand Balzac 2 V.	"	2	40
			Złr.	48	71
		Hogarth 2 vol 4to relié doré sur tranche		28.	
		Manuscript Wspomnienia		76.	71
				60.	
				16.	71

132

Veuillez bien accepter l'exempl. de l'encyclopédie que je vous ai expédié de ma part comme un souvenir pour votre Bibliothèque — Daignez me dire, si vous avez déjà fourni un article là dessus et où (dans quelle gazette et dans quel No.

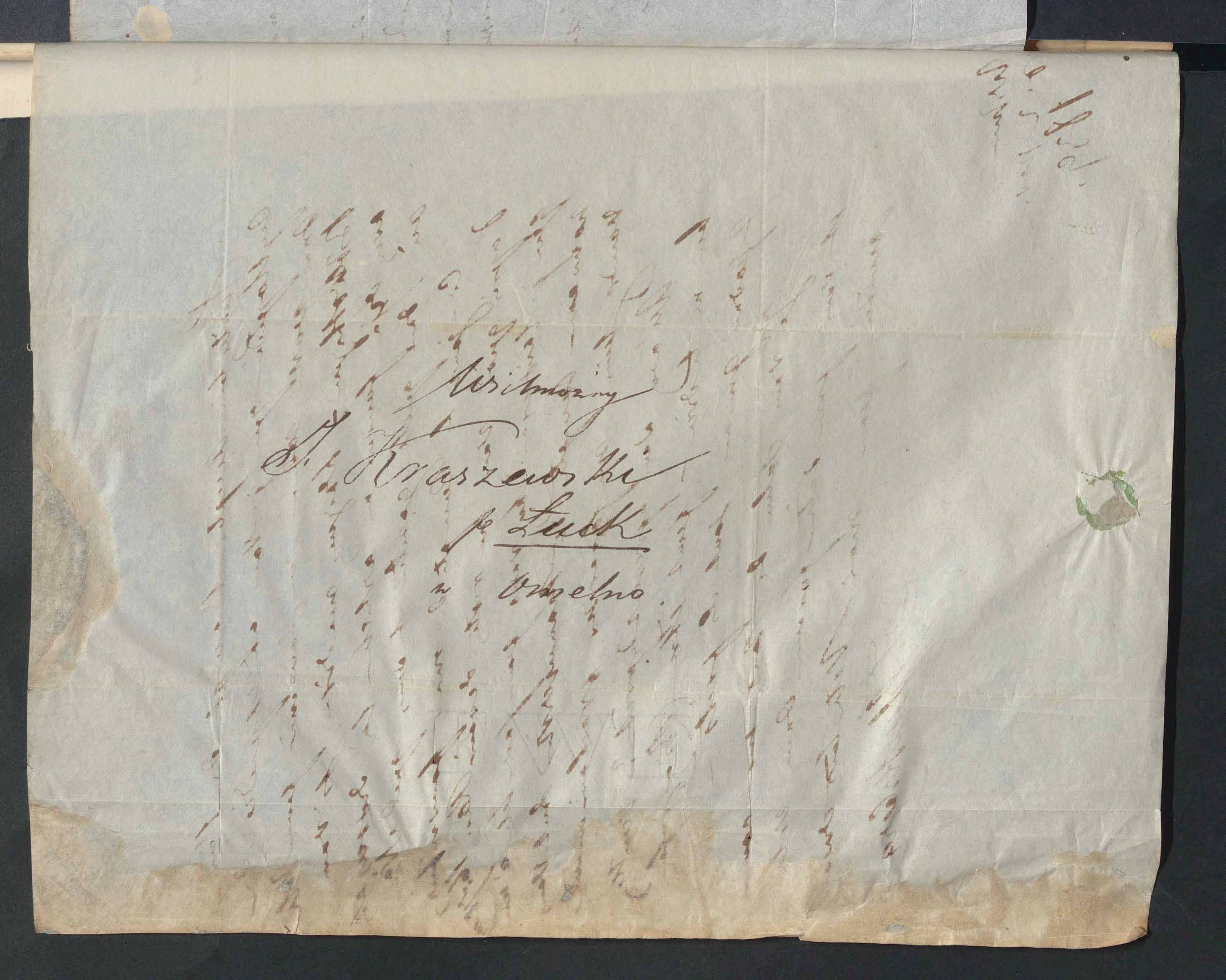
Ci-joint le Compte de mes fournitures d'après quoi vous me restez devoir Rs. 16.75 .... que je laisserai chez vous pour faire tête à un nouveau compte de manuscrits dont vous voudrez bien me favoriser prochainement.

Avez vous à présent des prêts? veuillez bien me le dire — peut être (Biographie) ... sont ils prêts —

Je vous salue de tout mon coeur et vous prie d'être persuadé dans votre amitié pour moi Votre tout dévoué

J. Glücksberg

...
d. 2 nov.
1839.

Wielmożny

J. Kraszewski

p. Łuck

w Omelno.

7 f. 1. s. B. 4 p.
Om 45 Str.

Wielmożnemu JeMć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Mść Wielm. Panu Dobrodziejowi

w Łuck
w Omelno

npu cem noebelka
ela pyd ac. 45

le 2 nov. soir à 8 heures —

16

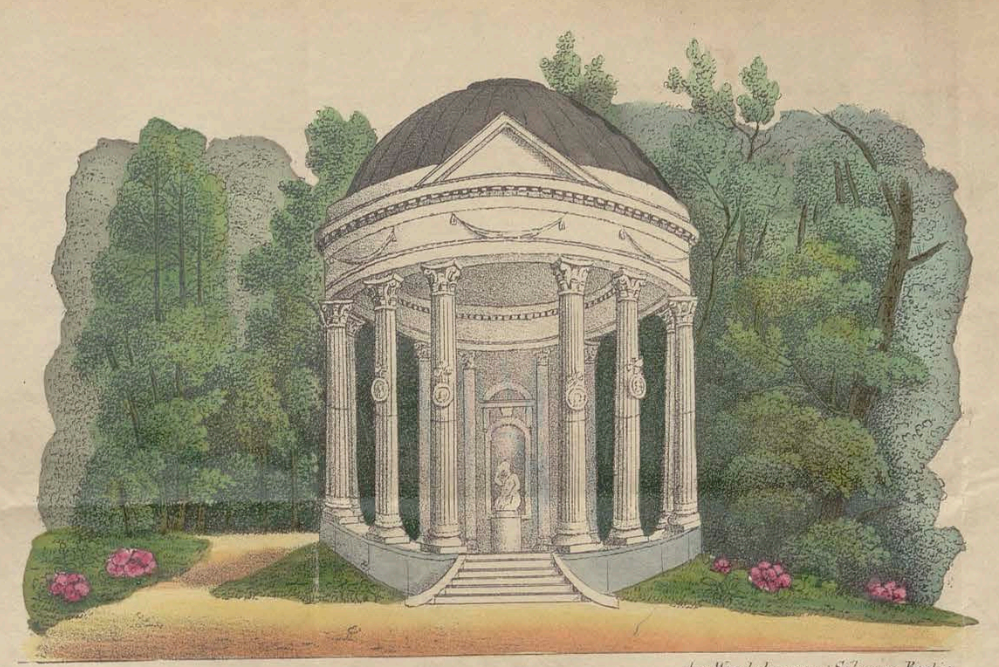
Cher Monsieur,

Je m'estime vraiment bien heureux, de pouvoir m'acquitter encore aujourd'hui de ma promesse —

Je vous expédie ci-joint le bel exempl. de Hogarth — et j'espère qu'il vous fera beaucoup de plaisir, en vous mettant en train de nous fournir beaucoup de jolis matériaux pour nos prochaines de vos belles traductions

Je vous salue de cœur votre dévoué

A. J. Glücksberg

bei Winckelmann & Söhne in Berlin

Der Freundschafts-Tempel bei Sans-souci

Wien d. 6 Grudnia 1839

Szanowny Panie Józefie

Uprzejmy list Pański z d. 18 zm. tylko co w tej chwili z prawdziwą radością otrzymałem. Miło mi jest, że się wszelkie nieporozumienia między nami wyjaśniły — przeto odtąd przez szczerą otwartość wzajemnie stosunki nasze utrzymywać będziem — Daj Boże, aby tylko do najpóźniejszych lat. Amen!

Za obiecany mi Tom Wspomnień prawdziwie wdzięczen jestem i niecierpliwie go wyglądać będę — Uwagi Pańskie są bardzo trafne i tym czasem o wyjściu 3go tomu pamiętnika — Żona moja, która rzadko kiedy polskie książki z upodobaniem czytać może, przesyła Panu najpiękniejsze podziękowanie za Wspomnienia które z wielką przyjemnością odczytała —

[illegible]

Odsyłam dzisiaj pocztą:

1. Podarek ślubny. Rs. 5.
1. Manuel de peinture — 1. — razem Rs. 6, które

w debet Pański zapisane zostały.

Załączyłem oraz do dzisiejszej przesyłki, brakujące do Przyjaciela Ludu R. IV. N. 15–19. – a do Wspomnień f. 23 do końca – T. I – w tej zaś chwili T. IIgo niewiadomo kiedy z Cenzury wyjdzie, spodziewam się jednakowoż że pierwej przed nowym rokiem mi go zwrócą —

Znajdzie Pan w dzisiejszej przesyłce także

1. Dzieła Szekspira przekład I. Hołowińskiego T. I którego ofiaruję dla Pańskiej Biblioteki —

Prawdziwie byłbym wdzięczny Panu, gdyby Pan mógł teraz czasu rozbiór i wiadomość o tym dziele przesłać do Tygodnika Petersburgiego, tak aby na nowy Rok, przy publiczności Kijowskich Kontraktów już mogła mieć wiadomość o tym mojem przedsięwzięciu —

Adieu portez vous bien, cher Monsieur, et agréez à l'approche du nouvel An les voeux sincères que je vous porte pour votre bonheur sous tous les rapports — Votre tout dévoué et ami

J. Glücksberg

35

Ja rozumiem że odpowiedź Pańska, może jeszcze dojść rąk moich przed 4 Stycznia (dzień wyjazdu mego do Kijowa)

Wkrótce wyprawię do Pana ciekawą notatkę Włości — Zostaję z poważaniem Cał. —

[illegible]

210

Wielmożnemu JMPanu

Jgo Kraszewskiemu

JWWielm. Panu i Dobrodz.

при семъ
посылка на руб. асс.
W. J. K. 25.

w

Omelnie

przez Łuck

90

36

18

J'ai reçu votre gracieuse lettre du mois de Décembre, au moment de mon départ pour Kiew – et je vous remercie beaucoup de son aimable contenu – Maintenant que me voilà de retour, je m'empresse avant tout, de vous envoyer par le Courrier d'aujourd'hui en attendant:

5. Wyspomnienia 2 vol. (je me flatte, que vous serez également satisfait de l'édition de votre joli ouvrage)

Une chose qui m'inquiète, c'est qu'aux Contrats de Kiew, plusieurs personnes m'ont dit, que vous allez changer de domicile – et je crains que la lettre présente, ne vous parvienne pas de sitôt – Ayez donc la bonté, de me dire là dessus quelques mots pour que je sache au juste où vous adresser mes lettres.

On vient de me communiquer le No. du Tygodnik où se trouve votre article sur Szekspir – je vous en suis vraiment obligé du fond de mon Coeur – d'autant plus que Mrs. Odyniec et Korsak (ce dernier vient de traduire une seule pièce de Szekspir „Romeo i Julija" que j'ai lu, c'est tout à fait dans un autre esprit que la trad. de Holowinski – Selon l'opinion de plusieurs litterateurs, c'est plutôt le style élégant, des poëtes d'aujourd'hui, où il n'y a pas la moindre trace du type et du caractère de Shakspeare) sont très piqués, que quelqu'un ait osé se mêler de leur monopole, de traduire de l'anglais! – Mr. Grabowski, qui également admire beaucoup la traduction de Mr. Holowinski, s'étonne dans une de ses lettres qu'il m'a

adressé, comment un M. Odynice ou un M. Korsak ne rougissent pas d'éprouver de la jalousie où il se faut féliciter, que dans notre Littérature une entreprise aussi colossale se trouve si heureusement achevé par M. Hołowiński — Je compte donc sur vous cher Monsieur et ami, car vous êtes juste et vous ne permettrez pas — que le venin des méchans puissent nuire au véritable mérite. — Vers le commencement du mois prochain, je commencerai l'impression du 2e vol de Shakspeare qui renfermera: Makbeth, Król Lear i Burza.

J'ai encore à vous expédier plusieurs articles de mon fond pour votre Bibliothèque — Comme:

1e Literatura i krytyka 1840. 2 vol où M. Grabowski parle beaucoup de vous et avec toute l'admiration qui vous est dûe

2e Stannica Hufaj polska powieść narodowa T. 1. i 2. p. autora Kolizerzyzny i Hajdamaków

en outre j'ai beaucoup à vous parler de mes entreprises de cette année-ci, qui vous intéressera beaucoup, mais ne sachant pas au positif votre domicile actuel, je crains que je ne vous écrive aujourd'hui en vain.

J'espère que le 3me vol de Wspomnienia, que vous avez eu la bonté de me promettre est déjà prêt, pour être livré à l'impression — Je ne sais pourquoi, mais j'ai un pressentiment que vous me ferez l'agréable surprise, de me l'envoyer avec le

courrier prochain — Je vous prierai seulement de donner un autre titre quelconque, car il est difficile de retrouver les mêmes personnes qui ont pris les deux premiers vol. Qu'en pensez vous? Je suivrai en ceci entièrement votre avis, car d'un autre côté cela a de nouveau d'autres avantages si on laisse le même titre — Votre portefeuille, ne me fournirait-il pas quelque chose de nouveau cette année-ci (Uciekam się oto do Łaskawego Mego, o siły wy-starczające) —

Comme je resterai plusieurs mois à la maison avant d'all[er] aux eaux, je voudrois que pendant ce tems notre correspondance puisse être suivie —

J'attends votre réponse avec la plus vive impatience, et vous salue de cœur

J. Glücksberg

Ma femme qui vous remercie de votre aimable souvenir, me charge de bien des complimens pour vous.

Vilne le
1er Mars 1840

5/

A Monsieur

Monsieur J. Kraszewski

par
Luck
à
Omelno

Cп[illegible] 1р 5
cer 7
р 3

Господину Помѣщику
И. Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Омельно.

при семъ посылка
подъ знакомъ J. K.
на руб. сер. 7—

19 38

C'est avec un véritable plaisir, que je viens de recevoir votre chère lettre — et avant tout je m'empresse de vous expédier par le Courrier d'aujourd'hui

5. Wspomnienia 2 vol. qui vous reviennent —
1. Literatura i Kryt. 1840. 2 vol. pour votre Bibliothèque de ma part —

Je vous remercie sincèrement, de me faire espérer sous peu les, Nowe wspomnienia; votre idée est parfaite pour le titre, en ajoutant le petit mot nowe, on ne peut rien de mieux imaginer. Je serais bien heureux, si la nouvelle série de Wspomnienia peut m'arriver avant le mois de Juillet — Car je voudrais l'imprimer au plus vite —

Je suis bien aise, que l'édition de Wspomnień vous a plu, cela m'encourage à faire mieux, surtout pour le papier, au moins je tâcherai — Il est seulement dommage, qu'à chaque pas l'éditeur dans ce pays doit rencontrer des difficultés — Pour faire une bonne édition

il faut aller chercher dans divers endroits
car p.e. le Papier à Moscou, la Couleur
d'impression à Leipzic, le papier pour
couverture à Petersbourg &c &c afin d'o[...]
tenir une bonne édition —

Pour ce que vous me dites, par rapport à
la Correcti[on], m'a fait de la peine, car M[r]
Chodźko Dominique (un de vos grands ad[mi]-
nistrateurs) m'a assuré qu'il est très occ[upé]
à lire vos manuscrits — Je l'ai donc eng[agé]
à surveiller la dernière épreuve de Votre
ouvrage — Mais si malgré cela, vous trouv[ez]
des fautes trop graves — je ferai un errata
si vous le croyez indispensable —

J'ai pris bonne note de votre adres[se]
et j'espère, qu'à l'avenir il n'y aura pl[us]
de bévue —

Puisque vous êtes, si aimable, de voulo[ir]
être notre sauve-garde, contre la méchanceté [des]
les mauvais dents — je vous envoie suivant
votre désir aujourd'hui les

3 vol de Shakspeare en anglais ou de
trouvent les pièces de notre 1er vol.
1. Shakspeare en allemand, traducti[on]
le plus récente —
Korsak n'a traduit qu'une seule pièce

Rachunek

dla Wgo J. J. Kraszewskiego w Omelnie

1839.						
Mai	11	1	Komedye Fredra T. V	Rs.	2	50
		1	Literatura i Krytyka T. I i II		4	25
		1	Oeuvres de Rabelais		4	
			Porto		1	20
Sierpnia	3	1	Balzac, Beatrix 2 V.	2.20		
		1	— Gambara	1 —		
		1	— le Curé de Village	1 —		
		1	— maison Nucingen	1 20		
		1	Rivalités en province	75.		
		1	Przyjaciel Ludu rok III i IV à 3.60	7 20		
		1	Musée des familles 1838	3 90		
		1	Pamiętniki Paska	2 —		
			Za porto i koszta posyłki	90	20	15.
Września	28	—	Avantures du grand Balzac 2 V.		2	40
Paźdz	12	1	Prace literackie T. I	1 50		
		1	Przyjaciel Ludu rok V r. 39.	3 60		
			Poezye Bohdana Zaleskiego	1 30		
			Korsarz Odyńca 25	1 —		
			Koszta posyłki	75.	8	15.
"	29	1	Starzanin Jasnowskiego 1839.	1 95.		
		1	Sue Arthur 2 Vol	2 40		
		1	Soulié Maitre d'Ecole	1 20		
		1	Dumas, Quinze jours aux Sinaï 2 V	2 40		
			Koszta posyłki	51	8	46.
Listop.	3		Oeuvres de Hogarth 2 Vol		28	—
			Koszta posyłki		1	37½
Grudnia	6	1	Podarek ślubny	5 —		
		1	Manuel de Peintre	1 10		
		1	Dzieła Szekspira T. I			
			Koszta posyłki	75	6	85
			Przeniesienie		87	33

		Debet		Credit	
Z przeniesienia Rs		87	33.		
Za zwrócone pocztą książki, ja-ko:					
1 Les Avant. du gr. Balzac 2 t.	2.40.				
Prace literackie I	1.50				
Poezye Zaleskiego	1.30				
Korsarz Odyńca	1.—	.	.	6	20.
Za Manuskrypt Wspomnień 25.		.	.	60	
Przeniesienie na przyszły rachunek Rsr		.	.	21	13
Rsr		87	33.	87	33
Przeniesienie z przeszłego rachunku Rsr		21	13.		

Romeo i Julija – qu'il publie avec d'autres petites poésies, qui selon l'avis de littérateurs sont bien peu de choses – (Je crois que ces deux volumes qui m'ont été offerts et que j'ai refusé paroîtront au bout de deux mois) Odyniec n'a rien traduit de Shakspeare mais étant parent et l'ami de Korsak, il le protège, sans de raison – Je ne conçois pas pourquoi ces Messieurs font tant de cris puisque Mr Korsak n'a traduit qu'une seule pièce de Shakspeare et que Mr Holowinski a achevé la traduction <u>de tous les ouvrages de Shakspeare</u>!

Ci-joint le Compte demandé – ayez la bonté de le vérifier et me dire si nous allons d'accord –

Il y a ici un jeune littérateur, un certain Mr Jucewicz (Ludw.) jeune homme, on prétend que vous vous êtes favorablement prononcé sur ses moyens littéraires – veuillez bien me dire ce qu'il en est, – il me propose plusieurs manuscrits – et j'ignore à qui j'ai à faire – Vous m'obligeriez infiniment, si par le retour de Courrier vous me dites votre avis, avec votre franchise accoutumée –

J'ai pris note pour faire venir pour
vous: Manuel des jeunes peintres p Bouv..
les français et les anglais peint par
eux mêmes —
Je ne sais si je vous ai déjà dit, que je
suis toujours souffrant, et que suivant l'av..
des medecins, je pars au plus tard vers le
10 de Mai aux eaux de Marienbad — Je ..
que jusque là votre reponse me parvien..
Avant mon depart, je laisserai une ins..
tion à mes jeunes gens, qu'ils remplissent
exactement et au possible toutes vos disp..
sitions —
Vous me feriez bien du plaisir, si vous
me donniez souvent de vos nouvelles, vos
lettres me parviendront aux pays étrang..
Je compte sur votre bonne amitié, q..
vous ne m'oublierez pas dans vos dis..
butions de manuscrits —
Il faut avoir eu à faire à vous, pour
vous rendre justice; croyez moi, que vos
manières loyales et franches, vous m'inspire..
outre l'affection que je vous ai vouée, l'estim..
la plus vraie et la plus entière.
Votre tout dévoué à jamais
Wilna ce 5 Avril 1840.
Glücksberg

Cher et respectable Monsieur,

J'espère qu'à l'heure qu'il est, ma lettre du 5 Avril p. se trouve déjà entre vos mains —

A peine le 1r vol de Korsak vient il paroître, que je m'empresse, pour ne pas perdre un seul instant, de vous l'expédier par la poste d'aujourd'hui même — J'ai ajouté à ce paquet pour faire le poids requis, „Véronique, suite au Curé de Village". Veuillez bien me dire, si ce petit ouvrage vous convient — J'ai également joint l'errata pour n/ Shakspeare — M. Holowinski vient de m'annoncer qu'il m'envoie déjà „Burza Król Lear — Aussitôt que j'en commencerai l'impression — le Shakbeth ne m'arrivera que dans deux mois — Quand l'impression sera achevé de ce 2e vol. vous aurez de suite votre exemplaire.

Au nom du ciel, envoyez moi, outre les „nowe wspomnienia" quelques choses

de vos charmans pavés ici, pour que j'ai quelque chose encore à imprimer pour les contrats de Kiss d'un auteur aussi en vogue Come vous — Quant à l'honoraire nous nous entendrons facilement — Je compte sur votre bonne loyale amitié, que vous ne voudrez certainement pas m'oublier dans la distribution de vos Manuscrits et je vous supplie en grâce de m'envoyer au plus vite quelque chose — j'y tiens beaucoup beaucoup — et en même tems dites avec toute votre franchise, comment j'ai à m'y prendre pour vous faire s'il étoit possible sans cesse pour moi, pour entrer en relations suivies avec vous — Cher et estimable Monsieur Kraszewski, soyez toujours l'apôtre tutélaire de votre premier éditeur et ne laissez pas tant triompher ceux qui, dans le tems quand je commençai à imprimer vos ouvrages n'ont rien épargné pour nous faire

éprouver leur mauvaises dents — Ils croyaient que d'après leur méthode habituelle ils réussiront à tuer facilement un grand talent dans le germe même. Ils se sont joliment trompé ! C'est pourquoi, que je crois, que ce seroit justement le maintenant le moment de les punir, en ne donnant dorénavant la préférence, puisque je vous ferai bien volontiers les mêmes conditions que Z.

Ayant besoin des exempl. de les Zolorowski je vous prierai de me dire où et à qui je devrais m'adresser pour cela.

Dans l'attente de vos chères nouvelles je vous salue de bien bon Coeur

J. Glücksberg

(Comme vous teniez à avoir Bauvier, je l'ai fait venir par poste et j'espère pouvoir l'expédier dans bien peu.

(Je reçois maintenant de toutes parts des compliments sur la supériorité de la traduction de Holowiński sur celle de Korsak)

21 43

Cher et bien aimable Monsieur
Kreszewski!

Votre chère lettre du 21 Avril vient de me parvenir. Chaque fois que j'en reçois c'est une fête pour moi — Aujourd'hui je suis assez heureux pour remplir ma promesse que je vous ai faite dans ma précédente lettre du 1er ct. Je viens de vous expédier, par la poste même de ce jour: Manuel de Bouvier un grand vol. in 8° fig. — Rs. 4. k 50
port après.

Quant aux Français &. je vous les apporterai moi même à mon retour de l'étranger. —

Ce que vous me dites sur Shakspeare m'a entièrement tranquillisé —

Je vous suis bien reconnaissant des détails que vous me donnez sur Mr Juczewicz — Il est à regretter seulement qu'il vient de partir pour Brześć Litewski — c'est à dire dans les environs de cette ville — maintenant il me sera plus difficile de m'entendre avec lui — mais nous verrons à mon retour.

En parcourant quelques lettres de [illegible]
Grabowski, je trouve dans une de ces
lettres où il me dit, que vous avez l'in-
tention d'en proposer la publication
d'un journal littéraire, et que vous pren-
drez la rédaction sur vous - J'atten-
drai donc par le retour de Cour[rier]
votre manière de voir là dessus.
Il faudra seulement ne pas donner
à cette entreprise le nom d'un jour-
nal périodique - car pour obtenir
un semblable privilège c'est la mer
à boire - Mais nous trou-
verons facilement un nom, un titre
quelconque semblable à Wizerunki
Je m'estimerais vraiment heureux
si par quelque entreprise de [illegible]
[illegible] paraît à un ouvrage co[mme]
Wizerunki, nous pourrions entre[prendre]

en relations suivies —

Je vous remercie de bien bon cœur pour les exemplaires que vous me promettez au mois de Juillet — Je voudrais bien savoir — Combien il y aura de volumes de notre exposition. Mais dans tous les cas, je vous supplie donnez moi aussi quelque chose de vos provinces — c'est de l'aumône que je vous demande — pour l'honoraire nous nous entendrons facilement, car je connais votre loyauté —

Pardon que je vous écris aujourd'hui si à la hâte, mais je n'ai pas voulu me priver du plaisir de vous envoyer aujourd'hui encore Votre Bouvier —

Vale et ama

ce 4 mai 1840.

[illegible]

Vilna le 17 Juin 1840.

Cher et respectable Monsieur

Des souffrances aigues m'ont retenu au lit pendant plusieurs jours — j'ai a répondre à vos deux chères lettres du 27 et 19 p. Je vous remercie de grand coeur de leur contenu — Je vous répondrai plus amplement par le Courrier prochain.

Puisque vous tenez à avoir les français, je viens de les demander par la poste de Varsovie, et j'espère que vous les aurez dans un mois.

En attendant veuillez bien me dire par le retour du Courrier, si vous pourriez me fournir une nouvelle édition de Pan Korol — Je voudrais en faire une jolie édition —

Je viens de recevoir un papier velin superbe pour les Nowe Rozpo-mnienie —

Je concours volontiers, à publier votre journal proposé — une seule chose

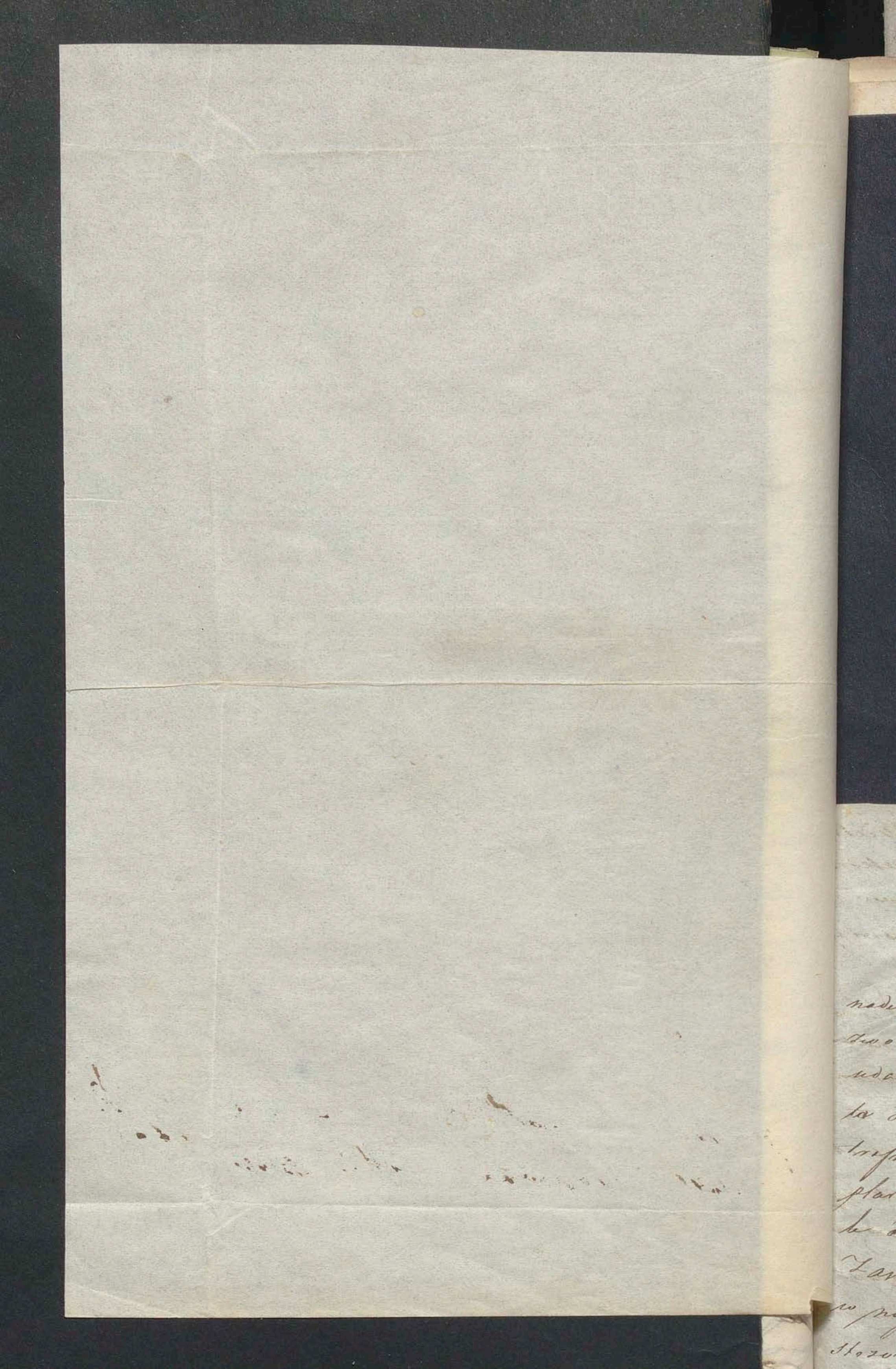
qui ne sera difficile c'est de vous fournir les 4 journaux — Je vous parlerai au large dans quelques jours —

J'attends ces jours un charmant envoi de nouveautés 1840, je vous enverrai une notice —

A une consultation des médecins on a arrêté, que je n'aille pas à l'étranger, et qu'il faut que je termine ma cure ici.

J'attends de vos chères nouvelles et vous salue du fond de mon Coeur

F. Gyllenborg

Czcigodny Panie!

Nareście: Les français peints par eux mêmes, już nadeszły i znajdują się w Cenzurze — a ponieważ dzieło to dozwolone, zwrócą mi je za dni kilka. Jeśli mi się uda, to może i dzisiejszą jeszcze pocztą przeszlę — Śliczne to dzieło, pełne dowcipu, odznacza się szczególniejszą trefnością uwag — Myślę i dla siebie kilkanaście exemplarzy sprowadzić — Zdaniem mojem, niebyło by wcale od rzeczy, gdybyśmy w tym rodzaju przedmioty, zastosowane do naszych obyczajów, umieścili w naszej „Mozaice", podobne artykuły kreślone mistrzowskiem piórem Pańskiem, wywierałyby nadzwyczajne wrażenie na czytelnikach — a w późniejszym czasie wydalibyśmy dzieło, jedynie temu przedmiotowi poświęcone. —

Wracam się do naszego ulubionego zamiaru wydawania pisma, niby to czasowego. (Mówię niby to, bo w prospekcie dla wiadomych powodów, gwałtem potrzeba wyrzec się słowa periodycznego i na wszystkie siły głosić, że to pismo nie jest periodycznem) dla Wizerunków i innych, ani projektu ażeby Cenzura przepuściła)

Co się tycze, żądanego przez Pana honorarium, to na nie, jakiem już w moim liście, pod d. 17 z m. wyraził, przystaję. — Cała trudność jedna, jest tylko w dostarczaniu pism czasowych literackich; bo jak wiadomo wszystkie książki lub pisma, przez nas z zagranicy sprowadzane, stosownie do ustaw, uprzednio przejść muszą, przez aprobatę Cenzury Petersburskiej

przez aprobatę Cenzury Petersburskiej, i przeto dzie-
nowe, mianowicie polskie, o których, w Peter[s]-
gu wiadomości nie mają, najczęściej ledwie
rok i później a bardzo rzadko kiedy wcześnie[j]
rąk naszych dochodzą —

Zmiłuj się, poradź mi Pan co tu robić? Od...
P. Haake sprowadza, patentuje, lecz kiedy do na[s]
dzie? — niewiem — bo stosunki między Wilnem
Pragą bardzo rzadkie —

Ja rozumiem, że na 1szy rok, Pan w ...
przy pomocy takich współpracowników jak ...
bowski, Hołowiński, Wiśniewski i t.d. dostateczn...
znajdziesz materyałów — a w dalszym ciągu
się odkryją też źródła, jak pism peryodyczn...
wadzić —

Chciej mnie Pan zawiadomić, których pr...
nowicie potrzeba, pism, z wyszczególnieniem ...
kładnych tytułów — bo chociaż lękam się obie...
to jednak chciałbym widzieć a nuż uda m...
chać cokolwiek z Petersb. Cenzury wyrobić
stanowiąc się dobrze, ponieważ pismo na...
ma przybrać cechę szczególnie miejscową
może na 1szy rok, snadnie obejdzie się Pan be[z]
zagranicznych —

Najładniej by było, gdyby Pan mógł, na...
tu do nas zjechać, mielibyśmy wiele o ...
pomówienia, — lecz sam czuję, że chwile Pa[na]
są zbyt ważne dla powszechności, byś m...
oderwać, choć na czas krótki od tak po...
trzebnych zatrudnień, co wszystkich a w...
kich obchodzą. —

Gdyby tedy, Pan Sam nie mógł tu zjechać, to racz mi Pan powiedzieć, na czyje ręce umowę między nami nadesłać — (jeśli się nie mylę, to Pan tu ma krewnych) A ponieważ uważam, że materyały na 1szy Tom, już zebrane, — to chciej mi Pan je nadesłać, razem z umową, i uwiadomić mnie na kiedy mam przygotować umówione honorarium Sto dukatów —

Dobrzeby było, i najpiękniej, oto proszę, byś mi odwrotną pocztą, na[illegible] kował prospekt do tego przedsięwzięcia, — które za pomocą Boską długi szereg czasu niech potrwa! Amen. —

Jak tylko otrzymam od Pana prospekt i stanowczo ułożony tytuł do naszego pisma, to ja od siebie w krótkich wyrazach podam wiadomość tę literacką do Gazet: „Z przyjemnością donosimy,
„światłym czytelnikom, iż w Typografii Teofila
„Glücksberga, rozpocznie się wkrótce druk Dzieła pod
„tytułem:

Mozaika (lub inny tytuł)
czyli
(tu pójdzie co Panu się zdawać będzie)
wydawca
J. I. Kraszewski.

„Dzieło to składać się będzie z 6 Tomów
„in 8vo majori (format i druk mniej więcej
„jak Kwartalnik lub Pamiętnik Krakowski)
„na papierze pięknym welinowym

„Prospekt na te przedsięwzięcie, wkrótce
„ogłoszonym zostanie.

„Druk rozpocznie się najdalej w m.
„br. a

Najuprzejmiej także proszę, o najrychlejsze nadesłanie „Nowych wspomnień" Złotego — wszystko a wszyscy w Typografii mojej już niecierpliwie wyglądają przybycia te[go] miłego zasiłku. —

Prawdziwie wdzięczny jestem Panu, za rozb[iór] Shakspeara — bo jeden, Pan byłeś w stanie, wielką pracą odkrywać, jakie błędy Tłumacz p[o]pełniony nasz Hołowiński, i ile trudów ko[sztował] ten przekład — Artykuły Pańskie o P. Hołowi[ńskim] nie tyle mu chluby przynoszą pochwałą, i le [...] kazaniem mało znaczących różnic — Chwała Bogu, kiedy do naganienia nie więcej nie[ma] prócz tylko drobniutkich zboczeń, od których żaden przekład Europejski wszystkich ne[...] oryginałów nie jest wolny — Teraz wszy[scy] niezmiernie ciekawie wyglądają porówn[ania] Pańskiego Julii Korsaka z Julią Hołowi[ńskie]go — Jeden z Literatów piszący do mnie tak[że] w tym względzie wyraża — „Tłumaczeni[e] „P. Korsaka, jest tylko udane, a co rzeczy „mój, P. Korsak, biorąc się do tego dzieła, n[ie] „wierzył w Jeniusz Shakspeara, ale w d[...] „i komentatorów; stąd zamiast przekładu „był swoją Julią, i dziwna pretensya, [...] „to że dzieło Shakspeara jest to jeszcze przed „należący do 18go wieku a la Ducis [...]

Cóż tyczy przedsięwzięć typograficznych moich w tym roku, to zapewne już pe[wne] części wydane — Ale co Panu interessow[...]

może jest to, że wydajemy wspólnie z braćmi mojemi w Warszawie „na wzór Panthéon littéraire" „Panteon pisarzów polskich" mający się składać z dzieł Krasickiego z dopełnieniami Naruszewicza, Karpińskiego, Trembeckiego, Kochanowskiego, Szymonowskiego, Czackiego, Węgierskiego, Górskiego, Klonowicza, Gawińskiego, Zimorowicza, Orzechowskiego i t.d. Nadto Herbarz Niesieckiego, Paprockiego, Wiadomości Ossolińskiego – a za Prassy nowego wynalazku PP Helbig & Müller, którą tu sprowadzili, i która codziennie 12000 arkuszy codziennie wybija – ułatwi nam uskutecznienie tego olbrzymiego przedsięwzięcia – W krótce prospekt wszystkie szczegóły o tej entreprise ogłosi. –

Chciej mnie Pan donieść czy dochodzą do Pana; Tygodnik literacki Poznański – Przyjaciel ludu, Magazyn Powszechny –

Czy Pan wszystkie N° odebrał Encyklopedyi powszechnej Redakcyi Odyńca –

My tylko tu odbieramy Magazyn Powszechny – który od niejakiego czasu bardzo się opaźnia –

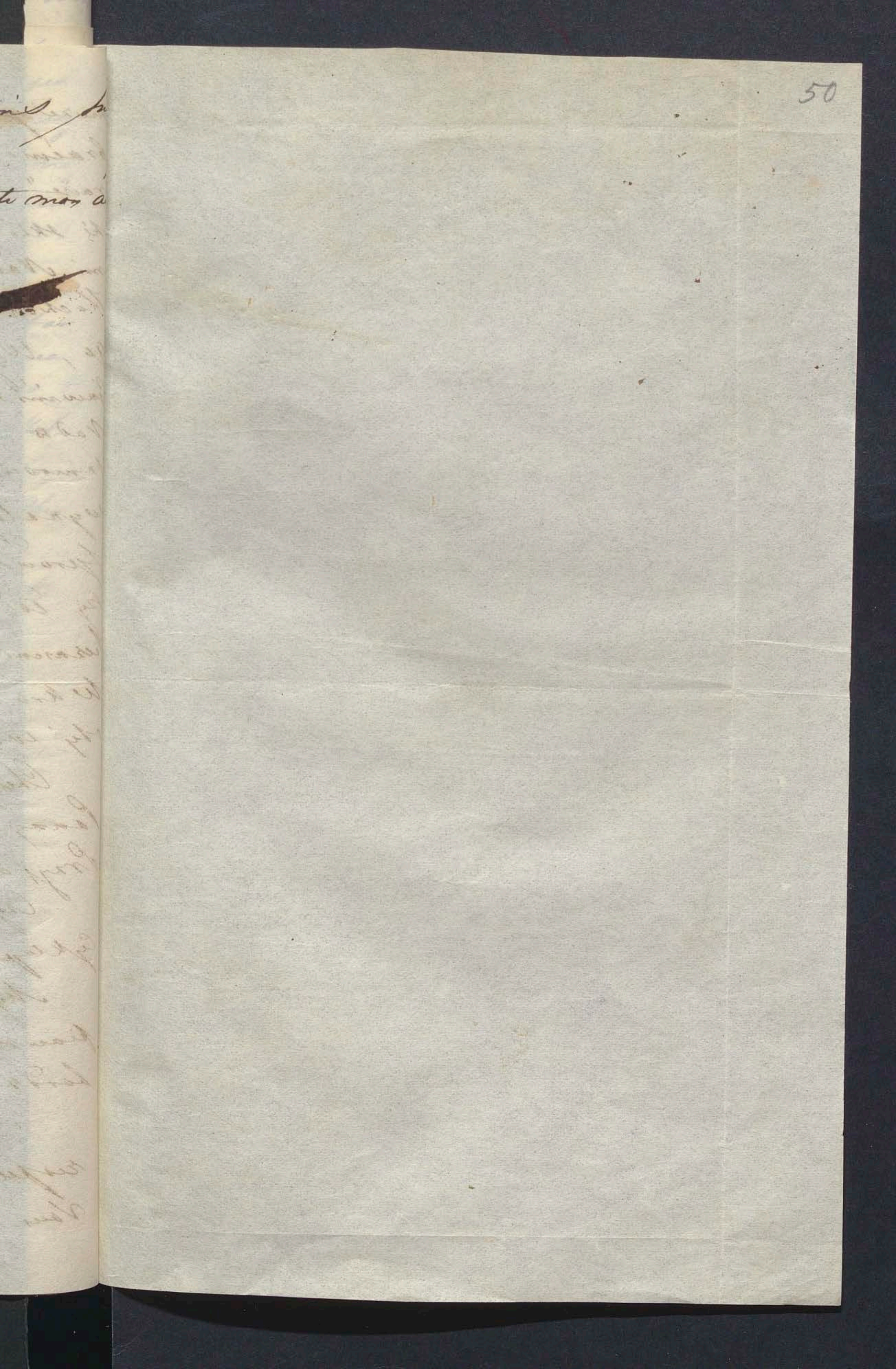
Adieu, portez Vous bien, cher et respectable, Monsieur Kraszewski – Vous ne sauriez croire quel plaisir j'éprouve

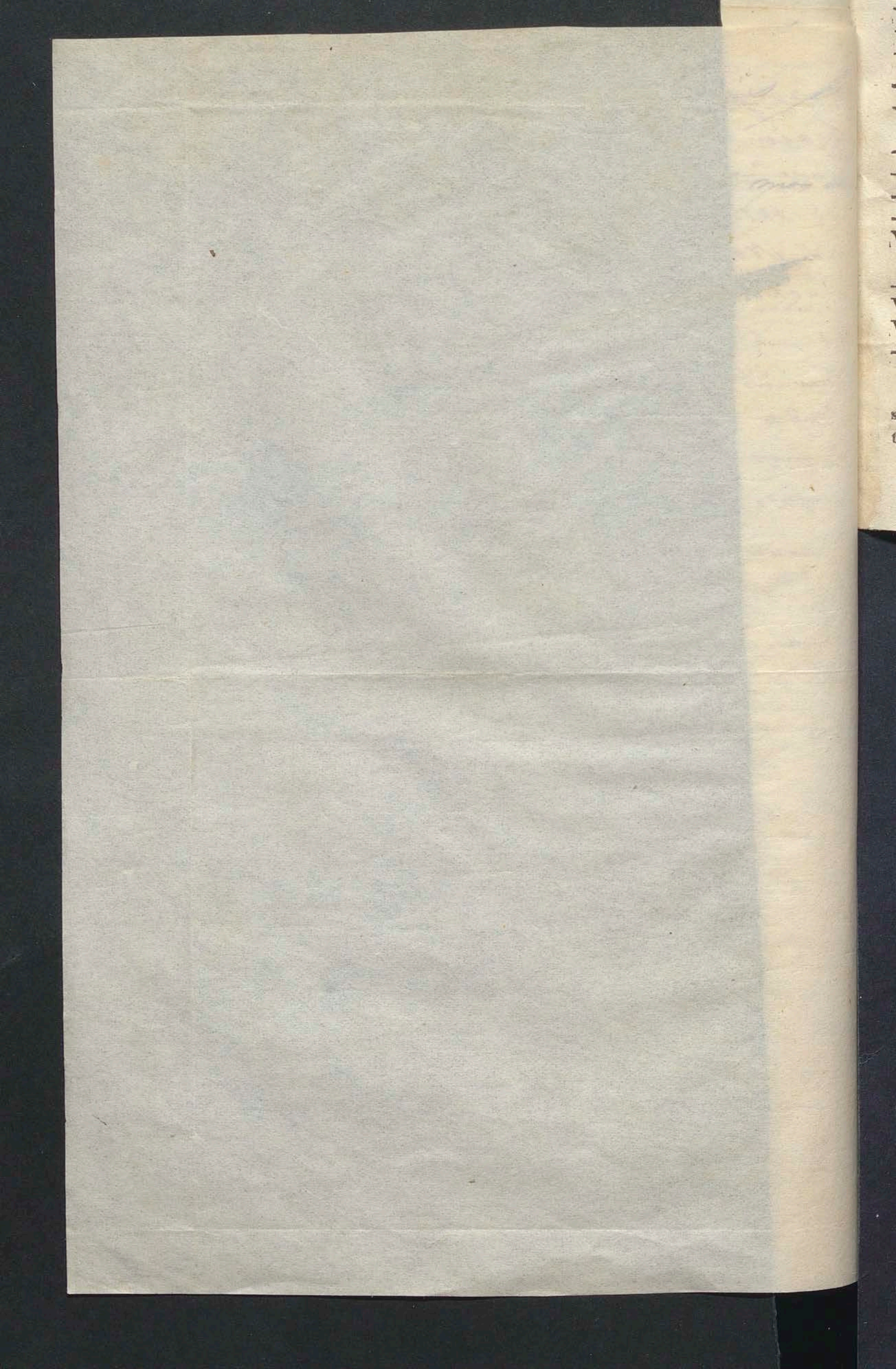
de me voir enfin, en relations [illegible]
avec Vous –

Je vous embrasse de toute mon a[illegible]

Glücksberg

Wilna ce 6 Juillet
1840

51

DZIEŁA TEGO

RÓWNIEŻ NABYĆ I PRENUMEROWAĆ MOŻNA.

W BERDYCZOWIE .	u	PP.	Szczepańskiego.
W BERLINIE	u	„	Ashera. Behra.
W BRUXELLI . . .	u	„	Meline Cans et Comp.
W CZERNIOWCACH .	u	„	Dobrzańskiego.
W DREZNIE	u	„	Arnolda.
W KALISZU	u	„	Jahnisza.
W KIJOWIE	u	„	T. Glücksberga.
W KRAKOWIE . . .	u	„	J. Czecha.
— —	u	„	D. Friedleina.
W LESZNIE	u	„	Günthera.
W LIPSKU	u	„	Reina.
W LUBLINIE	u	„	Streibla.
WE LWOWIE . . .	u	„	Millikowskiego.
— —	u	„	Pfafa.
— —	u	„	Fr. Pillera i spółki.
— —	u	„	Wilda i Syna.
W MOSKWIE . . .	u	„	Semena.
W PARYŻU	u	„	Brokhausa i Avenariusa.
W ST. PETERSBURGU	u	„	Bellizarda. Eggersa i Pelz. Hauera.
W POZNANIU . . .	u	„	Heinego.
— —	u	„	Stefańskiego.
— —	u	„	Szerków.
W PRADZE (czeskiej) .	u	„	Haasego i Synów.
W STANISŁAWOWIE	u	„	Millikowskiego.
W TARNOWIE . . .	u	„	Millikowskiego.
W TARNOPOLU . .	u	„	Felixa Franke.
W WARSZAWIE . .	u	„	A. E. Glückberga.
— —	u	„	G. L. Glücksberga.
— —	u	„	Huguesa i Kaczanowskiego.
— —	u	„	Merzbacha.
— —	u	„	S. Orgelbanda.
— —	u	„	G. Senewalda.
— —	u	„	Zawadzkiego i Węckiego
W WILNIE	u	„	Teofila Glücksberga wydawcy.
— —	u	„	Zawadzkiego.
W WINNICY	u	„	Lecha.
W WROCŁAWIU . .	u	„	W. B. Korna.
— —	u	„	Z. Szlettera.

Na prowincyi u osób prywatnych, które już raczyły lub jeszcze raczą oświadczyć chęć przyczynienia się do upowszechnienia tego tak ważnego przedsięwzięcia.

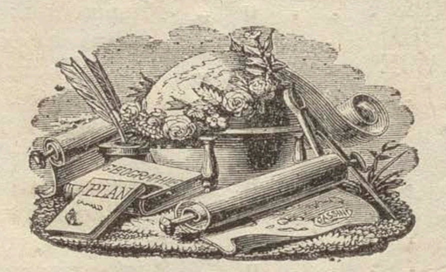
NAKŁADEM I DRUKIEM
TEOFILA GLÜCKSBERGA
W WILNIE PRZY ULICY ŚW-TO JAŃSKIÉJ

WYCHODZĄ DZIEŁA ZUPEŁNE POD TYTUŁEM:

DZIEŁA
WILLIAMA
SHAKSPEARE.

Pospieszamy zawiadomić światłych czytelników, iż Tom drugi przekładu Dzieł Szekspira, przez Kefalińskiego, już się pod prasą znajduje. Warunki prenumeraty są następujące: Dla prenumerujących Tom pierwszy z przedpłatą na Tom drugi: Na miejscu r. sr. 4. k. 50.
z przesłaniem pocztą . . . . r. sr. 5. k. 50.

Po wyjściu z druku Tomu II-go, cena ich stosownie podwyższoną będzie. Tom pierwszy zawiera: *Hamlet*, *Romeo i Julia*, *i Sen w Wigilią Św. Jana.* Tom drugi: *Makbet*, *Król Lear i Burza.* — Wydanie tomu drugiego równie będzie świetne, jak pierwszego, które w pismach publicznych powszechną zjednało pochwałę. Dalsze tomy całkowitego przekładu dzieł Szekspira, już są do druku wygotowane.

Prenumerata przyjmuje się u wydawcy T. GLÜCKSBERGA w Wilnie i w Kijowie, tudzież we wszystkich celniejszych Księgarniach w kraju i zagranicą.

Nouveautés 1840.

D'Abrantes (la duchesse) Louise 20	Rag 2.10.
" —— " (Mme Junot) Les deux soeurs 10	" 1.10.
Andryane. Memoires d'un prisonnier d'état au Spielberg 40	" 4.40.
Arnaud. Madame de Rieux 10	" 1.10.
— " Fabiana 10	" —75.
Auger. Physiologie du Theatre 20	" 2.40.
Aventures de Tiel Ulenspiegel	" 1.80.
Babel. Publication de la société de gens de lettres 20	" 2.40.
Blaze. Le Chasseur conteur	" 1.10.
— " D° au chien courant 20	" 2.20.
Brot. La comtesse aux trois galants 20	" 2.20.
de Calvimont. La folle fille 20	" 2.20.
Dash. (Mme la comtesse). Mme Louise de France 10	" 1.10.
— " " —— " L'Ecran	" 1.10.
David. Jacques Patru 20	" 2.20.
— " Frederic le Lion 20	" 2.20.
Dumas. Vie et aventures de John Davys 20	" 2.20.
Esquiros. Charlotte Corday 20	" 2.20.
Gay. Marie de Mancini 20	2.20.
Gozlan Rosemary, suivie de Celeste	" 1.10.
— " Les Tourelles 20	" 2.20.

Keratry. Une fin de siècle 2v. . . . Barg.

Kock. La jolie fille du Faubourg 2v . . . "

Le foyer de l'opera 2v . . . . "

Musset (Paul). Le chevalier de Plenoches . . "

" — " Le Bracelet . . . . "

Nodier (Charles). La neuvaine de la Chandeleur & Lydie "

Poujoulat. Toscane & Rome . . . . "

Saint-Genois. Le faux Baudouin 2v. . . . "

Sand (George) Pauline 1v . . . . "

Soulié. Confession Generale 2v. . . . "

Eugène Sue. Jean Cavalier 2v . . . . "

" — " " L'art de plaire . . . "

M. de Stendhal. L'Abbesse de Castro . . "

Thiers. Les Pyrenées . . . . "

Czcigodny Panie!

Ostatni mój list do Pana adresowałem do Omelny pod d. 6 July i przytem załączony był prospekt: Les français — Tym czasem list Pański z d. 7 b.m. zawiadamia mnie że już nie do Omelny lecz do Gródka pisać do Pana należy — obawiając się tedy o los tamtego listu, posyłam Panu przy niniejszym kopiję, na którą żechce mi Pan niezwłocznie odpisać —

Skoro tylko otrzymam od Pana Prospekt i stanowczo ułożony przez Pana typ naszego pisma — natychmiast udzielę umówiony i pieniądze, które Panu przekażę lub i wprost przesłać mogę — A zatem projekt nasz wydawania pisma quasi osobistego przychodzi niezawodnie już do skutku — Przeto winszujmy sobie nawzajem do ważniejszych naszych stosunków — Daj Boże aby one były powodem do dalszych i jak najtrwalszych —

Co się tycze treści samej umowy między nami w tym interesie, to najstosowniej będzie, jeśli Pan sam według swej myśli ją ułoży; główną jest rzeczą ażeby w niej było wyrażone 1° Zakwitowanie autorskiego honorarium to jest Rs. 300 2° określenie czasu wyjścia n.p. co dwa miesiące najdalej po jednym Tomie w 8° majori — Tak że wypuszczony rok [illegible] materiałów na 60 ark. w 8° majori druku rozmaitego (na wzór jaki wyszły dotąd po innych pismach jak n.p. Szczeratów lub Kwartalnika — pamiętnika Krakowskiego — Ateneum niniejszych) 3° że wszelkie dzieło będzie Pańską własnością niniejszym dokumentem odstępuję na rzecz i własność P. Teofila Glücksberga, także do tej i następnych edycji gdyby je zamierzył P. Glücksberg uczynić — Zaś dalsze formalności podobny

umówy Pan sobie sam wytłomaczy —

Ponieważ jeszcze podobny [illegible] od Pana nie mam na wspomnienia to chciej mi Pan go nadesłać odwrotnie po gdyż mi jest bardzo potrzebny —

Zwi tej z Pan nowe wspomnienia! nadeszły je Pan ciem przejdzi —

Vale et ama

J. Schmitzberg

P.S. Jak też Panu się zdaje, czy nie byłoby też dobrze, gdybyś w Prospekcie wyraził się wy... że P. Kraszewski za regularne, i nieznane wyjście tego pisma lub tych dzieł ręczy

Copia

6 lipca 1840

27

Nareszcie Les Français peints par eux mêmes już nadeszły i znajdują się w Cenzurze, a ponieważ dzieło dozwolone, zwrócą mi go za dni kilka. Jeśli mi się uda to może z dzisiejszą pocztą prześlę. – Ciężkie to dzieło pełne dowcipu odznacza się szczególniej trafnością uwag. Myślę dla siebie kilkanaście Exemplarzy sprowadzić. Zdaniem moim, nie byłoby wcale od rzeczy gdybyśmy w tym rodzaju przedmioty umieścili w naszej Morawce, podobne artykuły kreślone mistrzowskim piórem Pańskiem wywierałyby nadzwyczajne wrażenie na czytelników a w późniejszym czasie wydalibyśmy dzieło jedynie temu przedmiotowi poświęcone.

Wracam się do naszego ulubionego zamiaru wydawania pisma niby to czasowego [-] Morwy niby to czasowego, bo w prospekcie dla wiadomych powodów grzeczniej wyrzec się trzeba słowa peryodycznego, i na wszystkie siły głosić, że to pismo nie jest peryodycznym [-] a la Wieczanki inaczej ani projektu by Cenzura przepuściła.

Co się tycze żądanego przez Pana honorarium, to na nie jakem już w moim liście pod d. 17. z. m. wyraził przystaję. – Lecz trudność jedna jest tylko w dostarczaniu pism czasowych literackich, bo jak wiadomo wszystkie Książki lub pisma przez nas z zagranicy sprowadzane, stosownie do ustaw uprzednio przejść muszą przez aprobatę Cenzury Petersburskiej, i prócz dzieła nowe, mianowicie polskie, o których w Petersburgu wiadomości nie mają, najczęściej ledwie w rok i później, a bardzo rzadko kiedy wcześniej rąk naszych dochodzą.

Zmiłuj się poradź mi Pan co tu robić? O pismo Pana Hanke w Br du potentuję, lecz kiedy do nas dojdzie nie wiem, bo stosunki między Wilnem a Pragą bardzo rzadkie.

Ja rozumiem że na pierwszy rok Pan u siebie przy pomocy takich współpracowników jak Grabowski Hołowiński, Wiszniewski itd. dostatecznie znajdziesz materyałów, a w dalszym ciągu, może odkryjesz źródła, jak pisma peryodyczne sprowadzać.

Chciej mi Pan zawiadomić, których mianowicie potrzeba pism

L. Ver.

przychodzących z wyszczególnieniem dokładnych tytułów bo chociaż
się obiecywać to jednak chciałbym wiedzieć a może gdzie mi się choć co
z Petersburskiej Cenzury wydobyć. Zastanawiając się dobrze, ponieważ
nasze ma przybrać cechę zupełnie miejscową to może na I.y rok snad
obejdzie się Pan bez pism zagranicznych

Najładniej byłoby gdyby Pan mógł na chwilkę tu do nas zajechać
libyśmy wiele z wiele do pomówienia, lecz sam czuję, że chwile Pańsk
są zbyt ważne dla powszechności, byś mógł się oderwać choć na cza
krótki od tak pożytecznych zatrudnień. co wszystkich a wszystko
obchodzą

Gdyby tedy Pan sam niemógł tutaj zajechać, to racz mi Pan po
na czysto rzecz umowę między nami nadesłać. Jeśli się nie mylę t
tu na kresowych. A ponieważ uważam że materyały na pierwszy tom
zebrane — to chciej mi Pan je nadesłać razem z umową, i uwiadom
na kiedy mam przygotować umówione honorarium sto dukatów

Dobrzeby było i najpiękniej o to proszę byś mi odrębną porte za
nikował prospekt do tego przedsięwzięcia, które za pomocą Boską d
szereg czasu mieć potrwa Amen.

Jak tylko otrzymam od Pana Prospekt, i stanowczo ułożony tytuł
naszego pisma, to ja od siebie w krótkich wyrazach wydam wiado
tę literacką do Gazet .; Z przyjemnością donosimy światłym czytel
iż w Typografii Glücksberga rozpocznie się wkrótce druk dzieła pod ty

Mozaika / lub inny tytuł.

czyli

Co pójdzie co Panu się zdarzać będzie

wydawca

J. Kraszewski

Dzieło to składać się będzie z 6ciu Tomów w 8ce majori /: Form
i druk mniej więcej jak Kwartalnik lub Pamiętnik Krakowski
papierze pięknym welinowym.

Prospekt na to przedsięwzięcie wkrótce ogłoszony zostaje

Druk rozpocznie się najdalej w miesiącu...—

Najusilniej także proszę o najrychlejsze nadesłanie Nowych Wi
2 Tom

wszystko a wszyscy w Typografii mojej już niecierpliwie wyglądają przybycia miłego zawitku.

Prawdziwie wdzięczny jestem Panu za rozbiór Shekspeare, bo jeden Pan byłeś w stanie z tak wielką pracą odkrywać, jakie łody tamać musiał szanowny nasz Hołowiński i ile trudów kosztuje ten przekład. Krytyka Pańska ks. Hołowińskim nie tyle mu chluby przynoszą pochwałą ile wykazaniem mało znaczących różnic. Chwała więc Bogu kiedy do nagonienia nie ma nic więcej prócz tych drobniutkich zboczeń, od których żaden przekład Europejski wszystkich na świecie oryginałów nie jest wolny. Teraz wszyscy niezmiernie wyglądają porównania Pańskiego Julii Korsaka z Julią Hołowińskiego. Jeden z Literatów pisząc do mnie tak się w tym względzie wyraża —. Tłumaczenie Pana Korsaka, jest tylko udane a w rzeczy samej Pan Korsak, biorąc się do tego dzieła nie wczytał w Geniusz Szekspira ale w swój a Komentatorów, z tąd zamiast przekładu zrobił swoją Julię, i dziwna pretensya podawać to za dzieło Szekspira. Jest to jeszcze przekład należący do 18go wieku a la Ducis.

Co się tycze przedsięwzięć typograficznych moich w tym roku, to zapewne pogłoski wiadome, ale co Pana interesować może jest to, że wydajemy wspólnie z braćmi mojemi w Warszawie na wzór Pantheon litteraire — Panteon pisarzów Polskich mający się składać z dzieł Krasickiego z dopełnieniami, Naruszewicza, Karpińskiego Trembeckiego Kochanowskiego, Szymonowskiego, Orzeckiego, Węgierskiego Górskiego, Szymanowskiego, Klonowicza, Gawińskiego Zimorowicza, Orzechowskiego itd.

Nadto Herbarz Niesieckiego, Paprockiego, z Wiadomości o polskich Prasę nowego wynalazku W Helbing & Müller którą my sprowadzili i która codziennie 12000 arkuszy wyrabia, ułatwi nam uskutecznienie tak olbrzymiego dzieła. W krótce prospekt ogłosi wszystkie szczegóły o tej entrepryzie

Chciej mnie Pan donieść, czy dochodzi do Pana Tygodnik lit. Poznański, Przyjaciel Ludu, Magazyn powszechny.

Czy Pan wszystkie Numera odebrał Encyklopedyi powszechnej redakcyi Odyńca — 1

My tylko odbieramy Magazyn powszechny, który od niejakiego czasu bardzo się opóźnia

Tąż samą pocztą przesyłam Panu: Les français — Cena Rtr 7.

Porto z Wilna do Poznania 70

Rtr. 7. 70

którą summę w moje imieniu u siebie zapisałem

Kopię tę poświadczam J. Glücksberg

55

15

Господину Помѣщику

Крашевскому

Волынская Губернія

чрезъ

Луцкъ

въ с. Грудокъ (Gródek)

Czcigodny Panie Józefie!

Jaką radość mi sprawiłeś swoim listem z d. 22 b. m. niewypowiem – Jest w nim ten wyraz szlachetności i otwartości, które wszystkie serca umieją czule podbijać mocno –

Żałuję, że czas jest tak określony – i jedną godziną tylko przed odejściem poczty, otrzymałem listy, prospekt i umowę Pana względem Athenaeum – i ażeby dowieść jak moje zaufanie jest niezachwianem i jak miło mi jest wejść w stosunki nieprzerwane z Panem, zaczynam od tego że posyłam nawet dzisiejszą jeszcze pocztą żądane za przyjęte na siebie zobowiązanie się wydania w 6ciu Tomach Athenaeum (tytuł przeliczony – nowy) złotych polskich dwa tysiące – na którą to summę Pan następną pocztą stosowny zechce nadesłać kwit.

Na punkta między nami zupełnie się zgadzam z małemi tylko odmianami, które w położeniu naszego kraju, niezbędnie potrzebnemi są – Przesyłam punkta naszej umowy we 2ch exemplarzach – Chciej mi Pan jeden exemplarz pierwszą pocztą zwrócić –

Według żądania Pańskiego, prospekt wydrukuję w tym tygodniu zaraz i roześlę wszędzie pisarzy, dodam 2ch pisarzy znakomitych Bochwica (autora Obraz myśli) i A. Jaszowskiego (autora Chaos, pism przed' ...) o tym ostatnim, który może być pisarz niezmiernie odznaczający się, by W. Hołowiński, i Grabowski nadzwyczaj chlubnie się odzywają – (Pisma przedstawię niemniej wydrukuję

wkrótce nadeślę je Panu. Jeżeli by Pan nie chciał wid-
być 2ch pisarzy w prospekcie to proszę odwrotną pocztą
napisze i wysłaszy Prospekt ten prześlę do Petersburga
do Warszawy, do Poznania do Lwowa, do Krakowa do
(gdzie wszystkiej przyjaciół liczę) objaśnienie zaś krótkie
w samym Kuryerze wydrukuję.

Pism peryodycznych żadnych jeszcze nie mam i ...
projektu by kiedykolwiek mieć je, chyba z ... prze-
przeto piszę jutrzejszą pocztą do J. Hauera et Co ...
kurzyć by Panu przesłał pierwszą pocztą

1o Revue Britannique
2o Revue des Revues
3a Najdoskonalszą Gazetę i
4o Drugą jako gazetę literacką (poradzę się ...

Kolwiek jaka najlepsza). Najważniejszą zaś rzeczą
zawsze, zasilanie naszego pisma artykułami krajowemi
które czytelników najwięcej obchodzą, i tych zapewne
mi mało będzie, na wezwanie ze strony Pańskiej tak
miłe i tak chlubne dla wszystkich piszących.

Z mej zaś strony, postaram się o ile tylko można
zasilić Panu dziełami, bez liczenia na nim nie można,
Cenzura mnie krępuje, i jeśli mi się uda więcej zrobić w
objęciu to cieszyć się będę, bo interes nasz jest obopólny.

Lepiej by było, ażebym niebawem po wyjściu prosp-
tu rozpoczął druk Athenaeum – bez i w tym razie
stosuję to opinii Pańskiej – jeżeli pospiech zbyteczny
w czem zaszkodzić – Pan w prospekcie już w tej mie-
się stanowczy, przeto lepiej się wstrzymać z 1m numerem
stosując do kontraktów kijowskich, tj. 2 lub 3
Numera zrzygotować.

Umowa

między W. Józefem Ignacym Kraszewskim i W. T. Glücksbergem niżej podpisanych, o wydawanie pisma pod tytułem: Athenaeum Pismo historyi, Literaturze, Sztukom i Krytyce poświęcone, wydawca J. J. Kraszewski.

1. W.ny J. J. Kraszewski obowiązuje się, dostarczyć (bez oznaczenia terminu mniej więcej w przeciągu kilku miesięcy) W.mu T. Glücksbergowi sześć Tomów pisane pod tytułem Athenaeum.
2. Każdy Tom tego pisma obejmujący materye wyszczególnione w Prospekcie, zawierać będzie dziesięć arkuszy druku takiego jakim są drukowane Wspomnienia Polesia Wołynia i Litwy (może być więcej ale do tych obowiązywać się nie może niżej podpisany W. J. J. Kraszewski) Poezye, objaśnienia, przypiski drukować się będą pismem mniejszym, zwanem garmontem lub petitem.
3. W. Teofil Glücksberg niema nic dodawać ani ujmować ani przerabiać w Rękopiśmie W.go Kraszewskiego, a gdyby (w przypadku) Cenzura co wymazała na to miejsce ma się zgłosić o artykuł dopełniający do Redaktora. Chybaby małoznaczące wyrzutki, uczynione przez Cenzurę, a niezmieniające sensu w rękopiśmie, lub które dla uniknienia straty czasu Jeden z Literatów Wileńskich jako to JW. Borowski, lub Pan Odyniec, D. Chodźko, Szydłowski itd. sprostować lub zastąpić mogą.
4. Umowa między wymienionemi, chociaż się tylko czyni na jeden oddział składający się z Tomów VI, wszakże po ich wydaniu, gdy strony czyniące jej nie zerwą i dalej wydawać będą to pismo, umowa ma się uważać jako przedłużona na tych samych warunkach.
5. W przypadku zerwania umowy W. T. Glücksberg nie będzie mógł tego pisma (pod tym samym tytułem) wydawać pod inną redakcyą.
6. W. T. Glücksberg wypłaci natychmiast pod worek pocztowy w Kantorze Wileńskiej adressując W. J. J. Kraszewskiemu Gubernii Wołyńskiej przez Łuck w Gródku, Złotych Polskich Dwa tysiące

N. 2000 także podobnie przy rozpoczęciu każdego nowego
Oddziału, podobną summę naprzód wyliczyć obowięzany, której
należeć musi, będzie, jeśli z jakich kolwiek powodów umowa z
ojny W. J. J. Kraszewskiego zerwana zostanie.

7. Nadto obowięzuje się dostarczyć J. G. W. J. J. Kraszewski
pomocy w książkach i pismach peryodycznych o tyle o ile ustaw
Cenzury Krajowej dozwolić mogą – Między innemi. Zaprenum
W. J. Glücksberg u J. Hauera i C. w Petersburgu:
1. Revue britannique. 2. Revue des Revues. 3. Художественну
Gazety. i drugą jaką gazetę w języku Rossyjskim, które to k
i pisma literackie po odczytaniu na powrót do Księgarni J. G
berga W. J. J. Kraszewski obowięzuje się.

8. W. J. Glücksberg wskazanym niektórym Kollaboratorom pism
bezpłatne exemplarze przesyłać będzie, a dla Redaktora pięć
płatnych zaręcza się.

9. W razie wyniknąć mogących kwestyi i nieporozumień, w
bierą za polubownego Sędziego i arbitra J. W. Leona
Borowskiego, lub kogo kolwiek bądź innego zgodnie prze
obranego, na którego Decyzyi przestaną i takową spełnić
obowięzuję się.

Takowe punkta podpisujemy, i umowa ta ma m
równy walor jak gdyby podług wszelkich prawnych form
ności zdziałaną była. i stosownie do paragrafu 6. tej umowy
W. J. Glücksberg dnia dzisiejszego załączył do niej zastrzeżone
varium Złot. Polskich Dwa tysiące N. 2000, na które przyjęt rewers
pocztowy z Kantoru Poczthamtu Wileńskiego.

Dan w Wilnie d. 31/12 ~~Sierpnia~~ Lipca 1840 J. Glücksberg

Tekst umowy podpisałem i z 2,000 Złp skwitowałem
d. 16 Sierpnia 1840 r w Gródku

[illegible]

Nowe wspomnienie na miłość Boga także po-
trzebne są, choć na początku Septembra, bo musiałbyś
Pan czytać w pismach peryodycznych się o wszystkich
wspomnieniach [illegible] i niedawno się skompromitowano.

Teraz mam nadzieję że nasza korrespondencya się ustali — wkrótce od Pana osobiście więcej
mówić —

Moje zdrowie Chwała Bogu polepsza się — i kiedy
się zawiązały stosunki z piszącymi spółczesnemi
tak znakomitemi jak kochany Pan i inni, uczułem
dopiero cenę życia, i chciałbym żyć aby ważnie idąc w
ślady ojca ś.p. naszego, ważne dziełka Typo-
graficzne po sobie zostawić.

Przy godzinie 9ej sam oddam list na pocztę, aby
list mój i paczka 2000 Zp. koniecznie przyszłym zostały

Adieu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

F. Glücksberg

przesyłając rękopisma Pani
dziś już cenę przypadającą
25 r. ass. by [illegible] [illegible]
Grodzki

Czcigodny Panie,

Odwołując się do całej treści mego listu, przeszłą pocztą, do którego załączone były, umówione honorarium Rbr. 300 i umowa względem Athenaeum.

Donoszę Łaskawemu Panu, że wczorajszą Estafetą pisałem do Hauera w Petersburgu, aby Panu 1ą pocztą przesłał:

Revue Britannique 1840
Revue des Revues do
Tygodnika Petersburgo Gazety 1840

Najuprzejmiej upraszam Pana, zawiadomić mię, odwrótną pocztą, czy Pan się zgadza, ażebym dla miejscowych okoliczności dodał do nazwanych osób mających mieć udział do pełnego naszego Pisma następujące nazwiska jako to:

Jana Waszkiewicza (C'est indispensable, il sera le Censeur de L'athenaeum) Leona Borowskiego, Jana i Ignacego Chodźko, Stanisława Batysa-Gorskiego. —

Można będzie dodać także, jeżeli się Panu

zdawać będzie i Wójkowickiego, Łukaszewicza

Był u mnie P. Dominik Chodźko, który komunikowałem nasz projekt, z którego zawiecznie był uradowany — i oświadczył mi że przedsięwzięcie też pracować (mając wszystkie pod ręką wszystkie potrzebne do tego źródła) nad ogólnym przeglądem wszystkich Literatur celniejszych, jako to: francuzkiej Niemieckiej Angielskiej Rossyjskiej, polskiej i t.d. mianowicie pod względem Bibliograficznym.

Zgorne wezwanie Literatów, kochany Panie, jest prawdziwie arcy-wyjątkiem — i za pod dopiero będzie powszechny —

Żegnam Pana — Miłego odpowiedzi

Vale et nova

J. Glücksberg

Wilno

d. 2 Augusta

1841

Jeśli Pan zna więcej zdolnych Kollaboratorów to ich umieścić — bo im więcej tym lepiej —
(Może nie źle by było i Kamińskiego Redaktora Rozmaitości Lwowskich prosić —)

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому

Волынской Губерніи
чрезъ
Луцкъ
въ С. Гродекъ.

62

31

Czcigodny i Kochany Panie,

Oba dwa listy Pańskie od. 16 i 27 z. m. z przyjemnością otrzymałem — Przepraszam Pana że dotychczas odpisać nie mogłem; miałem bowiem różne przeszkody — naprzód chciałem Panu koniecznie przesłać Prospekt już wydrukowany — lecz ten do dziś dnia ciągnął się niezmiernie długo — Tysiączne uwagi ze strony Cenzora, który obawiał się aby wyliczenie pisarzów nie uważano za jakieś zawiązanie nowego towarzystwa (co za dziwna idea?) przymusiły mnie do różnych kroków — i ledwie dwa dni temu, jak sam Gu. Kurator ostatecznie rozwiązał, że prospekt drukować można z wymienieniem autorów — (i podług życzenia Pańskiego załączam przy niniejszym do 100 prospektów) — Masz Pan nowy przykład trudności, które u nas, we wszystkich przedsięwzięciach są na zawadzie — i sprawiedliwie dowodzą qu'il faut faire de vrais tours de force, pour réussir en la moindre chose —

Teraz przystąpmy do rękopismu 1: tomu Athenaeum. Redaktorowi Wizerunków trochę nie do smaku było że i sam Quasi Wizerunki wydaję — lecz co robić, bon gré mal gré powoli obezna się z tą myślą — — Tylko o jedną rzecz prosiłbym Pana, Notabene jeżeli prośba moja trafi do przekonania, a to jest, czy nie można byłoby zmodyfikować panegiryk o Zawadzkich — gdyż ci panowie mnie są nieprzebłaganemi przeciwnikami — (jest to niewyrozumiałość z ich stron której sobie wytłumaczyć nie mogę) chciałbym

tylko widzieć i lękam się, czyli pochwała Pańska do któ
on wyrażam pierwszeństwo nademną, ma niż zasł
dzi mojej firmie mianowicie w Kijowie — zresztą na
się myślę wsposobie widzenia rzeczy — w czém najle
piej Kochany Pan mnie sam objaśnisz — Wiem tylko
tyle, że Szydłowski nie raz chciał na pochwałę mojej
przedsięwzięć artykuły w Tyg. pomieścić, lecz Zawadz
nigdy się na to nie zgodzili! — Lecz sądzę zgadzam się
na Pańskie wtym interesie szczęśliwe wyniki —

P. Dan. Chodźko wkrótce Panu nadeśle Notatki ty
ce się wiadomości bibliograficznych —

Tomik I Athenaeum już oddałem do Censury P. W
Niewiarowi, który wyjeżdżając na 2 tygodnie wzią
go z sobą — Skoro mi go zwróci, natychmiast do
ku przystąpię — P. Furski podjął się utrzymywać kor
tę — Ja sądzę najdalej wydrukuję i Bilety prenu
racyjne, i Listy do zapisania prenumeratorów — Mości
żebyś Pan wskazał mi kilka dobrych adressów, któ
by wpływem swoim, mogliby się skutecznie pod
trudu w zbieraniu prenumeratorów na Athenae
Pan w przeglądzie krytyczno-literackim, mylnie p
dałeś, że pisma prawdziwe drukują się u Zaw
kich, gdyż one ze mnie wychodzą — przeto tę pom
w korrekcie sprostuję —

Co się tyczy dostarczania źródeł i pism periodyczn
to bądź Pan pewny że mi usługę oddasz, o tyle o
tylko dozwolą okoliczności, aby naszemu obopólnemu
życzeniu dogodzić —

Księgarnia T. Glücksberga w Wilnie.

PRENUMERATA.

ATHENAEUM,

PISMO HISTORIJ, LITERATURZE, SZTUKOM I KRYTYCE POŚWIĘCONE.

WYDAWCA

J. I. KRASZEWSKI.

Prospekt.

Jakkolwiek wołamy przeciwko naśladownictwu zagranicznych pomysłów, jakkolwiek papuzie głosy niezręcznych podrzeźniaczy zdają się nam nieznośne; nie jesteśmy już tak niewyrozumiali, abyśmy potępiać mieli przyswojenie cudzéj myśli, gdy ta jest dobrą, użyteczną, i da się bez niebezpieczeństwa dla literatury w nią wszczepić. Taką właśnie wydała się nam myśl wydawania pisma, składającego się z prac współczesnych pisarzy i artykułów rozmaitéj treści, na wzór wielu publikacij podobnych (nieperjodycznych) w Anglij, Francij i Niemczech. Uznawszy jak korzystném być może dla literatury, zbieranie w jedno, artykułów, historją, literaturę i sztuki obchodzących, drukowanych w innych pismach naszych i niedrukowanych wcale, powzięliśmy myśl, wydawania *Athenaeum.*

To pismo nie jest wcale perjodyczném, ani sposobem w jaki wychodzić będzie, ani treścią swoją; życzylibyśmy tylko, aby, przy pomocy literatów i uczo-

nych naszych, stało się składem najważniéjszych rozpraw, badań, obrazów i t. p., nie tyle czasowe okoliczności mających na celu, nie tyle pochlebiających smakowi i upodobaniom chwilowym, ile ważnych powszechnéj sprawie literatury.

Treść tego pisma będzie następująca:

I. **HISTORJA.** Badania historyczne, rozprawy, materjały, akta, korrespondencje niedrukowane, szczegóły biograficzne; mianowicie wszystko, co służyć może do objaśnienia, uzupełnienia jakiéjkolwiek części dziejów narodów słowiańskich.

Tu mogą mieć miejsce podróże po krajach słowiańskich, lub w celu wyszukiwania materjałów historycznych.

II. **LITERATURA.** Rozprawy teoretyczne, powieści, obrazy, poezje, wyjątki ze starych rękopismów, badania bibliograficzne i t. d.

III. **SZTUKI.** Artykuły mogące u nas wzniecić upodobanie w sztukach, wzbudzić ich uczucie i zamiłowanie. Wiadomości o malarzach, snycerzach, muzykach dawnych i nowych, mianowicie krajowych, o ich dziełach i t. p.

IV. **KRYTYKA I ROZMAITOŚCI.** Wydawca starać się będzie jak najusilniéj, o dobór jak najbardziéj zajmujących artykułów, już to oryginalnych, już w niedostatku ich, tłumaczonych lub pożyczanych z innych pism, które nie są u nas dość upowszechnione.

Pewny będąc, że wszyscy piszący zechcą go wspomagać, wzywa ich i w imie sprawy literatury prosi, aby nie odmówili czynnego współdziałania; a mianowicie: PP. M. Balińskiego, Bentkowskiego, A. Bielowskiego, F. Bochwica, J. Borkowskiego, L. Borowskiego, Aleksandra, Dominika, Jana i Ignacego Chodźków, J. Daniłłowicza, B. Dołęgę z Kijewa, X. A. Fijałkowskiego, A.

Hr. Fredra, A. Gorczyńskiego, S. B. Gorskiego, Grabowskiego Michała, Grabowskiego Ambrożego, A. Grozę, J. E. Herbu G., X. M. Herburta, X. J. Hołowińskiego, R. Hube, X. Jankowskiego, St. Jaszowskiego, M. Jezierskiego, A. Jochera, X. L. A. Jucewicza, J. N. Kamińskiego, S. Konopackiego, J. Korsaka, J. Korzeniowskiego, A. Kucharskiego, I. Kułakowskiego, St. Lachowicza, S. B. Lindego, J. Łukaszewicza, W. A. Maciejowskiego, D. Magnuszewskiego, F. Malewskiego, M. Mianowskiego, Fr. Morawskiego, X. A. Moszyńskiego, J. Muczkowskiego, T. Narbutta, S. Nowoszyckiego, A. E. Odyńca, Hr. G. Olizara, O'Nacewicza, L. Platera, K. Podwysockiego, J. Przecławskiego, A. Hr. Przezdzieckiego, L. Rogalskiego, H. Hr. Rzewuskiego, L. Siemieńskiego, Fr. Hr. Skarbka, W. Smokowskiego, A. Szabrańskiego, I. Szydłowskiego, A. Tyszyńskiego, E. Wasilewskiego, J. Waszkiewicza, M. Wiszniewskiego, K. Wł. Wojcickiego, A. Wojkowskiego, J. Żochowskiego, i wszystkich w powszechności piszących.

Nie sądzim aby powszechna u nas, a wstyd nam czyniąca obojętność, na sprawę literatury i nauk, do tego doszła stopnia, aby literaci i uczeni nawet nią zarażeni być mieli; i śmiało poczynając, pewni jesteśmy, że oni przynajmniéj nieodmówią nam czynnéj pomocy i w nią to ufając, bierzem się za wydawanie tego zbioru, mającego być składem najciekawszych płodów współczesnych i pamiątek dawnych. Może być, że dla braku artykułów, pierwsze Numera pisma, nie odpowiedzą naszemu życzeniu, ale to nas niezrazi, będziemy ich czekali; wierząc jeszcze, w literatów i uczonych naszych, pokładamy w nich nadzieję.

Gródek d. 17 Lipca 1840 r.

J. I. Kraszewski.

WARUNKI PRENUMERATY.

Cena prenumeracyjna za 6 Tomów in 8 maj. na pięknym welinowym papierze, w Wilnie Rs. 6.
z pocztą — 7. (r. ass. 25)

KANTOR GŁÓWNY PRENUMERACYJNY W WILNIE U T. GLÜCKSBERGA.

Nadto prenumerata przyjmuje się:

W BERLINIE . . . . u PP. Ashera. Behra.
W BRUXELLI . . . . u „ Meline Cans et Comp.
W DREZNIE . . . . u „ Arnolda.
W KIJOWIE . . . . u „ T. Glücksberga.
W KRAKOWIE . . . u „ J. Czecha. D. Friedleina.
W LESZNIE . . . . u „ Günthera.
W LIPSKU . . . . u „ Reina.
W LONDYNIE . . . u „ Blacka i Armstronga.
WE LWOWIE . . . u „ Millikowskiego. Fr. Pillera i spółki. Wilda i Syna.
W MOSKWIE . . . u „ Semena.
W PARYŻU . . . . u „ Brockhausa i Avenariusa.
W ST. PETERSBURGU u „ Bellizarda. Eggersa i Pelz. Hauera.
W POZNANIU . . . u „ Heinego. Stefańskiego. Szerków.
W PRADZE (Czeskiej) u „ Haasego i Synów.
W WARSZAWIE . . u „ A. E. Glücksberga. G. L. Glücksberga. Huguesa i Kaczanowskiego. Merzbacha. S. Orgelbranda. G. Senewalda. Zawadzkiego i Węckiego.
W WILNIE . . . . u „ T. Glücksberga.
W WROCŁAWIU . . u „ W. B. Korna. Z. Szlettera.

Na prowincji u osób prywatnych przez wydawcę uproszonych.

Wszelkie listy i pieniądze za prenumeratę, mają bydź nadsyłane *franco*, do Księgarni *Teofila Glücksberga* w Wilnie.

Lista prenumeratorów będzie umieszczona.

Artykuły mogą bydź nadsyłane pod adressem Redaktora: *w Gubernji Wołyńskiéj przez Łuck do Gródka*, lub do Księgarni *Teofila Glücksberga* w Wilnie.

Artykuły z zagranicy, nadsyłać p. okazję księgarską — w Krakowie przez J. Czecha; we Lwowie przez J. Millikowskiego; w Lipsku przez Reina; w Warszawie przez G. L. Glücksberga, i t. d. i t. d.

Wolno drukować. — *Cenzor Jan Waszkiewicz.*

Hamer i mnie donosi, że zamiast Revue des Revues które
już od dawnego czasu więcej nie otrzymuję, przysłał
Panu Revue de deux Mondes — jeżeli tedy Panu te ostatnie
nie jest potrzebnem, to Pan odeszlij na powrót te dzieło
a ja tym czasem natomiast zażądam dla Pana Revue
Universelle wychodzące w Bruxelli, pismo bardzo dobre

Mam nadzieję że jak Pan rozeszlesz Prospekta
najchętniej literaci materyały dostarczą — i jestem pewny
że na przyszłość trudno będzie wszystkiego wydrukować —

Zdaniem tutejszej czytającej publiczności, to byłoby
do życzenia, ażeby i interesującą powieść w każdym
nowym tomiku pomieścić — dla zainteresowania
dam — &c

Znajduję niezmiernie trafném uwagę Pańską
ażeby na okładce pierwszego 6tu tomów drukować Prosp.

Stosowne rady jak wydawać Athenaeum pod
dem formatu, okładki i t.d. z wdzięcznością przyjmuję —

Co się tyczy słusznych zarzutów Pańskich względem Ka-
zamiaków, to ściągną wielką chmurę na nas — ale śmiej-
sza oto; Pan kochany, zapewne najlepiej wiesz jak się
Szmatławcowi Warszawskiemu oprzeć — mówił mi
jeden z moich znajomych że gazeta codzienna, z wielką
żółcią Pańskie zarzuty odparła — Chciałem czytać, lecz
tego Nru dostać nie mogłem —

Smucę się na chorowite zdrowie Pańskie, zbyt jest
drogiem dla całej powszechności —

Ściskam najserdeczniej — i wyglądam dalszych wia-
domości — Z najszczerszem przywiązaniem

Przyjaciel i sługa

J. Glücksberg

190

Wielmożnemu

J. I. Kraszewskiemu

przyłączona posyłka przez
pod znakiem Łuck
J. I. K. №1. w
Cena Rubel sreb. jeden Gródku

Г-ну Помѣщику
Крашевскому Волынской Губернiи
при семъ по-
сылка въ холстѣ чрезъ Луцкъ
въ Грудки.

1840 СЕНТ.

32

66

Czcigodny Panie Józefie!

List Pański od 10 b. m. i przy nim 2gi Athenaeum miałem przy-
jemność otrzymać, jako też i Revue de deux mondes 4 Nr — z których tylko [illegible]
w. Waszkiewicz Cenzor, wyjeżdżając na wakacje wziął 2 [illegible] Athenaeum
do rozpatrzenia, i mimo zamiaru tylko 10 dni bawić na wsi, tym czasem już
więcej miesiąca jak wyjechał i jeszcze nie wraca — a do tego dodać należy że
Pl. Z. [illegible] nie bardzo chętnie zapowiedzianej przez Pana publikacyi — i lękam się by
P. S. nie zechciał wystawić P. Cenzorowi Athenaeum w świetle fałszywem — jak to
chciał zrobić z wymienieniem Imion wezwanych przez Pana do współpracownictwa —
tak dalece że aż sam JW. Kurator [illegible] [illegible] rozstrzygnąć — Ja rozumiem że te
niedorzeczne intrygi z czasem same przez się ustaną — Zapewne Pan prospekt o Athenaeum
w Tyg. petersburskim już czytał — a zatem donoszę że i petersburska Cenzura nie
czyni przeszkody temu przedsięwzięciu — Gdyby tedy tutejsza Cenzura złej chęci trud-
ności robiła w względzie publikacyi Athenaeum, w takim razie przeszlem rękopis do
Cenzury Petersburskiej —

Nie pamiętam, czy Panu już doniosłem, że P. Stanisław Lachowicz (wielkich zdolności
i nadziei młodzieniec) Student Uniwersytetu Petersburskiego, literat i connaisseur
de raison, wielki wielbiciel Pańskich pism — nadzwyczaj się ucieszył, dowiedziawszy
się o mającym wyjść Athenaeum; natychmiast podał artykuł swój do
Tyg. petersb. którego Pan zapewne już czytał — Ten tedy P. Lachowicz (jest to
ten sam o którym redaktor Tyg. petersb. wspominając o swoich zaszczytnie znanych
Kollaboratorach, i mnie wspomina) tyle jest uprzejmym że przyrzeka:

1o. Udzielić Panu ciekawsze nowe książki rossyjskie i polskie wychodzące
w Petersburgu —

2o — Wiadomości bibliograficzne rossyjskich i polskich dzieł wydawanych
w Petersburgu —

3o — Wiadomości o Muzyczności, o Koncertach w Petersburgu (jest pas-
syonowany do muzyki i wydał nawet niektóre rzeczy własnej kompozy-
cyi —

4o — Przekładów z poetów wschodnich — bo sam na wschodnim fa-
kultecie —

5o. Oraz przyjmuje na siebie przez drogę lata pobytu swego w Peters-
burgu, wszelkie korrespondencye, polecenia, sprawki, po bi-
bliotekach publicznych &.

5o. Gdybyśmy doznali trudności w tutejszej Cenzurze, to także udać
się w Petersburgu & &

Przesłałem Panu, niektóre poezyi, i adres do P. Łachowicza — Dobrze
byłoby, gdyby Pan wkrótce do niego napisał —
Zazdrość niektórych jaką obudza w przeciwnej stronie,
powiedziawszy Athenaeum, powinno być przepowiednią powodzenia
powodzenia — co daj Boże, niechaj się sprawdzi — Lecz ten
ci którzy są na zawadzie w tej chwili — zapewne nie do
łą, tym więcej przed nowym rokiem, więc wydaj jak je
tomy; — a w takim razie, jeżeli wyjdzie tom 1° się opóźni
to chciałbym widzieć czyli Pan nie zadawał się bardzo, odno
nie w ciem kaltkwik przegląd literacki w I T. — czyż też w
całych Numeracy nie dasz Pan nowy artykuł do karty, pis
1° który by w owczas był na równi z czasem:
U mnie w tej chwili drukuje się:
1° Nowe wydanie Tomasza a Kempis tłum: Malinowskiego
2° Al. Przezdzieckiego Próby dramatyczne (Halszka i Kapitalik)
3° Tegoż Podole, Wołyń, Ukraina — Obrazy miejsc i czasów T. I. i
4° Pisma przedślubne i przedsplecnowe Jakuba of Dyczły (X. Janko
5° Dzieła Shakspeara T. II (Makbet, Król Lear, Burza)
6° Obraz myśli mojej, o celach istnienia) Ustawicka F. Roch
Dzieła literackiej wartości po wyjściu z druku, jedno po
drugim Panu przyszlę —
Niecierpliwie wyglądam Pańskiej obiecanej Wspomnień wo
Zlituj się Panie, nadeślij je czem prędzej — bo prawdziwie
czas krótki do Kontraktów Kijowskich — i chciałbym się
i zrobić mieć i to dzieło kochanego Pana w Kijowie —
Niektóre osoby, zachęcają mnie abym Transport Książek
posłał na Kontrakta Dubieńskie wyprawił — jakie jest Pańskie
zdanie?

67

Posyłał mi ostatniej poczty Hr. Rzewuski rękopis swój: „Ułamki z literatury z historii" który do Cieszy Petersburskiej posyłam — między innemi pisze do Hr. Rzewuskiego:

„Je viens de recevoir une lettre fort aimable de Mr Kraszewski „que je ne connois, que par ses écrits, qui l'ont placé au pre-„mier rang de nos prosateurs surtout, il m'y invite à être „un de ses collaborateurs dans l'Athenaeum, chose à la-„quelle j'acquiesce de tout mon coeur, aimant à me trou-„ver en si bonne compagnie &c.

Żegnam kochanego Pana, życząc by się Pani zdrowie czem prędzej tej polepszyło — to będzie całak po-życzcie mi prawie jak Pan mi powinien nigdy choro-wać — vale et ama

St. G.

Wilno d. 21 Sept.
1840.

Господину Помѣщику

И. I. Крашевскому

Волынской Губерний

чрезъ

Луцкъ

въ С. Грудекъ.

Луцкъ по 29 Сент.

68

33

Kochany Panie!

Otrzymałem z prawdziwą radością list Pana z d. 21 im i pospieszam z przesłaniem:

:/: 1° Rozmaitości do 1. t° Athenaeum
2° Rejestr pism peryodycznych Gazetowej expedycyi
3° list Hanusa d. II Cuen Obr.

Za łaskawe zgodzenie się przerabienia Rozmaitości, z duszy i z serca Panu wdzięczen jestem – i chciałbym mieć zdarzenie, aby Panu dać dowody ileś mnie swoją uprzejmością zobowiązał –

W. Waszkiewicz powróciwszy ze wsi, oddał mi 1szy zeszyt (Athenaeum (sans aucune rature) Chwała Bogu że nareszcie możem przystąpić do druku – Emulacya Zawadzkich jest niezmiernie śmieszna forsowali niewymownie, ażeby Athenaeum niewychodziło, a tym oznaczem im się to nieudało – bo W. Waszkiewicz po długich i wszelkiego rodzaju korowodach, oświadczył im stanowczo „Panowie znając „mnie za człowieka poczciwego, nie możecie po mnie wymagać ażebym był niesprawiedliwym i nieprawym urzędnikiem i odmówił Imprimatur dla Athenaeum dla tego jedynie że się nie nazywa Wizerunkami" – Nieuwierzy Pan, jak wielki jest tryumf „nasz w tej mierze!.... Nieskończenie wdzięczny jestem P. Waszkiewiczowi, bo dał mi świetny dowód swego arcypoczciwego charakteru, i niezachwianej przyjaźni swojej ku mnie –

:/: Przy niniejszym przesyłam Panu artykuł (który między nami P. Szydł. napisał, lecz widząc, że ani projektu niema umieszczenia go tu w wiadomem piśmie, przeto artykuł ten przesłałem do Tygodnika Petersburskiego. – Idzie tu rzecz o to, że niewiadomo kto, w Przyjacielu ludu, umieścił artykuł pod nazwą: „Grożące naszej literaturze niebezpieczeństwo" którego kopii przysyłam przy liście. A ponieważ są w nim oburzające fałsze, a zatem przesyłam,

Kochanemu Panu artykuł Szyd... prosząc abyś go łaskawie przejrzał
gdzie wypadnie odmienić – dla zastosowania go do naszego Athenaeum –
jeżeli można to proszę o rychły zwrot tego artykułu –

Rozmaitości do Athenaeum, które dzisiaj przesyłam i nowe prze-
robione, chciej Pan mi czem prędzej razem nadesłać – gdy dla uzyskania Imprimatur
na przerobione Rozmaitości potrzeba koniecznie i dawniejsze Cenzurowane
złożyć. – Zeszyt 2gi Athenaeum także już w Cenzurze – –

Z Kuryerka Warszawskiego pod No 270 wypisałem następującą
wiadomość: „Z d. 1 Stycznia 1841 r. wychodzić będzie w Warszawie
„pismo miesięczne pod t: Biblioteka Warszawska, poświęcona na-
„ukom, sztukom i przemysłowi. Obejmować ma: Dzieje, lite-
„raturę piękną, Język, Sztuki, Krytykę, filozofię, prawoznawstwo
„Ekonomiję, nauki ścisłe, przemysł, Kronikę literacką i rozmai-
„tości. – Do pisma tego redakcya stosownie zapewniona zost[ała]
„Redaktorem zaś głównym jest, znany już w literaturze naszej P.
„Szabrański. – W prospekcie Biblioteki Redakcya zaprasza wszyst-
„kich piszących do wspólnej pracy, oświadczając zarazem, iż je[st]
„w gotowości opłacić, na żądanie autorów, wszelkie zamieszczo-
„ne w piśmie swém prace, czy to według umowy, czy sto-
„sownie do zasad przez nią przyjętych. – Biblioteka wychodzić [będzie]
„peryodycznie w każdym miesiącu – jeden tom składający się
„najmniej z 10 arkuszy na pap. welin. Prenumerata roczna ozna-
„czona jest na Zł 60, po wydrukowaniu 12 t. Cena jej po-
„wyższoną zostanie do 80 Zł. &c &c

Podług planu redakcyi, ma to być czysta Encyklopedyą wia-
domości, otworzona odstraszającym dla czytelniczków pedantyzmem
i mojém zdaniem, niech mi daruje P. Szabrański nie trafi
ani w duch ani w gust czasu. – (Mais laissons le faire)

W tej chwili otrzymuję list od P. Lachowicza, w którym mi
uwiadamia mi, że już stanął w Petersburgu –

Między innemi rzeczami donoszę:

1º P. Przecławski warunki prenumeraty na ~~Athenaeum~~ nie mógł ogłosić w Tygodniku — gdyż Cenzor nie wie czy rękopism pozwolony — lecz chcąc i temu zaradzić prosi mnie o nadesłanie mu 500 exempl. prospektów, które on przy następnym o[tem] Tygod. porozsyłać ma.

2º Co się tyczę artykułu Szydłowskiego, względem niedorzeczny napaści Przyjaciela ludu — to artykuł ten Cenzura Petersburgska nie pozwoliła drukować, z powodu, że bardzo nieskromne w nim się znajdują wyrazy; i gdyż od niejakiego czasu, z powodu kłótni i literatów Petersburskich, Cesarz przykazał Cenzurze nie pozwalać artykułów w których literaci brańią się. Jednakże P. Gajewski przyrzekł pozwolić, jeżeli wyrażenia nie co złagodzone zostaną. (P. Przecławski uprosił P. Lachowicza do przerobienia tego artykułu. —

3º Artykuł zaś nowin literackich wkrótce w Tygodniku umieszczonym będzie (w którym napomkni się o 3ciej cz. wędrówek).

4º Był P. Lachowicz u P. Kukolnika (Nestora) który był tak dobry że przyrzekł wybrać dzieła dla Kochanego Pana, które P. Lachowicz zakupiwszy przeszle je Panu do przejrzenia —

W późniejszym czasie, kiedy Pan będziesz uważał za rzecz potrzebną, to dobrze by było, gdyby Pan i z Nestorem Kukolnikiem zawiązał korrespondencyą, # Jest to literat, pasyonowany, prócz narodowy Rossyjski i bardzo dobry człowiek — Pisząc do niego (można po polsku) odwołaj się Pan do mnie, że ja Pana do tego skłoniłem — Jest to mój przyjaciel, i dawniej byłem w ciągłej korrespondencyi z nim, która dla braku interesów przerwaną została. — Adres do niego Нестору Васильевичу Кукольнику — a ponieważ jego mieszkania nie znam, to Pan możesz na ręce P. Lachowicza do niego pisać —

Mocno ucieszyłem się z tego że PP. Grabowski, Rzewuski i Hołowiński już zasilają nasze Athenaeum — Daj Boże tylko

\# Rozumie się: względem oręża Rossyjskich.

żeby się nam udało pierwsze trudności ze wszystkiemi [...]
nać, to pomimo literaci ze wszystkich stron cisnąć się będą
do Athenaeum.

Na bieda nikt u nas nie trzyma Revue Univers[elle]
lecz jej przyjaciele za granicą, i niezawodnie Pan na rok 184[.]
otrzymasz „Revue Universelle", które zdaniem wielu, jest
lepszym ze wszystkich Revue —

Artykułu głupiej w Gazecie Warszawskiej (nie Codzien[nej])
jeszcze dotąd zbawić nie mogłem, ale mam nadzieję że
wkrótce mi się to uda — Ja rozumiem, że nie [illegible]
nie było, to w Pan w rozmaitościach o Warszawie now[...]
wszystko zastawić —

Zorjana Chodakowskiego w Krzemieńcu osobiście
znałem, żyliśmy z sobą w ścisłej przyjaźni, i nawet kil[ka]
podróży razem odbyliśmy — Cieszy mnie to mocno, że Pan
niektóre listy jego — Zapewne ciekawe będą —

./. Skorzystałem z trafnej uwagi Pańskiej i postarał[em]
się o to że P. Trefort który był tylko [illegible] pomieścił
swoim regestrze i nasze Athenaeum, jak regestr
przy pierwszym [illegible] dowodzie —

./. Liścik z zagranicy przez P. Adamowicza otrzy-
małem załączam przy niniejszym —

./. Znajdzie Pan w przesyłce i portret i portret t[en]
przekopiowany w lithografii P. Grabowskiego — Jeżeli
Panu się zdawać będzie, to my go umieścim w Athe-
naeum przy jakimkolwiek oryginalnym jego Artykule
lub lepiej przy Biografii jego — która od dawnego cza-
su, wszędzie pożądaną jest —

Umyślam się ciągle do nowych wspomnień, [...]
na nowy rok nadleci, będę zaprezentować Światu
Zaraz po nowym roku, nadeślę Panu, niektóre
dzieła ubrane w eleganckim stroju —

Oczekuję miłych wiadomości Pańskich

Tout à vous S. Glücksberg

Kilka słów z powodu artykułu: Grożące naszej literaturze niebezpieczeństwo, umieszczonego w piśmie peryodycznem: Przyjaciel ludu.

Przebiegając 32 Numer Przyjaciela ludu, na rok 1840. dnia 8 Lutego, wśród wielu niedorzeczności w nim umieszczonych (1) trafiliśmy nadto na prawdziwie występny, bo potwarczą insynuacyą, którą odeprzeć nakazuje mam sumienie, rzetelność i to wszystko co śmy winni prawdzie.

Autor artykułu: Grożące naszej literaturze niebezpieczeństwo, po narzekaniach obelżywych, grubiańskich, w wyrazach zaledwo najnikczemniejszej gawędzi przystojnych, pełnych niedelikatnej osobistości, względem P. Bobrowicza, którego wszakże gorliwa czynność ma swoją dobrą stronę, i wielce się przyłożyła swojemu przysługuje, po narzekaniach mowę, na kontrafakcye czyli przedruki dzieł polskich, między innemi, powiada: „Rozchodzą się wieści, że P. Teofil Glücksberg przedrukował w Wilnie książkę P. Wiśniewskiego: Charaktery rozumów ludzkich, ile wiemy, bez pozwolenia Autora, i t. d.

Jeżeli nie godzi się znającemu swoje powołanie literatowi, rozsiewać i upowszechniać pismem fałszów w naukach dla tego, że są w obiegu i nigdy krytycznie sprawdzonemi i wyświeconemi nie były; tembardziej nie wolno nierozumnemu człowiekowi szarpać cudzej dobrej sławy, umieszczając w pismach drukowanych, na sam odgłos tylko rozchodzących się wieści. — Ten, komu własny honor jest drogi i miły, ze wstrętem zawsze oczom własnym nie wierzy, ile kroć zdarzy mu się dostrzedz rzeczy krzywdzącej czyjeś dobre imię: autor zaś grożącego niebezpieczeństwa, nietylko nie wierzył temu co nigdy nie miało miejsca, ale nadto potwarczem piórem rozgłosił bezecne kłamstwo przed światem, krzywdząc imię i firmę tylu zasługami dla kraju z chlubą oznaczoną.

Dom PP. Glücksbergów od początku 19go wieku aż dotąd najwięcej czynności dla drukarstwa i księgarstwa polskiego rozwija. — Nieboszczyk N. Glücksberg najpierwszy w r. 1814 piękne typy Dydotowskie i prasy z Paryża do kraju sprowadził. — Czując brak ludzi dobrze usposobionych

(1) Czytaj na str. 250. recenzyę żywota Hieronima Strojnowskiego, w której autor za największą winę poczytuje urzędowania rektorskiego tego pełnego zasług męża, iż do Uniwersytetu Wileńskiego posprowadzał professorów cudzoziemców. . .

zdolnych przewodniczyć zakładom typograficznym na większą skal
wezwał z niemałym kosztem i zakładem z drukarni królewskiej Pary
skiej na ten przedmiot P. Gresser, który teraz jest dyrektorem Drukarni
Banku Polskiego. Ile ta akkwizycya przyniosła przyniosła pożyt
dla krajowego drukarstwa, najsnadniej się w Warszawie o tem przek
czyć można. Pierwszy on podobno, nieznanym do jego czasów zwy
jem, zachęcając piszących, zaczął honoraria płacić autorom nad
nej nawet znamienitości; a nie licząc tak bardzo ściśle na osobist
zysk, przeszło 600 woluminów nakładem własnym wydrukował; w
dzie których celniejsze dzieła są wyższy: 1º Biblija według Wujka 2
2º Dzieła Krasickiego z dodatkami 18 t. 3º Dzieła Bogusła
wojciecha 12 t. in 8º maj. 4º Pisma Brodzińskiego 5º Dzieła
ana Godebskiego - 6º Dzieła J. U. N. - 7º Dzieła Wujka - 8º Dz
St. Kostki Potockiego - 9º Dzieła Alojzego Felińskiego - 10
Dziennik i Pamiętnik Warszawski pierwsze redagowan
Ordynca ostatni ś. p. Kaz. Brodzińskiego - Gazeta Lite
pod Redakcyą Józefa Korzeniowskiego - nadto Dzieła w
pysznym wydaniu (edition de grand luxe) mniejszy nimi: Obchód
ś. p. Cesarza Alexandra 1go - Pisma Hr. Ostrowskiego - Mickiewicz w to
Handel księgarski zagraniczny w nader ciasnych, do jego czasów obrębach
zawarty podniósł, i powszechniej obeznał rodaków z arcydziełami celnie
geniuszów obcych narodów.
Pisma peryodyczne rozmaitej treści i dążeń pozaprowadzał, nie szczędząc kosztów, a
na ozdobne ich wydania, ani na utalentowanych redaktorów. - Wśród tej
zmordowanej czynności i poświęcenia się namiętnego swojemu p
laniu, powziął myśl ważną przysłużenia się naukom dziełem wsz
ich odnogi obejmującem, Encyklopedyą powszechną. Śmierć wczesna
tak ważnego pomysłu ani mu rozwinąć ani wykonać nie dozwoliła.
Ale temu zamiarowi nie dali spełznąć marnie jego również
gorliwi i przedsiębiercy następcy.
Z pomiędzy których syn jego starszy Pan Teofil Glücksberg, ty
i Księgarz Cesarskiej i Medyko-Chirurgicznej Akademii w Wilnie
szkół obwodu Białoruskiego, już przeszło lat 20 w zawod
przez czcigodnego rodzica swojego stworzonym, pracuje dla
zysku naukowego Publiczności polskiej, drukując dzieła au
najwięcej wziętości mających, i prowadząc prawdziwie
pejski księgarski handel.

Księg słowiańskich i Rękopismów [illegible]

Długo byłoby wymieniać po szczególe jego przysługi, jakiemi się wywię-
zuje za doznane względy od oświeconej publiczności, powiemy więc tyl-
ko ogólnie: że zaufanie, które przez stosunki handlowe pozyskał
za granicą, życzliwość obywateli krajowych, których potrzebowa-
nia bez zwłoki dostatecznie i rzetelnie załatwia, stosunki liczne
i rozmaite z najpierwszymi literatami, których prace uczone
drukiem światu ogłasza, są to dosyć wyraźnie na stronę jego
przemawiające dowody.

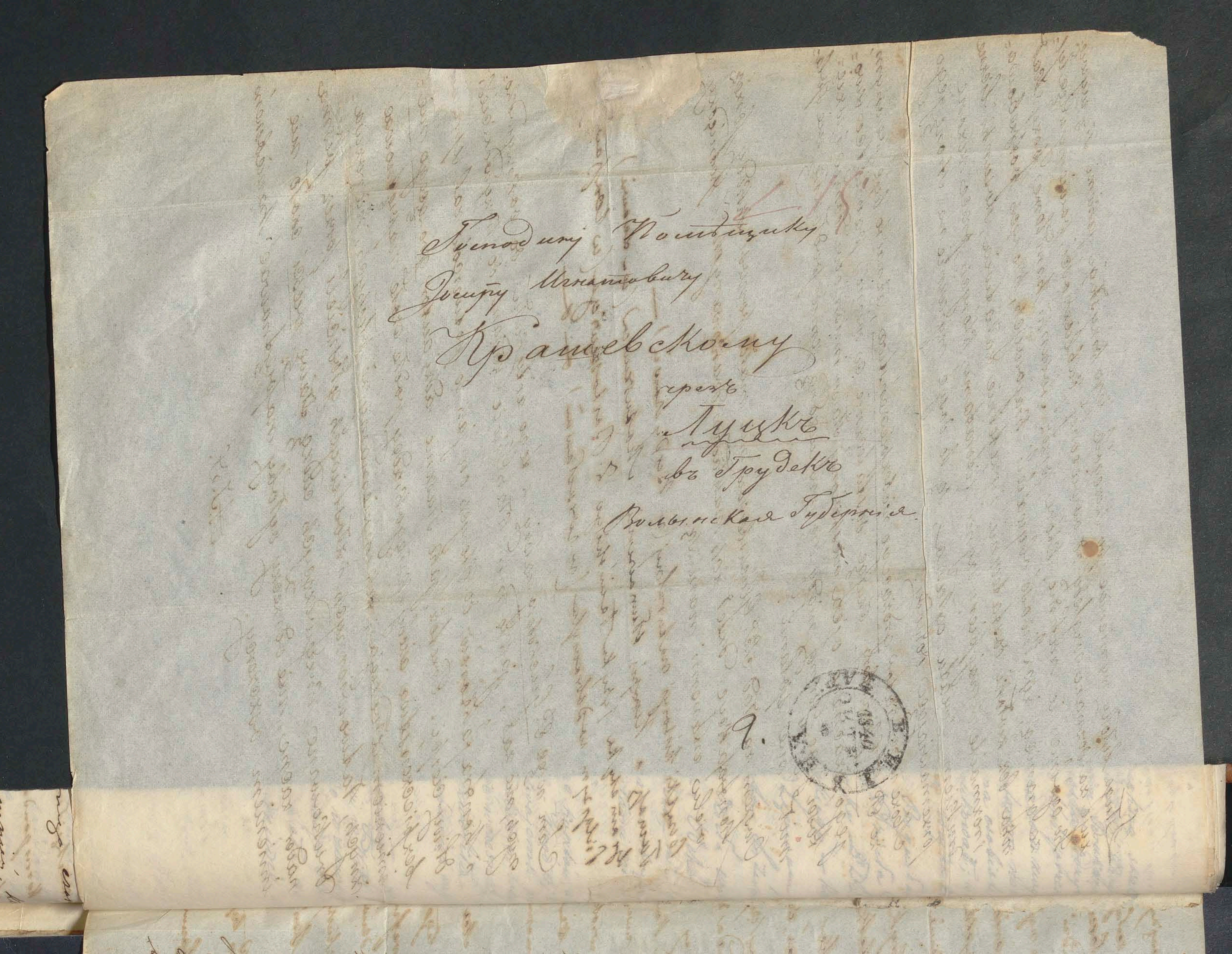
Może więc autor grożącego niebezpieczeństwa, aż nadto być pewnym,
że P. F. Glücksberg, czując dostatecznie co winien pamiątce swo-
jego zacnego ojca nieskażonej sławy imieniowi domu i wzię-
tości jego firmy, nigdy się zarzuconą jemu podłością nie spla-
mił i nie splami.

Owszem zakład P.P. Glücksbergów nie mało ponosi szkody przez
kontrafakcye dzieł ich nakładem drukowanych. Z pomiędzy
wielu znanemi nam są:

Początki historyi naturalnej (w Berdyczowie) —
Tomasz a Kempis tłumaczenia Mokuszewska (w Lwowie)
Grammatyka języka łacińskiego Z. Bartoszewicza (w Warszawie)
Pielgrzym w Dobromylu (w Wrocławiu) &c —

Sam więc P. Glücksberg należy z tego artykułu do pokrzywdzo-
nych, nie zaś, jak to mu kłamliwie zadano, do krzywdzicieli
i kontrafaktorów; do których on jak do potwarców żal sprawie-
dliwy cierpi. Przetoż, jako słusznie radzi autor grożącego nie-
bezpieczeństwa, ażeby księgokradcy podłe czoło napiętnować
imieniem złodzieja; tak mniemamy, że płochych, nierozwa-
żnych, łatwowiernych i złośliwych głosicieli przez pisma
drukowane krzywdzących cudzą sławę, mieści czoło nie
nader zacne, nie od rzeczy byłoby napiętnować haniebnem
imieniem oszczercy.

A. J. S.

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому
через
Луцкъ
въ Грудекъ
Волынская Губернія

9.

Wilno d. 19 8bra 1840

72

35

Szanowny i kochany Panie Józefie!

Tylko w tej chwili miałem przyjemność otrzymać list Twój od 5 b.m. i pospieszam z odpowiedzią.

Chwała Bogu, że się tym razem masz ku zdrowiu takim jak Pan, należy życzyć jak najdłużej i cieszyć się najlepszego zdrowia —

Miło mi jest że mogę Ci, Szanowny Panie, donieść, że nareszcie druk 1o t. Athenaeum rozpoczęty, i spodziewam się, że za trzy tygodnie skończonym będzie — wypada tedy nadesłać czem prędzej rozmaitości dla ukazania jak najopiszniej światu próbę tej publikacji — T. IIi także już wkrótce z pod Cenzury wyjdzie, a tym czasem tam i do niego wszystkie świeższe wiadomości zajmie — Jak się teraz rzeczy urządzają, to i T. 3ci w krótce wydrukowanym być może — przeto nadeślij go Pan, a puścim go w obieg najdalej w lutym —

O mojej czynnej działalności, sam widzisz, że nie tylko niejestem [illegible] się nie zrażam, ale owszem żadnych usiłowań nie zaniedbywam, aby się przebłagających Antagonistów, ile tylko w mojej możności zwalczyć — Prawdę jednak wyznać muszę, że obudzającą swoją energią nie mało i mnie ducha dodajesz —

Za uwiadomienie względem Kontraktów w Dubnie, najpiękniej dziękuję — Chciej mnie tylko jeszcze donieść kiedy się rozpoczynają, mówią że 6o Stycznia — i czy Szanowny Pan Sam tam będziesz — Napisz proszę czy mi się uda w tym roku jeszcze stosowne poczynić przygotowania dla urzeczywistnienia tego projektu —

Co mi piszesz o Wspomnieniach swoich, to wyznaję, że wszystko się dziwnie na tym świecie dzieje — Wszakże tylko tak trafne nauki jak Świętlane jedynie zachęcać mogą do poprawy i krzywy sposób postępowania sprostować — Zmiłuj się przeto nie zważaj na tych głupców jak ich sam zowiesz którzy nie są w stanie zrozumieć Kochanego Pana, ale śmiało dalej pisz Wspomnienia, dla dobra Kraju i obywatelów — a następstwo będzie nader korzystnem dla Kraju — Pamiętaj, że Twój Geniusz jest przeznaczony od samego Stwórcy polepszyć obyczaje i sprostować wady Twych ziomków — Jeśli mała część współczesnych, nie są w stanie zawdzięczenia Ci za Twe chęci — to bądź pewny że powszechność teraz żyjąca, która nie czuje i

i wniosłeś prace poda późniejszym pokoleniom wiadomość, jak ważn[illegible]
wszystkich wpływu na ulepszenie obyczajów i jak wysokie położyłeś zasł[illegible]
dla sprawy literatury, ocalając ją z [illegible] prawie już zdrętwiałości
nadając jej tak zbawiennego kierunku — Nie zważaj przeto na ludz[illegible]
i rób to co ci sumienność dyktuje — Słuchaj mnie, jak swego n[illegible]
szczerszego przyjaciela — Nadeślij czem prędzej nowe wspomnienia
które dla dobra wszystkich wydrukujem — Tylko Pana na wszystk[illegible]
Zaklinam nie zrażaj się gawędą, co Pana pojść nie w stanie
Czytałem odpowiedź Przezdzieckiego na Warszawski wybryk
na Pana i niezmiernie się z tego ucieszyłem — dobrze im tak
odebrali zasłużoną zapłatę za swe głupstwa — Załączona karteczka
przekona Pana że i względem mnie, nie mogąc skrytykować
me dzieła które się u mnie drukują, to gazeta pozwala sobie
złośliwej lub cudzej insynuacyi nie zwiem) na mnie wypada
innego punktu — Bardzo wdzięczny byłbym Panu, gdybyś przy
jakiem zdarzeniu ze mną się ujął — Co za niedorzeczne
kirowanie w sądzeniu że ja jako materyalny wydawca [illegible]
zam przez spekulacyi najprzód do Kijowa dzieła przesyłać a wr[illegible]
potem do Warszawy. Co za niesens! — a nie mówią o tem że
komunikacya z Wilna do wielu miejsc, a między innemi
do Warszawy dość [illegible] jest rzadką i trudną —
Ponieważ doczekać się nie mogę końca dzieł, to zamierzam
arkuszami dzieła jak wychodzą Panu nadsyłać — a to dla tego
abyś najświeższe miał wiadomości o dziełach typograf[illegible]
mojej — lecz w takim razie nie będziesz mógł mieć prawdz[illegible]
wyobrażenia piękności wydań moich, bo satynowanie arkuszy
i inne upiększania typograficzne dopiero przy samym końcu
razem z okładkami uskuteczniają się —
List Pani czem prędzej do P. Zachowickiej — nie będzie Pan [illegible]
załączam —
Adieu, soignez votre santé, et conservez moi une bon[illegible]
part dans votre coeur. Tout à vous

S. Glücksberg

Pa
swoj
celac
krótc
szycl
swój
PP.
czuje
w filo
Poc
sów P.
wszy j
zobacz
ktacl
teryal
ze W
Krasz
mi W
ło się
bowski
piro,
brazu
c, jak
o i po
zawie.
udó
ich
Relig
ytku n
(2) D
ze

Pan Bochwic, wygotował do druku trzecią część swojego *Obrazu Myśli.* (2) Zawiéra ona traktat *o celach istnienia człowieka.* W niéj przebiegłszy pokrótce wszystkie systemata filozofii, od najdawniejszych czasów aż do Hegla, Pan Bochwic wykłada swój własny system, zbijając zwycięzko niektórych PP. recenzentów. Pan Bochwic, jak sam powiada, czuje się natchnionym do utworzenia nowéj epoki w filozofii i nadania nowego jéj kierunku.—

Podole, Wołyń, Ukraina, obrazy miejsc i czasów P. Alex. Przezdzieckiego są pod prasą a tom piérwszy już się skończył drukować. Nie prędko atoli zobaczymy go w Warszawie: chyba aż po kontraktach kijowskich; dokąd z Wilna na spekulacye, materyalny wydawca wozi książki. Toż samo było ze *Wspomnieniami Polesia, Wołynia i Litwy*, J. J. Kraszewskiego, toż samo dziać się będzie z *Nowemi Wspomieniami* Kraszewskiego; podobnież działo się z III tomem *literatury i krytyki* Mich. Grabowskiego; również jest i było z przekładem Szekspira, równie też będzie z III częścią Bochwica *Obrazu myśli*, i ze wszelkiémi książkami z Wilna, które, jak wszystkie tu wymiénione, w rok dopiéro, albo i późniéj od czasu wydania ukazują się w Warszawie.

OBRAZ ETNOGRAFICZNY

ludów zamieszkujących ziemię, podług ich rozmaitych wyznań skréślony.

Artykuł I.

Religia, ta pochodnia prawdy zapalona w przybytku nieśmiértelności, rozjaśniająca byt i przezna-

---

(2) Drukuje się w Wilnie u T. Glücksberga, razem z pismami Hrabi Alex. Przezdzieckiego.

KO-NAUKOWA.

zyka polskiego z innémi słowiańskiémi. T. 2
szyt 8, str. 323 i 324. (1)

W Berlinie doktoryzowali się niedawno: Szym
Kramarkiewicz. Piérwszy napisał rozprawę *d*
miliae graecae natura, drugi *de Amenorrhea.*
że Marcelli Motty Poznańczyk, pro gradu Doc
napisał *de bona dea*, rozprawkę od Profes
chwaloną. Przy zdarzonéj sposobności nadm
my i o rozprawie, napisanèj pro facultate lege
literarum Universitate Friburgensi, przez Dokt
lozofii Bronisława Ferdynanda T. pod tytułe
vita hominis aeterna, Commentatio adnotati
germanis illustrata. Pag. 85, in 8vo; Friburg
gavorum. Typis Herderianis. Chociaż w z
szłym roku (1838) jeszcze wydana, jednak te
piéro dostała się do Warszawy.

Wyszedł w Poznaniu wizerunek S. Czar
go z podpisem: Ani z roli, ani z soli, ale z
mnie boli. Wydawcą jest Żupański.

(1) Artykuł ten, będąc jednym z najlepsz
kiémi się ozdobił Przegląd, został
przedmową osobno wydany, pod tytu
równ. Jęz. Polskiego z in. słow. z
niem rysu kształcenia się tegoż język
Tomasza Kurhanowicza, Radcę Dwor
szawa. W Druk. Chmielewskiego.
145. Czynimy obecną wzmiankę dla
kiedyś książeczka niniejsza do rzadko
ograficznych należéć będzie; ledwo
kilkadziesiąt exemplarzy odbitych zost

P.S. Outre l'Athenaeum, veuillez bien me dire, quels projettes vous confiez à mes presses l'année prochaine?

Lemaire

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому

Волынской Губерніи
чрезъ
Луцкъ
въ Грудкѣ.

Г. помощника [illegible]
покорнѣйше прошу это
слать по адресу – проситъ
Слуга Танаевичъ

Wilno d. 6 Listopada 1840 75

Szanowny i Kochany Panie Józefie!

Odwołuję się do mego listu z d. 19 b.m. [illegible]em nadzieję że wkrótce nadejdą rozmaitości i T. III Athenaeum.

Przesyłam Panu dzisiejszą pocztą:

1. T. I Athenaeum 23 formy (T. II w [illegible] jest w druku i najdalej za miesiąc się skończy)

2. Rękopis P. Bujnickiego: „Moje przygody" Wspomnienia literackie D. Chodźki —

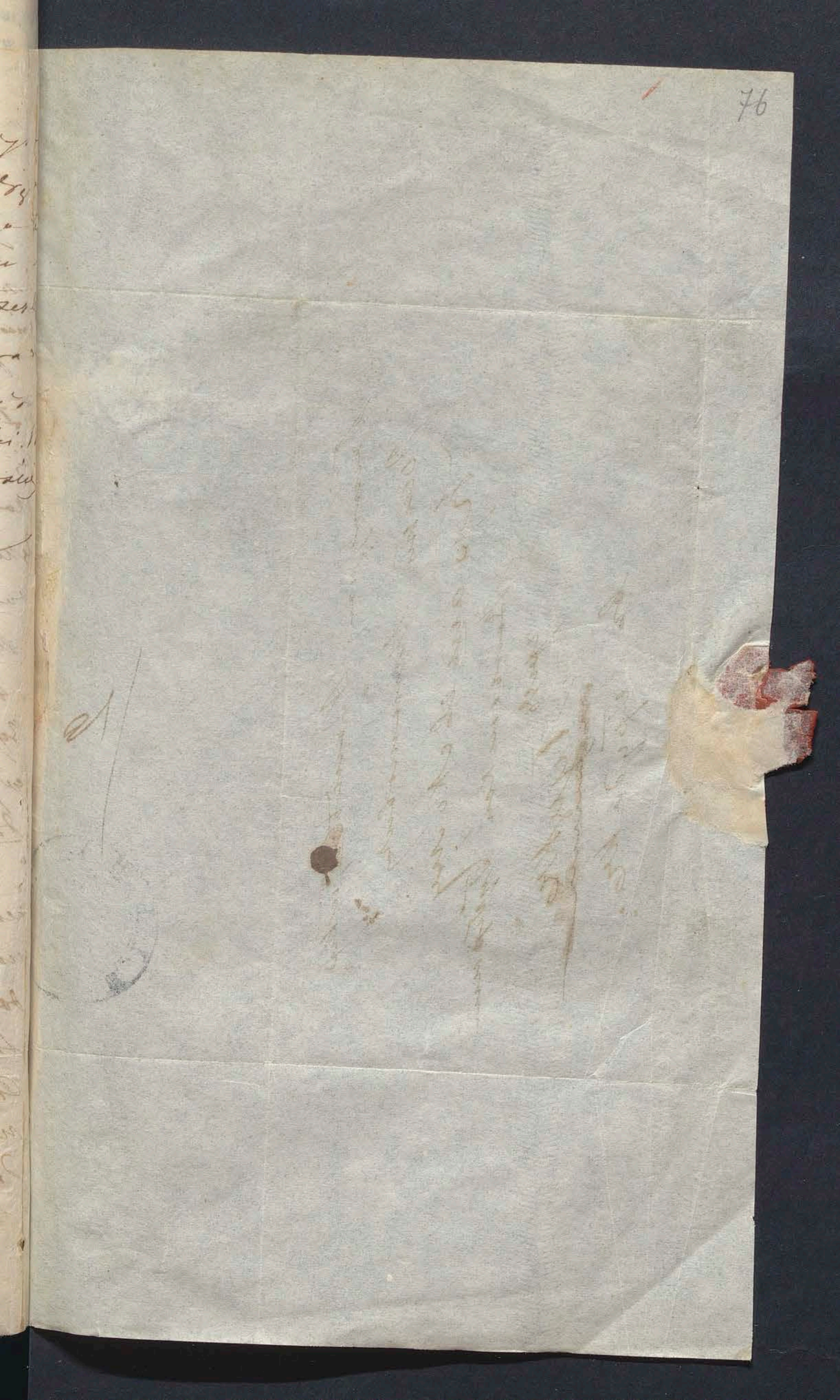
Dowiaduję się od P. Grabowskiego, że t. 3. 4ty Starości w ręku Pana się znajdują; Byłbym przeto Panu prawdziwie wdzięczny gdybyś mi je mógł odwrotną pocztą nadesłać —

Hr. Rzewuski donosi mi że Kochanemu Panu dał artykuł do Athenaeum pod tytułem „Karol Ryś" podobno ma to być fragment z pamiętników Soplicy które tak mają być ciekawe i ładne — Teraz Hr. Rzewuski obiecuje wkrótce podać do druku nowe dzieło filozoficzne —

W tej chwili otrzymałem najpóźniej —
N° Tygodnika Literackiego i Orę-
dka wydarły się przez Caplińskiego
Kaszewicza — P. A. Chodzko — Panu
nich w krótce nowy wyjazd przez

Wyraźną pocztę mam do odpra-
wienia — Żegnam Pana z duszy i
ściskając [illegible] wiadomości
[illegible] z wielką niecierpliwością

A. Mickiewicz

2

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
Волынской Губерніи
чрезъ
Луцкъ
въ Грудекъ.

77

Czcigodny i kochany Panie Józefie!

List Pański z d. ... otrzymałem — Nieskończenie żeś [illegible]
co mówisz o 3m t. Athenaeum — Jeśli to cenzura dojdzie [illegible]
to go niezwłocznie podam do Cenzury a potem spiesznie drukować
będziem — — Dzisiejszą pocztą przesyłam Panu:

1o Athenaeum T. II. f. 1–19
2o Od Żochowskiego artykuł
3o Jakiś poezye (udaje mi się od jakiegoś [illegible])
4o Numizmatykę Bandtkiego 2 tom 4o rs. 2. k 25.
(dla JW. Urbanowskiego) Za [illegible] . porto 70
rs. 2, 95

Że tych innych nowości, [illegible] wszystko drogich(?) [illegible]
by [illegible] w księgarni wyjść powinny, to [illegible]
razem innym sposobności(?) nadesłać. —
Artykuł [illegible] dotyczący mnie [illegible] w [illegible]
więc przeto możemy go w nim mieścić w Athenaeum.
Na obiecany artykuł w 3m N-rze Athenaeum [illegible]
Od najpierw Gazety Porannej bardzo dziękuję — [illegible]
to zdolniejszy artykuł ten napisany p. A. Tyszyńskiego, [illegible]
teraz w Warszawie mieszka, i żal do mnie ma [illegible]
nadzwyczajnym natłoku robót typograficznych [illegible]
w tej chwili u mnie wszelkich zapewne wiadomo Panu
i Kuryera Litewskiego na moją biedę drukowanie [illegible]
nie mogłem przyjąć do druku jego dramatu. —

Bądź u mnie temi dniami, kochany Szwejkowski(?) [illegible]
mych lat mój przyjaciel! pracuje nad artykułem o [illegible]
który wkrótce mi nadesłać —

Bardzo przyjemny(?) byłby mi Pański portret i piękniej
byłby Panu dziękować, gdybyś mógł dobry wizerunek portretu
swego na moje ręce nadesłać — lub też wyrazić

do adressu Smokowskiego — który tyle był dobry
że obiecał mi [illegible] swą ręką portrecik Pani
na kamieniu wyrysować —
Teraz Smokowski z wielkiem oburzeniem się i
(mais que cela reste entre nous) powiadał mi — że wid[...]
Odyńca i tem bez najmniejszego hamulca wcale niegrzecz[nie]
nieszlachetnie i uszczypliwie o Panu się odzywa, i gdzie może
wstrzymuje prenumeraty na Atheneum, i widać mówi Smo-
kowski że on Pańskiej sławie zazdrości — Warto-
by tedy przy sposobności jemu dać (w Tyg. Peter.) choć i nie[...]
po nosie aby przynajmniej na przyszłość był ostrożny
Pisma periodyczne zaprenumerujesz [illegible] tylko sprowadzam
że Journal de la Littér. française [illegible] albo redag[...]
i Bibliographie von Deutschland prosty katalog —
nie lepiej by było, gdyby [illegible] do Pana sprowadzić: La Revue
Parisienne (nouveau Journal qui paraît sous la ré-
daction de Balzac) bardzo zachwalony. — Proszę [...]
to mi napisać odwrotną pocztą —
Prospekta o Bibliotece Warszawskiej możemy u-
mieścić we Atheneum —
Dobrze Pan zrobił że napisał do SS. [illegible] i [illegible]
[illegible] — Pan zapewne tego żałować nie będzie
Postaram się mieć odpowiedź około wylitografo-
wanego portretu Grabowskiego do 7-go t. Atheneum
(szkoda że litografia w Wilnie jeszcze na tak nis[kim]
stopniu jest) Jeżeli otrzymam jakiegokolwiek bądź zasi-
łku ze strony prenumeratorów — (dotychczas dopiero
20 prenumerowało) to i więcej osób i portretów do-
damy. Mam nadzieję że jak pierwszy N-r wy-
jdzie to lepiej pójdzie —

Jeśli mnie Pan cokolwiek kocha i dobrze życzy
nigdy mi nie mów o pieniądzach — Masz pióro od
Boga, które tak mile zawsze przez mnie przyjęte
jest. Jeśli tedy żadnym a żadnym sposobem się nie
życzysz wydać wspomnień (co bardzo wszyscy żałować będą)
to nadeszlij cokolwiek innego albo coś historycznego albo
coś z pamiętników [illegible] lub co się tobie będzie [illegible]
nu podobać będzie — Donieś mi Pan, co też [illegible]
na Stoliku do rozpoczęcia — i co też Pan może mi
nadesłać na rok przyszły?—

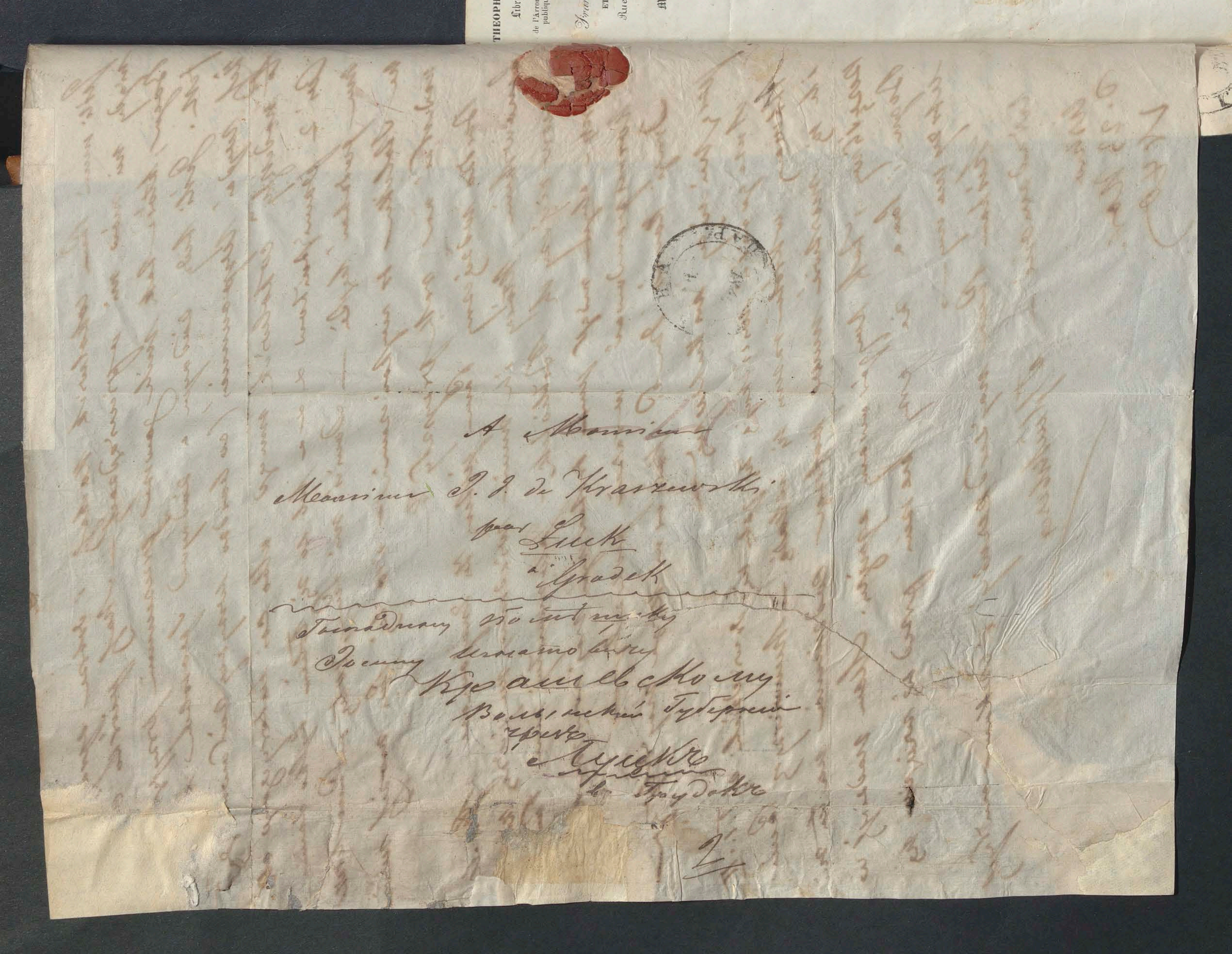
Bardzo wdzięczny Panu jestem za znajomość z p. [illegible]
[illegible]nowskim, który ich mnie wiadomy na jeden z
[illegible]nów niejszych Bibliotek - Jako mniemam mnie Pan
[illegible] - abym mógł jemu dostarczyć [illegible]
i korespondować w razie potrzeby —

Drugi komis Dzieł P. Komorowskiego przydał [illegible]
pożytecznej [illegible] —

Autografia [illegible] się jak w [illegible] T. I. II
Albumy wkrótce razem się ukażą! — Niewieszcz Pan
ile się martwię muszę patrzeć codziennie na tę nie
szczęśliwą i tak [illegible] egoistą. Mam nadzieję w
Bogu i Panu że przy [illegible] przed się [illegible] się
utrzymamy —

Ściskam Pana najserdeczniej i [illegible]
uszanowaniem — J. Glücksberg

Wilno
d. 23 Nov.
1840

THEOPH
Libr
de l'Arron
publiqu
Fran
ET
Rue
M

A Monsieur

Monsieur J. J. de Kraszewski

par Luck

à Grodek

Господину [illegible]

Іосифу Игнатовичу

Крашевскому

Волынской Губерніи

чрезъ

Луцкъ

въ Грудкѣ

THEOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
de l'Arrondissement de l'Instruction publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le 21 Xbre 1840. 79

38

Cher et bien estimable Monsieur et ami!

Je reçois quelques instans avant le départ de la poste votre chère lettre du (sans date) et je me mets à y répondre quoique à la hâte.

Tout d'abord, je vous suis on ne peut plus reconnaissant de votre zèle que vous mettez à me soutenir dans la voie épineuse, et la lutte désagréable que j'ai avec les chers Z. relativement à l'Athenaeum. Croyez moi, Monsieur et ami, que si ce n'étoit pas vous à qui je suis voué à toutes épreuves, j'aurais été découragé depuis long tems; et je souhaite du fond de mon cœur que le bon Dieu vous donne une grande dose de santé, dont j'ai également besoin, à vous pour que le monde jouisse long-tems de vos Chefs-d'œuvres et à moi pour que je puisse imprimer beaucoup beaucoup de vos charmantes et essentielles productions — dont vous savez varier l'intérêt sous tant de rapports —

Par le Courrier d'aujourd'hui vous recevez de mes nouveautés qui viennent de quitter la presse:

1º Athenaeum T. 1. 2.
2º Dzieła Szekspira T. 1.
3º Przezdziecki — Podole, Wołyń 2 Ex.
4º — Próby dramatyczne 1 Ex.
5º Jankowski. Pisma przedślubne 2 Ex.
6º Poezye Szymona Konopackiego
7º Obraz myśli mojej

Il ne serait pas mal si vous vouliez m'envoyer
pour le 3e vol. de l'Athenaeum, votre Réunion
tous ces ouvrages - si non en détail, mais au
moins en raccourci -

M. Rochwic, à l'heure qu'il est, se trouve ici depuis
quelques jours (pour consulter les médecins sur l'état de sa
nous nous voyons presque sans interruption - Il est
enchanté de l'Athenaeum, et comme de raison rempli d'ad-
miration pour vous -

J'ai pris bonne note ce que vous me dites sur le compte
du cher Odyniec -

En me communiquant le contenu de votre portefeuille
Vous m'avez fait venir de l'eau à la bouche - votre
Moja Spowiedź me sourit beaucoup - et si vous
pouvez me l'accorder, je vous serais bien bien oblig[é]
et pour ce qui est de votre histoire de Lithuanie
puisque vous ne l'avez cédé à personne, je vous
prie de me l'accorder - Veuillez bien me dire l'hono[raire]
que vous demandez pour Moja Spowiedź et pour
l'Hre de Lithuanie et comme j'en espère, que votre p[rix]
sera abordable, il me sera égal de vous envoyer l'a[rgent]
à tel terme que vous désignerez -

J'ai encore une grâce à vous demander, c'est de
me donner pour l'année prochaine jedna lub
dwie powieści - aux mêmes conditions que vous les
avez cédé aux Z.

Je serais bien aise si vous pouviez me céder
une 10e éd. de Witolorauda + 2 r. argt en c

car veuillez bien me les envoyer à Kieff – (via Nadolt où il demeure
ка домъ Кисилевскаго) ou envoyez moi simplement une assignation a Zawadzki qui sera également à Kieff –

Comme je dois partir dans peu de jour à Kieff (le 3 Janvier), vous m'obligeriez si vous voulriez m'écrire directement à Kieff –

Il est probable que j'attrapperai encore avant mon départ pour Kieff quelques moments de loisir pour vous écrire –

En attendant recevez à l'approche de nouvel an, mes voeux bien sincères pour votre bonheur durable sous tous les rapports – et les salutations bien affectueuses de Votre

Ami
S Glücksberg

Je vous envoye aujourd'hui:
2. Tomas a Kempis à 2 r. argt. ... 4 r. ar.

41

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому

Волынской Губерніи
чрезъ
Луцкъ
въ Городкѣ —

1840
АВГ
22

81

39

OPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
Arrondissement de l'Instruction
ublique de la Russie-Blanche.

LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.

Maison à Kieff.

Wilna, le 28 Décembre 1840.

Cher et estimable Monsieur et ami!

Je me réfère à ma dernière lettre accompagnée des livres et des manuscrits, en attendant j'ai eu l'extrême plaisir de recevoir votre chère lettre du ... et n'ayant que quelques moments à moi, je m'empresse de vous prévenir, que le No 3 de l'Athenaeum se trouve déjà sous presse et vous feriez bien de m'envoyer les Rozmaitości pour ce vol. vers le commencement du mois de février. Il est essentiel que vous m'envoyez le No 4 de suite, pour que je puisse le soumettre à la Censure. Je serais bien aise, si vous pouviez mettre déjà dans le 3e No un Compte rendu des nouveautés, que j'ai édité cette année-ci, qui à l'heure qu'il est doivent se trouver entre vos mains.

Je commence à concevoir des meilleures espérances sur le succès de notre Athenaeum et j'ai même lieu de prévoir, que les séries de cet écrit auront une longue durée — Dieu veuille, qu'il en soit ainsi — Amen!

Ce que vous me dites, mon cher et aimable Rédacteur, sur le contenu des Nos 4 et 5 m'a pénétré de joie et je me réjouis de bon cœur, de vous avoir prédit: „Jak się „dowie się upowszechni, że kochany Pan wydawca Athe„naeum, to wszyscy piszący do niego ciągnąć się będą."

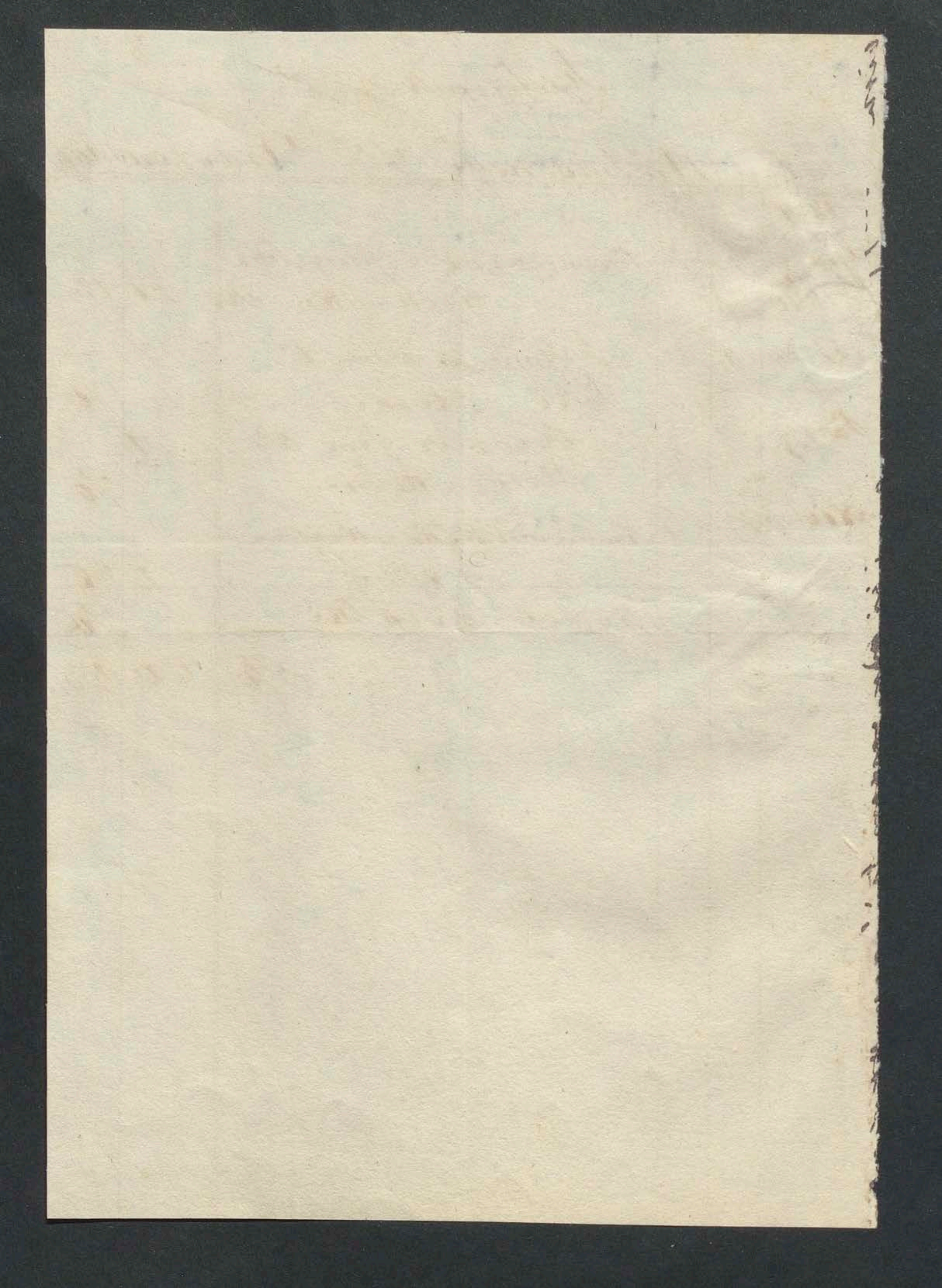
Par rapport au manuscrit de Mr Jzopolski, je dois vous dire, que son manuscrit a été déjà entre mes mains — mais (entre nous dit) Mr Grabowski m'a conseillé de le faire revoir par un littérateur — car arrangé comme il était cela ne pouvait pas aller. Quant à moi, je vous dirai franchement, que ces sortes d'ouvrages n'ont qu'un débit très lent dans le commerce de librairie. Cependant s'il me reste du temps l'année prochaine, je le publierai sous vos auspices — Ale Pan sam wie o niektórych dziełach

typograficznych moich na r. 1841 Pragnę bowiem raz ... wydać w następnym roku, zamierzone dzieła ... ciekawych pisarzy pierwszej znamienitości jako to:
1° Szatan i Kobieta i pomniejsze poezyi 1 vol 8°
2° Athenaeum T. 3. 4. 5. 6.
3° Spodziewam się iż wkrótce, mimo przeszłej wypadki nawet nie przygotowania, na rok czyli oddział IIgi Athenaeum którego wyjdzie przynajmniej T. 1. 2.
4° I jak ufam w przychylne względy i przyjaźń Twoją ku mnie, to kochany Panie mnie nadeszlesz:
a, Moja Spowiedź 8°
b, Dzieje Litwy 8°
c, Choć jedną powieść.
5° Dzieła Szekspira T. 3ci 8°
6° Pielgrzymka do ziemi Śtej T. 1. 2. 8° (édition de luxe)
7° Hr. H. Rzewuskiego
a, Stosunek literatury do historyi narodów 1 v 8°
b, O cywilizacyi Narodów 1 v 8°
c, O autorach nowych, szkody filozofii Katolicko-filozoficznej
8° Dzieła Kazimierza Brodzińskiego T. 6. (druk już rozpoczęty)
9° Hr. Chołoniewskiego — Narzędzia męki chrystusowej i religijne Medytacye, (za wiedzą X. Hołowińskiego i ... tutejszych znawców dzieło nadzwyczaj zachwalone)
10° Zabawiarek, Kronika niedawna (powieść) Johna ofi (A. Jankowskiego)
11° Michała Grabowskiego
a, Stannica Hulajpolska T. 3. 4.
b, Literatura i Krytyka T. IV.
12° Nowe dzieło, A Przezdzieckiego (już zamówione)
O moich przedsięwzięciach na r. 1841, nikt jeszcze nie wie, przeto dobrze by było, gdyby Kochany Pan w N° 4 lub N° 5. Athenaeum o nim zawiadomił czytelników naszych

Rachunek

dla Wielmożnego JJ. Kraszewskiego

1839					
Grudz.	6	—	Przeniesiono z przeszłego Rachunku Rs.	21	13.
1840					
Lipiec	6	1	Les Français Tome 1o.	7	—
			Porto z Wilna	.	70
Paźdz.	9	1	Les Français Tome 2o.	7	—
			Porto z Wilna	.	70
Listop.	22.	1	Numizmatyka Krajowa 2 tomy	2	25
			Koszta porytki		70
			Rs.	40	48.

Dodaj Pan jeszcze do uprzedzenia dziś i druk Gazety Kurryer złożony z 400 arkuszy" — która u mnie wychodzi — to Pan Sam łatwo przyznasz, que j'ai diablement de besogne pour ne pas vouloir imprimer des choses d'un demi intérêt —

Avec l'aide de Dieu, je retournerai vers le 1er du mois de Mars, des Contrats de Kieff — et alors nous recommencerons à faire nos comptes, qui me font tant de plaisir — Dites moi seulement si à cette époque vous serez à Grodek — J'ai absolument besoin de le savoir au juste —

Adieu, recevez mes embrassemens bien affectueux

S. Glücksberg

Ma femme me charge de beaucoup de remerciemens pour vous — Elle est enchantée de l'Athenaeum, Szalona, Kobiéta, et de toutes vos jolies productions littéraires

Je ne vous écrirai plus d'ici — Ecrivez moi directement à Kieff — Car vous savez combien vos lettres me font de plaisir — Mais ne m'en voulez pas si je ne vous réponds plus de Kieff — Cet endroit est trop peu fait pour que l'on y puisse concentrer des idées —

Г^ну Помѣщику L 1 5 1

Іосифу Игнатовичу

Крашевскому

Волынской Губерніи

чрезъ

Луцкъ

въ Городекъ.

THEOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
de l'Arrondissement de l'Instruction publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, D. 11 Stycznia 1841

84

40

Wielmożny Mości

Dobrodzieju!

W nieobecności W^o Pana Glücksberga otrzymałem, list razem z Manuskryptem do Athenaeum, od W^o K. Jankowskiego, który przy niniejszym mam honor Panu Dobrodziejowi przesłać.

Przy tej zręczności przesyłam także otrzymane niedawno, przez Pana Dobrodzieja żądane książki, jakoto:

1 Manuel du peintre 2 Vol	R 2. 40
" — " du Dessinateur	1. 20
" — " de Perspective	1. 20
	R 4 80

Niemając tą razą nic więcej do oznajmienia W^o Panu Dobrodziejowi, pozostaję z prawdziwem szacunkiem

Wielmożnego
Pana Dobrodzieja
najniższy sługa
pr T. Glücksberg
Ad. Broda

THEOPHILE

Libraire et

de l'Arrondissem
publique de la

LIBR

Françaiss

ET ÉTR

Rue Sa

Maison

THEOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
de l'Arrondissement de l'Instruction publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna la Kieff le 16 fevrier 41

Très cher Monsieur et Ami!

Ce n'est, qu'àprésent à peine, que je comence à respirer après le grand brouhaha des affaires des contrats – et je profitte du premier moment de loisir, pour vous annoncer, que j'ai eu l'extrême plaisir de recevoir vos chères lettres en date du 11 p. et du 3 ct. – J'ai également reçu, le IV. vol de l'Athenaeum, avec la recension des ouvrages récement publiés chez moi, et ensuite les Rozmaitosci pour le IV. vol – J'ai déjà expédié tout cela à Wilna, excepté les Rozmaitosci, que je prendrai avec moi – Tout le monde litteraire a applaudi aux articles, que vous avez placé dans le IV. vol de l'Athenaeum – Pendant le court espace de tems des Contrats, j'ai placé avec l'aide de mes aimables Collecteurs à peuprès une 100e d'exempl. de l'Athen. ce que je considère déjà come une bonne augure, pour la réussite de cette publication – On me mande de Wilna que le 3e vol. va paroitre sous très peu – et on attend seulement mon retour pour le faire circuler – J'ai déjà donné ordre, qu'aussitot obtenu l'Imprimatur pour le IV. qu'on le mette sans le moindre délai sous presse – De sorte que

NB J'ai retiré, contre votre Bon les 10 Ex. de M. Zatorski et votre Compte de Thomas Dümont crédité de r. argt 20. – J'ai de ce voyage 4 fois chez les Zaw. avant d'avoir pu obtenir les 25 exempl. – Je ferai tout mon possible pour obtenir ici une coll[illegible], comme Vous désirez [illegible]

j'ai lieu d'espérer, que le 4e vol paroîtra le 1er Avril - le
Ve vol, pourra donc paroître le 1er Mai et le 6e vol le
Juin - Dans le 5e vol il faudra déjà inviter les sous
teurs à renouveller à tems leurs abonnements, s'ils ne
pas éprouver du retard dans la reception de la 2e Se
que je voudrois recommencer à imprimer le 1er Nov
plus tard -

On prétend depuis quelques tems ici, qu'on va susp
et retirer entièrement la Censure de Wilna - de sorte que
autres libraires, nous viendrons, bon gré malgré, mis du
mit fort, nous établir à Kieff! - Je tremble, quand je
aux embarras et dépenses, qu'une telle translocation pou
occasionner - mais que faire.

Quant aux journaux, j'ai abonné pour vous, prom
ment: 1e Magazin f. d. Liter. d. Auslandes - 2e Journal
néral de la Litter. de France (qui doit vous parvenir d'un j
à l'autre) 3e Mr Nestor Kukolnik m'a offert un jo
litteraire russe, en échange contre Athenaeum - Je lui ai d
écrit qu'il vous adresse le journal p. Trieste à Grodek
que moi je lui enverrai Athenaeum - Je n'y conçoi
donc rien, si ce journal ne vous parvient pas -
j'espère qu'un de ces jours, vous apporterait les dits j
naux - Pour le journal françois, je suis sûr qu'il vou
parviendra, quant au journal russe, j'écrirai de
à Mr Kukolnik pour lui rappeler sa prome

Je vous remercie bien sincèrement, de votre au
promesse, de me fournir quelques nouveaux manu

Vos paroles bienveillantes, par lesquelles vous appre
les grands efforts, que je fais, d'imprimer tant d'ouvr

à mes frais, m'encouragent d'autant plus à persévérer à faire marcher mes infatigables presses, comme vous les nommez — Si le bon Dieu, ne m'a pas donné, l'incomparable bonheur, d'être auteur, c. à d. Auteur de premier rang (car la médiocrité, ne peut plus être goûté, par le tems qui court) je veux au moins avoir le mérite de ne rien épargner pour accélérer la publicité, des ouvrages de nos écrivains célèbres — Et aussi est-il vrai, que je n'ai pas le plaisir, de garder long tems l'argent entre mes mains — car cela roule, roule sans fin … Cependant il me semble que tout ce que je fais, n'est pas encore assez, quoique vous et ma femme soient d'un autre avis — Selon moi, je voudrais devenir bien riche — et alors vous verriez un autre laissez-aller de ma part. —

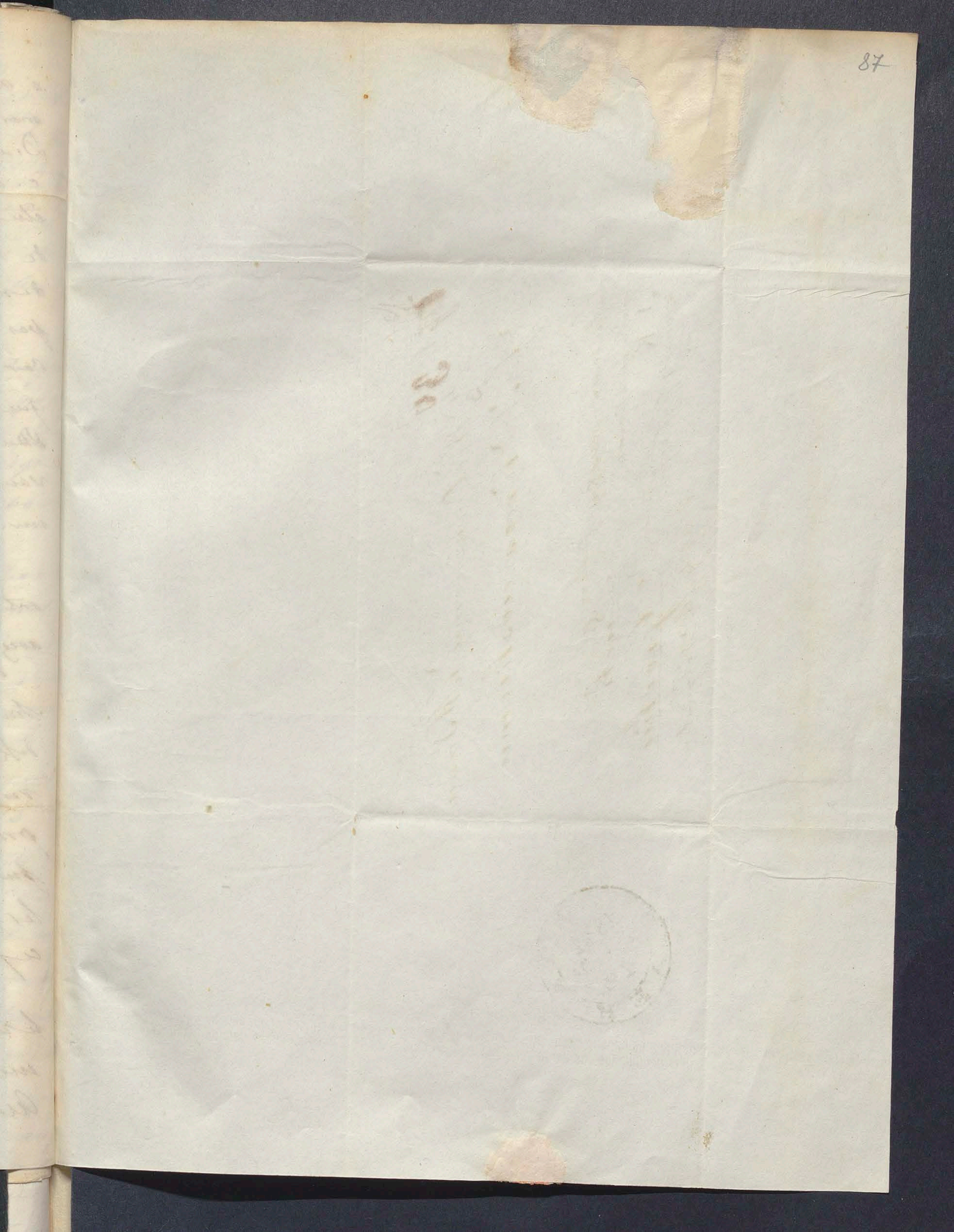
J'ai été bien aise, de voir, que mes nouveautés vous ont tout plu — et je vous remercie des jolis articles, que vous avez fait à leur égard —

Savez vous, mon cher et aimable auteur, que je suis extrêmement tenté, de venir vous embrasser à Grodek — et il est presque sûr, que je viendrai vous voir vers la fin de ce mois, ou les premiers jours du mois prochain — J'ai tant de choses à débattre avec vous, et puis j'aurai tant de plaisir à vous voir à vous parler, que je ferai tout mon possible pour effectuer ce projet —

Je serais bien aise, si vous me répondiez par le retour du Courrier — car votre lettre me trouverait encore ici — Adieu, je vous embrasse de cœur — Aimez moi toujours un peu. Glücksberg

1

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Гродекъ.

3/6

f. 1. 30

4/3

Wielmożnemu JMPanu

J. I. Kraszewskiemu

przez

Łuck

do Gródka

Gub. Wołyńska

при семъ посылка
подъ знакомъ
J. K
цѣна 4 руб. серб.

4 Mars 1841. à midi 88

42

Très cher Monsieur Krazewski!

Je suis arrivé à l'instant même - et je n'ai pas eu le plaisir de vous trouver chez vous - songez donc quel désappointement pour moi! - Tout le long de la route je m'étais bercé d'un espoir sans nom de vous voir, de vous embrasser, dans votre chez vous - et je ne vous ai pas trouvé! La seule ressource qui m'est restée c'est de considérer avec un sentiment d'admiration ineffable, vos petites tables d'hiver et d'été, qui vous servent pour faire ajourner vos chef-d'œuvres - qui produisent tant d'enthousiasme dans tant de monde - Je me suis fait raconter bien des choses sur votre compte, et le tout a trouvé mon

approbation; — il n'y a qu'une seule
chose que je regrette, c'est que
vous dormez trop peu — (c. à. d. 2 heures
seulement et Napoléon dormoit cependant
3 heures), Ménagez donc votre
chère santé un peu plus — pour votre
chère femme pour votre petit ange de
Constance, pour votre nouveau né et
pour nous tous qui vous chérissons
tous tant.

Adieu, cher et brave Monsieur Kra-
szewski, je vous souhaite toutes sortes
de prospérités, et conservez moi
une bonne part dans votre coeur

A jamais de coeur et d'âme
Votre tout dévoué ami

J. Gluckesberg

Wilno d. 15 Marca 1841.

Kochany Panie!

Wczoraj powróciłem z podróży mojej, jak rzec można, na około świata — wszystkie wrażenia doznawane w ciągu tego czasu, mogą mi się jeszcze jak we śnie po głowie. Chwile nader krótkie, które z Kochanym Panem przepędziłem należą do najmilszych w życiu mojém i szkoda że okoliczności dotąd niedozwoliły byśmy w jednem miejscu przebywać mogli — w ówczas niejeden projekcik by się utworzył — i zapału więcej ni [illegible] nadziei, może zczasem moje życzenia się ziszczą —

Teraz przystępuję do interesów bieżących.

Druk T. III. Athenaeum niezawodnie za dni kilka ukończonym będzie, i najdalej za dni 10 jego obroszurowany rozesłanym będzie — — Tym czasem z okazyi tej publikacyi na Wileńskim horyzoncie ogromne chmury — Złość Zawadzkich razem z Szydł. przechodzi wszelkie wyobrażenie — prześladowania, historye bez końca — rozmaitych chwytają się środków dla zaszkodzenia — szkalują Zaw. przed publicznością a Szydł. od domu do domu łazi, najniespokojniejszemi wyrazy Athenaeum — i pomocników szukając do tej missyi — trwożą Cenzora, że to jest pismo peryodyczne — Donoszą aż do JW. Kuratora, tak dalece że ten już wezwał Cenzora do siebie — i szczęściem że na takiej debacie sam przybyłem tu i rzecz obroniłem — Gotuje Szydłowski dla Zawadzkich panegyrik w Wizerunkach ale ich zakład jest daleko lepszym od mego — (nazój to porównanie) Mówią że Pana [illegible] Dziwolągi — W takim tedy położeniu rzeczy! udaję się do Pana i proszę zaradzić i napisać im [illegible] o moich [illegible] wspomnieć — a jak teraz uważam, ponie-

ponieważ Zawadzcy panegyrik na siebie w Wilenskim
który umieszczają, to i my możem w Athenaeum
nasze umieścić — Ale zawsze najsłuszniej proszę
chciej kochany Panie i do Tygodnika Petersburgskiego
i jeśli można i do Przeglądu podać — to jakoś tym
będzie miało miejsce —

Tygodnik po ogromnym prospekt o Athenaeum się
drukować —

Drukarnia teraz próżnuje, zmiłuj się Panie, przy
ślij czem prędzej Odrobiny

T. IV. Athenaeum już w druku i zdaje się że za
miesiąc wyjdzie z pod prassy —

A Konto 20tu Wizerunków Zawadzki Adam
dał mi tylko 11ie exempl. mówiąc że resztę 9ciu
exempl. mam się do Pana udać (Moi à leur
j'aurai livré tous les exemplaires, pour faire hon
a Votre assignation, et puis j'aurai Compté
racz Pan je czem rychlej mnie do Wilna nadesłać
a 16 Ex. obiecanych proszę odesłać do adresu mego
w Kijowie gdzie bardzo potrzebuję —

Oddałem sprawkę względem Journal général
de Literature de France, pokazali mi że już za
pisali dawno —

posyłam także od P. Abakowicza ...
miał się o Fejczkow Bracynsku który nie się od
Nestora Kukolnika należy — Chciej Pan i od
bić napisać to pewnie dojdzie — Nie uwierzy
Pan jak jest przykro że wiedząc u siebie,
pieniądze uprasza, a jednak zawód się dozna

odpowiednio w swej głębszej gawędzie o Pana-
przyszły Panu nowe jego dziełko i skoro tylko
wyjdzie — bardzo prosimy się odwdzięczyć — Naprzód
we wszystkich Tygodnikach, a potem ja do nasze-
go Ateneum skopiuję —

Poczta odchodzi — Niecierpliwie oczekiwać
będę miłych wiadomości pewniejszych

[illegible] Wam

[illegible]

List załączony proszę
oddać do [illegible] —

~~Ab~~ W tej tylko chwili dowiaduję się, iż
Szydłowski ma zamiar Biografię Mich. Grabow-
skiego umieścić w Wizerunkach — dowiaduje się
nie wiem od kogo materyałów do tego —
Ale ponieważ Szydłowski zaczął teraz zalewać
więc przez 3 tygodni obrabiać będzie — przeto
zwróćcie się Panie wyprzedzić ony o tym
jego projekt w Ateneum —

Tu[illegible]

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому

черезъ
Луцкъ
въ Грудкѣ.

2

Kochany Panie!

List Pański z d. 15 p. m. miałem przyjemność odebrać — stosownie do żądania Pana, przesłałem Hr. K. Borkowskiemu 1. Nr Athenaeum z r. [illegible] 25. w Debet Pański zapisałem —

Nareszcie mogę Panu z pewnością donieść że Journal Littéraire odprawiam już zeszyty dochodzić do Wilna — i Pan Treffurt uwiadomił mnie że Panu takowe przysłał —

Otrzymałem dzisiejszą pocztą list od P. Lachowicza z Petersburga — w którym on przeprasza Pana że tak długo nie odpisuje — artykuły o Literaturze Rossyjskiej bieżącej które Panu przyrzekł, mają w sobie zawierać zdanie sprawy z każdych 3ch miesięcy — nie mogły być do tej pory ukończone, gdyż trzeba było czekać końca Marca, i już w pierwszych dniach Kwietnia pisać zaczął o Marcu, Styczniu i Lutym już gotowe — w pierwszych dniach b. m. prześle Panu te artykuły, i niektóre listy dawne które w Bibliotece Cesarskiej dla Athenaeum wypisuje — A jest tam ich bardzo dużo. Nawet chciałby wydać oddzielnie dziełko pod tytułem: Listy Zygmunta Augusta do Mikołaja Radziwiłła które później wydrukuje —

Donosi mi także między innemi że Kaczkowski[?]
jej do Pańskiego adresu wyprawił „Pyłkowi[?]
Bezimiennika[?] — wydaje teraz nowy romans, który
podnoszą pod niebiosa. Tytuł jego: Ewelina
de Valierolles. Początek tego romansu po-
mieszczony w dzienniku: [illegible]
dodatek [illegible] —

Zawiadomić Cię o odrobinie[?] w krótce [illegible]
moich dziejów bardzo dziękuję —
Dobrzeby[?] też gdyby T. V. i VI. Athenaeum
mógł być nadesłane — T. IV blisko
końca — i za kilka tygodni wszystkie[?]
[illegible] posłano na Pańskie[?] wstęp do tego
Tomu —

Zaniewczesnem[?] były[?] [illegible] Pańska[?] [illegible]
[illegible] [illegible] 20 [illegible] Wszelkie[?] [illegible]
zawiedzie[?] i w Pańskie Centu[?] zakończyło[?]
[illegible] — Ciekawy też jestem czy Jan[?] [illegible]
dalsze [illegible] Pańskie druku[?] i [illegible]
kosztem — a jeśli nie jakie też są warunki —

Przypominam łaskawej pamięci [illegible]
[illegible], od których się ciągle [illegible] kiedy
tej [illegible] też gotowe — z [illegible] było to [illegible]
[illegible] [illegible] je świata do Kontraktów
przyszłych ukazać można[?] —

Wkrótce wyjdzie u mnie „Zaścianek kronika niedawna Jakuba z Dyjałły" – z T. 1go Dzieł Kazimierza Brodzińskiego –

X. Jucewicz donosi że dawny tytuł Rysy Żmudzi wcale nie odpowiada znaczeniu dzieła, przeto odmienił go, aby nie wprowadzić w błąd Czytelnika, któryby wyśledził że Rysy Żmudzi są tylko przedrukiem Warszawskiej broszurki po [illegible] wydrukowanej i kuso przez tamtejszą Cenzurę obciętej – w ten czas gdy to pismo jest zupełnie inne, ani z celu ani z rzeczy żadnego nie mając związku z dawnem. Tytuł przeto zamienił się na Wspomnienia Żmudzi –

Zawsze najszczerszy życzliwy

J. Glücksberg

Wilno
D. 9 Kwietnia
1841

2

116

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Грудекъ

Z wielkim smutkiem otrzymałem list adresowany do mnie pod d. 22 Aprila – w którym mnie Pan tak niezasłużone czynisz zarzuty, o czém z następnych okoliczności najlepiéj sam Pan Dobrodziéj się przekonasz:

Korrektę czytamy co [illegible], lecz często rękopisma są tak nieczytelne, że pomimo najlepszych chęci korrektorowie doczytać i domyślić się nie mogą – przeto kiedy Pan Dobrodziéj nadesłał nam erratę to takową roześlemy razem z T. 18tym Athenaeum który najdaléj za 10 dni z druku wyjdzie – To możemy i na przyszłość zrobić, erratę do T. 17 i dołączym do T. 18. [illegible] Spodziewam się jednak że nadal już tak krzyczących błędów więcej nie będzie [illegible] w Panu mogło tak nieprzyjemnie uderzyć to pomyłka w Życiu mówiąca o [illegible] wydrukowano ostów zamiast ostrów lecz to wina kopisty który najwyraźniej napisał Ostów zamiast ostrów i tyle innych błędów z podobnych powodów pochodzą – i dla tego najlepiéj będzie odwołać się erratą – i z mojéj strony dołożę, by więcéj korrekt było –

Co się tyczy jeszcze pism periodycznych, to dużo istotnie pojąć nie mogę, dla czego lecz [illegible] [illegible] dojść czyli raczej do wiadomości [illegible] – kiedy Lachowicz mnie już od tak

dawno zapewnił, że Tygodnik Petersburski p. Kukol-
nik Panu Dobrod. przesyłał — a ja dla więk-
szej ostrożności jeszcze zaprenumerowałem na
rok jak ten załączony recepis udowadnia wpro-
przez pocztamt Petersburski dla Pana pismo
pod tytułem: Современникъ — to co do pism
ruskich — Co do pism francuskich to mnie
p. Treffurt zapewnił, że już Panu przesyła
Journal Général de la Littérature Française
a oprócz tego zapisałem przez Hauera z[?]
w Petersburgu (bo przez naszą Cenzurę nie do-
czekalibyśmy się nigdy) Revue Universelle
i Revue Britannique na rok 1841. Więc
Pan Dobrod. sam się przekonywasz, że ja
z mej strony niczego nie szczędzę by Kochanego
Pana zaspokoić — pod względem pism perio-
dycznych — że zaś to wszystko nie tak szybko w
naszym Kraju uskutecznić się nie może, jak-
by się to przyrzekło — nie mogę w tym winić
i tylko w tym nie moja wina, że ludziom
wierzę a oni nie dotrzymują danego słowa —
p. Lachowicz i p. Kukolnik obiecali a jednak
nic z tego wszystkiego nie ma to jest dla mnie
rzecz [illegible]

94

Co mi Pan względem nieregularności dojścia Athenaeum piszesz, to mnie to tak niezmiernie zadziwiło i w tej mierze Pan mnie obwiniasz — Co ja więcej zrobić mogę, jak pocztamtowi za każdy exemplarz z góry opłacić za portorium i nie regularnie oddawać każdy tom po tomie dla każdego prenumeratora, i na to rozpis Pocztamtu mam i w każdym razie to udowodnić mogę. Więc jak Pan lub ja możemy za nieregularność pocztamtów odpowiadać — Niech Panowie prenumeratorowie z reklamacyjami swemi udawać raczej się wprost do Pocztamtu Wileńskiego lub do innych pocztamtów, bo ani Pan ani ja nic poradzić nie możemy — Że pocztamta u nas okropnie są nieregularne, jest prawdą oczywistą — i nie tylko na nieregularność dojścia Athenaeum też i na Kuryer Wileński i wiele innych pism mieszkańcy narzekają — i dla tego ciągle a ciągle Sprawki na pocztamcie robić muszę, co mi nie mało czasu traci — Wymień mi Pan największe narzekających to ja i względem nich sprawki zrobię —

wkrótce Panu kilkanaście Numerów
Les Français przeszły — któreż jeszcze u nas w
Cenzurze leżą — Panowie ci drugiej formal-
ności Cenzurnej gniewali się, a my z
naszej strony tysiącznych a tysiącznych
nieprzyjemności i bolesne straty odczuwa-
wać musimy! — et par dessus le marché
des reproches de toutes parts, c'est vraiment
à perdre la tête — le diabolique proverbe
Le malheur ne vient jamais seul — vient
tout récemment se réaliser sur moi — outre
un millier de désagrémens que je viens d'es-
suyer — j'ai du encore recevoir Votre lettre
rempli de reproches, que je n'ai point
méritées — Entrez donc dans ma position
et dites moi si je suis fautif!! — et comme
j'espère que Vous serez assez juste à me
disculper entièrement pour les raisons
que je viens de Vous soumettre — je
compte sur Votre amitié, et l'intégrité
qui Vous caractérise, que Vous m'écrirez
bientôt — T. V. XIV-XV de l'Athenaeum et Odro-
biny, que Vous avez eu la bonté de me

95

По Русской пренум:　　　　　　по иностр: пренум

№ 1105.　　Квитанція　　№ —

Газетною Санктпетербургскаго Почтамта

Экспедиціею получено отъ Г. Помѣщика

Крашевскаго восемь рублей 65 коп. серебромъ

за значущіяся на оборотѣ вѣдомости на 1841 годъ

Экспедиторъ Шмит

Бухгалтеръ [illegible]

Съ Луцкъ. въ Грудекъ.

Современникъ

96

96

prom. ettre – Quant au VI. vol. d'Athenaeum vous pouvez me l'envoyer plus tard – quand vous aurez recu plus de journaux –

J'ai pris bonne note d'envoyer à Mr Danitowicz 1. Ex. de l'Athenaeum –

Au nom de Ciel, chassez dorénavant votre spleen quand vous vous mettrez à m'écrire – car vous ne sauriez croire le mal que vous me faites par lui – Mettez vous à ma place – ma conscience est nette, je fais tout ce qui est seulement dans mon pouvoir, pour vous satisfaire. Est-ce donc ma faute, si les autres ne sont pas exacts à remplir plus scrupuleusement les commissions qu'on leur a confiés –

Adieu – Portez vous bien – et donnez moi bientôt de vos bonnes nouvelles

S. Glücksberg

Le 14 Mai
1841

41(1)

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Грудекъ
Волынской Губерніи

П

Wilno d. 11 Junii 1841 97

47

Szanowny Panie!

List Pański otrzymałem — jako też i T. V. Athen. Oddałem go niezwłocznie W. Wszeblewskiemu — i skoro spod Cenzury wyjdzie natychmiast do druku przystąpię — Tam oznaczony — ale mniejsza o to, byle tylko zaspokoić różne żądania — Co się tycze druku, to mnie nie mało zastanawia że P. Grabowski nawet i garmont zamyśla za szczupły — Co do mnie to ja Panu mogę ręczyć że zagranicą prawie nigdy nie inaczej drukują się pisma literackie jak tylko Garmontem — Bardzo żałuję że Panu nie dochodzi Tygodnik Petersburski i francuskie Revue — przecież ja nie pisać będę — Nie uwierzy Pan jak w tej chwili jestem obarczony — bo sam jeden jestem — moja młodzież wyjeżdża — a niektórzy dla powodów nieodmiennie żalących się nie są przy mnie — Pisałem do Warszawy i w różne miejsca by znaleźć pomocników których tymczasem trudno będzie znaleźć — a tym czasem ani dnia ani nocy nie mam — bo niczego wstrzymać nie można — między innemi najgłówniejszy czas mi zajmuje: Korrespondencya krajowa (która bardzo obszerna) Expedycya

szkolna - Obstalunki do załatwienia Księgarni
Zapisywanie dzieł z niektórych stron - Doz-
rowanie nad Typografią aby ją utrzymywać
na równi z wiekiem - Oddaj Pan do tego
Korrespondencyę z szanownemi [illegible] Au-
torami - Dzięki Najwyższemu się zdrowie
mi teraz służy, i z tem wszystkiem naj-
Pan nowego -

Nadsyłam Panu przesłane 25 Maja
Des français Cis 100 - 149 czyli T. III r.s. 7.
porto .7

Dziś przysłane ... r.s. 7.7
Słownik polsko - ross. - fr. 2 vol ... 4.
r.s. 11.7

Który nadesłał Panu dopisałem -
Słownika ross. - pol. wszystkie części nie mam, które
nadejdą później -

Pan powiada, że jeśli mnie Altman ambaras-
to Pan gotów jesteś mnie zwrócić 300 r.s. Na to
odpowiedzieć muszę że nie tylko Alt. mnie [illegible]
[illegible], lecz [illegible] go wydawać musze - Lecz
w dzisiejszym stanie rzeczy, kiedy zakład mój
tak rozległy, czyż mogę jak ja mogę obejść się
bez prawa literackiego? Jest to jedyny środek
ochrony od napaści, od złości Antagonistów

z Dla tego to i Zawadzy wydrzeć uwzerunki swoje
Athenaum — Zmiłuj się Kochany Panie, nie daj się in-
tymidować przez złe pomyślenia projektu wydawania
~~[illegible]~~ w tym roku Odrabiny — Nie wierzę jak nie
to będzie przykro — wszakże Zawadzy tyle rzeczy od
Pana w tym roku mają a ja żadnej nie — Nie
zapominaj Pan że Pan jesteś moim najdawniejszym
filarem — i gdybyś mnie opuścił mnie zachęci do
wydawania w moich przedsięwzięciach zas-
łużył mnie [illegible] prawami — Z tych obiecanych
rabat, nie wiele tej u mnie w tym roku
ukaże — 1° Mieszaniny 2° Narzędzie [illegible] 3° Bo-
[illegible] T. 1.2.3. 4° Pielgrzymka T. 1.2. — Przeto jeszcze raz do
najpiękniejszej Kochanego Pana proszę byś mnie czem dał [illegible]
[illegible] w tym roku —
Nie wiem czy Pan już przysłał, Zaścianka
p. Jahn[illegible] — Otrzymałem zaś świeżo
wiadomości od P. Jankowskiego — [illegible]
[illegible] projekta które mu z Panem [illegible] —
[illegible] —
Adieu, przyjmij Pan, najserdeczniejsze
moje pozdrowienie
T. Glücksberg

[illegible]

1841.
ІЮНЬ
11

[illegible] Господину Помѣщику

Крашевскому

[illegible]

чрезъ

Луцкъ

въ Грудекъ

Wilno d. 23 Sierpnia 1841.

Łaskawy Panie.

Mam przed sobą kilka listów pańskich – Nie spieszyłem z odpowiedzią, bo czekałem niektórych szczegółów potrzebnych – Dziś spieszę z przesłaniem:

1. Revue de deux mondes, Janvier au 15 Juin 1841
1. Mieszaniny obyczajowe
5. Athenaeum T. IV.

Bardzo kontent jestem że nareszcie i Revue Univ. i Revue britannique do Pana dochodzi – Jak Pan je odeszle proszę łaskawie mi niezwłocznie zwrócić – Nie pojmuję dla czego Hauer Revue de deux mondes mi tu przysyła, kiedy wyraźnie kazałem i listownie wprost do Pana expedyować! –

T. V. Athenaeum w druku – Cenzura artykuł Konopackiego skasowała, proszę racz zdarzony [illegible] tym Autorowi do niej –

T. VI. w cenzurze – Tą razą ciężko pójdzie, z powodu artykułów religijnych i filozoficzno-religijnych gdyż stosownie do ostatniego ukazu podobne artykuły postępują do Cenzury duchownej, gdzie i rok zależeć mogą – Nie wiem tedy jak Pan tu poradzisz – Ile mogłem ja z mojej strony poforsuję – lecz z X. Biskupem rzeczy idą jak z kamienia

Niezmiernie byłem zdziwiony, że nieznalazłem
w Tomie VI. obiecanej Palestrzcy powieści Pańskiej — Co-
ści mało byłoby się przyczyniło do podtrzymania
pomyślnego tego pisma — Żal także mam do
Pana że odtąd nic a nic z Tuskowa obiecanych
rzeczy nie nadesłałeś — Czy godzi się aż
jednemu wszystko a drugiemu nie — Nawet
odrobin literackich nie otrzymałem — Jednak
rzecz między nami już zupełnie była ułożona
Czuję że ja Panu ubliżył, nie tak nie Bostkow nam
jesteś — Mam jednak nadzieję że wkrótce otrzymam
odrobiny — T. V i VI strasznie obszerne dany i
nadzwyczajny za sobą ciągną koszt — a jako pis-
quasi peryod. liczbę prenumeratorów ograniczą
a Cena niezmiernie niska — Mielibyśmy w
Wilnie i na prowincyi więcej prenumeratorów,
Gdyby nie zjadliwość z jednej strony redak-
tora Wizerunków a z drugiej Kosaki (Odyń-
który się niezmiernie (jak mi się zdaje) pańskiej
przybycia do Wilna lęka — Diatryba wymie-
rzony (w Tyg. petersb.) na Athen. przeciwko Panu
i mnie ułożony jest X. Krasińskiego z udzia-
łem Odyńca — Ten artykuł wszystkich praw-
dziwych literatów co Pana Jenijusz a moje trudy
ocenić umieją oburzył — wkrótce Pan czytać

będziesz odpowiedź na tę głupią napaść — a jeśli żądaniem pańskiem będzie te wypisać autora i obronić bez żadnych osobistych wywodów, tylko jedynie z miłości prawdy —

Teraz kochany Panie, mam prośbę do Pana, ponieważ jest uważam, poradę i opinie względem Athenaeum niezgodnemi się rozdwajają — przeto mojem zdaniem, rzeczą nieodbitą potrzebną jest, ogłoszenia nowego prospektu na te [illegible] możliwie tej Panie, nieodkładaj to ani najmniej chwili, i nadeszlij mi odwrotną pocztą nowego prospektu, de votre façon plein d'énergie et de feu — I niech Antagoniści wściekają a Athenaeum pójdzie — Już przysłuszki mówili że Athenaeum więcej wychodzić nie będzie — Jedna uwaga, że cena istotnie zbyt mała — i chciałbym tej Pana porady co do ceny? — Je pourrai même vous le prouver par le Bilan — przesyłam Wam ang[illegible] mam ze-brane dla journaux, uważaj mój, co tylko będzie najinteresowniejszego dla Rozmaitości — T. V. i VI. tylko nie bardzo obszernie, gdyż i tak poza tem mam [illegible] —

Cześć i przyjaźń

J. Glücksberg

41

Господину Помѣщику

Іосифу Игнатьевичу

Крашевскому

чрезъ

Луцкъ

въ Грудекъ

Волынской Губерніи

101

19

Monsieur,

Je viens de recevoir votre lettre du 21 c. – Je veux espérer qu'à l'heure qu'il est, vous serez déjà en possession de l'envoi du 4e vol. de L'Athenaeum et de Miszaniny – c'est là ma meilleure explication contre les reproches non méritées que vous me faites. Soyez bien sûr que ledit vol. de L'Athen. a été remis à la poste, en même tems que tous les exempl. – Car la simple raison dite, que je n'ai pas le moindre motif, à retarder l'envoi pour qui que cela soit; les frais de poste, étant payé d'avance tous les exempl. sont mis à la poste tout à la fois – et s'il-y a des personnes, qui reçoivent plus tôt ou plus tard leurs exemplaires, c'est que cela ne dépend plus de moi, mais bien de la recexpédition exacte des bureaux de poste, ou de la situation géographique des endroits qu'habitent les abonnés –

Quant à Miszaniny c'est une autre histoire. Vous savez vous même, que pour mettre une nouveauté en vente, il faut préalablement obtenir de la Censure un Billet, qui vous y autorise; et comme cet ouvrage a été censuré à Kieff, j'étois obligé d'attendre plusieurs semaines la permission, et avant cela je ne pouvais pas l'envoyer par poste – Mais à peine reçu le billet de permis de passer, je me suis empressé de vous expédier un exemplaire –

Co się tyczę „Wspomnień" pańskich to jeszcze mam z 1000 exemplarzy które drukowałem na okładkii około trzechset exemplarzy jeszcze, a dla wybycia których przy najmniej roku całego potrzeba. A drukować drugie wydanie, nim pierwsze się rozeszło, by nietylko się nie godzi się, bo to byłoby zupełnie niepraktyczne kowaczo

dla wydawcy — i krzywda taka nigdy nie może być o…
wolnie wyrządzona przez Pana — Wszakże zbytki Pan…
ge, Pan nie jesteś już tak ubogi, że potrzebujesz się nic…
rzeczy dawniejszych — Lecz to jest inna historya — Wiem ja
że kowadey przez niepojętą zazdrość i złość i to dziedo m…
ryte wydrzeć chce — lecz nie mój Panie, tak się nie…
j'en appelle, à Vous, à Vos sentimens de délicatesse, ne
faites pas ce tort éclatant, qui me nuirait immensément
et même dans l'opinion; S'il s'agit de faire une édition
illustrée, je puis la faire aussi bien que qui que cela de…
Je suis en relations intimes avec Smokowski, qui m'a fait …
toutes les lettres que vous lui avez adressées, relativement à la
ville methode à faire des clichés — Donnez moi à ten…
manuscrit, et je vous promets d'en faire une édition
soignée autant que possible — —

Imaginez vous, que les Zaw. soutiennent hautement
désormais je n'aurai plus de manuscrits de vous, et q…
ont déjà pris des arrangemens avec vous là dessus. J…
veux nullement le croire: et c'est une chose, selon moi,
tement impossible — Car cela serait même contre vos
intérêts — Dites moi donc vous même, où en est la ch…
car l'incertitude est pire que le mal — Cependant …
moi je vous connais, je vous ai toujours vu consid…
ferment juste, qui saviez de tous les temps apprécier
efforts, que je fais de tous les temps pour encourager
écrivains — et vous voyez vous même, que jusqu'à …
j'épargne rien au monde pour faire aller les div…
publications — Jugez-seulement par l'Athenaeum q…
qui coute un argent fou — surtout à présent où les
volumes ont grossi furieusement; cependant cela m…
et le bon Dieu le sait s'il restera un bénéfice q…
l'ouvrage sera achevé — et pour prix de mes peines
et de désagrémens de toute nature, il faut encore

que je lutte contre les machinations des malveillants. — Entendons nous au moins, et convenez en, que c'est moi le premier qui a commencé à éditer vos ouvrages, et que c'est moi le premier, qui par la plus mauvaise saison du monde a fait un terrible détour, pour avoir le plaisir de vous rejoindre, pour m'aboucher avec vous sur toutes sortes typographico-littéraires — Vous m'avez demandé une avance de 2000 je l'ai fait de la meilleur grâce du monde — Nous sommes convenus que vous me donnerez Obrazy litewskie — Pielgrzymy pamięć — Dzieje Litwy & et sur tout cela, je n'ai pas encore la moindre chose — et pourquoi? parceque le Sieur Zaw. — apprenant que moi j'étois chez vous, il a pris également le parti de venir vous voir — J'en appelle donc encore une fois, à vos sentimens de délicatesse et de justice — et je suis intimement convaincu, que par le retour du Courrier vous me tranquilliserez.

J'imprime continuellement l'Athenaeum; mais cela ne veut pas aller aussi vite que je l'aurais souhaité — car les volumes sont trop forts — et puis la Censure de l'évêque Kłagiewicz, ne veut rien faire passer tout ce qui a rapport aux articles philosophico-religieux. — Puisque vous avez apprécié du journal envoyez moi des Rozmaitości pour le VI. volume.

Apropos c'est par une méprise, que je vous ai envoyé la Revue des deux mondes — Veuillez donc me la renvoyer par le retour du Courrier, j'en ai grandement besoin —

J'aurois bien voulu m'entretenir avec vous, vous communiquer mes projets d'entreprises à venir, mais je vous avoue franchement, que je suis tellement désappointé par votre dernière lettre, qu'il m'est impossible de m'en occuper aujourd'hui

Je ne sais si je vous ai déjà dit, qu'un littérateur d'ici a envoyé par moi au Tygodnik pet. une refutation contre l'article de C.K.C.X. Krasiński, portion d'Odyniec où il s'agit de l'Athen et de moi! —

Je vous conjure donc, au nom de ce que vous aimez, faites moi venir par une charmante et aimable lettre de votre part, et y joignez beaucoup de vos manuscrits, et au moins des Odrobiny literac[kie] que je voudrais absolument publier, jusqu'aux contrats prochains [illegible]

Dans l'attente de vos chères et bonnes nouvelles, je vous embrasse bien bon cœur J. Glücksberg

Vilna 2/14 Septbre 1841

211

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Городкѣ
Волынской Губерніи

[...]ophile Glücksberg,
Libraire et Typographe
[...] Arrondissement de l'Instruction [Pu]blique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le 9 octobre 1841. 103

50

Monsieur

J'ai eu le plaisir de recevoir vos diverses lettres ainsi que les Nos de la Revue des deux mondes. J'ai reçu également les Rozmaitości, Wystawa sztuk pięknych w Warszawie, &c. de ce que je vois, les matériaux grossissent tout pour l'Athenaeum, qu'ils forment de véritables ouvrages à publier et d'aucune manière, il n'y a pas moyen d'en publier d'avantage que 6 vol. par an. Enfin je puis vous annoncer que le Ve vol. de l'Athenée va grand train, et il paraîtra vers le 1er du mois prochain. Je ne sais si vous savez que j'ai imprimé l'errata pour le 3e vol. que j'ai ajouté au IVe vol. Envoyez moi donc maintenant l'errata du IVe vol. que nous mettrons au Ve. Vous vous plaignez des fautes d'impressions. Savez-vous qu'il y a quatre personnes entre autres Bychowiec et Chodźko qui lisent les épreuves. Je fais donc tout ce qui peut seulement dépendre de moi pour imprimer correctement les diverses matières de l'Athenée. Mais malgré nos plus grands efforts, nous ne pouvons guère y réussir, car les manuscrits sont pour la plus grande partie si illisibles, que les pauvres compositeurs à la Casse jettent les hauts cris et un d'eux a perdu la vue en composant et en déchiffrant l'article de Grabowski: O wystawie sztuk pięknych w W. Quant à l'autre article sur Nocheviec je vous le renverrai, car on ne peut nullement le déchiffrer et ni le Censeur ni le compositeur ne veulent s'en mêler. Ne m'en voulez donc pas, si je vous prie d'être indulgent, envers les fautes d'impressions, qui se glissent quelquefois bien malgré nous. Le seul remède est d'imprimer l'Errata.

1. Nie wiem co tu począć? Rękopis Ś. Stanisław gdzie zarzu-
cili w Kancellaryi u X. Biskupa; jak się odnajdzie obiecali
zwrócić.
2. Redaktor Encyklopedyi (z Odyńcem) także nadesłany
rękopis o Czackim, gdzieś zarzucił, i odnaleźć go dotąd nie
3. Prospekt nowy już ocenzurowany i mam nadzieję, że
go przyszłą pocztą Panu nadeślę —
4. Ogromny tom VI^ty Athenaeum już wydruk i tak
około 1. Grudnia się ukaże —
5. Artykuł o oprawach, nie przejdzie, bo się X. Biskupowi
nie podobał —
6. Niechże łaskawie, gdyby Pan mógł nadesłać 1^szy
Tom na oddział następny Athenaeum — Chciałbym go we
drukować do 15 Grudnia dla Kijowa —
7. Idę za radą Pańską i nie podwyższam Ceny Athen
owszem T. 2^go nowego oddziału —
8. Rachunek posyłam.
9. Les français w drodze i najdalej za 6 tygodni otrzy
Strasznie a mocno boleję nad tym, iż Kochany Pan
nic a nic nie dostarczyłeś tego roku; C'est une vé-
table fatalité, que vous croyez que j'ai tant d'aut
célèbres, qui me restent fidèles — et avec tout cela je
n'ai que bien peu de choses pour cette année-ci —
Comte Rzewuski, ne m'a fourni qu'un seul volum
M. Grab. est devenu si paresseux qu'il n'a rien fa
cette année-ci, Mr Przezdziecki de même. J'ai
donc compté de plus sur votre exactitude tant d
fait éprouver, que vous me donneriez au moins
choses que vous m'avez promises — ... Poleszuny, i odr

Lavergne, le Secret de la Confession 1 V. Brux 1840.
Bernard, Gerfaut 2 V. Brux 1838.
Bernard, la peau du Lion 1 V. Brux 1840.
Berthet, l'ami du chateau 1 V Br. 1841
Mußet, les deux maitreßes 1 Vol Brux 1840
Saintine, Antoine 1 Vol Brux 1839.
Memoires de M. Gisquet ancien préfet de police 6 Vol Brux 1841
Boein, Caliste 2 Vol Brux 1841.
Lavergne la Tour de Clocher 1 V Br. 1841.
Mußet, le dernier Abbé 1 Vol Brux 1841
David, le Serment 1 Vol Brux 1841
Dash, le jeu de la Reine 2 V Brux 1839.
Janin, Voyage en Italie 1 Vol Br. 1839
Berthet, L'aveugle-né 1 Vol Brux 1841
Mußet, Claudin de Tencin 1 Vol Br. 1840.
Abrantes, Une vie de jeune fille 1 V Br 1839
Sue, Mathilde Tom I Brux 1841
Bazancourt, le jeu d'une Coquet 1 V Br 1841
Reybaud, Lucie 1 Vol Brux 1841
Hugo, le Retour de l'Empereur 1 V Brux 1841

Soulié, les Forgerons 1 Vol Brux

Sand, Pauline 1 Vol Brux 1841

Kock, l'homme aux trois culottes
4 Vol Brux

Fusil, Souvenirs d'une Actrice
Brux 1841

Bernard, la Chasse aux amants 1 V
Brux

Dumas, la Chasse au Chastre 1 Vol
Brux 184

Rachunek dla W. J. I. Kraszewskiego

1839. Grudz.	6.	Przeniesienie z przeszłego Rachunku Rs.	21.	13.		
1840. Marca		5 Wspomnienia Wołynia 2 Tomy	"	"		
Kwiet.		4 " — " " — "	"	"		
		1 Literatura i Krytyka z 1840 2 Tomy	"	"		
		1. The dram. Works of W. Shakespeare V. 2. 7. 8	"	"		
July	6.	Les Français T. I	7.	"		
		koszta posyłki	"	70.		
Octbr.	9.	Les Français Tom II	7.	"		
		koszta posyłki	"	70.		
Nowbr	22	Numizmatyka krajowa 2 Tomy	2	25		
		koszta posyłki	"	70.		
Decbr	21.	Dzieła Szekspira Tom II	"	"		
		Podole, Wołyń, Ukraina 2 Tomy	"	"		
		Próby dramatyczne polskie	"	"		
		Poezye Konopackiego	"	"		
		Pisma przedślubne Johna of Dycalp 2 t.	"	"		
		2 Ex. Tomasza à Kempis, rozwa pian à r. 2	4	"		
"	28.	5 Ex Athenaeum Tom I. II	"	"		
Maj	5	Poezye Juliana Korsaka 2 Tomy	1	80.		
		Balzac, Veronique	"	75.		
1841		Bouvier, Manuel des Peintre	4	20.		
Jan.		Le Manuel de peintre 2 Vol	2	40.		
		" — " du Dessinateur	1	20.		
		" — " de Perspective	1	20.		
		koszta posyłki	"	45.		
März	19.	5 Ex. Athenaeum Tom III	"	"		
Jan.	11	Za 10 Ex. Witoloraudy podług Assygnacyi przesłanej do Kijowa. à r. 2	"	"	20.	"
März	12.	" 11 Ex Witoloraudy podług Assygnacyi do p. Zawadzkiego à 1. 80	"	"	19.	80.
März	7.	Gotowką	300.	"		
"	15	1 Ex Athenaeum, dla JW. Hr. Borkowskiego	7	15		
			362	68	39	80

Transport

		Transport Rs.	362	63	39.
Maj	21.	les Français Tom III Livr 100–149 . . .	7	"	
		koszta przesyłki	"	70.	
		Słownik polsk. ross. franc. 3 Tomy . .	4	"	
August	23.	5 Ex Athenaeum Tom IV	"	"	
		1 Mieszaniny obyczajowe	"	"	
		koszta przesyłki za Bouvier, Manuel . .	"	60.	

106

Savez vous que cette année ci, est une année bien pauvre pour nos presses. (j'en ai 8) – To co mi Pan mówisz, że pisali do [illegible], z Krakowa, z Poznania i z Warszawy, najczystszej wierzę – Mais Dieu vous préserve de confier vos travaux littéraires à un Orgelbrand ou à un [illegible], car l'un vaut l'autre – pour le reste des prétendants, je ne les connais pas – Ceux qui lui font parade de vous offrir d'avantages, car ils savent bien que vous avez d'autres éditeurs que eux, et que vous pouvez bien vous passer d'autres –

Où en est votre Hre de Lithuanie Dramatique

Quand elle sera prête, veuillez bien vous souvenir de me l'envoyer suivant votre aimable pro[messe]

Ja [illegible]. Odrabiam, nie umiejąc nadal [illegible] należytnieść skoro tylko będzie wygotowane do druku. Zawsze się Kochany Panie, nie zapomnij się i o mnie – Je mérite bien quelques compensations pour les efforts inouïs que je fais, et les désagrémens que j'ai eu à essuyer – à notre première entrevue nous en parlerons –

Si jamais vous voulez me faire une surprise agréable, envoyez moi bien vite quelques [illegible] ou enfin tout ce qu'il vous plaira –

Dites moi s'il vous plait, si vous possédez déjà dans votre bibliothèque La Grèce pittoresque ?

Adieu je vous embrasse de tout mon cœur

[illegible]

15

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Гродекъ.
Волынской Губерніи

№1

107

THEOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
de l'Arrondissement de l'Instruction publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le 22 Octobre 1841.

51

Monsieur!

Par la présente je m'empresse de vous faire part
1° d'un manuscrit
2° d'un envoi de Zochowski
et puis d'un exempl. de:
Wspomnienia Litwy de Jucewicz — que je vous prie d'accepter de ma part pour votre Bibliothèque — Personne n'a pas encore vu „Wspomnienia Litwy" et cela ne sera que dans 15 jours que j'aurai une occasion pour l'envoyer à l'auteur. Vous m'obligeriez si vous vouliez en faire une analyse pour le Tygod. Petersb. pourvu que cela puisse être sans peine.

w Tyg. Peter. Będzie wkrótce ślicznty artykuł względem Atheneum — Oddając przytym kłód prawdziwi Laraba [illegible] —

Donosi mi Zachariasz, że Semi czas
przez Pana Dzieła rozpoczęte po-
szę, na mój rachunek – przeto
proszę mnie o tym zawiadomić
abym mógł Panu zadebetować
Razem donosi mi i Zachariasz
że uprosił Oknarewicza, abym
przysłał kilka arcydziełów do Ak-
nocum – i do których nastąp
Zachariasz pracuje teraz nad
Pamiętnikami Dziejów polskich
które ja w następstwie Pańskie
wydrukuję – proszę ja obserwuję
do Pana napiszę pour Vous
consulter là dessus –
Ciągle błagam i proszę Pana
o nadsyłanie mi przeznaczonych
Polskiej i Ukrainy –
ja dając słowo Negocianta
że po otrzymaniu onych,
odwrotną pocztą należną summę
odeszlę – Nareszcie i nie

to się zgadzam, że pieniądze
i z góry nadesłać mogę. po-
wiedz mi Pan tylko czyli
to sobie życzysz — i [illegible]
tomów —

Vale et ama
T. Glücksberg

Dukatu

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
чрезъ
~~въ~~ Луцкъ
въ Городекъ
Волынской Губерніи

32

Monsieur,

Je reçois à l'instant Votre honorée lettre du 21 7.
Je viens d'écrire à Mr Konopacki, par rapport à
S. Stanislao qui pendant mes malheurs de cette année
ci fut égaré ou chez moi ou à la clôture chez le respec-
table l'évêque — J'ai prié Mr Konopacki, qu'il m'en-
voye une copie, et comme c'est un de mes anciens amis
je suis sûr qu'il ne me le refusera pas — Quand j'au-
rai le manuscrit, vous me direz à quel endroit
vous devons le placer dans la nouvelle Série.
J'ai enfin obtenu l'Imprimatur, pour l'article
Ostaratki de Jaroszewski — Cet article n'est pas
article mais pourrait bien facilement former un
livre — Ne conviendrait-il pas mieux, d'imprimer
de bon tout l'ouvrage? et séparément — d'autant plus
que dans vos ouvrages, l'Allemagne est si riche en articles
originaux — J'attendrai avec votre avis sur l'article de
Mr Jaroszewski, et j'agirai comme vous le désirerez —
C'est terrible, ce que vous me dites, par rapport
aux corrections — Mais comment y remédier, quand les
manuscrits sont si souvent si illisibles (comme ceux de
Mr Grabowski & autres) si mal transcrits par les
copistes et par là si défectueux — Tout ce que je puis
faire c'est de tenir, aux véritables Littérateurs comme

Correcteurs de l'Athenée – Mr le Cte Rzewuski, lui même m'a autorisé d'engager Mr Bychowiec pour la lecture des articles philosophiques – c'est donc lui qui a veillé à l'impression, et qui a rectifié les endroits d'un nonsens absolu – J'ai écrit à Mr Bychowiec, en lui communiquant ~~les~~ les plaintes des auteurs, et je vous présente ci-joint sa réponse –

Aujourd'hui, je m'empresse de vous expédier les premiers cinq exempl. T. V. Athenée personne ne l'a encore – mais mon cher et excellent rédacteur s'il y a des fautes, comme dans les autres volumes, [illegible] ... soyons indulgents – Consolons nous [illegible] ... – que c'est partout comme chez nous – voyez Biblioteka Warszawska, comme elle fourmille ... d'impressions – et pour le reste de fatras qui paraissent à Varsovie, c'est tout à fait [illegible]

Ce Diable de A. T. (Alexandre Tyszyński) ne cesse pas de vomir ses méchancetés contre vous et John of Dycalp – ~~de~~ je vous envois [illegible] un de ses ouvrages qu'il vient de publier, il ne devrait pas [illegible] si vous l'arrangiez, comme il le mérite dans le Tygodnik – car malheureusement on ne pourra plus à faire dans le Athenaeum – car le ministre de l'Instr. publique, vient ~~d'introduire~~ d'ordonner que tout ce qui a rapport à la critique des ouv... surtout à la polémique, ne peuvent être insér...

Nigdym się nie spodziewał tak żałosnej Jeremiady, jaką mnie dręczysz, względem poprawy dwóch rozpraw filozoficznych w czwartym tomie Athenaeum. Na usprawiedliwienie moje powiem to tylko, o czem już wiesz dostatecznie.

Gdy przeglądam w księgarni nowe płody uwieńczonej piśmienności naszej, bywasz często świadkiem mego szczególnego uniesienia. Częste są niezrozumiane [illegible] ~~[illegible]~~ młodych pisarzy usiłowań wytrwałych, z talentem, którzy starają się wprowadzać w obieg popularny wyższe i szlachetniejsze przedmioty; nadzwyczaj mnie najbardziej zelżenie pracowitości nieocenionego Kraszewskiego. Słyszysz często, z jakim zapałem gardłuję przeciwko tym niezmiernym [illegible], którzy się porywają na tego [illegible] brytana, i chcieliby go skubać, ale się lękają nawet jego przeszłego ognia.

~~Kiedyś mi~~ namieniał o owych dwóch rozprawach, usłyszawszy tylko ich tytuły, ~~rozumiem~~ podejmowałem się korekty, ale słyszałeś, com wygadywał, jakem krzyczał, przekreślając oba rękopisma. Najpóźniej-

że użyli zabrudzone były nigodziwą p
sownią, a ztąd następowała często
samemi wyrażenia użyli tako cięż
noić, żem poczut wstręt i niechęci
przyjmować korrekty. Uprosz
wziąłem się za nią; lecz w kilku m
cach, nie widząc jasności w pomyśle, m
siałem domniemaniem nadstaw
czac.

Z tego wypada, że autorowie pow
ni przeglądać troskliwie rękopisma
druku przygotowane, i tym sposobem
oszczędzać pat i mozołu korrektorom.
Niejeden pisarz, pewny swych wyr
w głowie, przebiega szybkim okiem
dziwactwa przepisywacza, i tém sa
one sprostować, polegając na stano
czej zawrence.

Jednak postrzegam, odczytując wy
kowane rozprawy, kilka niedarowan
omyłek przeciw pisowni. To nie
ja wina, ale ostatniego korrektora.
dam nigdy sobie tego wmówić, żeby
nie znał języka polskiego, albo żeby
się lenił spełnić doskonale kiedyś
co przedsięwziął.

Odtąd postanawiam nigdy nie przyjmować podobnych rękopismów.

Bądź zdrów i wesół.

Bychowiec

Wilno 16 paździer-
nika 18[illegible]

à Monsieur
Monsieur
Glücksberg.

que dans des journaux — je vous communiquerai dans peu le détail des détails plus positifs —

Je vous envoie aujourd'hui une Centaine de prospectus et je vous prie de les distribuer dans vos auspices le mieux possible —

Envoyez moi le plutôt vite possible la 1ère vol. de la nouvelle série — ainsi que votre réponse si je dois vous envoyer des [illegible] pour Pologne, Odrobny — que j'attends toujours impatiemment —

Je vous expédie aujourd'hui aussi la feuille de [illegible] des Français —

Je ne sais si je vous ai déjà dit que [illegible] la correcte des articles belletristiques c'est M. [illegible], qui s'en est chargé et il est plus que désappointé, quand je lui ai communiqué votre lettre, car il prétend la [illegible] [illegible] M. Ley- chowicz — Au nom du ciel tâchez donc de nous envoyer des articles plus lisibles — on qu'on soit moins exigeants, quand on confie des manuscrits aux copistes qui n'ont pas assez de connaissance pour bien transcrire —

Je ne me rappelle pas, si je vous ai déjà dit, que beaucoup de monde n'est pas satisfait, des quoi ma- térieux historiques — pardon, si je vous communique cela mais vous m'avez vous même autorisé de vous faire part de l'opinion du publique, qui constitue : vox populi vox Dei.

Dans l'attente de vos bonnes et chères nouvelles, je vous embrasse de cœur et d'âme — J. Glücksberg

[illegible]na ce 5 Nov. 41.

A Monsieur

Monsieur de Kraszewski

à [illegible] Gródek

Г. Помѣщику

Іосифу Игнатьевичу

Крашевскому

чрезъ Луцкъ

въ Городкѣ.

приемъ посылка на 7 р. ср.

113

53

Cher Monsieur!

Le but de la présente est de vous annoncer, que l'évêque ayant retrouvé S. Stanislaus me l'a renvoyé avec son Imprimatur — Apex (du 4 Novembre de ce mois) Apresent j'attendrai votre decision, où il faut l'imprimer —

Je ne sais si je vous ai déjà dit que dorénavant il ne sera plus permis, d'imprimer la Critique des ouvrages nouveaux dans l'Athenaeum — C'est bien malheureux — mais que faire! les Rozmaitości pourront leur rester à peu près —

On vient de me dire, que vous venez d'envoyer à Z. Studia literackie — est-ce vrai? ne seraient pas par hasard les odrobiny literackie que vous m'aviez promis — J'en doute fort, car vous êtes trop délicat pour le faire —

Ne prendrez vous pas la défense de Mickiewicz contre la sotte critique inserée dans le Tygodnik Petersb. —

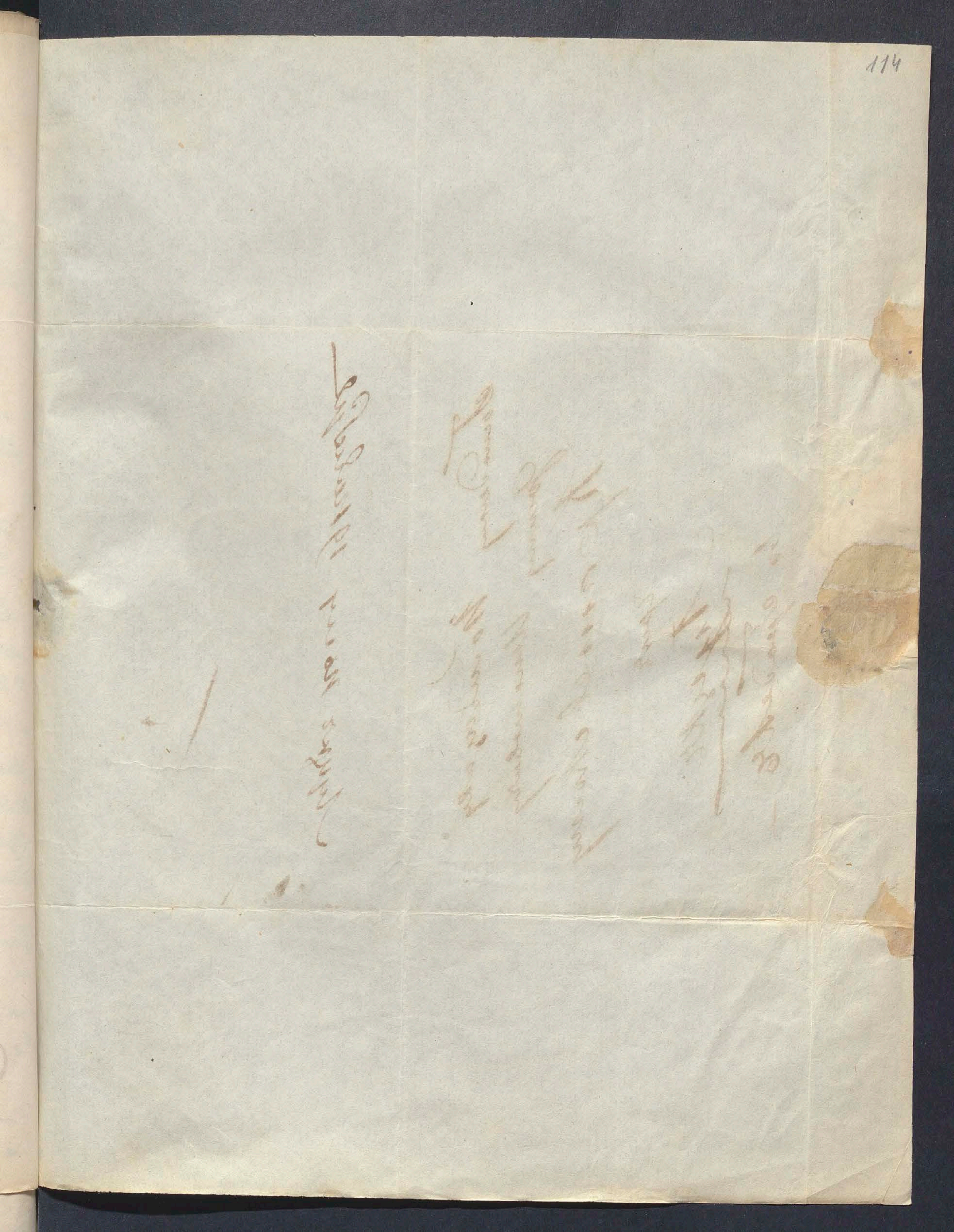
Adieu j'attends de vos chères nouvelles —

votre tout dévoué

JS

le 11 Nov

1841

Луцкъ [illegible] 19 Ноября

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Градекъ —

115

54

Wilna le 6 Decembre 1841.

Chèr et aimable Monsieur,

Enfin je puis vous annoncer la joyeuse nouvelle qu'remis des secousses, que j'ai éprouvé cette année-ci, me voilà rendu à moi même, à ma famille et à mes affaires. Maintenant il s'agit de faire renaître de même, mes relations tant soit peu interrompues avec mes auteurs chéris — et vous savez bien mon chèr auteur, la prédilection que j'ai pour vous, et comme je vous considère, comme ma bonne étoile, je viens vous demander par la présente, quels sont les manuscrits que vous me promettez pour l'année prochaine — Quant aux conditions, je ne veux pas que vous me favorisiez en rien sur ceux que vous faites aux Z. Au contraire, si vous êtes assez aimable de me fournir plusieurs powieści (p. e. 3 à 4) Moja spowiedź, Odrobiny, et tout ce que vous voudrez, vous pouvez être sûr, de recevoir par dessus le marché une jolie collection d'ouvrages — Mais au nom du ciel, ne me faites pas faux bon 1842, comme cela a eu lieu malheureusement cette année-ci — Je m'étois énorgueilli devant tout le monde par écrit et de vive voix, que j'imprimerai cela, et cela et cela de vous, et maintenant me voilà joliment désappointé!... Je connois votre bonté d'âme, et je suis sûr que vous m'indemniserez au moins pendant l'année 1842.

J'ai reçu le 1er volume de la 2de Série de l'Athenaeum. Il sera scrupuleusement imprimé selon vos désirs — Je m'étonne que le dessin annexé au 1er vol, vous a déplu, puisque c'est Smokowski qui a fait le dessin et Oleszczyński (le même qui fut employé par Z. pour Historya M. Wilna) en a effectué la lithographie —

Je viens d'abonner les journaux que Vous demandez — à l'exception de Ost und West qui est positivement défendu. S'il-y-a quelques journaux que vous avez suffisamment examiné, veuillez me les renvoyer à Kieff —

Si vous allez à Königsberg, il serait fort à désirer que Vous passiez absolument par Wilna — j'aurais alors des projets de la plus haute importance pour Vous à Vous communiquer — Mais il faut que vous me préveniez de l'époque quand Vous pourriez passer par ici — car j'ai moi même quelques projets de voyage — D'ailleurs à notre entrevue à Kieff nous en parlerons plus amplement. —

Le VIe vol qui est horriblement fort (car il aura 36 feuilles) paroîtra en 10 jours au plus tard, et je ne manquerai pas de Vous l'expédier — Avant mon départ pour Kieff j'aurai également quelques jolies nouveautés de nos presses à Vous expédier —

Je Vous écrirai très prochainement, et Vous communiquerai la copie de l'ordre du Ministre — Je crois que dans cette affaire Vous trouverez le moyen de faire valoir le proverbe qui dit est modus in rebus. En appellant p. e. Uwarow nad nie Którumi Dzi'Dami.

J'attends avec impatience de Vos chères nouvelles concernant nos presses pour l'année 1842 — que je Vous souhaite heureuse pour vous de toutes les manières. Votre

J. Glücksberg

211

Господину Помещику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
через
Луцкъ
въ Гродекъ
Волынской Губерніи.

[TH]EOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
[de] l'Arrondissement de l'Instruction
publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le 20 Decembre 1841

Mon cher Auteur!

Voici enfin le VI.e vol. de l'Athenaeum — qui renferme ni plus ni moins que 37 formes et 1/2 ou 300 pages bien compté. — Entre nous soit dit, pour imprimer un pareil volume, il faut avoir sans me flatter une imprimerie aussi riche et aussi variée comme la mienne — Ce volume est un des plus compacts j'aurais pu imprimer 4 volumes raisonnables, avec les matériaux qui y sont renfermés — Dieu veuille seulement, que votre prédiction se réalisât, et que les vol. 5 et 6 nous donnent beaucoup d'Abonnés — Jusqu'à présent il n'y a que 30 abonnés avec la poste et 4 abonnés à Wilna — et le capital qu'une telle publication exige n'est pas une bagatelle Mais il faut espérer, qu'une fois le VI.e vol. se trouvera entre les mains des Abonnés, la chose marchera — Quel dommage, que vous ne m'avez pas donné selon votre promesse Poletny pour l'Athenée — cela aurait sans contredit, contribué de beaucoup à la vogue de cet écrit —

Si vous aviez cru par la suite, que c'était désavantageux pour vous de prendre f250 en livres, et que vous auriez préféré de prendre argent comptant, pourquoi ne me l'avez vous pas dit avec votre franchise habituelle — Fort de votre promesse, je m'étais prévalu vis-à-vis

Cy Traité chez [illegible]

du public, que notre écrit renfermera, une de
vos nouvelles. — Maintenant mon cher auteur, il
me faut de la compensation de votre part dites
moi d'une manière bien aimable et bien
positive, quelles sont les nouvelles ou autres
choses que vous pouvez m'offrir — car pour l'a-
venir, je n'ai que bien peu de choses à fournir
et mon atelier étant très vaste, et mon zèle pour
la littérature sans bornes, je voudrais bien avoir de
quoi l'occuper. — Vous voudriez peut être me faire
surprise, et m'envoyer à l'improviste, quelques uns de
vos charmans manuscrits, cela serait bien aimable
de votre part —

Je vous envoie aujourd'hui la copie de l'ordre du
Ministre, concernant les écrits non périodiques — D'après
cet ordre, on voit qu'il y avait à Strasbourg
qu'il y avait à Strasbourg quelques mésentendus
entre les journalistes — d'après les avis que j'ai
pris par ci par là dans notre Comité, on pense
qu'on pourrait réaliser le: Les Modes en rebus —
J'ai déjà présenté le 1er vol de l'Abbé. 2de [illegible]
à la censure — j'espère qu'il passera — Ce volume
est encore joliment fort! et si vous voulez que
j'y mette les Savoisiens (et ce que je serai obligé
de faire) ce volume sera énorme — Pour économiser
au moins le papier, je me suis décidé, de donner pour

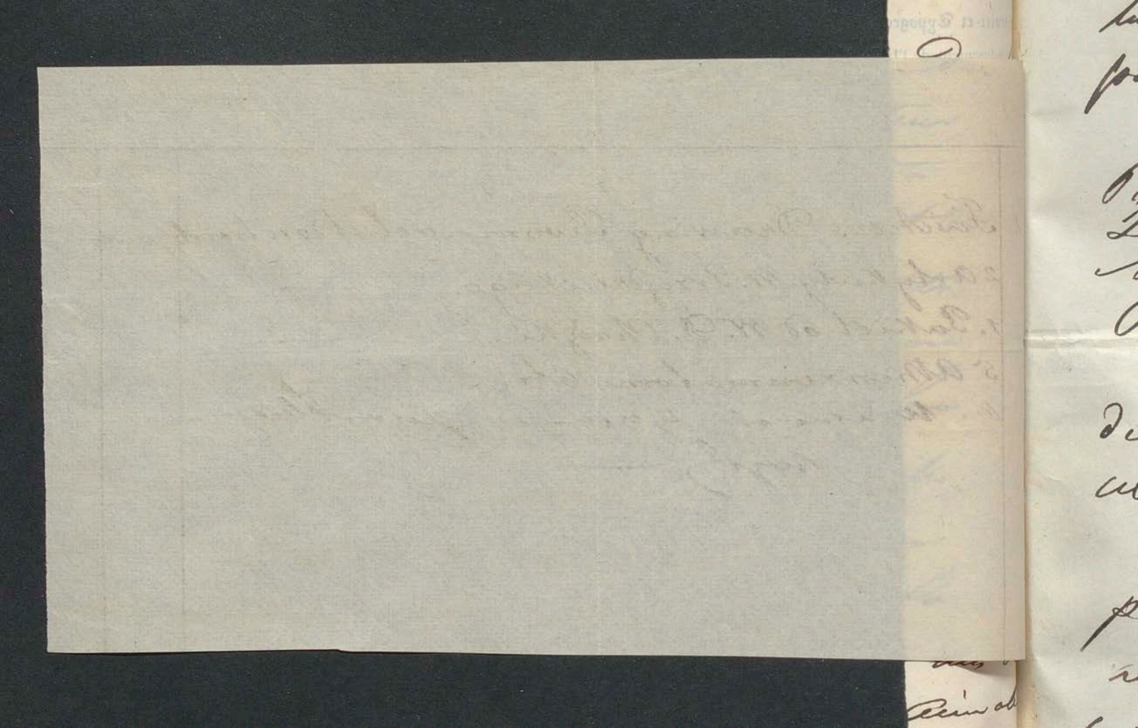
1. Fischer's Drawing Room. rel. et dorée brand [illegible]

2 Artykuły W. Przezdzieckiego. — —

1. Pakiet od W. D. Chodzki. — — —

5 Athenaeum tom 6ty — — —

6. Wiadomości tyczące się piśmiennictwa — [illegible] —

119

la 2de série un format plus grand, c'est à dire des pages plus grandes avec moins de marge —

Je viens d'abonner pour vous à la poste d'ici

Русскій Вѣстникъ r. argt 11.
Le Voleur ——— 13.
Magazin fur Ausland — 8.
Ost und West ——— 17. 50

Quant à la Revue des deux mondes, il faut s'abstenir de l'accepter de Petersbourg même jusqu'à présent, car cela coûte ici presque le triple du prix ordinaire!

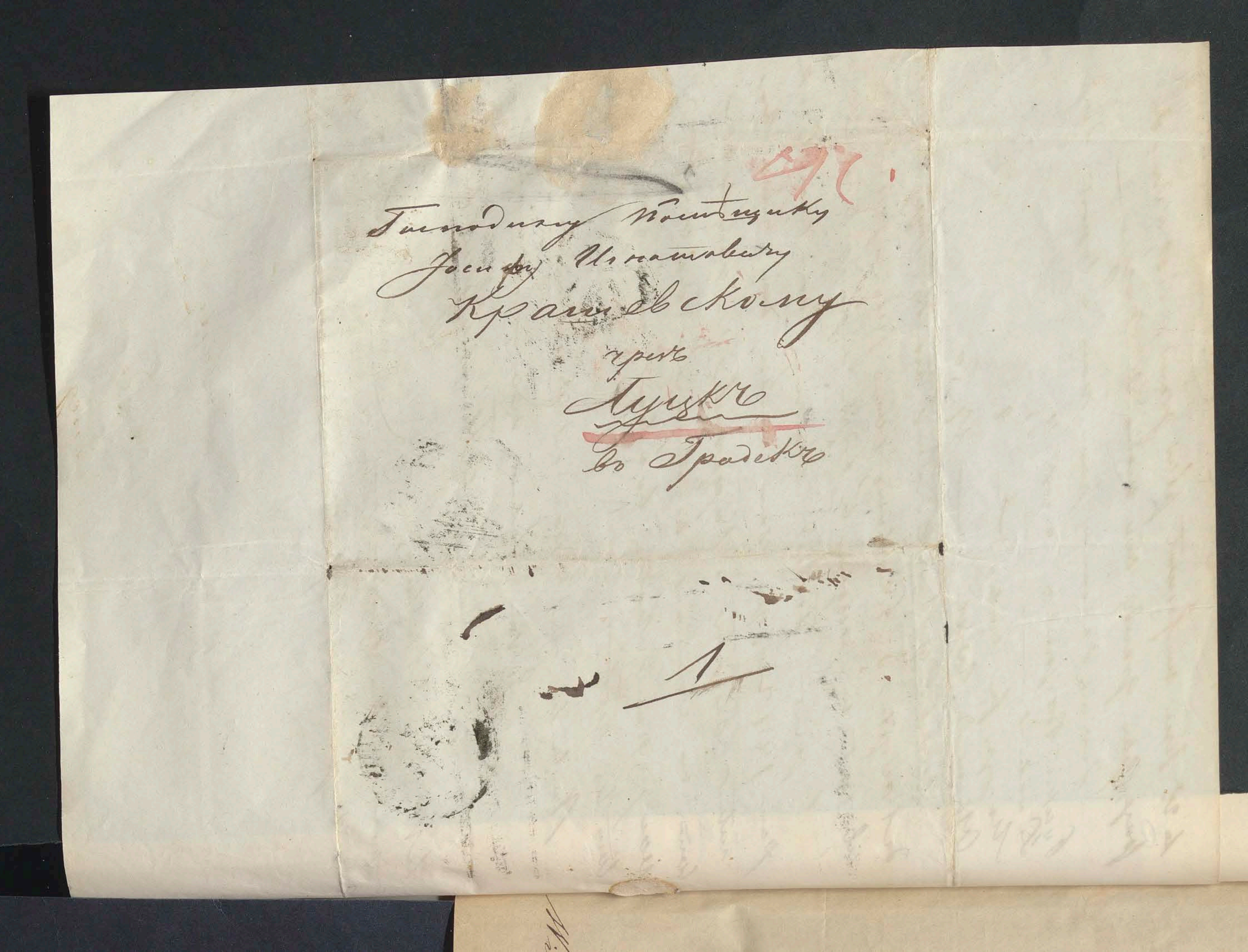
Ci-joint: Fisher's Drawing Room scrap-Book pour 1842 — que vous voudrez bien, mon cher, accepter à l'approche du nouvel an comme un souvenir accompagné des meilleurs voeux pour votre bonheur ainsi que pour tous les vôtres —

Veuillez bien me répondre directement à Kiff

Je vous salue de cœur et d'âme

Théophile Glücksberg

le VIe vol. de l'Athen. ne pourra être expédié que dans 10 jours aux abonnés —

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому
черезъ
Луцкъ
въ Градкѣ

1

120

56

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Otrzymawszy tylko co Athenaeum T. I z Cenzury napowrót, znalazłem niektóre artykuły z powodu nowego ukazu, przez Cenzora niepozwolone, z żalem przeto muszę W^{mu} Panu Dobrodziejowi donieść, iż dzisiejszą pocztą wysłałem do Adressu W^o Pana Dobrodzieja te niedozwolone artykuły.

Może Pan Dobrodziej będzie łaskaw, dla uzupełnienia Tomu, nowe artykuły natomiast przesłać.

Łącząc wyraz prawdziwego Szacunku zostaję Wielmożnego

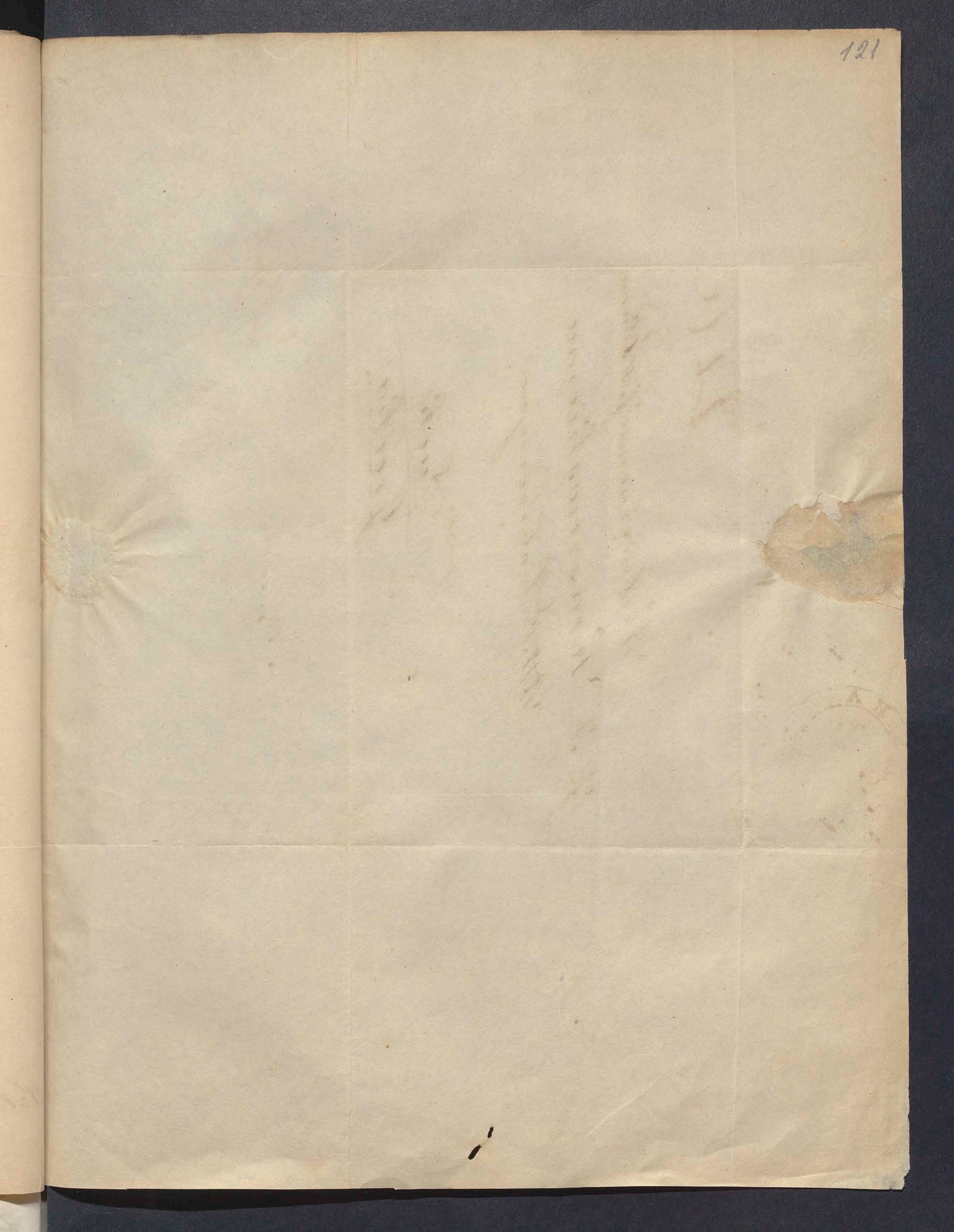
Pana Dobrodzieja

najniższy sługa

za J. Glücksberga

Ad. Broda

Wilno d 31 Grudnia
1841.

211

Wielmożnemu JWMściPanu

J. I. Kraszewskiemu

JWMściDobrodziejowi

przez Łuck

do Gródka

Kieff le 16 Mars 1842 122

57

Monsieur,

Vous êtes sans doute étonné de recevoir de moi, à l'heure qu'il est, une lettre dattée de Kieff; — mais vous ne vous étonnerez plus, quand je vous apprendrai, qu'après les contrats ayant pris un bain à vapeur, j'ai eu le malheur de me refroidir et qu'un Rhumatisme aigu m'a saisi. Pendant quinze jours, j'avais des douleurs convulsives, et les pieds et les mains entièrement paralysés — Ce n'est que depuis quelques jours seulement, que me voilà convalescent, et hors de tout danger — Cependant, comme mon medecin, ne me permet pas de quitter Kieff avant 3 à 4 semaines — je ne veux pas être privé jusque là de vos chères nouvelles — et je viens de vous supplier de me favoriser d'une lettre par le retour du Courrier —

On me mande de Wilna, que le 1r Sposzyt de l'athenée (formidablement grand) est presque imprimé, et on attend mon retour, pour composer le titre et la couverture de la nouvelle série. Par conséquent vous ferez bien d'envoyer au reçu de la présente le 2e Sposzyt de l'Athenée — Malheureusement le nombre d'abonnés pour l'athenée est toujours très petit — Cependant le VIe vol. de la 1re série, se trouve déjà depuis long tems entre les mains de tout le monde. Il serait à désirer que vous donniez une petite préambule à la tête du 2e Sposzyt correspondant à l'état actuel des choses, en exposant avec la locution charmante qui vous est habituelle, les nouveaux changemens que vous désirez introduire dans la redaction dorénavant, et qu'en se conformant aux voeux de la majorité du public, nous tâcherons de donner des articles plus variés, d'un ensemble plus complet, et d'un intérêt plus général &c &c. Il ne serait pas mal non plus, si le 2e Sposzyt renfermait plusieurs choses de vos compositions et n'était pas aussi fort, pour en terminer plutôt l'impression, — et l'expédier de suite — Je n'ai pas besoin de vous dire, qu'il serait bien maladroit de laisser pénétrer, que l'Athenée a moins d'abonnés que l'année passée, il faut au contraire se prévaloir toujours de la grande popularité qu'a acquis cet écrit —

Avez vous eu déjà la bonté, d'envoyer à mon ad
à Wilna une de vos nouvelles. J'en ai grandement besoi
vu que dans ce moment ci, plusieurs de mes presses ne
trouvent pas employées – Vous m'avez autorisé, de vous m
pour le temps, quand j'aurai besoin de vos nouvelles –
je vous previens, que j'en ai besoin àprésent, et j'e
qu'à mon retour à Wilna, je trouverai au moins deux vo
de vos powieści –

L'Abbé Hołowiński, qui a la bonté d
venir me voir assez souvent, m'a dit, que vous lui a
mandé, qu'à votre retour, vous aviez la fièvre – mais que Dieu
merci vous vous portez déjà bien àprésent –

Adieu, mon cher et aimable auteur, j'aurais
pu vous écrire d'avantage, mais la main me fait encor
un peu mal, et le médecin m'a défendu d'écrire beau

Votre tout affectionné

J. Glücksberg

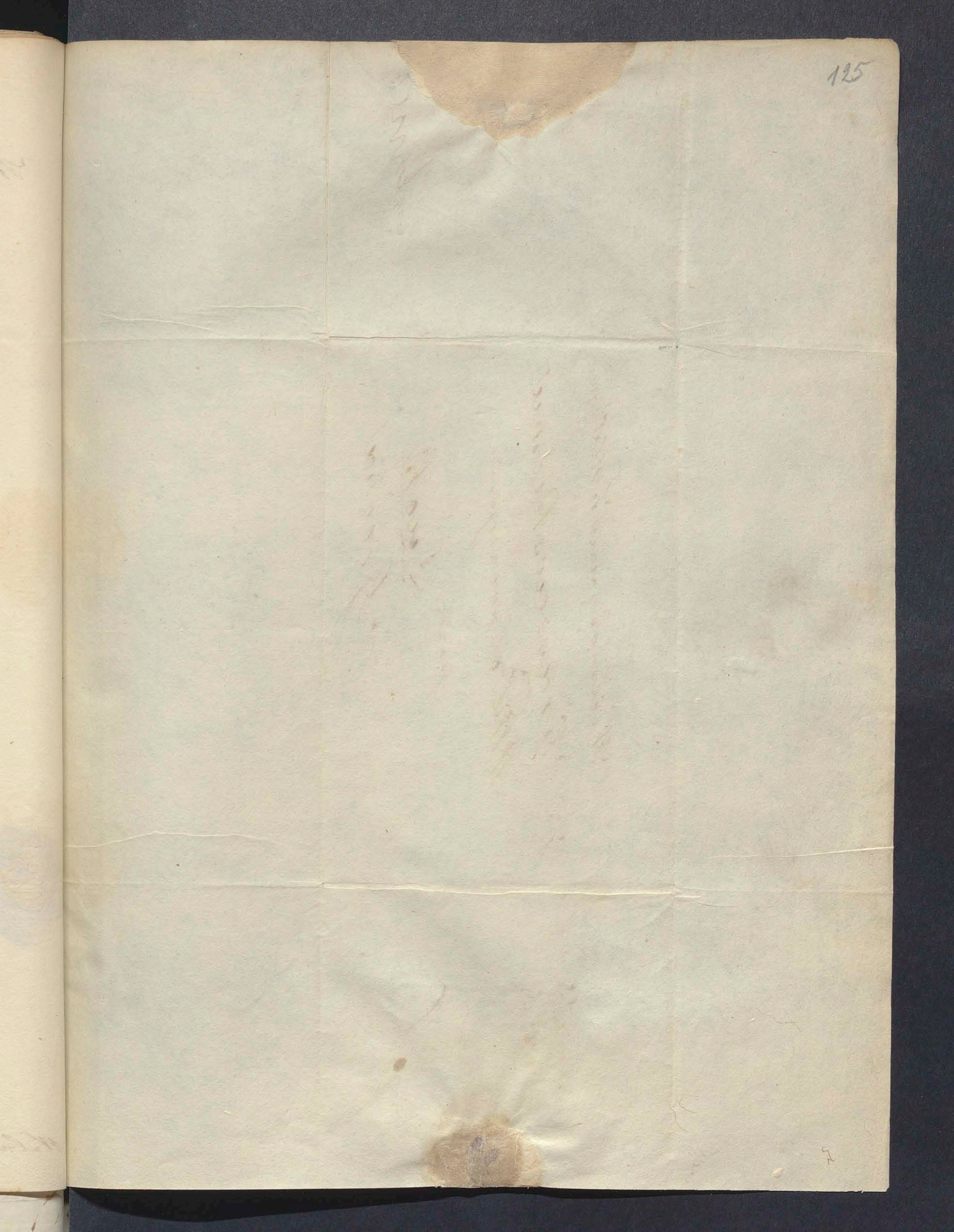
Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Гродекъ
Волынской Губерніи

Wielmożny Mości

Dobrodzieju!

Po skończonych Kontraktach przeniosły
się na Peczerak, Pan Glücksberg na Ryma-
tyzm mocno zachorował, i do tej pory jesz-
cze w Kijowie bawi, i dopiero może być że
na Wielkanoc przyjedzie, ja zaś niemogąc
tak długo na jego powrót czekać, a więcej
w Wilnie jak w Kijowie potrzebny jestem
wyjechałem sam, i tylko co przybyłem.
Rozpytawszy się w drukarni, czy jeszcze
jest jakie zatrudnienie dla robotników
dowiedziałem się, co nie bardzo przyjemnie
dla mnie było, iż już więc od tygodnia cze-
kają na nowe Manuskrypta, upraszam
przeto Pana Dobrodzieja o jak najspieszniej-
sze przysłanie mi Tom II Athenaeum, gdyż
niepodobna aby robotnicy tak długo bez za-
trudnienia byli, a prawie wszystkie roboty
jakie tylko były już kończą.
Mam przeto nadzieję iż Pan Dobrod. mnie z tego
kłopotu uratuje a następną pocztą mi dalszy
Manuskrypt nadeśle, przy czém zostaję
z prawdziwym szacunkiem Wielmożnego
Pana Dobrodzieja
najniższy sługa
A. Broda

Wilno d. 18 Marca 1842

125

Wielmożnemu JWPanu
J. I. Kraszewskiemu
WMD Dobrodziejowi
przez Łuck
do Gródka

25 Maja

Marzec

List Pański z d. 10° b.m. otrzymałem — chociaż prócz wyjątek nic w nim dla siebie nie znalazłem, to jednak zważając uwagę na chęci Pańskie, przykre te dla mnie ciosy znosić muszę — dziękuję Panu za informacyi z następnych zarzutów:

Co do wydania Athenaeum, to z powodu mojej choroby w Kijowie i nieobecności w Wilnie, niektóre formy nieprawdziwie dobrze zostały odbite, bez litery zupełnie też same zarzuty ściągnęło i w tym oddziale — ale wydanie nie tak straszne jak się Panu wydaje — i nawet dużo jest pism periodycznych, które daleko niedbalej wychodzą — Pozwól Panie, abym wtym mierzył jak będzie — bo potem części ja siebie za jedną kompetencją uważam — Pan także i na papier narzekasz, to chyba w nim ta jedna wada, że on zaciemnił, ale zawsze jest to papier welinowy i format okazały — w przeszłym roku, ja tylko dla prenumeratorów dałem egzemplarze na pap. welinowym, a reszta była drukowana na papierze zwyczajnym, a pomimo tego ten oddział daleko więcej miał prenumeratorów aniżeli teraźniejszy. — My nakładcy nie dziwim się temu, bo znamy publiczność która lubi nowość. Wydanie ze ty mieście żadnej roli nie gra — mamy żywy przykład w Kuryerze Litewskim; Pan Odyńcowi także się zdawało jak Kuryer wychodzić będzie na pap. welin. to przybędzie 500 prenumeratorów — a tym czasem pomimo pap. welin. liczba prenum. tąż została — Pozwól Panie sobie powiedzieć, że w publikacyach jak Athenaeum, jeżeli się ma utrzymać, najgłówniej na tym zależy, ażeby życzeniom większej znacznie czytającej publiczności dogadzać — a ta domaga się jak największej liczby artykułów, a tych tak mało dotąd ukazało się w 2gim oddziale!

[illegible]

2o Czyż i to ma być moją winą że introligator przez po[…]
defektowe wysłał pierwsze 5 Ex. T. 1o Athenaeum — ?? prze[…]
Panu przeto dla wyjaśnienia więcej 6 Ex. T. 1o a propos egzem[plarzy]
defektowych — oprócz tego dołączyłem
3ci. Athenaeum Oddział IIgi T. 1. n. 2+6 które w debet […]
zapisałem —
3o Stosownie do umowy naszej zrobionej d. 4 lutego b. r. […]
Panu Dobrodziejowi trzeba mi będzie przed nowym rokiem […]
ukończeniem druku drugiego oddziału — czy u mnie się nad[al]
Athenaeum wychodzić będzie — może Bóg da że jak wyda[m]
dalsze tomy, liczba prenumeratorów się powiększy — bo do
chwili więcej ich nie ma jak 112 (C'est bien peu de chose!!)
4o Czyż i w tym jestem winien, że kiedy za wszelkimi kroki
najregularniej exemplarze się oddają na pocztowej kantorze
tomy te nie dochodzą — wszakże ja dla zaspokojenia prenume-
ratorów, więcej niż 30tu exemplarzy całkiem zdefektowałem — [niech]
mnie Pan nadmieni kto dotąd V. i VI. nie otrzymał — zrobi[ę]
sprawkę a w najskorszym czasie moją stratę nadgrodzę —
5o Chciałbym wiedzieć co P. J. Krzeniowski ma do mnie za[…]
złości się tak na mnie — Przysyłając mi w swoim czasie rękopis
napisał list nie nadmieniając adresu swego — była wp[rawdzie]
wieś napisana wioska, lecz tak nieczytelnie, że w żaden
sposób ją wyczytać nie można było — przeto odpisać mu nie [mogłem]
tem smutniej ja nadzieję że go na kontraktach w Kijowie [zobaczę]
lecz jak Panu wiadomo kart. P. Krzeniowskiego nie było —
chciej mi Pan zawiadomić o jego adresie a ja natychmiast [do]
niego napiszę —
Że nawet i John of Dycalp się na mnie uskarża to
najwięcej zasmuca bo nie czuję się do najmniejszej winy
dla niego — przesłałem ja do niego mam list, i oto żadnej
mnie [illegible] jeszcze od niego [illegible] —

Tom 2gi Athenaeum, w którym niezawodnie umieszczony będzie
p. Stanisław i Adamenko, wyjdzie około 5go Juni = i jak mnie
W. Trzffort obiecał, jak najrychlej prenumeratorom przesłanym
będzie — Tom 3ci Athen. wyjdzie około 1o July T. IVty około 15o
Augusta — T 2gi będzie miał do 25ciu form — prawdziwie W. X Chodź-
kiewiczowi, jeszcze nie wiem czy osobno drukować będę — tożsamo
tej lamentacyi, ze strony publiczności, bo nie jeden kupić nie
co Athenaeum utrzymuje — lecz atoli co nastąpi przyszłej napewno.

Kończąc ten list, muszę Panu jedną rzecz prawdziwą która mi teraz
na myśl przychodzi — że odstręczając mnie ciągle zarzutami niesłusz-
nemi, skończy się na tym, que les Zawadzy seront vos élus et vos
monopolistes!! Selon moi il est dans vos intérêts — de vous par-
tager entre nous deux — et si vous êtes juste, vous avouerez
que de tous les temps, vous m'avez trouvé traitable — et malgré
tout cela je ne mérite que des reproches de votre part —

Tout à vous,
J. Glücksberg

Szanowny Kollego! Gdy dyrekcyja poczt Wileńskiej Guberni i Ekspedycji
Gazet zostaje pod moim zarządem mogę Go upewnić że
wszelkiego starania dołożę ażeby Athenaeum najre-
gularniej z rąk prenumeratorów dochodziło. Jeżeli zyszczę
to przyślę moje tłumaczenie z Szyllera Ueber
Anmuth und Würde. Sługa i Przyjaciel
Ludwik Triefurt
Porcelanowa wieża —

Wilno
27 Maja
1842

41(

Господину Помѣщику

Іосифу Игнатьевичу

Крашевскому

чрезъ

Луцкъ

въ Городкѣ

128

Wilno ce 25 avril 1842

66

Monsieur !

Enfin me voilà de retour de Kieff, en assez bonne santé — J'ai beaucoup regretté de ne pas trouver, de vos chères nouvelles — Cependant je vous ai écrit avant mon départ de Kieff, en vous priant de m'envoyer quelques nouvelles, — puisque plusieurs presses de mon imprimerie sont sans besogne — Je vois que vous m'oubliez un peu, — je veux espérer que bientôt vous m'alimenterez de vos manuscrits — Adam Zawadzki m'a dit, que vous allez lui envoyer sous très peu „Latarnia Czarnoxięska" — Je suis bien curieux de savoir ce que vous allez m'envoyer à moi. —

Ci-joint, les 5 Ex. de l'Athenée T. 1er Le 2d vol. vient d'être rendu de la Censure Je le ferai imprimer grand train, puisque me voilà de retour — Ste Stanislaw, sera mis sans faute au 2d volume — Vous recevrez aussi quelques manuscrits aujourd'hui.

Au reçu de vos lettres je vous écrirai plus largement, en attendant je vous salue bien cordialement votre tout dévoué

J Glücksberg

...тъ Гликсберга.

1164 Господину помѣщику

Іосифу Игнатьевичу

Крашевскому

2 фун. 4 3/4 з.

С 5

р 3

при семъ посылка съ книгами цѣною на 5 руб. сер.

чрезъ

Луцкъ

въ Городокъ

Vilna ce 20 Mai 1842.

Cher Monsieur Kraszewski !

Depuis mon retour de Kieff j'ai eu le plaisir de vous écrire plusieurs fois - malheureusement, je suis encore sans vos chères nouvelles - Par ma lettre du 9 Mai je vous ai annoncé mon petit envoi de deux nouveautés - de Bochwic et de Chwila -

Le but de la présente est de vous supplier de rechef, de m'alimenter au plus vite de vos précieux manuscrits - car vous savez bien que mon Imprimerie est sur une vaste échelle et j'ai besoin d'alimenter mes presses - C'est pour cette raison, que je n'épargne ni frais ni peine, pour entretenir mes relations avec les Auteurs qui ont le plus de célébrité dans notre littérature; je n'ai pas besoin de vous dire, que vous êtes un de ces Auteurs, auxquels nous autres éditeurs nous tenons le plus - Par amour donc de Dieu, ne me laissez pas languir si long tems, sans vos secours littéraires. Envoyez moi le plus tôt possible quelques manuscrits - selon ce dont nous sommes convenus.

Le 2e vol.

Le 2e vol. de l'athenée quittera sou-
très peu déjà la presse indubitablement.
Je ne sais si je vous ai déjà dit, que
Censeur n'a pas encore laissé passer
titre: Wspomnienia o Damelu; cependant
Mr. Waszkiewicz, m'a promis, qu'il fera
petits changemens et qu'il le permettra.
quand cela sera? je n'en sais rien.

D'où vient cher et aimable Mons.
Kraszewski, que vous ne m'envoyez pas
même les volumes suivants pour l'athenée
le public commence à murmurer, et cela
me met dans une perplexité difficile à
Car ayant les presses libres je voudrais
marcher au moins l'Athenaeum a p
accélérés.

Mr. Stanislas Moniuszko, un jeune
Citoyen, ayant beaucoup de talent pour
musique, m'a prié de l'introduire auprès
de Vous, et sachant que vous cultivez
amateur la musique, il se propose
de vous envoyer par le courrier pr

quelques unes de ses compositions — Je serais bien charmé, si vous trouviez l'occasion à être agréable en quelque chose à mon recommandé —

J'attendrai avec la plus vive impatience de vos chères nouvelles et vous salue bien cordialement

Tout à vous

T. Glücksberg

P.S. Au moment de cacheter ma lettre, j'ai encore l'extrême plaisir de pouvoir vous annoncer, que M. Waszkiewicz a enfin bien voulu mettre l'imprimatur sur l'article: O Danielu sans changer rien dans le texte — De cette manière le 2d volume sera considérable, car il s'y trouvera: Sty Stanisław z. Konopackiego et l'article de Daniel — Il y aura au delà de 24 formes avec des caractères bien serrés et grand format —

41

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому

Волынской Губерніи
чрезъ Луцкъ
въ Грудекъ.

Monsieur

Par le courrier passé, j'ai eu le plaisir de Vous expédier:

1° Zasady Bochwica
2° Chwila Jakuba dzieło
3° Manuscrit Rokosz Gliniański

Aujourd'hui je vous annonce, que le 2e vol de l'Athénée est sous presse et paroitra dans 15 jours — j'attend maintenant avec impatience le Manuscrit du 3e vol — Ainsi que quelques Contes ou nouvelles.

Vous ne sauriez croire combien j'ai besoin d'être alimenté de Manuscrits — et vous m'obligeriez beaucoup en m'envoyant par le retour du courrier au moins quelque chose de vos productions —

Je ne sais, si je Vous ai déjà dit que la Censure n'a pas laissé passer _Wspomnienia o Darwele_ — de sorte que je crains que le 2e volume de l'Athénée ne soit pas par trop petit —

Je vais publier dans très pe

1° Listy Oryginalne Zygmunta Au
ta do Mikołaja Radziwiłła
Czarnego – Z autentyków Spisa
i wydane przez Stanisława Au
Łachowicza / Ceux qui aut
ve ce Manuscrit m'ont
dernièrement encouragé à l'édi

2° Proces Cywilny Guberni i pro
cji Państwa Rossyjskiego – p
Układ z Dyzrozporządzenie Punkta D
Gaja –

J'ai déjà entre mes mains
de manuscrit: Resety rękopismu
Jana Chryzostoma na Gosła
cach Paska – &c &c –

Outre cela j'ai rien encore
j'attend à la révision de L'Abbé Hadl
Wiśniewski le V. vol de la bibliogr
ka – Mais tout cela ne suffit
pas pour occuper la 3. partie
mes presses –

L'abbé Halaminski m'a mandé qu'il est allé à St Petersbourg où il restera peut être 6 à 8 semaines —

Dites moi d'où vient, que vous, qui êtes si ponctuel, ne m'ayez encore rien écrit, depuis notre dernier entrevue à Kiew — et même je n'ai encore eu aucune réponse à ma lettre que j'ai eu le plaisir de vous adresser de Kiew —?

Adieu portez vous bien et aimez moi toujours un peu
Tout à Vous

J. Glücksberg

134

63

Wilno Dnia 6 Juni 1842

Kochany Panie, azeby przekonać że rzeczy zwykle idą jak mówię — posyłam już dnia dzisiejszego z przesyłką 5. Egz. Athenaeum Tom 2gi — Księgarzom Pantaleon i Wspomnienia o Danielu i Stanisławie [illegible] pierwsze pięć exempl. prawie niektóre jeszcze ze [illegible] zdjęte — Najdalej za tydzień exemplarze oddane będą na pocztamt — bez których stamtąd do prenumeratorów powędrują, i Wiadomo — moje prośby, moje starania urzędowe i nieurzędowe, nic nie pomagają — Mam stosunki, i że ledwie niebędnie pomagają — Napisz Pan przeto (na moje ręce) list do Ludwika Trifurda, (który już dziś jest Dyrektorem pocztamtu!!) może on wtedy lepiej napędzi swoich Cymbałów — i może wynajdzie sposób azeby prenumeratorowie już więcej się nie żalili o niedojście Numerów Athenaeum —

W tej chwili drukuje się już T. 2gi Athe[naeum]
i jak się spodziewam ukaże się przy
końcu tego miesiąca — więc już do-
pełnim naszego zobowiązania się to jest
6 tomów na rok albo co dwa miesią[ce]
jeden Tom —
Pan na okładce nowo pojawiającego się do
Athenaeum znajdziesz wiadomość o dziełach
nowych, mających wyjść spod prassy
nieprzeciągle u mnie — i sam Pan
przyznasz że nie jestem ospały —
Ten tydzień dla mnie jest bardzo
szczęśliwy — bo Pan mi donosisz w
liście od 30 Maja że wkrótce
dostanę Powiastki i obrazki historyczne
(dalszy ciąg wędrówek liter.) W Krem...
Hr. Rzewuski przysyła Mieszaniny T. 2
i obiecuje Listopada — dodając że tego
zniego kontent tego roku — Michał
Grabowski nadesłał: Korespondencję
Literackiej — zawierającą wysoki przed-
ty najświeższe —
NB Grożą u nas że Pan masz być wkrótce
w Wilnie —

Wielka szkoda że nasz X. Hołowiński
pojechał do Petersburga — i dla tego
T IV Pielgrzymki w tym roku nie
będzie —

Donieś mi Pan a też teraz gotujesz
na pastwę prasom — Czy Mindowe
prędko się zjawi — i czy trzecia część
Pańskiego poematu już skończona.
i czy można się jeszcze owych ubiegać
i jakie bywały ze strony Pańskiej
warunki — Grabowski twierdzi że
Pan otrzymawszy część poematu jej
stanowczo nie skończył z Pańs[kie]-
mi —

Po za naszego Pańską drukuję
Jen w Podkowach osobno — i 25 Ex.
Pam zapewniam ; — Nie drukuję
więcej jak tylko kilkaset exemplarzy
by tyższy — Powiedz mi Pan otwar-
cie, czy Pan nie wolałby mieć
gotówką za te 25 Ex. z odtrąconymi
1/3 części, jak Pan księgarzowi zwykle
mu odstępujesz — Powiedz też chciałbym dziwić
około nowego roku pisać wolałby?

Cześć i przyjaźń J.Kr.

Ja nie mówię że dziwię pracujesz [illegible]

ÉOPHILE GLÜ
Libraire et Typ
de l'Arrondissement d
publique de la Russi
LIBRAIR
Française-
ET ÉTRANG
Rue Saint-
Maison à

отъ Глюксберга

6

29/

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому

при семъ
посылка съ книга
ми на 5 р. сер.

чрезъ
Луцкъ
въ Грудекъ.

3 apl 60
5
3

Szanowny Panie,

Mam przed sobą łaskawe listy Pańskie, chory prawie a przytem nawał interessów przed Kontraktami, były powodem, że dotąd odpisywać nie mogłem —

Myśl Pańską, co do zewnętrznego układu Athenaeum słuszną, i przywrócim jemu pierwiastkowy format. Portret Grabowskiego przybarczym do 1º Tomu a później damy Biografię — szkoda tylko że Litografia u nas jeszcze na tak niskim stopniu —

Co się tyczy Historyi Litewskiej, to pozwól Pan o tym pomówić po Kontraktach — a tym czasem Chciej mi udzielić warunki —.

Nad wszystkie wyrazy w tej chwili Kassa moja wyczerpnięta — Nigdy tyle dzieł nie drukowałem co w tym roku — nadzwyczaj pieniężne siły nadwerężyłem. Teraz idzie tylko o to czy publiczność odpowiednio do naszych usiłowań potrafi wydawców do dalszych przedsiębierstw zachęcać. Daj Boże, ażeby tak było!

Tym czasem przesyłam Panu po jednym exemplarzu Powiastek i Ułana i proszę tam tylko nimi się pieścić — bo wiadomo Panu, że nowości wszelkie dopiero na Kontraktach jednocześnie się puszczają, a to dla tego aby nowość wszystkich jednocześnie uderzyła — Tą moją myśl wszyscy prawie ze mną podzielają, i za trafną uznali — Posyłam Panu także tamże prostko i Mieszaniny — druk innych nowości ku końcowi dąży i dopiero na Kontraktach się ukażą —

Czy nie będzie Pan miał jakiej zręczności do księgarni i przyporuczyć komu wybór nowości dla Pana.

3ci Tom Gallerie de la presse, u nas jeszcze z pod Cenzury nie oswobodzony — jeśli Pan ma inne źródło dostania tego dzieła, to zgoda, jeśli nie to postaram się o nie w następnym rachunku.

Ażeby zadosyć uczynić Pańskiemu życzeniu zapłaciłem na Pański rachunek Rbs 25 i zaprenumerowałem Cabinet de Lecture 1843 — a teraz oczekiwać będę Tom jeden od Pana — chciej mi go w[illegible]dzieć kiedy mi go nadeszlesz —

O wyjściu w 1844 r. Athenaeum nic stanowczego teraz jeszcze powiedzieć nie można, gdyż to zależeć musi od liczby prenumeratorów, która w ciągu tego roku najmniej do miesiąca kwietnia się okaże — Tym czasem staraj się Pan o najciekawsze i najpożyteczniejsze artykuły — (Gare à nous de documents historiques, ainsi que de tous les articles lourds — car n'oublions pas que la majorité de lecteurs veulent s'amuser et passer agréablement leur temps) Bieda wielka, że tyle wszystko się na podobne publikacye o nienowości Warszawa — Biblioteka Warszawska, Pielgrzym, Szarki naszych krytyków kutyjskich są teraz en vogue i naszemu Athenaeum niezmiernie szkodzą — Dziwna to

jest że Tyg. Peters. ciągle o rzeczonych pismach panegiryki umieszcza, a o Athenaeum tak jakby go nie było, milczy. Wielka szkoda że w Athen. krytyk umieszczać nie można — nie wiele co na tym osoba wygrała, która pierwsza się do tego zakazu przyczyniła — Dzisiaj w Warszawie dwadzieścia kilka periodycznych pism wychodzi w których artykuły krytyczne aż do przesycenia się znajdują — Zapewne Petersburgski przyjaciółka rozumiała, że tym sposobem przymusi Pana swoje artykuły dać tylko do Tyg. Petersb.

Zadebitowałem rachunek Pański za

1. Ex. Athenaeum 1843 rekwirowany na Hrab. Alb. Potockiego — Na tego prenumeratora drugi, i zarazem proszę nie szczędzić z swej strony starań by się liczba prenumeratorów co raz powiększała —

Mam wielki żal do Pana Johna of Dycalp że u Zawadzkich wychodzą Portrety czyli Litwini (na wzór Les français) Wszakże Pan łatwo sobie przypomnisz, że ja byłem pierwszy w podałem Panu myśl wydawania podobnego dzieła, w przeszłym jeszcze roku kiedy zacząłem Panu przesyłać Les français. P. John nie grzeje się nowatkim że Zawadzcy niechcąc przyjąć Narzeczonej w mu sąbawnie obiecali drukować. —

Przy nadchodzącym nowym roku zasyłając najszczersze moje życzenia, proszę zarazem przyjąć w upominku Les Beautés de L. Byron które przy dzisiejszej przesyłce się znajdują.

Je vous salue de tout mon cœur

[signature]

1840
АВГ.
13

рекомендуемое

2032 Господину Помѣщику

Іосифу Игнатьевичу

11 Зуво Крашевскому

В

чрезъ

При семъ
посылка
съ Книгами
на 5 руб. сер.

Луцкъ

въ Городкѣ

PHILE GLÜCKSBERG,
ibraire et Typographe
rrondissement de l'Instruction
lique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le

138

Wielmożny Panie
Dobrodzieju!

Pierwsze otrzymane Egzem. Athenaeum Z. 6. od Introligatora, mam przyjemność przy niniejszym WWPanu Dobrodz. przesłać. — Wny Glücksberg będąc zajętym interesami kontraktowemi, nie może jeszcze nic sam napisać: zapewnił mię jednak, że myśl o Panu, tkwi mu ciągle w głowie. —

Zostaję z prawdziwym szacunkiem
WWPana Dobrodzieja
uniżony sługa
za T. Glücksberg
J Berger

P. S. Następną pocztą będę miał przyjemność przesłać Panu Ulanę i Obrazki — czekam tylko na Introligatora. —

Wilno
d. 16 Grudnia
1842.

182 Wielmożny Józef Ignacy

Kraszewski

4 Ks[?] 73 WWPan Dobrodziej
2 3
6 3 p. Łuck

w Gródek

при семъ посылка съ книгами
ц. 3 руб. сер.

ona Śniadeckiego

66 140

Cher et respectable Monsieur

Je me refère à ma lettre du 17 p. — et je vous demande excuse qu'on vous a présenté un compte d'avance — A un moment libre on va le refaire —

En attendant je viens de recevoir à l'instant même votre aimable lettre et je vous suis bien reconnaissant, de vouloir bien m'offrir "Lutarnia Czerno-tiska" — Quoique l'honoraire que vous exigez, étant par le temps qui court, par trop fort, j'y consens cependant, avec un peu de modifications — c. à d. Je vous offre l'honoraire de 400 de la manière suivante: Au reçu du manuscrit, je vous envoie par le premier courrier deux cents roubles en argent — Cent roubles en argent je vous paye aux Contrats, et si vous n'y venez pas vous même, je vous enverrai l'argent d'ici-bas le 20 Jan-vier — en outre je vous payerai Cent roubles en livres — J'espère que voilà une affaire

... — et je vous prie de me faire tenir
le manuscrit par le retour du courrier
pour que je puisse encore publier le
1er vol. avant les contrats —
Le 1er vol. de l'Athénée est
presque achevé — et d'aujourd'hui en
huit j'espère pouvoir vous l'envoyer
... d'obtenir l'Imprimatur de M...
... et il paraîtra également avant
... ... an — Puis être réussirai je
à donner une meilleure forme à l'Athé-
née prochain, car je viens de com-
der un papier fort ... exprès pour cette
publication — Il y a seulement un grand in-
convénient c'est le désordre qui règne
dans le bureau des postes chez Triffat.
Il y a beau faire des promesses, mais
malheureusement rien ne se tient —
Envoyez moi à temps le 12e vol. de l'A-
thenée — car mon imprimerie sera un
peu désœuvré pendant que je serai
[?] J'ai eu des nouvelles de l'abbé ...
Di... merci, il se porte beaucoup mieux

L'exemplaire complet de la Galerie de la Presse m'arrivera positivement pour les contrats — Je pourrai vous le fournir au nombre des livres qui vous reviendront pour: [illegible]

Faites moi savoir au juste de ce que vous avez des: Français, pour que je puisse vous les compléter

Dans l'attente de [illegible] et de vos aimables nouvelles je vous salue de mon de mon cœur

S. Glücksberg

le 4 Nov.
1842

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Городокъ.

142

67

Po tysiąc razy kochanego Pana przepraszam że tami czasy pisać nie mogłam. Kilka ważnych wypadków, były temu na przeszkodzie a między innemi i chora prawa ręka, którą pisać nie mogłam.

Za Mame bardzo dziękuję, zdaje się że będzie bardzo poczytna, myśl wcale oryginalna. Według naszej umowy z d 4 lutego b. r. w Kijowie należeć się mnie będzie jeszcze jeden Tom powieści. Spodziewam się po akuratności pańskiej, że mi ją wkrótce nadeśle.

Różne Nr. Les Français, Pan zapewne już otrzymał, jako też i 50 żądanych prospektów, i według przyrzeczenia, od biletakowe do różnych pism perjodycznych i kollaboratorów rozesłać raczyłeś.

Rachunek Pański przy mniejszym porytam, podług którego należy mi od Pana Rbr.

którą to sumę chciej Pani choć w czasie Kontraktów powieścią, lub jakimkolwiek pięknym ~~xxxxxx~~ manuskryptem zaspokoić

Nie źleby było to gdyby Pan mógł zawczasu T. Athen. Od. IIIa nadesłać, i gdyby dow portret naszego zacnego Grabowskiego musiał, dodaliby żywy Portret tegoż - K... Odzybławski od roku wylitografował...
Chciej Pani mnie donieść czy będzie... w tym roku w Kijowie od Hrab. Rzew... kiego, od Grabowskiego mam wiadomość że będą, - Smutno to będzie dla nas wszystkich, że w gronie celniejszych... szych pisarzy, Kochanego naszego ... Pawińskiego nie zobaczemy - Bardzo trwożające listy kursują w Wilnie ze głoszą o smutnej pierwnej chorobie Hołowińskiego - Jakie też Pan ma wiadomości w tym względzie? - D... Pielgrzymki T. III postępuje dosyć i na Kontraktach się ukaże, ... też i Pański Powiastki i obrazki Twierdzą tu literaci, że te powiastki już wszystkie znajome, bo już... mieszczone są w Tygodniku i ... gadnisku, czy to prawda? -
Tom II gi Missanie, niezmiernie ...

W. J. J. Kraszewski

1839	R. C. fol. 443.			
Grud. 6.	Przeniesienie z przeszłego Rachunku	21.	13	
	5 Wspomnienia Wołynia 2 t.	—	—	
April 5.	5. d. d. d. 2 t.	—	—	
	Literatura i Krytyka 1840.	—	—	
	The dram. Works of Schakspeare Vol. 2 7 8.			
Juli 6	Les Français tom. 1. i porto	6	~~70~~	
Octob. 9	d. d. d. tom. 2. i porto	6	~~70~~	
Novem. 6	Athen. Mamsel. Bujnickiego Chodźk. itd porto.	-	45	
Nov. 22	Numizmatyka krajowa 2 t.	2	25	
	Koszta posyłki	-	70	
	Athen. II. f. 1–19.			
Dec. 21.	Dzieła Szekspira t. 2gi	—	—	
	Podole. Osoby dram. Socr. konop.			
	Pisma pośmiert. Athen. I. II.			
	2. Ex Tomasz a Kempis.	4	—	
" 24	4. Ex Athenaeum I. II.			
1841.	Poezje Korsaka 1. — 1.80			
	Balzac Veronique 75	2	25	
	Manuel Bouvier ~~de peinture~~	4	20	
	Koszta posyłki	-	60	
	Manuel de peintre 2 vol	2	40	
	" du Dessinateur	1	20	
	de perspective	1	20	
	Koszta posyłki	-	45	
Jan. 11.	10 Ex. Witol. pod. Assyg. Kijow. 2	"	"	20
Marz 12	11. Ex podług ass. Kijow Zawad.			19.50
" 7	Gotowizną a conto Ath. Odd. II.	300	-	
" 15	Za 1. Ex Athen. dla Kr. Borkowskiej	7	15	
Mai 21	Les Français Tom. 3ci i franco	6	-	
	Słownik fol. ross. franc.	4	-	
		6.9.	98	

[...]ewski. w Gródkie.

	Transport		
Aug 23.	Revue de deux monde[s] Jan. — Juni 13 —	—	
	5 Ex. Athenaeum. Mieszaniny	—	
	Koszta posyłki —		80
Nov. 5.	Tyszyński Oświata słowian	1	20
Decem 20.	Fischer's Drawing Room.	—	—
	5 Ex Athen.		
	Manuskrypta Wodz. Przez. itd.		
	Koszta posyłki —	1	60
1842 May 2	1 Szatan i kobieta dla Włakow.	1	50
" 6.	Zasady myśli —		
	Chwila		
	Manuskrypt Rokosz Glin.		
	5 Ex Athenaeum koszt. posył.	—	90
May 27	3 Athenaeum Odd. II. 21.	18	—
"	Les Français 1. 4. 5. 6. 7.	24	
Juni 6	Athen. Odd. II. 2 2. 3.		—
	Koszta posyłki —	1	
		49	~~0~~
		69	
		11.8	98
		39	80
		79	.18

kamy; i była tam przedmiotem piorunującej wy-
mowy - która się wiele i przerażającego hałasu
narobiła - lecz wpływem uczonego naszego Ma-
linowskiego udało się nam, że Hrabia arty-
kuł ten przysłał napowrót i nowe artykuły
natomiast nadesłał -

Chciałem zaprenumerować: *La presse*, lecz na pocz-
ci, *Szerszy odradzili*, bo tylko kosmiczną i małą
w tej gazecie, że tylko co..? skrobał się z tego
robi - radzili aby natomiast prenumerować:
Le Siecle - Czekam Pańskiej Dyspozycji -

Artykułu w Tyg. pet. za Athenaeum
jeszcze nie widzę - wprawdzie napiszę ja w
tej mierze do P. Przecławskiego - lecz zapo-
tknienie lepiej by było, gdyby i Pan jego o
to prosił -

Kochany *Kirkor* niecierpliwiony, że nie
Pan obiecał dać coś ze swoich artykułów
do *Radegasta* - i z największą wyglą-
da niecierpliwością spełnienia Pańskie-
go przyrzeczenia -

Żałuję że kassa moja jest w sucho-
tach - lecz to się co roku dzieje szczególniej
przed kontraktami - Spodziewam się że
do kontraktów (x) nasze rachunki przez
Pańskie ręce Kapitalna załatwiane będą -
a w owczas najdłuższej rozpoczniemy nowe.

Dzisiejszą pocztą posyłam Panu:
Korrespondencja T. 1szy
Manuskrypt: Wzgląd na zabytki pogaństwa (opłaciłem za przepisanie tego rękopisu!)

D'après Votre nouveau plan l'Athe-
née doit nécessairement s'améliorer — De
mon côté, je n'épargnerai pas non
plus à rendre par un papier plus
gros les volumes plus fort —

No 3/1 Le 7e vol. des oeuvres de Shakspeare
édition de Brunswick, se trouve encore
chez vous — J'en ai grandement besoin
veuillez bien me le renvoyer —

Je vous salue bien pa-
ment

T. Glücksberg

THEOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
de l'Arrondissement de l'Instruction publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le

146

68

Wielmożny Panie
Dobrodzieju! —

Ostatni list WWPana Dobrodz. bez daty - doszedł do rąk W. Glücksberga w swoim czasie. — Gdy jednak tenże W. Glücksberg dla pilnego zatrudnienia z Drukarnią nie mógł sam dzisiejszą pocztą odpisać; przeto z polecenia Jego, mam honor uwiadomić WWPana Dobrodz. że stosownie do żądania Pańskiego posyłam przy niniejszym:

8. Athenaeum odd. II. T. 5ty — [illegible]
2 Wspomnienia Polesia 2 t. à 3. 6.
Koszta posyłki itd. — — 1. 35 —
Rsr. 7. 35

Którą to summę zapisałem w debet Pański. —

Obszerniejszą odpowiedź na wyżej wyrażony list Pański, udzieli W. Glücksberg następną pocztą: moim staraniem było tylko, aby wola WWPana Dobrodz. była w jak najkrótszym czasie wypełnioną —

Zostaję z prawdziwym szacunkiem i uwielbieniem
WWPana Dobrodzieja
uniżony sługa
pr. T. Glücksberg

Wilno d. 2 Grudnia 1842 r.

147

отъ Глюксберга

W. J.

Wielmożny Józef Ignacy

Kraszewski

przez Łuck

w Gródek.

Gub. Wołyńska

при семъ посылка съ книгами

ц. 8 руб. сер. — ассигнациями

ДЕКАБ 1

[THE]OPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
l'Arrondissement de l'Instruction
publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le

148

69

Wielmożny Panie

Dobrodzieju! —

W liście moim z dnia 17 Oktobra b.r. odwołałem się do mego Rachunku, który przy nim dołączyłem: gdy jednakże ten Rachunek jako na prędce zrobiony, zawierał w sobie wiele niedokładności; — przeto kasując niniejszym wzmiankowany poprzedni mój Rachunek, dołączam niniejszy dla wiadomości WWPana Dobrodz. według którego me księgi zakończyłem, i według którego należy mi się za dzieła — poczłowe porto. itd. — od r. 1839 do 1842 wybrane

Potrącam za 21. Ex. Wilatoraw. | R. sr. 119. 28.
 | 39 80

Pozostaje dla mnie Rsr. 79. 48 kop.

które na nowy Rachunek przeniosłem i w debet WWPana Dobrodz. zapisałem.

Zostaję z najgłębszém uszanowaniem i uwielbieniem

WWPana Dobrodzieja

uniżony sługa

pr T. Glücksberg

Wilno
d. 7. Listopada
1842. —

P.S. Je me réfère à ma lettre par le dernier courrier et j'aime à croire, que vous consentirez à ma proposition concernant la Latarnia. J'attends donc ledit Manuscrit avec la plus vive impatience; car je voudrais en publier jusqu'aux contrats au moins deux volumes.

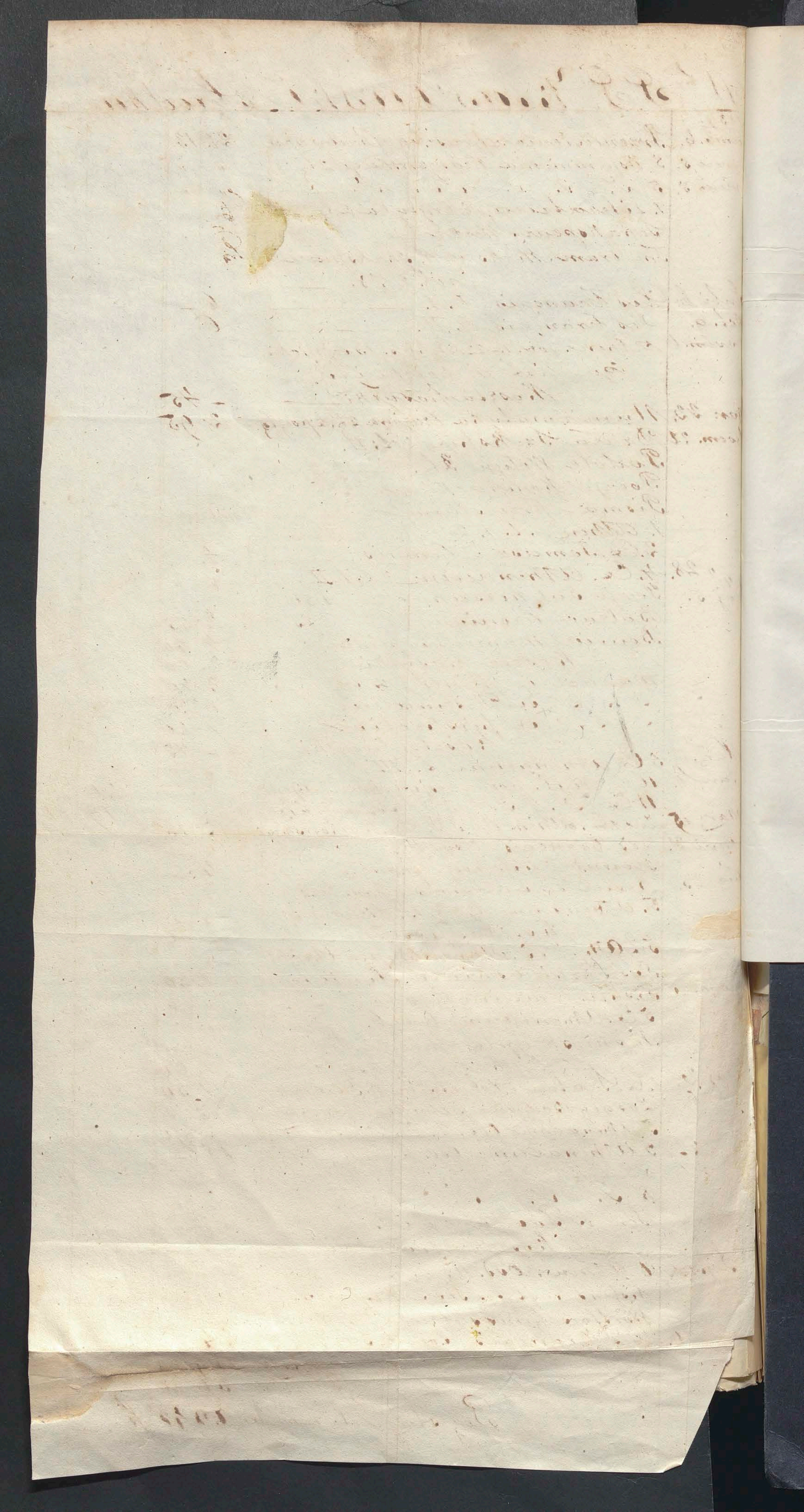
Il serait fort à désirer que vous me fassiez tenir également le 1er vol. de l'Athénée III Série — par le retour du courrier.

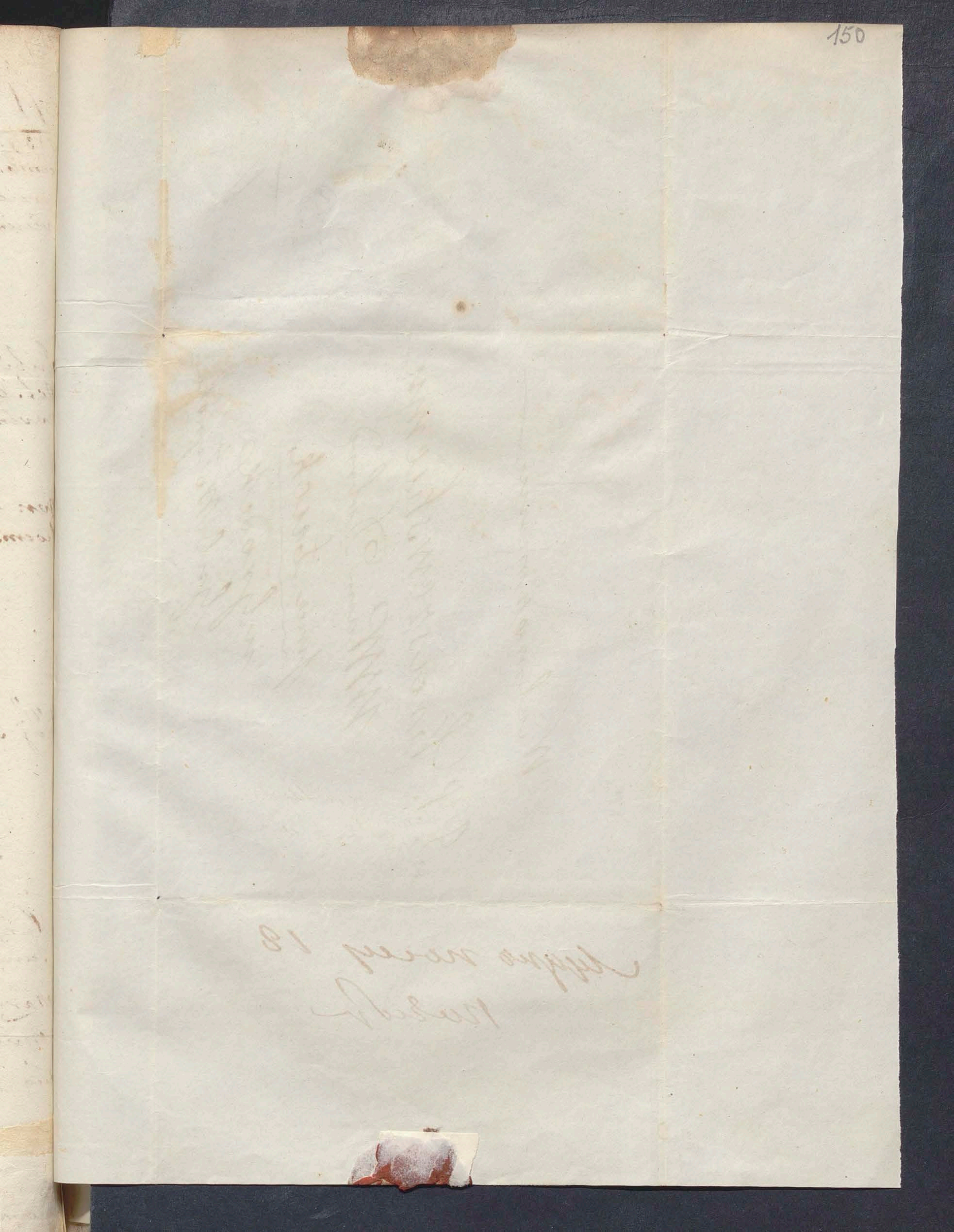
Nous avons la mer à boire avant les contrats — nous terminons l'impression des ouvrages suivants:

1° Athenaeum T. V. i VI.
2° Powiastki i Obrazki
3° Ulana —
4° Reszty Manuskryptu Paski (avec des adnotations et éclaircissemens historiques)
5° Pielgrzymka T. III (60 form)
6° Legendy X. Hołowińskiego —
7° Korrespondencyja Lizewicka T. IIgi —
8° Ołtarzyk (nowości paryzk.)
9° Dzieła Brodzińskiego T. 2gi Poezye — T. Vty Rozprawy naukowe —
10° Mieszaniny T. IIgi

Wny J. I. Kraszewski w Grodku

Data	Opis	zł	gr	zł	gr
1839. Decemb. 6.	Przeniesienie z przesztego Rachunku	21.	13		
Marzec 5.	5 Wspomnienia Kraszewskiego 2 tz —	"	"		
Kwiecien 5.	5 d. d. d. d. d. d. —	"	"		
	1. Literatura i krytyka 2 tz. —	"	"		
	Schakspear's Werke —	"	"		
	The dram. Works of W. Shakspeare vol. 2 7 8. —	"	"		
Juli 6.	Les Français T. I. — —	6	—		
Oct. 9.	Les Français T. II. — —	6			
Novem. 6	Athen. for. 1.–22. Rękop. Bujnickiego – list W. Chodzki i t. d. —				
	Koszta posyłki —	–	45		
Nov. 22.	Numizmatyka Krajowa 2 tz. z poszty	2	95		
Decem. 22	Dzieła Szekspira t. II.				
	Podole Wotyń 3 tz. —	od Wydawcy			
	Poezje Konopackiego —				
	Pisma przedślubne —				
	1. Athen. t. 1. 2 —				
	2. Ex. Tomasz à Kempis. —	4.			
" 28.	4. Ex. Athenaeum t. I. II. —	"	"		
1841. Maj 5.	Poezje Jul. Korsaka — 1.80				
	Balzac Veronique 75	2	55		
	Bouvier Manuel de peintre	4	20		
	Koszta posyłki	–	60		
	Manuel de peintre 2 vol. —	2	40		
	" " " du Dessinateur	1	20		
	" " " de perspective	1	20		
	Koszta posyłki	–	45		
Marz. 19	5 Ex. Athenaeum t. III.	"	"		
Jan. 11.	10 Ex. Witol. podług assyg. przes. do Kijowa à 2			20	—
	11 Ex. d. d. d. do Zawadz. à 1,80			19	80
Marz 15	Za 1 Ex. Athen. dla J. W. Hr. Borkowskiego	7	15		
Mai 21.	Les Français tom III. —	6	—		
	Słownik pol. ros. franc. —	4	–		
Aug 23.	Revue de deux monde Jan.–Juni	"	"		
	5. Athenaeum T. IV. 1. Mieszaniny	"	"		
	Koszta posyłki.	–	80		
	5 Ex. Ath. T. 5. Manuskrypta Chodzki				
	Tyszyński Oświata słowian	1.	20		
Decem. 20	Fisher's Drawing Room — — —	"	"		
	5 Ex. Athenaeum tom 6.	"	"		
	Manuskrypta Chodzki. Przesz.	"	"		
	Koszta posyłki —	1.	60		
Maj 20.	1. Ex. Szatan i Kobieta dla W. Ittakowicz	1	50		
" 6	Zasady Bożnica. Chmiel. Mannsk.	"	"		
	5 Athenaeum Odd. II. T. 1. i koszta poczt.	–	90		
" 27	3 Athenaeum Odd. II. T. I. à 6	18	–		
	8 — " — " — " T. II.	"	"		
	8 d. d. d. T. III.	"	"		
	Sen w Podhorcach. —	od Wydawcy			
	Koszta posyłki —	1	–		
Sept. 2	8 Athen. Odd. II. T. 4. —	"	"		
	Wissenschaft des Slav. Mythus.	od Autora			
	Wortforschungslehre v. Mitter. —	od Autora			
19.	Les Français tom 4. 5. 6. 7. —	24	–		
	Razem	119	28		
	Potrącam	39	80		
	Pozostaje dla mnie Rsz	79	48		

150

Wielmożnemu

J. I. Kraszewskiemu

WWPanu Dobrodz:

przez Łuck

w Gródek

Gub. Wołyńska

[THÉ]OPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
[de] l'Arrondissement de l'Instruction
publique, de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le 31 Août 1842 151

70

Monsieur,

J'ai reçu vos chères lettres du 4 et 15 ct. ainsi que les manuscrits: 1o Powiastki i obrazki historyczne 2o Athenaeum T. V et VI. — Mais que signifie, que même dans ces deux derniers volumes, il ne s'y trouve pas une seule syllabe, de votre part — Czy to się godzi? Wszakże mówiliśmy o tym, kiedym osobiście był u Pana na Polesiu — i Pan obiecałeś, że często przemówisz do publiczności i dasz powieść swoją przez kilka tomów — i powtórzyłeś tę swoją obietnicę i Rokitjowi w czasie kontraktów — Nareszcie, sama przyzwoitość nakazuje, ażeby P. Redaktor, który jest [illegible], tylko tak u nas głośno słynący Kraszewski, jak najczęściej dawał ze swoich własnych rzeczy — Wszakże nikomu ich nie odmawiasz, tylko biednemu Athenaeum, własnemu dziecięciu, czyż to po ojcowsku? Nie tylko publiczność się temu dziwi, lecz i Kollaboratorowie tego pojąć nie mogą — Mich. Grabowski, Rzewuski i td. już do mnie o to pisali. Pomimo jednak nadzwyczajnego zmniejszenia liczby prenumeratorów na Athenaeum w b. r. jeszcze gotów byłbym i na rok następny Athenaeum drukować, byle tylko Pan sam opieki swej nie odmówił — W każdym razie, zaklinam Pana, przyszlij Pan coś swego do T. V i T. VI, a mianowicie sprawozdanie i odezwy Pańskie do publiczności — jako od wydawcy i nareszcie korespondencyi, dla — a nadto prospekt stosowny nad oddział IIIci

dla elektryzowania i zagrzewania czytelników do tego pisma — Może Pan ma jaki nowy plan do kierowania tego pisma, to najlepiej Pan go w prospekcie wyrazi — skąd to pochodzi że wiele nie Torkan, choć jedno dobre słówko za Athenaeum przemówić — Biblioteka Warszawska, ograniczenie góry a potem Pielgrzym Lwowskiego — Zmilczeli też Dziennik nasz żyda tłumaczków niechajby w Tygodniku Petersburskim coś przemówili za Athenaeum.

Havair venu de m'envoyer une quantité de Nros des français — veuillez me dire quels tout les Nros que vous possédez, pour que je ne vous envoye pas des doubles —

Dzisiejszą pocztą przesyłam Panu
8. Athenaeum T. 18
2 Tomy ze Lwowa nadesłane

Szkoda że rękopisy T. V. VI tak pózno nadeszły bo P. Waszkiewicz na miesiąc na wakacye wyjechał i dopiero za tydzień z powrotem spodziewany

Stosownie do życzenia Pańskiego, pisałem do P. Orzeszkowskiego prosząc o nadesłanie portretu do artykułu P. Antoni Orzeszkowski, a dzisiejszą pocztą otrzymałem odpowiedź, że jej tego portretu nie nadesłał, i że w tym interesie i do Pana napisał —

Mam portret Mich. Grabowskiego u siebie jest wy litografowany, nie mógłby Pan mi wskazać jakby przy Athenaeum umieścić — czy nie ma Pan jego biografii Nie wiem czy Panu doniosłem, że w tej chwili drukuje Grabowskiego korrespondencyi literackiej — może też jego portret umieścić —

Ponumerowany Portret X. Hołowińskiego ze szkoły Düsseldorfskiej odbiorę w końcu — nie omieszkam nadesłać skoro otrzymam i chociaż nadto podobnego szczęścia już bardzo mało — to do mnie jednak nie wstrzyma z podobnych skrytego mnie portret Kochanego Pana — Grabowskiego i Rzewuskiego —

Czy tylko odkładany powieść z Jankowskim czy tak prędko ukończona będzie? — Narzeczoni Zawady drukować będę — Nie mogłem się wyrzekać ich autorstwa, bo kto chciał czytać, czytał w języku francuskim, a ci co tylko czytają po polsku, nie znajdą wielkiej uciechy w nich — bo rzeczy nie krajowe na tak tak pospolite u nas — To tylko prawda że gdyby Kochany nasz Józef aż Dygalf nie zasłał nakładu drugiego, zabiegałbym w końcu jednak drukować —

Niech oczekiwać, będziecie powieści, Mana Bardzo jestem ciekawy, w jakiej to myśli Mana Mana się nazywa —

On dit généralement ici, que feu M. Urb. vous a légué sa Bibliothèque sa Collection Numismatique et des jolis petits capitaux — si cela est ainsi, je vous en fais mon compliment — On craint seulement que les richesses ne vous donnent le goût de dolce farniente — Mais moi je soutiens qu'il n'en sera rien — car le génie est plus fort que toutes les richesses du monde — Byron était millionnaire, et cela ne l'a pas empêché de produire toutes ces belles choses qui l'ont immortalisé —

Puisque vous le désirez, j'enverrai le courrier prochain les exemplaires de Sen w pad horcach à l'abbé Chołoniewski — Cet homme remarquable vient de m'envoyer un nouveau manuscrit „Sława Niezwyciężonego Chrystusa" —

Jeszcze szkicowania Juszewskiego nie otrzymałem, skoro nadejdzie przyślę Panu, a tym czasem serdecznie ści-

kiej za obiecaną pomoc w wyrażeniu manuskryptu —
Mam nadzieję że z dzieł Brodzińskiego T. 1. 2. (poezye
oryginalne i tłumaczone) T. 1. (Rozprawy naukowe) i T. 1. (Synowie
ziemi polskiej) usprawiedliwi się w tym sobie układzie — a zaiameni
nam przynosić, iż odtąd druk już regularnie postępować
będzie, przeto wkrótce prospekt a[illegible] i upraszę Pana
o przysłanie biletów prenumeracyjnych we tak każdym
na [illegible] uważ przed rozwożeniem —
Je vous salue de coeur et d'âme
T. Glücksberg

115

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатовичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Городекъ

4 р. 1 - 75
8
3

при семъ посылка съ книгами цѣною на 8 руб. сер.

ВИЛЬНА
СЕНТ. 2

153

Szanowny Panie! List pański od 18 b.m. miałem przyjemność otrzymać – Podług tej Pańskiej rady, i kilka set egzemplarzy powieści Edza Skadomierskiego osobno drukuję – Najdalej za dni 10 wyprawię do Pana Tam przez Athenaeum a może i kilka egzemplarzy powieści – osobno sporządzonej – Z nowin literackich mam Panu donieść, że w tej chwili odebrałem z poczty – Mieszaniny tom II-gi a ostatnie już znajdują się pod prassą:

1° Dzieła Brodzińskiego T. 2. 3. (poezye) t. 4 (synonimy polskie) i 5 (rozprawy literackie)

2° Korrespondencya literacka (bardzo interesujące, bo traktuje o rzeczach najnowszych)

3° Rękopisy Manuskryptu Jana Chryzostoma Paska (z Biblioteki Cesarskiej w Petersburgu) korrekty otrzymuje znany Panu Mik. Malinowski

4o. Athenaeum t. 3ci już się kończy a tom 4tego już forma 6ta w druku —

5o. Ołtarzyk, Książka do nabożeństwa Rzymsko-Katolickiego Kościoła — (bardzo dobra — układu naszego prof. Waszkiewicza)

Rękopismów oczekuję wkrótce:

1o. od X. Hołowińskiego — Pielgrzym Tom 3ci

2o. od L. Jucewicza a, Starożytności litewskie b, Pieśni litewskie

3o. od Hr. Rzewuskiego Listopada —

Teraz najukochańszy Panie, ciekaw najniecierpliwiej, co z Pańskich płodów — Zapewne Powiastki i obrazki wkrótce do mnie zawędrują —

Słyszę tu u nas, że jakoby Pan kochany, miał wkrótce do nas zawitać. Dogodziłoby to nie mało mojemu sercu — Dawno mi Pan co o tym myśleć mam — możeby mi jeden przyj[a]ciel ... ciek ~~bijąc~~ zebiczności Pańska ...

[illegible]

154

dalby się utłoczyć. Czekając tu także temi dniami, przybycia X. Hołowińskiego – który mówią na-wet, że mianowany jest rekto-rem duchownej Akademii, która wkrótce przemieszczoną zostanie do Petersburga –

Nowinowaj druk Athenaeum teraz już bez przerwy postępuje – to nie źle by było, gdyby Pan mógł odwrotną pocztą nadesłać rękopis T. V. a jeżeli można: T. VI. –

Od 1. Lipca r. odejście zamyśla-rem umieszczać przy Kuryerze Litewskim –

Ajoutez beaucoup d'encoura-ger de vos lettres – Vous avez un grand talent à encourager les jeunes gens qui ont des moyens in-tellectuels –

Adieu, je vous salue de cœur

J. Szmikobert

Господину помѣщику 15.
Іосифу Игнатьевичу
Кранжевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Городокъ

1

Wilno d. 11. Lipca 1842 155

72

Szanowny Panie. Odwołującsię do ne-
go listu z d. 27 z. m. Dziś tąż pocztą posyłam
3 Athenaeum T. IIgi dla Pańskich prenumeratorów
5. D°. T. IIIci
3 D°. T. IIIci dla prenumeratorów G.
1. D°. T. IV. formy 1–7.
1. Ten wypadtowarach
Koszta przesyłki za exemplarzy Athenaeum
T. Igo dla prenumeratorów – ks. 90.
Z tego Pan widzisz, jak gorliwie
Athenaeum postępuje – oby czytel-
nicy tak gorliwie prenumerować chcieli!!
Chwała Bogu dopędziliśmy druk pod-
brzmienia naszego zobowiązania
– to jest drukowania w stosunku
do roku co dwa miesiące jeden tom.
Ten tom trochę szczupły, ale zato
Tom 4ty będzie spory – Szkoda że lek-
ki nowy papier jest za cienki, a nie-
znawcy, nie rostanie oceniania go – nie
patrzą na liczbę stronic, tylko na ob-
jętość książki –
Podług rady Pańskiej małą liczbę exem-
plarzy, pamięci X. Chodaniewskiego – Posyłam
Panu na próbę jeden exemplarz – Chciej mnie
powiedzieć, czy autorowi powinniśmy prze-

stać 25. Egzemplarzy – i czy nie możin
by z przesłaniem tychże czekać do nowego
roku – bo to jest perjod gdzie naj kor
niej dla mnie puszczać Książki w obi

Otrzymałem śliczny list od M. Grab
go – donosi mi że kilka tomów wyda
kontraktów Korrespondencyj swojej to z
To prawdziwy skarb dla piśmiennictwa
go –

Szkoda wielka szkoda że Pan nie
ść w Athenaeum powiastki Józefa
mu Autor coup de masse (après
pour le Mérite Littéraire de l'Athenée

J'ai enfin reçu le 2e vol de Mick
qui renferme des Articles des plus ...
C'est dommage seulement que quelques ...
Censure n'a pas voulu permettre, – surtout
l'introduction c. à d. Sąd Boży – Quant
les autres articles comme: 1) Arystokracija
2) Rzut oka na literaturę starożytną
3) Honor 4) Wolność 5) Opozycja Cywi
lizacyi – ce sont de vrais chef-d'oeuvre
sa plume est devenue un véritable pince
des plus hautes conceptions – Chaque page
de son livre est un texte des méditations
sur les questions vitales de la société –

Quand m'enverrez vous donc enfin:
Pamiątki i Obrazki historyczne —
Vous me traitez vraiment très peu
amicalement !! N'oubliez pas que
vous m'avez promis non un volume
mais bien quatre volumes — et voilà
que nous sommes déjà au milieu du
7e mois, et vous ne m'avez rien
envoyé encore — Je veux bien espérer
que vous allez bientôt m'indemniser
pour le retard que vous me faites.
Zawadzky ont reçu beaucoup de
manuscrits de vous, tandis que moi
je n'ai rien reçu — Voulez vous donc abso-
lument rompre avec moi ?

Tout à vous

J. Glücksberg

437

Wielmożnemu JmćPanu

J. I. Kraszewskiemu

przez Łuck

do Grodka

Wołyńskiej Guberniı

Monsieur,

Je viens de recevoir votre chère lettre du 21 j. — Je vous plains bien sensiblement, de la perte d'un ami qui vous fut si cher — Ce sont de ces coups de sort, que jusqu'ici plus ou moins, personne malheureusement n'a pu éviter. — —

A l'heure qu'il est, j'espère, que vous serez déjà de retour à Gródek — C'est pour cette raison, que je viens vous prier, de vouloir bien, me faire parvenir <u>par le retour du courrier</u> Tomes V & VI de l'Athenée — L'impression du T. IV sera terminée infailliblement dans 10 jours. Vous seriez bien aimable, si vous ajoutiez à l'envoi — quelque chose de vos manuscrits à paraître les Contrats prochains —

Veuillez bien m'indiquer exactement les Livraisons des Français peints par eux mêmes, pour que je puisse les

vi-lamier de Hauer et les com-
pléter —
J'imprime à Vienne qu'il est:
Korrespondencyja Literacka Skirk. Gr[illegible]
[illegible] — Le 1er volume paraîtra dans
15 jours, faut-il que je vous l'enve[illegible]
Il paraît qu'il y aura un 2e vol.
de Kor. Lit.
Le 2e vol. de Szafarzyny de
Krajowe est délicieux — Il paraî[tra]
dans un mois —
L'abbé Jucewicz veut m'envoye[r]
Starożytności Litewskie — Qu'en
pensez vous, faut-il les impri-
mer? —
A l'heure qu'il est, l'abbé Holo-
wiński est déjà à Pétersbourg —
Ce cher abbé a désiré beaucoup
d'ici d'avoir obtenu la dignité
de Recteur de l'Académie ecclésiasti[que]
Adieu, ne soyez pas si paresseu[x]
et si long à me répondre si vous ne
voulez pas, que je me fâche sé-
rieusement de me voir privé de vos ch[ères]
nouvelles J. Szukiewicz

Господину Помѣщику

Іосифу Игнатьевичу

Крашевскому

чрезъ

Луцкъ

въ Гродекъ

159

74

THEOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
de l'Arrondissement de l'Instruction publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le

Dobry Panie,

List Pański bez daty, miałem przyjemność otrzymać — Dla lepszego objaśnienia naszego interessu, względem forszusowanych przezemnie Rsr. 400 — posyłam w kopii rewersu pańskiego — Wczytawszy się w nim dobrze, pokazuje się że drukując i na rak przysyłając Athenaeum, ja od Pana otrzymać mam dwa tomy powieści gratis. Jak Pan zapewne sobie przypomni to rzecz się tak miała — Żądając odemnie forszusu rs. 400, i chcąc mi zabonifikować za tę uczynność zabezpieczyłeś mi, w dodatku dodać jedną powiastkę bezpłatnie — Z tego obowiązania, wywiązałeś się Pan następnym sposobem —
Athenaeum na r. 1843 czyli rs. 300
Obrazki i powiastki 100
razem 400
a w dodatku Ułano —

Wszystając tej dobrze w Pańskie ręce
łatwo do tego rezultatu dojść można.
Przeto na nowy rachunek należeć mi
tej będzie od Pana za nadesłaną spe-
cyfikacyę. Rs. 79. 40
Na zakwitowania tej summy chcę
nadesłać nowy Tom powieści, lecz
powieści, jeżeli to być może, któraby
by jeszcze nie była po pismach
drukowaną — bo wiedzieć z rezultatu
że ten w podkowach także jest po-
wieścią bardzo zachwaloną, jest
dla tego że jest umieszczony w ich
naszym żadnego pokupu nie ma.
Lesiech, zapisałem i stosownie
do Pańskiego życzenia, połowę
jest rs. 18 w debet Pańskie
zapisałem.
Cabinet de lecture nie zapisała
bo jest okropne zdzierstwo ze strony
księgarzów tu — tem za to, mnogo
nego dzieła, że zbioru, który
najdaleji za mieszczę z zagranicy
tej oprodziwam —

Ciekawa rzecz czy Latarnia Pańska
według podanych przeze mnie wa-
runków w mojej oczy się dopełni —

Coraz bardziej zbliżamy się do 20°
Grudnia, gdzie koniecznie z pod prasy
wyjść muszą:

1° Powiastki Pani
2° Mieszaniny T. II
3° Mowa (moje) &c &c

które szanownemu Panu najpręd-
szej doślę —

Ucieszył mnie niedawno list
Twojej szanownej Żony z Dyszy
Zdaje się że wkrótce do Wilna
Kapitalnie się przeniesie — pracuje
on ciągle nad obrazem poezji słowiańskiej
i polskiej — i wkrótce po nowym
roku drukować się będzie —

Najserdeczniej pozdrawiam
jako zawsze najżyczliwszy i pełen
szacunku S. Glinkowski

Wielmożny

J. I. Kraszewski

WWWan Dobrodz.

przez Łuck

w Gródek

Wołyń. Guber.

611

7 161

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Mam przed sobą dwa listy Pana Dobrodzieja z d. 21 i 26. Maja i stosownie do zlecenia w pierwszym dzisiejszą pocztą do adresu mi podanego przesyłam:

5. Athenaeum Oddz: III Z 2.

3. do. do. Z 1. 2 a 6. rs. 18.–

które w mienie moje zapisałem.

Manuskrypta t. IV i V^o Athenaeum podałem do cenzury, tom 3^ci już znajduje się pod prasą. Otrzymałem wiadomość od P. Glücksberga, że dla słabości dzieci, znajduje się jeszcze w Warszawie, jednakże powróci jaknajpewniej około 15° Lipca, i należne Panu Dobrodziejowi pieniądze za Oddz: II Athenaeum nie omieszka Panu nadesłać. Gdy jednakże Pan Dobrodziej wcześniej pieniędzy potrzebuje, napiszę o tém do P. Glücksberga, aby takowych wysłanie przyspieszył. – Powieść Dusza w Suchotach, według zlecenia, będzie wydrukowana osobno.

Zostaję z prawdziwym szacun[...]

Wielmożnego JmćPana Dobr[...]

najniższy sługa.
za J. Glücksberg
L. Bernstein

Wilno,
d. 5° Czerwca.
1843

2/71

7. Aprl 1840

Wielmożnej Jm Pani

Zofii Kraszewskiej

przez Łuck

do Gródka

Wol: Gub:

J3

При семъ посылка на 8 руб: сер: съ книгами

/

163

76

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

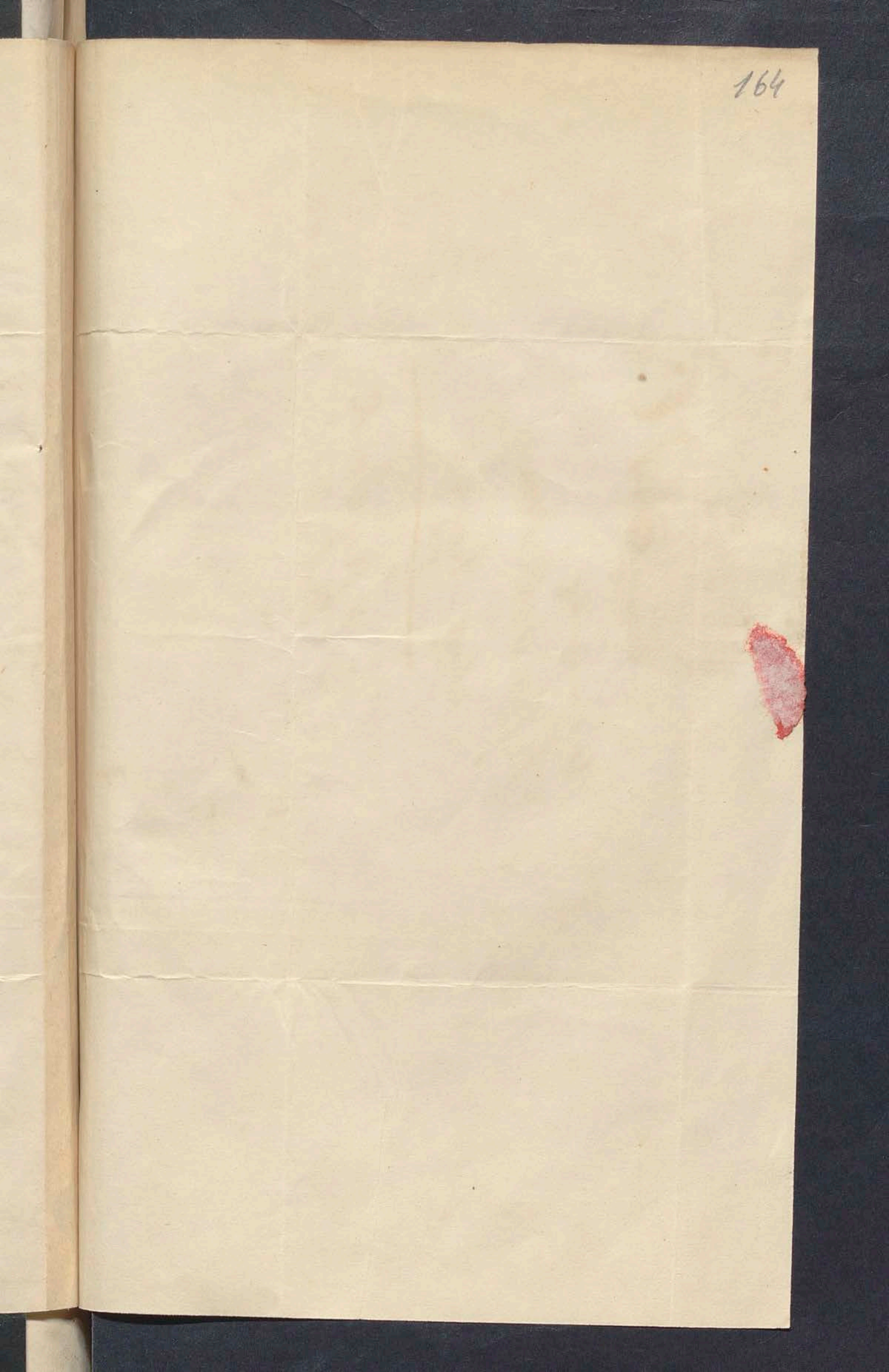
Przyszłą pocztą będziemy mieli przyjemność przesłać WPanu Dobrod. niektóre artykuły przysłane nam do Athenaeum. Tymczasowie upraszamy WPana Dobrod. o nadesłanie nam manuskryptu t. 2º Athenaeum, ponieważ druk tomu 2º już kończy, a prasy w tej chwili próżnują. P. Glücksberg przed dwoma tygodniami wyjechał do Warszawy, i spodziewany jest powrotem w końcu miesiąca Czerwca.

Zostaję z prawdziwym szacunkiem,

Wielmożnego Mości Pana Dob.

Wilno,
24. Kwietnia
1843

najniższym sługą
za J. Glücksberg
W. Bernsteina.

164

Его Благородию

Г^ну Помѣщику

Крашевскому

чрезъ Луцкъ

въ Грудокъ

Вол: Губ:

165

77

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Wskutek otrzymanej odezwy od WPana Dobrodz., mam honor dzisiejszą pocztą przesłać do adresu Pańskiego:

10. Ex: Ułana i

10 " Powiastki

Za koszta tej posyłki r 2. w Pański rachunek zapisałem.

List Pański, według życzenia, przesłałem W. Glücksbergowi do Kijowa, prosząc, aby niezwłocznie WPanu dobrodziejowi odpisać raczył; co też niezawodnie nastąpi. Gallerie de la presse nie mamy tu w Wilnie, wszystkie Exemplarze poszłe są do Kijowa.

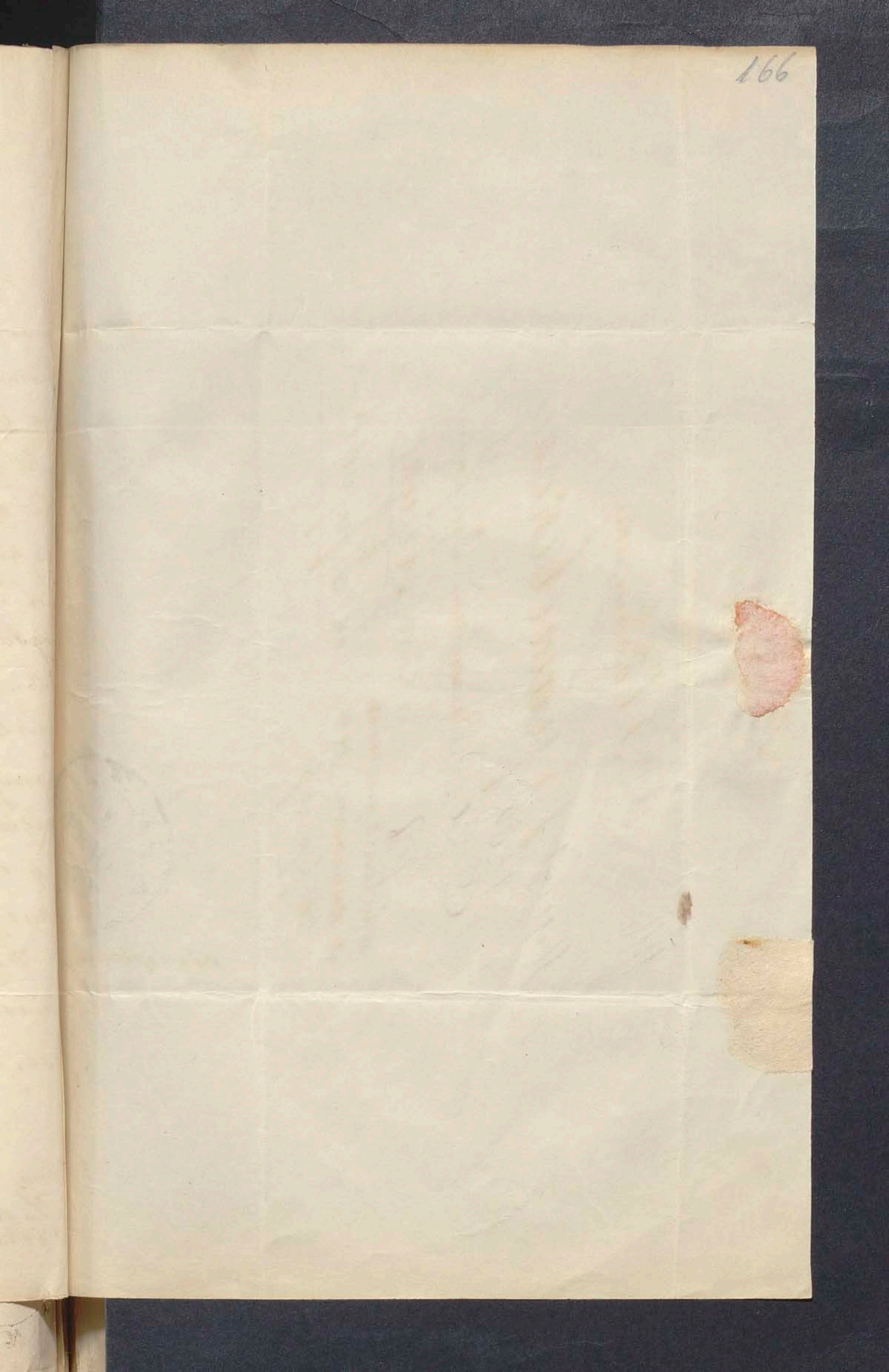
Przy tej zręczności donoszę Panu Dobrodz., że artykuł o Moniuszce cenzura nie przepuściła. Może WPan Dobrodz. będzie łaskaw nadesłać na miasto co innego, aby objętość tomu powiększyć.

Zostaję z prawdziwym szacunkiem,

WmćPana Dobrodzieja

najniższym sługą
za J. Glücksberga.
K. Bernstein

Wilno,
3. Lutego
1843

1441 Г-ну Помещику

11ф 1л Крашевскому
1р 80
С 20 Волынской Губерніи

В чрезъ Луцкъ

при семъ посылка
с книгами на въ Грудокъ
20 руб. сер.

167

78

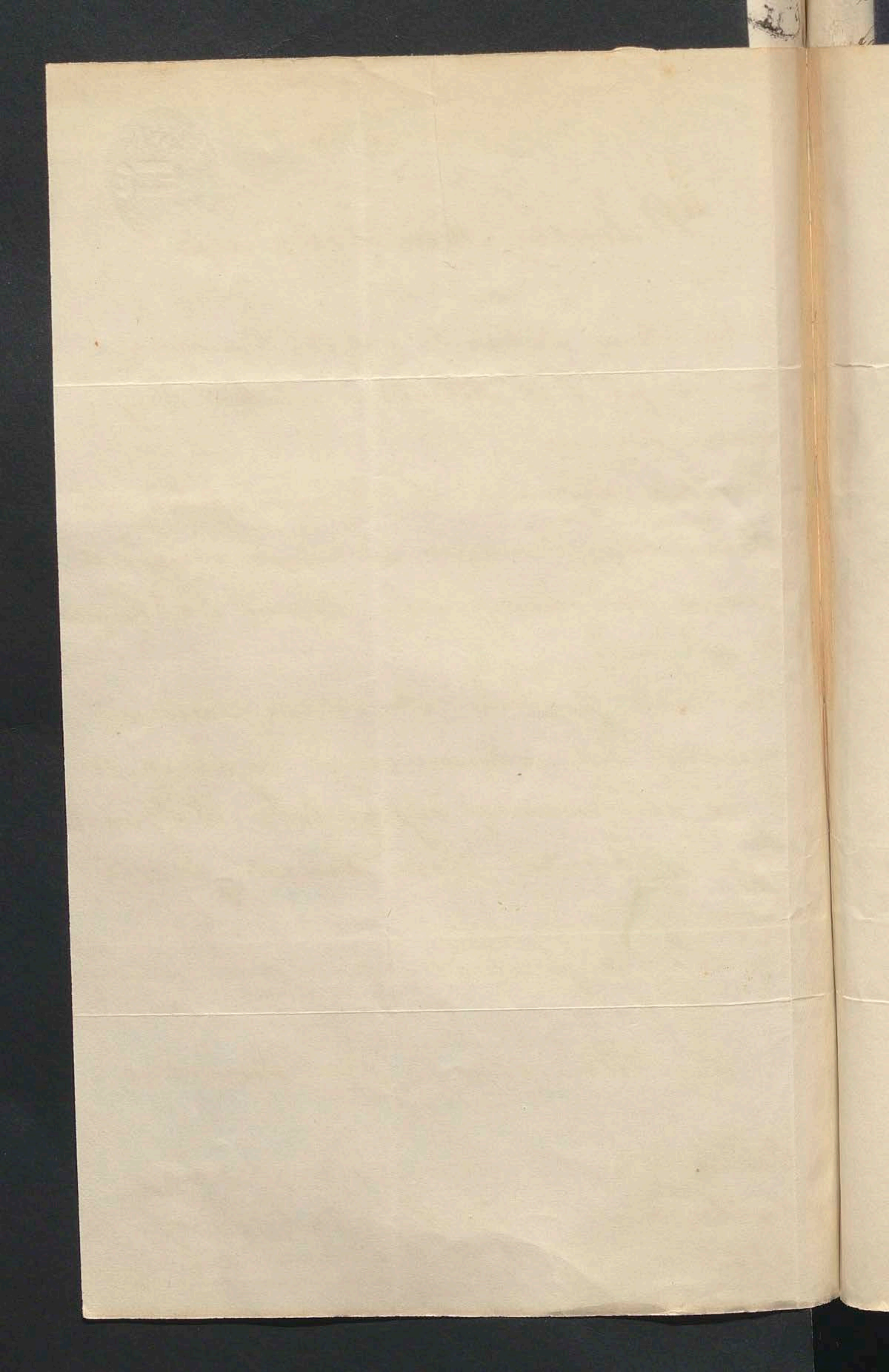
Wielmożny Mości Dobrodzieju!

List Pana Dobrodz. z d. 12. Kwietnia i Manuskrypt do III Athenaeum miałem przyjemność otrzymać.
Wszelkie żądania A. Hołowińskiego już załatwiliśmy, i mamy od niego rewers, że żądaną ilość exemplarzy Legend i Pielgrzymki otrzyma.
Na inne punkta Pańskiego listu nie możemy nic stanowczego odpisać, póki nie otrzymamy odpowiedzi od P. Glücksberga, któremu list Pański przestaliśmy.
Zostaję z prawdziwym szacunkiem

Wielmożnego JMć Pana Dobr.

Wilno,
d. 1. Maja
1843

najniższym sługą
za J. Glücksberg
J. Bernstein

Его Благородію

Г-ну Помѣщику

Крашевскому

чрезъ Луцкъ

въ Огрудокъ

Волынской Губ:

2

169

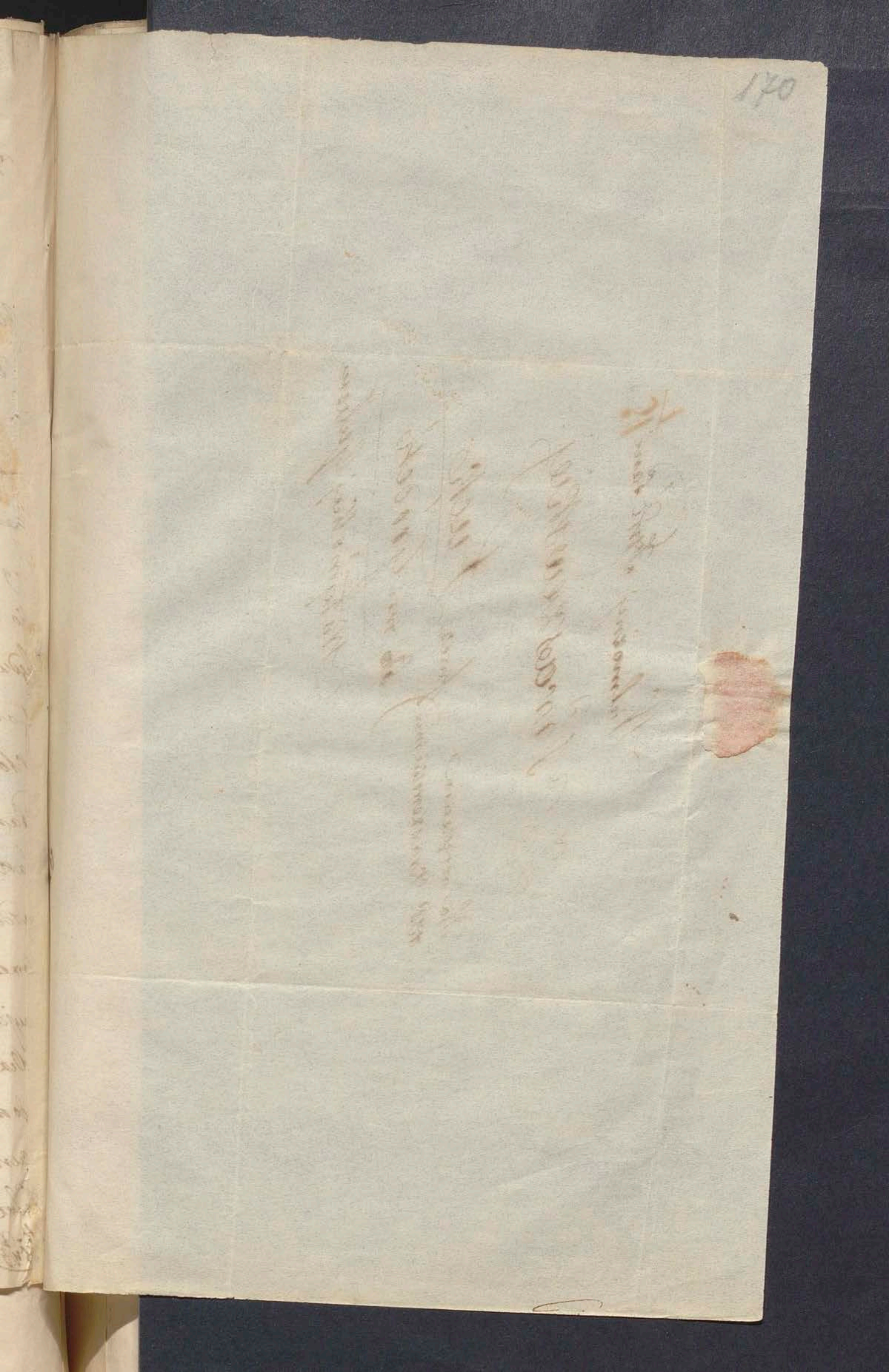
19

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Nie mając jeszcze do tej pory odpowiedzi od P. Glücksberga na mój list, w którym mu donoszę, iż Pan Dobrodź: życzy sobie mieć przesłane rs 300 za Athenaeum Oddz: IV, ociągałem się przeto odpowiedzią na listy Pańskie z od: 11 i 13 p. m. Ponieważ jednakże dowiaduję się, iż P. Glücksberg będąc u wód zagranicznych nie tak prędko odpisywać będzie, postaram się, jeżeli tylko będzie można, przesłać Panu Dobrodź: chociaż połowę pieniędzy, do powrotu P. Glücksberga, który nie omieszka pierwszą pocztą resztę Panu Dobr: odesłać. Tymczasowie racz także Pan Dobrodź:, ponieważ prassy próżnują, nadesłać nam należną powieść, którą jeszcze przed kontraktami P. Glücksberg, jak nam przed wyjazdem wspominał, radby wydrukować. Oczekując w tym względzie Pańskiego zawiadomienia, zostaję z prawdziwym szacunkiem

Wilno
[illegible] Juli
1843

Wielmożnego Imć Pana Dobrodź:
najniższym sługą
za P. Glücksberga
K. [illegible]

Wielmożnej Jmć Pani 1/15

Z Kraszewskiej

(do wręczenia
W.J.P. Kraszewskiemu) przez Łuck
do wsi Gródek
Wołyńskiej Gubern

171

80

Wielmożna Mości Dobrodziejka!

Przyjemny list Wielmożnej Pani Dobrodz. otrzymałem.
Ze zbiegu nieprzewidzianych okoliczności W Glücksberg pobyt swój za granicą przedłużyć był zmuszony, chcąc jednak wcześniej zakończyć interess ze szanownym mężem Wielmożnej Pani Dobrodz., nie czekając jego powrotu, mam przyjemność na oddz: IV Atheneum przesłać w załączeniu gotówką . . . . Rs. 150.–
Podług tu załączonego Rachunku mąż Wielmożnej Pani winien nam ogółem do tej pory . . . . „ 186. 43.
Razem Rs. 336. 43.,
a że należy się za Oddz: IV Atheneum rs 300, a zatem na nowy Rachunek należeć się mnie będzie rs 36.43.
Dowiaduję się, czy jeszcze jest życzeniem Wielmożnej Pani Dobrodz. męża mieć „Gallerie de la Presse &c", gdyż takowe dzieło jest w drodze, i wkrótce spodziewam się go otrzymać.
Przypominam łaskawą obietnicę małżonka Wielmożnej Pani Dobrodz., który miał nadesłać nam powieść stosownie do wydanego nam rewersu z d. 4. Lutego 1842 r. Mając teraz wolne prassy, najdogodniej moglibyśmy ukończyć tę powieść na kontrakta Kijowskie. Udaję się więc z najpokorniejszą prośbą, ażeby Wielmożna Pani przez swój wpływ raczyła przyspieszyć jej nadesłanie w jaknajkrótszym czasie.
Dzisiejszą pocztą przesyłam także:
1 Eg: Atheneum Oddz: III 1 Eg. i upraszam o łaskawe zawia-

V.P.

domienie o dojściu tej posyłki jakoteż i o nadesłanie rewersu
z otrzymania rs 150 i zakwitowania ogólnego honoraryum
należnego za Oddz: IV Athen:
Kiedy Wielmożna Pani Dobrodz. z powrotem spodziewa się [illegible]
nowonego swego męża, radbym wiadomość tę udzielić W. Glücks-
bergowi, który spodziewany tu jest co chwila.
Tom 5ty Athenaeum już znajduje się pod prassą, upraszam
najpokorniej o wysłanie do mego adresu tomu 6go.
Przy tym mam przyjemność wyznać wyraz prawdzi-
wego szacunku, z jakim mam honor zostawać

Wielmożnej Pani Dobrodziejki

najniższym sługą
za J. Glücksberg
R. Bernstein

Wilno,
d. 14 Augusta
1843. r.

Nota

dla W.[go] J. I. Kraszewskiego.

1842.					
Novbr	7.	Według Rachunku podanego należy mi się Rsr		79	48.
Decbr	2.	8. Athenaeum Odd II Zesz. 5		"	"
	2.	Wspomnienia Polesia 2 Tomy a r. 3		6.	"
		koszta posyłki		1	35.
"	16.	8. Athenaeum Odd II Z. 6ty. porto		"	82.
"	22.	1. Mieszaniny obyczajowe Tom 2gi		"	"
		1 Ulana		"	"
		1. Powiastki i Obrazki		"	"
		1 Żywoty S.S. Pańskich Z 11.12		"	"
1843 Januar	4.	Prenumerata na le Siecle pro 1843 r. 36. połowa		18.	"
		" " " Cabinet de Lecture		25.	"
Februar	3.	10 Ulana		"	"
		10 Powiastki i Obrazki		"	"
		koszta tej posyłki		2.	"
"	10.	Wydano w Kijowie JW. Hr. G. Olizarowi za Assygnacyą Pańską od 5 Januar 1843			
		1 Athenaeum Odd I 6 Tomów	r.s. 8. "		
		1 " Odd. II 6 Tomów	6. "		
		1 Kościół St. Michalski 2 Tomy	1.50.		
		1. Powiastki i Obrazki	1.20.		
		1 Wspomnienia Polesia 2 Tomy	3. "		
		1 Szatan i Kobieta	1.50.		
		1 Ulana	1.20.		
		1 Wielki Świat małego miasteczka	1.35	23	75.
		Rsr		156.	40.
Marzec	24	5 Ex. Athenaeum Odd III Z 1		"	"
Aprila	3.	3 " Ołtarzyk nowy a 2.25	6.75.		
		1 " d° d° w safian	4 "		
		1. " Legend			
		1. " Korrespondencya tom 2gi	" "		
		1 " Pielgrzymka tom 3ci od X. Hołowińskiego	" "		
		koszta posyłki	1.28.		
Mai	5.	6 Athenaeum Oddz: III Z 2			
		3. d° d° Z 1.2. a 6	18 "	30.	3.
		8. d° " III Z 3. Razem należy się Rs.		186.	43.

Nota

1872.
Oktober 7.
Decbr. 2.
1873
Januar 4.
Februar 3.

173

THEOPHILE GLÜCKSBERG,
Libraire et Typographe
de l'Arrondissement de l'Instruction publique de la Russie-Blanche.
LIBRAIRIE
Française-Polonaise
ET ÉTRANGÈRE,
Rue Saint-Jean.
Maison à Kieff.

Wilna, le 3 Paźdz. 1843.

81

Łaskawy Panie!

List Pański z d. 16. z.m. miałem przyjemność otrzymać – Zapewne już list mój z d. 8. z.m. w ręku Pańskim się znajduje – i Pan z niego wyczytać mógł, że potwierdziłem obliczenie mego danem z d. 14 Aug. według którego przesłałem Panu Dob. Na zaspokojenie honorarium Athenaeum r. 1844 gotówką r.s. 150 – ponieważ mam u Pana za dostarczone książki 186. 43 kop. razem r.s. 336. 43½ należy się Panu Dobr. za Ath. 1844 r. r.s. 300. przeto mam jeszcze u Pana r.s. 36 – 41. k. – Ja rozumiem że Pan zawsze będąc za słusznością ścisłą Sam przyznasz, że rachunek nasz tak prowadzonym być powinien

tym bardziej że książki już od
tak dawnego czasu oddawcom
były — Wszystkie jeżeli Pan będzie
Łaskaw i dostarczysz mi pa
nowy Manuskrypt, ja nie
omieszkam pierwszą odwrotną
pocztą pieniądze odesłać — Nie
raz Pan już o mojej przekonał
akuratności — Lecz kiedy Panu
przyjemnie kiedy wydawcy tej
akuratności względem Pana, to
może wymagać, *ażeby księgarni*
nam dawno już opłacili jako
i tkwiące i t. d. były uważane
za gotówkę — bo inaczej bowiem
lepiej już mogę kierować w moich
interessach

Przesyłam dzisiejszą pocztą Panu
8 Ex. T. IV. Ath. — T. V, także za dw
10 tal. 24 z pod pratty ukaże się pr
upraszam o rychłe nadesłanie T. V

174

i T.I od. IV. chciałbym bowiem, że wszakże T.I wydrukować a resztę gorzej należało na Kontrakta z sobą wziąć.

Zawiadomości Pierwszych Wspomnień Odessy Jedynaków i Madziaków bardzo dziękuję – Chciej mi Pan zawiadomić, co ta się zdaje – jeśli warunki będą dostępne, najchętniej na świat wydam – –

Kubin powiedział mi temi dniami że Pan i jemu ofiarowałeś nowe manuskrypta liczące tom po r. 90. Chciałbym wiedzieć czy to prawda? –

Z IV. T. Ath. powyżnich Pan dob-wiadomości jakie dojdą do Kontraktów w ninie wyjdą – tylko tą tylko o przyszłem powodzeniu Księgarstwa naszego – tym bardziej że mnóstwo Żydków tu w Wilnie rzuciło się na sprowadzenie książek i takowe po domach roznaszają i niemniej nam przeszkadzają, i takim

sposobem porządnym Księgarzom
niezmiernie szkodzą — a w czystej
jej publiczności uciążliwość i przy-
stęp do książek radzą — Może być
że i inne okoliczności do tego się przy-
czyniają — ale tym czasem odzywa się
wielka w większych księgarniach —
Ja rozumienie i Zawadzkiego, niemniej
Pan też sam oceni — Umieścił-
byś Pan w prospekcie swoim, na
Athenaeum od. IV. elektrycznej siły
możności, czystszych — bo
nie daj Boże żebyśmy znowu mieli
powrócić do tego letargu który
nas tak długo w odrętwieniu
miał —
I. Józef Przesławski nadesłał rękopis p.t. Śmierć i Odrodzenie
(traktat filozoficzny — jest to niby
historia wewnętrzna zabłąkanego w
pełne najnowszych postrzeżeń
Mile oczekiwać będę Pańskiej
wiadomości J. [illegible]

Szanowny Panie,

List Pański z d. 18 b.m. i rękopis Tęczyński miałem przyjemność otrzymać —

Moja kassa, przez różne przedsięwzięcia które przed Kontraktami wykonać musiałem, i Korrektę musząc, jest tak wyczerpnięta, że przy następnych Chęciach funduszów połowę dostarczyć nie może — Mnię prosiłbym Pana o zgodzenie się na następującą propozycję.

Najśliczniej i najmilej prosiłbym o nadesłanie mi rękopismu: Wspomnień Odessy i td — w czasie Kontraktów do Kijowa, lub prędzej wprost do Wilna a jaka nie w dniu 26go Januarii 1844 r. opłaciłbym podług dyspozycji Pańskiej, osobie wskazanej summę r. s. Dwieście czternaście wypadającą według listu Pańskiego z d. 11 Paźdz. r. b.

Mam nadzieję, że Pan doznawszy tylekrotnie akuratności mojej w wypłatach należnych Panu za rękopisma, zapewne i tą razą mi zaufasz, — a cierpliwość Pańska mnie niezmiernie zobowiąże. — Pan sam najlepiej osądzić możesz — że przed Kontraktami wtenczas między porze najszczuplej i najtrudniej o kasę gotówki — Wszakże prócz rozchodów na nakłady, dla poratowania zdrowia mi mało i bardzo kosztowną, bo z całą familiją podróż zagraniczną, w tym roku odbyłem.

Nareszcie o co Panu chodzi, jeśli Pan tę Summę <u>Koniecznie</u> potrzebujesz — to możesz się tym czasem sposobem pożyczki od kogoś pożyczyć z obowiązkiem spłacenia tej Summy 1o Februarii 1844. Kontent jestem żem natrafił na tę myśl — i już pewny jestem że rękopis Wspomnień Odessy mnie się dostanie — i mnie Pan zapewne udzielno, poczta w tej mierze zaspokoisz.

T. V Athen. już wydrukowany; lecz Cenzor P. Waszkiewicz
teraz nie jest w Wilnie, lecz najdalej za dni 10 n
powróci — i wówczas podpisze Bilet upoważniający
do wypuszczenia go w obieg —

T. VI Athen. w druku — i także wkrótce się skoń
przeto proszę o nadesłanie jak najrychlej T. I. od 15
ażeby go wydrukować do Kontraktów — Załączam
przy niniejszym prospekt na Athen. od. IV.

Chcąc Panu dogodzić, i ażebyś mnie zapewn
Manuskrypt Wspomnień Odessy i miał cierpliwość
do 26go Stycznia w otrzymaniu honorarium za n
zgadzam się na danie Panu w miejsce pięcz
exemplarzy dziesięciu Athen. od. IV. a połowę opłaty za
Pocztę przyjmuję na siebie —

Bardzo bym Panu był wdzięczny, gdybyś ch
mi nadesłać T. I. Wspomnień Odessy który p
sug Pańskiego listu z 23 Września w chwili o
brania tego listu już skończonym być musi — Potrze
buję bowiem tytułu, gdybym go zawczasu miał
do orientowania się, jakich potrzeba planów
i rycin — Lepiej gdyby ich najmniej było, bo to
rzeczy kosztowne i nie ciekawie wyglądają w ekseku
cyi naszych Litografów!! — Czekam Pańskiej
myśli w tej rzeczy —

Kończę list, prosząc jeszcze raz o zachowanie
i nadesłanie rękopismu najniezawodniej. Wszakże
26go Jan. nie tak odległy!

Jestem z szac

S. Gluksberg

Wilno d. 30 8bra
1843

1/15.

Wielmożnemu JW̄ MCPanu

J. Kraszewskiemu

Wielmożnemu Panu Dobrodziejowi

p. Łuck

do Gródka

ВИЛЬНА

Czcigodny Panie,

Niedawno dopiero powróciwszy z Kijowa, chciałem natychmiast pisać do Kochanego Pana — lecz natłok różnorodnych interessów były mi na zawadzie — i teraz jeszcze tylko urywkowo pisać mogę — zaczynam od tego że najmocniej przepraszam że na list Pański pisany do Kijowa nie odpisałem — i najpiękniej dziękuję za pismo od 15 bm — które dowodzi dobre serce Pańskie, i że się na mnie nie gniewasz —

Co się tyczy wydania Athen. od IIIgo to spodziewam się, że w tym roku będzie lepsze — Prenumeratorów dotąd bardzo mało — Spodziewam się jednak jak pierwsze tomy się rozejdą i czytelnicy przekonają się że i Sam Pan swoje artykuły dajesz interes Athen. na przyszłość się polepszy — przeto postanowiłem i oddział 18 wydawać — tylko zmiłuj się Panie dawaj jak najwięcej interessujących artykułów — bo dziś przy konkurencyi Biblioteki Warszawskiej — i Pielgrzyma Ziemięckiej nie łada usiłowań potrzeba, ażeby nie stanąć niżej od nich — Bieda wielka że Tygod. Petersb. nie protegują Athen. i tylko tyle tam jest ile ja sam rozgłaszam przez własne uwiadomienia

Tom IIgi Athen. już ocenzurowany – i w drukar-
najdalej za kilka tygodni się ukaże – przeto
nadeszlij Pan dzień prędzej T. III i IV – aby z[...]
formalności Cenzury zgubnej zwłoki – przemawiając Pan
publiczności w każdym Tomie to dobry effekt robi
Czekam nowej powieści Pańskiej – która mi się jeszcze
nabije – jak można najprędzej – Apropos powie-
Tu publiczność na Ulanę bardzo narzekają i ja
uważa się – nie pojmuję dla czego – ? Szkoda i
rękopis: Dzieje Litwy tak kosztowny – Co się tycze
honorarium na Athenaeum, to je Panu najniezawod-
niej nadeszlę w Lipcu – to jest po moim pow-
rocie z Zagranicy – Temi dniami jadę na Warsza-
wę Wrocław / do Lipska i dalej – stamtąd
nadeszlę Panu Galerię dla prassy – proszę o
cierpliwości, za kilka miesięcy Pan je będzie
miał – Proszę pisywać do mnie do Wilna,
skąd listy Pańskie najregularniej mnie dojdą

W tej chwili nie mamy oprawnych Athe-
neów których introligator nastarczyć nie może (w
Dzisiejsze rozkupowują) bez tego żądam exemplarz
nasty przez pocztę razem z Korresp. i Legendą
otrzyma –

P. Albert Danilecki z Grodna (Korrespondent
który mnie interesuje) dowiaduje się, czy prędko
umieszczonym będzie w Athenaeum jego Szkic o

jarmarku Żelwieńskim i Powiastka o Małoszce – (i jeżeli tylko można to zmilczyłbyś umieszczając Twoim przypisie)

Artykuł o Moniuszce b. Wasz kiewicz dla tego nie umieścił, że Biografie o żyjących osobach w pismach Zbiorowych jest niedozwolonem –

Najserdeczniej pozdrawiam

S. Schmitberg

Między innemi nowościami w tym roku u mnie wyjdą –

1° Pielgrzymka T. IV
2° Dzieła Brodzińskiego 1.2.4.6–10.
3° Rozmyślania Ewangelii T. 1.2.
4° Sława nieprzyjaciół Chrystusa X. Chołoniewskiego
5° Korrespondencija Literacka M. Gr. T. III
6° Ukraina dawna i teraźniejsza Mich. Grabow.
7° Pan Dezydery. Powieść Padwynockiego –
8° Obyczaje hultajskie. Szkice obyczajowe (Autor znakomity, lecz chce być ukryty)
9° Pamiątki starego szlachcica Litewskiego (Hr. H. R.)
10° Teka Rozmaitości X. Hołowińskiego. Zwróć

Его Благородию

Г-ну Помещику Грашевскому

чрезъ Луцкъ

въ С. Грудокъ

Волынской Губернии

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Potwierdzam treść listu mego z d. 22. p.m. w załączeniu którego przesłałem Panu Dobrod. Rs. 214. Tymczasem otrzymuję list Pański z tej samej daty, i w skutek żądania pospieszyłem z przesłaniem do adressu ojca Pańskiego:
1. Ex. Ziemianina z 1843 N.rów 52. z pocztą Rs. 5. które w imienie moje zapisałem.
Artykułu Maciejowskiego nie otrzymałem, jeśli jakiś z Warszawy nadejdzie, to niebawem prześlę go Panu Dobrod.
W.ny Szepielewicz niecierpliwie wygląda odpowiedzi od Pana Dobrod. na list swój przesłany za mojem pośrednictwem.
Oczekując manuskryptu II.go tomu Athenaeum Oddz: II.go, mam zaszczyt zostawać z prawdziwym szacunkiem,

Wielmożnego M.ci Pana Dobrod.
najniższym Sługę
J. Glücksberg

P. Szepielewicz będąc jednym z gorliwszych moich korrespondentów, miłoby mi było, gdyby i jego artykuł był gotowy do druku —

Wilno
d. 15. Kwietnia
1844 r.

vert

Je crois bien faire, en Vous communiquant la lettre de Mr. Wojnowski — peut être la lettre Vous donnera-t-elle des nouvelles idées sur la redaction de l'athénée — Après lecture faite, Vous voudrez bien, me retourner la lettre de Mr. Wojnowski —

J'espère, que je recevrai sous peu, le Manuscrit de Votre voyage — Dans quelques jours, je pourrai vous expédier le 2e vol. de l'athénée —

Honorez nous bientôt de Vos chères nouvelles

Votre tout dévoué

S. Glücksberg

Wielmożnemu JMC Panu

J. J. Kraszewskiemu

przez Łuck

do Gródka

Wołyńskiej Guberni

60

Szanowny Panie!

List Pański od 7 bm miałem przyjemność otrzymać – Bardzo a bardzo dziękuję za nadesłany T. 1. Wspomnień Odessy – oczekiwać będę dalszych Tomów – i jestem pewny że Pan je uskuteczni z właściwą akuratnością, i nadzieją – Ostatni niecierpliwie rozbiorów Kraszewskiego – pan przez to mocno mnie zobowiążesz!! – Kwitancyą Pańską na 214 r.s. otrzymałem – Na nowy rachunek tylko zapisałem w moich księgach 1° za Athen. 1sz. od W. P. Zieniewicza a dziś posyłam Panu

1. Galerie de la peinture Dr. 4° r.s. 30

przesyłka 1.50

Zaraz po przyjeździe moim z Kijowa, posłałem X. Chołaniewskiemu należące mu W. Sz. Słowa nauki Chrystusa – Rozkazania Autora tej nie słuchał Kto mnie dobrze zna, to potrafi mnie usprawiedliwić –

Przyjdzie najdalej za miesiąc tej uwagę –

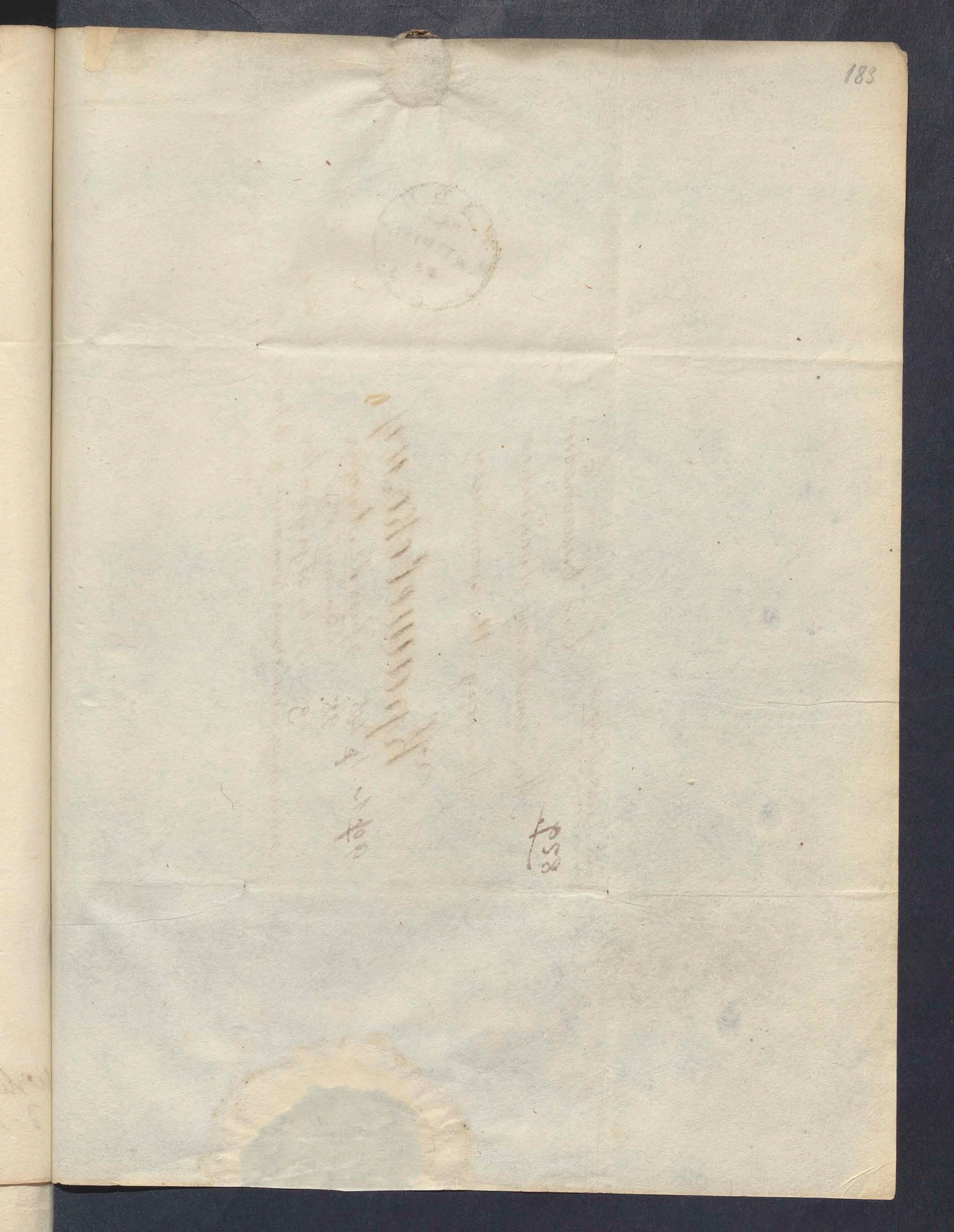
Artykuł P. Marcinkowskiego przysłam.

Oczekiwać będę niebawem wiadomości Pańskiej

Cześć i przyjaźń

J. Glücksberg

Wilno d. 26 Kwietnia 1844

183

от Гликсберга

829.

Его Благородію
Милостивому Государю
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому.

9ф 1 5. 1р 45.
95.
3

чрезъ Гд Луцкъ.
Волын. Губ.
въ Грудокъ.

при семъ посылка съ Книгами ц. 25 руб. сер.

184

86

Wielmożny Panie

Dobrodzieju!

Otrzymanie posyłki z l. 4tu Ath. odd. IVo przy liście z d. 26. Apr. dzisiejszym potwierdzam.

Przy niniejszym otrzyma Pan Dobrodz:

9 Ex. Ath. Odd. IV. Zeszyt 2gi.
1. Śmierć i odrodzenie.
1. Teka rozmaitości.
1. Bigos hultajski
1. Pan Dezydery.
1. Oblubienica Mcownika
1. Pamiątki Szlachcica tom 1. i 2.
3 Komedijki Kowalskiego:
a. Panna przepita
b. Przypadeczek.
c. Rada skuteczna.

} do łaskawego przejrzenia i zrobienia literackiej recenzji. —

Koszta posyłki, listu itd. Rr. 2. k. 20. któremi obciążyłem Rachunek Pański.

Względem wydawania i nadal Athenaeum, pozwoli sobie Pan Dobrodz. zrobić następne przełożenie. Jak nawet Panu może być wiadomo, liczba prenumeratorów na dalsze Oddziały nie jest już tak wielką aby nie mówię już wyrównywała niezmiernym sumom o jakich sobie niektórzy marzą, ale nawet przeciwnie przy moich największych staraniach, ledwie mi się zwraca koszt nakładu na to pismo; o czem może każdego przekonać księga prenumeracyjna

Skąd

Chcąc jednak dopóty to pismo utrzymywać, dopóki nie będę wi
wyraźnej straty dla siebie, przyjmuję jeszcze następny oddział
do druku prosząc tylko, aby Pan Dobroj. mając wzgląd na
je tak kosztowne przedsięwzięcia które i w tym roku muszę
uskutecznić, raczył się zgodzić na przyjęcie opłaty w dwó
ratach, a to w następujący sposób że d. 1 Augusta b.r. opła
rs. 150. a druga połowę w m. Januari 1845 r. – Zdaje się że
dogodności mogę się spodziewać od Pana Dobroj. oraz oczek
jące Łaskawej odpowiedzi

Zostaję z prawdziwym szacunkiem

Wielmożnego Pana Dobrodzieja

uniżony sługa

J. Glücksberg

Je vous demande un million d'excuses
que j'ai dicté cette lettre, souffrant de nouveau
un peu à la main – J'espère que vous serez
assez aimable de consentir à nos propositions
d'aujourd'hui – J'attends toujours les [illegible]
de Pomorze de Brodziński –

Dans peu je vous écrirai : Je [illegible] que [illegible]
de [illegible] la [illegible]

Wilno
d. 13 Maja
1844.

1

852

отъ Глюксберга.

12 ф. 1 л. 1ⁿ 90.

Wielmożny Jmć Pan 7/3

J. I. Kraszewski

pr. Łuck.

do Gródka.

при семъ посылка съ Книгами

цѣн. 7. руб. сер.

ВИЛЬНА 1844 МАЯ 15

Spodziewam się, że odtąd nasza korrespondencya będzie częstsza—

Najniezawodniej Panu wkrótce nadeszlę Galerie dla prasse Nr. 4o

Chciej mnie Pan tylko zawiadomić czy to dzieło Panu jeszcze potrzebne—

Co się tyczy Les français, to chciałbym wiedzieć, czego tam Panu niedostaje, a ja obowiązuję się niedostatki uzupełnić—

Według żądania przesyłam

1 Ex. Altman, Od. III ci zeszyty r.s. 7.

1. Lel T. V. (a o zwrot 6o upraszam)

1. Manuskrypt, Newski prospekt przekład Szepielewicza

Cześć i przyjaźń

S. [illegible]

Wilno d. 22 Marca 1844

Szanowny Panie

Tylko co zwiadam z powodu, po szczęśliwym moim powrocie z Kijowa, mam przyjemność otrzymać list Pański z d. 9. b. m. i śpieszę natychmiast, z przesłaniem

Rbr. 214 — z których, to Sumę chciej Pan mnie zakredytować, i nadesłać mi Czem prędzej Wspomnienia Odessy — Jeżeli Pan ma co ciekawego z rysunków do Dzieła — to nadeszlij Pan, bo mam nadzieję takowe doskonale wylitografować w Kijowie, gdzie nowa zaprowadzona Litografia P. Walnera, (który przyjechał niedawno z Zagranicy), jest celującą.

Za obiecany artykuł o P. Bracławskim najśliczniejsze dziękuję —

T. 2gi Athenaeum ma się ku końcowi i T. 3ci po otrzymaniu z Cenzury takowy śpiesznie wydrukujemy —

Pańskiej przesłanej (zamiast rs. 214.) Rbs 214. k 30, przeto
k 30, na rachunek Pański. J. Zawadzki

Szanowny Panie!

W tej chwili otrzymuję list od domu mego Wileńskiego – w którym donosi, że Pan się żali, żeś listu Nr 214 nie otrzymał – Nie mogę w żaden sposób wierzyć, bo pieniądze 26go stycznia podług obietnicy mojej w czasie ostatnich Kontraktów, przygotowane były dla Pana – Jak Panu wiadomo, na wyżej rzeczony termin, ani Pan, ani umocowany od Pana się nie zjawił – i ja niezmiernie zdziwiony byłem, co niezjawianie się i niezgłoszenie się w własnym osobistym interesie znaczyć miało – Różne myśli nasunęły mi się pod tym względem – Sądziłem czy Pan, Broń Boże, nie zachorował – Czy Pan nie zmienił projektu postępowania inaczej ze swoim Manuskryptem i t.d. i t.d. Najdalej za dni kilka wprost do Wilna wyjeżdżam stąd do Wilna – Chciej Pan odpisać mi stanowczo na ten list, i czy jeszcze Pan rychło nadeśle mi należny rękopis Podróży swojej do Odessy, a ja najniezawodniej pospieszę należne Panu pieniądze przesłać pierwszą pocztą.

Najdalej za dwa tygodnie spodziewam się być w Wilnie –

Donoszą mi [illegible] że T. IIgi Albu-
mu jest w druku i że wkrótce z pod prasy wyjdzie
przeto dobrze byłoby gdybyś Pan raczył nadesłać
rękopism na T. 3ci i dalsze —

W tym razie mam sobie obiecane rę-
kopisma niektóre bardzo ważne, o czem
później doniosę — Vale et ama

J. Glücksberg

Kiów d. 11. Marca
1844.

188

89

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

List Pański z d. 27. pm. z manuskryptem tomu 2° Athenaeum Oddz. I. miałem przyjemność otrzymać. Tom ten niebawem oddany został do Cenzury, i w tych dniach otrzyma „Imprimatur."

Dzisiejszą pocztą przesyłam Panu Dobrd. przez Gazetną Expedycyę:

9. egz Athenaeum tom 1? Oddz: II.

Brodzińskiego tom X. for: 1 do 187.

Manuskrypt „Szynel" i „Łabojowa „Mogiła".

J. Glücksberg obecnie jeszcze znajduje się w Kijowie, i dziwi go równie, że Pan Dobrd., jako było umówione, nie zaasygnował w d. 26. pm. na należną summę na Kijów. Pisałem o tem J. Glücksbergowi, który nie omieszka teraz pieniądze z Kijowa odesłać. Tymczasem Pan Dobrd. może by był łaskaw nadesłać tom 1?ᵘ „Wspomnień Odessy," ażeby otrzymać „Imprimatur."

Athenaeum Oddz: III nie mamy już na lepszym papierze, jeżeli Pan Dobrd. życzy sobie mieć na gorszym, to uprzaszam o zawiadomienie.

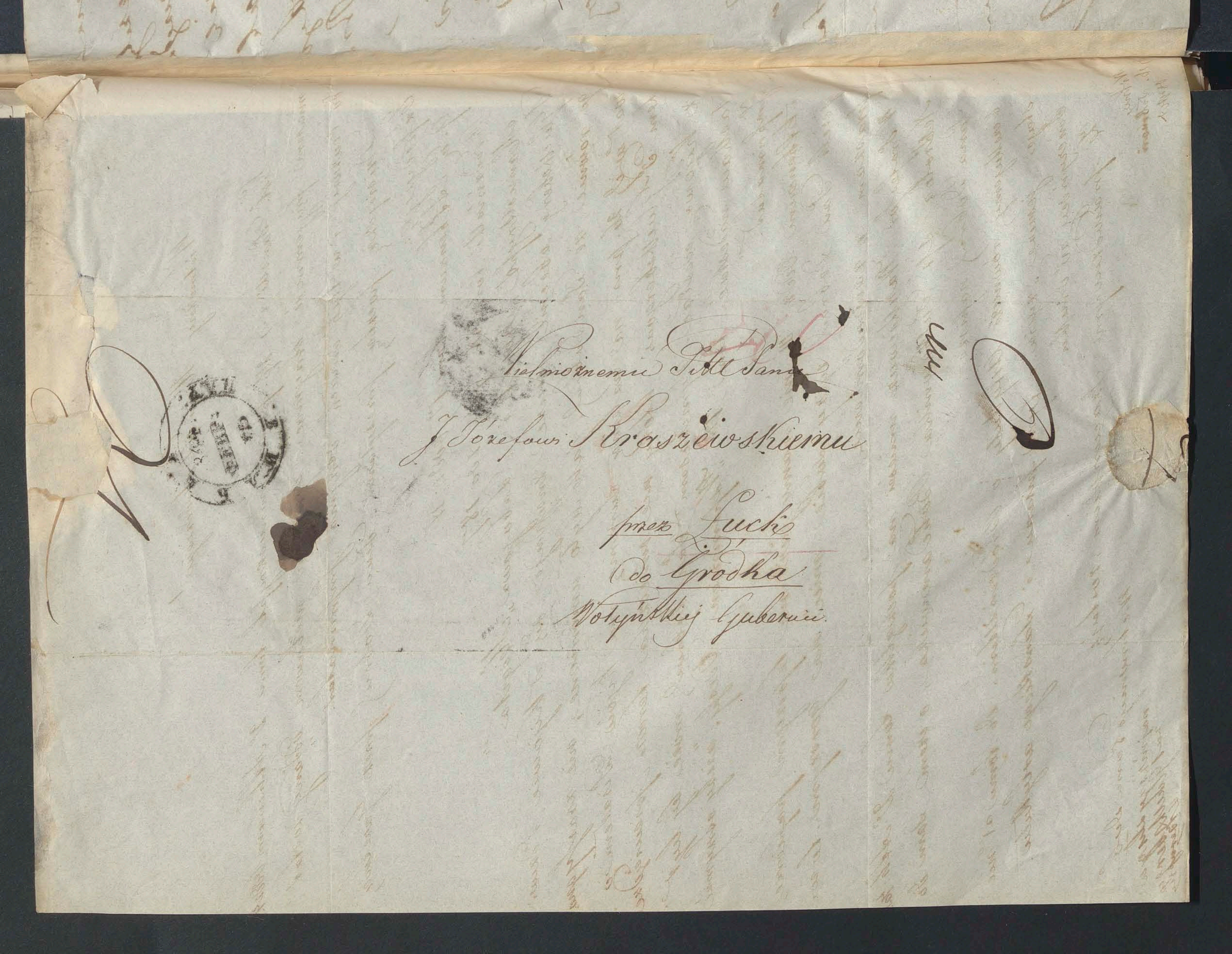
W. Profesor Wasilewicz umieści na początku tomu 2° Ath: tom Nekrolog Ś.p. Pułkownika Bohdanowicza, o czem sam do Pana Dobrd. napisze.

Oczekujemy również Artykułu o Brodzińskim. Do tomu X° nie staje jeszcze „życia" o tym pisarzu i Pańskiego artykułu. Pieczyńscy w druku.

Z prawdziwym Szacunkiem, zostaję

Wielmożnego Pana Dobr.
najniższy sługa
zat Glücksberga
L. Szczęsny

Wilno,
16. Februarii
1848.

Wielmożnemu Jmć Panu

J. Józefowi Kraszewskiemu

przez Łuck

do Grodka

Wołyńskiej Guberni

Szanowny Panie!

List Pański miałem przyjemność otrzy-
mać i cieszę się że wspomnienia o Dzia-
dzie Pan odebrał już — a powtarzam Panu
że na czas oznaczony to jest d. 26. Januarii
wypłatę od Pańsko, assygnatę na 214 r. srebr-
nymi — lecz spodziewam się że Pan dla zwykłej
swojej akuratności, także na ten czas
rękopis do Kijowa do mnie adressowany
odesłać raczy —
Korzystając z pańskiej okazji przy-
chylnej dla mnie — spieszę z przysła-
niem Panu dzieł K. Brodzińskiego T. I–II.
Chciej Pan w czasie ile być może naj-
krótszym nadesłać do Wilna do mego
Adressu — sprawozdanie jak najobszer-
niejsze, które szanowny prof. Profesor Waszkiewicz
w 1szym Tomie umieścić zamierza — P.
Waszkiewicz jest redaktorem Dzieł Brodziń-
skiego, i kilkakrotnie już Pańskie dzieła

Ocenzurował – ale tedy, Kochanego Pana
i w swoim imieniu upraszał, ażeby
swojego wyjątkowego talentu nie szczędził
i napisał, jak najpiękniejsze, i jak
najwyczerpańsze sprawozdanie, aby
mogło być godnem, tak znakomitego
pisarza jakim uważany jest K. Bro-
dziński. Życzeniem P. Profesora
jest, ażeby druk T. X. Brodzińskiego
mógł być ukończonym najdalej
za miesiąc – Niech tedy Pan tem
tez wydrukuje Zapewne i roz-
biór Pański nadejdzie —

Athen. T. VI. już wydrukowany
i następny pójdzie do Pana wyprawio-
ny – prędko. Upraszam o nadesła-
nie T. II do ad. IV. gdyż I Tom
już się drukuje. —

Je vous salue de coeur et âme

J. Glücksberg

d. 5 Grudnia
1843 Wilno

Przyślę Panu wkrótce niektórych nowości – i prosić będę o ich rozbiór w pismach –

Twój

R.

Господину Помѣщику
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому

чрезъ
Луцкъ
въ Градекъ
Волынской Губерніи

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Temi dniami tom 1y Athenaeum Oddz: IVo opuścił prassę, i za kilka dni będę miał przyjemność należne WPanu Dobrod. Exemplarze pocztą nadesłać. Ukończywszy prawie wszystkie nowości na rok bieżący, kilka prass zostały bezczynnemi, przeto wielce nas WPan Dobrod. zobowiążesz, jeżeli pierwszą odchodzącą pocztą raczysz nadesłać manuskrypt tomu 2o Athenaeum Oddz: IVo.
P. Glücksberg kilka dni temu wyjechał do Kijowa, i wróci w miesiącu Marcu.
Zostaję z najwyższym szacunkiem

Wielmożnego JMPana Dobrod.

najniższym sługą
za P. Glücksberga
H. Bernstein

Wilno,
d. 11o Januari
1844 r.

Adress do P. Glücksberga w Kijowie
Г. М. Глюксбергу
въ г. Кіевъ
На подолѣ, въ домѣ Кинаса
Иваго

~~PP.~~

P.S. W tej chwili otrzymałem list Pana Ob[...]
z d. 2. Styczna, i mam honor donieść, że Athen[...]
um odd. III Z. 5. 6 wyexpedyowany został 24
Decembra, Brodzin. zaś Dzieła 3 prim[...]
Najchętniej tym przesłał JW. Grodzkiemu Athe[...]
neum Zeszyty które nie dostaje, ale najpo-
korniej tym prosił zawiadomić mnie, jak[...]
właściwie Zeszyty nie dostaje. Następna po-
czty list Pana Dobr[...] nie zapomn[...]
zaldumitkować P. Glücksbergowi —

7/10.

Его Благородію

Гну Помѣщику Кгашевскому

чрезъ

Луцкъ

въ С. Грудокъ

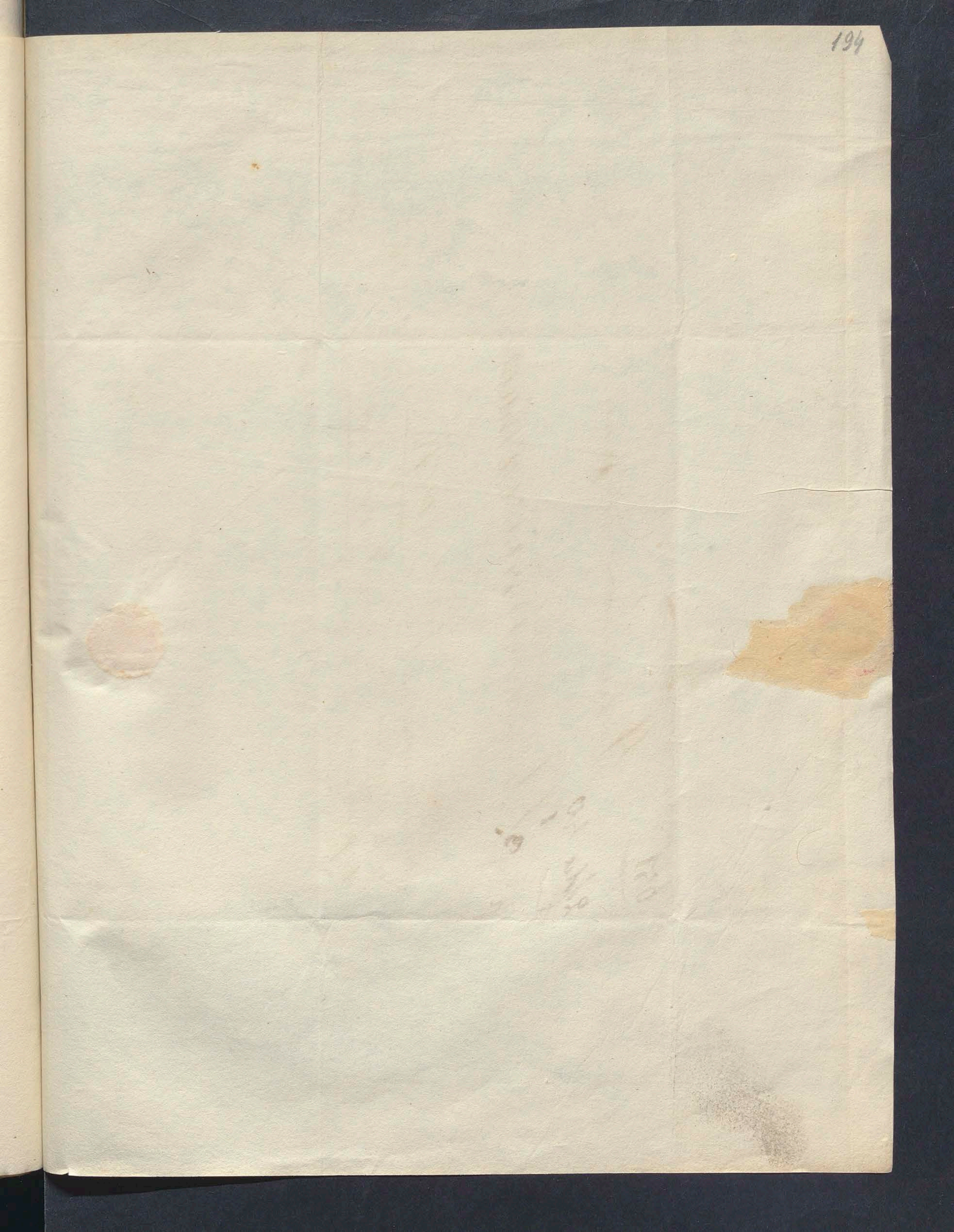
Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Dzisiejszą pocztą przesyłam Panu Dobrodz.
1o 2. Manuskrypta do Athenaeum.
2o 1. Rozprawy o języku polskim, od autora.
Przy tej zręczności upominam się u Pana Dobrodz.
o łaskawe nadesłanie 2o tomu Athenaeum na rok b.
Z prawdziwym szacunkiem, mam zaszczyt zo-
stawać

Wielmożnego WMPana Dobrod.

najniższym sługą
za J. Glücksberga
K. Bernstein

Wilno
d. 19. Januari
1844 r.

Wielmożnemu JW Panu

159

2 złs 40 gr

JP Józefowi Kraszewskiemu

przez Łuck

w Gródku.

при семъ посылка съ Книгами на 1 руб. сер.

Mon respectable et cher
Monsieur de Kraszewski !

J'ai reçu Votre Lettre du 25 Mai. Ayant fait une petite excursion dans la province, je Vous demande excuse de n'avoir pu vous répondre plutôt qu'aujourd'hui. Le courrier étant sur son départ je Vous réponds catégoriquement:

1° Par le courrier prochain Vous recevrez:
9. Athen. vol. IV. T. V.
10. Tyrzydny (qui malheureusement n'ont pas de débit, comme en général tout ce qui est drame ou comédie)

2° J'espère que Vous avez déjà reçu mon petit envoi du 28 Juin renfermant
2. Budyny
1. La notice sur Brodziński extraite de Przyjaciel Ludu; or, je Vous serai bien obligé si Vous m'envoyez bientôt l'article touchant Br. pour que je puisse le mettre à la fin du 10e vol. de ses oeuvres, qui sera achevé ces jours-ci —

3° Je Vous remercie d'avance des Analyses que Vous me promettez sur mes nouveautés —

4° L'impression du IVe vol. de l'Athenaeum est achevé. Dans 10 jours au plus tard, les formalités requises de la Censure finies, il sera mis en circulation — Le Ve vol. s'imprime à pas de géant — (Je Vous préviens que l'article sur la Lithu. grecque demandant dix et quelques caractères musique beaucoup de carac. grecques que je n'ai pas en cette quantité, ne sera pas imprimé.) par conséquent je Vous prie de m'envoyer sans aucun retard de la

le VI.e vol et si Vous pouvez le 1.er et même le 2.d vol de la V.e série, car ayant un peu de temps, je vous en profiterai pour me faire une provision à temps de l'Athenaeum.

5.o Puisque vous y tenez absolument, je Vous payerai à la fois l'honoraire de 300 rs. pour l'Athenaeum série V.e en déduisant les 43 r. 50 cop. que vous me devez pour diverses fournitures. Vous m'indiquerez seulement par le retour du courrier, quand il faut que je vous envoie au plus tard l'argent.

6.o M'étant obligé à imprimer les souscripteurs de l'Athenaeum, j'en ferai paraître la Liste avec le V.e vol. En outre les abonnés commencent à réclamer le portrait de l'abbé Holowinski. M'enverrez Vous une notice sur lui, cela serait très désirable. Ou dois-je l'ajouter avec celui de Grabowski, mais alors il me faudrait au moins quelques mots de votre part. Je crois que la liste des abonnés, et le portrait qui est magnifique, pourraient un quelque sorte encourager à l'abonnement.

7.o N'oubliez pas de m'envoyer au plus vite les prospectus pour l'Athenaeum V.e série.

196

Wielmożny Mości

Dobrodzieju!

Nie pojmuję dla czego interes wzglę-
dem: Narzędzia Męki Chrystuso-
wej został przerwany, nie zapo-
trzebuje W.Pan Kraszewskiemu z kie-
dy [illegible] dziesiątnego listu X. Hoło-
wińskiego pisa[nego] d. 8 Aug. 1840 r. po-
kazuje się, że ja zobowiązałem się
dostarczyć jako honorarium księg-
[illegible] Rs. 50 (Co też już wykonałem
według własnego potwierdzenia
JW. Hrabiego i W. Wiszniewskiego)
A z powodu że mój który list pisał
zamiast 50 napisał 150 — więc oczy-
wista popełnił pomyłkę! a po-
myłka [illegible] moim, nie może

być obowiązującym — tem bardziej
że rzeczony interes już pojaśniłem
JW. Hrab. Chołoniewskiemu, jeszcze
pod d. 25 Września z. r. i twierdzenie
moje także udowodniłem orygi-
nalnym listem JW. Kuszłeckiego
otrzymałem odpowiedź od tamtego
JW. Hrabiego z d. 18 Pazdz. 1843
zgadzającego się na moje uspra-
wiedliwienie — Więc tym bardziej
nie pojmuję dla czego Pan
Dobrodziej pod d. 12 Januar 1844
interes ten odświeżył?!

Wielmożnego Pana Dobrodzieja
najniższy sługa
[illegible]

Wilno
d. 12 Lipca
1844

Ctob. 1840 — rz. — 8. Aug. / 12 —

Przebacz łaskawy Panie, żem dotąd zajęty różnemi
pracami niemiał czasu odpisać.
Zmiłuj się żeby mój Tom drugi nieustępował wni-
czem pierwszemu. — Pielgrzymki ledwie tom pier-
wszy kończę: poszukiwania historyczne wiele ślęczenia
wymagają: będzie to dzieło obszerne, bo z górą 30
arkuszy w każdym tomie. Porównywawszy z innemi
wojażami zagranicznemi, sądzę, jeśli mię miłość
własna niezaślepia, że nieustąpię im kroku co do
okrasy i poezyi, a wprawdzie przejdę, bo oni
kłamią. Kiedy więc nieszczędzę pracy, aby wedle
mych sił wypracować to dzieło: racz Panie
wedle swej obietnicy zrobić wydanie prześliczne,
z Twoją pomocą na tem niestracisz. Co do szty-
chów wymienionych, tych niechcę, które się już
znajdują w piśmie Alleluja Warszawskim.
W pierwszym tomie będzie Noworossyja. Carogród z oko-
licami t.j. Pera. Galata i inne przedmieścia nad
Bosforem, Skutari Chalcedonia itd. i Archypelag.
Przeto rycina do pierwszego tomu mieści być spro-
wadzona taka, coby Konstantynopol, lub jakie
jego miejsce wyrażała. W drugim tomie coś
trzeba z Jerozolimy, to jak mi Pan przyszle ry-
ciny, to ja wybiorę: tylko staraj się Pan mieć takie
jakie Alleluja niema. — Ej, posłuchaj mię Panie
i ten widok doliny płaczu, co u mnie widziałeś kaz
wysztychować w Niemczech: byłoby to lepiej i nowa za-
sługa, że dotąd niewidziany takowy iprawdziwy wizerunek
[illegible] to wydanie. —

Czekam w tym względzie odpowiedzi. — A teraz drugą prośbę zanoszę. Moi przyjaciele i znajomi gwałtem mnie namawiają do tego, do czego i próżność autorska godna przebaczenia, ~~mnie~~ pociąga. Oto ja każę tu zrobić mój wizerunek, któryżby mógłby być przy pierwszym tomie: a wtedy i widoków Carogrodu znajomych u nas z podróży Raczyńskiego, nie potrzeba: ale tylko pod tym warunkiem jeśliby się nie w Wilnie, lecz w Petersburgu, lub Niemczech kazał ten wizerunek wysztychować: proszę Kochanego Pana to zrobić i prędko mię o tém zawiadomić, a ja przyszlę rysunek. Wszak jeszcze czasu będzie do nowego roku 1842. Czekam odpowiedzi. —— Tylko nieodmawiaj: bo wiesz jak miłość własna będzie tem obrażona: a ja za tę grzeczność postaram się odwdzięczyć.

Z mitologii się sprawadź mi dzieła, które wypisałem, bo mi biblioteka gymnazialna ciągle dokucza. —

Proszę także o przekład Szekspira niemieckiego ten co wypisał. —

Rękopism Rzewuskiego już przeszedł przez cenzurę i bardzo mało trzeba poprawić: lada dzień przybędzie do Kijowa Rzewuski i natychmiast poprawny przyszlę Panu. —

Co się tyczy xiążki do Nabożeństwa niemogę się podjąć przy mojej olbrzymiej pracy: pamiętaj Pan, że ja sam jeden w przeciągu 4 lat wykładam co roku raz prawo kościelne, znowu Historię kościelną, potem Teologię Dogmatyczną, potem Moralną: słowem że ja jeden wykładam, co u was cała Akademi[illegible]

[illegible] i [illegible] razem 100 [illegible] [illegible]

Ale i w tem żądaniu Pańskiem zaradzę najdoskonalej.
Proszę mi wierzyć, że to co powiem pochodzi z najgłębszego
przekonania. Jest u nas X. Hrabia Chołoniewski
prałat dziekan kapituły Kamienieckiej, człowiek
co odbywał swoje nauki w Wiedniu i w Rzymie.
Najuczeńszy bez wątpienia w całem naszem Du-
chowieństwie i najlepszy Katolik: prócz tego pisarz
polski pełen erudycyi i filozofii. ten tedy człowiek
jeden mojem zdaniem, który potrafi dobrze za-
spokoić pańskie żądanie: ja go namówię: a
panu wypada do Niego gorąco napisać oto.
adres taki JW. Xiędzu Hrabiemu Chołoniewskiemu:
Prał. Dziek: K. K. w Kamieńcu: tylko po-
słuchaj, a będziesz całe życie dziękował. —
Samo imie tego świętego i światłego prałata wzbu-
dzi u nas entuzyazm. Co do warunków: On
pan milionowy, pewno o nie dbać nie będzie. —
Posłałem panu tę paczkę ~~tłumaczenia~~ tegoż X. Hra-
biego przekład Najsławniejszego w Europie kaz-
nodziei Veitha. Z tego przekładu sam osądzi
jaki ma styl słodki i wyborny. Wierz mi pan
co powiem, że to tłumaczenie zrobi epokę w naszej
literaturze kościelnej: jeśli choć jedną naukę przeczy-
tasz i to pojmiesz tę wysoką moję pochwałę.
Nic u nas w tem rodzaju niema: dla tego bez
pytania posłałem, bo pewny jestem że się
podejmiesz druku ze względu na własną ko-
rzyść: proszę pamiętać, że teraz tendencja reli-
gijna i że ta książka przy najmniej w naszych
stronach będzie bardzo pokupna. —

1840
8 Augst

Kijów
Hołowiński

Warunki, od których nie odstąpię mnie nie pozwolono, są następujące. 1. Exemplarz każdy nie może być drożej przedawany jak 10 złotych. 2. Dać autorowi 20 exemplarzy i xiążek na 50 rubli srebrem. 3. Druk ma być taki jak w Kraszewskiego Wspomnieniach. 4. Papier biały welinowy i na początku potoryjsz Obrazek P. Pana w przepysznym sztychu: rozumie się że albo Ecce homo, albo Xtus na krzyżu, albo to było stosowne do męki. 5. ~~Exemplarz~~ Manuskrypt po wydrukowaniu zwrócić raczy ponieważ to dzieło duchowne więc natychmiast chciej oddać do Cenzury Duchownej bo po b… musi to dzieło wyjść na rok nowy 1841. — Jeśli chciałeś kiedy polegać na mojem zdaniu raz wierzyć teraz najwięcej: Zawiązanie tych stosunków z Mężem świetlym wiele Ci korzyści przyniesie. — Zaraz po wydruku tego dzieła przyślij mi Exemplarz, a ja napiszę rozbiór dzieła i przełożę do Tygodnika. Jeślibyś niechciał drukować, to i w takim razie oddaj do Cenzury Duchownej. Proszę, zaklinam natychmiast daj mi w tym względzie wiadomość. i W swoim liście wypisz tych 5ciu warunków i że się zgadzasz na nie, będzie to miejsce kontraktu zastępować. Na miłość Boga nie słuchaj jakich trzpiotów literatów, i nie odmawiaj tego, do czego Cię namawiam jedynie przez chęć dobra dla Pana. Wierz memu przekonaniu, że nigdy nie śmiałbym godzić na twoją szkodę i że znam gust publiczności.

Proszę cię nie odmawiaj, a nadewszystko prędko odpisz, aby można było obmyślić oxy-
… dzieła w razie innego, jeśli nie zechcesz.

J'ai encore une grâce à vous demander, c'est de m'envoyer un prospectus pour Odessa, je veux l'annoncer par souscription, et je proposerai des meilleurs avantages aux souscripteurs — Quand demandez vous pour le 3e vol d'Odessa.

Adieu j'attends de vos chères nouvelles. Votre affectionné

J. Glücksberg

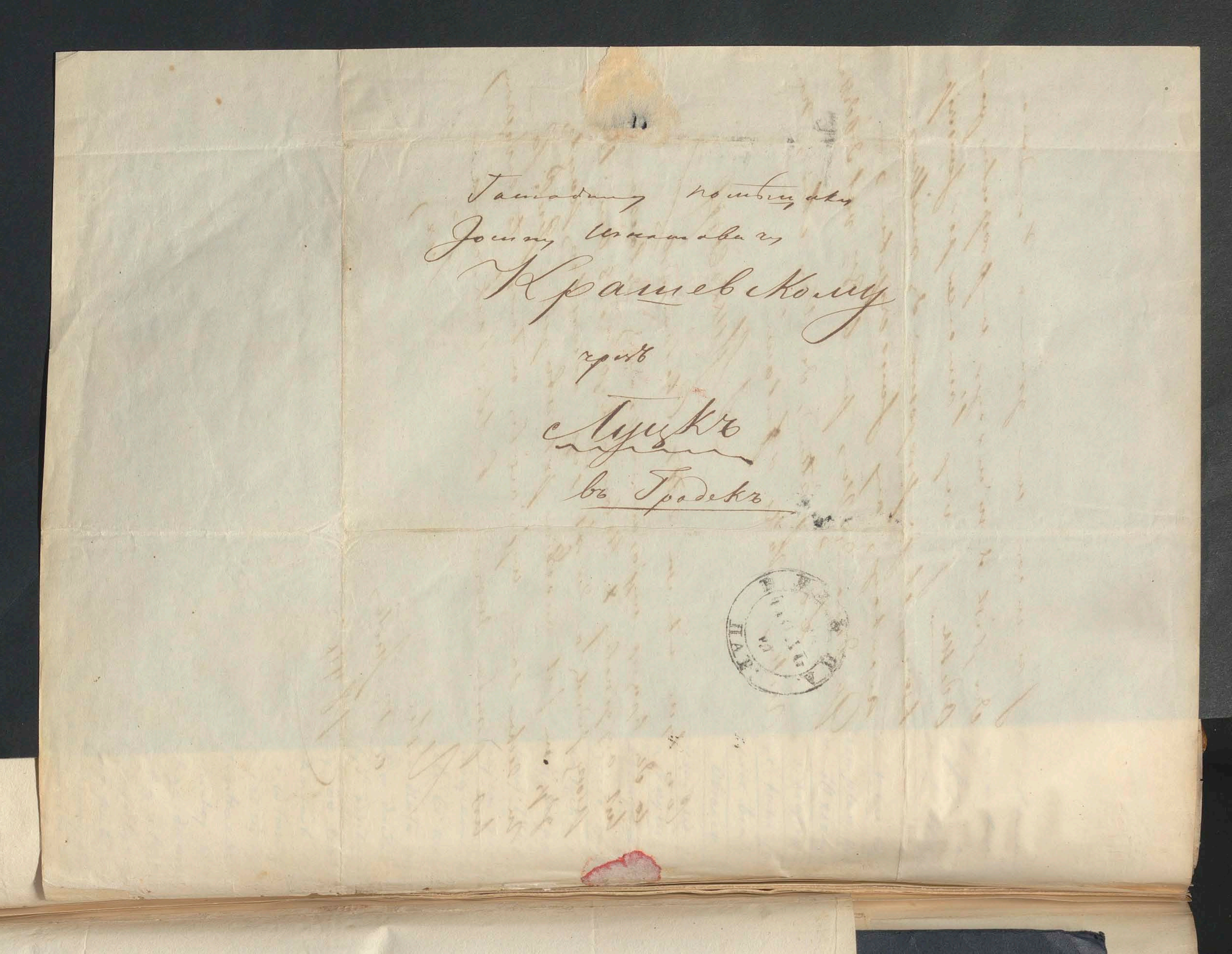
Co się tycze interesu z WW. Chodźkiewiczów, to dla lepszego wyjaśnienia sprawy dołączam list oryginalny X. Hołowińskiego z d. 8 Aug. 18.. proszę jednak o zwrot jego odwrotną pocztą, gdyż mi jest niezbędnie potrzebny — Jeśli Pan nie zechce sam, wyjaśnić tego interesu, to radzę [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Tenż

Wilno

d. 12 Juillet

1844

Господину почтенному
Іосифу Игнатьевичу
Крашевскому
чрезъ
Луцкъ
въ Гродекъ

Wilno d. 10 Marca 1838

200

94

Wielmożny Mości Dobrodzieiu!

Stosownie do Szanownego Pisma Wielmożnego WMćPana Dobrodzieja z d. 28 p.m. tu na dniu wczorayszym otrzymanego, mam zaszczyt przesłać rachunek tego co się pocztą dzisieyszą pod Jego Adressem wyprawiło.

1. Dwa Exempl. Mes prisons par Silvio Pellico à 1. 20 — Rsr. 2 K. 40
1 Ex Muzeum domowe z roku 1837 — . 3 90
(Numer 38–41 wprawdzie przybyły, ale z Cenzury niemam ich ieszcze oddanych, czego [illegible] na przyszłym tygodniu). . — 90
Za przesłanie
z poczty 14 Pacz. rozmaitych należności mieysc — . 1 88

w ogóle Rubli sreb. 9. K 8

Przy piśmie z d. 28 otrzymałem R. ass 25, połowie — . 7 —

Pozostaie do mnie należność Rub. sr. 2 K. 8.

Koncert Humla znayduie się teraz w iednym Ex i kosztuie Rsr. 2 K. 20
Więcey Ex nadeydzie z Lipskiego Jarmarku w Maju
Kwartalnika Naukowego mam 8 Poszytów, czyli 4 Tomy kosztuie Rsr. 12
JWUrbanowskiemu jeszcze d. 6 Lutego r.b. posłałem wszystko co miałem pod ręką, teraz po odebraniu z Cenzury moiego transportu, odeślę i resztę.

Wdzięczny iestem Wielm. WMćPanu Dobrodz. za łaskawą pomoc w zbieraniu do Bibliografii Polskiey materyałów, książki wszelkiego rodzaju, i we wszystkich językach drukowane w Polszcze, albo przez Polaków za granicą, wchodzą w skład Bibliografii Polskiey. Z Lataryi z Panem Bentkowskim i ciągle od Listopada z nim negocyacye, o tytuł, który mi więcey nie może wyyść za Historyą Literatury Polskiey, były przyczyną że Prospekt na Bibliografię dotąd pokazać się nie mógł.

Z winnem uszanowaniem i prawdziwym szacunkiem mam zaszczyt zostawać

Wielmożnego WMości Pana Dobrodzieja

nayniższym sługą

Józef Zawadzki

Proszę obrócić

P. S. Przed samym odeyściem, otrzymałem z cenzury Pisma peryodyczne, i znalezione mię-dzy niemi Muzeum № 38 – 41 dołączyłem, reszta i w Warszawie niewyszła, co iednak nie przeszkadza Panu Dmochowskiemu wydawać Muzeum na rok 1838. Z powodu tey dokładki przybył P. reszcie 1 fl w przyczynia należności 15 Kop. więc będzie należeć 2 R. K. 25.

208

Его Благородию
Милостивому Государю
Іосифу Ивановичу
Крашевскому

3 ф 12 2 л   черезъ Луцкъ.
Ст 20 к   въ Д. Омельно.

При семъ посылка цѣнного 20 Руб. асс.
подъ литерами І. И. К.

1838.
МАРТ
16

202

Wilnodnia 10 Marca 1839.

95

Szanowny Panie!

List Pański z 20 listopada p. r: dawno już rąk naszych doszedł, i wszystkie zawarte w nim życzenia, po części uskutecznione zostały, przez zapisanie dzieł przez Pana wymienionych, ale wstrzymywała mnie od odpowiedzi na to pismo pomiałkie chęć obszerniejszego wdania się z Nim w korespondencję i razem przypomnienia się znajomości chociaż krótkiego w 1820 r: uniwersyteckiego koleżeństwa. Żay dobrej chęci stanęło na przeszkodzie wypadek do mnie okropny z gonu ojca mojego, którego życie tak ściśle ze szczęściem mojem połączone było; teraz dopiero otrząsnąwszy się z wielu zmartwień i kłopotów, znalazłem sposobność napisania do Pana i z niej korzystać nie zaniechałem.

Między innemi przyczynami i ta mną jeszcze powodowała, że chciałem ponieważ sprostować opinję Pańską, acz słuszną i krzywdzącą ś. p. ojca mojego, któremu jednakże jego zasługi jako dla literatury naszej, księgarstwa a nadewszystko drukarstwa tak do wysokiego doskonałości stopnia doprowadzonego jego staraniem, nikt zaprzeczyć nie może. Wiem że młody, kwitnący, rozwijający się talent Pana, obudził wiele pokątnych nieprzyjaciół, wielu niewczesnych krytyków gniewnych za obalane przez Pana przesądy... które ci oni dawniej ślepo trzymali, przyznaję że i pismo

pod tytułem Wizerunki, dla rozkrzewienia gustu
do czytania pożyteczniejszych rzeczy przez ś. p. ojca m-
jego przedsięwzięte, lecz często nietrafnie przez P. S-
dłowskiego wydawane, niekiedy niesłuszną krytyk-
lub złośliwemi docinki przeciwko Pana wymierzyło; a
że redaktor coś stronniczego niedorzecznego w piśmie u-
mieścił, czyż za to solidarnie drukarnia czynić się ma
współwinnym, czyż ten ostatni ma prawo pod swoją
cenzurę brać artykuły redaktora i według swego widzi
misię odrzucać je lub przyjmować, czyliżby i Pan sa-
oddawszy coś takiego do druku zgodził się żeby artykuł
pański najprzód krytyce drukarni i nakładcy uleg-
Jeżeli więc czasami zdarzyło się żeś Pan widział się
niesłusznie w Wizerunkach napastowanym, przypisz
to tylko samemu redaktorowi bez najmniejszego udziału
w tem ś. p. ojca mojego który nie miał żadnego po-
wodu być Pana nieprzyjacielem. — Daruj mi Pan
że mało lub wcale nieznajomy ośmieliłem się
czynić zarzuty i prostować J.W.go zdanie, ale właśnie
dla tego że szanuję Pana wysoce cenię, iż dbam o J.W.go
opinię, że pragnę przychylności tyle już literaturze kraj-
zasłużonego pisarza odważyłem się na ten krok który
po szlachetności Pana sądzę, bo wierzę żem uczynił to jedynie
w celu usprawiedliwienia pamięci tyle mi drogiego ojca, spodziewam

się że za złe wzięty mi nie będzie. — Pominę że czyta-
tem, w jednym numerze Tygodnika Peterb: gdzie wspom-
nienia Pańskie o Wilnie zamieszczone były, między inne-
mi i zdanie o księgarstwie wileńskiem, albo raczej o księ-
garzach i nakładcach w tem mieście, którym Pan bez wyjątku
zarzucałeś że nic prócz dzieł jałowych nieużytecznych dla litera-
tury, a tylko korzystnych dla swoich widoków pieniężnych wydają
w liczbie tych drukarnię i s.p. ojca mojego (nazywając Pan razem obu
wiarygodnym Pan Z.) zamieściłeś; ale w tenczas zapomniałeś Pan Dobro-
że mówiłeś o człowieku który ze wszystkich artykułów prze-
niego drukowanych w 35cio letnim jego zawodzie, zaledwie 2/5
dla spekulacji handlowej a 3/5 wyłącznie dla dobra i korzy-
spółziomków swoich wydał. Dość jest przejrzeć katalogi jego dzieł
nakładowych a najjaśniej się o tem przekonać można;
także to koszta poniesiono na wydanie uczonych badań p Joa-
chima, a jakże niewiele a raczej żadnej pod względem finanso-
wym odniesiono z nich korzyści. Lecz dość tych szczegółów na-
cji, opinia ta jaką s.p. ojciec mój u spółziomków swoich
i wdzięczności zasłużył sama go nadal bronić będzie, pa-
mięć zostanie jego dla kraju nie zaginie i to jest co mnie wo-
biernym położeniu moim po stracie najlepszego ojca pociesza.
Kiedy ile mi się zdaje już ojca mojego przed szanow-
nym Panem, nie chcąc go bynajmniej w niczem obrazić,
usprawiedliwiłem, przystępuję teraz do drugiego celu listu
mojego, a tem jest żeby Pana zapewnić i przekonać iż
jeżeli dotychczas w drukarni naszej żaden płód talentu Pań-
skiego nie był drukowany, nie pochodziło to z uprzedzenia
ślepego przeciw Panu, lecz jedynie ze zbiegu różnych okoliczności,

już to z powodu zajęcia drukarni innemi przedsięwzięciami, już to wielkich nakładów i przygotowań do ważnego dzieła Obrazu Bibliograficzno-historycznego Lit: Pols[kiej] który się teraz drukuje, już nakoniec i z powodu wyjścia pism tak niestosownego i niedorzecznego parlamentarza jakim był Pan Redaktor Znicza z którym nigdy [illegible] nie[…] nabytodo [illegible] trafić. — Jeżeli więc na przyszłość po[…]ba się Panu coś ze swoich płodów w naszej oficynie drukować, niech Pan otwarcie w każdym razie ze m[ną] skomunikuje się z podaniem warunków, a ja będę starał[…] zaufaniu pańskiemu odpowiedzieć. Szczególniej pra[gnął]bym żeby kiedyś historya Wilna tyle ważne dla historyi […]wej nawet dzieło, była u nas wydrukowana z tą poprawn[ością] textu, czystością druku i ozdobnie, na co dzieło tego [pod] wszech miar zasługuje. W takim razie wypadałoby [je] na nowo przedrukować i zrobić już jednostajną pięd[zi]ę[…].
Przy zaczęciu druku tak ważnego dzieła jakim jest Obraz b[ibl:] hist: Liter: Polskiej, mocno bylibyśmy wdzięczni Panu gdy[by] nas swoją światłą radą i pożytecznemi uwagami wspier[ał]. właśnie w tym celu redaktor nasz Pan A Jocher pisze d[o Pa]na i JWPo zdania zasięga. Przy liście niniejszym j[ego] pełt załączam. — Za wiadomość o Panu Trębickim s[zcz]erze dziękuję, już zniosłem się z tym literatem i mam nad[zie]ję że nam swej pomocy nie odmówi.
Spodziewając się rychłej odpowiedzi od Szanownego Pana, pr[oszę] żebyś chciał przyjąć wyraz rzetelnego szacunku i poważani[a] z jakim zostaję najniższym Sługą JWP
Adam Zawadzki

P. S. Obraz Bib: hist: Lit: Pols: zaczyna się
od Literatury i Filologii starożytney.
nastąpi potem Filozofia, później
Teologia, Ascetyka, wiadomości ciekawe
o Bibliotekach etc.

Przyjaciela Ludu teraz nie mam, ale za 6 ty-
godni, będę go mógł dostawić Panu.

Jak tylko z Królewca nadeydą żądane przez
Pana Dobr: dzieła niezwłocznie mam nadesłać
ich Panu.

Firma Księgarni naszey zarowno jest
ta sama, przeto Pan Dobrodziey jak
dawniey raczy adresować do Księgarni
Józefa Zawadzkiego.

Adam Zawadzki

1832
13
ЯАР.

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi J. Kraszewskiemu
MMPanu Dobrodziejowi
przez Luck
w Omelno.
gub: Wołyńska.

2 10

1

Wilno dnia 21 kwietnia 1839

17

Szanowny Panie!

Przed trzema dniami otrzymałem pismo Pana z dnia 26 m. czytałem go z miłem uczuciem i pociechą; cześć i pochwała oddane zasługom ś.p. ojca mojego ze strony Szanow: Pana są milsze sercu mojemu nad wszelkie inne. Oddawna przyznam się miałem już jakiś pociąg, jakieś przywiązanie dla młodego talentu, a teraz winszuję sobie żem powziął myśl szczęśliwą wejścia w bliższe stosunki z Panem. — Cokolwiek z pod Jego pióra wyjdzie z miłą przyjmę ochotą i zawsze będę się starał żeby powierzchowność wydania, więcej jak dotąd z pismami pańskiemi się działo, wewnętrznej wartości odpowiadała.

Historyją Wilna, jeżeli tylko ona będzie już przygotowana do druku, mógłbym zacząć w miesiącu wrześniu; w nowej edycyi wypadnie dać ze 2óch rycin, a przynajmniej choć jedną do każdego tomu, bo u nas tego rodzaju przynęty w książce historycznej są potrzebne. Przedmioty tych rycin sam Pan Dobr: wybierz i mnie wskaż albo zkąd to z którego mapy je wziąść, albo mi rysunki przyszlij. — W odpowiedzi swojej na to moje pismo, racz Pan Dob: mnie uwiadomić, czy koniecznie trzeba Hist: Wilna na 6 tomów podzielić, czyby nie dogodniej było nieco większe zrobiwszy we 4ch zawrzeć, zwłaszcza że czcionkę i format nieco większy bym nadał. Co do warunków, ofiaruję Panu Dobrodz: za to dzieło Rub. sr. 250 i pewną liczbę Exemp. np: 25 lub więcej na dobrym pap:; jeżeli by te warunki były niedogodne dla Pana proszę mnie otem otwarcie uprzedzić; pragnąłbym bowiem, aby nasze stosunki otwarte i szczere były, i żebym Mu najmniejszego powodu do nieukontentowania nie dał. Rzetelności i szczerości

są to dla mnie dwie najmilsze cnoty które po ś.p. ojcu
moim odziedziczyłem. — Gdybyś na przyszłość Pan Konstanty
się nad moje warunki [illegible], nie wezmę tego Mu za złe
kiedy kogo innego nademnie przeniesiesz, ot tylko to każdy mniej
najmniejszy starać się będę, żeby na Jego zaufanie i szacu-
nek zasłużyć.
Historya Litwy takie o jakiej Pan zamyślasz, byłaby
wielce dla kraju naszego pożądaną; w ściślejsze i właściwsze
się ujęta granice, po odrzuceniu mnóstwa domysłów
podań bajecznych, podzielona na części, z których pierwsza
że tak powiem byłaby malowniczą, 2° jak Pan powiada
dla krytykę faktów zawierała, zadowoliłaby więcej czytelni-
ków, zwłaszcza że cena wtenczas umiarkowaną być mo-
że. Hist: Lit: Narbutta, jest nadto obszerna, nadto mało
krytyki zawiera, wiele nawet zupełnie Lit: dziejom obcych
wiele nudnych domysłów, rozwlekłych przytaczań, których
pierw. Tomy są [illegible]; te to są przyczyny a najbardziej
wysokość ceny, że dzieło to mające jednak z [illegible]
zostały, w tak nielicznych rękach się znajduje. Już w
przeszłych latach, zwiedzając prowincye dawnej Polski w
celu bibliograficznym, słyszałem zdanie wielu literatów i
miłośników, którzy Hist: Litw: właściwszej i krótszej jak N.
była bardzo życzyli, Historja Pana mam nadzieję że
oczekiwaniom wszystkich odpowie. Jak tylko więc praca
ta bliższą będzie ukończenia, racz Pan mnie więcej z niej
oznajmić i planu i objętości ściślejsze dać wyobrażenie,
druk niezwłocznie wtenczas może być rozpoczęty, a warunki
znowu otwarcie będą zaproponowane.

verte

Dzieła jakie dla Pana zapisałem już wyszły zapewne
z Królewca, tylko powodzie i zła droga, niedozwalają im
przybyć do Wilna, jak tylko je otrzymam natychmiast
pocztą do Omelna nadeszlę. – Ponieważ Pan w pracach
swoich, wiele wiadomości z Archiwum Królewieckiego taj-
nego zasięgać musisz, przeto donoszę Mu że mógłbym i
w tém jeszcze być pomocnym, gdyż P. Voigt Dyr: tegoż
Archiwum jest mi osobiście znajomy i z wielką uprzejmością
w 1835 r: wszędzie mnie w niem oprowadzał, obiecując wszelkie
wiadomości, i pomoc gdybym ich kiedykolwiek potrzebo-
wał. – Archiwum tajne, jest jak najstaranniej w
porządku chronologicznym ułożone i utrzymywane; prócz
tego Dyplomata (Urkunde) każdej prowincyi mają swój osob-
ny układ, tak że każdego czasu wszystko bardzo łatwo może
być wynalezione. Jeżeli więc Pan cokolwiek w tym wzglę-
dzie zażądasz, zgłoś się tylko do mnie, a ja wszelkie komunika-
cye ułatwię.
Za przyjęcie chętne udziału w Obrazie hist: Lit: Pols:, naszem
Mu jesteśmy obowiązani, P. Jocher napisze osobno o tem do
Pana Dob: przy przesłaniu 1go zeszytu który za tydzień prasę
opuści, i najlepiej Go z planem dzieła i porządkiem redakcyi
obezna.

Przepraszając Pana za długą i może nieco nudną gada-
ninę w jaką rozwlekłem się wdając się w tem piśmie, ocze-
kuję rychłej odpowiedzi i polecam się przyjaźni
i nowej znajomości Pana Dobr:
przychylny Sługa

Adam Zawadzki

103

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Ignacemu
Kraszewskie-
mu

przez Łuck
w Omelno
gub: Wołyń

Страховое

ВИЛЬНА
1859
АПРѢЛ
23
ДЕН:

Wilno 25 Maja 1839 roku

207

98

Szanowny Panie!

Niewymownie jak się ucieszyłem z listu Pańskiego z
11 t.m. (zapewne przez omyłkę 11 apryla) który ten przed trze-
ma dniami ale już po odesłaniu prośby ostatniej otrzy-
małem. Wyczytałem z radością z niego że moje na-
dzieje nie zostały omylone, że Pan Dobr: tak otwarcie ze
mną zaczynasz postępować jak sobie życzyłem i że nadal
stosunki nasze coraz przyjaźniejszy nabiorą barwy. —
Już proponując w ostatnim liście moim Panu za
Hist: Wil: rb 250, powiedziałem z góry że to nie jest ulti-
matum, i że oczekuję w tym zdaniu Pańskiego z odwo-
tem, i że oczekuję w tym zdaniu Pańskiej z odwo-
tę więc zgodziłem się na podane przez Pana warunki i
stosowując się one co do joty wypełnię. Oprócz 20 żąda-
nych exemplarzy możesz Pan Dobr: nawet na welinowym
papierze nie jeden, ale i pięć ich otrzymać. Co do zaręczenia
zaś, żadnego ze strony Pana nie potrzebuję ani żadnych
formalnych opisów, dobre są one między ludźmi fałszy-
wemi, między nami byłyby zbyteczne; imię Pańskie
jest dla mnie dostateczną rękojmią; 40 letnie niezma-
zanej prawości w zawodzie typograficzno księgarskim u-
Kochanego ojca mojego i dla Szanownego Pana na zaręczenie
wystarczy. —
Pieniądze odeszlę Mu wtenczas kiedy tegoż zażądasz, i jak
tylko 17 tom będzie mi nadesłany, zrobiemy jeneralny
obrachunek, odciągnąwszy od przeznaczonej summy zools-
co się będzie już należało za usiążki, a resztę albo częściami
albo razem Panu exmittuję, według tego jak mi to
Pan Dobr: polecisz.

A, Historyi literackiej zapo

seryo pomyślemy jak tylko do Roz. Hist. Wilna ukończy[my]
Jedną tylko jeszcze ~~w tym~~ w tym względzie zapytanie do Pana
Dobrodz: oto co będzie z temi panami prenumeratorami
na 6 T. Hist. Wilna, 17[illegible] którzy zapewne na odgłos nowej edycyi
kompletnej zjawić się zawsze z pretensjami, niech mi
Pan napisze jak trzeba będzie ich zbywać lub co im
odpowiadać wypadnie, mnie się zdaje iż oni powinni
mieć pretensye do swoich kollektorów którzy za
podpis zawsze w takim razie odpowiadają, resztę by
oczekiwać w tej mierze dyspozycyi Pańskiej.

Spisu potrzebnych dyplomatów z tajnego arch[iwum]
z Królewca, ~~[illegible]~~ tylko otrzymam, niezwłocznie
znosić się z Panem Voigtem i wyjścia ich sp[…]
będę, aby się rzetelnie i w tym względzie porozum[…]
być może Panu Dobrodz: który tyle dla historyi d[…]
swej prac podniesie.

Co do dzieł malowniczych, trudno z niemi sprawa
gdyż tak dobrze tanich a ozdobionych jednak pięk[nymi]
rycinami nie posiadam; wybrałem więc tylko tyl[e]
ile mi się zdają najpiękniejsze; gdyby się jednak
podobały możesz mi je Pan Dobr: odesłać, dając
na to baczenie, żeby starannie i zwrócono były opakowane
Między pozytywkami się dzisiaj książkami, znajd[zie]
Pan i Przyjaciela Lauda Roll V. Tom. i wypisy Polskie
w Lesznie wydane, które pod względem histor: lit: nie są bez
interessu; (do dzieł malowniczych dodałem jeszcze
polskim języku w Lipsku wydaną Kronikę Napoleona
której tłumaczenie chociaż nieszczególne, jednak pom[…]

jest pierwszą historyą tego wielkiego człowieka, w naszym języku, zostawiając na uwagę.

Pierwszy poszyt hist: liter: posyłam teraz Panu Dobr: obecnie on zapełnia Pana z naszym planem, a następnie i sam Pan Jocher w tym przedmiocie obszerniej do Niego napisze. Bardzobym był wdzięczny Panu, gdybyś do tygodnika Petersburskiego, coś o tym pierwszym poszycie i o całym dziele napisać raczył, sąd Pański spodziewam się trafny będzie.

Sekret o [illegible] zbycia hist: Wilna jak najściślej dochowam, będę milczał o tem jak [illegible]

Ciesząc się że się przyjacielem moim [illegible],
zostaję wzajemnie z szacunkiem
JWPana przyjacielem i sługą [illegible]

Adam Zawadzki

P.S. Teraz do rachunków:
Dzisiejszą pocztą posyłam Panu:

1. Voigt Geschichte Preussens. 8 Band	Rs 27.	
1. Lindenblatts Chronik —	Rs 1	kop 90.
1. Historya Narbutta Tom 3. 4. 5. à Rs 3 70.	Rs 11	kop 10.
1. Przyjaciel Ludu V Tom. —	Rs 1	kop 80.
1. Wypisy Polskie [illegible] —	Rs 1	90.
1. Promenades d'un artiste 2 vol. à 6 —	Rs 12	—
1 Voyage autour du monde 2 vol. —	Rs 12	60 —
1. Kronika Napoleona Bonaparte	Rs 4	k 50.
Razem	72	k 80

Przysłane przez Pana Ass. 50 z [illegible] 24 Sept: pr. 97: czyniące Rs 15. pozostaje więc Rs 57 k 80 } później od Hist: Wilna odtrącić się porto przesłane po Rs 5 k 80. }
Rs 63. k 60:

Wielmożnemu JMci Panu
Józefowi Ignacemu
Kraszewskiemu
34 r. 17 / 2
przez Łuck
въ Омельно
w Omelno
gub: Wołyń.
при семъ следуетъ посылка на
200. Руб: ас. подъ знаками: J. J. K

1839. МАИ 16

Wilno 12 Lipca 1839.

Nie zmaży pewnie to winy że na oba szanowne listy Pańskie, jeden 16go drugi 20 Czerwca, tak późno odpisuję; wszystkie bowiem jak najprędzej ważne korrespondencye ułatwić; ale ta szara niegodziwa napaść najpodlejszego z ludzi P. Żukowskiego nauczyciela gimnazyum, oderwała mię od wszystkich zatrudnień i zmusiła szukać ocalenia środków usprawiedliwienia się sobony. Dziś wiedy już nieco spokojniejszy jestem, pospieszam z odpowiedzią, i najprzód dziękuję za obietnicę artykułu w Tygodniku Petersb: a potem za przygotowanie 1go Tomu Hist: Wilna do Druku. — Ponieważ P. Zwir tak się pięknie z Panem obszedł, przeto wszystkich prenumeratorów którzy z podpisem Pańskim uważą mi bilety biorę na siebie, niechciałbym bowiem żebyś w swoich exemplarzach jakiś miał uszczerbek, a tych co podpiszą Zwira za przesyłką odeślę do tego co podpisał. —

Oświeci redaktora Przyjaciela Ludu nie nie wstydzatem, ale owszem miam wiadomości chociaż nie oficjalne że to pismo nadal wychodzić nie przestanie; za kilka dni będę miał koll 3ci, 4ty a może i drugie półrocze tego roku, i nie zaniedbam nadesłać je Szanownemu Panu. Kwartalnik i Pamiętnik naukowy przestały wychodzić

dla

braku dostatecznej liczby prenumeratorów które-
noszemu kraju tylko zawsze z początku w znacz-
nej liczbie się zgłaszają, a potem dezertują do
go pisma które na nowo ogłoszonem zostaje; gdy-
by ktoś co rok pod innym tytułem wydawał
pismo, może by wtenczas wiele publiczno-
[illegible] potrafił. Wizerunki takie
miałby ten sam los, gdyby tylko na prenumeratę
liczono, które nigdy i potemu kosztów nie pokryje
ale my mamy nadzieję na przyszłość, że pos[...]
nej każdej seryi zbiór ten skwapliwszy jest [...]
pewny. — Pański artykuł o Klonowiczu z ukło-
nością przyjmuję i pobiłem go umieścić w 8[...]
N[ie] bieżącej seryi, będzie on ozdobą naszego pisma
a przez wdzięczność posyłam Panu kompletny
zbiór Wizerunków, zapisując nadto Pana na ciągłego [...]
pierwszych 6ciu Numerów żółtej seryi, teraz nie mogłem
tuż, bo już ich sami nie mamy, ale [...]
niem je napowrót z Warszawy nieomieszkam
nadesłać do Omelna.
P. Urbanowskiemu nie należą się żadne książki, wszystkie
co żądał posłałem d. Marca z rachunkiem, a odtąd żadnej
wiadomości nie otrzymałem ani od samego P. Urbanowskiego
ani od P. Cieślików. Niech Pan też z łaski swojej raczy

a moja dowiedzieć czy ten transport z Morea do-
szedł. wiernie rąk j[ego], jeżeli nie trzeba o to u
P. Komissarza upominać się w Katalogu.

Po odebraniu Promenades Drzazgowskie zł Poński
odebrać R S 51 k 60 wynosi.

Wszystkie rady Pańskie co do druku Hist: Wilna wie-
nie wykonam; sposób umieszczenia na końcu
notat (pièces justificatives) jest wielce chwalebny
gdyż nie morduje się uwaga czytelnika odsyłacza-
mi, i kolumny pełne uczciwszej wyglądają;
Francuzi zawsze tak drukują swoje historyczne
dzieła — Plan Miasta Wilna czy wy-
padnie powiększyć, czy tak jak na pańskim
rysunku zostawić, niech mi Pan da wiedzieć, Portret Ł-
lelewel kończę zdjęcie z obrazu Dominikowskiego, ale mi się zdaje
że Zaleski najlepiej i najpodobniej robi, zresztą
pomówię o tym z tutejszym Litografem P. Kluczowskim,
któremu zawsze wszelkie roboty litograficzne powie-
rzam. O Portrecie Zygmunta Augusta pomówię z tu-
tejszymi literatami, może mi kto i dobry portret wskaże,
jeżeli zaś nic nie znajdę to już z Rotterowego skopiować
każę. Zapytam P. Kluczowskiego czyby nie można odbijać
Portretów tych na chińskim papierze i później przykle-
jać

na złoy oraz nym wygotowym białym, przez co ry-
ciny daleko świetniey wyglądaią i nabieraią po-
dobieństwa rycin na stali rznietych. Następną
pocztą przeszlę Panu Dob: arkusz papieru na
nim się będzie drukowała historya Wilna, a z tego
Pan Dob: o formacie i białości mieć wyobrażenie

Katalożek nowszych ponowuch książek ...
przyłączę do poczty, a przy tym liście notatkę de
moich brukselskich nowości załączam. Pamiętnik ...
Pan Dobrodziey, no te książki nie przysyła, wszystko to wszystko
jedno, odpiszę się one od Hist: Wilna.

Ponieważ lubię w każdym razie szczerość, przeto niech Pan Dobr.
dowie/ żytą razą z nią wyjeżdżam, wymówiliśmy sobie wzaiem-
że nasze stosunki na niey opierać się będą. Oto chciałem się za-
pytać P. Dobrodzieja, jakim sposobem, warunki naszego układu
co do Hist: Wilna co do joty doszły do P. Glücksberga, który opowia-
dał o tym P. Lechowi Korrygującemu księgarni, a od którego ja
nareście się dowiedziałem o szczegółach całey tey gawędy. Ota
Jakoby Oyciec Pański w Piśmie czy w innym mieyscu wallen
traktach, dał się z tym słyszeć, że Pan Dobrodziey odstąpił mu
za 100 # Hist: Wil: i że na tym układzie oszukał się gdyż summę
honorifikacyjną Oyciec Pański mówił za nadto małą; prawdaż to! niech
P. Dobrodziey raczy mnie o tem objaśnić i zaspokoić moje sumnienie
gdyż niechciałbym żeby Pan Dob: miał kiedykolwiek układ
ze mną żałować, jakbym pragnął żeby praca Pańska przynosiła wyna-
grodzenie była. Jeszcze raz przeprosiwszy za otwartość moję i polecam
się Jego względom i Przyjaźni gorliwy sługa Adam

Alphonse et Juliette par Mme Mélanie Valdor 2 vol. in 18	2	40
Amante et Mère par P. Jacob Bibliophile 2 vol in 18.	2	40
Arthur par Eugène Sue. 2 vol in 18	2	40
Au Pied des pyrénées Nouvelles Béarnaises par l'auteur de Natalie 2 vol in 18	2	40
(Les) Aventures du Grand Balzac histoire comique du temps de Louis XIII par P. Jacob (Bibliophile) 2 vol. in 18.	2	40
(Les) Aventures de Victor Augerol (racontées par lui même) 2 vol in 18.	2	40
Bras-de-Fer roman maritime par Jules Lecomte 2 vol in 18.	2	40
(Le) Colonel Richmond par Jul. de Saint-Felix 2 vol. in 18	2	40
Deux Années d'Illusion par Hipp. Baudot 2 vol in 18.	2	40
Don Quichotte de la Manche par M. Cervantes Saavedra traduit et annoté par L. Viardot ~~2~~ 4 vol. in 18	4	80
La Folle Vie par A. de Calvimont 2 vol in 18	2	40
L'Inconstance par Hipp. Lucas 2 vol in 18	2	40
Le Marchand du Havre histoire contemporaine par L.P. Jacob Bibliophile 1 vol in 18.	1	20
Juliette ou Une Bonne Fille par L. Guerin 2 vol in 18.	2	40
La Maison Nucingen. La Torpille par Balzac. 1 vol in 18	1.	20
Le Maréchal de Saint-André par J. Brisset 2 vol. in 18.	2	40
Ruy-Blass par Victor-Hugo 1 vol in 18	—	70
Les Rivalités en Province par H. de Balzac 1 vol in 18.	—	75

X Quinze Jours au Sinaï par A. Dumas 2 vol. in 18 — 2—4

Spiridion par George Sand. 1 vol in 18 — — 1—2

X Souvenirs de M. Berrier doyen des avocas de Paris de 1774 à 1838. 2 vol in 18 — — 2,40

325

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Ignacemu
Kraszewskiemu
WWPanu i Dobrodzieiowi
13 ƒ 92
7 + 50 przez Łuck w Omelno-
1 @ 40 gub: Wołyńska
при семъ слѣдуетъ посылка
на 40 Руб: асс: подъ знакомъ J. J. K.

Wilno 20 Lipca
1839.

Stosownie do obietnicy danej Łaskawemu Panu w przesz-łym liście moim, posyłam dzisiejszą pocztą 2gi Zeszyt Bibliografii zawierający Noty historyczne i biograficzne do literatury starożytnej, które jak się spodziewam nie tylko dla uczonych ale i dla większej porcyi czytającej publiczności interes mieć będą. Jeżeli więc Pan Dobrodz: będziesz łaskaw, to racz teraz i do Tygodnika Poznańskiego coś o moim przedsięwzięciu napisać zwłaszcza że Oddział 1. Lit: Star: już kompletnie stanowi całość. Za artykuł w Tygodniku Peterbur: najczulsze składam podziękowanie, przeszedł on nawet moje oczekiwanie, jego bezstronność, światłe ocenienie wartości tego przedsięwzięcia, zjedna mu więcej stronników niżby tego przesadzone pochwały i szumne panegiryki dokazać mogły. Tym bardziej że w Krakowie niechętne głosy i zazdrosne zaczynają się odzywać przeciwko nowej Bibliografii.

Z Poznania miałem niedawno od J. Józefa Łukaszewicza wiadomość, że Przyjaciel Ludu nie ustanie wychodzić, gdyż po śmierci P. Jana Poplińskiego teraz Łukaszewicz, wziął na siebie redakcyę. Prócz tego wychodzą w Poznaniu Autobiografia Wybickiego i Pamiętniki Stan: Alberta Radziwiłła, które po ich wyjściu otrzymam i P. Dob: niezwłocznie nadesłać. — Załączam

tanie oskusz papieru na jasnin Hist: Wolnu my-
drukowani, i jeden Tom Kiatobr: dla pokazania fo-
druku który się w tejże Hist: Wolno użyje.
O wszystkiem bydź owelli'wot uwiadomić od Lo-
wego Pana, miałbym coś więcej do pisania a
poniewasz poczta odchodzi, przeto muszę koń-
czyć list i życzyć Panu dla którego pozostaję
ciągle z szacunkiem szczerą przyjaźnią
Adam Zawadzki

P.S. Poszlam Panu także:
1. Swidrygail von Kotzebue który takie
z Lipska otrzymałem

515

Wielmożnemu Jmc Panu
Józefowi Ignacemu
Kraszewskiemu

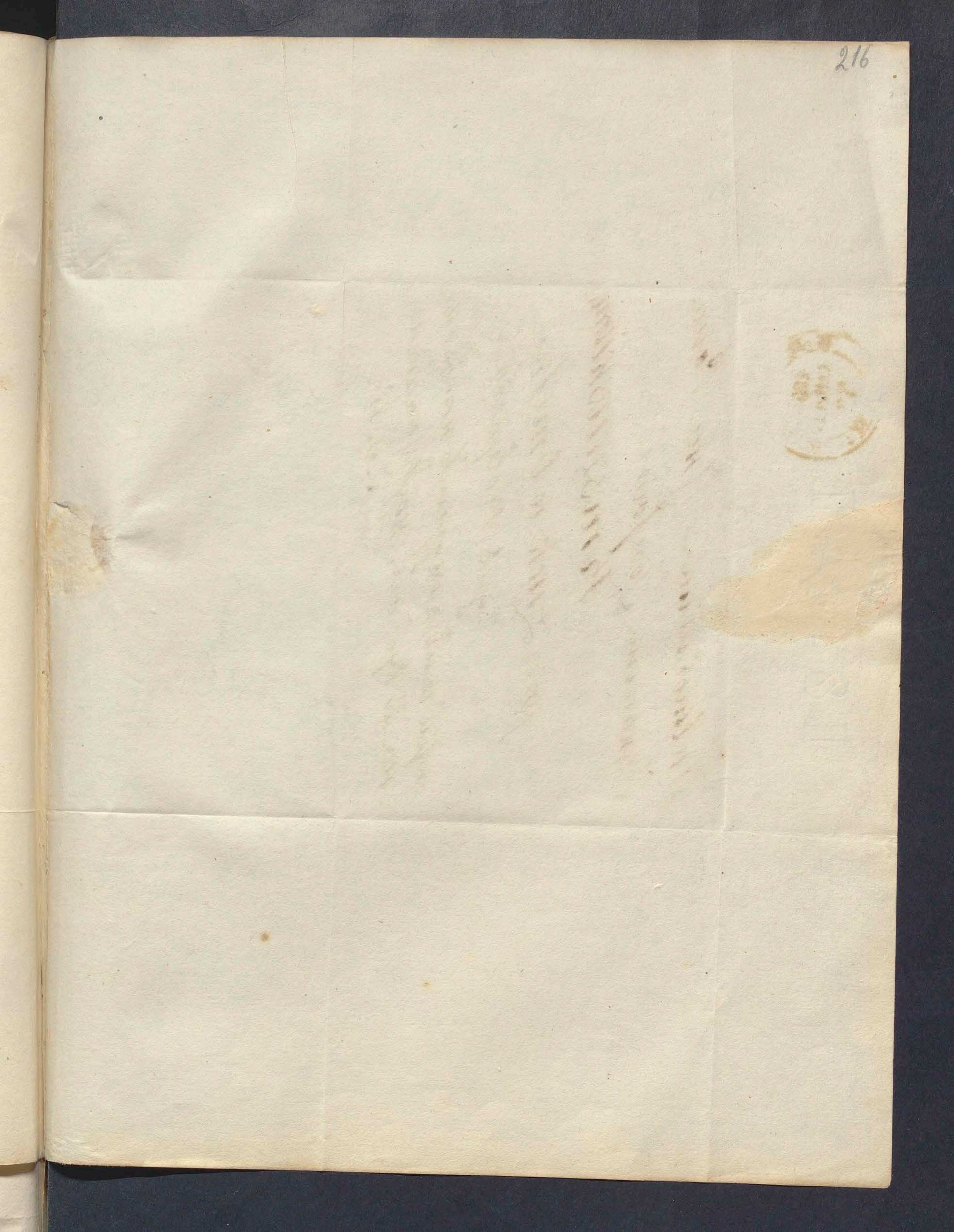
2 f 12
1 f 50 przez Łuck
2 f w Omelno
gub Wołyńskiej

посылка при семъ следуетъ
на 5 р. асс. съ двумя знаками J. J. K

1839
ІЮЛЬ
5

Wilno 27 Lipca 1829

Dzisiejszą pocztą mogę już Szanownemu Panu
i Przyjacielowi Ludu przesłać Roku 3ci i 4ty po
Rs 3 k 60 ogółem Rs 7 k 20 z przesłaniem prze-
sto Rs 8. które do Pańskiego debetu zapisa-
łem. Pierwszego i 2go roku tego pisma już nie
mogę zupełnie dostać nie można a 5go 2gi Tom
za miesiąc będę mógł nadesłać Szanow: Panu.
Ostatnie razy przesłany Swidnigoil v Kotze-
bue właśnie 45 k sr: w rachunku Pańskim u-
mieszczony został.
Artykuł o Klonowiczu już się drukuje i za ty-
godnie w 8mym Numerze Wizerunków ukaże-
się; Pan Szydłowski bardzo kontent z tego obrazu
[illegible] i bardzo byłby wdzięczen za takich wię-
cej, nowe pismo nabyłoby przez to większej wzię-
tości.
Czekam odpowiedzi na moje przeszłe listy a
szczególniej informacji co do rycin do Hist. Wilna
i tymczasem żegnam Szanownego Pana i pozostaję
dla Niego zawsze z jednakową przychyl-
nością i Przyjaźnią
Sługa Adam Zawadzki

216

Wielmożnemu Jmć Panu
Ignacemu Józefowi
Kraszewskiemu
4f. 12 2 8 90
Q 25 przez Łuck w Omelno
gub Wołyńskie
при семъ ассигнацій посылка
на 25 Руб: асс. подъ знаками
І. І. К.

Wilno 24 Sierpnia
1839

Bardzo przepraszam Szanownego Pana za moję
opieszałość w odpowiedzi na Jego dwa listy z 25 i 27
lipca, ale tej zwłoki nie tak opieszałość jak raczej
mnogie zatrudnienia a po części i kłopoty od mojego po-
wołania nieodłączne były przyczyną; i na przyszłość for-
malną obiecuję poprawę. Tym razem przystępując
do właściwej odpowiedzi, donoszę Panu Dob: że Teks-
pisu Tomu 18° Hist: Wilna już o tej [illegible], wraz
pół z należącemi do niego rycinami i jak tylko z umy-
ry odbiorę druk natychmiast rozpocznę w formacie takimże ja-
ki się znajduje w Konkliach Bielobrz: i drzeworytami [illegible]
zwanym. Jak miarkuję tom ten 17 o około 34 arkuszy
druku zawrze; rodzaju widzieć my następne będą obszerniej-
ne my egzemplarze, żebym stosownie do tego cenę prenume-
raty mógł ustanowić. — Co do rycin zdaje mi się że
plan Wilna portret Aleksandra Jagiell: i Zygmunta Aug.
jako tom tego panującego w owym mieście i który-
rego życie ono dość ważną gra rolę, będą tym razem dos-
tateczne do tomu 19go gdyż więcej rycin znacznieby wy-
danie podniosło. Ale że to jak widzę taknisz i przeko-
na się że Publiczność płacić umie, wydamy osobno
zeszyt rycin jako portret Stefana Bat: i Zygmunta III których prenume-
ratorom bezpłatnie wydamy w kształcie niby to albumu rycin
jak to ponawia sobie. Chcę żeby ryciny dokładnie były od-
dane i odbite z całą elegancją litograficznej sztuki, pisa-
łem do Drezna, do sławnego Instytutu Litograficznego (li-

P.S. List od P. Jochera za łaską, a jeśli to Panu zatrud-
nienie nie sprawi, proszę bardzo o artykuł o Literaturze Polskiej pomie-
wać już 2 zeszyty wyszły, do Tygodnika Petersburskiego, oprócz tego co dzień to większa
potrzeba już niepomyślne głosy [illegible] odzywać się nawet w Krakowie. Żeden z tamecz-
nych [illegible]

tographische Instituts z zapytaniem coby chciał i jakim-
by sposobem wykonania tey pracy podjąć się mógł,
gdybym się z niemi ułożył, natenczas wypadnie mi
posłać do Drezna rysunki te na miejscu zdjęte p.
Żukowskiego i Uspińskich a same rzeźby po wyrysowaniu
ich do Wilna sprowadzić. Co do wizerunku Zygmunta
Augusta, pisałem do Biblioteki Zakładu Ossolińskich we
Lwowie, czyby się u nich dokładny obraz tego Króla nie
znaydował, przypominam bowiem sobie że zdaje mi
się że ten zakład w 1837 roku widziałem tam posiada-
ny zbiór sztychów, po większej części spółczesnych, przed-
wojennych królów naszych i sławnieyszych rycerzy. Gdyby
się u nich znalazł żądany portret, mam nadzieję że
Łaskawości Kustosza swego zakładu i Pan Pawłowski
Dubkow który mi tyle uprzejmości w czasie mego pobytu
we Lwowie okazali, i teraz swey pomocy nie odmówią, o
skutku mojéj roboty z tey strony po otrzymaniu od-
powiedzi ze Lwowa Pana Dobr. uwiadomić nie o-
mieszkam.
O poprawności Edycyi nayusilniej będę miał staranie, cha-
rakter pisma aż nadto jest czytelny, a nasz zecer
do dobrego nie wyraźniejszych są przyzwyczajeni.
O Prospekt, przynajmniej o szczegóły jego bardzo Pana Do-
brodz. uproszam, chociaż to w prospekcie święto chwalić trze-
ba a Pan Dobr. przy wrodzonej sobie skromności zapewne nie
zechcesz tego uczynić, być jednak taka, ogólne myśli o Hi-
storyi Wilna mnie podać a ja go już po swojemu
przerobię i wydam z potrzebnemi dodatkami.

Przy niniejszym liście przesyłam Panu Dobrodz: resztę należytości za rękopism Hist: Wilen. przepraszając nawet że tego przedtem nie uczyniłem. Rachunek nasz jest taki: Dnia 17/ub. w którym Pan Dob: uwolnił mi Promenades d'un Artiste należało mi Rs 51 Kop 60. do tego dodając reszt Ławdrigach 45 Kop. Przyjaciel ludu Rok 5go; Nr 7. 20 k. przesłanie tegoż Kop 80 — ogółem Rs 60 Kop 5. a że Panu Dobrodz: należało Rs 300; przeto po odciągnięciu tej summy Rs 60 K 5. to co wypada Rs 239 K 95 teraz odsyłam, a w dukatach, gdyż pod ręką innych nie znalazłem. Dukatów jest 81. tego jednego niech Pan Dob: obróci na zabawę kosztowanie straty jaką zwykle się przy zmianie złota na srebro ponosi; gdyby to jednak ten nie wystarczył, uprasza resztę straty zapisać na mój rachunek i mnie o tem donieść, o czem bardzo proszę (bardzo) bo chcę i koniecznie żeby Pan Dob: na mojej wysyłce ani jednego talara nie tracił.

Skończywszy tedy interessa dworskie pieniężne, przystępuję teraz do szanownego listu Pańskiego z dnia 27 lipca; a najprzód składam podziękowanie za dobrą dla mnie uprzejmą i objaśnienie względem honorarium, z którego zupełnie jestem zadowolniony. Nie obwiniałem ja oto Szanownego Pana, domyślałem się że w tym coś niedociągnięcego być musi; ale tylko dla tego do WPana po objaśnienie napisałem, żeby moje sumienie uspokoić.— Przychylność moja dla WPana będzie odtąd jak największa, i daj Boże żebym ją więcej jak w słowach nadal mógł wyrazić.

Żałuję bardzo że Panu Dobrodz: o Słowianinie nic donieść teraz nie mogę, gdyż nie mam go pod ręką, to jednak tylko powiem

że ten Pan Żuliński nie bardzo za tęgiego literata i redaktora

Słowie uchodzi, i nie sądzę żebyś Pan Dobr: miał się trudzić

same dla niego artykułów, które tak dobre pismo jak Tygo[dnik]

Petersburski i Poznański, tak ciotoczenie i przysłowiem

pamiętają. O Przeglądzie Literatur Słowiańskich [illegible]

większą przyjemnością dowiedziałem się, tym bardziej że

sprawny [illegible] krytyk P. Grabowski ma nakładowie

o 1. Słowiańskim przecież niniejszym dobre trzyma

sądzę po jego tłomaczenie Shakespeare o którym

genialny tłómacz Byrona Narzeczonej Abydos bardzo

korzystnie wyjawił zdanie. Bardzo pomyślnego przyszło[ści]

życzę to pismo, do rozpowszechnienia jego przyczynię się.

Tygodnika Poznańskiego P. Wojkowskiego sprowad[ził]

już Ukłanowście exemplarzy z roku 1°. kompletne

z roku drugiego 14 N[ume]rów są one jeszcze w czasie; [...]

li mi pierwszy zatoczenie rok wydadzą, nadeszle Panu [...]

Exemplarz z prośbą żebyś go przyjął w dane odemnie ta[k]

jak go od P. Wojkowskiego otrzymałem. — Pismo

dla wybornych artykułów tak licznych a tak świetny[ch]

współpracowników, jest niezawodnie najlepszem ze w[szys]

tkich jakie się u nas dotąd pokazały lub pokazują; stanęło

ono na równi z najsławniejszemi tego rodzaju revues i Wo[chen]

blattami we Francji i Niemczech. Czesta zgadzam się z Pan[em]

Dobr: że rozdrobianie artykułów bardzo im szkodzi, a co

mnie jeszcze nieprzyjemnie uderza, to ta wielka skłonno[ść]

teraz mania komponowania nowych wyrazów które

często tak dobrze dawniejszemi i już przyjętemi wyrazami mogą być za[stą]

pione. — Co do debitu w Rossyi mógłbym wiele i bardzo wiele do[po]

módz P. Wojkowskiemu, ale niechby starał się od rządu i pismo sa[mo]

stosowniejsze do nowych praw cenzurnych wydawał. Wszakże dla tego można i u[...]

zasyłając artykuły niewinne a drażliwych unikając, wszakże sam Pan Wojkowski przyznał że [...] kilka stałych danie [...] nie pismu przyniosło niepomyślność że polityki tam się nie będzie. [...] do wartości nie doda, ale nas przyjemności uczyniłby i sobie materyalnych korzyści, [...] zostaje z rozpolożeń szczery [...] exemplarzy dla wydawcy wymieniających zostawiam Przyjaciel i szczery Sługa

Adam Zac[illegible]

Vilna le 26 Août 1839

M. Joseph Ignace Kraszewski

doit à **JOSEPH ZAWADZKI**

LIBRAIRE-ÉDITEUR ET IMPRIMEUR.

	pour.	R. Ar.	Co.	R. Ar.	Co.
1	Maison de Nucingen Balzac	1	20	〃	〃
1.	Uscoque par Sand 1vol	1	20	〃	〃
1	L'inconstance p. Lucas 2vol	2	40	〃	〃
1	Scènes de la vie Italienne 2vol	2	40	〃	〃
1.	Monsieur de Midschipman 2vol	2	40	〃	〃
1.	Souvenir de Berger 2vol	2	40	〃	〃
1.	Rivalités en Province Balzac	—	75		
1.	Vieille fille, p. Balzac	1	20		
1	Aventures du Grand Balzac 2vol	2	40		
1	Alphonse et Juliette 2vol	2	40		
1	Shirley Jane p. Marryat 2vol	2	40		
1	Au pied de Pyrenées 2vol	2	40		
	Argt	23	55		
	frais de poste	1	55		
	En tout Argt	25	10		

Joseph Zawadzki

lepsiein ze wy

Wilno 27 Augusta 1857.

W kilka godzin po odesłaniu pieniędzy i mojego listu z d. 24 b. m.
otrzymałem pismo Pańskie z dnia 15 b. m. z którego bardzo rad
jestem, gdyż prośbie mojej co do umieszczania krytyki o Bibliografii
w Tygodniku Poznańskim już zadość się stało; za co też Panu Dobrodz.
najmocniej dziękuję. — Tygodnik literacki o którym już pisałem
Panu w przeszłym liście mam, bardzoby dobrze zrobił, gdyby szedł za
moją radą co do sposobu wydawania i umieszczania w nim artyku-
łów; wszakże największa stąd korzyść byłaby dla samego wydawcy.
Już przeszłego roku gorąco przez czas niejakiś w Poznaniu, zwraca-
łem na to uwagę P. Wojkowskiego, a on przyjmał ~~[illegible]~~ [illegible]
chęć, w jakim razie mu pomoc do rozprzedaży w Rossyi jego
pisma przyobiecałem. 1e Połowę już wiem pewno że tablicy um-
zera porzucił, w drugiem zapewne coś będzie wyrzuconego a nie wiem
co będzie z całkiem drugim bo go jeszcze zupełnie nie widzia-
łem. Jeżeli Pan Dobrodziej będzie wkrótce pisał do Poznania
niech też ze swojej strony poradzi Panu Wojkowskiemu że-
by pismo swoje w granicach najściślejszej przyzwoitości, ze
względu na rozprzedaż w naszym kraju, wydawał; ja co-
dzień o to pismo z różnych stron odbieram reklamacye,
i nie zgadnę kiedy je będę mógł zaspokoić. —
Co do historyi Wilna krzątam się ciągle, co do herbu miasta
mającego się umieścić się na okładce, postaram się i o to, posłałem
sam do Paryża a tam mi etego une graveure sur bois zrobią
które

się razem jak winieta w prosie odbije. Myśl ta-
ska bardzo jest szczęśliwa, i dziękuję Panu za mi p-
nasunęł. Karta sypana każdy jak tylko będzie g-
wy i na probę odbity, będę go przysłać Panu ażeby
mógł o niem dać swoje zdanie; przy wszystkich zachow-
informacyę jakiej mi Pan Dobr: w liście swoim 15 Aug. ud-
Artykuły do Wzorcowni zawsze będziemy przyjmow-
z wdzięcznością, przyznajemy bowiem iż możności pism-
na oryginalniejsze zamieniał i bardziej nam miejscowy n-
dać barwę. O kronikę Strzyżkowskiego w najbliższych n-
merach umieścić polecę, może w 10tym a tk. 11tym numerze.
Z zapisanych przez Pan Dob: dzieła francuskich nie-
szych nie było, zastąpiłem je więc innemi równie n-
i interesującemi, a amator dla którego Pan te dzieła
przyjął zapewne będzie z nich kontent. Rachunek ta-
załączam, wynosi on Rub: sr 23 kop 55. Kosztu przesłan-
R 2 k 55. w ogóle Rub: sr 25 k. 10. Niech Pan Dob: jed-
nak nie spieszy się z oddzielaniem miłych pienię-
nyzę one pozostać u Pana do dalszego naszego po-
o tym czasem proszę jeżeli można mi przysłać co ta-
krótszego ze swoich prac do druku, aby jakie szkice, a-
w kształcie wędrówka aby też wspomnień jakich, bo z tego
mówiąc reypiem drukowanie tomik formowaći mar-
było. W tamie nie spodziewam się że Pan Dob: z moją u-

rozumiałości kontent będziesz, a także rzeczy żadnej umo-
wy między nami nie trzeba. Niech jednak Pan Dobrodziej
tej mojej propozycyi nie uważa za natrętność i tak
sobie jak Wm się najdogodniej będzie zdawało.

Żegnam się polecam przyjaźni Pana Dobrodzieja
i jestem z najszczerszym szacunkiem
i przyjaźnią życzliwym Sługą

Adam Zawadzki

ДУБЕНКА
1839
2

481

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Ignacemu
Kraszewskiemu

9gr. 1л. 5/л.
ср. 70к.

przez Luck w Omelno
gub. Wołyńska

при семъ следуетъ посылка
на 70 Руб. ассигнацiи: подъ знакомъ
J. J. K. O. —

2

Wilno 28 Września 1839 roku

Już byłem odpisał Panu Dobr. trzy dni temu nazad, gdyby list Pański 17b: w kilka godzin po odeyściu ostatniey poczty mi nadeszedł; czyniąc dopiero to uskuteczniam i naprzód oświadczyć Panu Dob: muszę iż będzie to nayprzyjemnieyszy zatak szanownego literata, tyle zasłużonego naszemu Krajowi pisarza przychylność pozyskałem: będę się starał abym i nadal postępowaniem moim przyjacielskie stosunki nasze umocnił. — Co do recenzyi P. Daniłowicza, już sam zabierałem się uczynić uwagę Panu Dob: abyś stosując się do sprostowań historycznych przez niego wskazanych, pierwszego tomu Wilna poprawić nie zechciał, a ponieważ jako prawdziwie światły i skromny pisarz uczyniłeś tego życzysz, na następną pocztę z Akademii od P. Kukolnika manuskrypt odbiorę nadesłać Mu nie zaniedbam. Szanując uwagi P. Daniłowicza nie zgadzam się jednak z nim, że pisząc historyi miasta, zwłaszcza w naszym kraju, a bardziey jeszcze w Litwie, koniecznym żyjąc niewzględnie miejskie, kształcenie się stosunkowe miejskich względnie do innych miejskie, u celu mieć powinien nie wdając się w historyą stanów, na pozór odrębnieyszych wypadków cokolwiek dalszej kraju, i na pozór odrębnieyszych wypadków mieć mogących. Dobre to z miasteczkiem z historyą miasta mieć mogących: dobre to z miasta niemieckiemi lub francuzkiemi, gdzie historya właściwa samych miast, jak tylko dawnych, jako już od początku średnich wieków a czasami i dobry żyjących, tyle ciekawego pola do badań historyków przedstawia gdzie wtórzowe stosunki miejskie tak się wykształcić mogły, gdzie trzy miasta tak wszystkie

Wilno 28 Kwietnia 1839

w pływ na odwieczne Kroniky wywierały, gdzie wa
z nich niepodległością, a nawet w takich jakby niezwykłego się
cieszy, gdzie prawodawstwo tak uczczone to potęgi, tam
sama historya miasta, na tylu materyałach, na tyl
tak dobrze dochowanych dokumentach opierająca się, już
też i we właściwych granicach zamknięta obowiązki dla
tylko zawiera. Ale w Wilnie które założone od 5 wy
wieków, a przynajmniej z jakiegokolwiek znaczenia jest z
ne, chcieć zamknąć się w samych otaczających je mur
i doby na historyi zewnętrznych wypadków nie wys
tyłoby, iż mi się zdaje nawet niewłaściwą, robotą sa
i nie tyle interessa dla czytelników przedstawiającą. Dob
więc i bardzo dobrze Pan Dobr: uczynił że obszerniej
pole sobie wytknął; hist: miasta połączona z hist: Kraju
tego podwójnie nas zajmie i niedostatek zwięzłej i krytycz
hist: Litwy tymczasem zastąpi. Donoszę Panu te uwagi,
że mnie smutek wzbudza w Historyku Wilna, ale ja więc
o przyjaźni Jego do mnie szczerze się z niemi otwarł
gdyż taka jest moja osobista o Pańskiej Hist: opinia

Po poprawieniu 1go Tomu, nie potrzebujesz Pan
znowu przepisywać go wszystko, byłoby to wiele czyta
go trzeba, a później nowy kłopot z uzyskaniem nowego
pozwolenia cenzury; dość na marginesach porobić uwag
a ja dopilnuję, żeby w czasie druku wszystko to w skła
zięte weszło.

223

Bardzo wdzięczny jestem Panu Dob: za dobre chęci względem pomieszczenia mię w pismach publicznych, jeżeli więc czasu Mu dość zostanie chciej o Bibliografii coś wpisać do Gazety porannej i do Lwowianina, bo w ~~[illegible]~~ miastach w których te pisma wychodzą, nic jeszcze o naszem dziele nie wspominano. Jak tylko coś nowego u mnie wyjdzie przyszlę Panu Dob: exemplarz i będę prosił coś o tem do pism perjodycznych napisać. boć 8 [illegible] Gazety porannej już do nas przybyły, i jak tylko cenzura pakę otworzy natychmiast je do Omelna prześlę.—

Dzisiaj z 24 pocztą Wizerunki Nr 1-6. pierwszej serji posyłam Panu wespół z probami druku, formatu na Witoloraudę, o który poniżej mowa:

Witolorauda ponieważ ma górę 5000 wierszy, czy in 4to czy in 8o formować będzie spory zeszyt. Na in 4.o innego papieru znaleźć nie mogłem jak ten który posyłam, jest pocztowy klejony papier i przystojny format. Wiersze na nim umyślnie napół dla Pana odbite, są drukowane większym drukiem cycero zwanym, na stronicy dać więcej ich nie można jak 24 z 5000 więc będzie stron 208. a peu près, tekst faux-titres, wolanty i inne drukarskie zbytki mogą znowu a peu près zajmować 32 stronic, ogółem więc ściśle zawsze 240 stron czyli arkuszy in 4o. po 8 stronic 30.—

Teraz co do kosztów: 1o. 30 arkuszy ze wszelkiemi ozdobami na 500 Exemp. bez Grawerowania złożenie i odbicie à 5 rs. Rs 150.—
2o. 30 ryz papieru jak na załączonej probie à 7.35 Rs 220.
3o. Złożenie okładki i odbicie jej. 7.10
4o. Papier kolorowy na okładki 15.
5o Oprawa 500 exemplarzy 15
6o. Satynowanie papieru i powtórne gładzenie po wydrukowaniu i kornentu 22.90.

Wogóle Rs 430.—

W tym obrachunku liczba arkuszy jest przyjęta maximum żeby już koszta większe być nie mogły, a tylko mniejsze, któ

do tłoczni dopiero już po zapełnieniu ukończeniu drugiego dzieła
mogą być wyrachowane. — Jednakże jako expert w sztuce
drukarskiej, daję Panu Dob: radę, czyby nie lepiej był to
wić in 8vo jak na przyłączonej probie i ~~[illegible]~~ znajduje go
formatem, mniejszemi mogłyby być bez wielkie, a ...
równie świetna, a przy tym dla Pana znaczne oszczędze-
nie kosztów na papierze, którego już tylko będzie 15 ryz
będzie potrzeba. Jeżeli Pan Dobr: przystanie za moją ra-
dą, którym do oszczędzenia JW. kosztów daję konta były ta[k]

1° 15 arkuszy po 16 kolumn złożenie i odbicie ... 150
2° Papier 15 ryz po Zł. 25 — 100
3° okładka i jej odbicie — 15
4° Papier kolorowy na okładkę — 15
5° oprawa i inne do tych nowemu konceptu 334 — 37
wszystkie Zł. 318 —

24
20
480 | 3
15
2450
480
7250

15 | 7250 | 4
60
12

15
7
22 ½

Niech się teraz Pan Dobrodziej decyduje, ja w każdym razie jak najsumienniej polecenie mi dane wypełnię, gdyż sobie godność ofiarowaną przez ś. p. ukochanego ojca mojego konalonej, o której stawię tylko mi [illegible]. Co do Odbicia po... nej liczby exemplarzy, niech Pan Dob: będzie spokojny, w drukarni naszej wszyscy ludzie są bardzo uczciwi, przy tem kontrolla ścisła, pod okiem zostającego rządowego Korrektora, autora gramatyki polskiej i Rossyjskiej Dworneckiego, jakoteż mnie samego żadnej defraudacyi ani przypuścić nie można. — Mnie proszę 15 lub 20 Exx: jako prenumeratora zapisać. Zresztą radzę Panu Dobr: więcej nad liczbę prenumeratorów bić exemplarzy, i tylko o to żeby kto inny taniej nad prenumeratorską cenę ... tał, bo oni nie powinni być zazdrośni i drugim przyjemności sami doznają zatrzymać. Zrobię jednak tak jak mi Pan Dobrodziej poleci a teraz pozdrawiam JW serdecznie z szczerą wdzięcznością i przywiązaniem

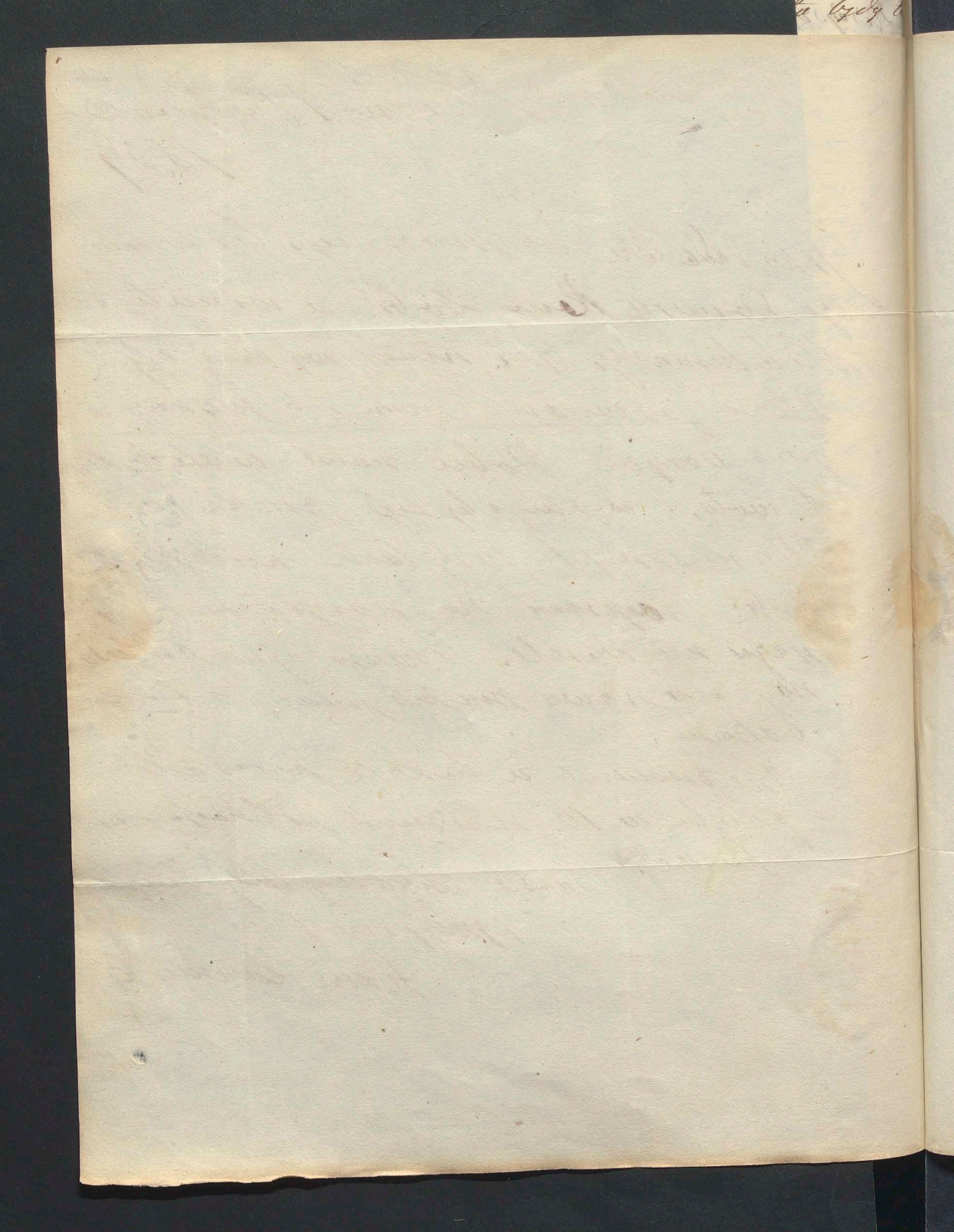
P.S. P. Jocher bardzo odpowiedź na swój osobny list upraszał — Adam Zawadzki

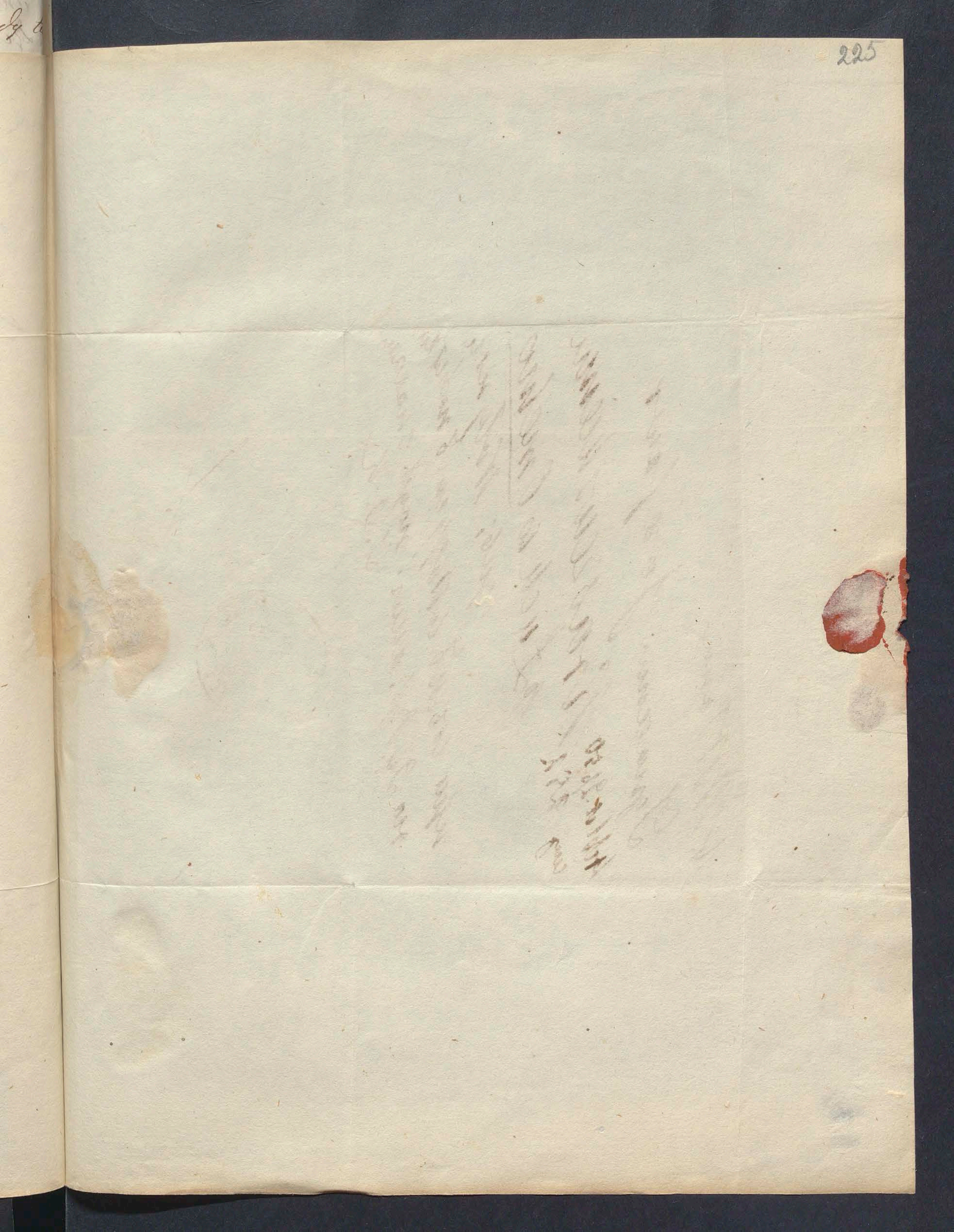
W. dnia 1 Października
1839

Jako dodatek do przeszłego listu mego donoszę Panu Dob: że winiety do Witolorаudy, gdzie mogą wybrać tych które posyłam, mam ich przyjęty za pos z Paryża. Robić nowe wiele by kosztowało, i za długo by się przeciągało. Manuskrypt posyłam niech Pan Dob: poprawi na marginesach i nazad mi odeśle. Cenzura już podpisana, na nowo przepisywać nie ma potrzeby.

Przepraszam że tak źle piszę ale poczta za 10 minut odchodzi muszę spieszyć.

Zawsze przychylny sługa
i przyjaciel
Adam Zawadzki

JW. JW Panu

Ignacemu Józefowi

4 opl. st. 2 p 50
cay 25 z

Kraszewskiemu

p. Łuck w Omelno

gub: Wołyńskiej

при семъ [illegible] посылка

на 25 Руб: асс: подъ знаками

I. J. K.

1839.
ОКТ.
1

Wilno 5 Października 1829

Za gotowość trudnienia przedsięwzięć literackich moich,
i protegowania tychże w swoich uprzejmie bardzo wdzięczen
jestem Panu Dob: Cieszę się że to nie tylko mnie jednemu
Pan przysługę robisz, ale i naszej krajowej, bo często jakie
jest Obraz Bibl: Hist Lit Polsk: etc gdyby z początku same-
go wydawania, fatalnie i zniechęceniem ocenione było, nie-
uzyskawszy potrzebnej liczby prenumeratorów, a tem o-
gromnego a dzisiejsz. księgarstwa polskiego nie przystępo-
wanego nakładu wymagające, jeżeli nie z pomocą przyjaz-
[illegible] zachowaćby się mogło. Spodziewam się
jednak że do tego nie przyjdzie i że świat literacki na-
szego kraju ratowanie naszej wcześnie zechce.
Jak skoro ukaże się z pod prassy 1° część nowo-
przerobionego i pomnożonego Słownika Bobrowskiego
łacińsko Polskiego, przysyłając ją Panu będę prosił przy-
najmniej o powierzchowne wspomnienie w pismach
publicznych o tem dziele.

by to życie Iwandowskiego czy Historyi a błędach [illegible]
czynie, będę oczekiwał z upragnieniem, cokolwiek
wyjdzie z pod pióra Pana Dob: równie mi pożądanem
będzie. Z Biografii popalonych mówiłbym osobną
kollekcyę w Wilnie tomikami zrobić, jeżeliby te jedna
po drugiej prędko następić mogły.

Świat i Poeta już przybył do nas w kilku
exemplarzach, ale cenzura do rozpatrzenia zab
gdy mi chce jeden tymczasem odda nadeślę Pa
Panu Dob.

W tej chwili przychodzi mi dobra myśl, ponieważ
jakbyś sobie otrzymywanie Tygodnika z Poznania
nych literackich zasobów mógł ułatwić: oto n
Pan napisze do wydawcy Tygodnika Peterzbursk
z którym zapewne Pan Dob: jesteś w dobrych st
sunkach, żeby on sobie sprowadził do Peterzburga
z Poznania, (notabene nie na Wilno,) przez cenz
nejszej Tyg: Poz pocztamt peterzburski zapisywał,
skoro przyjdzie, zaraz do cenzury oddał gdzie nad Wil
nie zatrzymają, zwłaszcza że tam bez odnoszenia się
ni kogo natychmiast decydują, a następnie na pow
otrzymawszy z Komitetu, mógłby niezwłocznie Pan
bość: jemu odsyłać. Inaczej sposobem daleko prze
Pan Dob: otrzymywał wychodzące numera niżeli my
Wilno, bo tutejsza cenzura o zagranicznych ~~Świat~~
nie ma prawa sama decydować, ale jeszcze z długim
raportami chociaż o najmniejszej broszurze mu
szę do Peterzburga odnosić. Gdy tu się uda Panu
dla nas wielką przysługę byś wyświadczył, bo byśmy
z tego pozwolenia Peters: cenzury korzystali i przedawali

Росписка

Въ Луцкой почтовой Конторѣ принято, отъ Офицера Крашевскаго письмо и при немъ посылка въ холстѣ цѣною на двадцать пять рублей для отправленія съ почтою въ Винницкой Офицера Заводзкого, и въ книгу подъ № 167 записано. Сентября 30 дня 1839 года

д. Почтмейстеръ Штраусъ

Помощникъ

wyszło niemal w obiegu przeszkodzi, zamiast co teraz wię-
cej jak się nie znajdę takie pozwolenie uwiadomienie.

Hist: Wilna Tom IV już musiał Pan Dob: otrzymać bo go niecierpliwie na powrót oczekiwał, i teraz druk rozpoczynę.

Przy niniejszym liście posyłam Panu stosownie do notatki pańskiej w liście 22 Kwiet. otrzymanego

1. Chopin Op 14 Krakowiak 1 r 10 c

1 Thalberg Op 5 Gd Concert 1 r 50 cop.

Rs 2 k 60

przesyłka — 50 wogóle Rs 3 k 10 do

Jego rachunku zapisałem.

Pozdrawiam Szanownego Pana serdecznie
i zostaję nazawsze z przyjaźnią i szacunkiem

Adam Zawadzki

1.42 Wielmożnemu Jmć Panu

Józefowi Ignacemu

2 ф. 1 л. 1 р. 50 к. Kraszewskiemu

Стр. 10 к.

przez Łuck w Omelno

gub: Wołyńskie

въ Омельно

при семъ следуетъ посылка

на 10 Руб: асс: подъ знаками

J. J. K

Wilno 12 Października 1839

229

108

Nie mogłeś mię Panie mocniej zobowiązać jak opisując mi owoc myśli swojej jest to dla mnie najmilszy podarunek który cenić potrafię. Sama powiastka bardzo mi się podobała, przeczytałam ją jednym tchem i jednej nocy, w tej porze czytana jeszcze większe wrażenie zrobiła; przypomniałam sobie jeden obraz Rembrandta który w Amsterdamie widziałam gdzie ten mistrz tak ~~zwieczysty~~ Ale oświetloną światło-cieniem lubiący, wystawił jakąś piękną kobietę, przy niej za usłaniem tajemną w całym promiennym blaskiem jaśniejącą a niedobry jej niej z cieniem wypadł wychodzącego z zakrzywionym i szyderczym wyrazem na twarzy jak Pan Mateusz biednej żonie uczyniającego. Po przeczytaniu tej powieści jakieś tkliwe, rzewne pozostaje wrażenie, jakaś może nawet pretensja do autora że tak o smutnie przeczytał szczęście swojej

P. S. Za nieczystość i niewyraźność pisania który w l'homme d'affaires dość jest naganną, bardzo mię przepraszam, [illegible]

teraźny pociągł, bez powieść niemniej przecie jest pociągająca i oryginalna, spodziewam się że i w czytającej Publiczności, toż samo wrażenie uczyni na mnie zrobi. A i mój Pan zdanie nieprzeminionego Krytyka Księgarza, może ono i błahe ale dla Niego tyle szczerem czuję że nie radź z mojemi myślami przed Nim otwieram.

Teraz jeszcze, program wydawania Szkiców niezbędny mi i innych dawniejszych powieści zupełnie, kompletnie przyjmuję; w tym zie zdaje mi się wyłącz do ogólnego tytułu Szkica nie dobrze by dodać obejmujące czytanie cowe coby bardziej niż malowało, ale ja to tylko radzę o sobie, jak sam zechcesz. — Na rok moglibyśmy i 5–6 Tomików wydać, zrobiwszy edycję piękną, poprawioną stosowną do rozkładu tego którą mając względ ma wielu czyście czytelników że ptaś powieści, który tej książce tam chętnie się oddaje. Do tomików których znowu Latarnia biedna przyznasz mi Panie dodam moją własną przedmowę która będzie i ch

przeszłę mojej opinii i rażam gatunkowie
manifesta o całym zbiorze do Publicznej
jedynym słowem będę to kilka słów wydanej.
Przyszłę Mu jednak tę przedmowę do uż...
cyj, a tym czasem jak tylko ceniwszy odbiór się Bud-
ny, usiąś się pod prassę oddam.
bo do wzmocnienie i mnie się wydaje że my się
tak twa z sobą porozumiemy, ja z mojej strony
będę się starał zagość teraz na który w Swiat i
Poeta od Księgarnia Zadane tak się godnie uwar-
żasz. Celem mich zamiarów, rabrygów, wszelka-
wań, nie są osobiste zyski i korzyści, ale raczej
tak jak i u j.p. ukochanego ojca mojego ciągła
nie naruszona chęć sławy dobrej i pożytku powszechnego, a
do czego rozpostarnienie ksiąg dobrych, talentem na-
cechowanych niepośledni się przyczynić może
w następnych listach albo mi sam Pani mianowi
nazwiesz albo otrzymawszy moje natychmiast daj
mi wiedzieć azali z nich kontent, lub czyli je nader
odmienić przyjąć, w każdym razie szczerość jest
dla mnie najpożądańszą rzeczą. verte.

W dniu dzisiejszym wszystkie rachunki nasze m
teraźniejsze zupełnie ukończone, ani ja Panu
ani Pan mnie nic nie winniśmy wcale. J
Książki francuskie i Noty już to wszystko opła
i ukończone. Przysyłając pieniądze na Wit
randy[illegible]dam, już tylko na nie samą mojego Pamię
tal, zresztą nic i za nic mi nie należy.
Świat i Poeta, wyborne dzieło, oddaję do cenzu
niezgodzenie tak pomalutku postępuje, jeżeli
się uda choć jeden exemplarz otrzymać z tejże cenzu
zaraz Mu go prześlę. — Do Mist: Wilna już
się robi Kościół [illegible]. 17ᵒ Piotra, jak tylko wy
niknie wypłacony, pierwszą epreuve nadeślę Panu
exemplarz jeden o wszystkich mógł sądzić. Staram się
o to i nawet samych Litografów niektórych własną pod
żeby jak najlepiej były rysunki wykończone i odbite
Księgę tę długą i bardzo długą bazgraninę
dowiedz Panu z nowin wileńskich, że i my tu posław
przepyszne stylu Oratorium Elsnera przez 160
wokalne i muzyczne wykonywane w teatrze, pod tytułem
Męka Chrys: i tryumf Ewangelii, jest to dla prowincji
Wilna wypadek ważny i wielki... Czekam list mój bo nowości
przepraszam mi bazgranie, czekam z prawdziwą i szczerą
Adam Zaca

Wilno 5 9bra 1839. 231

109

Przed kilku dniami dopiero oddano mi z poczty list Pana dobrodz: i 2 tomy Wilna, 17 bez pokazywania powtórnego ten-żorowi na przesyłki tychże zaraz drukowane, a drugi wyo-raz do cenzury oddałem. — Wartość dzieła pańskiego Wilno pomimo że nie mam pretensyi do literackiego sądu, dawno już ocenione, i pierwszą edycyę 1go tomu już za wielce ważne dla naszej historyi dzieło uważałem, dla tegoż jedynie własnem przekonaniem wiedziony wydanie nowe kompletne i poprawne onego Panu dobr: zaproponowałem; możesz więc łatwo pojąć Pan że wszelkie wszystkie gdyby nawet i mniej umiarkowane jak Pana Dominito-wicze ani mnie zrazić ani wyobrażenia mojego o dobroci dzieła zachwiać nie są w stanie. Boję się to aż nadto dobre, że żadne z miast polskich tak kompletną obrobioną i sumienną historyą poszczycić się nie może; dzieło Pana stanie się dla wszystkich miłośników historyi litewskiej szacowną świątynią pamiątek, które z takim pracą, i pozwól sobie odwrócić powiedzieć, z takim talentem zgromadziłeś i wyczerpałeś. Bądź więc Pan dob. spokojny, wszystkie Pana Dominitowicza najmniejszego wrażenia na mnie nie czynią, wytłomaczył on mało

uchybienia

te sumptnie poprawiteś, teraz oni wydawca
Uzytyjął ~~żadnej~~ do autora mnie nie mogę pr
tensyi.

Ksiądz P. Śt° Piotra (wrzutne) już prawie skończo
ny na Kamieniu, rysownik teraz ciągle tylko
ozdoby architektoniczne te ślizne koryntskie napostal
i figury, jakoteż rozłożenie światła wykończy...
często odwiedzam go i najstaranniejszej roboty pilnuję

Portret Aleksandra Jag: *en pied* na papierze już
zony, przenosi go teraz na Kamień, jak tylko
dwa te rysunki będą gotowe, każę odbić na prob
i Panu Dob: natychmiast nadeślę one do ap
bacyi.

Dodatku o Stryjkowskim, tylko dla umieszczenia
w Wizerunkach odjętym został, ale jak tylko numer
10ty wyjdzie, napod go do *Wilna* przyłożę.

Dzisiejszą pocztą posyłam Panu Dob: Piosnki
wieśniacze z Nad Niemna i drugi zeszyt z nad Dźwiny
są to naiwne wyborne ludu prostego pienia, jak p
amatorem muzyki i poeta, możesz do nich takowe muzykę
własnej przyjemności dorobić. Bo one tak takowo do
że melodya do nich na rozwatanie płynie. Tu w Wilnie
Ku skomponował muzykę Stan. Moniuszko, do *brzozy* jest

wie czarującą melodyą. Niech te dwie książeczki służą Mu ode-
mnie na pamiątkę. O Poźniakach a ~~Mod~~ dziwiny moje co na-
pisz w pismach publicznych powiedzieć, zrobisz przez to przysługę
dla kochanego i skromnego ich autora Jana Czeczota, który
je swoim kosztem drukował.

W pierwszej poczcie znajdziesz Pan do Dobroj: Pismo do Dotto-
we do gazety porannej N 1-60. i Collections de vignettes
przez najpierwszych artystów paryskich wykonanych,
może z nich co do Witolbusondy wybierzesz, chciej napisać
o tem do mnie i odesłać mi koszt odwrotną pocztą najniższej ceno-
wym otoczeniem winiety, którebyś chciał mieć
ze wszystkim poemacie, jakbyś mógł je sprowadzić z Pary-
ża a na końcu Tomiku są one zmieszowanie nadzie-
ja ~~znajd~~ Te które już są podkreślone znajdują się u-
mnie obecnie.

Powiastka Łote życie biedne już wyczerpana, jak
tylko papier z papierni w ~~Ż~~ Niegodnie mi dostarczą zaraz
oddam ją pod prasę i w 10 dni wydrukuję.

Z prawdziwym szacunkiem
i szczerą przyjaźnią
powtarzam zawsze

Adam Zawadzki

195 Wielmożnemu JmćPanu
Józefowi I. Kraszewskiemu.

przez Łuck w Omelno
gub: Wołyńskie

въ Омельно
при семъ слѣдуетъ посылка на 10 Руб: асси: подъ знаками І. І. К.

2

Wilno 20 Grudnia 1839

Prawdziwie wstyd mi, że na dwa Pańskie listy z 28. 8bra i 18. 9bra tyle dla mnie miłe i pożądane dotąd jeszcze nieodpowiedziałem; zmartwienia i kłopoty interesa szczęśliwe, wszystko co u mnie jest chlebem powszednim, niedozwoliły mi uiścić się z najprzyjemniejszego długu; a Pan może i o mojej akuratności złe powziąłeś mniemanie. — Łaskawe przyjęcie moich szczerych myśli o Pańskim utworze niewiele mię ucieszyło; ponieważ na to pozwalasz i nadal sprawy z moich wrażeń z czytania płodów Jego zdać Mu nie omieszkam. — Co do wydawania powieści Pańskich, postanowiłem już utrzymać się przy tytule ogólnym Szkice obyczajowe i Historyczne Kraszewskiego, i w całym zbiorze tylko jednakowy format i druk zachować, i wreszcie swoje według pożądań powieści nazwać je pierwszy, drugi etc. a tomów wcale nie pisać. O warunkach ułożymy się jak pierwszy wydrukuję, który już zaczęty, a który na końcu stycznia będzie gotowy. Pewny być

będziem

płacy przy honorarium np. 10 ~~czerwone~~ lub mniey mogę
Pan Dob.; prawo z każdego dzieła u
mnie drukowanego bez żadnej z mojej strony preten-
sji wymagać, i taką ilość po ukończeniu druku natych-
miast będę Mu wręczał.

Dwie ryciny do Historyi Wilna Szachińskie
odbite popielne, które wcale się niezłe udały u
tutejszego litografa Dziembowskiego, na próbę p
temu Panu i czekać będę Jego o nich zdania
posyłam. No. Piątne na nieco mniejszym chiń
popielne tegoż odbić, żeby twego wystawiły
szy efekt roboty. Podobieństwo Aleksandra
est bardzo trafne i układ szczegółów i proporcja do
zachowane. Namyśliłem się że lepiej wszystkie
tylko i widoki kraju w Wilnie robić, bo przy
krajowym artystom pole do popisania się i dos
konalenia się otworzę, i jedna rycina lub dwie zagra
nicznie wykonane przy dalszych krajowych nie dodadzą odb
O staranność wszelką w wykonaniu i dobroć w odbi-ciu
go potem troskliwy, i gdyby nawet na 1000 ex. jeden
nawet ~~zbyt~~ zużyt się mogę na rzecz 500 osobno tejże sam

Pieśni Wilna S.ty Krzysztofotce w tygodniach ma-
mi być doręczony, i niebawem do Rosyja pour
être gravé sur bois poszedł. Co do publikacyi sa-
mego pisma tak ~~[illegible]~~ systemem, żeby każdy Tom co-
3 miesiące wychodził, i już bez żadnego zawodu
prenumeratorom wręczony został, zwłaszcza że ryci-
ny zawczasu będą gotowe. Toż samo w pros-
pekcie ogłoszę który w Styczniu ukaże się. —
1y Tom wyjdzie 1 Aprila. 2gi 1go Lipca —
3ci 1go 8bra a 4ty 30 Decembra 1840 roku. —
Przyjaciel Ludu Rok 8y Tom II jeszcze z cenzury nie
wyszedł, a Świat i Poeta który pod rewersem
od Cenzora otrzymałem, tymczasem przesyłam Panu
a jak aprobata Cenzury petersburskiej nastąpi,
lepszy exemplarz nadeszlę. — Tygodnik Poznański
Rok 1y. jeszcze dotychczas cały nie jest przysła-
ny, ledwie za 3 miesiące zupełnie mi po kolei
nie przychodzą. — Biblia z Kommentarzem ~~[illegible]~~ zu-
pełnie nie wyszła, jak będzie gotowa całą nie
zaniedbam przysłać. — Za Litewskie wiadomości o

przydzi ku ~~[illegible]~~ [illegible] i otwarcie
Tygodnik Nowo Poznański powsze dzieło
ponieważ byłem przyrzekł przysłać gdzie gazeta po
nańska, ale nie mam jej skąd dostać, bo tu
nikt ~~prenumeruje~~ nie prenumeruje; jeżeli Pan Dobrodziej
ten numer to raz mi go uczynili, a ja po prze-
czytaniu natychmiast odeszlę. — Ciekawy jestem
jak się zacznie orzdownik naukowy i czy Tyg-
nik nie zechce mu szkodzić, bo Pan Waykow-
ski to nazywał słowny człowiek; już dawniej mi
mówił że przy jego temperamencie i niestało-
ści zupełna zgoda w redakcyi długo potrwać nie
może —

Wcale P. Urbanowskiego pretensya są wcale nies-
na i nie z mojej winy opóźnienia w dostawianiu sub-
wych ... przeto pretensye. Np: Żywoty S. Tomu 2go
dotąd tylko 11 zeszytów wyszło, a Rogulski w Warszawie
który jest ich redaktorem jak nayniereg ularniej je wydaje
a Pan Urbanowski pisał mi żebym mu nie kompletnych
nie przysyłał. Grabowskiego Tomu 2go takiego jakiego P. Urbanowski
żąda nigdy nie wyszedł, bo Tom 1. zawiera Części 1ą i 2gą
Tom drugi Części 3cią innych prócz tych 2ch Tomów nie było
niedbałości!!! P. Baliński ...
Bolesny Tom 2gi ... ze swej ... otrzymam. Z prawdziwym szacunkiem
teraz wydał a ja go za 8 tygodnie otrzymam. i przyjaźnią pozostaję Abramowicz

P.S. Proszę darować złe pisanie, pośpiech jest tego przyczyną —

N 1.

Wilno 24 Stycznia 1840 r.

Z wielką to jest dla mnie boleścią Kochany
Panie że milczeniem mojem naraziłem Go
aż na powątpiewanie o moich dla Pana do-
brych chęciach i jak najżyczliwszym zawsze szacun-
ku. Nie sądź żeby jaka drobnostka dobre nasze
porozumienie zniszczyć miała, ja ciebie dla kogo
raz prawdziwy szacunek i przyjaźń powziąłem wiecz-
nie ja zachowam i żadnym pozorom ustąpić się
nie dam. – Nie pisałem jedynie dla tego, że umysł
mój z powodu różnych zgryźliwych okoliczności
smutkiem przygnębiony niezdolny był do wylania
swobodnego myśli, lękałem się żeby Korres-
pondencya moja tymże smutkiem naznaczona
nie była. Dziś dzięki Bogu spokojniejszy, zno-
wu chętnie się do tak miłéj mi z tobą Kochany
Panie korrespondencyi biorę, a najprzód donoszę
że oba listy z 12 grud: i 2 Jan: bież: wiernie oraz moich
doszły, jako też i wszystkie przy nich załączone.
Illustrat: Encykl: Historya Janowskiego i ~~[illegible]~~
P. Iwaszkiewiczowi bo ~~otrzymałem~~ i ten ostatni już do
cenzury oddany, skoro tylko aprobatę uzyska wnet
odeślę. – Winiety przez Pana ponotowane zapisałem
już z Paryża

wątpię jednak aby przed końcem Marca nadejść
wypadnie więc aż do tego czasu dzieła Witołusowa
wstrzymać. List mój ostatni i paczkę już
musiał Pan Dob: otrzymać i ryciny 2 wie gotowe
do Hist: Wilna które na próbę posłałem, oczekuję
o nich zdania Pańskiego, jeżeli się nie podobają
daj Pan znać je poprawić, o tym proszę mi pierwszą
pocztą uwiadomić. Zrzutą całą hist: Wilna i [illegible]
po myśli, druk pierwszego tomu już rozpoczęty
włosne [illegible] 47 arkusz [illegible] w korrekcie
się z największą [illegible] sam trzymam
[illegible] się że Pan Dob: kontent z niej będzie
koloij i 2 edycyi. Wszystkie exempl: na takim
welinowym satiné papierze, na jakim [illegible]
Panu próbę czyli rewizję pierwszy arkusz [illegible]
źródła cytowane, przemawia cytaty, wszystko to w
drukuje się na ostatku i [illegible]
będzie. Przy tym wilna exempl: dla Pana i dla [illegible]
Do [illegible] na jakim najpiękniejszym [illegible]
swoim welinie odbić uważałem. — [illegible]
łiwe wypadnie dla historji Wilna muszę [illegible]
otrzymanie przepysznego portretu Zygmunta
Augusta

sztychowanego przez sławnego spółczesnego artystę Wirgiliusza Solis 1560 r. a w kopii doskonałej piórem robionej (naśladującej sztych do złudzenia) nadesłanego mi przez znanego pana kuratora Biblioteki Zakładu Imienia Ossolińskich wdowie Pawlikowskiego. Jest to najpodobniejszy zapewne portret, bo z natury robiony, pisze mi o nim P. Pawlikowski że jest nawet podpisem w jego zbiorze i że teraz po kilkadziesiąt # płaconym bywa. Już go robią na kamieniu, ze 3 tygodnie ma być gotów, równie jako i portret Zygmunta III z ryciny z oryginału Rubensa zrobionej przy dziele Panowanie Zyg: III J. U. Niem: znajdującej się. Portret Stefana Bat: każę robić z jednego medalu za tegoż króla z jego popiersiem wybitego a wybornie przy dziele Raczyńskiego Gabinet medalów Polskich nowym sposobem en bas relief wyrysowanego. Po tym wszystkiem mam mocną nadzieję, że tom 16 (?) jeśli same najważniejsze przeszkody nie zajdą na pierwsza dnia przyszłe wespół z rycinami wygotowanymi zostanie. Co do materiałów mających nadejść do Danielewicza jeśli się z nich do tomu 17 co znajdzie, to chyba na końcu tegoż tomu o tym powiedzieć

i wskazać czytelnikowi gdzie co ma odnieść, ja

czego użyć lub co sportretować powinien wypadn

gdyż już 5 nie mal arkuszy gotowych, i drug

nie wystarczy z własnego porządku, gdybym się w

gle tę robotę odebrał. Drugi Tom jeżeli Pan d

ziejszy, może Mu natychmiast odesłać, napi

tylko o tem do mnie słówko.

Przechodzę po tem do Szkiców Ukrainy i Litw

oznajmiam Panu dob: że nie tylko nie odstę

od raz pierwszego przyjętego planu względem wydaw

nia tych powieści jednej po drugiej, ale owszem,

najusilniej upraszam go racz przepisywać n

tępne powieści i mnie je nadsyłać a wnet

głodnych oddam prasom. Warunki jakie Pa

Dob: ofiaruję są następne: za każdy tomik

Rub sr 50. 3 Exx welinowych i 7 na dobrym

białym papierze. Proszę cię tylko kochany Panie

znowu już mój [illegible], napisz mi otwarcie

uważasz za dostateczne te warunki, czy czego wię

pragniesz, bo już przekonałeś się z układu ze mn

o Hist: Wilna, że lubię być wyrozumiałym, i

dając warunki istotnie interesowanym stronom

podać pozwolenie. Odwrotną pocztą zechciej mi o

wszystk

112 237

N 2.

napisać jak najprędzej i bez żadnej zwłoki o warunkach co do powieści, a możesz tej pewny mojej powolności.— Całe życie biednej Żydówki byłoby gotowe, jeśliby 10 arkusz oddalem, byłoby ich 14 małe 8vo. Zatem tylko że za bardzo szeroko pisałem [illegible] na grube i z tu linii s[illegible], myślę że następne powieści drukować z ciasnie interlinie wydrukować, przynajmniej na ciasno interlinie wydrukować, przynajmniej nie tak szczególnie byłoby wyglądać.

Historyę Janowskiego od JW Urbanowskiego przyjętem i 165 Rs. z 10% odpisałem w rachunku tegoż. Dzisiejszy poszłę posyłam dla niego:

1 Obrzędowe Ustawy Żydów Rs 90.
1. Żywoty SSych tom 2gi Rs 4.
1. Obraz Myśli mojej Część II — Rs 60

5 r 50—
od tego 10% — 55
Netto wynosi 4 r Rs 95 sel.

Stan 15 p: r. rachunku JW Urbanowskiego stał następnie: Winien był 220 k 40 miał kaśd 179 Rs 25. dzisiaj do jego winnie dodaje się za oddaną książkę Janowskiego 210% 148½ a do debetu Rubl 4 Rs 95.—

tem że debet wynosi Rs 225 kop 35 a
dot. Rs 180 kop 73½ czyli że JW Urbanowi
pozostanie mi winien Rs 44 k 61½ do tego
dodać się winna przesłania poczt. kop 38½ więc
więc moja należność uczyni Rs 45. ——

Drugiego Tomu Pamiętnika Ojca Barbary
ani ..... pomimo obietnic Baliń.....
pomę więc JW Urbanowskiemu uspra-
dowić że to nie moja w tem wina tylko
niedbałego autora.
Dla Pana Dobrowi: (?) gdziej.... pocztą następne
artykuły posyłam:

1. Katechizm Rzymski z wyroku Trydentsk. kon-
   cylium ułożony 5 t w 1 vpr Rs 1 k 85
1 gramatyka niemiecka w Lesznie ułożo-
   na ... — 40
1 —— ..... przerobionego —— 45.
1. Berlioz Episode d'un bal. ..... Rs 3. ——
1. Henselt Andante et Rondo ..... —— 55.
   Rs 6 kop 25
   przesłanie pocztą —— 25.
   Rs 6 k 50 kop

do JWgo ..... zapisałem. 17 ark...

Hist: Wilna znajduje się w rossyjskiej
podartej książce wewnątrz, niech go tam Pan
Dobi poszuka.
Czy Pan życzysz żebym ~~[illegible]~~ przysłał Tom 8 i 7 Nar-
butta bo już ten proszę opuścić, w tym roku i 7 8.
9 i 10 ~~[illegible]~~ wyjść mają na świat, 10 Tomów [illegible]
i mocarnie co za wytrwałość autora i wydawcy!!
Jeszcze jedno tylko zapytanie. W powieści ~~[illegible]~~
Łatwe życie Wiedma, znajduję wiele wyrazów, ze zaw-
nikowo nie oznaczających imion i nazwisk własnych
pisanych wielką literą, czy mam to i nadal zostawić,
czy tylko uważać za pomyłkę pióra. Przymiotniki
rodzaju żeńskiego w 4tym przypadku ~~[illegible]~~ [illegible]
są zakończone na ę zamiast na ą. niektóre rze-
czowniki rodz: także żeńsk: stanowiące wyjątek od
reguły i mające się kończyć na ą, mają także ę
jak np: Panię Wdowę etc, wreście obiema rękami
zamiast obiema w swoim ręku zamiast swoich.
czy mogę to wszystko poprawić, czy też tak zostawić
jak jest, racz mię o tem uwiadomić łaskawy Panie i
nie uważaj tego za zachwalstwo wydawcy chcącego po-
prawiać autora, ale tylko za uwagę z przyjacielskiego po-
chodzącą serca

utoż jeżeli są niestosowne lub się Panu dob.
podobasz gotów jestem je cofnąć i na przyszłość
co do joty trzymać się Pańskiej pisowni. —

Wyprowadzaj się za ten długie wróżenie
swej najgorzwolenniejszy wyrozumiałem gadaniu
a może one i zmęczyła Pana, ale mojem to
za złe bo wiele się zebrało, a my przecie trzeba
było się wyznaczyć. — Kończę już wszelkie
to pismo i pozdrowiąc Go najserdeczniej
pozostaję najczulszym oddanym
przyjacielem i sługą

Adam Zawadzki

P.S. Nie przemieniam czy posłałem
Mu Wieczorni Tom II. racz mi oświe
donieść AZ

240

Wilno 10 Kwietnia 1840 r.

113

Wybacz łaskawy Panie że znowu tak długo na odpowiedź czekać daleko, ale tą razą to winien po części Litograf który mi dopiero teraz mojego Zygmunta odbił i oddał. Zdaje się że gra ...
bez udał i daj Boże żeby i Panu się approbacyą wzyskał. Wszystkie listy Pańskie z dnia 28 Stycznia
jeden bez daty i z dnia 16 marca otrzymałem i na wszystkie trzy zdaje mi się w odpowiedzi zostałem dłużny. Co do drugiego donoszę że manuskrypt Pani Iwaszewiczówej z nie pozwoleniem do druku, gdy mi dopiero został wręczony i tego razem odesłany z innemi książkami. —
Winiety do Witoloraudy już zapisane, zaraz nadejdą do-
niosę Panu, a wtenczas możesz śmiało, bez pieniędzy ten poemat nadsyłać do druku, zatożę ja tymczasem swojemi, a później albo na honorarium położę się albo jak kollektorowie opłaczą się Panu i mnie należ-
ność odeszlę; nie chciał bym bowiem ażeby z powodu nieakuratności prenumeratorów czy kollektorów na szczerej akuratności miał ucierpieć. — Historya
Wilna ~~text~~ tomu 1go na 22gim arkuszu skończony jest; pozostaje tylko noty i dodatek z...ontem wydruko-
wać. Co do rycin przedstawię ~~p...~~ portrety Batorego

Wilno 10 [illegible] 1840

i to wstrzymało także nieco wyjście 1go tomu, nie
tem więcej zdjęcie ten portret z medalu w gabine-
Medalów polskich umieszczonym, ale nagle wstrzy-
ła mi cenzura egzemplarz i do Petersburga
wszystkie odesłała. Napisałem teraz prośbę (Stan-
rycinę ten medal wyobrażającej, gdyż na niej wizerunek
Króla niedokładniej jest zrobiony, i owszem inne przeczy-
Rozumiem że tom 17 w połowie maja kompletnie
na świat wyjdzie, i w ten czas dopiero prospekt wy-
nie chcę bowiem żeby książki na sucho przemianowa-
żeby księgarze za nie dotrzymanie warunków prospek-
tu do warunków ze strony pańskiej zgoda co tem
na nie, przyjmuję i dawne zaś także pod moją
opiekę i gotów jestem kilka drukowanych już pamięt-
po przejrzeniu i poprawieniu znowu w osobnej edycji i [illegible]
nej Kronice na świat wypuścić. Najważniejszą
tego przedrukowania zdaje mi się być. Pan Kar-
Listy Wesela, Walki świat mo tego imostkowa,
Wołczy, żeby tylko dawniejsi wydawcy na mnie cla-
nie podnieśli, i mnie prawa przedrukowywania nie
nili. Jeżeli Pan Dob. rzeczywiście nie jesteś związany
nich w żadnych obowiązkach, i możesz rozporządz-
tą swoją literacką własnością, w takim razie p-
przysłać mi, piśmienne prawo, żebym w razie o-
rzeczy tych i ich mocodawców miał im co zaprezentow-

Zeszytą moje i sam Pan Dob. pieszne co z dawniej-
szych płodów swoich wybierzesz, przyjmę je z ochotą,
i spuszczam się na Jego wybór. — Mistrz Twar-
dowskiego, Historya bladej dziewczyny, ostatniej
z Ks. Stwosza, będę oczekiwał niecierpliwie, a jeżeli potrze-
bujesz pieniędzy, napisz mi tylko, że 50 ft za te trzy-
powiastki z góry przysłać mogę, lub też należną sobie
należną summę za nie, i za 4 ft dawne wybrane mogę już
stanowić koszt na wydrukowanie i wydanie na świat
Witolorandy: Gdybyś jednak wolał te wzięta po przysłaniu
płodami skwitować, natenczas czekam. Powieść jego stawię,
a 50 ft wnet pocztą odeszlę. — Całe życie biedny
przysłane w Tomie Szczepańskiego. Swoli nowe później wydać, i przeczyt-
ta, stawiam się je jak najozdobniej wydać łacińskie.
Tym rzekł Pan Dob. z dzieci był zadowolony.
Pozwoliłem sobie kilka słówek przed tą książeczką u-
mieścić, wiem że one nadto blado przy takim talencie
jaśnieją w biednej okazaje wyjątku, ale mam nadzieję
na Jego pobłażanie, i że moje dobre chęci oceni rzeczy-
Poprawności łatwe przyszło że mało co zarzucić moż-
na. — Wizerunki Tom 11 i 12. Bibljoteki Żeg. 3 przy tem
Pająta jako pierwszą edycyę którą w zasobie mam miło
ozdobnej wydatem, racz przyjąć na pamiątkę. — Tom
81 Norbutta dołączyłem także cena jego Rb 3 Kop 70 przes-
tanie Rb 1 Kop 25 wszystko Rub 4 Kop 95. do rachunku Jego zapisa-
łem. — Książki z Poznania nadeszły dla Pana Dob. a mia-
nowicie. Świat i Poeta. Obraz Poznania 2 t. Pamiętniki Rogstawilla
2 t. etc.

ale cóż kiedy cenzura to wszystko zabrała i Bóg wie jak długo trzymać będzie; Świat i Poeta także jest nie pozwolony. Już zaczynam się skarżyć na tutejszy Komitet do Petersburga, ale nie wiele co z tego będzie. Tygodnik Poznański już raz leży a rezolucyi jak niema, tak niema.

Pana Jana ze Świstowa nad tomiem 6. nie dałem nie wyszło. Barbary także. Przyjaciela Ludu Tom z Roku 57. jeszcze cenzura nie wydała. Żywota ... I-ego Tom ... wyszedł. Archiwum Teologiczne przestało wychodzić. Przyjaciel Chrz: Prawdy za rok 1839 nie nadszedł jeszcze — proszę o tem wszystkiem donieść Panu Urbanowskiemu, i razem zapewnić Go że w tym ani na jotę nie ma mojej winy. —

Słyszałem że Pan Dob: znowu gotujesz jakieś wspomnienie do druku, jeżeli to prawda, to odeślij je mnie, i chciej pozwolić, żebym już był Ich jedynym wydawcą i nakładcą. — Portret Zygmunta jest w Bibl: Zeszycie. i o nim do Tygodnika coś napiszę. Tymczasem żegnam Pana Dob: serdecznie i oczekuję odpowiedzi przedniej zostaję z wysokiem poważaniem przyjacielem i sługą

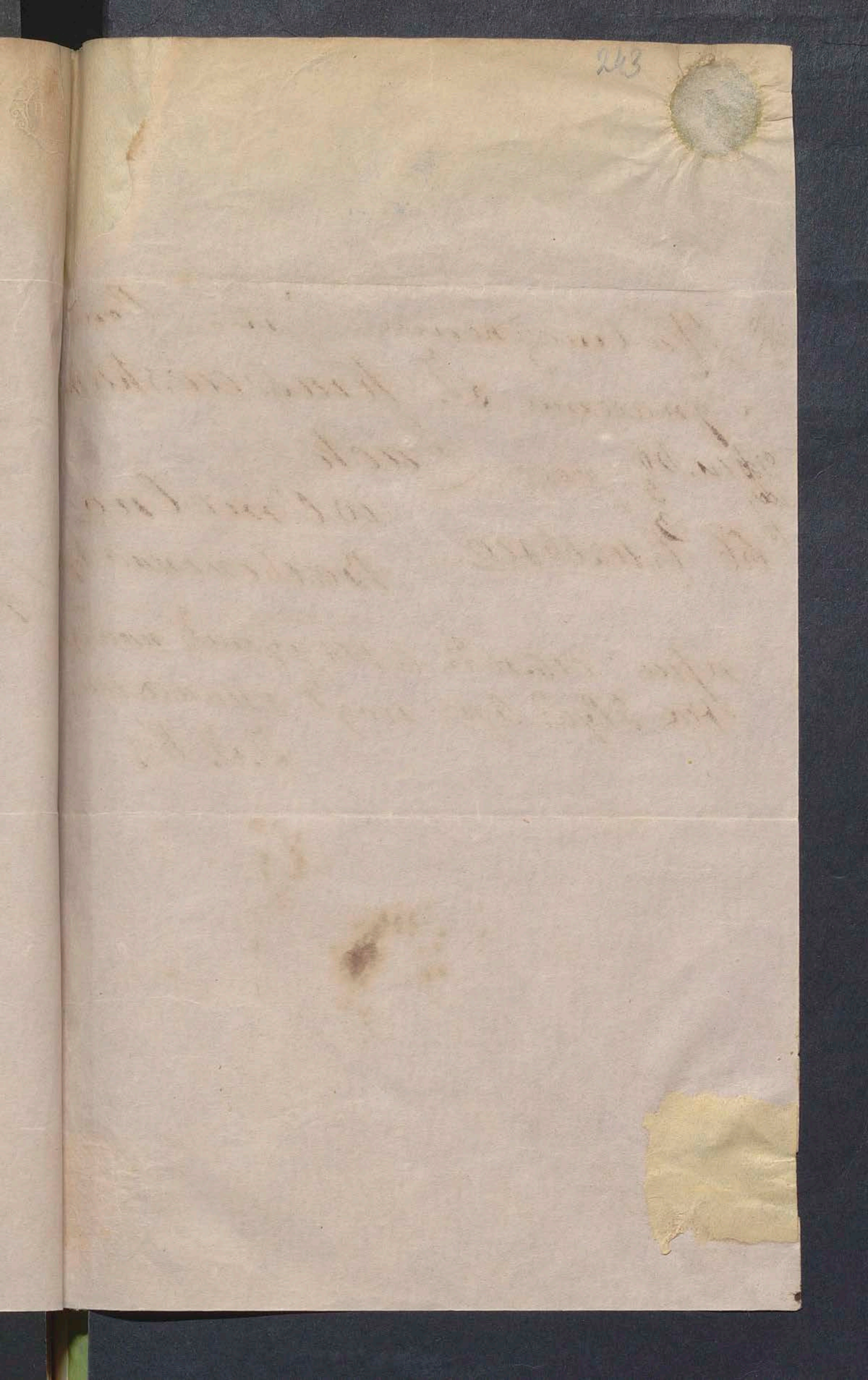
Adam Zawadzki

Wilno 17 Kwietnia
1840 r

Dzisiejszą pocztą posyłam Panu Dobrodziejowi Ex. welinowe ale Życie Biedna i Monumenta Pani Iwaszkiewiczowej i we wszystkiem potwierdzam list mój z dnia 10 b: m.

Równie szczery przyjaciel
i sługa

Adam Zawadzki

54

Wielmożnemu Jmć Panu
Ignacemu J. Kraszewskiemu
przez Łuck
w Omelno

Зфун. 60
5 сот.
р.

Въ Омельно — Волынской Губ.

при семъ следуетъ посылка
на 5 Руб: Ср: подъ знаками
J. J. K.

2

244

115

Wilno 8 Maja 1840 r.

Z prawdziwą przyjemnością czytałem i odczytywałem list Twój Panie z dnia 27 z przesz. który mię coraz dowiódł i przekonał że nasze stosunki tem bardziej przyjacielskiej nabierają barwy. Ja się niezmiernie cieszę że nasze związki nie tylko są teraz jakie zwykle autorów i wydawców więzy; ale raczej dwóch ludzi wzajemnie się znających i ufających sobie; spodziewam się że i na przyszłość najlepsza harmonia między nami pozostanie i nic nas ani ludzka złość ani zabiegi – niczyje nie poróżnią. — Co się tyczy pańskiego autorstwa do Kopersztychów, mógłbym się Ja także jeszcze niejednym portretem sławnych ludzi, lub widokiem jakim przysłużyć; bo ja one u mnie w wielkiej liczbie w biurze bez użytku, i do handlu naszego wcale nie należą, jeżeli więc zechcesz, stosowno tylko napisz a najinteresowniejsze wybiorę i nadeślę. —
Żałuję mocno że jeszcze Twardowski ani Księżna Stucka do mnie nie nadeszły, przejrzałbym bowiem na następne Kontrakty Kijowskie jakie że cztery tomy Szkiców wygotować, ale bez [illegible] [illegible] zapewne za miesiąc już Twardowski pod prasę idzie wcześnie, nie prawdaż?

Jak znasz dla historyi Wilna, pod względem
z tego 1/y wydawania złote sumiście stanie, tu teraz
nieco chmurami zaszło, oto zatwardło mi [illegible]
za, nawet nadokończenie 1go tomu, a żyd te
który mi obiecał go na wielkimowe dosta
teraz powiada że takiego papieru już nie ma,
on za tę cenę nie może przedać, i musiałem
z Petersburga zapisywać, nieco drożej płacić,
nie na początku lub w połowie Czerwca go dosta
Jest on już do not skończony i zawiera 22 bity
kuszy, Noty, Dodatki, przedmowa jeszcze że 6 ar
kuszy zajmą. — Teraz muszę jedną osobliwość
komunikować Panu co do treści samego dzieła, nie bierz
tego za złe bo tylko relata refero: Oto już niby
dopytywało się mnie czy historya Wilna wydany
1y Tom zupełnie będzie przerobiony, na odpowiedź z
strony potwierdzającą, cóż Ponownie powiadają
„jeżeli ~~[illegible]~~ twierdzenia o to tej nowej edycji względem stosunku
katolików z dissidentami nie są tak fałszywe jak w
wszystko dobre, a jeżeli nie to historya Wilna o przez
nym wystawi się na [illegible]." Na to odpowiadałem
powiadam tym ichmościom że P. Kraszewski ty
za rzeczą historyczną szedł prawdą, i że historyk żad
porządkiem unosić się nie może, nie uważając n
czy on katolik czy Kalwin. Słowem aby mnie bro

się jak mogę i spostrzegam się że Historya nasza
w ogóle świetnych ludzi równie zasługuje prawdę mieć
będzie; a dla tego tylko o tej oszczędności doniosłem
żebym trzymał Pana w komunt wszystkiego co się
dzieje w ~~Z~~ Bibliotece Wilna lub o niej mówią:
Że Edycya całe życie Bodnej podobała ~~się~~ się
Ci Panie, mocno rad z tego jestem, tylko niespokojny
mówić mi przypomina że nic o moich kilkunastu
nie wspominasz może nie ~~kon~~ kontent z nich jesteś
może moje nie wprawne pióro jak bardzo po-
pełniło; w następnym liście obszerniej o tem
napiszę.
Cokolwiek książek z Poznania nadesłanych przysłam
Panu, reszta siedzi w cenzurze razem z mojemi i
Bóg wie kiedy z tamtąd wyjdzie. 4ty Zeszyt Bibliografii
przeczytany także, 5ty już ku końcowi się zbliża i
wkrótce cały tom będzie gotowy będzie, racz o tem co-
napisać do Pism peryodycznych. — Jeszcze jedna
prośba, której się Ci Panie może śmieszną wyda, ale
rękę chcesz wyborczy prognostyk, cokolwiek miłości własnej.
Mówiąc w tyg: Pet: o Jucewicza Przysłowiach i chwaląc
nowe edycye, Imię ś.p. ojca mojego, położyłeś obok P. Glück-
berga, nie przeczę że Pan Gl: dość piękne edycye wydaje,
ale sława jego i reputacya jest tak różną od tej jaką się
także ś.p. ojciec okrył, że dawny mój Panie ale błagam cię, w
żadnym artykule do pisma peryod: przynosząc, tych 2ch imion

nie racz stasić razem, a mnie jeszcze raz proszę
nie miej za złe i z taką prośbą do Ciebie Panie
się ośmieliłem.

Za wszystko dobre w Bliscie dziękuję bardzo
szczerze przyjaciele
miejże i pozostaję i wszystkim sługa Adamkiewicz

3/12

Wielmożnemu Jmć Panu
J. I. Kraszewskiemu
Łuck
w Omelno
gub: Wołyńska

4 февр. 73

при семъ ассигнація на
сбытии на 3 Руб. ср. ...
...
J. K.

Wilno 8 czerwca 184[?] roku

116

Wszystkie trzy pisma z dnia 9. 19 i 29 maja otrzymałem, przy pierwszym Witołoraudę, który za dni 5 lub 6 już zapewne z cenzury in toto wyjdzie, jak mi to p. Wasilewicz obiecywał; ostatni list przed 5ciu minutami mnie doszedł i w niniejszym na wszystkie a szczególnie [?] Panu odpisuję. Przedostatni list Twój Panie dał mi dowód wielkiego dla mnie zaufania a ostatni tylko uwielbieniem dla Twego charakteru mógł mnie przejąć. Im więcej rozpatruję się w naszych stosunkach im bliżej Cię poznaję, tym mocniej przekonywam się że jesteś jedynym ze wszystkich literatów, z którymi miałem lub mam stosunki, który ~~tak~~ bezinteresownie i szlachetnie ze mną postępujesz. Dotychczas niestety, na samą nieszczerość obłudę i interesowność w mojej [illegible] natrafiałem; i Panowie Odyniec, Korsak, Chodźko i inni i inni, którzy tak wiele wymieniali, jakże się boleśnie na nich zawiodłem; wiele oni gadają o bezinteresowności autorów, jakby kapłanów, o charakterze, o świętym powołaniu ich, o potędze słowa każdego autora, a więcej z niemi tylko w potędze [illegible] ziemskie zawsze ciasne i niskie widoki ich dostrzec można. Dla tego też Panie, nie jako księgarz jako wydawca chciwy ciągnienia zysków z zapalonego autora do ciebie przylgnąłem, ale jako młodzieniec że zmrożonym ludźmi nie-

godziwością serca

szczytnej prawości i szlachetności dla przyniesienia temuż szczęścia. — Spodziewając się że tere może być bezpieczny u Ciebie Panie wszelkie zdanie jak się tu o mnie, powiem ci jeszcze, że niedawno znajdowałem się w kilku wspomnionych literatów gronie, którzy o literaturze tegoczesnej krajowej rozprawiali, tak i tej wie Panie przywiodłem na scenę różnie o Tobie mówili, roztrząsali zasługi literackie, w jednym oddawali pochwały w drugim względzie. Słowem jak na łożu Prokrusta byłeś rozciągnięty. Ja naturalnie byłem z Twojej strony i to nie jak wydawca za swoim autorem, ale z szczerego przekonania i z uwielbienia tak dla Twojej zasługi literackiej jako i dla charakteru przyjaznego i dobrego w osobie Panie wprowadziłem ambaras. Ale ... Panowie jeszcze o bezinteresowności mówić ... daleko więcej że ich sumienia w sto ... mnie od zaraz ... nie było, nie mogłem już dłużej wytrzymać i mocnym głosem ...
Mówcie Panowie co chcecie, ja wiem powiadam ... „wszystkich literatów jakich znałem, ... „najszlachetniejszym, najzacniejszym się ... „zał, więcej Panowie że pomimo dość ważnych ... „ćwia moich z nim; dałyż nam tylko jedno słowo, jeden ... „sumienie tylko wiąże, a jeden na drugiego wyznaczone ... „żalić się nie możemy, nie wiem którzy by tak ... jaczyn

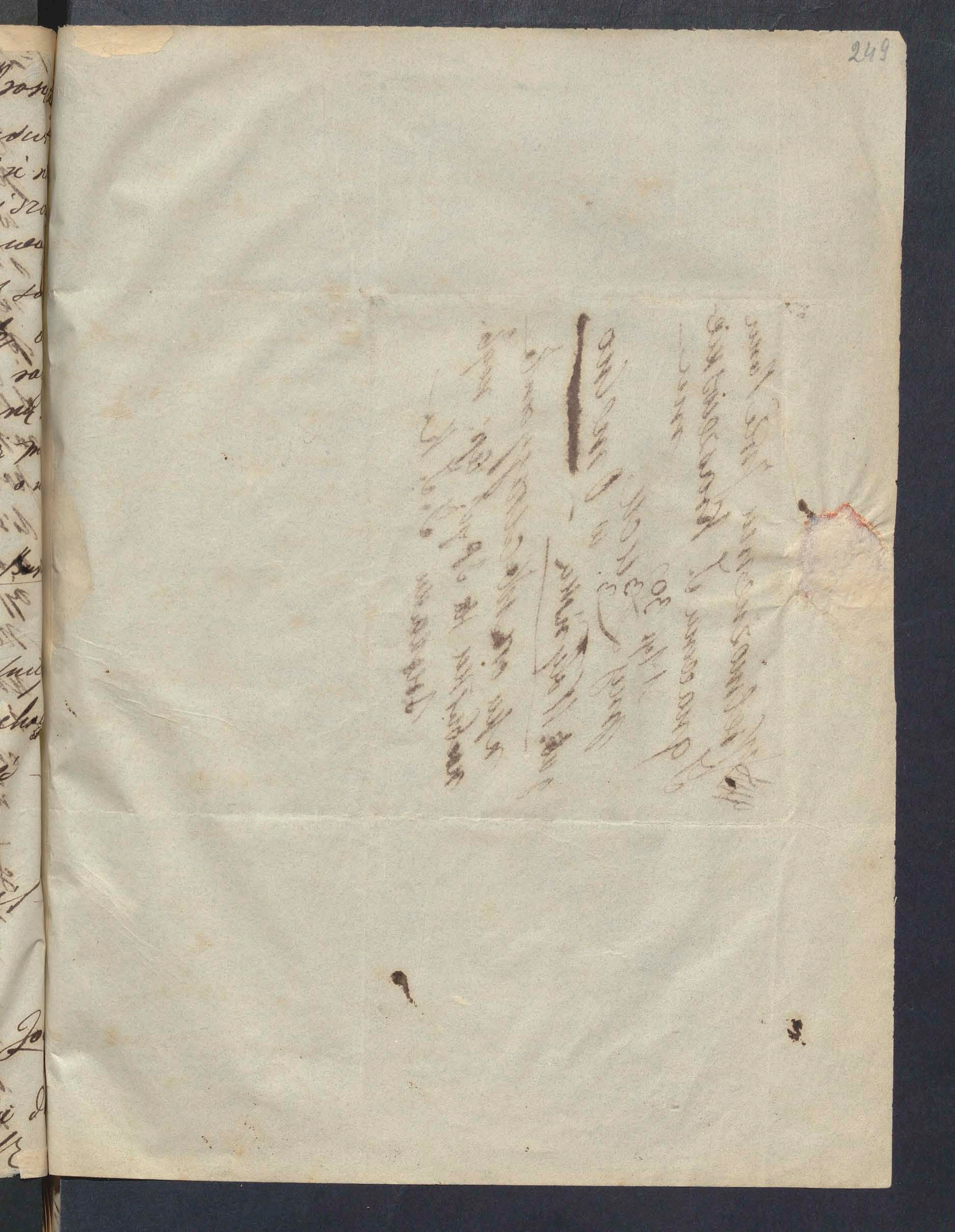
względem mniejszego wydawcy swego się pokazał! Wszyscy za-
zamieszkali jakby worem ablowi, wszyscy bywać zaszło a
ja pod tego myślą wziąłem za gamę i pożegnałem to
uroczysko Faszczyskie grono, i odtąd dość z niemi jes-
tem na bakier. Boś więcej Panie że jestem z Tobą szczery
i komunikuję Ci wszystko co w mojem grosie o tobie mó-
wi czyszczę dosyć mi jeśli nadużywam Twej cierpliwości,
i pustą często gadaniną ważnym chwile poświęcone
pracom zajmuję. Czas więc już przystąpić do Twoich
listów na które na każdy z porządku odpowiem:
Co do listu z d: 9 Maja przy którym otrzymałem Witolo-
raudę. Życzysz się ją drukować na rachunek nałożnego
Pana Dat: ~~[illegible]~~ i jak tylko z Lenczycy odbiorę na-
tychmiast druk rozpocznę według pańskich szczegółowych
w liście pomienionym zamieszczonych, na papierze i dru-
kiem jak się na załączonej próbie znajduje. Ta pro-
ba jest włożona w VII Tom Narbutta. Jeżeliby Panu
Dobrej: a któd tytułu nie podobał się, zechciej sam naznaczyć,
pomimo chciej mieć Literami to ułożone na co i próby
posyłam, oznaczyj tylko
naszej drukarni Numerowane tym Numerem
tani wyraz chcę mieć ~~Italicami~~ [illegible] i najpierwszo-
Papier welinowy jest wielki i piękny jest Rs 7 kop 20 za ryzę.—
i koszty na to [illegible]. Cena jego koszta, nadeszlę zaraz jak ty-
wyrachowanie do układu [illegible] manuskrypt odbiorę. Winiety z Paryża
po z Lenczycy manuskrypt [illegible] tak dawno zapro-
nie wiem dla czego nie nadchodzą choć tak dawno
sane, jeżeliby nie nadeszły w czas, to w najgorszym może
obejdę się. Mój korrektor zasłużony Dwonecki jeden z
najlepszych

Korektorów w całej Polsce zmarło mu to przy-
-wojna, z wielkim żalem moim, umarł przed
dwoma tygodniami mając wiele lat 69, przy
synu [illegible] zostawił lat 35. był to jeden z
ciekawszych oryginałów, jeden z najgrzeczniejszych
żyjących na świecie, gotowy jego portret [illegible]
gospodyni który byłby bardzo interesującym. —
Teraz do najważniejszego listu przystępuję z dnia
Maja, który mię w osłupienie wprawił i najsło-
dszych myśli do głowy naprzędził. Ale wszystko po
ka przedwczesny. Historyi Wilna jest tylko 1 Tom i
wnet go oprawić każę i ześlę przez [illegible] Drugi
przysłano już gotowy, zostaje mi jeszcze portre-
tu jego do zrobienia. Twardowskiego o czem
obiecałeś mocno wątpiący jestem. [illegible] w
następną pocztą nadeszlę, ale proszę cię pam-
niej u siebie przepisać, bo inny przepisywacz
poprzestałby i poprzekręcał. Co do propozycji
i jego wiadomości o naszych stosunkach, nie
się teraz temu, bo to jest człowiek którego boli
serce [illegible] przyjemności, czy pożytku bliźniego
jak tylko on się ożeni zaraz wnet stara-
szukać c'est son métier. Ale się [illegible]
on może więcej co ja do Ciebie Panie, czy
Ty do mnie piszesz, bo jednak nie jestem
umnie nich listów Panów czytać nie inaczej

N.o 9
2

gdyż one pod naszym kluczem w osobnym biórku
leżą i nawet w całe z innemi handlowemi korres-
pondencyjami nie mieszają się, a przy mnie nikt
w moim domu ich nie czytał. Nie mogę więc być
inna tego przyczyna, jak tylko to na co zaraz na-
trafić wpadłem po głębszym rozważeniu rzeczy, iż
P. Gł: wie o tem że my piszemy bardzo naturalnie od
P. Gr: pocztmeistra i iż
swego przyjaciela od sera pierwej P. Gł: jest
zapewne każdy list Paryski z poczty, jak wzajemnie moje-
pokazany niżli mnie oddadzą o dogodzenie swojej cie-
listy. P. Gł: kiedy idzie o interes choćby najniższego u-
ości nie przebiera sposobów, jest tego który mię
dzię, reputacyę pomięy te cnych ani w Paryskiej
Nie jest więc ani w mojej mocy bez nowej winy przez nago-
wicie stosunki zaraz do tej Nie byłoby i innego sposobu jak-
innego się zdarzyć. osobe do której listy
chyba żeby mi ktoś nazwał inną przeznaczone mógł adresować. —
waje do Pana Dob: przyjaźni które prow-
— Za pierwszeństwo dla mnie i wdzięczny ci jestem Panie ale
dziwię umiem ocenić, miała być tylko z mojej
nie chcę żeby i to przyjaźń dla tego też (dobrowolnie
ponoszoną a z Pańską stratę, podwyższam
najdobrowolniej dając na to moje słowo) jeszcze raz powtarzam.
Honorarium Pańskie (proprio motu) od połowy od 50 do 25 ft.
bo znam delikatność Twoją) do tego dodać przyszłą poy-
ę w następnym czasie kiedy do Ciebie ściej, stosownie

do beneficiów moich jeszcze podwyższę. Prosz
Szanowny Panie, żebyś i nadal wszystkim mówi
że ze mną ułożyłeś się o wszystko co napiszesz, i że n
mu nie niedostarczysz, o innej zaś odpowiedzi i stro
zawsze bądź przekonany jak najlepiej nie zawo
się na mnie. Świat i Poeta [24 odcinek] jeżeli się czyta se
Poznańskiem ustępuje żydowi... się nato
następnych powieści tylko mnie prawo za
stępować i wszystkim powtarzaj Panie że ...
zarzyjesteś. Po tym co wyżej powiedziałem już m
tem ... powtarzać że nie odemnie ... o n
innemi wychodzi.
Niektóre rzeczy następną pocztą odeślę a ...
już z Porzją zapisałem.
Mam jeszcze wiele do pisania a szczególnie
tak z dnia Dyspozycja a że poczta już odchodz
więc cię żegnam Panie i polecam się
Twojej przyjaźni i pamięci.
Twój nieszczęśliwy przyjaciel
i sługa
Adam Zawadzki
P.S. Listy do mnie racz adresować nie Jo
ale Adamowi Józefowiczowi Zawadzkiemu
... wtedy ... ksiegarni we Lwowie ... tak ... d
mi oddają i nowości w księgarni nie zostawiają Me

Wielmożnemu Jmć Panu
Ignacemu J. Kraszewskie-
mu —
1 Lip 30
przy Łucku w Omelno
gub. Wołyńskiej —
[illegible]
[illegible] na 3 rub. [illegible]
[illegible] J. J. K.—

Wilno 19 Czerwca 1840.

250

118

Dziś wyszła poczta, postanowiłem odpisać pierwsze na szanowne pismo mego Łaskawego Pana z dnia 29 Maja i Wilna innych rzeczy doniesić. A najpierw oznajmuję że Witoloraudę już odebrałem z aprobatą cenzury, w którym dziele ani literki Pan Waszkiewicz nie wykreślił, tylko wstęp wymazał, i wszelkie moje przedstawienia nic nie pomogły, tylko mi powiedział, że innej nie ma rady, jak żeby Sandecki wydrukował ten wstęp tylko wyjątkiem w Tygodniku Petersburskim a wtenczas i do dzieła samego umieścić będzie można. Wzgl. jakie nienia Łaskawej na Witoloraudę ostatnie rzecz posto-tem, będzie zda mi się najwłaściwszy. Całe dzieło arkuszy 15-do 16tu razem z [illegible] [illegible] etc. zajmie. Koszta druku zdaje mi się pewnie 400 Rs. nie przejdą, będzie więc to a peu-près honorarium za Rs. 6 pewnie. Zrobiemy zresztą to wszystko w sposób dla Pana Łaskawego, najmniej uciążliwy i najdogodniejszy. —

Przystępując do listu z dnia 29 Maja, oświadczam Panu Dobrosz: iż teraz różnych wyrażeń życia i dzieł z niemi, które do mnie a mnie zajmują więcej a które Tobie Panie jako Amatorowi na coś się przydać mogą. Papier na Wilno znowu nadszedł, i już dzisiaj 24 arkuszy drukuję, będzie zapewne wogóle 29 arkuszy i [illegible] Lipca Tom 1. się ukaże. Tylko mi jeszcze brak dobrego portretu Batorego, i który będzie pięknym i jednakowo ważnego dzieła. Remodeling będzie porządny, będzie to sobie

coś

na kształt Essai critique et litteraire, ale niewiem czy
nie to pod Zbiór Szkiców który, sam najlepiej to [illegible]
gadzisz. Spowiedź twoję Panie, z rozkoszą wszystkim p[illegible]
jestem ukontentowanym, i zaraz byłem pięknie [illegible]
wydał. Co do Bibliografii Rocznik 5ty za dwa l[illegible]
rwę opuścić, a wtenczas będzie prosił, o kilkanaście po[illegible]
różnych piśmiennictw peryodycznych ułożenie w tudzież
Zatem owe na tom I-szy Corty i na całe to przed-
wzięcie. Zapomniałem w tej mierze napisać by po-
słać za antykwarz w Tygodniku Popr.: który
Ale rodaków spowodował, a Tobie Panie dodaje się nie p[illegible]
nych uwag ze strony Panów Redaktorów
stało się przyczyną. Co do sekretu zdradzonego
między nami, już w przeszłym liście powiedziałem
o przyczynie tego, a teraz to potwierdzam, i proszę tyl[illegible]
żebyś swoje listy do mnie wprost, A gam[illegible]
Ocanowicz adresował. Wszystkie przysyłki p[illegible]
1. Historyi Pana Kazim. T. I. Obrazy Polskie
i 2. Poezye Wasilewskiego i Cztery wesela, w[illegible]
szystkie, ale z wielką skromnością przyzwo[illegible]
drukarzowi względem autora, żebyś czasu p[illegible]
po pogrzebie, o księżach złagodził, gdyż by mię to
mogło poróżnić z naszym Biskupem, z którym p[illegible]

jestem bardzo dobrze, i który mię za wszystko co się u mnie dzieje jest odpowiedzialnym. P. Szydłowski bardzo chętnie domowe niedzielowanie z XII uczniów na uniwersytety w Wzgórzach. przestanie dyżury pomyślnie: wszystkie po kop. ostatnie 55 i Dr 70 za Vorbatta.

Ze szczerem przywiązaniem i przychylnością pozostaję nazawsze
Twoim Panie życzliwym
Sługą
Adam Zawadzki

Зар 1 Авгус 60
стр — 4
в — 3

Wielmożnemu JW^o Panu
Ignacemu J. Kraszewskiemu
przez Łuck
w Omelnie
gub: Wołyńska

при семъ [illegible]
свитка по 4 Рус. сер. подвяз-
ками J. J. K.

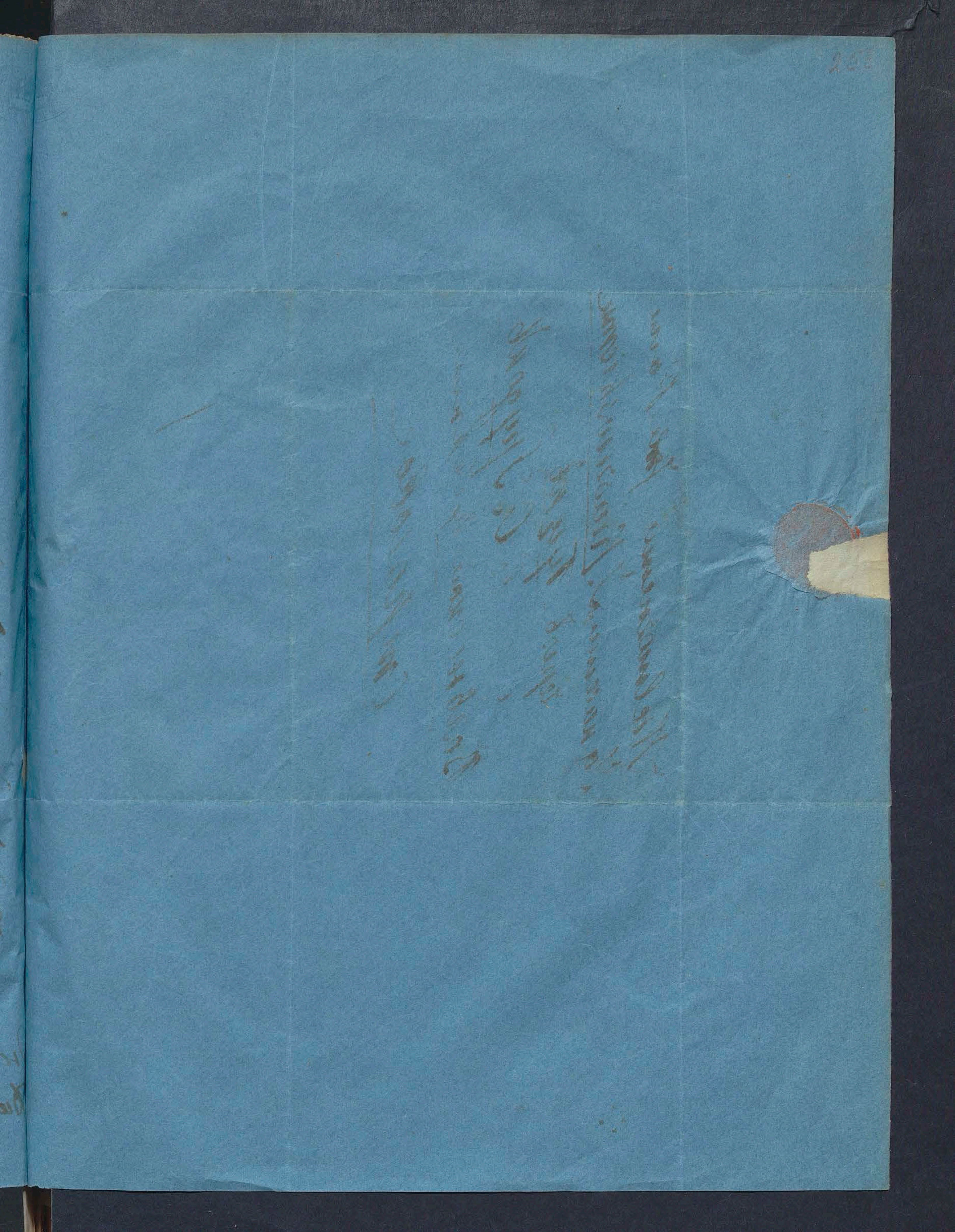
Wilno 26 Juni 1840 r

W dniu wczorayszym oddano mi Twoje łaskawy Panie pismo z dnia 15 Juni i przyniesiony Manuskrypt Twardowskiego, za który mnie-ci spełnię i który już w ręku Cenzury się znayduje. Względem Witoloraudy czekam tylko odpowiedzi na dwa moje ostatnie pisma a wnet ją prasom oddam, jeżeli druk o formacie mego próbnego, Wilna większemi kosztami zbliża się do końca, od 1 Lipca wyjdzie Tom II. Dostałem wczoray z papierami Architekta Rossi. widok Zamku dolnego kolorowany, i oddałem Litografowi, jeżeli Pan Poznański, kopie, właściciel tego opisania doręczy mi go przyszlę go Ci Panie. — Poczta już odchodzi więc spieszę i ściskam Cię Panie Twój najszczerszy

Sługa i szczery przyjaciel

Adam Zawadzki

Adresować proszę dawać
Panowi Zawadzkiemu

Wielmożnemu Jmć Panu
Ignacemu J. Kraszewskiemu
черезъ Луцкъ
11 30 / 3 въ С. Грудокъ
Волынской Губернии
страховое

Wilno 10 Lipca 1840 roku

Z nową przyjemnością list twój, Panie z dnia 20 czerwca i nieco później ostatni bez daty otrzymałem, i pospieszam na oba przezdaniem odpisać. Naprzód zaczynam od punktu który delikatności obu stron najbardziej obchodzi, to jest, co do honorarium; pisałem już i wcale tam trzecie że te małe powiększenie, uczyniłem proprio motu, i bynajmniej nie dla tego że mi o Poznańskich propozycyach pisał, ja tylko chciałbym żeby praca Twoja Panie, nie większej jakiej oznaczysz nie znalazła, a żebym o korzystanie z Twojej dobrej dla mnie woli i chęci, posądzony przy pracy ponoszonym nie był. List Poznański czytałem, i ani trochę się dziwię się znoszeniu propozycyom swych Panów, jakbym sam, gdybym był w stanie, i do czego zgodzi nie zgadzam, widać księgarski zupełnie odstąpić mógł, również postępek. Dla tego też nie mogę tej mieć dziwnej pretensyi, żebym tylko ja jeden, miał niejako monopolium wszystkich prac Twoich, i owszem niektóre rękopisma oddawaj Poznańczykom, tacy jak Zakrzewicz i Popliński, obaj mi znajomi dobrzy, zastrzegając na to, proszę tylko jak najmniej używać prace swe P. L. Szyj nie czynię to wierzaj mi Panie z błahych powodów jalousie du métier, ile postępku tego pana względem nas, tak że w każdym jego kroku nacechowane piętnem niewzajemności, żebym nie chciał z nim razem przyjemność posiadania Twych rękopismów podzielić. Zresztą spuszczam się zupełnie Panie na Twojej dla mnie przychylności i przyjaźni, na które i nadal zostawując jest moją najgorętszą chęcią. List Poplińskiego odsyłam, niepotrzebnie mi go przysyłałeś, bo ja Panu Leszkowe… wierzę więcej i słowo twoje za wielkie niż dowody staje. —

Próbkę Witoloraudy bardzo dla mnie osobliwą, bo tylko złożone było z przepisywaniu

zelera, kiedy nagle musiałem oddawać przed wyjazdem cen-
do Komitetu Cenzury i naprzód kopię z pierwszych stronic s…
nąć kazałem, to [illegible] niebyła nawet ani razu poprawi-
Śmiało zaręczyć ci Panie mogę że omyłek w tym poemacie
mniej będzie jak w jakiejkolwiek z pierwszych książek, które s…
wszystkie poprawnością szczycą. Koszt ten będzie dwie czy-
[illegible] osobny, ja 5 [illegible] pracą a 4 tej przy [illegible]
na papier każdego arkusza. Wydanie będzie ozdobne a nawe-
świetne i jak możemy najpiękniej [illegible].
Stosując się do życzenia Twego Panie, posyłam ci przy
niniejszym liście 60 ff, których nie potrzebujesz mi oddawać
ani bynajmniej o nie się bawić, tylko zapisz na dalszy ra-
rachunek i stosunki, oddasz mi to [illegible], wra-
Ostatnie z Książek Śląskich, Sprawdź, przeczytałeś? Biorę
Kościół Świętokrzyski etc. do mnie będą należały, na
przedaż? — Żeś kupił własną chatkę [illegible]
to cieszy i życzę Ci zdrowia i duszy wszelkiego powodzenia
małemu kochanemu autoro-gospodarzowi, ależ [illegible]
wym miejscu na inkrutowiny, kiedy z przyjaciół coś no-
wemu gospodarzowi ofiaruje, przyjmijże i odemnie sie-
udowi, Historyą człowieka, który dla mnie jest idole, dla któ-
rego i uwielbienie, z mlekiem wyssałem; ojciec mój drogi
również był wielkiego męża czcicielem, naucz się więc że ta
pamiątka miła ci będzie, bo ona z głębi serca mojego p-
chodzi. — Ja mam pisanie o Historyi Jego, o jego
przynajmniej wspomnieniach, czy memoriach o tym
kim człowieku, coś popularnego o nim dla naszych [illegible]
nikim, nawet chciałem proponować tobie Panie [illegible]
tym…

Kiedyś coś na kształt tego wydać nie mogli, choć to być może bardzo jeszcze dobrze, ponieść i o tem a mnie swe myśli lub rady zakomunikuj.

Co do rozesłania Wiktorandy, mnie zdawałoby się najwłaściwszem, aby tu się ci wszyscy prenumeratorowie powinni zgłaszać się z biletami do Księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie, po odebranie exemplarza a u tej razi za przesłanie poczty zapłacili, tymczasem roz-słał z Wilna, tych mi tylko daj rejestr, tak byśmy najwłaściwiej, co na to? Po wydrukowaniu Poema-tu postaramy się o prędki wyprzedaż i o korzyści dla dobrego autora, wszelkie drogi księgarskie będą do te-go użyte.

Historya Wilna Tom I już skończony, dano go do bro-szury; Chwała Bogu i mnie raz przecie do rzeczy się nada-[illegible] wszakże ten tom 31. bitych arkuszy, [illegible], papier piękny, satiné, szczególniejszym trafem, który mi od niejakiego czasu zaczyna służyć, wyrazobytne przedsta-wny portret Batorego; i gdzież o to? przypadkiem napisze-się po Bibliotece Akademii Duch. napotkałem kronikę Martina Cromeri edycyę jak mojem wypadzie w Ko-lonii wydaną 1589, która niegdyś należała do Biskupa Wileńskiego Wojny z jego podpisem własnoręcznym, Kronika drukowana we 1ata niespełna po śmierci króla Stefana, przy niej za tytułem przeszłego portret Bator-go, wiele wyrazu i podobieństwa mający, tego dalb[illegible] wypracowanie, sztych ten na miedzi, i pod spodem podpis bardzo pomięszany dla mnie którem najbardziej [illegible] podobieństwo historycznych portretów choćby, Sic Stephanus visens, frontem, oculosque gerebat. Portret na nomine[illegible]

już prawie skończony równie jako i Zygmunt III
z najnowszej ryciny Rubensa, obie za 2 pocztą wez pod 2 im.
sztychami wodestane Panu Laskowemu będą
Projekt dorabiania winiet do powieści, zupełnie
przypadł do smaku, chętnie przyjmuję i proszę o w.
tane do Czterech Wesel, tylko w ostatkym żeby roz
piórkiem (rysunki) niż en forte czy też tuszem robio
byłby gdyż piórkiem snadniejsze gosze do Litografowa
O takąż rycinę proszę do Bladej Dziewczyny Pana Karol
w której całkiem scenie do szkiców przyjmuję
się w ktorym nie odstępować, do ostatniej ze Stuckich
Osmodeusza także przyjmuję, i na Spowiedź być
się gotować. (Rycina dobrze by było żeby zostawane były
formatu Czterzycie biednej, gdyż w powieściach
ich mógłby Litograf zepsuć.—
Bractwu Opiatu wed tej jedynie przesyłam co
lepszego i najświeższego, idla zachęcenia na raz drugi,
zamiast nowej ceny po Rs 1 kop 20 po Rublu 1.
mil jest czystem. Spomnienia Olszowe, Wrzem
1. 10. i nowy 12. Sygne o św Kazimierzu śpiewni
kowa nie przesyłam. Papiera 10 arkuszy jedlo
tomże i proba tytułu do Wrzelowanych w której tych sto
Pieśni z podane żadnym sposobem nie mogę nale
dać temu co wymaczyłeś boga mote, i wtejgowa
zupełnie nie mogę. Książki z Poznania tego
podł. Zatem które mi były odtąd wniosę jakim
oddadzę, odeszlę później. Tandowskiego przyp
tem że otrzymałem i 150 Rs. od posłałem, tożsamo
loo

Pro memoria dla W. A. Zawadzkiego.

Kiedy S. Adam będzie pisał do Ma[illegible] szewskiego, niechaj raczy obowiązać go: — ażeby, u tego samego źródła, z którego pierwprzód wiadomości, któreśmy wydobywali o Klonowiczu, pozna[illegible] wiadomości o Gawińskim pisarzu Sie[illegible] nek i nagrobków, wydanych w Wyborze Pisarzów Polskich Mit[illegible] skiego, wraz z Szymonowiczem i Zimorowiczem i [illegible] ile może być najprędzej nam zakomunikował. — Gawiński był podobno Lwo[illegible] kanonikiem, brat może, albo krewny jaki Gawińskiego burmistrza [illegible] cytyż radnego Lwowskiego: — [illegible] a nie i jeden z tych pisał pamiętniki historyczne swojego czasu.

Z odebraniem Gwiazdki wesel i Błędy dziewczyny
wiele pociechy obiecane nadejdą. —
Za dobre chęci dla nas przy wydawaniu pisma u Glüks-
berga bardzo wdzięczny jestem potrafię je ocenić
Wizerunki tylko stosowne krytyki o Tobie Panie uważę
[illegible] mogę żadnych uwag i do ciebie [illegible] nie
pozwolę.

Listy i rycinę zwracam i korektę P. Szydłowskiego
jeżeli możesz zrób mu o co prosi tym mnie
zobowiążesz, a tym czasem polecając się
Twojej przyjaźni z niezmienną przychylnością
szacunkiem i przyjaźnią
pozostaję Twoim Sługą
Adam Zawadzki

Dla tego tak źle piszę że jej pióro odebrałem!

Nota.

Dziś się posyła:
jedne osobnego zeszytu do Brukselski spisu zł 27 —
za przesyłkę i list zł 4 k 40.

Wizerunki T. 10. i 15. —
Wspomnienia o Litwie zł 31 kop 49 —
przyszło zł — 28. to to
odpisać na Książki Rachunek
zł 2 kop 80 —

Wilno dnia 24 Lipca 1840 —

Przepraszam mojego Łaskawcę że dotąd sztychów nieprzy-
słałem, dziś to naprawić czynię, i proszę z takim umysłem przyjąć
z jakim je ofiaruję. Widoków sztychowanych bardzo mało albowiem
nic się nie znalazło, najwięcej więc portretami i takowych lepsze ośmie-
liłem się przysłać Panu Dob: Między niemi znajdują się i por-
trety na chińskim papierze odbite. Batorego do Wilna i Zyg-
munta III z facsimilami, nieprawdaż że Batory przedziwnie
odbity. Rycin więc już skończone zupełnie do Wilna i odbite,
sztuk i okładka w krótce się wydawaje i będę wtenczas mógł
nadesłać należne Panu Exemplarze, tylko proszę mi napisać
wiele Exemplarzy należy się Panu, bo zgoła [illegible] wiele na-
bywam, bo już zapomniałem, a kopij rewersu u siebie nie-
zostawiłem dawniejszych listów. Z Ks. W. Sofian oprawne
nadeszlę także. Dodatki które mi przysłałeś do 2 Tomu,
nie wiem jak umieścić, czy jako noty, czy też do tekstu inter-
kalować, jako też skąd wziąć papiery X. Jerzego Radziwiłła
Bisk: wileńsk: i gdzie go umieścić, bo w 2gim Tomie w spisie
ozdób mylnie umieszczono do str. 624, bo na tej o nim wzmian-
ki niema. — Groby Wiesiołowskich i Radziwiłła u Ber-
nardynów: już tak jak zdjęte i na papierze chińskim pra-
cowanie będą wyglądały. Oprócz tego chcę dać do opisu kościo-
ła Ś. Kazimierza

Wilno dnia 24 Lipca 1846

grob. Gosiewskiego Hetmana Polnego, dziś jeszcze
istniejący, a który przypadkiem u mojego Litografa dobrze
zrysowany, znalazł się. W ogólności wszystkie nasze
groby będą zrobione w czasie, tylko nie jestem o kościół
Katedralny przed restauracyą Gucewicza, którego dotąd
mimo najtroskliwsze starania, z wielkiej dobrze zrobionej
nie mogłem wyszukać, chyba skombinować z planu
z atlasu z Ostelarza i z jednej ryciny, przy dawnem
dziełku Życie S. Kazimierza przez Tyszkiewicza
jest tylko ~~[illegible]~~ tyt. kościoła widok. Co zaś się dawnego
~~ano~~ tyczy, chyba także z tegoż Ostelarza. —
Jeszcze jedna propozycya do ciebie Kochany Panie,
którą przyjąć, zaklinam nawet odrzucić jeżeli ci tylko
do smaku nieprzypadnie, a przez to dasz mi dowód szczerości
jakiej wzajemnie od siebie wymagamy. Oto mam ja
dzieło bardzo ciekawe w 7 tomach 4° wyszłe pod tytułem:
Choix et oeuvres des peintres les plus célèbres de toutes
les écoles recueil classique contenant l'oeuvre complète
des Peintres du premier rang, réduit et gravé au trait —
Paris 1805; kosztuje Rb 87 Kop 54. Dla ciebie bardzo intere-
sujące, jeżeli więc można by było, mnie z dostawić [illegible]
na miejscu moim książek, skartować jeden tomik Pom[illegible]

Kosztowało to dobrze a jeszcze nie to bez żadnego wypadku

proszę mi wszy odpowiedzieć się to przyszły dla całości

Pani warunek oto jeszcze raz najusilniej

proszę.

Dla Pana posyłam Przyjaciela Ludu Rok 8 II.

Rok 81.1. Rs 3 k 60, przesyłka teraz (2 z poczty) wyższa i ostatnia

z pieniędzmi Rs 3 kop 70. Dla Pana Ursynowskiego

posyłam także. Rachunek

Winien Rs 45.

Teraz się posyła.

1. Przyj. L. 8. II — 1 80

1 — L. 81. 1. — 1 80

1 Pomnik Ks. M. Mikuli — 55

1 Poezye Korsaka 2 T. 1 50. (zeszły Tom 2gi)

Rusalka II — 1 20

Rogniki Gospodarski — 75 Rs 3.

Prenumerata na 2 97 Tom Obrazów

Rs 7. 60

10% — 75

6 85

1S — 3

Rs 54. Kop 85 i proszę dołożyć za moje

w ogóle należy do Redakcji Rs 1.

55 Kop 85 i tem 2 wyższej przesyłki

Pobrano od 3 listy Przyjaciela

Adam Zawadzki

Wielmożnemu JPanu Panu
Józefowi Kraszewskiemu

przy Łuck
w Omelnie

через Луцкъ въ Грудокъ
[illegible] въ Волынской губерніи

при семъ [illegible] по
[illegible] №1 и 2. [illegible]
Т.Я.К. №1 на 7 руб. и №2 на 10 руб. сер.

[Stamp: [illegible] 1840 ИЮЛЯ 2[illegible]]

Wilno 17 Sierpnia 1840r.

Z nowu łaskawy Panie tydzień górą minął,
jak Twoje miłe pismo z dnia 22 lipca otrzy-
małem, moje przygotowania do podróży i kończe-
nia naglejszych robót, nie dozwoliły zaraz ci Panie od-
pisać, a co dla mnie wielce przykrzejszym było nieza-
Niniejszy list uważaj łaskawy Panie jako pożegnal-
ny, bo dzisiaj wieczorem jadę też do Warszawy, od-
jeżdżam z tamtąd pojadę do Poznania, dla widzenia
się z Raczyńskim i innemi literatami, a następnie
do Berlina, gdzie, Tobie się tylko przyznam Panie, my-
ślę się starać o pozwolenie dedykowania Królowi Pan-
ującemu. Obrazu Bibl. Hist. Liter. i Nauk w Polsce;
jeśli mi się to uda prawdziwie sobie powinszuję, by-
łoby to większą pomoc dla naszego dzieła bym zyskał
Brat mój Józef młodszy który przyjechał do Wilna
z Warszawy, dla zastępowania mnie, w czasie mo-
jej nieobecności, powiadał mi że słyszał od Glinkowe-
wicza iż ty Panie, masz przyjechać do Warszawy, prawdo-
to jeśli tak jest, mocno bym się cieszył, gdybyśmy
tam się widzieć mogli, bądź łaskaw odpisz mi wprzód
do Warszawy i adresuj list swój do Księgarni Zawadz-
kiego i Węckiego dla oddania mnie. Inne zaś listy tycze-
ce stosunków naszych, bądź łaskaw jak dotąd adresować
do Wilna, do mojego brata, który wszelkie Twoje polecenia

na polecenie jak

najszczupłości wypełniać; Jeżeli coś byłoś ta
o czemkolwiek tylko do mnie chciał pisać, to będź ta
do listu do mojego brata, osobny bilet, do mnie
tęż. Manuskrypta dobre można przysyłać ta
ja najdalej za 3 miesiące do Wilna wrócę.
Witolorauda już zupełnie gotowa dziesiątego
20 kw. posyłam, daj Boże żebyś był kontent
czy ja na tem wszystkie moje zwróciłem u
wanie, poprawność ile można najwięcej
gdyż 3 korekty czytano; jeżeli zgadasz więc
exemplarz, te Ci iowet nadesłane będę. Koleda
z rozetowy kosztami druku pójdzie nadeszłe, n
ów. 890 kh. przenosić. — W kupnie wydam
ślej się do nas prenumeratorowie zgłaszają
Mistrza Twardowskiego zaczętem drukować, prz
napisany godny najlepszych utworów Hoffmana,
to wszystko i dla ludzi głębiej myślących, w całym
waniu, w biegu życia Twardowskiego, osobę, i
moralny, prócz allegorze dostrzec mogących, i dla t
których samo rzecz lub wypadki mniej obojętnie
wybornie się zabawić. Do gotowości udapan
mi do wydania Napoleona można jestem wolny
i w czasie swoim, z tych dobrych chęci korzysta
nie zaniecham, jeszcze się tylko nad rzeczą jam
publiczności namyślę. Mam też i wiele innych do
przyjęcia

późniéj będę mógł wytłuszczyć. Bastin dawno
zapisany, jak tylko przyjdzie zaraz będzie przysłany
zapisałem też i inne dzieła, nowe tego rodzaju które
zapewne Ci się podobają. Tom 2gi Hist. Wilna
nadeszły, ale prawie tylko powtórzenia dodatki na osobnych
kartach, gdyż na nowo Tom cały przepisywać
to by była dla ciebie Panie, okropnie mozolna
robota. Dotychczas od Krajewskiego, który na-
14. Wierzpiętów się dali i przy 7 numerowanie-
Wizerunkowie będzie się. aczkolwiek, nie jest przy
i M. Herburta napisany, który nie był wstawiony,
coś podobnego napisać, ale przez uczonego
Professora Hamolickiego, który Exemplarz dla
Historyi poświęcił, i prawdziwie głębokim Kryty-
kiem i biegłym opowiadaczem fortuną stał się
Posyłam tu także N 14 Wizerunków i 5 Zeszyt
Bibliografii jakoteż Obrazy Litewskie Domy
przyjm je odemnie, i resztę co w pismach publiczny
o tem powiedzieć. Na Historyę o Kładce dzieło
czynie. Niecierpliwie oczekuję czyli raczej mogę
prosi. Ale także jeżeli możesz proszę żebyś schowaj
Nowe wspomnienie Wołynia jakie je napiszesz.
mnie odstąpić, bardzo o to błagam, Hanwarcin sam.
sobie zagraj, lub spuść na mnie, życzyłbym mocno
je wydać, a słyszałem że Glücksberg się chwali że
on je dostanie, zrób dla mnie o co proszę, abyś
większy będę. Herb do Historyi Wilna, przesyłam

mojemu Zasławcy na mniejszy sprawiony miejsc
Iż że nieco brudno wcześniej odbiły, we 2 exemp-
larzach, napisz mi czy ci się podoba. — Oddaj się
sobie do Historyi Wilna, i na przyszłość ty
już nadeszlę owe exemplarze.
Rysunki wszystkim dogadzają, odbijać na kalkowa-
nym papierze, jak to zrobić zrozumiesz, a sposo-
bem jest to wyborny wszystko do nich ogłoba.
Jeszcze bym więcej pisał, ale muszę
skończyć Panie, gdyż przed samym wyjaz-
dem jestem rozkazujący i już przestań
chorzy. Uściskam i zdrów bądź, mojej
przyjaźni, z której rozumiem przyjmij
stałe Twoim przyjaciel życzy i sługa

Adam Zawadzki

125

Wilno 31 Sierpnia 1840

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

List Jego z 19 Sierpnia iuż niezastał mego brata Adama w Wilnie który iuż od dwóch tygodni za Granicę wyjechał. Zatem list WPDob iutrzeyszą pocztą do Warszawy odeszlę a tym czasem posyłam przy niniejszym Vie et Oeuvres des Peintres les plus celebres in 4to 7 Vol.

Tym czasem donoszę iż historya Wilna tom pierwszy iuż gotowy dawno. tylko wstrzymuie okładka mająca być zrobiona z non pareil ornamentów które nie są iescze ukończone. lecz spodziewam się w przyszłym miesiącu WPDob tom 1szy nadesłać gotowy.

Na rach: W Urbanowskiego otrzymałem # 10 czyli Rubli srebrem 30 i takowe w iego imieniu umieściłem. W posyłce oprócz Vie des Peintres znaydzie się i nowy Bosuetu przez Cukrowsk[iego] i Pamiętniki Albertrandiego 2 tomy Cena 1szy Vrest RS 1 Kop 30 zaś drugiego RS 1 Kop 40. Obie te dzieła w Rch P Urbanowskiego umieściłem.

Nowego układu Roslin przez Szemiątkowskiego i Historyi Uniwersytetu Jagielońskiego przez Muczkowskiego

teraz niema w księgarni. drugie dotąd niewydrukowa[…]

Przytem mi to mi wypada iż zostaję z Prawdz[iwym]

szacunkiem [Wielmożn…]

być najniższym sługą

Wielmożnego Jegomości

Józef Zawadzki

P.S. W tym momencie otrzymałem list W[ielmożnego] J[ego]m[ości] Dob[rodzieja] z d[nia]

16 Września i przy nim manuskrypt P. Karola, po-

nieważ iuż poczta odchodzi więc na przyszłą pocztę

żądane książki nadeszlę, a ten list także do[…]

rawy introdukytam.

1

Его Благородно-
Милостивому Государю
Іосифу. Игнатію
Крашевскому.
20ф. чрезъ Луцкъ
въ Г. Городокъ
Волынской губ.

присемъ посылка подъ знаками И. К.
на 75 руб серебромъ

1840r 264

Warszawa dnia 24 Września
6 Października

126

Dawny mi to, Łaskawy Panie, iż tak długo na Twoje listy odpowiedzi czekać musiałeś; ale po przyjeździe moim do Warszawy, z Wilna tylko dni kilka zabawiłem, a potem wyjechałem na zwiedzenie zakładów górniczych Banku Polskiego i przed niedawnym dopiéro czasem wróciwszy, dwa listy z Wilna i jeden dziś z Lublin pisany zastałem. Co do pierwszego z dnia 12. Sierpnia to zapewne Twoje życzenia już są zadowolnione i vies de peintres już musiałeś odebrać, jeżelibyś jednak to dzieło nie znalazł takiem jak się spodziewałeś, powiedz mi otwarcie a ja go nazad przyjmę, bobym nie chciał żebyś bezużyteczny mebel w bibliotece miał chować. Pisze mi brat że już Pana Karola otrzymał i zaczyna go drukować niebawem; bardzo Ci jestem za to wdzięczny, za te szczególniej coś tyle pracy i tak śpiesznie a moje ze swoją wielką przykrością dla zadość uczynienia mi poświęcił. Za Twoją ofiarę Panie z tak uprzejmego serca pochodzącą bardzo a bardzo dziękuję, ale tych 5ciu exemplarzy Wilna nie przyjmę, bo na cóż mam czytać autora, który zapewne wielu najwięcej znajomych i przyjaciół, którym owoc krwawych trudów i [illegible] ofiarować zechcesz; umiem cenić dobroć Twoją, ale pozwól że na ten raz dar uprzejmy odrzucę, 25 Ex: tak ważnego dzieła koniecznie autorowi są potrzebne. Exemplarze Wilna już musiał przesłać brat mój bo już gotowe, edycya zda mi się odpowie ważności dzieła i pewno z niej rad będziesz, jak tylko powrócę w końcu 9bra gorliwie wezmę się do drugiego Tomu i na końcu stycznia wygotuję go. — Prospekt wydrukuję za parę tygodni i prenumeratę po 2 Rs. na Tom każdy otworzę. — Muczkowskiego Historya Uniwersytetu Jagiellońskiego jeszcze nie wyszła

a inne żądane

nowe pismo polskie zapewne Ci już brat mój przes[łał]
Wyszło też teraz nowe pismo, ważne pod względem pod[ań]
popularnych jakie w sobie zawiera, ale nie z wielkim
talentem korzystano z tych skarbów, i łatwiejby może było ściśle,
obrabiając, w rodzimej sile i wartości je zostawione. Wiele
jednak dobrze wykonane i kilka gawęd bardzo trafnie wy[...]
Tytuł tego pisma. Stare gawędy i obrazy zebrał i ułożył Wój[cicki]
wysłałem to pismo do Wilna 4 tomy, i może brata ściągli[...]
przesłał. — Ze Skimborowiczem raz się tylko widziałem
artykuł od niego w rozpisanowanym konwersacie biorą do[...]
nami dotąd dziś za 6 groszy wyjeżdżam, Poplińskie[...]
i Lachanowiczowi zawiózł Twoje ukłony i donieśli się ja[...]
nemu idą z orędownikiem a może i kilka słów jego
Poznania napiszę.
Z Listu 31 Sierpnia dowiedziałem się żeś chory i mocno się
zmartwiłem, czemuż nie napisałeś mi co Ci dolega żebym
spokojniejszy i nawet napisz że prędko do zdrowia powróciłeś
pisz list jeszcze jeden do mnie pod tym samym adresem do
Warszawy i donieś mi bądź łaskawie o stanie zdrowia
swego. Może ja Ci zrobię do kraju za mnim powrotem
surprizę, bo może wrócę się do Wilna po 13 mies Listo[pada]
z bogiem z drogi mil Wilkomierzem do Łucka i w Grodn[ie]
Cię Panie odwiedzę, ale to jeszcze może które z dużym
wątkiem żeby się ziściło. — Tu w Warszawie prz[...]
Literaty i niektóre ślepe Mazury, prążą góry na Ciebie, w[...]
są za Twój artykuł w Tygodniku a jeszcze wszcie kłopi z[...]

swoich reform i zajęcia znowu pozycji potężnego państwa. Nie można zaprzeczyć, że socjalne położenie Syrji zdaje się niejakie trudności przedstawiać, ponieważ kraj ten jest podzielony na liczne zupełnie nie połączone z sobą pokolenia, ale to tylko czyni potrzebę wprowadzenia tam żywiołu, któryby wszystkie klassy szranki i równowagę siły. Nadto skutkiem tego byłoby przyprowadzenie ustaw europejskich do Azji, o tyle, ile one dadzą się tam zastosować, a dla Anglji byłoby to pozyskaniem nowego sprzymierzeńca, którego przyjaźń pod w jeden lud połączył. Prócz tego otworzenie nowego mocarstwa między Egiptem, Persją i Turcją utworzy między niemi względem sprawy wschodniéj, bardzo byłaby ważną. Grecja jest przykładem tego, co można uczynić, a kwestja grecka połączona była z większemi zawikłaniami niż obecna.

Francja.

Paryż, 3 Sierpnia.

Wiadomo że od wypadków lipcowych czas służby żołnierzy francuzkich oznaczony był na lat siedm. Izba oznacza wysokość nowego kontyngensu. Ten wynosi niezmiennie 80,000 ludzi, rząd zatem ma do rozrządzenia siedm kontyngensów, to jest 560,000 ludzi. Tymczasem w końcu każdego roku najmniéj wyćwiczeni żołnierzowi z linji przechodzą do ruchoméj gwardji narodowéj która tym sposobem stanowi liczną rezerwę. W Budżecie na rok 1841 prawdziwy stan armji podany jest na 317,826 ludzi 64,242 koni, właściwie zaś wynosi 335,362 ludzi 62,034 konie. Najwięcéj daje się czuć brak w koniach.

— Jenerał Don Serafin de Soto, hrabia Cleonard przybył do Montpelier wieczorem 26 lipca.

— Donoszą z Bajonny że pan Mendizabal jest tam oczekiwany.

— Podług jednego z tutejszych dzienników hrabia Walewski ma nie do Alexandrji z missją urzędową ale do Korsyki w interessach prywatnych odjechać.

— *Constitutionel* podaje wyjątki z hollenderskiego *Handelsblad*, belgijskiego *Observateur*, i listu szwajcarskiego, czyniąc uwagę następującą: „Trzy narody szczególniéj są w niezawisłném położeniu, które dozwala zupełnéj wolności zdaniu. Temi są Hollandja, Belgja i Szwajcarja. Jeżli Belgja skłania się ku francuzkiéj polityce, Hollandja za to ma zupełnie sprzeczne skłonności, gdy więc oba te mocarstwa dają sąd o wielkiem politycznem faktum w zgodny sposób, można ztąd wnosić że rozsądek a nie skłonność prowadzi ich zdanie. Szwajcarja od czterech lat miała z nami tak wiele zajść, że mimo zgodności zasad, możemy uważać ją za bezstronną jeżeli się na korzyść naszą oświadczy. Wiadomość o zawikłaniach dyplomatycznych doszła już do Hagi, Bruxelli i Zurichu, i we wszystkich tych trzech miastach wrażenie było jednakowe. Wszystkie korespondencje i dzienniki oświadczają że postępowanie lorda Palmerston ostro ganiono, a pochwalano środki przedsięwzięte przez Francją. Zgodność ta jest godną uwagi; w Hollandji, Belgji, Szwajcarji, pojmują naszą powinność tak jak my ją pojmujemy, i gdyby Francja znalazła się w potrzebie bronienia swoich praw, swojéj godności, może teraz już liczyć na sympatją powszechną.

Feljeton Gazety Warszawskiej.

On, hardy nieunoszony,
On, Nestor rodzinnéj strony,
Któremu.. , jako sam mniema
Swiat tak wielki równia nie ma,
Jan Kochanowski,

W numerze 54 Tygodnika Petersburskiego, czytamy napad P. Kraszewskiego na Warszawę pod względem literatury; napad straszny, niesłychany, przesycony wrzaskliwością i szermierstwem dowcipu. — Wielka szkoda że płodom tego gatunku daje Tygodni petersburski przytułek; wielka szkoda, że to, z innéj strony tak poważne pismo, zapełnia swe kolumny, takiemi fraszkami, ale największa, że podobnéj broni, używa autor, któremu przecież ta sama Warszawa, za początkowe nawet jeszcze zasługi, nie jeden kwiat wdzięczności życzliwą dłonią podała. — Oceniając publikacje warszawskie, należało przecież staranniéj zajrzeć do źródła i po za źródło, aby z tego i powszechność i piszący, odnieśli pożytek, gdyż lekki i niedaleki rzut oka na pisma *czasowe*; a następnie ogłoszenie wyroku, że takowe są czcze, bez kolorytu, i że *nad Warszawą ciąży tradycja XVIII, wieku*, znamionuje nietylko płochość recenzenta, ale pozostawia na nim odpowiedzialność, grzech niesumienności, i grzech stronnictwa koteryjnych związków, przeciwko którym, sam jednak recenzant z oburzeniem rozprawia.

W najpierwszym ustępie swojéj światłéj recenzji, wyrzuca popęd utylitarny i dążność naszą do przemysłowości, zaprawiając ten okres igraszką dowcipu nad *wyrabianiem cukru z buraków*, — *chowem owiec poprawnych i uprawą roślin*.

Następnie, gromi widoki, i spekulacje, a nie wiedząc zupełnie o co rzecz idzie, potępia srodze *bicie almachanów* i znowu powtarza poprzedni swój okres rozwodząc się nad drukowaniem książek o burakach i owcach, i napadając na Kurowskiego z całą mocą ironji, za to że tenże poświęcił się wyłącznie piśmiennictwu o gospodarstwie a nie o literaturze.

Późniéj, — powstaje na ciebość i cześć pism perjodycznych, oddaje lekki, to jest przelotny hołd ludziom uczeńszym, i zwraca szybko pocisk na krytyków warszawskich, nazywając ich zawczasu (jakby dla uprzedzenia, a tém samém uchylenia się przed ich odpowiedzią) *strzelającemi na wiatr krytykami, oraz zjadliwemi i na niczem zupełnie nieopartemi.*

Daléj, czyni już szczegółowy rozbiór pism perjodycznych wychodzących w Warszawie, i w owym rozbiorze, ganiąc znajome, zachwala nieznane, albo też takie, przeciwko którym zaciągnął literacki dług wdzięczności.

Nakoniec, udaje się w szczegółową rozprawę o gazecie porannéj, przetrząsa jéj system, podaje projekt ulepszenia takowéj, i zachęcając do wytrwania w zamiarach i stałych sądach, oraz do wytrzymania tysiąca przeciwności z któremi trzeba walczyć po Warszawie, temi kończy słowy: „*Przez takie kolce idzie się zawsze na téj drodze, — wieleż z nich zostało i w naszych bokach, a jednak nic skarżymy się na to.*“ — I prawdę mówi recenzent że tylko w bokach musiały mu pozostać i nie doszły do duszy, bo w takim razie, czyliżby się narażał po raz drugi na coś podobnego?

Dopóki P. Kraszewski ukazywał się na sce-

nie literatury jako autor poeta i powieściopisarz, dotąd go witano z tém zadowoleniem, na jakie zasługuje zdolność i chęć pracy; lecz kiedy uniesiony tak szczerém przyjęciem wystąpił na świat jako sędzia-estetyk, stał się podobnym do owego mówcy, przed którym wszyscy słuchacze zatykają uszy, a który mimo tego woła ciągle z mównicy, i wpierając gwałtem w ludzi swoje zdania surowe a niedoważone, przywodzi mimowolnie na pamięć ową sławną dewizę: „*I ja jestem malarzem!*“ ozdabiającą pierwsze utwory jego poetyczne, i do téj chwili tłoczącą nam w serce jako piętno przesadzonéj zarozumiałości i niewczesnej dumy młodego pisarza.

Pan Kraszewski odsądza naukowość od literatury, tak właśnie, jakby ta druga nie płynęła z pierwszéj, i jakby już rozstrzygniętą została na stronę jego ta bardzo ważna w tym przedmiocie kwestja, czyli nad utilitarność przemysł i nauki wyższą jest owa literatura, któréj się od nas tak skwapliwie recenzent domaga.

„*Ma Warszawa wielu uczonych znanych w Europie nawet z prac swoich, ma istotniejsze talenta w wydziałach różnych nauk ale pokażcie mi jeśli łaska poetę w Warszawie?*“

Oto zapytanie P. Kraszewskiego, przez które, sam zupełnie zbija swoje zdanie; bo chociaż niewydała nam Warszawa dotąd dzięki Bogu żadnego z Kraszewskich, ale ta sama przecież Warszawa pod względem nauki, literatury, a nawet sztuk pięknych, wydała nam Maciejowskich, Kicińskich, Wojcickich, Suchodolskich i innych; i trzeba tylko duszy recenzenta, ażeby w dziełach tych wszystkich ludzi niedostrzedz typu i blasku poezji, którą my w odcieniach tych dzieł dostrzegamy, ale cóż? dla p. Kraszewskiego potrzeba książki napisanéj wierszem, a dopiero znajdzie poezją, a i to nawet gdyby tylko był cokolwiek staranniej poszukał, byłby znalazł niezawodnie. — A całe przecież to ognisko zakwita w Warszawie, rozszerzając się nawet jak można najdaléj i nie napotyka, owych *innych tysiąca przeciwności* jakie p. Kraszewski w swéj recenzji przypuszcza, a któremi drażniąc umysły wykształconych ludzi i uwłaczając piśmiennictwa sterowi, podaje tylko w miejsce zachęty, sposobność utysku wszystkim naszym próżniakom, przebiegającym i tak już tłumami ulice z jednym i zwyczajnym wyrazem na ustach: „Nie możemy tu pisać!“

Gdyby nawet Warszawa pozbawioną była zupełnie téj, tyle już razy wymówionéj jéj, literatury i poezji, jaka kiedy niekiedy, przy pomyślnym wietrze, z błogosławionych stron, to jest z miejsca pobytu P. Kraszewskiego do niéj się zabłąka, to przecież własne (1) wraz z należącemi tak do niéj jak do innych, płodami, (2)

---

(1) Co do umiejętności: Obraz historyczno-statystyczny m. Lublina przez Sierpińskiego, galerja obrazowa Królestwa zwierząt p. P. E. Leśniewskiego i t. d. Co do poezji wyszłych i mających wkrótce wyjść w ciągu 1840 r: wybór poezji pomniejszych Wiktora Hugo, przekład Brunona Hrabi Kicińskiego; 12 tomów prac poetycznych tegoż autora, i próby poetyczne tom I K. Kucz, z tych pierwsze i ostatnie już opuściły prasę, inne wkrótce opuszczą.

(2) Pamiętniki o dziejach pismiennictwie i prawodawstwie sławian przez W. A. Maciejowskiego w Petersburgu i Lipsku w II tomach, Karolina powieść w II tomach przez panią Hofman z Tańskich w Lipsku; dzieła Hrabi Skarbka w Wrocławiu, nie licząc w ten ustęp wielu jeszcze innych.

oprócz nawet wzgardzonych przez recenzenta o cukrze albo chowie owiec, lub uprawie roślin, wystarczyłyby nietylko dla samych *starych dzieci Warszawy* ale nawet i dla obcych niedojrzałych wyrostków, którzy pomimo całéj swojéj poetyczności i fantastyczności, potrzebują długiéj jeszcze i prawdziwej nauki.

Gdyby więc p. Kraszewki w miejscu materjalnego szperania z ironją po katalogach księgarskich, sięgnął był cokolwiek daléj rzutem oka, i przerzucił jednę tylko kartę katalogu świata, nie byłby tak niedorzecznie urągał Warszawie, w obec ludzi tysiąca, i jéj poniżeniem, lżył samego siebie.

Gdzież bowiem *dawniéj*, kojarzyło się to centrum nauk i umiejętności jeśli nie w Warszawie?—zkąd bowiem *dzisiaj* wytrysnęło i wytryska to pierwsze źródło, téj tajemniczéj i niedoścignionéj dotąd jeszcze poezji, jeśli nie z Warszawy?—zarzut więc recenzenta że w owéj Warszawie, *niema nic, albo prawie nic!* przez samą logiczną rozwagę i naturę rzeczy zniesiony zostaje, bo jeżeli wychodzące dawniéj, lub też dzisiaj dzieła, nie noszą koniecznie Warszawskiéj odzieży, toć przecież nic dziwnego, a tem bardziéj śmiesznego, że niektórzy poeci, pisarze i t. d. szukali dla wydania swoich prac, tych miejsc, gdzie znajdowali większą do tego sposobność, czy to pod względem materjału, czy innym; i Warszawa dla tego, nie straciła do nich prawa: tak jak matka nie traci prawa do dziecięcia, choćbyś je przybrał Bóg wie w jakie obce suknie! Lecz pan Kraszewski z dzikim uśmiechem, i obojętnym na twarzy wyrazem, depce te święte prawa natury, i nie pomnąc na siebie, innych sławie uwłacza.

Jakkolwiek recenzent dał się nam już pozna przez swoje prace, jako poeta, humorysta—i powieścio-pisarz (1) przecież dotąd jeszcze, żade sędzia bezstronny, ani wyrok ogólny nie po niosł mu do stóp jego, gałązki, nadającej mu prawo pochlebiania sobie że już dobiegł zu pełnie do przeznaczenia i celu pisarza, w miej scu więc odpowiedzi na niesłuszny znów zarzu dla czego p. Kurowski nie pisze nam o lite raturze lecz o gospodarstwie; stosowniejszem d leko będzie zapytanie: dla czego to p. Kras wski nie pilnuje raz obranéj przez siebie dr (a dotąd przecież nieutorowanéj zupełnie) wdaje się w nierozważne sądy i fałszywe kr tyki?

Co zaś do zarzutu na niesłuszność krytyk cenzentów Warszawskich, sąd w tym przedm cie pozostawia się ogólnéj opinji. Z resztą, nie p. Kraszewski bynajmniéj nie sądzi że te u gi są ulotnemi lub wywołanemi z łona zawi przeciwnie zupełnie—one tem większą mają w tość i prawdę, że się wyradzają z ust jego st ników, oceniających zdolność, jako zdolność, bość, jako słabość;—i dla tego też bardzo nieb pieczne są w lekce ważeniu, bo przecież potomn nie wyda o p. Kraszewskim, własnego sądu, się odwoła do ducha czasu i jednoczesności znalazłszy tak bezstronne, a do tego nie na pochlebne zdanie, może nieco skazi kiedyś sł nie recenzenta i gdyby p. Kraszewski w m scu innych marzeń wspomniałbył na to, czego przecież, jako człowiek myślący nieza dnie dąży, wątpiemy bardzo, czyliby wtenczas niestosowne, a raczéj rozbukane rozpra ozdabiał tak szumnie swoim szumnym p pisem i czyliby narzucał na p. Redaktora odpowiedzialność, którą ten ostatni, mimow nie teraz musi się podzielić. K.

(1) A nawet Historyk. (Przyp. Red.)

odpowiedź Przecławskiego na artykuł głupi Gazety Warszaw-
który Ci przysłano, a który tylko żaki 3 5 ej klassy pisać mo-
gły, wzbudził mego Skimborowicza przeczytawszy go i rzekł o nowy
warszawskich głów. A cóżto za nędzota w tej Warszawie
pod względem umysłowym, jakie płaskie o wszystkiem
wyobrażenia, jakie śmieszne przesądy, niektóry kto się opatrzy-
wić najpierwsze to miasto ślepota z uprzedzeniem zwita. —
Nie bardzo tym Cię razi tenor pokazywać się w Warszawie Ma-
zury by się ukamienowali, darmy nawet i9 zajadłe, Pani
Lewocka szczególniej, słowem zupełnie tu w Warszawie spać też tak-
że; Próżne życie marne wszystko... Niezważając na to
A Słońce posuwa się dalej. — Co tyczy się Biednej
Twoje utwory bardzo też są poszukiwane, ~~o zamieszaniem~~ o Twoich
rozeszło się dość exemplarzy i wielu o
głosach mówią a rzeczach niecierpliwie oczekują. —
Nie bierz mi jednak za złe tej całej szczerości, ja przyzwy-
czaiłem wszystko Ci mówić jak jest i co o Tobie Panie gdzie
mówią czystaśnie aż nie stłaspnie, jakoś nas ojczyzny to wstęp
nie jednak moja gadatliwość wszystko Ci to wypowiada
Co do Witołorandy szczerze się cieszę jej wydrukowaniem już
się starać ...; Ci to jak najmniej wrzyść przynio-
sło, trzeba jednak iżby zgodzić się dawać 33⅓ % rabatu od
tego dzieła, bo Panowie Księgarze o 10 % nie bardzo chcą sta-
wać, a ⅓ z przyszłej zapłaty, zresztą trzeba coś odliczyć na trans-
port z Wilna do Warszawy, a cenę już i Warszawie podwyższać nie
można i trzeba 20 zł., na wszystkie prowizje dawnej Pol-
ski zostawić. Będzie Ci więc Panie płacono po 2 zł. za exemplarz
exemplarz jednak

w Wilnie sprzedawane w Księgarni, bez żadnego rabatu

po 20 zł będą płacone. Moje w Poznaniu i bez ta[illegible]

wielkiego rabatu się obejście, zrobię dla Ciebie Pan[illegible]

co tylko będzie można. Kopta Witowanda które [illegible]

powrotem dokładnie obrachuję, zda mi się że nawet

350 zł nie przeniosą, wszystko li więc exemplarzy 58 [illegible]

lub; będziesz więc mógł Panom księgarzom mniej [illegible]

dawać, resztę porównam to zupełnie Twojej woli

[illegible]nie, dałem tylko tu moje rady, a zrobię jak [illegible]

[illegible]sz, napisz mi więc o tej mierze swoje decyzje

Tym czasem zawsze gotowe na Twoje usługi

zostaję na zawsze Twoim Panie

najprzychylniejszym Przyjacielem

i wszystko oddaję sługą

Adam Zawadzki

Przepraszam za brzydkie pisanie ale [illegible]

się tej bardzo śpieszyłem, może jednak [illegible]

[illegible] moje hieroglify wydecyfrujesz

A.Z.

odpowiedz. 17 Paźdz. 1840. Wilno 28 Września 1840

268.

127

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Oba JPego listy z 30 Sierpnia i 13 Września niełem zaszczyt otrzymać. Przepraszam że się z odpowiedzią ostrzymałem ale to z tey przyczyny iż Wilno właśnie gotowe a chciałem go iuż razem odesłać. Posyłam zatem przy niniejszym 25 ex Wilna y Twardowskiego tom 1szy (3 na welinowym tomy następną pocztą odeszlę bo iescze nieukończone) 20 Wtoloraudy. Nie posyłam 80 ex Wtoloraudy bo koszt byłby znaczny lecz ieżeli WPan się zgodzi to przez furmana odeszlę, w przeciwnym razie proszę mnie zawiadomić a pocztą odeszlę. Przy tey posyłce załączyłem i książki dla JW Wobanowskiego których rachunek na odwrotney stronie się znaydzie.

Wszystkie rozporządzenia o Wtoloraudzie tak i o kolektorach iako i co do rozprzedaży zanotowałem sobie i ściśle się pilnować ich będę.

Historyi Wilna Ex Welinowych nie posyłam bo niewiem iak mają być oprawne dla tego też upraszam WPana niech raczy mnie wtem zainformować abym mógł ie iak naypręcey odesłać. Zas Ex zwyczaynych posyłam 25 nie 20. to mi tak brat z Warszawy pisał.

Pana Karola manuskrypt iest w cenzurze wtych dniach może go odbiorę natychmiast się wydane do druku; spodziewam

się go ukończyć za dwa tygodnie. Najlepsze dwie powie...
które WPan Dob. ma nadesłać przedanowym oddzielnie...
nie ukończę.

Dzieło Bartin traité de la connaissance des tableaux zostało
nadesłane w tych dniach, po się spodziewam, skądego dostanę
tymczasem go przepiszę oddać.

Zostaję z prawdziwym Szacunkiem
mam honor być
najniższym Sługą
Wielmożnego Pana Dobrodzieja

Józef Zawadzki

Nota dla JW Urbanowskiego

niepozytarane [illegible]

1 Magazyn Powszechny na 1839 Rok	—	3 R 90
1 Obrazy litewskie Chodzki 2 tomy	—	1 " 25
1 Wiszniewski Hist: Literat. tom 1szy		4 " 50
1 Szekspir Kefalinski tom 1szy z pren. na drugi		
1 Historya Jan Kazmierza tom 1szy rest II.	—	3 " 60
1 Poezye Korsaka 2 tomy	—	1 " 80
		RS 15 Kop 5

Koszta przesyłki tych książek iak: posyłano czyli do Siedlca 10 Zł Dob.. — 8 rub. si Kop 73

68 Его Благородию

Милостивому Государю

Іосифу Игнатію

Крашевскому

Губ. Волынская

чрезъ Луцкъ

въ Городокъ

при семъ посылка на 75 руб. серебр.

под знаками І. І. К.

270

Wilno 16 Listopada 1840

odebrany 26 Listop.

128

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Szanowne Jego pisma z 15 i 17 Października otrzymałem przy pierwszym dwa manuskrypta z których zapisałem w imieniu Jkw WPP Dob Rs 150.

Należne książki posyłam przy niniejszym podług noty na drugiey stronie wypisaney. Pana Karola tom posyłam także ex 10 toiciat z na zwyczajnym a 3 na papierze welinowym. P. Skimborowicz nadesłał mi 1 ex gazety porannej i życiorys Śniadeckiego dla WPP Dob co też teraz odsyłam. Oprócz tego z Poznania otrzymałem niektóre książki dla WPana bez tych nieposyłam bo dotąd są w cenzurze.

Ex bo Wstolo randy przez pewną okazyę a przytem 30 ex Wędrówek niebawem odeślę.

Rachunki Pana i JW Urbanowskiego nadeśle następną pocztą gdyż ich naraz niemogłem wygotować z przyczyny mnogich zatrudnień, przytem nadeślę i rachunek sprzedanych Ex Wstolorandy, i już

oprawnego ~~Ka~~ wolna dla X. Dołhorukaka tak raz
WJPDob żądałeś

Wolna tomu 2go iuż połowa ukończona i spo
wam się koło nowego roku całkowicie ukończyć
Bladę drzeworytnikę i Stanczykowe naypewniey
miesiąc wydrukuię, czekam tylko pozwolenia ce

Łącząc wyrazy prawdziwego szacunku
mam honor być
Wielmożnego Jegomości Pana
nayniższym sługą
Józef Zawadzki

Nota

poszyła się

7 Mistrz Twardowski tom 1 2 i 3

3 " " 2 tomy na pap welin

7 Pan Karol na pap rzeczpospolitym
(na pap welin pozwolę, nadeszłe bo wszyste niezaprawne)

1 Rocznik ogrodniczy Platera (odmieniony)
w zamian za 5 tomów Brunetkowa

1 Soulié Confession generale tom 1. 2. 3.

1 L'aine de famille 2 vol.

1 Gazeta Poranna № 145 — 266
1 Życiorys Śniadeckiego } od W Skamborowa

541

Его Благородию
Милостивому Государю

Іосифу Игнатію

Крашевскому.

1. вер 145 чрез Луцкъ
ер 20 въ Городекъ
3 губ Волынски

прысыл посылка на 20 руб. серебр.
подъ знаками І.І.К.

Wilno 7 Grudnia 1840

129

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Otrzymałem list Jego z 25 listopada w któ-
rym się WPan Dob uskarża iż żadney wiadomo-
ści odemnie niemasz, z tego wnoszę iż nasze
listy musiały się rozminąć gdyż ia pisałem
do Pana dnia 16 listopada i przytem wysłałem
posyłkę książek która zapewne już się
znayduie w Jego rękach.
Teraz nie pospieszyłem się z nowym listem gdyż
Ex. Historyi Wilna dla X Dołhorzka ieszcze nie
są gotowe, gdyż nasi introligatorowie iak zwykle
ie opóźniali.
Co do rachunku JW Urbanowskiego to niepodobna
go wypisać od tego mieysca gdzie żadnego debetu
na Nim się nie liczyło gdyż za zwyczay Ten Jego
kończył się za każdą posyłką z przeniesieniem
debetu na nowy Kets, dlatego wypisuię go od tey
daty to iest od 27 Stycznia gdzie abszlus iest wypisany
ręką mego Brata, cały ten rachunek znayduie się;

przy niniejszym liście wypisany.

Co do rachunku Wtoloraudy to muszę się wstrzymać do powrotu mego brata którego za tydzień się spodziewam gdyż bez niego niepodobnie by mi było to uczynić; tymczasem stosuiąc się do iego polecenia posyłam WPPDob a conto sprzedanych ex Rubli srebrem Osiemdziesiąt Rs^rc Rs 80.–

Do odesłania Wtoloraudy Wędrówek etc. oczekuię tylko samey drogi bo furmana pewnego nie mam. Panu Smokowskiemu wedle polecenia następną pocztą ksiąźki oddzielę.

Moy brat ostatni raz pisał z Berlina ale tu według Mabyć niezawodnie nat 5 b.m.

Zostaiąc z Wysokim poważaniem
Mam honor być
WPPDob. Nayniższym sługą
Józef Zawadzki

Zaliczone Rs 50
Rs 105 = 30
Rs. 80

Kopia

Rachunek JW. Urbanowskiego.

Po obrachunku 27 Stycznia był winnien.		Rbr 45 –
Juli 26 posłano		
1 Obraz bibliograficzny z portr.		3 –
1 Przyjaciel Ludu Rok V. 2 Rok VI. 1.		3 – 60
1 Pamiętniki Müllerowe		55
1 Rocznik Platera		75
1 Rusałka części II		1 20.
1 Korsaka poezyje 2 tomy		4 50.
10% od Rs 7 k. 60 ..	kop 75.	
Przesłanie		60 –
Sierpnia 31. posłano		
1 Mowy Sukrowicza		1. 30.
1 Pamiętniki Albertakadziarta		4. 40
Pardrumka 27		
1 Magazyn Powszechny na 1834		3, 40
1 Obrazy Chodźki ~~1 tom~~		1 25
1 Szekspir tom 1szy z przem. 27		4 50
1 Panowanie Jana Kazimierza 2 tom		4 50
Pan Cwiklicz opłacił a conto Rs 15		
	Rbr 15 k 75 Rbr	76 k 45
		15 75
należycie		Rs 60 k 70

274

Wilno dnia 13 Grudnia 1840.

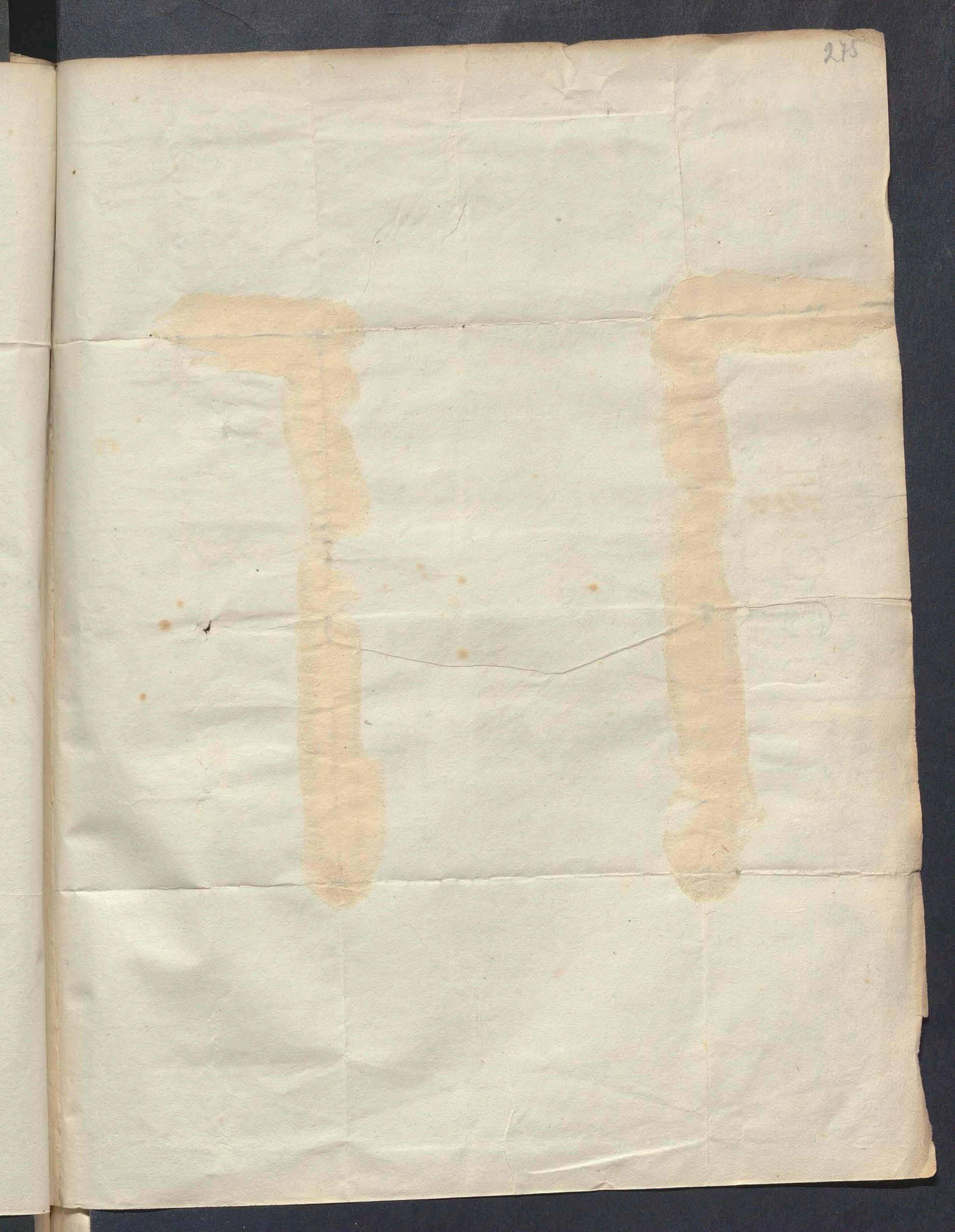
130

Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Przez furmana Joyka Manasowicza Szwarcmana posyłam 10 f 12 Dob. paczkę (w ktorey iest 60 ex artolerandy.) pod znakami J.J.K.. furman ugodził się za całą paczkę Rubli srebrem Dwa. ktore ma Pan raczy wypłacić po akuratnym i całym dostawieniu.

Zostaię z prawdziwym szacunkiem

Józef Zawadzki

Wielmożny Jego Mość Pan.

Józef Ignacy

Kraszewski

w Łucku

Przytem paczka
pod znakami
J.J.K.

276

Warszawa dnia 17/29 Grudnia
1840 roku

121

Łaskawy mój Panie i Przyjacielu!

Zapewne bezprzykładnym w dziejach korrespondencyi pocztowej wypadkiem nader dla mnie nieszczęśliwym, list Twój z dnia 1 Października b.r. ledwo we 2 miesiące do rąk moich doszedł. Zrobił on podróż okropnie długą i mozolną, bo przybywszy do Warszawy już tam mnie nie znalazł i poszedł za mną do Poznania, i tam mnie nie zastał, bo ja do Berlina pojechałem a ztamtąd do Lipska, do tego ostatniego miasta przybył on wtenczas kiedy ja do Berlinu wróciłem, i tak nareszcie zmęczywszy się szukając mnie, biedne liścisko, strasznie wytarte przywędrowało napowrót do Warszawy, i tu dopiero ~~je~~ z najżywszą boleścią za spóźnienie i radością że od Ciebie Panie ~~mam~~ mieć wiadomości przeczytałem je i z odpowiedzią pospieszam. Niewiem coś sobie pomyślał o mnie nie wiedząc przyczyny mego długiego milczenia, i czy się na mnie już nie gniewasz lub o mojej przyjaźni z tego czy nie powziąłeś mniemanie. Teraz gdy już

się wszystko wyjaśniło spodziewam się że swoją przy-
chylność w całości mi zachowasz i pomiarkowalne miłości
przebaczysz. Nim do wielu innych niesłychanych rzeczy
przystąpię, muszę Ci Panie naprzód o Twoich utwo-
rach nieco donieść, a najpierwszej o Witoloraudzie, któ-
rą wszyscy jak najlepiej z prawdziwym entuzyazmem przy-
jęli. W Poznaniu nie mogą się jej nachwalić, Popo-
sjonowa i Łukaszewicz ciągle się nad nią unoszą, co
jakkolwiek w Warszawie różne są o niej zdania, w-
czy li że to ten boski poemat prawdziwie szczytny, wy-
jątkiem genius poetycki przyzywa. Tylko w Biblio-
tece Warszawskiej przy pierwszym numerze ktoś z niewiernych
wszystkich wyrwał się i powiada że Witolorauda jest
martwa próżnia dziejów, myśli i charakterów!!!
że nie ma w sobie celu epopei bohaterskiej po-
wołu! że to jest pełna estetyka!! i tym podob-
ne bredni, z tych czas kiedy kto sam nie niedorzeczny.
Dalej powiada że machina środ poezyi że by wszystko
ściśle wiązać winna być śpiewem poezyi, że machina
Witoloraudy jest olymp litewski który nie jest
wyczerpany: tymczasem jest to dla czego olymp li-
który jest machiną Witoloraudy nie ma być śpiew
poezyi, i gdzie jej więcej dziwny recenzent znajdzie, jeżeli
nie

mytologji. Dycaiò naszych, w tej mytologii która pierwszy raz z całym urokiem greckiego pierwiastku i prze-robieniem, przetworzonemu według litewskich wyobra-żeń i zbyczajów w Twojej epopei na scenę wystą-piła. To Witolorauda jest ściśle [illegible] znaczeniu tej mytologii poetycznej, którą w tej niemal tak postaci w koło wypadkom i czynom twego bohatera Witola wpleść umiałeś. Zamiast, że jakby charakter Witola był wtedy bez [illegible], że wszystko co około go ważny czyste i czyste nawet [illegible] jego niż on sam[illegible] Ten zamęt płonnych [illegible] nie wydaje, bo właśnie w mięszybowej [illegible], co mi się podobało w Twojem poemacie, to to spokojności i [illegible] i konwersyjna stałość, nieztomności charakteru Wi-tola, który jakby wyższy nad wszelkie wypadki [illegible] losu [illegible] wszystko pokonywające do celu swego dąży jak gwałtowny potok do mo-rza. To życie mytologiczne około niego, ten ruch namiętny nieprzyjaznego mu Olympu, [illegible] zdaniem [illegible] pięknie od spokojności Wi-tola odbija. [illegible] według w [illegible] usposobie-nia krytycznego, według tego jak o tego rodzaju poema-tach [illegible], czego po nich wymagać, sądzę, a tylko to powiem o sobie ze całą tą prawdą jedynie czytam z coraz wzrastającym interesem [illegible], a poznawa-nie [illegible] mnie omamiło, że często mi się zapominać zdawało

Może się uśmiejesz z mojego sądu, ale ja
przywykłem do Twego pobłażania i dla tego z
z moim zdaniem odezwać się wynurzę
że jest to jedno tylko bo ja też niezdolny
jestem napisać ah tylko osobiście może w
i widoki. — Co do materyalnej części tej
interesu, donoszę ci że 70 exempl. za moim
oddałem Mikulskiemu zamiast, 2 ...
...owskiemu, a 40 jest sprzedanych księ-
garni, za które pobrałem żeby ci na-
tychmiast 80 rb odesłał. 10 sprzedało się pod
wojskowie 108 i kop 85 już ci się odemnie
należy. Względem nabycia reszty exemplarzy
wcale nie jestem od tego, lecz jak zbadałem
wnie najgruntowniej jestem, to ci się przyznam
wszakże Szanownej Pani, że tamy się wszystko
sorta nie ograniczeni wypadkami na różne
nie przedsięwzięcia wyczerpane, ale na
kontrakty Kijowskie, przeniosą sobie ja
korzić brakom może
niej czynnej zająć się rozsprzedaniem tam
wielkiej liczby exemplarzy, a potem co się
pozostanie, nie ponadto ułożę się z Tobą Pa
o cenę i wszystko nabędę, tak że w miesiącu
1841 zupełnie już od swej własności

zawsze oswobodzony będziesz. — Mam nadzieję że ci się wydanie Wilna podobało, w Warszawie i Poznaniu, wielkie mi oddawano pochwały za piękne wydanie, ale mi najbardziej chodzi o twoje zadowolenie, odpowiadając mi więc na ten list natychmiast do Wilna (dowiedz się jutro prawdziwie) raz o tem wspomnieć. Z [illegible] już do [illegible] i [illegible] w końcu Stycznia udaje się z Wilna [illegible], bo już tam przygotuję do druku, żeby [illegible] niektóre bo ja myślę jeżeli Bóg dopomoże do [illegible] całe [illegible]. — Ci co czytali Twardowskiego powiadają że to jest twoje arcydzieło, że wyżej nad wszystkie twe utwory stoi, ja osobnie zaś więcej niepospolite [illegible]. —

Wszystko co dla Ciebie Panie [illegible] lub i mi przysłali lub przyślą wnet po mnie przyjeżdżające odesłanym zostanie. [illegible] ja zakładę że moje najgorętsze chęci nie będą spełnione że Cię nie będę mógł teraz odwiedzić, i uściskać tego człowieka dla którego tyle mam szacunku i przywiązania, ale nie tracę nadziei, jak tylko uregulujęsię z interesami, że cię wprost z Wilna

odwiedź i co więcej jeszcze w przyszłym roku nas
Koszołym ci więcej mógł donieść szczegółów
[illegible] z mej podróży, wiele ja więcej doznałam
widziałam, uczułam, ale teraz dla braku [illegible]
i dla większej pewności czyliż dobrze moje zdanie
przyjęłam, odkładam to na potem; ~~teraz tylko~~
powiem, że galerye rojne obrazów, gdzie tyle
arcydzieł wielkich niezrównanych mistrzów
jaśnieje, główną rozkosz mojej wędrówki
stanowiły, moje uwielbienie, dla tej boskiej
malarstwa, do szczerego prawie dochodzi
iż pomimo te wszystkie najmniejsze wypadki
się zmalowanemi słowami lub z powodu ich
wydarzoty, pojmuję bardzo dobrze stan owego
Uczniaka malarza który gdy Rubens jego [illegible]
tor w ekspozycji zawiesił i obraz jego pochwalił
on z radości zemdlał. Wreszcie [illegible]
miał, [illegible] szczęśliwie, przez jednego
naszych młodych malarzy traktowany.
wiedząc, iż te arcydzieła często myśl moję z[illegible]
całkiem ku Tobie, żałowałam że Ty Panie tutaj [illegible]
i nauki i uczucia z nimi razem pośpieszyć nie[illegible]

pamiętałem więc z[...] mojej części tę rozmowę z pa-
wsi jednak sam do[...], dla tego wiele wyszu-
kanie, z galeryi Drezdeńskiej i Berlińskiej, jako też
w Wenecyi wydany zbiór dość piękny sztychowany
szkiców i obrazów Rembrandta, nabyłem i proszę
cię, żebyś to odebrał jako pamiątkę z wypraw-
ki przyjaciela z tak dobrym sercem przyjęte jak
ja je Ci ofiaruję, daj mi tym dowód Twojej
dla mnie zawsze jednostajnej przyjaźni,
którą mi tyle okazujesz i tyle cenię. Zresztą
a je przyślę jak tylko przyjadę do Wilna do któ-
rego je już z Berlina wyprawiłem, a tymczasem
ponieważ już z cię wzroku i Studentia o-
dera somnum studens, żegnam Cię i proszę cię
byś mi był równym przyjacielem jak ja
dla Ciebie będę. Bywaj zdrów i szczęśliwy
tego Ci z serca życzy

Twój wierny stary przyjaciel

Adam Jowański —

Na ten list zaraz
prost do Wilna
odpowiedz
adressuj

Wielmożnemu Panu
Józefowi Ig: Kraszewskiemu
przez Brześć Litewski
Łuck w Grudek
gubernii: Wołyńska
черезъ Луцкъ въ Грудекъ

Wilno dnia 4 Stycznia 1841 —

Nareszcie przed kilku dniami wróciłem w ro-
dzinne progi do których już dość tęskniłem, i
znowu wszystkiemi interesami, jak wprzódy
zająłem się. Odtąd wszelkie Twoje życzenia
Panie znowu jak najakuratniej będą speł-
nione a Ty Panie znowu spodziewam się bę-
dziesz kontent ze mnie. Jeżeli wszelkie
podczas mojej niebytności nie dobrze Ci u-
służono, lub opieszale, to ja za to najmoc-
niej przepraszam i błagam Cię, żebyś za
to żadnej nie chował urazy a mnie jak daw-
niej był przyjacielem. — List mój ostatni
w Grudniu pisany z Warszawy ~~[illegible]~~ zapewne
już musiałeś otrzymać, ja na niego nie-
cierpliwie czekam odpowiedzi, a tymczasem
donoszę Ci że znalazłem nieco lepsze u
siebie Finanse jak się spodziewałem i
zgadzam się dla uczynienia Ci Panie dogodności
nabyć resztę 100 Exempl. Witoloraudy, tylko u-
praszam jeżelibyś niższej exemplarz nie po 9 Zł.
spuścić, gdyż nasi Księgarze przyzwyczajeni
do większych rabatów, będę czym nie chcę się
kontentować

a ja i na księgarzy liczyć muszę. Jeżeli była
na bosię szczodrość Pana należy Ci byłoby za
400 Exemplarzy 600 talarów czyli 540. Rub.
80, a konto posłałem dawniej posyłam 10 ✗ czyli
120. Rb. wszystkiego 200 Rb. pozostanie więc
340. Rub.; które gdy mi w 2 ratach w całkiem
i w końcu Maja po 170 Rub.: spłacić pozo-
stały wielce mi tym dobroczyńcą, nałożem
kiedy Ci to pewnie najmniejszej nie zrobi przy-
krości ani rachub Twoich nie pomiesza.
Dzisiejszą pocztą wysyłam 3 Ex. nalepszym
pięknie Historyi Wilna w safian oprawione,
7. Historyi o Władcy Dziewiczym i 7 Stańczyko-
wej Kroniki na zwyczajnym papierze, na
lepszym przyszłej od Twardowskiego jak
będą oprawne nie mieszkając nadeszlę. W
dwóch powieściach Pan Cenzor wyrzucił Twoje
rzeczy, twierdząc że teraz przeszło od mienia
w tej mierze zabronione, wszelkie o tym
wzgląd przedstawienia nic nie pomogą
a nawet z największym żalem musiałem wyjąć
nawet dwie karty tekstu ze Stańczykowej
Kroniki, twierdząc że one były zmienione dodane
ustawą listu

Cezary; chyba mam nadzieję że zdrowie i urządzenie kontent będzie Szanowny Panie, i niebawem nie nowe rękopisma do druku nadeślesz, których jak kania dżdżu rano przez oczekuję. — Przyznam Ci się Panie że po przyjeździe do Wilna bardzo się zmartwiłem, dowiedziawszy się że Glücksb. drukuje Twoję nową powieść Szatan i Kobieta, i że ona mnie minęła, jakoteż że Historyę Litwy chcesz jemu przysłać, wiem ja jednak niechcący gdyś Szanowny obiecałeś jeszcze dawniej dla mnie je wyprzedawać, a mam nadzieję w Twojej dla mnie Przyjaźni, że przy jednakowych co do honorarium warunkach, mnie nad Glücksb. dasz nawyż pierwszeństwo. — Miałbym się prawo uważać za nieszczęśliwego, gdybym utracił Łaskę Twoję i Przyjaźń i gdybyś mi Panie już nie tak jak dawniej był dla mnie. — Cokolwiek wyjdzie z pod Twego genialnego pióra wyjdzie, racz najpierw mnie dać znać o tym, i sam stanowiąc honorarium, podług woli sobie jakąś naznaczonej, a bądź pewny że mnie zawsze warunki gotowego znajdziesz. — Uszłoby — Nowe Wspomnienia Wołynia czy też inne najgotowsze, pozwól mi być ich wydawcą, o to najgorzej zaklinam. — Jak stoją rzeczy z Historyą Litwy — w Wilnie słowo mi takie napisz — Odpowiedź autor tak

coby obszerny mocno się równie [illegible] ...
sjon —

Ojciec z Berlina wkrótce mi nadchodzą, i te ...
do Ciebie Panie nadeszłe, z pewnie za dni 8 lub
10 w drogę do Grodka wyjadą. Jeden także ...
cienny obrazek olejny z Ossolińskiego galerji w
Wiedniu który dostał się w moje ręce ...
przyjdą do Ciebie u mnie jako ...
najstarszy ... — Exemplarze ... od
Ciebie Panie przysłanych ...

mianowicie: 1. Gawędy Wójcickiego 4 tomy.
(od autora)
1. Pamiętniki Alberta ...
21. od Poplińskiego

odemnie — 1. Poezye ...owskiego T. 17.
1 — Norsella 2 tomy —
1. Guide de l'amateur de la peinture
1. Esquisses de Rembrandt —
7. Historya obrazów ...
7. ... Kroniki
3. Historya Wilna T. 17. ~~...~~
5 tomów Izraelskich w zamian za odesłane

Kompletny stan naszego rachunku za ten czas ...
i z tego za różne ... dla ... Panie ...
20. Stycznia jakoteż dla ... ...

Historyę Wilna Tom 2gi jak najgorliwiej
zrzędem drukowaci, Cenzor w wydruko-
wanych arkuszach chciał mi koniecznie
wyrzucić ustęp o zatargach Sapiehy z
Brostowskim, ale ja tak silnie temu
oparłem się że zostawić rzecz musiał.
Wystawiłem mu że te fakta historyczne
niczem niezbite, że gdyby on te skasował, a
doszłoby się na skargę do Petersburga, gdzie jes-
tem członkiem Archeograficznej Komissyi,
i że w końcu musiałby Cenzor zgodzić się.
Po kilkadniowych rozprawach [illegible]
wyjednałem com chciał, i Tom 2gi Dzieł ks Boga
nietknięty jak z pod Twojej ręki wyszedł
i na świat wyszedł — W tych czasach
zrobiono mi szacowny wielce prezent,
który do naszego Wilna dziwnie przydat-
ny i ważny będzie. Oto Hrab: Zygmunt
Wołłowicz z Reczycy podarował mi olej-
no prześlicznie malowany portret sławnego
Bekiesza od którego nasza góra nosi imię,
jest to kopia jak najdokładniejsza 4 ok. szero-
ka 6 wysoka z oryginału który w dawnych cza-
sach u tego obywatela się znajduje; pisałem
do niego, żeby mi autentyczności tego portretu

i o innych o niem szczegółach dał wiedzieć, że
sumienie miał spokojne, bo odrazu mam do wo-
kiej Księgarskiej [illegible]. — Ten portret każę
wylitografować na chińskim papierze, żeby
on znajdzie miejsce przy trzecim tomie Wilna
[illegible] przepisywać bo wkrótce na niego kolej przy-
dzie. — Prenumeratę obecnie dopiero ogłoszę na Wilno
gdy 2gi Tom wygotuję, bo lepiej jest bardzo na prenu-
meraty nie czekając.
Portret Bełłusy po wylitografowaniu przyszlę
starannie wystawiony dla ciebie Panie, dobrze mu być
w zbiorze Twoim.

Polecając się jak najmocniej Twojej
przyjaźni i Pamięci
pozostaję szczerze Twoim
najżyczliwszym przyjacielem
i wiernym Sługą
Adam Zawadzki

P.S. Gdybyś nie był zaangażowany z Poplińskim
o drugą edycję Świata i Poety to odstąp mi ją
do Wilna, a ja napiszę do Poplińskiego z którym
jestem jak najlepiej żeby się o to nie gniewał, może

bym ci za nie Rb. 100 ofiarował, którebym po-
zostałej części z Twej strony wnet nadesłał.—
by nie gotowe: Historyi: ostatniej z książąt Słuckich
Asmodeusz, Spowiedź, 4 wesela, 2gi Tom Sędziczy-
powej Kroniki; Przysyłaj mi Panie mity, a wszystko
przyjmę z wdzięcznością i chciwością.—
Rezultat z przytoczonego rachunku jest następu-
jący: Należy mi się do dnia dzisiejszego:

Rub sr: 679.95
Pan Dobroszy 403. 60
Należy mi więc 276 r kop 35.
Przesyłka książki i pieniędzy 6 — 85
Wszystko należy mi 283 Rub kop 20—
od tego odchodzi gratyfikacyi
Rub — 20.

Należeć mi będzie Rublow srebrem
263. kop. 20.—

które skartuję się z kopistami, a 340. goto-
wemi cię opłacę &c.

vale [illegible]

70

284

Vilna le 4 Janvier 1841.

Monsieur J. Kraszewski.

doit à **JOSEPH ZAWADZKI**

LIBRAIRE-ÉDITEUR ET IMPRIMEUR.

1840.				R. Ar.	Co.	R. Ar.	Co.
[Ja]nvier 27.		1	Katechizm z polecenia Trydent.	1.	85.		
		1	Gramatyka niemiecka. Lesn.	.	40.		
		1	" —— " polsko Sierocinskiego "	.	45.		
		1	Episode d'un bal p. Berlioz.	3	—		
		1	Henselt, Etude, op. 3 . "	.	55.		
			przesłanie "	.	25.		
[Fe]bl. 10.		1	Narbutt, Tom VI . . . . "	3.	70.		
			przesłanie za tę posyłkę i inne gratisowe artykuły . "	1.	25.		
[J]uni 8.		1	Narbutt Tom VII . . . "	3.	70.		
			przesłanie "	.	55		
" 19.			Przesłanie za 1 Cztery wesela — 1 Hist. panow. Kaz — 1 Obraz Polaków II i V i 1 Poezye Wasil.	.	70.		
[J]ul 13.		27	Tomów francuzkich romans. 1 —	27	—		
			Przesłanie tegóż . . . . "	4.	40		
			" —— " 60 # . . . "	2	—		
			Za przysłane mi przy liście z 20 Juni 100 Ross.			28.	60.
			Report	49.	80	28.	60.

				R. Ar.	Co.	R. Ar.	C
			Report Rᵒ	40.	80.	28.	
Juli	13.		Za manuscript Twardowskiego	. .	. .	150	
			" druk Witoloraudy . . . "	350	—"		
"	"		" postane 60 # à Conto manuskryptów "	180	—"		
			" 10 arkuszy papieru rygatowego	. .	50.		
"	"	1	Przyjaciel ludu V.1 2 VI.1. à 1.80 "	3.	60.		
			przestanie . . "	. .	70.		
August	27.		Przestanie za moją posyłkę z 20 Witoloraudo – 1 Obraz bibl. I5. 1 Wizerunki 14 – 1 Obrazy lit. "	4.	40.		
"	31.	1	Vie et Oeuvres des peintre 7 Vol. "	75	—"		
			przestanie . "	4.	40.		
			Za manuskrypt Pana Karola "	. .	. .	75	
Octbr	2		Przestanie za moją posyłkę z 25 Wilno I – 7 Mistrz I – 20 Witoloranda . . . . "	8.	75.		
Novbr.	16.		Przestanie za moją posyłkę z 7 Mistrz II – 3 tóż samo 2 Tomy – 7 San Karol etc . . "	2.	80.		
			Za manuskrypt Bladej dziewczyny	. .	. .	75	
			" dᵒ Starzykowa Kron.	. .	. .	75	
			Rᵒ	679	95.	40.	
			odtrąc.	403.	60.		
1841							
			Należy mi. Rᵒ	276.	35.		
Styczna	4.		Przestanie dzisiejszej posyłki	6.	85		
			Za 400 Witoloraudy à 1.35 "	. .	. .	540	
			à Conto tego posłałem d. 11/12 1840	80	—"		
	4.		Za postane 40 # . . "	120	—"		

2 83 . 20.

Vilna le 4 Janvier 1841.

Monsieur J. Kraszewski

doit à **JOSEPH ZAWADZKI**

LIBRAIRE-ÉDITEUR ET IMPRIMEUR.

			R. Ar.	Co.	R. Ar.	Co.
		1 Guide des amateurs de tableaux 2 Vol.				
		1 Stampe quar. di Rembrandt.				
		1 Pamiętniki Albrechta Radziwiła 2 Tomy.				
		3 Wilno. Tom 1szy.				
		1 Stare gawędy Woycickiego 4 Tomy				
		1 Nowe Poezye Juliana Korsaka 2 Tomy.				
		1 Poezye Sparowskiego I,				
		7 Historia o bladej dziewczęce.				
		7 Stańczykowa Kronika.				
		1 Un rêve d'amour p. Soulié				
		1 Madame de Rieux p. Arnaud.				
		1 Thecla p. Didier 2 Vol.				
		1 Le Bracelet p. Musset.				
		1 Wizerunki 14. 15. 16.				

				R. Ar.	Co.	R. Ar.	Co.

Wilno dnia 2 Lutego 1840

135

Niepotrafię Ci wyrazić Kochany mój przyjacielu, z jaką radością listy Twoje z 11. 13 Stycznia otrzymałem, byłem bowiem już niespokojny, a teraz dzięki Bogu widzę, że zawsze równie dla mnie pochlebne miejsce i w Twoim umyśle i w Twoim sercu zajmuję. Dziękuję ci więc serdecznie za to coś mi w obu listach napisał, a przysięgam Ci na głowę Ojca mego że nigdy w zaufaniu Twoim do mnie nie zawiedziesz się, że po zawsze gotowym na Twoje usługi będę przyjacielem. Niewiem co to jest że im dłużej się znamy, tem się więcej do ciebie przywiązuję, i chciałbym żebym mógł zostać wielkim ile tem dla ciebie szczęśliwszy i przyjaźniejszych umie się znajduję.— — Nad Twoim położeniem jakieś mi w ostatnim liście wspomniał, mocno boleję, pojmuję coto jest człowiek pełny umie i myśli, poeta, au prises z interesami i długami, ile to boleści i niesmaków znieść musisz. Myślę nawet że niezawsze porządnie one Ciebie interesa ci wypadają, bo wiem że jesteś nigdy swych rachunków porządnie prowadzić nie umiesz. Wszystkich więc razem rzeczy niemy do mnie, a póki możność dozwoli dopomagać ci będę.

Na Twój rachunek zgadzam się chętnie i za ostatnie Witoloraudy jednakże dzieląc nie będę czekał umówionej raty ale za pomocą poczty, tak np. 15go odeślę 180 Rubli a resztę 160 Rub. sr. przez Kowno Mosca lub w pierwszych dniach Marca. Dzisiejszą pocztą posyłam Ci kilka obrazów Litografii wybornych z Galeryi Dre-

dzielnej, Połowanie Rubensa, który w oryginale tyl[…]
życia tyle dzielnego ma kolorytu, który z taką rozno[…]
przed jego niewieścimi pięknościami zapewne ci się p[…]
bo, Pejzaż Ruisdalla, tak naturalny, tak sentymentaln[…]
i Wenus Palmy może równie w oczach artystowskich
Twoich także znajdą, jeszcze jak z Berlina mi nadejd[…]
to ci znowu coś przyślę. Stefan Czarnecki przed ci[…]
wystawiony, i pomnik Mieczysława i Chrobrego znajd[…]
się również w skrzynce. — Z Księgi pocztowej […]
Weźi nowe exempl: Pana Korola. Kladej, i Stańczykow[…]
i 17 N[ro] Wizerunków. Przy tem Kświętnie od Poplińsk[…]
i Żakaszewicza, à propos tych Panów, napisz im że ja
jakąś sumkę będę miał do wypłacenia Tobie to niech
mnie oszczędzą, bo im winieniem cokolwiek za k[…]
Łakaszewicz przysłał mi prospekt dzieła oczekiwanego
o Wyznaniu Helweckim w Litwie, ma ono we 2 […]
Tomach i wielkie światło rzuci na historyę zatargów
gójnych [illegible]
Historyę Wilna 2gi Tom już 22 arkusz drukuje przy[…]
ich zapewne 8 będzie, oczywiście 5 lub 6 Tom, a ponie[…]
wkłada dawnej katedry nie znajduje może i nowej ~~[illegible]~~
Tom, bo to nigdzie nie było zebrane jeszcze. Mam tylko
i wielką z artykułem w tym Tomie już oczekiwanego
na okładce 6go, o Biskupie Krasińskim i Sapieże
nie. Przy tem tom się ma, i Lenzor Wyszkiewicz drugi […]

Exempl. 70.

Wyraźnie Exemplarzy siedmdzie-
siąt Witoloraudy, Poematu JJ. Kra-
szewskiego, według listowego zezwo-
lenia autora, — z Księgarni P. Za-
wadzkiego odebrałem i kwituję.

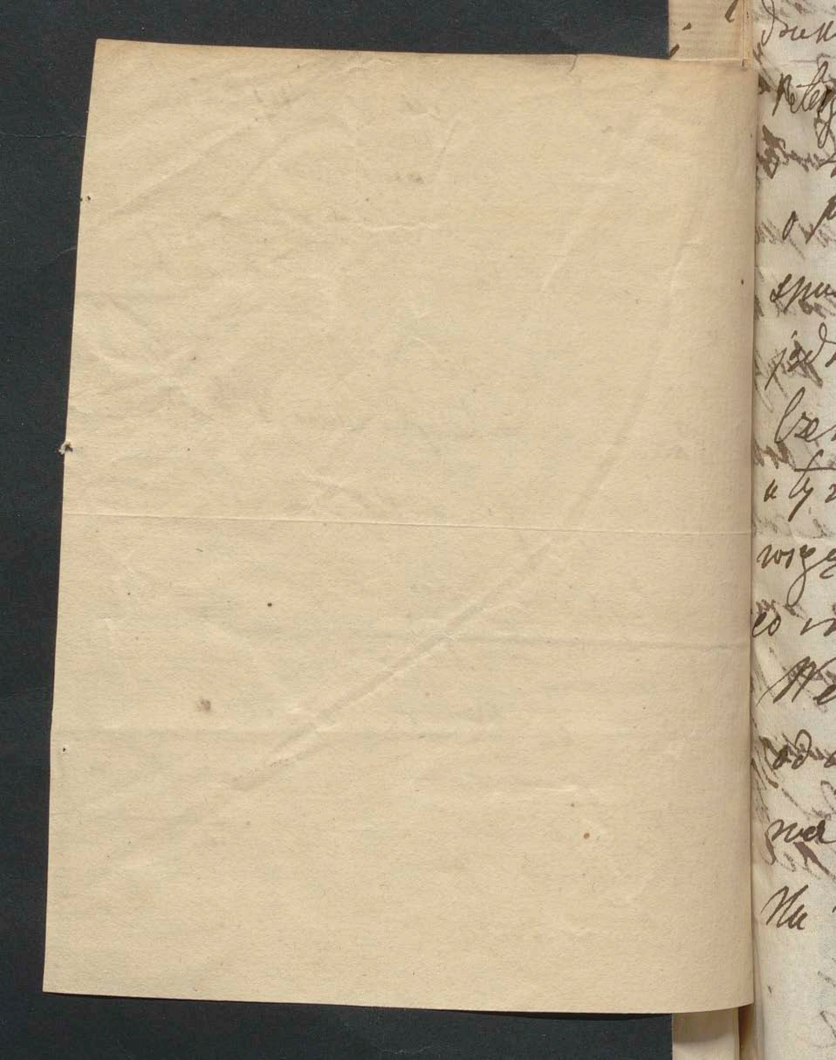
Warszawa 20 Paźdz. 1840.

Redaktor Naczelny
Gaz. Porannéj
Skimborowicz

Wziął J. I. Kraszewski odbiera[ł]
288
od Redak. Przydawnika

wszyst. Przydawnika Nra 3, 4, 5, 6.

1 ex. Pamiętników Kitowicza 3 tomy
1 ex. Pam. Wybickiego 3 tomy
1 ex. Historya Jana Kazimierza Tom 2
1 ex. Satyry Opalińskiego
1 ex. Pamięt. Milczowe
1 ex. Pamięt. B. Radziwiłła.
1 ex. Opis Obyczajów Kitowicza. 3 tomy
1 ex. Katechizm podług Schmidta
1 ex. Słowo Boże.

pozwolił drukować nie czytając go podobno, później po wydruko-
waniu jego antypatia o Brzostowskim postrzegł się i zdawało się
mu że nasz Biskup, skądinąd zacny pasterz ale nieco drażliwy
urazi się za Twoje zdanie o Brzostowskim i za niektóre wyra-
żenia, a najbardziej za to że fortuny iż on kiedyś przyjeżdżał wo-
łał z processyą iść jak do ołtarza do piersi jego, wy-
mienione zostało. Rzecz cała doniosła się do Biskupa, ten
mię do siebie wezwał, kazał pokazać wydrukowane arkusze
i przeczytawszy des passages incriminés powiedział wszyscy że
jeżeli ja tych kartek nie przedrukuję, on do ministra pro-
śbę i [illegible] skarga wstąpi. W tym położeniu sam
nie wiem co robić, czy manuskrypt drugiego Tomu przy
drukowaniu jego do Ciebie odesłać, i prosić żebyś go w
~~[illegible]~~ kazał zaaprobować, czy też ustąpić Biskupowi
~~[illegible]~~ złagodzony rozprawie i opuściwszy wzmiankę
o [illegible] przedrukować, i czy w tym ostatnim przypadku
zgodzisz się na moje w tym wszystkie przemiany, które rzeczy
żadnej rzeczy nie dotkną, tylko wyrażenia o Biskupie złagodzą.
Czekać będę w tej mierze Twego rozporządzenia i decyzji,
a tym czasem do końca Tomu przystępuję. — Zmiłuj się przy-
szłą pocztą na ten list mi odpisz, bo będę w niepewności
co mam począć.
Według tu załączonego rachunku dla [illegible]owskiego
od tego należałoby wszystkich ale mi jej nie odczytaj [illegible]
na Twój nowy rachunek manuskryptowy zapiszę. —
Na Twe Manuskrypta, Historyi, osobi [illegible]
[illegible]

i Nowe Wspomnienia nadewszystko oczekiwać będę nie-
cierpliwie. Może też stosownie do Twojej obietnicy
i rysunek do Czterech Wesel przyślesz który na
1szo Tomiku będzie zamieszczony, i książeczka ozdobny przy-
3ci Tom Historyi Wilna także powoli wyjść musi, a może
zawczasu dasz więcej jakie do niego rysunki będą po-
trzebne, żebym się mógł przygotować. Wydaniem Twoje-
go dzieła. Ale prawdziwy pomnik ojczyźnianemu uczniej
grodowi, dam do niego jako uważam oprócz 25 rysun-
a jeżeli okoliczności posłużą to jeszcze po skończeniu
dzieła dla pierwszych 300 lub 400 prenumeratorów
portret autora rzeczonego, i Portret Kr. Wład. Ja-
giełły, którego najautentyczniejszy rysunek dostałem
od brata ciotecznego ks. Witgensteina, z Nieświeskiej
galeryi, gdzie jest oryginalny portret tego króla
naturalnej wielkości, oprócz [illegible] jeszcze [illegible]
malarza sprowadzony. Ten Portret będzie za [illegible]
[illegible] zrobiony na chińskim papierze oddzielny i godna cało-
dzieło zamknie, prenumeratorowie będą mogli go osobno
oprawić. Ot już dość ci najważniejszych drogi przy-
jacielu (jeżeli mi tym mianem nazywać się pozwolisz)
ściskam cię serdecznie i proszę o zachowanie i nadal tej
przyjaźni i przychylności, jaką ja wzajemnie dla Ciebie
[illegible] Tout à vous
Adam Zawadzki

P.S. Montbonnowskiemu wydałem 70 Rs w War-
szawie i Utwór jego zapłaciłem, twierdzi on
że wszystko już zapłacił i z autoremuneracyą
wypłacał się z jego utworu zapłatą. Należy
się więc odemnie jeszcze 30 Rs. [illegible]-
z tych 10 wydam Glücksbergowi jeżeli się pojawi,
i 20 do twojej dyspozycji zostawiam A.J. —

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Ignacemu
Kraszewskiemu
przez Łuck w Grudek
gubern: Wołyńska.
при семъ ассигнацій 2 новыхъ
№1 на 7 Руб: сер: и №2 на 10 Руб:
сер: подъ знаками: J. J. K

1841
5
ФЕВ.

291

Wilno d[nia] 8 Lutego 1841 r.

Przez pośpiech w ostatnim liście zapomniałem umieścić Rachunek Pana Urbanowskiego, który tu załączam. Należy mu się Rs 30 kop 15 — racz je łaskawy przyjacielu do siebie odebrać i zatrzymać na nasz nowy rachunek. —

Szósty zeszyt ~~do~~ Bibliografii okropny marudnik Jocher, dopiero teraz zaczął, nie uwierzysz co ja mam z tym Panem zmartwienia jaki on ciężki na dokończenie 8 lub 9 korekt robi, a tak mazi, że rzeczy w głowie zachodzę. Jestem w najokropniej-szym względem Publiczności położeniu, gdyby tak dłużej potrwało i stanę i najpierw byśmy stowa-[rzyszeni] w tej entrepryzie. Dla tego też mówię Ci pod sekretem największym że myślę zerwać z Jocherem, a redakcyę przenieść do Łukaszewicza uczonego, który tyle już sławy w Literaturze Nau-kowej pozyskał. Wiem że z tym Jocherem będę jeszcze miał tysiączne trudności i przykrości, ale cóż, sobie, chcąc na stanę na dobre imię zarobić trzeba prze-ważnie przejść cierpnie, a to entrepryza jest tego rodzaju że ją opuścić byłoby siebie nazawsze moralnie zabić —

Dziwno mi że aż utrudzam mojemi żalami
ale zdawało mi się że Ty najlepiej moje poło-
żenie potrafisz i współczucia swego nie odm-
W Drukarni [illegible] wyszło teraz dzieło wielce
przydatne pod tytułem O Ukształceniu Do-
i Wychowaniu moralnem przyślę ci go
zeszyty jak skończą wyjście. –

Oczekując Twoich miłych listów –
z niecierpliwością –
powtarzam zawsze szczerym przyj-
Sługa Adam Jan…

Wilno dnia 7 Lutego 1841 roku

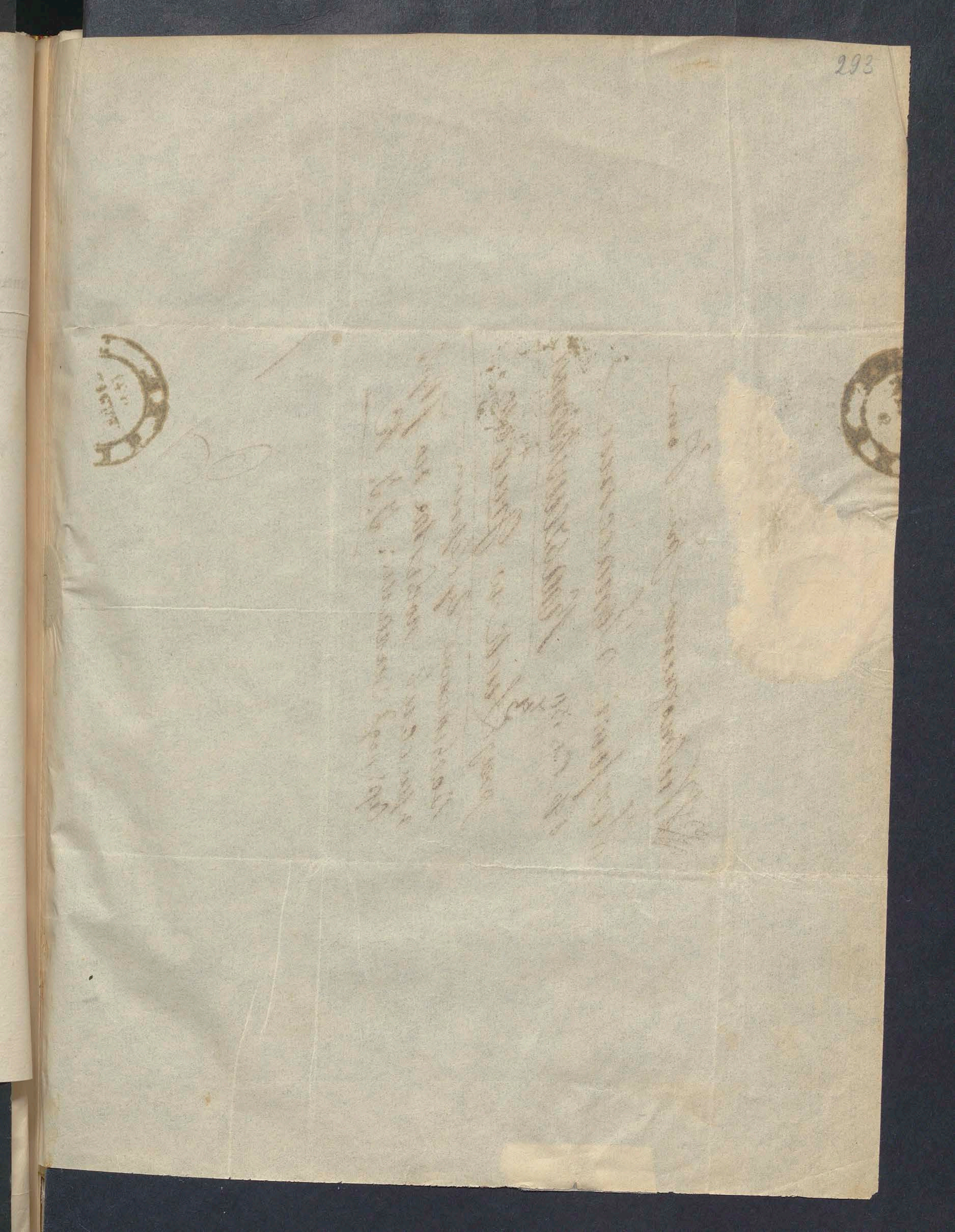
292

KSIĘGARNIA I DRUKARNIA JÓZEFA ZAWADZKIEGO.

Rachunek dla Jaśnie Wielmożnego Urbanowskiego

	Winien Rubli	Winien Kop.	Ma Rubli	Ma Kop.
1840 roku 27 stycznia winien został Rubli	45.	–		
Julii 26 1840 roku posłano na	7.	85.		
Sierpnia 31. 1 Mowy Cicerona	1	30		
1 Pamiętniki Kilińskiego 2 t.	4	40		
Października 2. 1 Księżyc Rawiczy 1839	3	60		
1 Obrazy Chodźki. 2 t.	1	25		
1 Szekspir. 3 tomy	4	50		
1 Panowanie Stanisława Augusta 2 t.	4	40		
od tego 19 Rs 45, 10%			1	95
Pan Kraszewski przysłał. Hipolit Imperzyła ...			30.	90
Pan Ćwikliński zaliczył.			15	–
Dzisiaj posłano się Pan 27 Szekspir 3 przedpłatę na 3ci 2. 25 ... 10%	2	22		
1. Historya Panowania Kazimierza 3 t.	poszło resztę			
1. Pamiętniki o Borbone T. 2 t.	pozostało			
przesłanie		97		
Należyć mi będzie Rub: 27 Kop. 15	75	00	47.	85

Prenumerata na Obraz Bibl. 127 z pocztą rs. 3

293

243

Wielmożnemu Jmci Panu

Józefowi Ignacemu

1 ф. 8 л. 130 Kraszewskiemu

7/3

przez Łuck w Gródek

Волынской Губерніи

при семъ посылка на 7 Руб.

Ср: подъ знаками: J. J. K

2

Wilno dnia 19 Lutego 1841.

Rozrzewniłeś mię prawdziwie, kochany mój przyja-
cielu dowodem twej życzliwości i pamięci, przy-
syłając mi tak prędko 2 Tomy obiecanych po-
wieści; nie tyle mię ucieszyły same manuskryp-
ta jak raczej Twoje dobre i przychylne dla mnie ser-
ce, że wśród tylu kłopotów i trosk, tyle jeszcze
czasu ukraść mogłeś na nudne na czysto prze-
pisywanie. Ta Twoja taka uprzejmość i rze-
telność tym mocniej mię ujmuje, że w stosun-
kach z drugiemi autorami nie nader jestem szczę-
śliwy i często kwaśne jabłko mam z niemi do zgry-
zienia. Najgorzej zaś z Jocherem; każdy na mojem
miejscu wyrzekłby się wydawania z tyle kłopotami
i zmartwieniami połączonego pisma, tym bardziej
że w chwili z nierzetelnością i niewyrozumia-
łością redaktora trzeba walczyć. Poczytałbym się za
szczęśliwego gdybym choć raz od tego sampana mój-
się otrząsnął, a zdawszy, jak jest mojem najgoręt-
szym życzeniem, przenieść w ręce Łunanewicza,
To ostatnie jest jeszcze wielkim sekretem, który tylko
Tobie powierzam, ale już przewiduję że mi ten Jo-
cher tysiączne będzie robił trudności i że z wielką
biedą od niego oswobodzić się potrafię; jest to
Pedant dans toute la force du terme, dość ci
to powiedzieć.

Darmo mi że tę Panie mojemi lamentami nudzę, ale
ta po wyjeździe brata mojego najukochańszego Józefa do
wa, nikogo nie mam komu by się powierzyć, a Ty zda
mi się że masz dla mnie jakieś spółczucie, że Ci
zupełnie obojętnym nie jestem.

W skutku dawniejszej obietnicy ośmielam się przes
Ci opisujęc pocztę mój stawny obraz, moję croute
w całem znaczeniu słowa, tylko że ona z galerji Oss
lińskiego ołtarzowa ma pochodzić, może w niej
rys jeden ci się podoba; zresztą przebacz tak słabe
ofiarę a przyjm ją tylko z uprzejmym sercem i z
kiniętemi oczyma. – Z pozwolenia Twego tentow
nia O Poetę i Świat bardzo skwapliwie chcę kons
i już w tej mierze pisałem do Popińskiego,
mi odpowie to ci zakomunikuję, i powinszowałbym
sobie gdybym ten cudowny utwór w mojej
a mógł zamieścić. Wszyscy ocenają dowyg
cji jak ten dziełu, mnie szkoda nowa
by przybyła, los więc co pisałem był dowy
nałożonej i przekonywującej. –

Na konto Witoborskiego posyłam ci opisując 57 H. ...
k. 170 (tak zostaje niezmienny danotów), drugą ratę
albo w końcu marca, albo w przyszłym miesiącu
tę, ale najpewniej pierwszy termin obiorę. –

Tom 2gi Wilna już 28 ostatni ~~tego~~ drukuje, by

grubny od 1go bo zapewne 32–33. arkuszy obejmie. Ryciny prawie gotowe, Kościołek Sto Anny, co do lekkości i trafności moim zdaniem żadnemu odpowiedniemu rysunkowi nie ustępuje a może je i przewyższa. Grobowce Wiszotowskiego i Radziwiłła również wybornie się udały, załączam te Rysunki w 2gim Tomie Stpasowskiego (Panie! mu odpuść za jego pracę) który się na obrazie w Turzyńcu znajduje. Ciekawym twego bezstronnego i znawczego zdania o tych 5ch rysunkach, tylko proszę bez ogródki; choćby to zdanie i diametralnie mojemu miało być przeciwne. Przepisany rejestr 2go Tomu posyłam Ci także. 3ci Tom jak będziesz mógł przysyłaj.

Ponieważ tak jesteś dobry, że pozwalasz mi moje żądania do Ciebie wypisywać, przeto ośmielony tem je poniżej wyłuszczam:

Życzę więc sobie żebyś mi jak będziesz mógł najprędzej przysłał —

A.) 1o Historya ostatniej z Książąt Słuckich —
2o Asmodeusz. 3o Spowiedź J. I. Kr. Wiosar.
5o Michałski przerobiony, i inne jakie powieści.
czy kroniki Albertusa, czy Stańczyka dalszy ciąg
lub znowu jakie powiastki. —

B. Wspomnienia nowe Wołynia Podola etc. 2 Tomy. —

C. Powiedz mi jak znajdujesz tę myśl: żeby Twoje najmniejsze (a których z nich nie ważne?) artykuły z Tygodnika Petersb. lub innych pism, krytyczne i literackie zebrać ułożyć, i w jednym Tomie pod tytułem: Krytyki i Obrazy Literackie J. I. Kr. wydać, cóż ty Panie na to? — Teraz jeszcze jedno pytanie

Czytałeś zapewne krytykę o Witołorawdzie w Tyg-
[od]niku Petersb. p. Grabowskiego, cóż na to mówisz
czy myślisz ~~tak~~ przyjść poprawki i uwagi, gdybyś
kiedy o nowej edycyi Witołorawdy pomyślał,
pomyślisz o tem. — Całe życie Biedna, która się n[ie]
tysiące bitem exemplarzy ile następnych przy sobie
czerpuje, czy mogę robić 2ą edycyę, jako i jakim
sposobem, Twoje uwagi o tem etc. —
Ostatnią prośbę zanoszę do Ciebie Panie, oto pis[ał]
do mnie Grabowski jeszcze w Lipcu, że drukuje
przygotowuje manuskrypt, pod tyt: Zbiór pa-
miętników, od tego czasu umilkł, niewiem czy
śpi sobie, czy nie zarekomendujesz mnie jako
przyjaciela, i czy nie przypomnisz, żeby mi
nie chciał dotrzymać, bo ja [illegible] żeby
znakomity pisarz.- nie umnie ale w [illegible]
ciągle swe dzieła drukował. Napisz więc mojego
nowego przyjaciela do niego, wstaw się za mną a
rezolucyi jaką od niego otrzymasz daj mi wiedzieć.
Farby wyproszone, całe komplet po drachmę
niewiele czy każdego koloru kosztuje 3 – 6 rubli srebrem
Farby w pęcherzach 3 – 5, Wiesz sobie zamknął, ale
a Brzydy nowych i nowszych co dzień się rozpływają
rozkaż, a przyślę ci ich wnet. Donoszę że mój list ten
przyjedzie, ale w tej chwili brat mój przyjechał z Kijowa
więc radość nieprzytomnego mnie czyni. Bywaj mi zdrów
Kochany przyjacielu i wierz w moję przyjaźń
Twój Adam [illegible]

Wilno 8 Marca 1844 roku

Nim przystąpię do odpisania Ci na obydwa twe listy,
kochany mój przyjacielu, muszę ci serdeczne i szczere zło-
żyć powinszowania na dzień Twoich imienin, bo rozumiem
że ten pismo na dniu 19 b. m. otrzymasz. Chociaż oso-
biście mało mię znasz, rozumiem że umiesz już czy-
tać w moim sercu które dla ciebie najczystszą pała przy-
jaźnią, i że nie ma szczęścia na świecie którego bym Ci
nie życzył. Sława Twoja literacka, tak już wielka
tak rozpromieniona bodajby mocniej jeszcze zajaśniała,
a jakbym życzył żeby Twój wieniec laurowy zawsze odbłys-
ki wszystkich chwał, jako niedawno z powodu Wito-
torandy już ci listek z korony i trzosta przypię-
to do czoła. Dumny zaiste jestem że człowiek tak
wielkiej sławy tyle mi przyjaźni okazuje umie
lecz uszanować i sławni ludzie potrzebują kochającego
ich serca, a u mnie choć głowa słaba jednak
serce pojęło cię i zrozumiało pokochało.
Chociaż uczucia moje do Ciebie i same przez się
szczere i dostateczne żebyś je ocenić mógł, jednak chciałem
przebacz mi to, żeby im towarzyszyły nawet pamiątki, któ-
reby o nich przypominać mogły; jedna z nich Imi-
tatio de Jesus Christ, jeżeli nie Tobie przynajmniej
szanownej małżonce Twej niech służy na wielki tydzień
a druga jako zbiorek arcydzieł flamandzkich, choć nie-
dokładnie wykonanych, niech Ci niekiedy tęskną myśl rozer-
wie.

Projekt Twój wydania Epopei Litewskiej w 3ch
wzniosłych pieśniach, jest prawdziwie anielski, a myśl
zostania wydawcą tak ważnego utworu którego
się uśmiechała. Jak mogłeś chcieć na chwilę wą-
pić żebym oburącz nie chwycił się za ten projekt
którego dokonanie we wspaniałej i ozdobnej edycji
i na mnie choć maluczki promyk Twojej sławy rzuci.
Księgę więc Mendoga, poprawiając Witoloraudę
dawno i tak niedawną, pracując nad pieśnią Wit...
przysyłam rękopism, a stanowić warunki nie do mnie
lecz do Ciebie będzie należało.—
Wspomnieniem nazwijmy dany tytuł, jak chcesz
jeśli ci to do umilenia natrętnego Gło...
wszystko pomoże. tylko przysyłaj bo głodne przy...
chleba z Twej ręki wyglądają.— Ostatniej 2 Księgi
[illegible] konfesję dopytuję także, a której Wil...
już pierwszy tom Księgi. Rysunki któreś przy...
się prześliczne, w sztuka do Pana Karola twórcy
[illegible] samych cudnie wyrobione, do których wcze-
pułkowniki i słonce równie wyborne. Kopię ...
tamże, że wszystkie te rysunki przyjmuję
je litografować każesz (już) i że je umieszczę
przy 1ym i 2gim Tomie 4ch Wiek. Postaram się
także żeby i Twój kilka do Było nas Dwoje ...
i dokładnie był skopiowany, postaram ci razem z oleyną
Croate, rysunki pomników i Kościołów Sw Anny, pawilony.

ile moje wyobrażenie o małostkowości sztuki mi pozwalają
pod względem wiernego skopiowania zostawić. Wnosić gdyby
po przysłaniu Ci próby przed odbiciem nie podobałaby się
exekucya, szczególnie szczegóły przyczyny na kamieniu, a ory-
ginalne rysunki odesłał, bo i z litografem taką umowę
zrobiłem. W Wilnie wszyscy śpieszą się do niego z tych
mej litografii, ja dość trochę i piękne otrzymuję odbicia
rysunku, a drudzy gorsze i zamazane (powiadają że
ja jakiś sekret szczególniejszy mieć muszę) a ten se-
kret jest że potrafiłem podbudzić miłość włas-
ną litografa (który i dość biegłym jest wspomni-
kiem) wspominawszy o nim w Wizerunkach i wspo-
mnąc do Hist. Wilna, i że go nigdy o cenę nie pytam
tylko najprzód robić każę, a kiedy źle to i dwa razy
przerabiał. Możesz więc być spokojny że i Album
nieźle wykończone zostanie, i przysyłaj śmiało ja-
kie masz jeszcze rysunki, zrobiwszy z tego zbiorek
przemyślny bijou pieścidełko, na miniaturze lub koloro-
wym papierze dobrze się wszystko wyda. W końcu
proszę cię o jedno Tosiu! jeśli Ci ta przykrość nie spra-
wi, o to chciałbym żebyś oryginalne rysunki Twoje
i drugich, (notabene gdy się kopie dobre udadzą)
mnie darował na pamiątkę, ale to powtarzam gdybyś
do nich jakiegoś szczególnego interesu nie przywiązał,
i sobie krzywdy nie czynił, zaklinam cię nie unoś
się w tym względzie delikatnością —

Katastrofa z Hist. Wilna 2gim Tomem o Kr[illegible]owskim, alem
że troskliwości Twoje autorstwo mocno obarczyła [?], i dlate-
go z uważaniem że list Twój 17 Lutego i chwyt jakiemś smut-
nieniu, otóż

by cię uspokoić donoszę Ci że cenzor zgodził się aby
przemiana tylko w 100 Exempl. była, dla jednego
na ocen Biskupowi, który chociaż godny z...
zmiar postępu, ale wielki śpiewały, często czem...
nietkniętą zostanie jak z pióra autora jesto wyszło

Jednocześnie odesłałem do Glücksberga
Książki i pobiertem za dom zrzeczenie mu ...

Tom 2gi Wilna na przyszły tydzień ukończę,
on miał arkuszy 34, około 550 stronic,
że Tomy 3ci i 4ty mniej więcej będą, rysunki
wie wszystkie gotowe. Kto tedy nie będzie,
mimo najusilniejszych starań, może później
jeszcze odłożyć się uda w tym względzie. —

Oczekuję niecierpliwie odpowiedzi na mój l...
ostatni a tym czasem pozdrawiam Cię ser-
decznie i zostaję jak zawsze Twym szcz-
erym przyjacielem i życzliwym

Adam [illegible]

Wilno dnia 15 Marca 1841.

140

Niniejszym listem proszę Cię łaskawszy przyja-
ciela bądź dla mnie wyrozumiałym, bo przedmiot,
którego traktować, jest bardzo delikatny. Sprzeta
o mało zaszła moja z Glücksbergiem względem Wito-
lorandy, któremu zaasygnowałeś 20tu prócz już wy-
danych 10ciu w Kijowie, a któremu ja tylko 11tu wydać
kazałem, pod pretextem że sam miało już ich posia-
dam, iże Ci tylko jeszcze 11tu u mnie pozostało. Nie-
ta jednak prawdziwa przyczyna mojego postępku jako
bo że 150tu których u mnie gotów Ci jestem oddać
50 po tej samej cenie odstąpić jak Ty mnie, i każ-
demu tomu wydał kompletny tylko kazał, ale z Glücksber-
giem nieco inna, ten jegomość przez Ciebie jakiś wy-
kolt, jednego z Twoich chłopców u niego dzierżawcy, że da-
mi niechce i osobliwie szyllony wyrzecze, tak żeby mi ne
życzył żeby wielka ilość Witolorandy w jego rę-
przeklęta. Otóż dla tego kazałem nie powiedzieć
że tylko tymczasem 11tu wydaść a o 9 nasze są
z niości z autorem, który zapewne niemało jakie
a mnie ilość pozostała. Proszę Cię więc Pani
barszu a barszu, gdy Glücks: na mnie skarży się
bez, odpowiedz mu że nie wiedziałeś iż już niema
assygnowanej liczby exemplarzy u mnie, ale je za 9tu
jeśli Ci on za nich zapłaci, zwrócić mu pieniądze ka-
żesz. co ja

najchętniej wszystkie, zapewniając cię nawet jeszcze
gdybyś potrzebował exemplarzy u siebie, ja ich
tego czasu po tej samej cenie jak nabyłem
kosztem do Grodna dostawię. Jeżeli możesz zrobić
to o co proszę zrób, bo jeśli miałbyś potrzebę bardzo
cię kompromitować napisz, cóż zrobić, ja ...
wydam Glücksbergowi i Tobie ich zapłacę
rachunek, z prośbą mój kochany przyjacielu
żebyś już więcej Glücksbergowi Witołoraudy
nie sprzedawał. Może ci moje postępowanie
śmiesznym się wyda, ale gdybyś był na mym
sercu i widział wszystkie okoliczności, słusznie
byś mi przyznał.
Smokowskiemu wszystkie osobiście Twoje
życia i Witołoraudy, jakoteż Historya Wilna,
ci tego nie policz wszechmocny, bo byłoby śmieszne
było, żeby autor za swoje płacił sam. U pana
Smokowskiego, mówiłem z nim o rysunkach
i do czterech Vesel (Cóż temu Pouszkina obchodzi) pokazywałem
zganił rysunek, i rzeczywiście przypatrzywszy się trzeba
wyznać że chociaż grupowanie, effekt i wyraz twarzy
szczęśliwy są dobre, właściwe, rysunek jednak figur Pana
Komornickiego, wiele zostawuje do życzenia, myślę więc
prosić Smokowskiego który mi swoje bezinteresowny

299

Na Rachunek W. Józefa Kraszewskiego otrzymałem od W. J. Zawadzkiego 11 Ex. pisze iedenaście Ex. W. Kolorandy.

Wilno d. 12 Marca 1841.

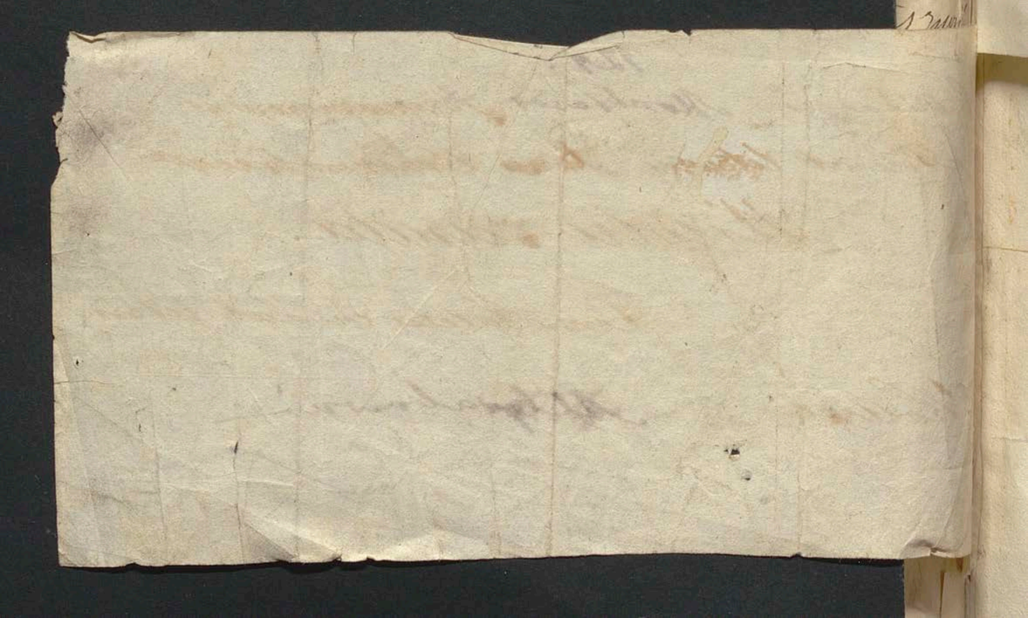
pr. T. Glücksberg
Ar. Broda

P. Władysław Montleart prenumerował
na Poemat litewski Pana Kraszewskiego

Witolo-rauda.

Cena biletu dukat jeden.

Kollektor [illegible]abowu

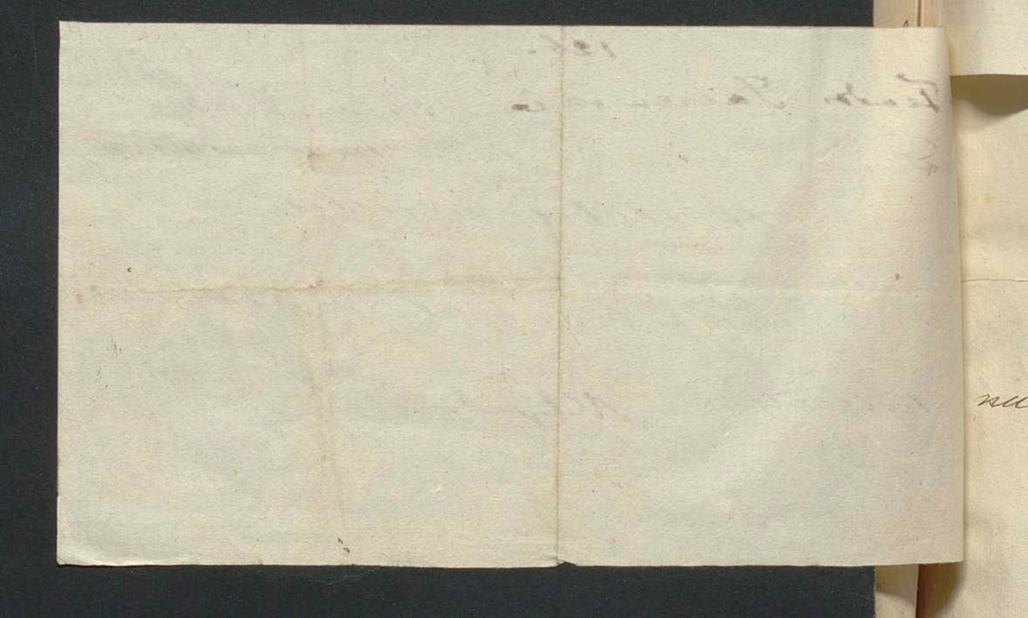
126.

301

P. Teodor Taczewski prenumerował na Poemat biletów Pana Kraszewskiego z Witolo-rauda.

Cena biletu dukat jeden.

Kollektor Młynkowa

134.

302

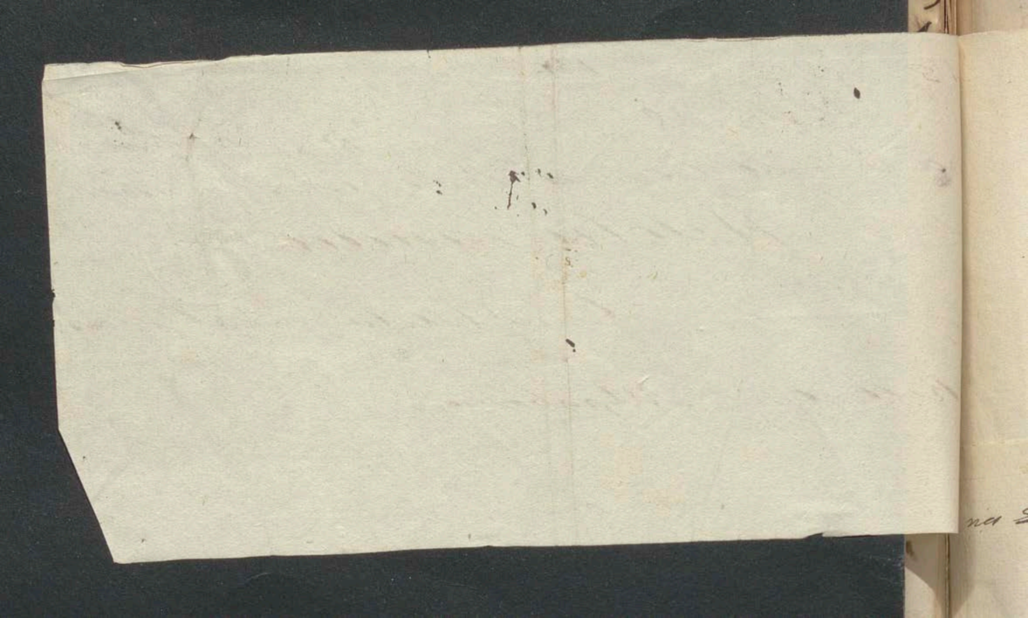
Ur. Przezdzieski

przenumerował na Poemat litewski Pana Kraszewskiego

Witold-rauda.

Cena biletu dukat jeden.

Kollektor Wyrabowicz

143. 303

Konstanty Jaroszyński prenumerował na Poemat litewski Pana Kraszewskiego

Witolo-rauda.

Cena biletu dukat jeden.

Kollektor M. Grabowski.

135.

304

prenumerowal

na Poemat litewski Pana Kraszewskiego

Witolo-rauda.

Cena biletu dukat jeden.

Kollektor ... Grabowski

Jos Haume d. 1. B.

144

305

Prenumerowat
na Poemat litewski Pana Kraszewskiego

Witolo-rauda

Cena biletu dukat jeden.

Kollektor Ulprabowni

1. B.

Xięgarnia JPP. Zawadzkich, zechce wydać za tym kwitem, zapisanych u mnie przez P. F. Glücksberga Witoloraudy egzemplarzy dziesięć, No 10. d. 11 Stycznia 1841 [illegible] Gródek

J. I. Kraszewski

odebrałem wyżej wspomnione Dzieło —

Kijów d. 17. Stycznia 1841

za F. Glücksberg

Jelen

pomoc przyniesł, żeby tylko z Mościa gdy się do
albumu będę już dawał, rysunek poprawił, ale to tyl-
ko w P. Komornickiego, bo w Twoim było nie dosyć;
rysunek wcale poprawny, a litograf bez dobrego
rysunku wiele bardzo ma do pokonania trudności;
Na przyszłą pocztę poszlę Ci już zmniejszonej odbitki
rysunek do Czterech Wesel Tomu 2go, zadecydu-
jesz o nim, czy go na nowo przerobić, czy też
tak dobre jak jest, Litograf prosi żeby figury
były cokolwiek większe a wtenczas może i-
by były tylko rysunku
kreskę można było by zgrubić, a ton tylko rylcem
o główne ostrzej stępić części rysunku.—
W Kijowie wydano do 10 M. [illegible]
J. Grabowskiemu M. 6. z obstalowanie [illegible]
nemu a 3 na jego stawę, i 11 od Wolnie [illegible]
wszystko części 30 [illegible]—
Obyśmy nie będą się być Ci Natrętnym, prosić-
bym Cię o wielką łaskę, a to jest, żebyś mi Twój por-
tret własną Twą ręką robiony na pamiątkę
przysłał, mocno mię tym zobowiążesz.
zawsze Twój najżyczliwszy sługa
i szczery przyjaciel
Adam Zamoyski

ВИЛЬНА 1841 МАЯ 16

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Ign: Kraszewskiemu
przez Łuck w W. Gródek
через Луцкъ въ с. Грудекъ
Волынской губерніи.

№ 30 Страховое
р 3.

308

141

Wilno dnia 6 kwietnia
1841

Nie potrafię wyrazić Ci najlepszy kochany
i drogi przyjacielu, wszystkiego co uczu-
łem, otrzymawszy Twoje luby pismo
z dnia 18 Marca, którym mnie doszczętnie
podbiłeś, któremu zająłeś w mym sercu
miejsce, jakiego nigdy już nie straci.
Nie potrafię podziękować Ci za Twą życz-
liwość, a nawet i za honor jakim mnie
darzysz, chcąc mi przypisać Improwiza-
cyę, za Twą grzeczność i jakże mi Całe życie
Biedny doznawałeś; i cóż powiem Ci naszy.
mi jest ~~[illegible]~~ się nawet, za moje drobnostki
które z serca pochodziły bez najmniejszego
interesu, kiedy Ty mnie daleko wspania-
lej opatrzyłeś i nic a nic mi już nie od-
mienisz ani źdźbła podziękowań; tylko mi
zawsze przyjaźni swojej zostaw. Lecz cóż tu ja piszę
nie jestem w stanie wyrazić wszystkiego co czuję
dla Ciebie, odpowiedź na Twój list otrzymasz dostatecznie
od tamtego który Ślimanem będzie najwierniejszym
moich myśli

i moich mocy, który z Tobą Panie o wszystkiem
jak najbliżej porozumie się i pomówi —
Zostawuję Ci do rozwiązania tę zagadkę
kto taki u Ciebie będzie, dość że będzie
i wszystkie tajne i specjalne etc.
Tym czasem żegnam Cię mój
Drogi Przyjacielu jak najserdeczniej.
Twój przyjaciel najszczerszy
Adam Jerzy

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Ign: Kraszewskiemu
przez Łuck
w Gródek
въ Грудекъ губ: Волынская
Стараловъ

1841 АПРѢЛЬ 9

310

Grodek dnia 16 Kwietnia
1841

142

Najdroższy najlepszy Panie Józefie!

Z żywym smutkiem czyli raczej przykrością
przyznaję, zmartwienie nagłe do Grodka
ale to dało nagle że uważ sobie co ani
chęci dnia 13 wyjechałem z Wilna
a cześć po niezbytkowych trudach i cier-
pieniach siedzę u siebie w sobie i piszę—
Mój pobyt jest bardzo krótki u siebie
Drogi Panie Józefie w niedzielę conte qui-
conte odjechać muszę do Wilna gdzie wszystko
opuściłem aby do Ciebie biec, raz jeszcze
o przyszłej to przypominam w piątek to jest 18
[illegible], jeżeli życzysz sobie widzieć się ze
mną, o czem nie wątpię. Więcej nie piszę
bo oczy mi znów wyjada a pióro z drżącej
ręki wypada. Żegnam Cię tę razą ściskam Boga
do pogodzenia. Twój najszczerszy przyjaciel
i najwierniejszy sługa Adam Zawadzki—

Umowa

Między nami niżej podpisanemi
Józefem Ignacym Kraszewskim obywa-
telem Gub: Wołyńskiej a Józefem Za-
wadzkim Typografem Wileńskim, stawa
niniejsza Dobrowolna umowa:

1º Józef Ig. Kraszewski obowiązuje się
napisać 3 poemata do opisów Litwy
odnoszące się we 3 tomach pod tytułami
Witolorauda, Mendog, i W. Kolda
z których pierwszy ~~już wyszedł w pierwszej~~
w drugiej ~~poprawnej~~ poprawnej ma się ukazać
edycyi a 2 ostatnie ~~w ju~~ pierwszy raz
do druku się podadzą.

2º Te 3 poemata Józef Kr. odstępuje na
własność [illegible] pod firmą Józefa Zawadzkiego ote-
[illegible] nowe [illegible] wiecznemi [illegible]
[illegible] a to [illegible]
presentowanej [illegible]

3º Józef Zawadzki obowiązuje się za po-
~~Kraszewski~~ Witolorauda i
mone Spełniała [illegible]
jako honorarium za 2gą edycyą [illegible] 100
wszy Mendoga i W. Kolda Rub. Tysiąc ~~[illegible]~~
wypłacić a to w ten sposób, że 7 [illegible] się
~~[illegible]~~ poemata a [illegible]
Józef Kraszewski otrzyma
[illegible] sumy
na rachunek powyższego honorarium [illegible]
[illegible] otrzymał Józef Kraszewski Rub. Dwieście
Rub. 7. 70 pięćdziesiąt
[illegible] ~~[illegible]~~ wyjaśniającym się umowy.

Po upływie dwóch lat od zupełnego
wyjścia na świat swego poematu Wiesław[a]
Księgarnia Zawadzkiego obowiąz-
uje się opłacić jeszcze [illegible] przy [illegible]
[illegible] Kaz. Brodzińskiemu [illegible]
potrzebę nabycia już zupełne[j] [illegible]
do robienia nowych edycji ponownie no-
wych [illegible] poematów w liczbie exemplarzy
jaka się będzie zdawać potrzebna
[illegible] zostawując wszakże zupełne pra-
wo autorowi zrobić w każdej edycji
poprawki i dodatki [illegible] przez
niego za potrzebne. Wszystkie te [illegible]
poemata [illegible] w pozwoli
mogą być wydane w ciągu 1841 i 1842
roku.

Adam Zawadzki

Wilno dnia 20 [illegible] 1841 roku

Po skończeniu [illegible] 12 Zeszytów
[illegible] przez Księgarza Teofila Glücksberga
[illegible] redakcji pomienionej
Kraszewskiego zgodził się [illegible] do Księgarni Zawadzkiego
pisma przenieść [illegible] zupełnie były
na warunkach [illegible]
z Glücksbergiem [illegible]
[illegible] redakcji w tej księgarni
[illegible] Kraszewskiego [illegible] z tą zmianą
[illegible] zupełnie.

Notyia z pozostałych do sprzedaży

Swiat i Poeta 2ej edycyi Egz. 100

my Domu Jaworskiego dnia 20 apryla

1841: JW. Kraszewskiemu oddane

Zostały:

1.

Wspomnienia moje pod tytułem Obrazy

z Życia i Podróży we 2 Tomach ofiarowane

się JW. Kraszewskiemu ustąpić [illegible]

wasz [illegible] za [illegible] 150 na jednej edy-

cyę. tej umowa [illegible] i do

drugiej edycyi przerobionej Wspomnienia

Wołynia i Polesia we 2 Tomach [illegible]

[illegible] w 1 [illegible] wydrukowany

314

Wilno dnia 30 Aprila 1841.

144

Najlepszy mój przyjacielu Kochany
Józefie! Żałuję mi boleśno, że zaraz po-
powrocie, w sobotę do Ciebie pisać nie mo-
głem, lecz nie moja wina, bo chciał duch ochoczy
był ale ciało mdłe. Oto byłem tak zmęczo-
ny i zbity podróżą, którą moim zwyczajem
niezmiernie szybko odbywałem, że we Czwartek
po przybyciu ledwo z wozu zlazłem i jak
~~[illegible]~~ po torturze na tem prokustowem wyglą-
dałem. Cóżby to dopiero było, gdyby mię Tw-
ja łaska boża nie obdarzyła, która mi wiele
jeszcze trudu i męki oszczędziła, za nią ci tej
jeszcze raz najszczersze składam dzięki. —
Dziś mi już lepiej ale wszystko jeszcze gardło
boli, co skutkiem było zaziębienia się w
nocnych przeprawach wśród europejskich błot-
pińskich, z których zabijające wyziewy docho-
dziły. — W Wilnie prawie nikt o
mojem wyjeździe, ani o przyjeździe nie wiedział —

i dla tego zupełnie wolny jestem od
nałogów co to oprzyczynie wszystkiego
chciałby wiedzieć.

Co można było na prędce zebrać z tej
siższej poczty wyprawiam, resztę o ile mi
moc pozwoli 4 Maja wyprawię, a mia
nowicie wiadomości o Святопятницкой
Церкви, który mam przyrzeczony.
Ponieważ Tom VIII Narbutta jeszcze
d. 8 Juni posłałem, przeto teraz tylko tomy
VIII i IX przysyłam.

W poczcie znajdziesz rysunki Poussina i
Verneta konie, są te starszymi które u mnie
walały się po kątach, i nawet nieco uszko
dzone, ale ośmieliłem się je na pamiątkę
mojego rozmownego i nigdy niezapomnianego
go pobytu w Grodku ofiarować; przyjmij je
jak cię już prosiłem, od Twego najszczerszego
przyjaciela i szczęśliwszego ~~przyja~~ wielbiciela, i nic
a nic księgarzowi ani [illegible] ani fałszywej na
nosi się delikatnością, bo jak cię kocham jak brata-

Książka moja rozgrzanie pono Cię była
jeśli będziesz miał przysłij mi jak naj-
prędzej Także tam 17 Stycznia, bo dni kor-
nie poznaję, i Twojej ziemi tylko chleba
wyglądam. Pisałem do Paplińskiego: ale
zapewne jeszcze nie prędko otrzymam
to czego żądam.—

Twój najserdeczniejszy przyjaciel
i sługa Adam Zamoyski

P.S. Rachunek kompletny i ten po-
zytki [illegible], przez pocztę przyślę
AZ

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi I. Kraszewskiemu

Łuck

w Grudku

черезъ Луцкъ въ с: Грудекъ

при семъ посылка на 42

Рубля серебромъ

1

1841.
АПРѢЛ
30

Wilno dnia 21 Maja 1841

Z jak tęsknie już zaczynałem do Listu Twojego Kochany Panie Józefie, aż go w tej chwili kiedy przybierałem się pisać do Ciebie otrzymałem, i wiele się ucieszyłem, widząc z niego że serce Twoje zawsze równie dla mnie przychylne i [illegible] że. Takiż list jak Twój i do tego listy brata mojego drogiego Jonia z Wijowy, najmilsze są dla mnie pociechy, w tysiącznych umartwieniach które ta zawsze jak los drugi napotykam, które to były przyczyną że i do Ciebie przez te postępy te były przyczyną że i do Ciebie przez tę porę niektórą godzi nie pisałem i wspomnianej przez niektórą z Twych życzeń wykonywane. Wyznać spóźnienie to jeszcze przypisać się godzi Moszczeńskiemu, który mi dotąd uwag obiecanej nie udzielił, ani kopii z świata pisarskiego, który mi nawet, nie na miejscu domu Michała, ale na ulicy za Mahrowa domem do Loteryi prowadzącej znajduje się i do [illegible] należy.

Ten więc Moszczeński w końcu powiedział mi że wojenny gubernator nie zgadza się na uczynienie pomienionej kopii, a odesłał mi tylko do tego i ja Ciebie odsyłam, do 7go Tomu Narbutta. Tomu 1go Str. 231. Korty 168 w dodatkach. i Tomu 8go Str. 236. i 237. i gdzie dostateczny wiele dowodów do Twojego III tomu potrzebnych dowodzi. Więc Kochany Panie Józefie już tom III

bez przerwy możesz twe książki wykańczać, i nam nadsyłać. — Jeżeli w moim nierozważnym żądaniu Sztuki przerwałem ci robotę i z niej twe nieco porządek, to proszę cię wybacz mi, i chciej wierzyć że to nie przez natrętność, ale tylko dla podrukarni o to prosiłem. Wiem ja dobrze jak to jest dla autora, kiedy go tak odrywają, i pewnie tak potrzebnie raz w pracach przyjęty układ. Ot był to nic więcej, jak zapał księgarski który przebił się mimowolnie przez twojego przyjaciela Adama. Rób więc jak chcesz, albo Sztukę przyślij albo Tom IIIci W. [illegible] jak zrobisz będzie dobrze zupełnie [illegible] spodziewam się.

Dzisiejszą pocztą przesyłam ci obiecane Holbeina który dobry jest ale nie mój faworyt i Rembrandta którego lubię i twej miłości biednego [illegible] polecam. Niemniej też wtórzyłem Daniela [illegible] ale dość nędznych, nie zapomnij tylko proszę cię wyjąć ze spodu wszystkich; dlatego z Litografiami portretu [illegible] Danielu, bo lękam się że się nie zawieruszył, i żeby też coś by się rozpatrywał, nie wyrzucił tego niepotrzebnego. — Excursions Daguerriennes prospekt przesyłam także rachunek kompletny na ostatnie [illegible], bo ja odchodzę dzisiaj. Żegnam cię najserdeczniej mój mojej najsłodszej przyjaźni i najszczerszej

przywiązaniu Twojego Adama

8411 Wielmożnemu JW Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Wa: 1-80 przez Łuck w Gródek
черезъ Луцкъ въ Грудекъ
губ: Волынская
при семъ аттестатъ 3 повест-
ки № 1. 2. 3. № 1 на 7. № 2. на
4 рубли ср. № 3. на 7 рублей ср.

1841. МАЯ 27

C

Wilno 29 Maja 1841. — 318

146

Jakże potrafię Ci wyrazić moję wdzięczność
za tak mocny dowód Twojej przyjaźni i uprzej-
mości, których znowu doznałem. I jakże jeszcze
mocniejszy kochany Panie Józefie coś prawić o mo-
jej delikatności itd. kiedy Ty w każdym przypad-
ku tysiąc razy mnie jej więcej i tak szlachet-
nym sposobem mi ją okazujesz. Przypisaniem
mi Trzciny wyświadczyłeś honor na jaki może
niezasłużyłem, wprowadziłeś mię nieco wyżej w opi-
nię literackiego świata, którego ja tak
niedojrzanym jestem atomem. Dzięki Ci dzięki
kochany Józefie, coraz mię mocniej, jeśli jeszcze
mocniej można, przywiązujesz do siebie, zyskałeś
we mnie Twego najszczerszego przyjaciela, którym na-
zawsze pozostanę. — ? — Mam cię prosić
o jedną łaskę, tylko zmiłuj się nie krzycz na mnie
bo to niewarte wspomnienia, to taka bagatela, a
ty zaraz uważasz to za rzecz wielką i Bóg wie jeco
nagradzasz presentami, a tylko jest ubrieniem ser-
ca przywiązaniem do Ciebie przeszłotniónego-
Kompletarz malarskie, i Portrety Daguerotypowany niech
się u Ciebie pozostaną a pierwsze niech miejsca sta-
żą na wystawie na jakie są zapisane. Prospekt na
galeryę Berlińską z jedną ryciną probową Korregia
posyłam Ci

także pamiętając na słowa gratis accepisti
gratis date.

Czekam o monografiach Ilustrowanych nadal
zapisałem z Lipska, i jak tylko mi wyszukają
li go nadeszlę.

Co do winiet Smokowskiego, interesuje że go
ni przenoszone nad litografię Oziębłowskiego, i
nie ... zwykłym sposobem na miejsce,
to tylko pozór jakiejkolwiek miały z największą
ochotą, i do Witoloraudy i Mindowe i W. ...
dom je. Do Witoloraudy wyślę 10–12 dni
myślisz że te dość będzie? napisz mi. — Otóż
to jest żeby i nieco ... figury mają
jakakolwiek rysunek Smokowskiego wyborny
mnóstwo profanów z naszej publiczności
których ocenić nie potrafi. Napiszę jutro
Smokowskiego, żeby na próbę chciał ...
i przysłał mi a ja odbiorę je już bez mojej
osobie pewne wiadomości i Tobie ...

Ciekawy też jestem co Smokowski o Cyganie
zamiast Kamienie do litografii w Warszawie
z tak dobrym składanie ...
nic niewspominał. — Co myślisz o Dainos z ...
Kraszewskim, i ... Listerzyńskim o tych pieśniach
z ilustracjami Smokowskiego nie wydałbyś

wydać, daj mi bezzwłocznie swoją radę i jakby to moż-
na zrobić, czy Juczewicz podjąłby się tłómaczenie tej histo-
ryj części?

O Smuglewicza obrazie sercem myśli zajęłam i chcąc
kato jego nabycie, nie jest on nawet tak zły, jak
zrazu myślałam, gdy go dawniej w ciemnym pokoju
widziałam. Niektóre figury wcale nie złe i drapowa-
nie znośne, koloryt tylko słaba, wymiar o-
brazu 5 łokci i coś szerokości, tyleż wysokości a prawie
10 łokci kwadratowych.— Lękam się tylko czy byłby ci
w guście była ta sztuka, gdy jak zapamiętam
mówiłeś mi, alegoryi nie cierpisz, a to właśnie ale-
gorya. Ależ jednak dla samego mistrza warto
coś mieć, zwłaszcza że to obraz największy wymiar
dokonany. a że oryginał na to ... ma ...
osoba posiadająca go powiada że ostatnia cena 40 rs,
ja targuję się i dałabym 30 rs, jak mi mówiłeś że da-
to się jeszcze może odda, jeśli nie, dam i 40 rs. a rachu-
nek nasz będzie taki. Dałeś według tego zatargowanego rachun-
ku mi rs 76, + dajmy na to 34 zadobrze facit 110; z tych będzie
powrocium za Haworztę z Potocka, musisz się na to zgo-
dzić jeśli mię kochasz, a Haworztę przed końcem augusta
lub w początkach septembra nadesłać. — Napisz mi tylko
czy mam kazać odwerniszować to tak i owszem kazać czy tylko tak
jak jest przysłać ci, dobrze w przód opakowany. Gdybym
nabyła obraz

przyszlę Ci go przez furmana, bo pocztą n…
wiedz wynoszenia, i drogo by bardzo kosztowa…

O Archiwie mojego dekretu przed 1811 r…
wywiedziawszy się o kwestyjnej dekretacji
wyrokowanej ale nie pamiętam, czy tam i…
nie egzystował, który by ją otrzymał, …
przystania papierów do Heroldyi, i że na…
i który od 1795 roku dekreta moje, i m…
papiery posyłać.

W końcu usiłuję odebrać Twoje pozwolenie…
wyliczyć, o które od Ciebie jeszcze w tym roku
z twoich pism upraszam i za przysłanie których …
będę wdzięczny.

Oto: 1° 3ci i późniejszy 4ty Tom Wilna.—
2° Hawrylko z Patocka 1 Tom—
3°. Improwizacye taskawie darowane 1 Tom—
4° Obrazy z Życia i Podróży 2 Tomy. za które jeśli…
na odwrotnej poczcie napiszesz że chcesz otrzymać 50… …
2gi Tom Struczowej wiem i tak lada chwila nadejdzie. Wie…
jak ja jestem chciwy i na biednego autora …
i który nieraz jest niełaskawy i jak mówią nie…
nadającej. Przebacz mi dobry Józefie i bądź p…
mojej najszczerszej przyjaźni i przywiązania
Twój najszczerszy ożliwszy …
Dem…

Rachunek

Między W^{ym} Józefem Kraszewskim
a Adamem Zawadzkim

Miesiąc	Dzień	1841	Debet Ruble sr.	Kop.	Credit Ruble sr.	Kop.
		Według ogólnego obrachunku wstępnie należało mnie	263.	20.		
		Z summy Swiatowi Płoc. mięt. 2 Tomy który wesela i St. Stuczaj	2	—	300	"
Gotowizną		Tom 3ci Stuczaj na nawyrt.	"	"	90	—
		Na Konto Annafielas dam	220.	.	.	
		Zaswiat i Poeta 2go Edy. ... należy			100	—
		za teraz dam	100.	..	..	
		Ale ja Witoloraudy skargę				
		Należy się gotowizną W^{mu} Kraszewsk. za 3ci Tom Stuczaj			90	"
		Ma u siebie W^y Kraszewski na rkps Annafielas	230.	..	...	

Rachunek Książkowy

Miesiąc	Dzień		Debet Ruble sr.	Kop.	Credit Ruble sr.	Kop.
Marzec	7	Za Książki dla P. Urbanowicz wiele gotowizną	30.	15.		
		Za 9 ex. Witoloraudy à 90 gr. dorzuć glüks	12.	15.		
		gotowizny dostałem od W^o Kraszewskiego	—	—	10.	
			42.	30.	10.	
		Należy więc mi na nowy rachunek książkowy	32.	30.		
		Transport na str. nast.				

1841

			Debet		Credit
		Na nowy wiek [illegible] należy mi się postowe	32.	20	"
April	20	25 Historya Wilna Tom 2 T.	"	"	"
		1 Wizerunki Tom 18. 1 Revue de Paris	"	"	"
		1 Chevalier de Vernet. 1 obraz [illegible] 7.	"	"	"
		7 ćwiartek Wesela papier [illegible]			
		1 Historya literatury Wiszniewskiego 2 T.	8	"	"
		1 Narbutta Tom VIII. IX à 3 zł	7	20.	
		1 Budowle 2 wnosy		5.	
		1 Jabłonowski [illegible] Polski [illegible]			
		1 Liszt Lieder von Schubert N 16. 60 k. N. 3. 93 kop. N 6. 110. N 24. k 75. N 8 i 9. 7[illegible] kop. N 22. 60 kop. N 7. 75 k. 60 N 18. 60 kop. N 20. 40 kop.	6	50.	
		wszystko pół tego	9	70.	
May	21.	1 Ryza papieru do pisania listowego	4	20	"
		1 Ubiory w Polsce N 2. 3. 4 à	2	70.	
		1 Liszt N 10. 40. N 4. Sokolnij 75	1	15	
		1 Moniuszko [illegible] 20 k. 3 śpiewy 95	1	15	
		1 Rozmowa		30.	
		1. Rubens [illegible] V. Kosel[illegible]. 1 Wizerunki T. 19. 1 obraz [illegible] Pog 7. 1 Excursions daguerriennes. Litogr. Holbeina i Rembrandta. Dam [illegible] przestanie.	3	"	
May	30.	1 Paris Daguerrotypé. Correggio. 1 Grodzki [illegible] przestanie [illegible]			
Jun	18.	1 voyage sentimental. Sterne. 4 Ćwiartki Wesela 2 T. welin. 1 [illegible] kolorowane z papierem. 1 obraz Daguerotyp. i od [illegible] dla P. [illegible] Grabowski. przestanie	4	35.	
		[illegible]	80	60	kop.

321

Wilno 18 Czerwca 1841 roku

148

Trzeba prawdziwego nieszczęścia, żeby listy moje tak nieregularnie dochodziły rąk Twoich Kochany Panie Józefie, co mi tym więcej boleść sprawia iż byś mię o niedbalstwo i zapomnienie wszystkiemi uszczęśliwieniami życia Twojego, mógł posądzić co wcale nie jest i być nie może, gdy moja przyjaźń dla Ciebie, ~~przy~~ wydaje mi o Tobie zapomnieć nie dozwoliła. — ~~Kiedy~~ list Twój z dnia 5. bm pisałeś, nowo minęło świeżo że wtenczas jeszcze mojej poczty ani listu z dnia 30 Maja nie otrzymałeś, pisałem nawet niespokojny czy te poczty w drodze nie ucierpiały, lub czy się który nie zagubił, gdzie i kiedy. — Ostatni mój list zawierał był z dnia 30 Maja, od tego czasu, do dnia dzisiejszego 18 dni upłynęło a ja prawdziwie wstydzę się że przez tak długi przeciąg czasu ani słowa do Ciebie nie napisałem; ale nie dziw się temu. Kochany Józefie, bo nie uwierzysz ile ja w tych ostatnich czasach cierpiałem i moralnie i materyalnie, ile we mnie różnych zmartwień i trosk uderzyło, i jak mój umysł tylu niepokojami skołatany w najsmutniejszym był stanie. Czasem prawdziwie już mało co nie upadam pod ciężarem cierpień i całej

siły i energii

wszyć muszę żeby zupełnie nie upaść, mając
przed sobą, jeśli Bóg dozwoli, jeszcze tak długi
do przebieżenia drogi. — Mój stan duszy często tym
przykrzejszy jest mi do zniesienia, że oto czasy
samotnikami, kiedy zimnemi, dalekie od brata
drogiego Józefa i od ciebie, którego smucenia się
się przyczynią, nie mam przed kim powie-
dzieć mych zmartwień — Ale może to, ja
nadto świętości z mej strony tak coś myśl-
drogi Panie Józefie moje nieżałosni; wtedy
kiedy Ty i swoich zapewne nie mało masz
kłopotów, daruj mi to i przypomnij sobie, że
sam mię swojej dobrocią i przyjaznemi dla
mnie uczuciami, ośmieliłeś. — ———

Twoją pocztę z dnia 3 Juni z 2 [illegible] tomem
Dzieł, z cum Stackiej otrzymałem, po co naj-
mniej [illegible] i dziękowanie teraz z [illegible] twoje
dość ma roboty i nawet przed tomami, nie po-
trzebuje tak śpieszyć. — Arkusz Stackiej
odpisałem po dawniejszej ste, dla swoich towar-
go wespół już z przesłanemi z czterech wcześ-
a ze 3ci zapisałem do Twojego gotowiznowego
Rachunku Rbr 90, które natychmiast odeśl

w 30 ℔ wyłożyć, jak tylko od Ciebie otrzymam wiado-
mość, że Kortyzan i już z Wołyniu wrócił do
Grodka; bo ten ostatni Tom Stańczyk i nas-
tępne Tomy Twoich powieści postanowiłem
Ci Panie Józefie już po 30 ℔ przystać za no-
we a za dawniejsze przerabiane po 25 ℔ pozosta-
wić, bowiem uważam że za nawet już honorarium
25 ℔ jest za małe, i jakbym nie chciał wcale
korzystać z przyjaźni Twojej dla mnie i
nadużywać szlachetności Twego charakteru; gdyż
w takim razie wielkie korzyści z owych stosunków
byłyby na mojej stronie, a cały dla mnie wielce nie-
miłym byłoby. W następstwie czasu, w miarę jak
Twoje powieści mniej rozchodzić się będą, będę
równiej i podwyższał honorarium, gdyż otwarcie
i uczciwie z tobą postępować i szlachetności Twego
postępowania, taką monetą Ci odpłacać, jest
potrzebą serca mego.—

Rachunek Twój u mnie kompletuje się do dziś dnia
zatargowany przy ostatnim liście zapomniałem tego
uczynić; czekam też Twojej decyzji względem Smugle-
wicza, żeby cenę jego do Summy rachunkowej 80 ℔ dodawać
się, honorarium za Hawrylkę z Potockiej skompletowa-
gdy Twój list z dnia 3 b.m. dostałem, już z małżonką
wyjechał do Warszawy przeto Twego komisu wypełnić
nie mogłem

do Witołowiczów

Z Wrocławia do niego już pisałem i przybrało
drugiego Macieja który jest w Krakowie, pro-
sić się z nim będę. — Wracając do Szczecina tam
odbijać na chińskim papierze, gdyż go sprowadza-
teraz mnie wiele z Berlina, i wypadnie mi oraz tylko
5ta część tego lub 6ta co w Wilnie kosztuje, a
rysunki bez porównania lepiej wyglądają
i nie tak prędko ściera się, tak że można
wyciągać z jednej deski 100 dobrych odbitek a na chiń-
skim [illegible] na 1000 dosyć niezłych otrzymać.
Forty od Krojdy niezawodnie w sobotę
21 Juni wyślę, bo dziś już zapóźno. —
Obrazek daguerotypowany dość niezgrabny
od Poplińskiego, posyłam ci jego [illegible]
zawiodłeś się jeśli myślał, że to sam Da-
guerotyp, on musiał się źle wyrazić,
bo to proste [illegible], z jakiemiś figurami,
a te porównanie [illegible] nie patrzę wżeby —
w reszcie on ci to z dobrego serca przysłał. —
Zapewne i Tobie dość już tej bazgraniny,
więc bywaj mi zdrów kochany Jó-
zefie, kochaj mnie tak jak ja ciebie. —
Twój najszczerszy przyjaciel
i życzliwy sługa Adam

7/10 Wielmożnemu Jegomości Panu

Józefowi Kraszewskiemu

Obywatelowi Powiatu Łuckiego –

15 złp. 2 – 40 kop. przez Łuck

w Gródek

при семъ съ объявленною цѣною по-

сылка на 27 Рублей

серебромъ

1841 18

Wilno 21 Juni 1841 r.

149

Dziś krócieńko tylko piszę do Ciebie Kocha-
ny Panie Józefie, dla dotrzymania słowa dnia
18 b.m danego, i farby obiecane posyłam, a mia-
nowicie 2 Pęcherzyki Kremserowskiej
2. – Czarnej z kości –
1. – Terre verte bruleé
1 – Ugne żółtego ― 80 ―
As 1 kop
przesyłka ― ― 50
rs 2 kop 30. ―

które do twego rachunku zapisałem,
Płótna gruntowanego także, nie mógłem u
Krojdy dostać, więc mi Dziębłowski na sześć –
na 20 b.m obiecał a ja niezawodnie Ci przyślę –
Ramy złote można tu bardzo ładne nawet na
32 kop. assygn dostać, ale że one po pół trzecia łok-
ciu po 2 assyg. są długie, więc transportować by było
trudno; Bądź Ci więc Panie Józefie, a cóżbyś ka-
zał wymienić jakiej wielkości i ile kawałków po-
trzeba do twoich obrazów, wiesz nie na cal na
każdy bok nadpasujące, a ja też na takie kawał-
ki pocięte każę i pocztą Ci przyślę. Forma i
wielkość tych ram wprzeciąga jest taka:

verte :

Wszystkie numera przez Ciebie wydane już
nie mal wszystkie są razy konane, twoje Christ
über die Monographen, oco tomiko udzielaj po
nej pisaliny, jakoteż o Album du Salon
de 1841.—
Rysunków spodziewam się, tado spieszę do Sło-
wey ale dobre by było żeby były też wiolnow-
co. do Szyto nos Dworze gdzie byłeś niej na kro-
wbić, a na Ministerium popsie cudnie
dostaje się.

Tym czasem żegnam Cię drogi Po
Józefie i zawsze proszę z ...
się przyjaźni Twojej najżycz-
liwszy Sługa — Adam

928

Wielmożnemu JmćPanu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi p^{ttu} Łuckiego
1 płu. 30 przy Łuck
w Grudek
gub. Wołyńska
внри самъ хоебитъ на на-
2 Рубля Серебромъ

1841.
ІЮНЯ
27

326

150

Wilno dnia 9 Lipca 1841.

Oba twoje listy kochany mój przyjacielu z dnia
25 i 30 Juni z największą pociechą i przyjemnością otrzy-
małem, osobliwie właśnie co tylko nadeszły, właśnie się pisać
do ciebie zabierał. — Za rady tak przyjacielskie w piśmie
twojem 25 Jun dawane kocha jestem wdzięczny, są one prawdzi-
wie zbawienne i zapewne wkrótce sprobuję illustro-
wanego coś wydać, o Dajnus sercem myślę i o tem
znowu do Smokowskiego pisałem. Jeżeliby nawet
spotowy tak były dobre jak Verneta do Napoleona
to już wygralibyśmy wiele, bo nieczytelnie rozumiem że
u nas pierwszy raz w tekście umieszczone rysunki
świeże zrobić powinny. —
Ciekawym niezmiernie twego Kunigas Mindawa, musi to
być arcydzieło, kiedy go tak słownie wychwalasz i wygląda
czyby nie można skomponować jakiego postaci Mindowy,
aby tylko historyczność kostiumu i atrybutów, była zachowa-
na, ma się rozumieć że oczy by nie chciało, bo to niepo-
dobna. Napisz bądź kochany Józefie o tem do
Smokowskiego, co on na to powie? —
Smuglewiczowi już kupiłem nim twój drugi list z dnia
30 Juni otrzymałem za 34 rub: nowy i obraz olejny wielki
i szkic także za szkłem, gdybyś wszakże zupełnie sobie
tej awizacji nie życzył, napisz mi to się postaram je
zbyć, a szkic zachowam dla siebie. —

Rysunków do

Księgarnej Stuckiej oczekuję niecierpliwie i prosto[illegible]
żeby nieco bystrzej i szybciej jak do 4^{ch} weźmie tylko zrobione
Chociszewski zapisałem i Salon de Paris na 1841 [illegible]
to je dnieiszą nadejście. Dzisiaj posyłam:

1. Guide des amateur de tableau Ecole allemande Flam-
Lwów Rs 3 kop 25.

1. Władysław Jagiełło - w Wilnie wbiorę —
1. Kresplet Hofmana i lustro nowe — 30.
1. Koronę do ołtarza — przesłanie — 1.

Rs 4 kop 55.

które dopisałem do Twego Rachunku Rs. 80 kop 60,10
ostatnim moim liście wykazanych, a co razem Rs 85 [illegible]
wynosi.—

Ponieważ nie miałem innej monety lepszej [illegible]
ci dzisiaj 50 ✗ dukatami posyłam, i proszę [illegible]
bonjo co na nich stracisz na mój rachunek
koniecznie zapisać, bo zdaje mi się że [illegible]
między niemi złych jest. Będą one dukaty [illegible]
obrazy z życia i podróży które jak bezpieczniej [illegible]
nadeszłyby prędzej jak około 5go Mikołaja [illegible]
potrzeby.— Pan Jan z Wilna będzie mi pożycz[illegible]
Skończywszy co do interesów, nie mogę [illegible]
całego nie podziękować, dobry przyjacielu za [illegible]
Twoje pociechy, które jak balsam spłyneły na [illegible]
sen

teraz dzięki Bogu jestem spo[kojniej]szy, smutki rozpro-
szyły się nieco, a ja tylko ubolewam że mam cha-
rakter tyle nieszczęśliwy, tak każdej rzeczy nieno-
impresjonujący się, który z kogo innego nałożyłby obko-
jota. Ktoś by to był na mojem miejscu znajduję-
cych się za najszczęśliwszego by się poczytało, wszystkie po-
trzeby materjalne moje zaspokojone, dość majątku
do zaspokojenia swych fantazji; ale ja z duszą peł-
ną gorącą, często czysto, fantastyczną za rozpa-
loną gorącą chimerami; nigdy szczęścia prawdziwego
pokosztować nie mogę i żadne mię, jakoś niespo-
kojność trawi, jakiś niesmak, często wściekłość;
że wrzący zapał w duszy, chcę wylewać na papier
wrażeń i uczuć, zewnętrznemi materjalnemi okolicz-
nościami przygnębiony, skłopotany, pędzę i ochotę do [illegible]
[illegible] twą [illegible] zapał tłumię w sobie..—
swych myśli w słowa [illegible] najnieszczęśliwsze, a co więcej jedy-
Takie charaktery są [illegible] drugim namiętność, ora-
nie podtrzymuje, to [illegible] do jakiej tylko w mojem
gorącu [illegible] stawy i stawy do jakiej tylko w mojem
[illegible] bytu. .. — Niewiem co-
[illegible] dasz sobie mojem bytu
o mnie pomyślisz po tej apostrofie egoistycznej, ale
tym tylko cieszę się, że w tobie tak szczerego
i dobrego posiadam przyjaciela, jakich mało na-
świecie znaleźć można. Żegnam Cię
dobry przyjacielu Twój szczery
życzliwy Adam

P.S. Twoja pochlebna o mnie
wzmianka w tygod: Petersb: już mi
kilka miłych surprys sprawiła.
Dzięki Ci za to. A.Z.

450 Wielmożnemu Jmci Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi Pow. Łuckiego
przez Łuck w Grudek

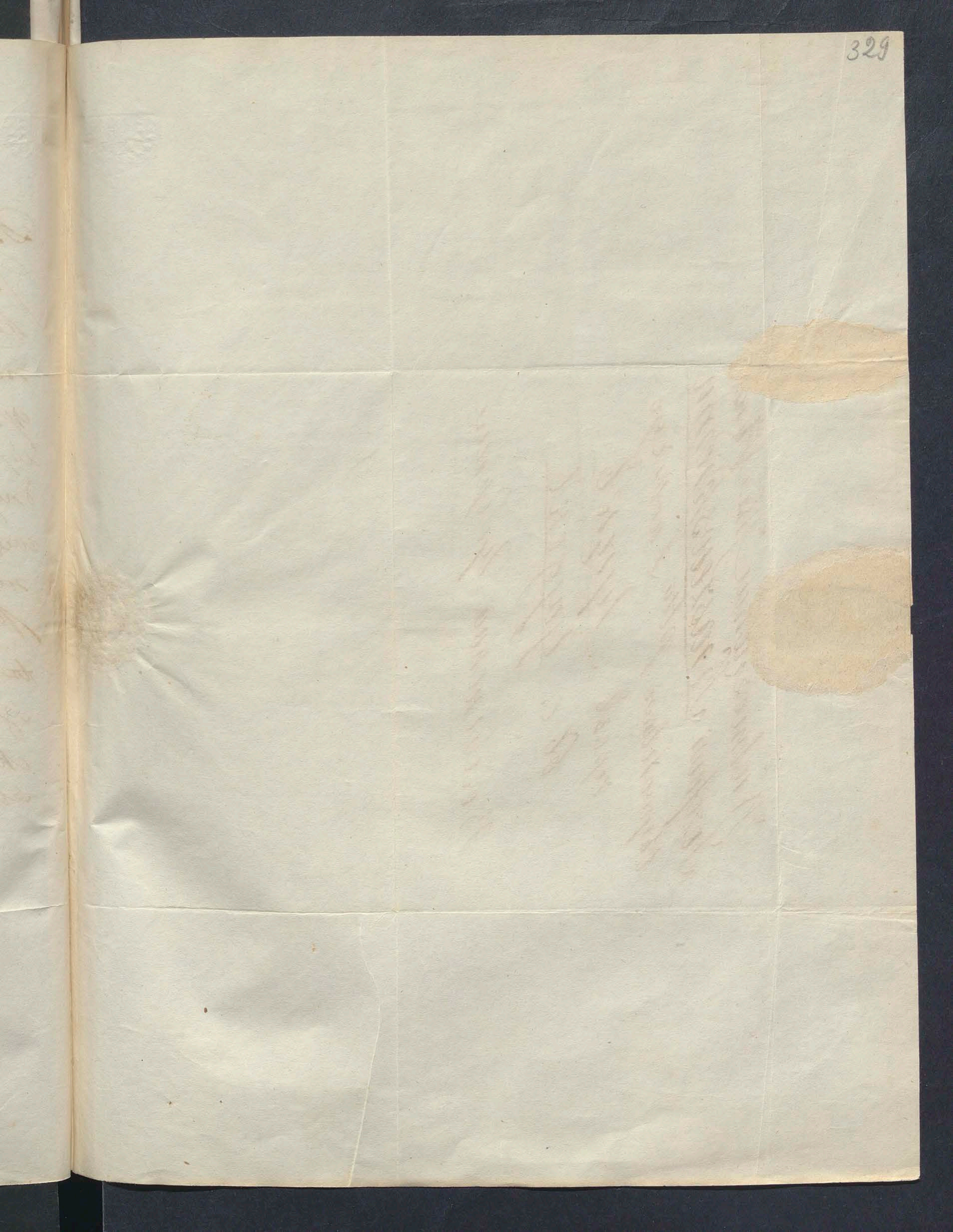
в Луцкъ
въ с. Грудекъ.
Волынской Губерніи —

при семъ следуютъ 2 посылки
№1 на 4 Руб. №2 на 3 Рубля ассигн.
на 7 Руб. ассигн. и пятьдесятъ
голландскихъ червонцевъ въ конвертѣ
на 150 Рублей сер.

1841.
ИЮЛЯ
9

Wilno dnia 12 Lipca 1841

Dzisiaj ośmielam się prosić Cię Kochany Panie
Józefie żebyś zechciał mi przysłać Całe życie
biedny z poprawkami czy bez poprawek jak będzie
można gdyż koniecznie muszę drukować drugą edy-
cyę żeby kompletu szkiców nie psuć; z pierwszej
edycyi już mi tylko 8 Ex pozostało, a chciałbym koniecznie
drugą edycyę za miesiąc już wypuścić. Zmiłuj się
więc dobry przyjacielu przyjdź mojej potrzebie, tem
mię niesłychanie zobowiążesz. —
Poeta i Świat we 2 tomach już się kończy wkrótce,
tom będzie miał około 14 arkuszy, prawda że też nie zatowarowane, edycyja ta,
szmuctytułów i ozdób, ale daleko ozdobniejsza od inny-
ch szkiców. Za parę tygodni przyślę Ci kilka egzemplarzy
szkiców.
Żegnam Cię Kochany Józefie i dziękuję ci
za łaskawe nawrócenie do mnie Michała
Grabowskiego, za co zdaje mi się w przeszłym
liście zapomniałem podziękować.
Twój najżyczliwszy
przyjaciel Stefan [illegible]

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi p[owia]tu Łuckiego
через Луцкъ
въ с. Гудекъ
Волынской Губерніи

1

Wilno dnia 30 Lipca 1841 –

I znowu Drogi mój Józefie, nadpamiętnie Ci
dłużnym zostałem, gdyż od czasu ostatniego
mojego listu już 2 Twoje, jeden z rycinami
do Stachej, drugi z 3cim tomem Wilna otrzyma-
łem. Za rysunki do nowej Księżniczki najślicz-
niej dziękuję, do 1go tomu już się kończy i za por-
tret będzie Ci na Chińskim papierze odesłany, a
do następnych tomów, równo z wyjściem ich z dru-
ku. –

Nic to nie szkodzi ze Smuglewicza napisałem, –
postąpię z nim jak z jednym, sądzić z jego postę-
powania. obrazy te i rachunek który teraz 85 rs i kop 15.
wynosi, niech zmartwi. 3ci Tom Stachej, a teraz
de Peintres, już zapisałem z Paryża i musisz po-
jąć dodatek do honorarium Obrazy z życia
i Podróży dla mojej przyjaźni przyjąć. Nie odma-
wiaj mi tego jeżeli nie każdy i nic nie mój
za obowiązek dziękowania mi za to; wiesz sam że
honoraria moje, nie są w stosunku Twej pracy,
i mojego dla niej uwielbienia, niechże więc
choć czem innem to nagrodzić będzie mi wolno. –

Za Sam 3ci Hist: niewykończenie Ci jestem
obowiązany, ale nie żądaj drogi Józefie, żebym
tej żmudnej, uciążliwej i ważnej pracy ocenić
nie umiał;

Każdemu zawsze mówię że trzeba było takiego
jak Twoje prawdziwego do Literatury powołania
żeby wszystkiemu, nawet najnudniejszemu przy-
ważnie na często, żałosnych robót, podołać i nigdy
duchem nie osłabnąć. Istotny żal w sercu czuję
czytając wyrazy twego listu, w którym mi o swojej
pracy mówisz. Dla tegoż nie wiem czyli bym-
jenie Twych robót okazuję? dla tego szczerze bym
cierpisz? gdybyś był o moim współczuciu na wszelkie
Twoje trudy i cierpienia jest przekonany. —
Coraz mocniej się przekonywam, że z Tobą jedynie
kochany Józefie, jako księgarz z autorem tak przy-
jazne mogę mieć stosunki; tem otwarcie w przy-
jaźni wywnętrzać się mogę. Wszyscy inni autorowie
hommes des Lettres iż ich znałem ani w porów-
naniu iść z tobą nie mogą u wielu to zna-
chciwość, bo każdy interes na pierwszym się wszystkich
i każ tu swoje produkcje za zwyczajny towar, ma-
jąc jak najwięcej chcą zyskać, uważając Proszę mnie
do czynienia z takiemi Literatami jak Rzewuski, Chod-
Korsak & C, oto dopiero pięknego wyobrażenia o ich
skim charakterze, (jak oni swój zawód nazywają lekko)
ma jadę; Panie odpuść im ich one mi krwi napsuli
swoim sposobem traktowania rzeczy. Ale cóż li-

A Ty mój Józefie o 7 nieb wyżej nad uczniami stoisz
ty jeden najświętszego i najszczerszego szacunku godzien
jesteś; wszystko to płynie z głębi mego serca
i przeto nowe pociechy co tu napisałem, bo też to nie
inaczej, jak wyraz niezatartej mej prawdy, która
nigdy nie zgaśnie. —

Dzisiejszą pocztą posyłam Poplińskiego portret
i kilka które Ci pewnie przyjemność sprawią —
Monuments de Cracovie [illegible] — wczoraj mi nadeszły
jak szybko przyszły do mnie. — jest tam także i pro-
bo rycin na stali w serii odbijanych do Bolzana —
Medalików gotowych nie było wcale [illegible]
i nie jednego nadeszłę,

Obszerniej następną pocztą napiszę bo chcę —
już pójść na pocztę bo komornik odchodzi —
Dziękuję Ci za wszystko i za Twoje
dobre serce najlepsze —

Twój szczery przyjaciel —
i wiecznie oddany sługa

[illegible]

N77 Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi p.tu Łuckiego
4 fl. 75 przy Łuck
12
3 w Gródek

Zab: Noty [illegible]
при семъ ассигнацій 2 по-
свертки №1 на 7 рублей сер
а №2 на 5 рублей всего на 12
рублей

332

Wilno dnia 6 Augusta 1861.

153

Drogi Przyjacielu, zaledwie przed kilku dniami z przykrej choroby wyszedłem, chorowałem bowiem na żołądek, co mię okropnie zmęczyło i wycieńczyło; teraz dzięki Bogu zupełnie odzyskałem siły, jeszcze używam powietrza i już znowu do wszystkich zatrudnień powróciłem. Alem i od Ciebie Dobry Dziedzicu na list mój z dnia 9 Aug: nie mam żadnej odpowiedzi i nie wiem co myśleć o twoim obecnym położeniu, gdy mię brat Maciej co z Warszawy niedawno [illegible], donosząc pod dniem 13/26 otrzymane z [illegible] wiadomości że wszystko sobie po- Augusta ~~następującą~~ wiadomości Telegraficznej niewiadomości:

Dnia 13/25. Aug: przybył tu z rana o pół do 9ej najwie- [illegible] Królewski i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Jako nie było w mnie.

Szymon [illegible] od niego od tego czasu nie mam bynajmniej wiadomości, ani od Ciebie, a twój list ostatni 13 z 27 Aug: datowany zabrałem mój z dnia 13 w Warszawie także. Racz mię o tej zagadce objaśnić i napisać czy niebędziesz przyjeżdżać projekt do Warszawy, jako też czy będzie co z drugiego twojego przyjechać, to jest czy przyjechać o którym mówiliśmy w Grodnie, przez Wilno żegnając

Rozgniewałbym się atoli gdybyś do Wilna za[…]
tał, niebyłbyś miły do pomówienia, ja[…]
jakbym postarał się oprzyjemnić pobyt […]
mój na najlepiej. Ma się rozumieć że Kon[…]
<u>nie</u> stanąłbyś u mnie w ogrodzie i że gdyby[…]
prosto na Bernardyńską ulicę, ze wszystkiem[i]
pakunkami i łupami. <u>C'est entendu</u>. —

Ciekawym też bardzo co o Kraszewskim co od[…]
ach, powiesz, nie obciążaj się bo ich od bij[…]
muszę kazać, oczekam więc niecierpliwie [...]
ich uwag.

Mindowe wyglądam jak zbawienia, ale to [...]
najbardziej dla ciebie, bo ciekawy jestem
tego poematu który tak ważną i interesują[cą]
epokę Historji Litewskiej [illegible].

Księżniczki Stackiej 2 Tomy wydrukowane 3ci czeka
ale że oddana do wszystkich jest towarzystw roze[…]
bić się będzie, przeto na Sw Michał rozłowa[…]
je nadeszło. Tom 3ci Wilna przesłaliśmy do[…]
[Ka]lendarza nie potrzebujesz się troszczyć o jego [...]
bo mi się zdaje iż on będzie 25–28 dnia
zamknięty, jest bowiem dość starannie pisany
Szmidt go pod koniec 8bra a 6ta najpóźniej do 15 Dec[…]
wygotować. — W Numerze 22 wizerunków (to
jest pod prasą

Mylisz się kochany Józefie mniemając że wszystkich moich pisarzy tak kocham i tak traktuję jak ciebie, w tobie znalazłem szczerego i najlepszego przyjaciela, a w nich tylko ludzi sprzedających swoje prace na pieniądze z maleńkim wyjątkiem

AZ

drukuje się wielce interesujący artykuł Kowalec-
kiego (autora wiadomości o Kościele Katedralnym i Kaplicy
[illegible] Kazimierza) o Twoich 2ch [illegible] Historyi
Wilna. Wytyka on niektóre Twoje uchybienia i
opuszczenia, prostuje daty, zapuszcza się w głębo-
kie badania nad wielu podaniami, faktami, opisa-
je niektóre wypadki, niepomieszczone w [illegible]
bej; Słowem jest to praca bardzo ciekawa i ważna
a dla drugiej do Twój edycji wielce a wielce przydat-
na. Tam jest w całej tej rozprawie trzeźwy i
umiarkowany, i rozumiem że nie w niej osobistości
nie znalazł. Rozciągnie się ona na 2 Tomu [illegible]
z 15 arkuszy druku zajmie. Rata kapitalna
których tobie przystęp w owym czas dość jeszcze był trudny
najobfitsze źródła Konwikt[illegible] otworzyły.
Posyłam Ci wyższy pogląd [illegible] w zeszycie N. 22-21
Dziennik od Komisarzy [illegible] zbiorowe rzeczy. —
ży; i 2 na bytku zwiedzonych wiadomości [illegible]
Ustawę Kościoła [illegible] litewskiej [illegible]
a tymczasem ściskam Cię i list [illegible] wyjścia
dzięki; daj Boże do zobaczenia bywaj zdrów
Twój [illegible]

P. S. Czy byłeś tego roku na kontraktach [illegible] chciałbym wiedzieć
bardzo o tym

Wielmożnemu Jmć
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi p^tu Łuckiego
[illegible] 1-20/12 przez Łuck
черезъ Луцкъ w Gródku
въ с: Грудекъ - Волынской губ.

при семъ [illegible] 2 посылки
№ 1 на 7 руб. ср. № 2 на 5 руб.
ср. всего на 12 руб. серебромъ

6

Wilno dnia 9 Listopada 1841 r.

Jakże ja Ci nie mam być wdzięczny drogi Józefie
kiedy Ty każde moje życzenie tak snadnie, tak prędko,
natychmiast starasz się, zaledwie Cię o drugie od-
czyt Siedmiu grzechów, aliści mi już i poprawdzie
przysłałeś i przystąpienie do dzieła ułatwiłeś. Tak
mię tą swoją uprzejmością zobowiązujesz że prawdzi-
wym jakimkolwiek sposobem Ci to odsłużyć, a co naj-
bardziej mię obchodzi to to Twoja łaska niezmordowana
praca, ta wytrwałość w poprawianiu i przepisywa-
niu własnych manuskryptów, wytrwałość której
godło poszczycić się mogę. —
Charivari, La bon, Artiste. Chant, Revue de Paris
tres, wszystko to zapisane z Paryża lub z Lipska, i skoro
nadejdzie, do Ciebie powędruje. Tym czasem dla
urozmaicenia Ci nudnych i nader niedorzecznych chwil, w przepisy-
waniu Tomu 4go Wilna dla ostatecznie tej jakowej
kopii, bracej poczętą Publicacyę bardzo interesują-
cą, pikantne, która w Paryżu furorę robi, Scènes
de la vie privée et publique des animaux peints
par eux mêmes, wiele tam najlepszego dowcipu francu-
skiego i humoru angielskiego a wreszcie
mnóstwo pełno allusyj, które, zwłaszcza po bliższej treści naj
pełno allusyj, które, zwłaszcza po bliższej treści do śmiechu po-
stronnych, i najpewniejszego śmiechu do śmiechu po-
budzą. Przyjm to Józefie kochany na pamiątkę od twego przy-
jaciela Adama i więcej
najżyczliwszego dla ciebie uczucia.

O Dajnos swoje myśl i otem pisałem
Smokowskiego ale jeszcze odpowiedzi nie ma
jak ją otrzymam, zakomunikowac ci jej nie
omieszkam. Portrete Smokowskiego, ...
no pracę chociaż jeden klisz i tej Plaque ...
przysłał, żebym mógł go się prosić odbić ...
W tym roku dość będę kiedy mi Tom IV. W...
nadeszlesz, z Tomu Obrazy z Życia i Podróży a jeżeli
na, ale to bez obowiązania się zbytecznej pracy, to ...
Improwizacyje, i Kawrytę, lub osimnego według Twoj...
ge, bez powtarzam gdy ci na to czas i inne ...
nienia pozwolą. Zużytkuj gdy, Witoloraudę
Mindowe i Witold. chciałbym do pięknego ...
go roku 1842. wydać, gdyż i ryciny Smokowsk...
Adwo na ten czas gotowe będą. —
W pierwszych 4 Livraisons Scènes de la vie ...
ułożone są ryciny do Wolnej do Tomu 3go i do...
pierwsze do Stunciy do tomu 1go i 2go, obie się ...
zdaje nie źle się udały, tylko u Brożka prawa ...
nieco schylona go mamy, Smokowski wspomniał ...
dobrze wygląda, a w życiu osoba potrzeba ...
nos nieco skrzywiony co też kazałem poprawić, ...
dobra nowe sami tam więcej tworzą. Za to Bro...
trzyma się udał i nieto ma w spojna zamowię, ...

tej o tym twoje zdanie i uwagi i co będzie między sprosta-
peruj. — Poczty i świata 7 tu przysłane z na-
wet nie później nadeszły też i 4 przysłane medaliki
ostrobramskiej N.P. z których Ak. Z. do Twojego
Rochemka zapisałem. Znajdzie znaleźć się było-
mojna, a zwłaszcza złote na obie strony z odciśnieniem
po 4 rsr. sztuka kosztują. —
Gniewałbym się gdybyś że ja cokolwiek bądź żąda-
niem, do kogo innego jak do mnie udał się, nie-
masz potrzeby Glücksberga, ani prosić bo mnie masz
we wszelkich twoich rzeczach gotowego; to czego ci spra-
wiać, po mojej własnej dostawy cenie, świata to
więc, bez bojaźni obrażenia mię, pisz o wszystko
czegobyś potrzebował.
Wspomnienie Wołynia etc. D. już się wyczerpały
u Glücksberga, pomyśl o tym Panie Józefie, żebyś
mi to mógł na 2gą edycyą według przyrzeczenia
twego oddać, skomunikujesz się z Glücksbergiem a mnie
daj znać o skutku twojej z nim rozmowy. Może on
będzie składał się że jeszcze ma wiele exemplarzy,
lecz to nieprawda, bo już on mnie ani innym
księgarzom nie daje, a chyba na własny zakład
sprzedaż, może najwięcej 20 lub 30 posiadać exemplarzy.
Dumy ~~[illegible]~~ [illegible]skie przez Ciebie przejrzane i Ukraińskie
Izopolskiego, chętnie przyjmę do druku, będzie to rzeczy-
wiście piękna kollekcya do której i Dojnos

przyjdę i Państwo Czegotę, albo z Bieńtowskim
nowczym, dorobię do ostatniej kolekcyi przedmowę
i nad pośpiechem z wydawaniem na jaw tych pamiątek
które poetycznego ukształcenia naszego narodu
budzić zostanowić się. Twoje Ballady
czy w jakikolwiek, z największą wdzięcznością
przyjmę.

Pisał do mnie Grabowski, oświadczając wiadomości
się z tobą i ofiarował darowanie pomocy
które, z dawnych dokumentów i rękopismów
które do niego z Biblioteki obożnego Brygadiera
z Rzewuskiego przeszły. Pisze on w terminie
takie, jakoby to jedynie dla tego czynił żeby
koniecznie go o to zaklinałeś, i że mu to na
z wielką przyjemnością przychodzi to czynić tę
ofiarę; Rożen zaś daje mi do poznania iż
jeśli ja go to nie chwycę się, on wtedy niedba i
we _byle jakiego drukarza_ (jego są słowa) do tej
jak on nazywa _wyszukanej spekulacji_ zgraja
Nawet powiada że gdy mu nie zaraz odpiszę
on to uważać będzie za zmieszanie się z naszej strony
już i mnie opuści. Zdrowie i towarzysz, przy zwyczajnym do
do przyjacielskiego w listach obejścia się z twojej strony, do
szczerości jaką mi okazujesz, w tym liście Grabowskiego
czuję się obrażonym, tym mniej mogę się tego spodziewać
ważne

po pochlebnej wzmiance jaką uczynił o mnie
w Kursie 1841. w artykule Stan obecny Li-
teratury polskiej 1840. r.). Opisałem mu
[illegible] gruntownie, ale z godnością, zgłosiłem się
[illegible] pamiętników, i dałem po-
pozycji dwa [illegible] w zbiorach literackich;
nie; że w innych [illegible] opisani się
jedynie po czytaniu nie [illegible]

Wszystkim tym Panom autorom daleko
do Ciebie mój Józefie, i całej twojej nad
wszystkich kochanej i szacownej

Twój szczery przyjaciel
i Sługa [illegible]
[illegible]

Wielmożnemu Jmci Panu

122 Józefowi Kraszewskiemu

Obywatelowi pttu Łuckiego

10 sztur 1–65 12 3 p. Łuck

p w Grudek

gub: Wołyńska:

при семъ посылка на 12 руб. сер:

1844 9

337

Wilno dnia 17 Września 1841

156

Niewiem co za fatalność zaczyna ciężyć
nad naszą korespondencyą Kochana moja Józefo,
Ty skarżysz się że listów moich nie otrzymujesz
a ja także oczekuję odpowiedzi na moje listy
z dnia 9 Augusta i 6 Septembra. — Wczoraj
miałam przyjemność poznać miłego brata Twojego
z Laurą, żałuję bardzo że tak krótko tu bawił
gdyż pozawczoraj przybywszy wczoraj odjechał, a
jabym mu przyjemny pobyt w Wilnie czemkol-
wiek uprzyjemnić. — Ta Twój Kochana [illegible]
mu Ah Je, opisała to w Twojej [illegible], kiedy ta
zabrałam, Consolacie Twoich Utworów [illegible]
drobnostki nie należy i nie
Toaletę Opisanie listu, ale te [illegible]. — Nie potrzebnie się
mającą do jednego rachunku. — co na mnie oczyw-
tej trzymasz Kochana Józefo, widzę co na mnie
jesz, pamiętasz mi zawsze w widokach aż z Twoich prac
jakby na zapewnienie, sobie uwagę, mówiłam Ci
i powtarzam, że jakie w każdym, przypadku i gdzie
moje serce i moja dusza o tamte [illegible],
ale tylko z ubóstwa z któremi mam do czynienia dla
Ciebie, bo dla nikogo z nich, oni byle szczęściem, co mo-
wie tej, ani przyjaźni tyle ile dla ciebie nie czuję. —
Brat Twój miło, zwiastował mi wieść że pierwszy
raz wesołe był w Wilnie i podobno nawet z jego
i zgubiemi; jeśli tak jest, daj mi znać
prosze

Zawojasa, iżbym ci mieszkanie mógł przygotować
twoje, bo jeśli sam przyjeżdżasz natenczas stanie[sz]
u mnie, oto jak najusilniej upraszam.

Przy liście moim z dnia 9 Augusta, stało
się fatalna pomyłka, z wdowy mojego empl[oy]-
towa, który posyłał do Trzebickiego przez nazwis[kiem]
wypomniał do Ciebie, a Twoje Trzebickiemu,
będzie tak [illegible] odprawić się [illegible] natychmiast
do Linowy, a Twoja która już znajduje się
[illegible] szanownego Ojca Twego, zapewne
niebawem do Ciebie nadejdzie –

Księżyczek Słuckie wydaniemi [illegible]
Zbliżam do końca, na 17 [illegible] stanie one
gotowe, tylko czekam mój Józefie Twojej r[e]-
zolucji o szczegółach ko[illegible] dnia na którym
one odbijać się mają. Wszystkie exemplarze
bite będą na Chińskim papierze i edycja świetna
dość wyda się.

Przygotowuję się do Mendowsa i Witoldowi[cza]
Dzięki zrobiony tak świetna jaka się ukazy[wała]
nowszym dotąd się ukazała.

Pocztom dzisiejszą posyłam pismo przez Poplińskie[go]
go przysłane, a zresztą życzę Ci najlepszego

zdrowia i powodzenia serdecznie aż [illegible]
[illegible] i zobaczymy się [illegible] aż [illegible]
nos niebawem

Twój najszczerszy przyjaciel

Adam

W. J. Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi Pttu Łuckiego
30 przy Łuck w Gruden
через Луцкъ въ с. Груденъ-
губ: Волынской
при семъ посылка на
7 Рублей Серебр.

ВАРШАВА 1841 СЕНТ 17

1

Wilno dnia 1 Października 1841

339

157

Otoż mam z listy kochany Józefie do odpisu,
a zaczynam od ostatniego, bo mi najbardziej na sercu
leży, żeby cię zapewnić że wcale komisa lub
pobieranie Twoje najmniej spełniać lubię. Nie poj-
muję dla czego mnie tyż razie że ja ci fortepianu
sprowadzić byłem nie chciał, kiedy mi to kilka słów
kosztuje, dobre pakowanie, zobowiązanie brata Macieja
który sam wcale nie źle gra i dość się zna na instru-
mentach, a i fortepian gotowy. Wczoraj pisałem
do Macieja więc żeby ci con amore z [illegible]
głosem wybrał, formalnie pozwolił i na Lublin
do [illegible] wyprawił. Maciej [skreślone] który twoim
jest wielkim wielbicielem i bardzo cię kocha, ustne.
ij ci bardzo dobre i tańsze za 180 rs. instrument by-
[illegible] miał posłany wcale. Gdybyś ty sam także kilka
słów do naszego Macieja napisał, mocno byś go [illegible]
jeśli ci coś pozwoli zrobić, on z podwójną gorliwością
do twego interesu się weźmie. — Mnie też to cie-
szy że ty dobry instrument posiadać będziesz i
nowe i dawne muzyczne piękności, lepiej mniej. To umieć
pisać się z niemi, rozgrywać się, smakować, i Ła-
gdy i jak wspomnę na twoje [illegible] co a ciebie
w sobie stoi to mi aż żal wszystkich nut. — O nuty do
rnie się udawaj także proszę cię, jeszcze ich dosyć mojej
stowniejszych posiadamy a ja też sam mnóstwo ich stą-
[illegible]

i dobrym wyborem nowy przestawię się mogę. Żeby
by słyszał co to za boska melodja, a to za oczarow-
te Adelaida Beethovena przez Liszta przeinstrumentowa-
aranżowana, ja nad nią rozstawiam się, a też odsłu-
chać się nie mogę, a Drzyzatka Souvenirs de Pon-
vie a Campanella to cudy; Stawa twoje [illegible]
a ci mili muzyczni goście wnet do całej zawitają
— Nie rzeź nigdy drogi Józefie, żebyś mi kiedy
tabakiek swojemi drobnemi komisami mógł naprzy-
krzyć, kocham cię bowiem, jak Ci już tyle razy pi-
sałem, nie tak miłością jak kochan Księgarz [illegible]
ra, to jest jak myśliwy zająca, jak kupiec swoj towa-
ete, ale jak przyjaciel przyjaciela, jak brata brata
kiedy mi coś polecasz, przyjemność mi sprawiającą
wykonywując Twe polecenie, dopnę tej pociechy, w
ie, jak człowiek uczciwy kiedy dobrze robi [illegible]
łowne jestem na Twoje usługi, i gniewałbym się
serjo, gdybym dowiedział się że kto inny Twoje
komisa ma sobie powierzone ——
Wracając do Twego listu co to Szygodnie przełożył,
że Ci że jeśli Klinkosz [illegible] (chcę to [illegible]
jeszcze 300 h Wspomnień posiada, nie chcę mu
męczyć, w drogę leżć, bo to nie w moim charakterze,
sobie chce i rok czeka, ja będę kontentował się obarczony
z Życia i Podróży których więcej mi przyśle tak Józef

Jeśli ci co w przystępie nie stanie w tym miesiącu
żebym zakontraktował mógł wyjść śpieszej. — Wspomni-
niami w czyżby u Glücksberga postąpić w późniejszym cza-
sie jak nie jakoś czy i jeśli trzeba lepiej nie wszystko to na-
szym nakładem drukowani. Glücksberg najpewniej
mniemam że będzie dużo chciał exempl.! Wspomnieć po-
siada, ale już to jego zwyczaj, zawsze przydługich wyda-
niach autorów w błąd wprowadza względem liczby exemplarz-
y. Może też on i przewodzi się tej mnie oddaje chcę, nie-
z niemu innej rady ale bierz, tempori serviens. Zresztą daję
a słowo że nikomu o naszych układach a szczególniej o Ok-
nenum ani pół słówka nie pisnąłem, nie od mnie te po-
chodzi, aby Glücks z biegu naturalnego rzeczy naszych
dowiedział czegoś może; nasze przyjacielskie stosunki
dość powszechnie i na prowincji nawet są znane; zwłaszcza i to
wzmianki w tygodniku, Przeglądowi Stołecznej, zresztą i to
że dotąd najwięcej u nas twoich dzieł się drukuje,
to wszystko naprowadza może Glücks. na myśl, że
Ty niechętnie być z nim stosunki utrzymywał, i że
tam wolisz zwracać się, gdzie cię nie sam interes
ale i szczera jakaś i przyjaźń ciągnie. — Możesz być
wszakże spokojny Panie Józefie, ja do wszystkiego nie na-
wyjaśnię spokojny Panie Józefie, ja przyczyniał się, z nim nawet chwi-
ciebie Glücks. nie będę przyczyniał się, ale w [illegible] wsze-
indirette, bo przy mego buchaltery niejednymi bardzo dobrze
jestem stosunkach [illegible] wyżej [illegible] usuwam się od niego
Ja nie przez jakąś do niego usuwam się od niego w drogach,
i koniecznie interesa nasze na przeszłych [illegible] prawości
ale zawsze [illegible] do lupi w których [illegible] cnoty rozmi-
niema i który tak często [illegible] [illegible]

Ty jednak Panie Józefie coś nadto już sobie
wyrzucasz [illegible] potęgę, jeżeli tylko na tobie chcesz wszyst-
ko, jak tylko go gwałtownie nie obwiniasz, co
ale zrobić może, a nic jako wszystkiemu winowa-
w twoim czasie jest, i gdzie się [illegible]
[illegible] który bardzo wszystkie w [illegible]
[illegible] obecnie w literaturze naszej.—
Co mi tylko tego [illegible] przyślesz z [illegible]
przyjmę czy to o Literaturze bieżącej czy powie-
ści czy to innego albo o Obrazy z życia przedewszystkiem
Mindowsa jeśli gotowy raczysz przysłać, przyzna-
ję się do wydania go tym czasem, ale powiedz mi
czy do niego życie nie będzie, czy tylko wszyst-
do Wittebrandz, ja piszę do Lenartowicza
żeby mi na próbę choć jedną blaszkę przysłał,
ze swoim [illegible], bo bym spróbował, jak to
w druku będzie wyglądać.—
Stosownie [illegible] zupełnie, w tych dniach ostatki
odbije a od [illegible] po tysiąc nie zawadzi egzempla-
rz przyślę. Trzeciego tomu arkusz tylko już wydru-
kowany, ciągnę go bez przerwy a do nowego
roku i 4ty skończony.
Napisz też mi kochany Józefie, czy przyjęła twoja
niektóre dawniejsze jeszcze li słowa przygotowane [illegible]
je [illegible] do [illegible], a [illegible]; które [illegible]
Michalski [illegible] 3 Tomach, Jaworsko z Potockim, [illegible]
dencyj, nade wszystko jest Spowiedź ciekawa Spowiedź a także [illegible]

N 2.

wyborne były, Wojna wielkich z Matemi, co to
mi mówiłeś że w kamonystycznym gości miała być
napisane i podobno 4 Tomy. Otem wszystkie chwi
Świetek parę dajmy więcej łaskawie—

Litografie dostarczyłem, prawda że wady mają, ale że na
chińskim papierze odbite będą mój się wydaje, i do
1go Tomu posyłam, aby i ostatnie tomy wiernie kompo-
wiernie skopijowany, chociaż także nie bez ale, były często
i starannie, a i to mój chwalebne dla wileńskich litografji.
Ja najwięcej Dziębłowskiemu zawdzięczam i brak cieniowania
stopniowego, co bardzo szpeci litografie, ale cóż robić trzeba
kontentować tym co jest i co być może. Żona nowa bra-
ma święta prawda że zdradza nieznajomość perspektywy
ale bardzo wyborny, zgadnij którzy 2 oryginalne mamy
obejmo będzie, a nim dowiej Pani Józefie wcale nie kopowa
ale prawdziwie węgierska, i uczciwo tunie niezmiernie
ale prawdziwie węgierska, starożytności noszą nieznajomą
kiedy, tylu osób, wcale starożytności rozkazy nie znające
ale co w Węgrzech podróżowali, a szczególniej jeden co i sam
pięknie rysuje, zaręczając obyś to portret i w pałacu-
ku, odrazu mi powiedzieli że to Węgier być musi, że
rysy zupełnie mieszkańca tej ziemi znamionują
Wprzypatrzyj się kiedyś, (które ci do tego przysłane będą)
może mnie wyobrażenie jako piękne ryciny nastało
w tekście!! wyglądają i jak się wybornie to prowadzi
i im udało, znajdziesz i mały widoczek Rossyjskiego
roboty, góry Zamkowej, Skarżowej, Bekiszowej, i allineamus,
chcę go w tym gości do Hist: Wilna 1go Tomu dać, na sceno-
znamię że wszy zamku, który zostanie będzie tamże jak było przed zro-
bieniem fortecy i Telegrafu, z rob swoje nadtym uwagi i
przyślij mi rękopism mój kazać litografować, był bo-
jący

do Wilna wiadomości.

Pieśni Wołyńskie Sławikowskiego, i Ukraińskie przy
chętnie, obrót co potrzeba tłoczony Pa Józefie i przyśle
z swojemi uwagami. Wydawcy te i dobre i
chciały na głosić tym panom, że to twórca że
mi nie nieznajome i nie niezyskujem. Jeśli
dobry Józefie, to ich rozumienie za fałszywe
zasz, jak również pojęć, odświeżyć się od gniew
się nie może, jak mijam atwus, tak mitoś
tak diametralnie przeciwne poznawszy pa
mowie. Ci Panowie zapomnieli, że ś.p. drog
ojciec nasz przez lat 30 w Wilnie, drukował wszy
to tylko w owym czasie, bierzyc się zwolny ty
mnóstwo autorów zdołali jego zachęcie i pomocy
weszła na teatr literacki wystąpiło, że na 4
swoich przedsięwzięć stracił, a teraz i tych nawet
zostaję przyznać im więcej co im się słusznie
należą. A i teraz że Chodźko, Chorzewski, Jerosz
Edward Gall, Seweryn Goszcz i inni u nas i z woje panowie pierwszo
stopnia wyszli lub wyjdą, a wszystko to byli ignoti
nominis autorowie i sławy żadnej nie mi
Ja też tylko mam wadę że pełnej każdy nay
mę i zamięć a im do dnia przyjmę, ale że
mot wiele których nie cieszył tego imienia nasz
ją nie przyjmuje, tego nie tylko zajte ale
za zostaje pożytać przewrotnie, że najpierw biorą
ni literaturę nie zarzucam. Wszakże Panowie
wszyscy oni Przybylski, oni Kotarbiński, że Lu
robotami do mnie nie udawali się, a z ich Glü
przyjął, czyż oni siebie za ignoti nominis uważać chc

Gdyby od ciebie odmowną dostał odpowiedź, miałbym prawo
[illegible]; ale nie mógłbym ofiarować, nie też przyjąć od-
mówić nie mogłem. Dowody zbyt zapewne posłanego [illegible]
prac od Kr. Kraszewskiego, ale z wielu [illegible] talenta
[illegible], dzieł pracy, dojrzałemu podatne [illegible], i [illegible]
[illegible] nie może, żebym kogo z jakim takim talentem
[illegible] odgadnął. Ci Panowie zapewne dla tego tak
do Glücksb. przylgnęli, że ten się i w [illegible], [illegible], a [illegible]
[illegible] tego nie potrafił i otworzył tylko [illegible] Za-
[illegible] i z wzajemnym szacunkiem i zadowoleniem [illegible]
pewno byśmy nie rozeszli się nigdy, gdzie w [illegible]
[illegible] przedmowie takiej roli jak Glücksberg
w przedmowie do Miesięcznika obszernej [illegible]
Kraszewskiego, który choć to człowiek ogrom-
nego talentu, [illegible], ale tyle [illegible]
nych zdań i opinij o swoich [illegible]
umieścił, że trudno pojąć jak człowiek tak
genialny i oświecony, tyle przesądom jeszcze
w swoich pismach miejsca daje. Zapraszając [illegible],
których [illegible] [illegible] będę, których [illegible]
góry nate [illegible] [illegible], w [illegible] celu [illegible]
[illegible] talentu [illegible] i [illegible], w [illegible] celu mo-
żnego odmówić nie mogę —
[illegible] nie najlepszej [illegible], on co w [illegible] tyle
[illegible] mi [illegible], nawet [illegible] zasługę oddał o [illegible]
mi [illegible], nawet [illegible] [illegible] nie [illegible]
[illegible] Glücks. tak przeto [illegible] nie [illegible]
wspomniał, jakie on mi [illegible] nie [illegible]
[illegible] Literatury [illegible] może. [illegible] on człowiek [illegible]
[illegible], a [illegible] nie [illegible] ale [illegible]
zdaniach, a [illegible] będę mając drogę [illegible] dobry,
tym [illegible] ja [illegible] [illegible] Cię serdecznie
[illegible] dojdę do niego, [illegible] czasem [illegible]
Ściskam Twój przyjaciel i sługa
[illegible]

Wielmożnemu Jegomości Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi p^tu Łuckiego,
przez Łuck
w Gródek

въ Грудекъ
при семъ посылается
7 Рублей Серебромъ

1841
ОКТ.
1

Wilno dnia 11 Października 1840r

159

Wczoraj otrzymałem Tom IV Hist: Wilna i Twój
list z dnia 24 p: m: wielce ważny dla mnie, na który też pos-
pieszam z odpowiedzią, jako też na niektóre szczegóły listu
twego 19. Sept: na które w moim 1.6: m. odpowiedzieć za-
pomniałem. Najprzód Ci najserdeczniej dziękuję dro-
gi Józefie, za ten Tom 4ty za tę całą historię, która Ci tyle
niewdzięcznej kosztowała pracy, a która nareszcie już
szczęśliwie wielkiemi kroki ku końcowi się zbliża. Nie-
sprawiedliwym wszakże więc jesteś względem Homolic-
kiego, bo on wcale nie z liczby tych co to ciągną się z naszego
za pasem jak zły duch na dobrą duszę, on już pozbierał
swoje uwagi i materyały, wtedy kiedy Tom 2gi skończył się
drukować, a to najwięcej z akt kapitulnych, które jemu
otworem stały, a których zupełnie Ty przejrzeć nie mogłeś.
Cała jego recenzja, czyli raczej uwagi, są bardzo umiarkowane,
wskazuje on co opuszczone u Ciebie, lub mylnie zacytowane
a w niektórych miejscach i Twojemu sposobowi widzenia i tło-
maczenia wypadków oponuje. Zeszyt ten na przyszłą pocztę
przyszlę Ci niezawodnie oraz No 22 Wizerunków, przeczytaj
go i powiesz mi azali nie można byłoby co z tego zrobić
i umieścić w kształcie addenda na końcu samym
Tomu 4go. Słówko Twoje w tym 4ym Tomie jest kot-
ne, ja też jeszcze kilka słów dam ~~rz~~ rzeczy, o wydaniu, i ory-
ginach wszystkich w ogólności i proszę Cię bardzo przyślij mi
dobrze zrobiony Twój portret, chciałbym go pięknie odlito-
grafowany umieścić możesz na czele 4go Tomu, prosto od
siebie dla prenumeratorów, tak że Ci nikt pod żadnym
pretekstem tego zarzucić nie będzie mógł, bo to moja rzecz bezpie-
Jeśli się zgo-

brachom to może i dam Witolda przy tomie 4^tym ast
jak kartę przy której w tomie 1^ym ma być umieszczony
Widzisz już krytyczne sprawozdanie i wyrozumowali że rysu
hotero Litwy wizerunku z galerji. Usunąłem się prawd
nabłoce, teraz już mi została tylko tym najcelniejszym i
wojennym postaciom zostawić słowo ozdobić. Chcę
wydaniem prowadząc pamiątkę dla rodzinnego grodu mojego
stawić. Dawniej już chciałem żeby Witold figurował «...
ale nie mając nic pewnego, obawiając się jak gruchem
tolerując, osobliwie nie autentycznemi i niedowiedzionej prawdziwości
rysunkami, portretami, etc, uczynić tego nie chciałem.
Jak więc wezwę Hist: Wilna 24-25 Rysunkami zaczerp
to mało Muzeum historyczne Litewskie, może mieć to
kto dobre słowo rzuci? — — Wiesz co ~~więcej~~ więcej chciał
mi myśl przyszła, oto jeżeli uda się dobre Witold
Wilna, to weźmę jego portret w całej postawie przepyszny
stali za granicą u Oczyhouera w Karlsruhe wszystkich
i do Twojej epopei o tym bohaterze, które mu poch
nastąpi przydam; dobra myśl nie prawdaż? —
bo u mnie się znajdzie lub u Jochera, to jeszcze do
gu ... w Wilnie drukowanych do 4^go T. dodam, o p
bibliograficznej części będzie również zupełniejszym
tej pełnie. —

Teraz po być gawędzie który Cię kochany Józefie może więc
liać zanudziłem przystępuję do okoliczności Twoich nowo
tów, których ~~masz~~ tak wiele wygotowane, i o które teraz
żeby mnie powierzył nie trzymał. Otóż zapewniam
Cię że jestem tak chciwy na Twoje manuskrypta, ta
pożądaniem ich pożądam, że nawet by najmniejszy
Komu innemu oddany wielką boleść mi by sprawił.
wiek napiszesz wszystko przyjmę, zrobię, i zabawię
honorarium jakie tylko sam naznaczysz. Za to nie
obcych księgarzy ..., i nie będziesz starał się o inne

na nim nie wiele zapewne stracę, a tobie tylko hojnie się, to wnie
bdę. Chybabyś mię sam już nie chciał, i chybaby Ci moja przyjaźń
natrętną być miała i stawiać mnie warunki uciążliwe, wygodnym kłaść się
jak piętą, i wyzyskiwać po moim dobrym Józefie spodziewać
się nie mogę. Zarówno tego się obawiam, że najwięcej moje honoraria,
nie są zbyt małe dla ciebie, i czy ty nie unosisz się tak szczególną
delikatnością, a dla stosunków przyjaznych, jakie ~~między~~ między na-
mi zachodzą nie chcesz mi tego powiedzieć i nie chcąc mnie na
większy koszt narazić, wolisz mi proponować znaczenie się Twoich
współpracowanie na rzecz innych księgarzy, którzy Ci mogą więcej opła-
cić, i zadowolić się jak mnie z lichszemi warunkami tary-
fować się możesz. Zatem już nie raz prosiłam drogi Józefie,
kiedy ze mną traktujesz o manuskrypta, zapomnij na
chwilę że nas przyjaźń łączy, uważaj tylko we mnie natenczas
księgarza, i traktuj ~~ze~~ ze mną jakbyś z innemi
księgarzami traktował. Ja Ci za tę otwartość szczerze
wdzięczna będę, i gdyby mi jakie honorarium zapro-
ponowane za wielkiem się zdawało, bez ogródki Ci to
napiszę a równie twardo z sobą do końca trafiemy. Jak
więc ośmielam się być tak najgorszą uprzejmością, cokolwiek
napiszesz, mnie o tym najpierwej komunikuj i pozwól
zostać imprimeur-éditeur (Libraire) ordinaire de Votre Majesté
Littéraire et Critique, tak jak Gosselin w Paryżu jest dla
Eug: Sue, Lamartine, Chevalier etc. — Odpowiedz mi na ten cały
list spodziewam się miły mój Józefie jak najprędzej
najotwarciej, a tymczasem za Jeden Tom Studiów Literackich
na 1szą edycję ofiaruję Ci Rs 150, i te żebym ~~mię~~ mię co mos-
przez sposób umówione, oto ci pozostaje 30 rs 99 kop, rachunek
Twój na zaległość wynosi czterdzieści kilka rubli, i Les Évangiles
które ci ~~pozo~~ pozostaną, a Bajki Lafontaine illustrowane przyślę ci w 5ch

Sonnet, oprawić uczciwszy później wydanie. Jeśli to Tobie
wydawać się będzie za mało, błagam Cię napisz
wnet dokąd jak rozkażesz —
Powieść także dla mnie pożądane, do szkiców, przydać
już na drugi oddział szkiców, bo jak przekonasz się
z pisma postępującej się Musskiej że ona drugi od
szkiców zawiera, i że pierwszy część co kończy na
i Świat skończył się. 2gi oddział znowu na 10
ruch skończył się może. Nie przeczę że odczyt
kiej niezręczne i rysunki na chińskim papierze nieźle się
Jeżelibyś życzył mógłbym także Ci co miesiąc, jak to
w Grudniu mówiliśmy, po 20—25 ## lub więcej
przysyłać, ~~[illegible]~~ przypominam że taką wiele manuskryptu
wygotujesz. Napisz zrobię jak będziesz żądał. —
Nie potrzebnie Pania Józefce ucałowany. Okazuje się ty
mocno tego Mefistofila Glüc, cóż on ci zrobić może,
prawdziwie w Twoim jest ręka, on zwłaszcza, co tyle
na siebie przysięgi daje, kiedy już jednak tak konie
chcesz mu co dać, kiedy Ci to jakiej nieprzyjemności
cóż już robić, daj tam jakie powieść, ale to bolesna, aż
boli!... i Shakspeare oddać co na jedno odczyt
się z łatwiejszością, dlatego będziesz czekał mnie on pamięć
drugą można robić, mogą przysłać na Wspomnienia
kiedy ja wiem z pewnością że on nad [illegible]
do 50 - bo ta nie posiada, on Ci prawie ich 300
zapisze " i daje potem z nimi tadam jak posiada
mistelacy Kalla. Tak więc konkluduję musisz
dać Glüc: daj, ale lepiej by było nie dać, sób zostać jak
chcesz, ja twoim wyrokiem się poddam

Studiów Literackich, sądząc ich po ich treści wyglądać będą z upragnieniem, wydrukują się ich w osobnym formacie większym na welinie, i z osobna stężnickiej edycyjkę rozłożę to będzie poetom na nie.

Od Grabowskiego otrzymałem drugi list bardzo już grzeczny, obywatel widać opamiętał się, wyznawca już zemnę potulniej, ja mu też zaraz jak najgrzeczniej odpisałem i prosiłem o rychłe nadesłanie tego mi Pamiętników, które spodziewam się wielkie wiele ciekawe będą. W pierwszym liście też pisał Pan Michał, który mi za warunek, sine qua non żebym mu z Wilna pisarza przysłał aż do Aleksandrówka! któryby mógł przepisywać pamiętniki, i to żebym go natychmiast wyprawił, słońce pędem, ja wystarałem się już po długich daremnych poszukiwaniach o takie indiwiduum, ale sąsiedztwo za niego poręczyciela najprzód o warunkach jakie pisarz który, i o innych szczegółach Grabowskiemu napisać, i dobrze się stało, bo wiatr powiał z innej strony i nasz P. Michał, odpisując mi pocieszał, żem mu go zaraz nie ustuchał, i oświadczył że już dostał pisarza, tam gdzieś na miejscu, i że ~~tez~~ dla mnie Pamiętniki przepisze.

Glücksberg zagrał już nie dotrzymując słowa prenumeratorom Athenaeum, obiecał na papierze welinowym, a teraz daje na bibule, za co niektórzy prenumeratorowie nas złorzeczą których na to pismo mam w różnych guberniach, gorzko się uskarżają, Dziwny to człowiek ten P. Theophil, gdyż one zawsze mu spekulacje i oszczędzenie, które mu zawsze w ogóle utratę dobrej opinii przynoszą. — Na

Na Twoje uprzejme zaproszenie do Kijowa w czasie Kontraktów, z żalem wyznaję, odpowiedzieć nie mogę, interesa mnie w Wilnie wiele i ważnych mam tam nowych, ster i kierunek domu dość wy- ziomego, Korrespondencya krajowa ogromna i wy- nigma obszerna, Bibliografia, i inne prace. które mnie całą potrzebują, wszystko to razem wzięte nie pozwala mi na czasie wyjazd mój do Kijowa. Ale będzie tam mój poseł, ciągle już ~~mieszk~~ający, mój Józef, mój najdroższy Józef, mój alter ego, którego Twej troskliwości i opiece polecam, z góry ciesząc się najserdeczniej co tylko wiem mu przyjemnego lub pożytecznego Twoim wpływem zrobić będziesz mógł, czy radą, i ... z Warszawy Twój wielki adorator, który w tłumie teraz gorliwie około wyszukania dla Ciebie [illegible] i wspólnego <u>instrumentu</u> chodzi. Z temi [illegible] braciszkami mojemi, będziesz mógł zrobić co tylko będziesz chciał; poznajcie ich z ... bliższym. z Krewnymi, z [illegible], i ... Panom jak najczęściej, że wyłącznie ich jest ... zdanie, jakobyśmy na niezłomne imię nic ... nie chciał, że owszem jak dowodziliśmy dajemy, i ... będziemy pewnego ich zawiadamiania postępowania dowody.

O Tuszeckim nie mam co pisać, na to ci ... bazów, kiedy mnie masz na swoje dyspozycyę i podbud... Ten Tuszecki którego widziałem u Zaleskiego, jest to Fryzyer i w...

346

Rachunek do Wgo J. Kowalewskiego

Aug. 9. Medaliki i przesyłka . zł 5 kop 40 —
Sept 6. przesyłka porto —— 1 60 —
— 17 —— " przesyłka —— 85 —
Octb 1. —— " —— 1. ——
przesyłka pocztą —— . 3. 15 —
Octb 11 przesyłka pocztą —— 30 —
Sept 10 Dano bratu Pana Józefa —— 99 —
Octb 11 pocztą na 337 ——
Les Evangiles
Lafontaine illustrés 2 T. przyniósł
141 ——
i te dwa opłaty listów za —— 9.
zł 150.
czyli za honorarium Studiów Liberackich

AL

Ja
po
Au
zo
Wie
wło
a i
lie p
nie
chau
kaj
Son
bok
utas nie

Temi dniami opuszczając nas proszę 2 Tomy Wędrówki po modnych drogach Kazim: Bujnickiego, Krytem Autora; ta Wędrówka ile mi się wydaje zajmie miejsce w prozie jakie Szpakowski w Poezji, wiele pretensji, pełno cytacji ze wszystkich autorów we wszystkich żyjących i martwych językach, a talentu a interesu, a wątku artystycznego żadnego ani krzty. Nie pojmuję jaki drugi odważyć się może na drukowanie podobnych bredni. Że on jest człowiekiem dobrze wychowanym, że wiele czytał, że pisze dość często po polsku (jak każdy człowiek dobrze wychowany) nie idzie zatem żeby i pisarzem zajmującym i utalentowanym musiał zostać; nie tak to łatwo jak się komu zdaje. Czytanie tej wędrówki ckliwość mi tylko sprawiało, i przeszło to co na podobne ignota nomina wyrzekować. — Przyznam ci się nawet że i w 4tym Tomie Athenaeum umieszczone jego [illegible] przygody jakkolwiek wiele dowcipu, wielkie łatwości w wersyfikacji zdradzają, wcale mi się nie podobały, są one jakieś w duchu ś.p. Klasycznej dziennikarskiej i Węgierskiego Złoty warszawskiej, w ruchu mało bardzo interesu, sytuacji artystycznych, o co mi zawsze najbardziej chodzi; nic więcej. — Otoż rozkrytykowałem się, a to do tego że w nocy piszę i mam czasu wiele żeby uspić mojego Kochanego Józefa; pozdrów wszakże, bywaj mi więc zdrów, kochaj mnie zawsze równie jednostajnie tak mocno jak ja Ciebie.

Twój szczery przyjaciel Adam—

P. S. Smuglewicz twoj jaz

w Dziębłowszczyźnie oczyszcza on go i

odświeża, jak teraz się pokazuje

po oczyszczeniu z plętw, wcale to nie jest tak

w lichym stanie, wiele głów dobrych, i kom

pozycja i draperye niczego, myśli go dopiero

z pierwszej kanwy wyprowadzić, nowe i wie

szeroki na podramie. I[illegible]

jezeli się znajdzie do postawienia [illegible]

P. S. Czy też otrzymałeś kochany Panie Józefie

książki i szczególniej Les animaux peints par eux

mêmes które przypadają do Trębickiego jesteś, o

mi pisał, że to wszystko się znajduje u Twojego

ćmiłej się napisz do niego, bo mi bardzo o to chodzi

żeby Les animaux peints ci odesłali

Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Przed kilką dniami otrzymałem list od brata mego Adama w którym mi polecił kupić dla P. Dob. pantalion na bolz i takowy niezwłocznie Panu do Gródka wysłać. — wypełniając zatem takowe polecenie i następnie chcąc spiesznem ukończeniem tego interessu zadowolić P. Dob; — wysyłam pantalion za dni kilka do Brześcia — to jest 22 lub 23 Październ: St. S. na ręce expedytorów Lublinera i Lubarta z poleceniem aby po otrzymaniu jako nayrychley pod odpowiedzialnością swoją, dostawili pantalion w całości i suchości do Łucka, gdzie P. Dob. raczysz nadesłać swoich ludzi, dla przyjęcia instrumentu. —

Chciałem go wysłać na Lublin, do Uściługa ale w obawie aby rzecz ta wymagająca tyle ostrożności i starania koło siebie, niezostała uszkodzoną przez nieumiejętną expedycyję, wolałem lepiej tą drogą go wysłać będąc iuż pewnym, że cały rąk Pańskich doydzie; powtóre powiedziano mi tu, że w Uściługskiey Komorze, liczącey się w drugim rzędzie, rzeczy takich nieprzepuszczą, jako pantalion; a nawet i transport jako mniemam nie iest dalszym na Brześć do Łucka, aniżeli na Lublin przeto i koszta przestania też same będą, co i tamtą drogą. —

Zdaie mi się że wybor moy powinien P. Dob. podobać się, gdyż starałem się, o ile tylko znaiomość w tey mierze mi pozwoliła, wypróbować gruntownie pantalion, obeyrzałem go dobrze, i nieznalazłem żadney naniem skazy, anawet zasięgnąłem pomocy kilku tuteyszych Fortepianistów;

zresztą

naywięcey polegać można na zaręczeniu samego Fabrykanta który po...
taliony, używaią powszechnie naywybornieyszey renomy. –

Kończąc niniejszy ośmielam się wyznać iż to mi iest bar...
zaszczytnie, że mogę temi kilku słowami, niiako zarekomendowa...
się Panu Dobrodzieiowi – w polecaiąc mię łaskawym Jego Wzg...
dom

Mam honor zostawać z nayglębszym szacunk...

Uniżony Sługa
Macięy Zawadzki

Wilno dnia 17 Oktobra 1841.

Wczoraj znowu otrzymałem kochany Józe-
fie Twoje pismo z d. 6 b.m. i przy niem Wito-
loraudę ~~na~~ 2giej edycyi; zakończenie jej bardzo
mi się podobało, poprawki są wyborne, bo
Poemat jeszcze wyższego przez to nabrał inte-
resu. Co to musiałeś też Mindowsa, wy-
glądam go niecierpliwie, żeby najprzód
mojej własnej ciekawości zadość uczynić, bo
on pewnie furorę zrobi. Ale już to powiedzę,
a to przeszło odchodzi, i trzeba jeszcze do niego przystą-
pić. – Powtarzam więc kochany Józefie, że ty
wcale ciężarem mi nie jesteś, owszem mnie to mi-
ło, kiedy w każdym razie otworzyć się do mnie
udajesz, jako twój przyjaciel i z tego cię szczerze
nie dla propozycji, i kiedy tylko mogę rad ci służę.
Z drugiej strony i to ci muszę oznajmić kochany Józefie
że znowu tak goły nie jestem, jak ci się zdaje,
zebrawszy 100 rs. tak wielką różnicę czyni ...
Posyłam ci więc obecnie 100 rs. na konto Witolorau-
dy i Mindowsa, a rachunek taki będzie: oto:
z 30 z góry było dane do tych obecnie dodaję 20 rs. więc
z góry będzie 250 rs. a po wyjściu poematu ...
250 rs. przyjdzie z tych więc 300 rs. co dziś posyłam
pozostaje rs. 50 na konto Mindowsa, za którego

reszta

Ad. 220. będziesz mógł na kontrakta
mojego brata otrzymać w Kijowie —

Nic mi nie piszesz kochany Józefie czy
moje listy otrzymał, a ja ich dość dużo
pisałem osobliwie 6. 17. 7bre 1. 11. 8bre
wogóle 4 listy, o których nie wiedziałem czy
twoich doszły na dwa ostatnie z których
odpowiedź czekam —

Jeśli możesz przysłać szanowny i drogi
Józefie Obrazy z życia, bo bym chciał
wyjść pierwszy przed Kontraktami, a te coraz
bliżej bliskie.

Nie mogę więcej pisać tylko proszę
o pamięć twojej pamięci i przyjaźni
i ściskam cię serdecznie

Twój przyjaciel

PS. Fortepian z transportem gotowe już 200
się więcej Mindews. itd. ... sam ...

698 Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi gub. Wołyńskiej.
1 л. 1 ф. 30 к. przez Łuck
р. 3 к. 3
чрезъ Луцкъ w Grudek
въ С. Грудекъ
при семъ алъ......ъ въ Конвертѣ
сто червонцовъ голандскихъ
на 300 Рублей Серебромъ.

/

349b

163

Wilno dnia 1. Listopada 1841 r.

List Twój ostatni z 21. 8bra [illegible] i tak mię rozradował, że go po kilka razy odczytywałem, i rozczulałem się tym nowym wyrazem przyjaźni jakim on oddycha. Dzięki Bogu stosunki nasze na takiej już stanęły stopie, że otwarcie we wszystkich interesach bez żadnej ogródki porozumieć się z sobą możemy. Na przyszłość więc będę spokojny widząc że Ty kochany Panie Józefie dostateczne [illegible]. — Że honorarium Wilna w porównaniu z innemi pracami, jest nader szczupłe, sam o tem najżywiej przekonany jestem, ale cóż chcesz, ja także wielkiego zysku przy tej publikacji nie szukam, i o to mi najbardziej chodzi żeby wydanie było świetne i dla historyi ojczystego miasta, pożyteczne i interesujące. Na ryciny nie szczędzę kosztu, niech ich przedtem tam [illegible] nie wykonał, i dla sta[illegible] podobne (jak artystów wileńskich) [illegible], a co tylko umieścić było można, nawet nad [illegible], wszystko to umieściłem. I tak w 3cim tomie dodałem jeszcze wcale nieźle widok gór Zamkowej, Trzykrzyżowej i Bekieszowej w ich stanie przed 1830 rokiem. Przy 4tym zamyślam i Witolda [illegible]. — Ależ nic mi nie odpisał Panie Józefie kochany co myślisz o moim projekcie dodania Witolda na stali sztychowanego do twojego Poematu z Anafielas Witold — cóż ty na to? —

Dzisiejszą pocztą przesłane ci Wędrówki Bojarskiej
ciekawym czy Twoje owej edycji rzeczy się zmie-
nią, 3ci [illegible] Słowackiej, które [illegible] swoje
jeszcze cię [illegible] jak [illegible] na [illegible]
popsute umyślnie, i wkońcu 22gi Tom Wizerunków
tak mocno ocenicowany, a Wilnie tanie [illegible]
biący. — A propos tego tomu, autor artykułu [illegible]
~~Kur~~ Hist! Wilna swojego, jakkolwiek zdaje mi się
niezbyt z granic przyzwoitości literackiej nie wy-
kroczył, ~~[illegible]~~ wszakże jakimś sarkazmem, prze-
chodzi wszystkie do mnie, zaczyna rozwodzić się nad Twoimi
[illegible] wszystkimi zaletami, a najbardziej nad Athenaeum, powiada że po
przeczytaniu kolumn tomów tego pisma, powziął dla
Ciebie najwyższy szacunek, a po odczytaniu artykułu
jednego o sobie, gdzie niezgadzając się z nim względem
o jednym Obrazie Katedralnym najdelikatniej mu
więc waszych opinji wytknąłeś że rzeczywiście [illegible]
się opatrzonym i szczerze żałuje za kilka [illegible]
jak on mówi przykrzejszych wyrazów, które [illegible]
bez żadnej złej myśli położył. Przyrzeka też że w
następującym artykule o Wilnie sobie za swoją
jak on sam mówi ostrość, uczyni amende honora[illegible]
~~Na~~ Na końcu prosił mnie o zakomunikowanie [illegible]
całego tego incydentu tobie. Zdaje mi się że
artykuł jego podobał się, więc i [illegible] —

Na dowód jak przedmio Twoje życzenie Kochany Józefie
staram się uskutecznić, donoszę Ci, że fortepian
wybornej z głosem jako najpowszechniejszy, wypróbowany
przez naszego Macieja niezłego muzyka, z jego oceniania
dobroci i trwałości, kupiony od jednego z lepszych fabrykantów
w Warszawie Buchholtza, już został wyprawiony do Łucka
na Brześć przez Braci Lubliner & Laboret expedytorów
wozach w tym mieście. Gdyż na Lublin i Uściług jako
ułomnej 2go rzędu fortepianów nie expedyują —
Za fortepian zapłacił mój Maciej Rs. 200, ale popsuł
mi sobie te 20 Rs. nie liczę do twojego rachunku a
nich tylko było czyli 180 Rs figurować. Za to, expedycyę
i transport do Brześcia zapłacono Złp 160 czyli Rs 24 —
tak że Ci do tychczas ten fortepian kosztuje ~~kosztował~~ ~~[illegible]~~
Rs 204. Mianowicie wiele jeszcze z Brześcia do
Łucka kosztować będzie, to się później policzy — Ale co
o instrumencie pewno sąd lepszy.
Balzac i Illustr. jest Twoje własnością, i już ja i po-
czytając go. O tem pisałem, ale musiałem się cie-
no większej i tytuły nie zrozumiałeś. Jednego zdania niekto-
Cieszę się z względem Rejby jesteśmy jednego w mieszkaniu obawiać się.
ze jego zmierzeniu że w mieszkaniu ... przysłał mi do drania z ~~Warszawy~~ Pe-
Julius autor bezimienny przysłał mi do drukowania Wiejski i później
cenzurę czyli kartybę bowiem otrzymałem we Wiejskim ... abrazę na siebie
dla na druk, jakkolwiek niechciałbym obrazić na siebie żadnego pisma,
Hr. Rzew: aby znowu nie mam prawa odrzucać żadnego pisma
dla że autor swym kosztem chce drukować. — Cię samego co o-
niej wyrzeczesz, bo i sam jej jeszcze zupełnie nie przeczytałem

rosu pierwsze, bo jest to epoka Uściążają
od ostatniej 5 lub 6. Za mało autor konieczn
jaj jak chce mieć wyzdrukowane. —
Jeszcze raz polecam twojej przyjaźni na
go brata Józefa w Kijowie, gdy będzie na
kontraktach, zmiłuj się weź go pod swoją
obronę i opiekę. Wiem też że go polubi
bo to najsłodszy i najlepszy człowiek
jakiego nigdy w życiu napotkać się zda
niżto. —
Ściskam Wiesława, jesteśmy na
21 ostatnim, a będzie ich najwięcej 25 ...
Wszystkie życzliwy pracować jak się gotu
we.
Tymczasem żegnam Cię kochany
Józefie, polecam się twojej przy
jaźni i zostaję twym na
szczerym bratem i przyjacielem
i sługą Józef

Kijow 8 Listopada 1841

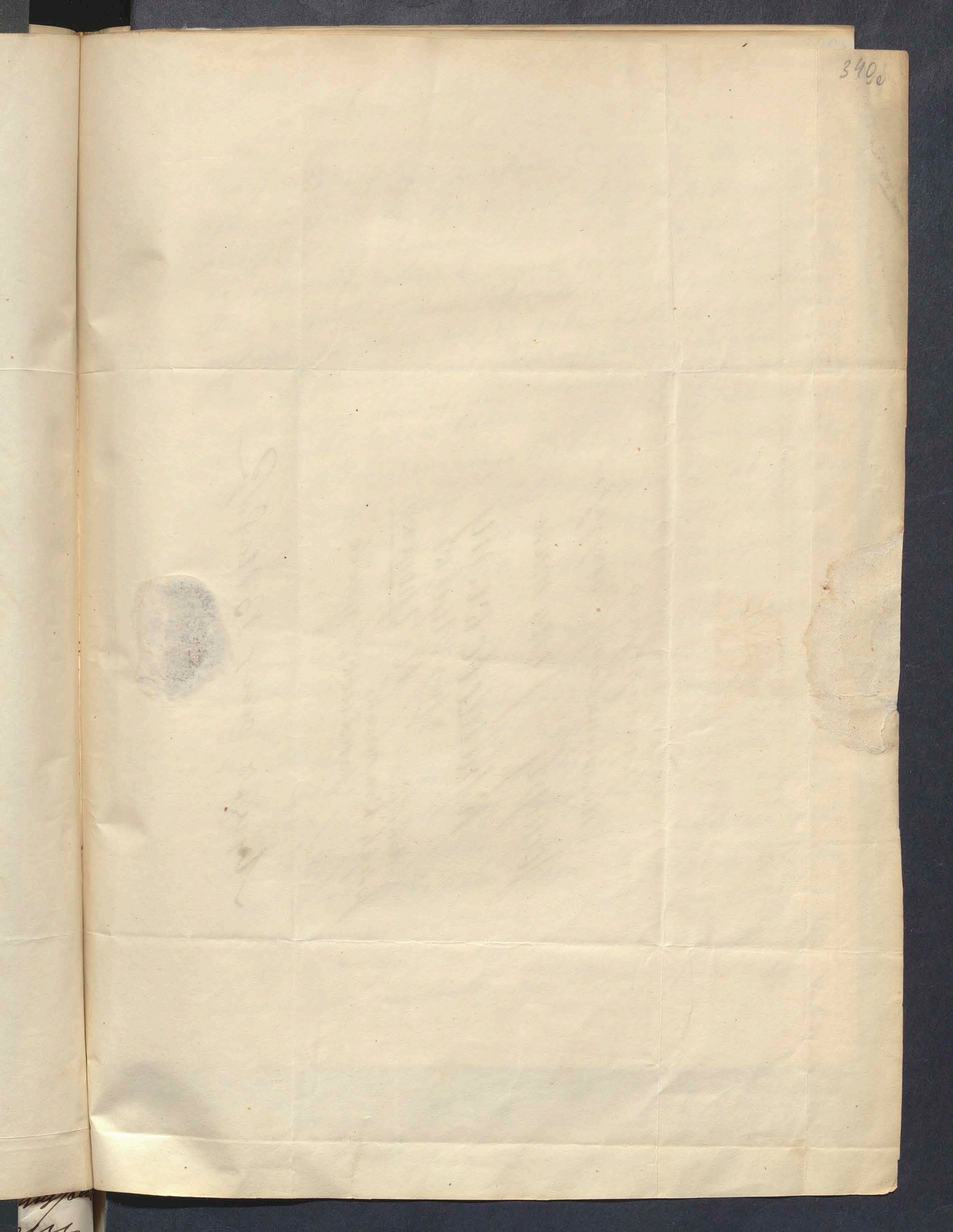
Wielmożny Mości
Dobrodzieju!

Z przyjemnością otrzymałem łaskawe pismo W. P. Dob. z 2 listopada i pospieszam zadosyć uczynić żądaniu Pańskiemu uwiadomiając że dla kogo są przeznaczone farby przesłane przez Skimborowicza, dziwi mię tylko dla czego ani on ani mój brat nic o tem Panu nie pisali.

Farby te oraz pędzelki i kości są dla P. Gallego malarza który na nie oczekuje z największą niecierpliwością, już przeszło od 2 miesięcy. Wielką mu więc P. Dob. przysługę uczyni jeżeli odeśle do Żytomierza gdzie on teraz przebywa ale przez okazyą nie przez pocztę, adres jego jest Teofil Galli w Żytomierzu w domu swojej matki.

Z prawdziwą radością wyczytałem z listu W. P. Dob. iż ma Pan być u nas na kontraktach, w takim razie proszę pamiętać iż ja jestem cały do rozporządzenia Pańskiego

Zostając z wysokim szacunkiem
mam honor być W. P. Dobrodzieja
najniższym sługą Józef [illegible]

Его Благородию
Милостивому Государю
Iосифу Игнатию
Крашевскому
чрез Луцкъ
въ Городекъ

Monsieur
Joseph Kraszewski
par Luck à Grodek

Луцкъ ноя 13 Нояб

Wilno dnia 22 Listopada 1840

Tak już dawno nie pisałem do ciebie Kochany Jó-
zefie, że już na trzy twoje listy zebrało się odpo-
wiedzi. Przy twoim z dnia 26 8bra otrzymałem z wiel-
ką radością Stadja, i zaraz chciwie je czytać zaczą-
łem, artykuł o stanie literackim i Czytelniczym i Pisane
wyborne, i wszystkie wogóle nader interesujące i ważne.
Już zacząłem drukować, dość ozdobnie, będą one miały
ze 20 arkuszy, chociażbyś mię i nieostrzegał, tobym na stronę
nie rozesłał, [illegible] spory tom jeden, a cena
10 Złp za drogo na niego nie będzie. Stawiam przy ciebie
na 50 i 33 1/3 Złp 46, [illegible] przyjmuję, ale pozwo-
lisz że Ci to jako książki zwrócę, które mo-
że niebawem nadeślę, jak tylko transport prze-
syłki nadejdzie.

I mnie też mój Maciej doniósł, że fortepian
wyprawił dla Ciebie, a teraz niewymownie się
cieszę żeś go już otrzymał, i że Ci przypadł do sma-
ku, Maciej sam niezły muzyk, spodziewałem się
więc że Ci wygodzić potrafi [illegible] Kocha-
ny Józefie, jak teraz masz fortepian, napisz
mi czy ja Ci jakiemi nótami usłużyć nie
potrafię. Albo sam wskaż czegobyś życzył, albo
mi powiedz w jakim stopniu trudności mieć
je żądasz a resztę spuść się na mój gust, to
ja co teraz najlepszego en vogue nadeślę —

Drażone Pani 17 otrzymałem również z wdzięcz-
nością, ale dla wielkiego nawału robót odpo-
wiadam dopiero teraz, że po 1ym Stycznia rozpocznę, chciał-
bym przynajmniej studja ~~do~~ kontraktów wy-
kończyć.

Wszystkich farb, któreś otrzymał, pisałem do brata
do Józefa, a możesz już i odebrać zaspokajające
o tem wiadomości.

Z niecierpliwością oczekuję dotąd napróżno
od Smolikowskiego kluczy do Witołowa
pisałem do niego kilkakrotnie, obiecywał
to wszystko Maciejowi, a ~~do~~ mnie zostawia
w niepewności, jak mam począć z Witołowem.
Gdybym wiedział, że nic z tego nie będzie to
po nowym roku tak byłbym druki rozpoczął.
Napisz by jeszcze 2 raz do niego i napędź do p-
swego wyrażenia się z obietnicy.—

Maciej mi pisze z Warszawy, że krytycy Bib-
lioteki Warsz: gotują się z osnutą i z jadliwą
krytyką, na ostatnie z kl. Studjów, bo
nie czego oni tam nie upatrują, ach niedługo
ślepe Mazury upamiętają się i wracają
literatury do rozumu przyjdą, wiedzą
rozczajnie krytyka nie służy do wyplenienia
nowiska jakie to lub owo zajęło w literaturze

zajmuje, ale jedynie dokuczaniu osobistych niechę-
ci. Są tam przecie i światłe Litwiny między niemi
jako Baliński, Tyszyński, ale i ci ubolewają między
wszystkie. stosują się do życzeń całej kliki; chociaż
mi. Baliński podczas pobytu swego w Wilnie przeniesł
ze wszystkie o Litwomanich ustępy sam pierwej przej-
rzy nim je pod prasę wypuści.—
W Wilnie Stella dość dobrze jest przyjęta, niektórzy
tylko skarżą się, na brak romansowej nuty i nie-
wykończenie głównych powieści osób charakterów, pa-
pomyśli piszą się na te zdania, ale jednak tym ponow,
czynię tę uwagę, że to nie jest romans skończony,
ale tylko szkic, zarysy główne z owej epoki akcji.
te. Inaczej przyznać muszę, że scena abdykacji
gdy wojewoda między ocaleniem obrażonej dumy a powin-
nością obywatela, syna rzeczypospolitej, posuwa się, tu na-
rażając, nomowy portow, a w końcu przeniesie
ną zebrania, nomowy portow, w łożnicy umiera Ks. Zofji
znowu scena w sypialni, w łożnicy umiera Ks. Zofji
są po mistrzowsku skreślone i wiele interesu całemu
utworowi przydają. Tomi tylko, o twoim ci wyj-
nam, nie podobało się że we wstępie Litwa-Wilno
znowu owczesną epokę takim antinationalnym kolory-
tem antikatolickim odmalowałeś; jużci był to stan
opłakany, wiele nadużyć ze strony katolickiej, ale też i
ze strony różnowierców, niemniej ne skandale spoty-
kały się. Wyznać nie muszę, wszakże przeciw wystawić
się. Wyznać niezdolny, wszakże prawdę wystawić

ale tu idzie o to żeby koloryt nie był tak rażący.
tą ten wstęp, wybornie do samej prawdy przy
woje, znającym bliżko dziwnie podoba się tak
doskonała topografia ówczesnego miasta, ...
że autor chodził po niem, jest to mistrzowsk
rozstawienie dekoracji, dla mającego się ...
odegrać dramatu. — Daruj Kochany Józ
za swoją śmiałość, sądzenia o utworach tw
ale wnatkież nie sam kiedyś pozwolił, zdawa
ci sprawę, z wrażeń jakie zapomina ...
otrzymasz: —
Na Bejtę coraz większy okrzyk u nas powsta
Glücksberg drukuje sam nawet jakąś krytykę na
jego mieszczaniny, pod tytułem Pomieszanie
pojęcia Bejty. Krytyka która nie do druk
przystała została na tej Mieszczaniny pe
tak ostra, co mówię, grubijańska, tak ...
jak to mówią z błotem miesza p. Józefa
pomimo że mi i pieniądze na druk przy
Tomo, lękam się jej drukować, chociaż ...
będę wydawcą takiej broszury, tylko ...
konem, odpowiedzialności przed nikim ...
był winien. — Znalazłem też kilka sło
twoich, o Bejcie w tygodniku Petersb., z nich
z tego co niżej wspólności, o krytyce u nas
powiedział, równą jak wspaniałym ...

82. być potocznie literackim, względem twoich
Kallaborotorowie, kiedy tych panów, każda uwaga
nieco przysarowuje tak zraża, kiedy wszyscy tylko
chwalonemi być chcą. Co do mnie przyznam
ci się, że nic mię tak nie gniewa, jak za łagodna,
albo dwuznaczna krytyka, o płodach miernych,
lub nawet złych, ja w tej mierze trzymam się
twego dawniejszego zdania, któreś w 1 Tomie
Wędrówek, wyrzekł, że ogniem miernych pisma-
kiów, swoje krytyki zwróć trzeba, „niech sobie
„z rozpaczy pióra o puste głowy swoje rozbiją”!
Od czasu jak tolerancya literacka, tak ton nowe
stała się, mnoży się coraz większa liczba jak
najmierniejszych pisorków, otóż mnie szcze-
gólniej i osobiście, i na piśmie pokoju nie da-
ją. Już Spasowski broniąc się mocniejko kry-
tykom swoim, powiada, że mu Grabowski
talent poetycki przyznał, a zatem on z tym ta-
lentem, pewnym jest że jego poezye są dobre,
o krytycy stronni i jemu tylko nieżyczliwi. Otóż
to skutki tej tolerancyi literackiej, którą ta-
kiedy wieszczyście tworzy—

Cadentia sidera somnum suadent, już
3 wpół, bywaj więc zdrów drogi Józefie,
i kochaj mnie tyle ile ja ciebie
Twój najszczerszy przyjaciel
Adam

[illegible] do ciebie przysłanego załączam

721

Wielmożnemu Jmu Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi P^tu Łuckiego
przez Łuck 7 febr. 30
Въ с. Грудекъ w Grudek
при семъ слѣдуетъ посылка
на 2. Руб. сер.

1

349

16

Nayłaskawszy i Nayszanownieyszy Panie Dobrodzieiu!

Obie naymilsze mi Pisma Pana Dobrodzieia otrzymałem tu przed parą dniami pra-
wie iednocześnie, na które ośmielam się odpisać przepraszaiąc z całego serca, iż te kilka
słów moich, staną się przyczyną straty tak drogiego P. Dobrodzieiowi czasu; lecz niemogę
nawet iuż siebie i winować w tem, albowiem po odebraniu Łaskawych listów P. Dobro=
dzieia, zostałem zupełnie na Jego rozkazy. – Niewiem, nakoniec czyli mi się godzi, przy-
iąć tak wielki zaszczyt, iakim iest Wysoka Przyiaźń P. Dobrodzieia, a to za tak małą
z mey strony uczynność, i czy niebędzie to zbyt wysoko wynagradzać tak małą przysłu-
gę, tymbardziey iż ona iest wyłącznie moią powinnością –, poczytywałem i tak iuż so=
bie za naywiększy honor, być policzonym w rzędzie Jego znaiomych, – lecz kiedy zostaię iuż
odtąd na Jego rozkazy, zatem wszystko z całey duszy P. Dobrodzieiowi oddaię, uważaiąc
przytem siebie, iednego z nayszczęśliwszych ludzi! –

Mały trud iaki przytem poniosłem – był mi naymilszą w życiu rozrywką
maiąc szczególnie na myśli iż rychłem wypełnieniem danego mi polecenia mogłem ucie=
szyć i zadowolić, naywiększego naszego Dobrodzieia w osobie Pańskiey. – Zostaię tylko
teraz w ciągłey obawie, czyli pantalion przezemnie wysłany, w całości doydzie rąk Pana
Dobrodzieia, i dla tego też ośmielam się iak naypokorniey prosić – ieszcze o kilka słów, dla u=
spokoienia mię w tey mierze, i iuż z góry iak naymocniey przepraszam P. Dobrodzieia, iż
będę znowu przyczyną Jego fatygi – gdyż iestem nayszczerzey przekonanym, że przy=
tylu niezliczonych pracach umysłowych – nawet każda sekunda iest drogą i niepowetowa=
ną stratą. –

Powracaiąc z tegorocznych Kiiowskich Kontraktów, ieżeli Pan Bóg da mi doczekać
– będę musiał iechać wprost z tamtąd do Warszawy, na Dubno i Łuck – a ieżeli niebyłbym
natrętnym Panu Dobrodzieiowi, prosiłbym mieć pozwolenie zaiechania do Jego ma=
iątku, ale to tylko na parę godzin, Broń Boże dłużey, za nic bowiem w świecie niechciałbym
narazić się P. Dobrodzieiowi i nadużyć Jego Łaski; mógłbym przytem obaczyć prze=
konać się o stanie nayulubieńszego mi instrumentu, i pobiegać trochę po iego klawiszach.

Rozumiem iż list ten zastanie pantalion iuż w Gródku i to iak supponuię
w całości i [illegible], razem winnienem zakomunikować Panu Dobrodzieiowi względem
tegoż małe ostrzeżenie, aby go przez parę tygodni, po rozpakowaniu, przetrzymać
wprzód, w mało ogrzaney izbie, gdyż wilgoć i zimno którémi przez drogę mógł na=
siąknąć, raptownie go opuszczaiąc, mogłyby na konstrukcyię i głos iego szkodliwy
wpływ wywrzeć. –

v. s.

Chociaż Księgarzowi z powołania niewolno się wdawać w podobne doniesienia,
ja iednakże pobudzony i ośmielony p. P. Kimborowicza, poważam się na nar
wrześi, tyczące się litteratury naszey, iako też i metamorfozy, maiące tu zayść z po
czątkiem nowego roku. — Naprzód: pismo iakieś wielce obiecujące: p.t. Filozoficzno Mi
niczne pełne wiedzy i Nauk — niemogłem tylko wywiedzieć się z pewnością przez kogo
i wpółczesnie się pracy — iakiowych miłośników nauk wydawanem będzie — a to w duchu demokratycznym
i pro-atheneumowym. — Następne nowiny dosyć są zasmucaiące, gdyż Przegląd Lit.
iuż bardzo spoglądał, i następnie ma się zamknąć na zawsze z końcem bież: roku. także
Nadwiślanin, zbliża się do kresu swego życia, i w mnieyszey połowie przeznaczonego
mu kursu osiadł mocno na mieliznie, lękać się nawet potrzeba aby mógł na dokoń
czenie swey wędrówki, wybrnąć z tak krytycznego położenia. — Imć P. Woycicki
darował nas nowym dziwym oryginalnym utworem p.t. Zarysy Domowe, z dewizą
„Ysnadź z tego rozum się urośći." Gdy czytaią Ystoryie prości." 4 tomy — skromnieysze
chęć w treściwości swoiey i obiętości, od Gawędy (uwaga materyaliczna Cygana) dzieło to
iest na pół niby historyczne, na-pół chcące uchodzić za takie, — ale zawsze interesuiące
i z przyiemnością czytane. — tegoż Teatr starożytny w Polsce, dzieło to iako się zdaie
arcy ważne — bo też iest całkowicie historyczne, układ ego tylko ~~[illegible]~~ może być więcey ka
talogowy niż historyczno opisowy. — Pani Anna Nakwaska znaioma z swoych
podróży drukowanych w Przyiac: Ludu, wydała nową powieść historyczną pod tytułem
Czarna Mara, — iest tu coś w tem iakaś facecyia, bo owa Mara daie się spostrzegać
ledwo na samym końcu dzieła, i niewiedzieć zkąd ona przyszła, i za co powieść ta ni
więcey, ma sobie za tytuł przeznaczoną. — Spodziewamy się tu oprócz tego, nadzwy
czaynych rzeczy w osobie Pielgrzyma (żeńskiego rodzaiu) pismo to zawierać ma utwory
filozoficzno-moralne-literackie — i tylko z niewiast składane. — Prezesem tego towa
rzystwa filozoficzno-moralnego, z płci niewieściey składaiącego się — iest Pani Pomarnacka rozwódka; od niey zobowiązany zostałem, przyiąciem na siebie rozpostrzenienia prenume
raty na Litwie koło Wilna — maiąc szczególnie na uwadze — iż to filozoficznie-moralne pismo
iest iedynie przedsięwzięciem tak moralnego prezesa? — Na zgliszczu Gazety porannej
zniknęłey tak nagle — z wielkim wszystkich żalem — z horyzontu literackiego, wznieść się
Gazeta Powszechna, za cel główny maiąc części ey literacką. — Redaktorem naczelnym
tego pisma będzie P. Wite wydawca Pamiętnika Sceny Warszawskiey, iest on razem i na
cą drukarni byłego redaktora p. Kimborowicza, nad którego losem wszyscy tu szczerze ubolewaią.

Znaiomy z swych artykułów w Bibliotece War. Imć Pan Kl. Wężyk napisał podróż
po Wschodzie, odbytą przez siebie w przeszłych kilku latach. — Manuskrypt ten zostaie u mnie
i iak widać iest razem i historyczny i podróżo-opisowy, — powinienby, o ile mogę w tey mierze
sądzić, — wzbudzić interes w światłey publiczności naszey — zwracaiąc uwagę na to, iż
iest oryginalnym utworem i w swoim rodzaiu pierwsze w litteraturze Kraiowey.

Zamierzam

Autora iest, drukować manuskrypt ten w Wilnie, o czem iuż pisałem do brata mego Adama
a iżeli życzeniem było Pana Dob., mógłbym zobowiązać P. Skimborowicza przysłać ściśley
rękopism ten, a zdawszy z niego sprawę, wyiskać łaskawie opinię Pana Dobrodzieia. —
Zjawiła się tu także nowa autorka pism oryginalnych p.n. Józefina Osiporska (panna);
napisaną została niedawno co, przez nię nowa powieść oryginalna p.t. Pierścionek 2 T. — nie=
wiadomo co iest powodem iż dotąd nikt nieośmielił się ocenić i osądzić dziełka tego, wyiąwszy
Kuryera Wars: — a i ten bardzo skromnie zdanie swoie obiawił — bądź przez wzgląd na autorkę
bądź przez niemożność i brak lepszego zdania.. To pobłażanie zniewoliło autorkę do napisania no=
wego dzieła p.t. Ostatnia z Xiążąt Słuckich — rękopism ten umieszczony teraz drukiem
zostawał przed kilku miesiącami, w moim ręku, gdyż gorącem życzeniem autorki było wydać tę
powieść w Wilnie u mego brata Adama, — lecz zmuszony byłem odmówić szanowney damie — lite=
ratce, przyięcie tego rękopismu (pomimo nayleprzych chęci) zwracaiąc uwagę iey na to iż
Dzieło podobney nazwy autora „Witoldrandy" iuż iest w druku, — co niepomału ią zadziwiło i
zdekurażowało. — Z moiey strony starałem się przedstawić autorce, iż taki wypadek nieza=
wiśnie ią zrażać, i być powodem uszczerbku tak znacznego w litteraturze naszey. —
Autorka wszakże rozstaiąc się ze mną przeraziła mię strasznym swym zdaniem, „iż nie
ma innego nie pozostaie, iak oddać swą kilkoletnią pracę pastwie płomieni" (niesłychany
heroizm w płci niewieściey) niewiem tylko czyli autorka niemiała na celu
iakiey mystyfikacyi, czy też wzbudzenia większego interesu — bo w tydzień póź=
niey rękopism ten był iuż w druku a teraz opuścił zupełnie prassę.
Przed dwoma dniami otrzymałem też z Wilna naszą Xiężnę Słucką
co było powodem wielkich debatów panny Osiporskiey z wydawcą — drukarzem, albowiem
autorka okładki zdzierać, tytuły wycinać i nanowo przedrukowywać kazała. — Wydawca
zaś przeciwnie, maiąc na celu spekulacyię — uporczywie obstawał przy zostawieniu tytułu
Xiężney Słuckiey — chęci wszakże, autorki przemogły, bo nazwa tego dzieła będzie podobno
Janusz Xiążę Radziwiłł. Radbym iescze coś więcey donieść Panu Dobrodzieiowi, lecz i
tak iuż czuię że zanadto nadużywałem łaskawie mi udzieloney korrespondencyi, nadużyłem,
i za kwadrans nudów, uczynionych przez niniejsze pismo moie iak nayfpokorniey Pana
Dobrodzieia przepraszam. —

Racz przyiąć Nayłaskawszy Panie Dobrodzieiu przyiąć móy
nayglębszy szacunek i nayszczersze dla szczęścia Twego życzenia, a
mnie raczcie zachować w swey Pamięci. — Przyiaźń zaszczytnie mi
ofiarowaną przyimuię z całey duszy i uważać ią będę za naywiększy
skarb dla serca mego, gdzie nazawsze zachowaną zostanie, lecz
nieśmiem powarzyć się nawzaiem ofiarę moiey. —

nayfpokornieyszy i nayszczerszy Sługa
Maciey Zawadzki

14

С 16/22 Ноября
и

КАМЕНЕЦЪ * ПОДОЛЬСКЪ
1841
НОЯ.
14

Его Благородию
Милостивому Государю
Іосифу Игнатьго
Крашевскому
№ 5 Чрезъ Луцкъ въ Городокъ
przez Łuck w Grodku
gub. Wołyńskie

W. Grodnie 6/12 1844 —

167

Nie dziw się kochany Józefie, że czasem przydłuższe milczenie zachowuję, ciągłe u mnie nowe zatrudnienia i kłopoty przybywają, że prawdziwie czasami nie wiem, gdzie mi głowa na karku stoi; jest to prawdziwie moja[illegible] [illegible], na uniewinnienie mojego milczenia, a jednak zawsze i nader prawdziwa[illegible] bliższy to zawód ten księgarsko-Typograficzny [illegible] edytorskie, ale cóż robić, trzeba przecie jakkolwiek [illegible] [illegible] co nas [illegible] wszystko czas się i [illegible] [illegible] się stawać. Dobrze mówisz Józefie, (choć o czem innem mówiąc w Twoich listach), że rozkosz spełnienia obowiązku jest największą za trudy nagrodą. Dowód że w listach twoich dał często mądre [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] nikogo, nie [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nic nie [illegible] choć [illegible] [illegible].

— À propos Studiów czytanie je [illegible], a [illegible] już 10 arkuszy, wszystkiego będzie 20 — i znajdują się wybornemi; to mię [illegible] czasy, [illegible] znowu wypracował w poważniejszym jaśniejszym [illegible] znowu na czas [illegible], które niechętne ci [illegible] znowu na czas [illegible], [illegible] potrafi do milczenia i oddania Ci [illegible]. — Takie to mnie jeszcze [illegible] [illegible] Józefie drogi —

kiedy zrozumiesz, że ja dawszy słowo Ci i sa[m]
ofiarowawszy Lafontaina, mogłabym o tem za
pomnieć, pour moi c'est une affaire de
coeur, a o tem zapomnieć trudno. A po
żebyś jeszcze mógł myśleć że ja dlatego
nie rad dać Lafontaina, że mogą studia
nie warte tego!!! one i 10 ciu Lafontainów
warte. Cały sezon ~~o~~ opóźnienia wypa
dł mi, że Intelligator zgromadził sobie i prze
ciągnął nieco dłużej, co więcej komplet
we 5ciu Tomach posyłam Ci Lafontaina, i na
co, Campanellę, ~~Ad~~ Adieu de Varsovie —
szkoła ładne nowostki, etiudy, opera, jakby
Twojego pióra stworzone i Śpiewny
Thalberga i posz nowotęsknie Totwiej sq
twej Małżonki, a także od nieznajomej
prośbę moje najprzywiązańsze oświadczenie
Te noty racz przyjąć na pamiątkę
fortepianu, grając je przypomnij niekiedy o
przyjacielu Adama, najzapaleńszego miłośnika
Muzyki. ———

Nie bawiam sposobem się transporcie 2
zie, ogromnej miny wszystkich Illustracji, jak
stelc, nie jedna tam rzecz dla Ciebie
Posyłam już Revue de Peintre, do twoje Illu
de sol

i Chorążowi które ci napiszę miesięcy do przej-
rzenia przysłać, a może i rzetelnie zaopatrzę —
O Katalogu P. Hoeszyńskiej pilnie chcę; Cenzura za-
pewnie to zakazała i żadnym sposobem tego
wyjść z kraju także nie podobna, przyjemnego
z duszy wolej mnie usłużyć ale trudno —
Może jak przyjedziesz do Wilna Cenzura zmiłuje się
nad tobą i jakkolwiek to ta wszystko ale to może bo
i o tem zapewnić cię mówić nie mogę. —
Co do Recenzji Hołowińskiego, ten biedak jest
teraz w rozpaczy że tę mógł pisać, a szczególniej
że niektórych kawałków nieco przyostrzejszych
dopuścił się. Chce on amende honorable
nawet w Wizerunkach zrobić, nazywa siebie gru-
bijaninem, dziecinnie etc, bo trzeba ci wie-
dzieć że Hołowiński jest najpierwszym w świa-
stworzenie, tetryk, Monoman który wyobra-
ża sobie wszystkie choroby, jakie tylko bied-
ną ludzkość kiedykolwiek trapiły lub trapić
mogą, hipochondryk słowem człowiek jakich zła-
torem szukać trzeba. — W jego recenzji podo-
bało mi się tylko obrona Brzostowskiego i
Jezuitów, a szczególniej z Kossonie, Norbutta za
ten kamieni o których on rozpisał. — Wiele też do-
datkowe wcale nie potrzebnych, jak o Kłonowiczu
etc. O Kallimachu napisał Leon Borowski,
a nie Hołowiński. — 4ty więc Tom bez żadnej

dodatkowo drukowanie będę ale Proszę
to najprędzej przysyłaj swoj kosztorys
to dobre robiony, bo chcę go koniecz
do 4 go Tomu dać. —

Obrazki Tom IV otrzymałem ale
jeszcze nie zacząłem drukować aż
nowych chyba roku rozpocznę. —

Jest rzeczą wiśać przedpisanie na indeks
o pismach wychodzących w kosztorach
dzisiejszych, a nie mających na to przy
byi. Pod tę kategoryę podciągnę
i Athenæum i Wieczornki i chcę jut
nic o tych pismach, ani ich lecz tylko
recenzyi mojej Bibliografii, o tem
wszystkiego aby i ni jako katalog całe
pisma periodycznego nadawać mogły
Niewiem czy to będzie, Wieczorkom
to nieszkodzi, bo ja zamyślam i przestałem
12 r. na ale Athenæum. Będę miał się o nie
Pocztą jeszcze odebrać, ściągnę cię ...
Kochanej Józefie i zostań twoim szczery
przyjacielem uzuwanej
Twój ...

Z ręki Krakowskiej przyszlij mnie, jak przyrzekłeś
drukowane, to znowu byłbym ...

Wilno dnia 24 grudnia 1841.

352

168

Niewiem najdroższy, najlepszy Józefie, jak zacząć
mój list, co ci napisać, jak ci opowiedzieć że jaw-
nie wszystkie i składać miejsce w moim sercu zaj-
mujesz. List twój z 6 grudnia otrzymałam w
[illegible] myśli razem, i razem bolesć i radość serca mo-
przejmuje, bolesć że muszę myśleć Józefie, iż ja cię
dla ciebie zmartwieniem, radość że ten list twój doda-
niezmiennej ~~przyjaźni~~ przyjaźni jest dowodem. — O nie
bądź spokojny żaden z twoich domysłów nawzajem
nie jest prawdziwym, to nic takiego coś jest aby
moje uczucia dla ciebie osłabić mogło. Sama już
nie pamiętam coby takiego ważnego potrzebne
bym mogła napisać, ale to tylko pewna że nie z mojej
[illegible] dla ciebie nam wpłynęło. Ty niesłusznie
[illegible] [illegible]
mój Józefie, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] często nie [illegible] się [illegible] [illegible] na [illegible]
[illegible] [illegible], a z egoizmu, jakież [illegible] do [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] się [illegible] do [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Do tego wszystkiego [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible] do było drożéjszy, że [illegible]
mój [illegible] [illegible] charakter, do spokojności, już
[illegible] czasem [illegible], już spokojności, już
dobrego humoru pozbawiła; [illegible] moje [illegible]
podobne do spokojnej wody stojącej, która [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] już [illegible]
chcia do [illegible] się przyjaźni. Lecz tej [illegible]
[illegible], mój Józefie, wcale przyczyną [illegible]
mojego ani [illegible] na [illegible], [illegible]

kochamy jak przyjaciela, jak brata, i niczego
wzajemnie dla ciebie zrobić nie gotowe. Zresztą
zdaje mi się mój Józefie, że od początku na[szej]
korespondencji przyzwyczaiłeś się do mojej
szczerości, a zatem pewnym być możesz że z tobą
zawsze otwarcie postąpię. — Zapewniam
cię że wszystkie warszawskie, jakkolwiek niegroź[ne]
i nieszczere, wcale mię nie obchodzą, chociaż ni[e]
wielkie mam usposobienie marzelowe, tyle go
mam wszakże, że wszystkie względne chociażby od[da]
od prostego przeskwitowania tendencyjnego wa[...]
poważnego rozpoczęcia uniknę. Sąd o Złotej
niełatwo już uprzedzi mój wzrok, i ten zda[...]
nie są wątpliwe z uprzednich listów moich[...]
oświetlam też ci objawić, a stronnice [...]
wają Bibliotece bynajmniej mię nie po[...]
szają. Jednakże pewnem jest że ci, powiada[m]
te jak dobrze mówiąc utalentowane, gotow[e]
bitwy, szybko, postanowili co tylko w ra[...]
w Wilnie wszystkie, skłaniać, ja też gato im [...]
małego wszystkie wszystkie rzeczy, et j'épou[se]
votre cause de tout mon coeur, Mój Józe[fie]
Na dni przyszłych i zabrawszy rzeczy przestał prow[a]-
dzenie Biblioteki zupełnie, przez jednego [...]
płacę do Jacobena i 1½ dla mnie, a tym Ponia[...]
Przyjaciołom za szczęście wolnie wszystkie Bibl[...]
teki, z poza tysiąca złotych ubezpie. Gotowe
Sza[...]

Do tego jak mój Miły nazywa Mecenasa Szubrańskiego
napadać, że ponieważ cię Panowie wzięli nas za poczet
de mise dwych pozytywistów, ponieważ niechcę żeby fałszywe
i stanowcze mniemanie o dziełach u nas wychodzących, za naszą
włoską przyczyną w Litwie rozpowszechniały się, że oczytu
niekam, a zatem prenumeratę na ich Bibliotekę za-
wieszam, a obowiązki co te przebrałe na to pomieszcze-
Religijna Zienkiewicz chętnie wezmę na prenu-
cyę, i postaram się żeby jeśli nie więcej, to tyle ile
Biblioteki w naszem rozchodziło. — Dzięki więc
spokojny Józefie, jeszcze raz to powtarzam ja o
potoszce Wojciechowskiej niedbam, a wcale się nie
bym jeśli rozumiesz że nie Obrazy z życia nie dostała
przypadły, owszem, wyborne i zapomniałem ci donieść
serdecznie podziękować, proszę cię bardzo żebyś
mi przy rysunkach wydawanie dwóch przystoi
a ja pięknie je odbito grafować każę; —
Ty kochany Józefie, to prawdziwie autor pełen
i mogącemu jesteś, nie tylko przyznam mojej opinii
wszystkiego ale i jaż rozne i nadatkoje z niej dojmuję
i budujęcy rozumie te wzniosłe na nich, aż ta cała budo-
wa zrywała się, bo żadne z miłych pism twoich
niepowodzeniu nie ulega, owszem jak uważam coraz
więcej udając mi się niepozyjaciół twoich (na mój rozu-
mie tylko pozorniej z literackiej) nawracać. Studja wszy-
bome Studja, które byś robić, jest to przedmiotem dla
każdego stosownie, i dla dilettantów literatury i dla litera-
tów

z jakim to talentem artysty Pisane i Czytelnicy
o Stawie Autorskiej, Poezyi etc. napisane, jak
wiele naszych pojęć naszych rozwinęło myśli
Artykuł o krytyce podobał mi się także, zupełnie
twego jestem zdania, tylko chciałbym, żebyś stosowa-
nie do swego przekonania w krytyce postępowa-
ł, bo niezwykłe twe przyjaciela miano ni-
wo[illegible], kto go stworzył atoli ostro ale grzecznie wy-
rozumiałe wszystko się obrusza. Liczyłem będąc mo-
wy w Atheneum zaczyna czytać surowe sądy o naszych
pismach; są one dla naprawienia smaku w obecnej
literaturze koniecznie potrzebne. Zresztą postępując
nic nie zyskasz, wyrażając się jak talent łatwo
odróżnić od tych co wyjdą z miernoty nie wyj-
dą, to pisarzów najpierwszych, gwałtem chcą wy-
stępować w literaturze pod „[illegible]" a nawet
wpływ na literaturę pod „[illegible] jechał" lub „[illegible]"
gości krakowski, Grabowski, moje zatem przekonanie się dobrze
czytać wspominał, moje zatem przekonanie że Grabowski tak-
drukując je, a to często bywa, że Grabowski ptaszka-
krakowskie, nie mając czasu tyle wyjechać
pisząc, ogólnie tylko do nie przyjemnie coś tam pochwa-
nie wspomnę. Nie dziw się mój Józefie, że tak
dla naszych produkcji surowy jestem, jestem
nim i dla siebie, i gdzie by mi o to chodziło, tylko, nowiny
z tylu miernościami w literaturze nowej objawiającej
mi się stawać, daremnie bym rozgrzać już zaczął, aby
nie mogę być dobrym i interesującym pisarzem
nim nie tyle całe, nie mniej jego
mierności, sam mierząc by może jego

No 9
2.

Gdybyś kiedykolwiek Bibliotekę co ona warta ocze-
ścić, tylko treściwie, dokładnie sans reticences suro-
wo przez tygiel krytyki przepuścić, to by wybornie było,
o jakże by to tych Panów co to się [illegible]
mniej zdziwiło by, nagrzało; im nie dała zdaje
się Biblioteka, na czele wszystkich publikacyi perio-
dycznych stoi w kraju naszym, a zasługi jej bo-
[illegible] było, gdybyś ją z tego piedestału strącił; po-
myśl nad tym. Napisz też czy mam ci przysłać kom-
pletną Bibliotekę to wnet to uczynię.—

Mam też nadzieję że tam dalej się innych niechętnych
a głupich nie obchodzisz, żebyś kiedykolwiek [illegible] o
stracenie pióra i zaniechanie zupełnym miał,
zamyśleć; nie teraz to pora taniej pióra, wady talent
twój coraz to mocniej staje, wady popularności, ale
twój coraz to większe, już tam dalej
by chwała twoja nie do ciebie tylko należy, tam
stroszłeś, że talent twój nie tylko kiedyś w chwili najwięk-
szych mogło ci przyjść tylko w sobie nowy tyle ener-
gicznie chęcenia, ale też co wsobie odstraszyć się
gdyś nigdy byś błahemi [illegible]
nie dał. Pisz łaskawy Józefie zacnie i ciągle,
nie lękaj się żebyś nie był ciężarem, jesteśmy szcze-
rzy gdzie je trzeć zaczynać na twoich [illegible],
Powieść także nie zaniedbuj, a w-
ostatniej chwili cię.
roku następnym musisz mi dać koniecznie, 4 tomy
[illegible] ([illegible]) ([illegible]), mów też [illegible], może
[illegible] lub co chcesz, ale musimy [illegible]
[illegible], lub [illegible] lub co chcesz, ale [illegible] zechcesz, mówiem
do Zofii [illegible], a później [illegible] [illegible]. [illegible]
z kilka miesięcy z [illegible] lub nawet [illegible]
Zoey Kowalewski [illegible]
[illegible]

Że może miejsce w Szkocale zajść, przegląd
to, Krzysiowi nie bawi się, wszakże z ich błahemi [illegible]
nie jest pieśń twoja oswojona. — Ale troszcz[illegible]
tej kochany Józefie, o to co tobie wzmiankowałem,
o to zupełnie spokojny jestem; nie sądź żebym [illegible]
tam [illegible] jestem prawdziwym twoim przy-
jacielem, a tem ci więcej jak rodzonemu bratu, [illegible]
nami nic być nie powinno aby [illegible] i [illegible]
pominąto.
W Mindawsie cieszą się mocno i oczekują [illegible]
cierpliwie po Wołodarowskiej [illegible], która życie nie[illegible]
[illegible] nowości, spodziewam się że Mindawe nasz[illegible]
być [illegible]. To mnie nie wymawiam[illegible]
daje że tamie [illegible] [illegible]
mej [illegible], wszystkim [illegible] i na długo [illegible]
ni[illegible] będą zmuszeni. Czyby być teraz jakoś
sztucznie, choć na [illegible] [illegible] by nie [illegible]
do Mindawe, [illegible] o tem; ja może za [illegible]
tygodni o [illegible] [illegible] [illegible] do Wo[illegible]
[illegible] Żeby [illegible] Wołodar [illegible]
się. [illegible] wszystkich [illegible] mię także [illegible]
granicę, nie o [illegible] [illegible] twego Wołod[illegible]
by [illegible] tym [illegible] [illegible] ozdobić, [illegible]
a mego [illegible] nięż ulubionego [illegible] cudownie i [illegible]
[illegible] Boży rok 1842, [illegible]
[illegible]

Transport z Rossyi już nadszedł, jakto się dowie-
sz od Twony, a następnie pocztą i dalszemi będzie się
miły Józefie, różnemi przysmakami ostrzygiwani
karmić. Revue de Peintres w [illegible]ch tomach przysłał
Salon de 1841 etc etc. Pożyczać i Artiste i Abo-
vary. Dzisiejszą pocztą posyłam Ci 10-ty
Wilna Tom 3ci. Gorzej Domowa i Ksiądz
15ty Wilna może zachcesz którejkolwiek odebrać,
Pisałbym więcej i dużo więcej mój Józefie,
[illegible] [illegible] mię od [illegible] niepokoję [illegible]
to [illegible] Adama i [illegible] muszę, a Ciebie tylko
upewniam o mojej niezmiennej
przyjaźni i życzliwości i szczerości
Do Ciebie, więc mam uczucia i [illegible]
ściskam Ciebie Twój Adam

Bezdeński? ciągle odwiedza się i [illegible],
P.S. [illegible] przyjście do Ciebie [illegible]
2 [illegible] pięknego

P.S. Jeżeli książki przeznaczone dla Trębickiej
co to przy onegdaj do Ciebie zostały, a Ciebie się jeszcze
znajdują, to na miłość Boską, odeślij je zaraz
Trębickiemu, bo on góry wali na mnie za tę zwłokę
którą nie zrobiłem więc zgoła, proszę Cię zrób
to niebawem

1008 Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi ptu Łuckiego
przez Łuck
губ: Волынской, w Grudek

при семъ повѣстка на
1 - 65 / 12 / 3
12 Рублей серебромъ

Wilno dnia 15 Stycznia
1841

Mój najlepszy Józefie. Zna-
jąc mnie, przeproszać przychodzę
za długie milczenie, nie wiem jak
ty sobie je tłumaczysz ale ja był
upewniony najmocniej, że serce
moje nie przeto zmienione dla
ciebie; zawsze mi twoja przyjaźń
równie droga i we mnie najszczer-
szego masz przyjaciela. Biada
nie tylko z różnemi okolicznościami,
z różnemi kłopotami które mnie coraz
mocniej przywalały, zdrowie duszy
i ciała nadtérane cierpi. Jeden z wielkich
smutków, który i całą trzodę wier-
nych w Chrystusie dotknął, jest to
nieodżałowany zgon ś.p. czcigodnego
pasterza naszego Kłągiewicza. Mnie on
i szczególnie dotyka, gdyż ś.p. biskup był wiel-
ce mi przychylny i przyjazny, jego troskliwej opieki
nie raz doświadczyłem, po śmierci zaś tatusiu ś.p.
ojca mojego, nawet jego jako do sieroty jeszcze się bar-
dziej skłonił.

Dla tego tej pozycyi ojca mojego, nikogo
jeszcze bardziej nie żałowałem. — Zmarły Biskup
był prawdziwym kapłanem chrześcijańskim
w całym znaczeniu tego słowa, gorliwym
pasterzem swej trzody, ta nieprzerwana
gorliwość jego w każdym czynie że nie
powiem z słowie przebijała się. Było
to prawdziwy wzór biskupów, jedyna
i niezłomna podpora Kościoła, ta opoka
na długo, ale na długo Kościół wdów
ni kiedy się odział. —

Mój Stasiu już pojechał do Ż[illegible],
może z nim zobaczysz się, on ci
albo tam odda to o co ciebie tam u
silnie prosiłem to potrzebuję, albo
tam wracając do Warszawy w Grodn
odda. Tego mnie brata mojego do
tej przyjaźni polecam. Jeśli w tej
bezpieczny to i Józefa i mojego najdroższego przy
całą serca mojemu, polecam Ci. Przyjaźni
i mojej mówi świata wspólniejszych gosach. Lecz
zadanie przyznaję się i szczere bracie mówiąc, że
mi jedyną pociechą w troskach, że tej Boga
serca spowiedź

Tom 4ty Wilna ówczesnego bodaj z miejscowo-
ściami jeszcze chociaż, bo tak oberwane dru-
kiem Dom Ostatni. Stoguiszą, który to
więc go jeszcze nie zrobiłaś, i mnie dawno
płacę jeden z 1788, i 1825 jeszcze się da
je wydostać.
Posyłam ci 10 h. Studyów wyborowych
c'est le mot, wszyscy o nich to mówią;
i mnie same zwiedzić, że dzień twój
pracowniczy lub niechętnie zmniejszają się.
Revue de l'Europe 4 vol. i Salon do
posyłam jako dodatek do rozmowy
do Obrazów, o których ci Tom 2gi pisze
bo przenoszę za pewny tygodni swojej,
i rysunki przyślij jako gdyż je wyjaś-
wypotrzebować trzeba, i twój portret jest
bij takowy, i pozwólże mi być aż nie lepiej
Wtedy teraz przez go umieścić, z podpisem
przed tem już go dodaję.
Żegnam cię najserdeczniej jako na-
zawsze twój najszczerszy przyjaciel.
Adam

Do następnego listu obserwacje się odpisz.
Mianowicie Aleksandra wiele ucałuj. —

53 Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi Pow: Łuckiego
[illegible] przez Łuck
Gub: Wołyńska w Gródek
przy [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] na 27 Pyt: [illegible]

2

358

Wilno dnia 24 Stycznia 1842

171

Niewiem jakim to sposobem stało-
się, mój drogi Józefie, że ja Ci dotąd
przez roztargnienie, przy mojej wdzięczności
wszystkiej mogę, najserdeczniej nie podzię-
kowałem za Twoje tak szczere i przy-
jacielskie powinszowanie, które w liście
bez daty ze Stycznia otrzymałem. Teraz
więc choć w spóźnionym czasie przyjmij
najczulsze [illegible] i wzajemne najszczersze ży-
czenia. Serce moje [illegible] do Ciebie przy-
wiązało się, umysł mój [illegible], i imaginacja go-
rąca, entuzjazmuje się tak dla tego co jest
pięknym i szlachetnym, co [illegible] z [illegible]
[illegible] tak bardzo prawdziwej bezinteresowności ci-
[illegible] [illegible], a na-
i [illegible] a [illegible] [illegible] niezapomnianego
[illegible] przed oczami pamięci; obraz niezapomnianego
[illegible] dla mnie ojca człowieka świętej pamięci;
i nie [illegible] [illegible]; większe jeszcze
[illegible] jej [illegible]; wciąż mi a większa się
ci i do Ciebie tak namiętnie przychyli-
tem się, i jak najmocniej cię kocham-
Żeby mi się

nikiedy że ty jesteś pewnym i ładnym ba-
tem wszystkim, i owszem też mnie wszys-
bracie mój boć ci uważać przyjaciel —

Może ci list ten w Kijowie zostanie
a mnie i wszystko czekać będzie, niewa-
nic tego, gdyż mi odwróć wyjazdu swego
nie do uwolenś. Jeśli w Kijowie nam
chciej, że z mojemi dwoma nowo...
zaznajomiłeś się dobrze, a Macieja ga...
nie i wszystko mieć będzie, jeśli ...
wyjdzie, za jego powrotem z Kijowa —
Donieś mi też coś z literackich, nowy...
walki, utworów, rozpraw, jeśli były na
Kontraktach, co Kraszewski, co Grabow...
co Hołowiński, któryśmy teraz bez mej
proszeniu, przez brata mi do drukowa...
z rękopismem wprasza się. Słowem
o wszystkiem co na białym literackim
ukraińskim świecie słychać —

Ze Studjów zapewne Kontekst z Dzygińs-
kiej, ja tylko okazyjnie zauważę że pierw-
szą rzeczą widoczną jego Konserwator
wkradła się tam bezdna pomyłka
gdy zamiast Rutowie Prakusta on zosta-
wił, ponieważ że miał sobie coś ważnie,
tę wszystką na Złotej Prakusta chcę
dać tobie o tym pomyśl słowa choć to
raz zapóźno, ale nie wstydzić tamie
bowa zostało, choć ja sam czytałem
komentarz.—
Tom 4ty gdy go dosię rozwołała drukarnie
bez... rówień; około 25–26 ark-
Rogińskiego i Kapituły,
szy druku, znaleźć nie mogę, i te nie-
mógłbym znaleść nie na Witolfie i
boli: Tylko mówię na Wilnie gdy stanisławsku-
na planie Wilna gdzie Stanisławska-
gusta słowni czytać.—
Obrazów z Życia tom pierwszy który czy
przysłał mi drugi i rysunki, ale jeszcze
nie..., to pewnie cię zrobi 2gi tom grubszy,
i ... twoich stron pisanych ze 270–240
i ... że ... pozwalam ci się ni-
szczyć.—

Smyslewiczu abyś prawie zupełnie odnowiony i pomieniony, (ale tyle na sile zgubił wszystky był żadnego badigeonu) idzie nie tylko o to jak go najlepiej zapakować. Sens jego na Papieże katolami dotkną pomogę od stoi, Dekretu, rozumie i odwoływało wanego. – Chciałbym to wszystko jak najprędzej wyprawić –

Jankowskiemu John Adzalf, przysłał mi rękopism do druku, także i on od siebie nie przysyła, jak to ci Panowie co to dawniej tak przyszli się łuszcz o to dawniej tak przyszli się bez swoich jamie i swojego Antyczego Gadyńskiego wydawcy pozbywali się. Jankowskiego wnet żądam drukowania

Już żegnam Cię bo poczta odchodzi. Życzę mi zdrowie i kocham jak swojego Adama

P. S. Na Miłości Boską jesli co masz jeszcze z onych Komie przysłanych ci Ważnego Trębickiego odeszlij mu wnet on na mnie gorzkowali. Szczególniej A post Biblio teka pilno pilno pilno

Wilno dnia 10 Marca 1842.

360

172

Po długim, bardzo długim milczeniu Twoim
drogi Józefie, z jakąż przyjemnością otrzymałem
Twój miły list z d. 20 lutego, na który ledwo ci się odpo-
wiedzieć mogę. I tobie wiele a wiele mam ci do
doniesienia, wiele nawet rzeczy się przytrafiło od czasu
przerwania naszej regularnej korespondencyi. — Będąc
nie cieszysz się ty moich braci poznał, i oni kontenci
niewymownie z twojej znajomości, Józefa musiałeś
szczególniej polubić, jeżeli tylko choć cokolwiek bli-
żej go poznał, bo to wzór na człowieka, tak słodkiego
i łagodnego charakteru trudno znaleźć na świecie, dla-
tego ja go nad własne życie i szczęście na tej ziemi. Mówi
łbyś ja go nad wszystko chcę nieco życia, ale serca naj-
lepsze wybornego chłopca chcę mieć albo rozmówić te pochwały przed
lepszą. Zaczynam ci mówić albo wyborny to jest po-
Tobie moim braciom donieść dla wybornych serca naszemu
najlepiej jak tobie o osobach drogich serca pozwoliłeś. — Piszesz
przed ..., co mi to ... 500 rb. na rachunek moj-
... a niech wziąłt jest dla ciebie jak dla przy-
co tylko w mojej możności jest dla ciebie lubo zrobić, ale
jeszcze więcej niż ... muszę lubo zrobić, ale
przyznam się ci otwarcie, że w teraźniejszych nie mo-
dobrych kontraktach i innych ogromnych wydatkach za-
grożony na ten rok, do summy nawet wspólna cokolwiek
nie mogłem pomieścić i czwartego, że wyjechawszy z Wilna
ci się nadesłać. Lecz dajmy temu pokój, stało się a szczęśliwie
dla takiego

jak ty dobrego przyjaciela, warte też czasami i jakiej
ofiary jakiejś dogodności zrobić. — Na Mindows[ie]
ja sam najniewyrozumianej się cieszę, z wielu u[względów]
z wielu względów, a najbardziej z tego że tu zapewne
rozbiorą genialny poemat, bo rozpatrując naszego
Józefa postawi, że wszystkim niechętnym usta
zamknie, a chwiejących się [illegible] nowości. — Witoldow[ą]
do czytania poproszę i dziękuję się tym utworem
dla mnie samego [illegible] autor [illegible] jak [illegible]
w dawnej Litwie na rozbiorze, lubię mojego Józefa
kiedy on i w sam czysto Litewskie imienia
odzywa się, kiedy się obcy nieprzyjazny [illegible]
ten nie miesza. Cóż to dopiero będzie Mindow[e]
ja też gotuję się godnie go przyjąć w mej [illegible]
szatę prawdziwie Królewską mu sprawić, że
by autor swego czytania, [illegible]
opory się nie ustrzy dało. Dla tego też dojście
czasu do Ilnicza z najmniejszej potrzeby, Mój [illegible]
dla ostatecznego wypracowania i wygładzenia
twego arcydzieła. Owszem bądź spokojny, to jak
sam wszystko, jak każdego wiernego twego [illegible]
będę, a wątpię żeby [illegible] co wymieć chcesz
on który cię wszystkim ma mieć się [illegible]
Dla tego mówię dojście czasu do Ilnicza Mój, że [illegible]
nie [illegible] czas spieszeniem się z zagranicą [illegible]
[illegible] niechże teraz [illegible] co [illegible]
edycja Witoldowiady [illegible] Anafielas. Edycja Ana[fielas]

twego epokę w dziejach Polskiej Typografii stanowiące po-
winna. Żeby nie było to tylko, czyby nie można jakich
rysunków dać do Mindowe, choćby i frontispis gdzie,
[illegible] je na drzewie w Warszawie pod dozorem
Smokowskiego odbić, o tym trzeba Panu niebawem
skomunikować się z nim i albo sam rzecz powie,
lub stosowną dajcie informację jak co ma-
robić. Jeśli już nie można do Mindowe trzeba
koniecznie do Witoloraudy 5 lub 6 odpowiednich rycin
[illegible] z rysunku Smokowskiego zrobić, a na
chińskim osobnym papierze odbić. — Ponieważ
ja dziwnie szumny, jednak przyzwoity prospekt na
Anafielas dla czytelnic, przeto proszę cię przyślij mi
Myśli do niego. O Mindowe z ostatnią, bo ja nie czytając
go, żadnego nie mogę mieć wyobrażenia o ni-
tonej i napisz, jakiej objętości, jakiej treści, może być [illegible]
tole bo stosownie do tego cenę prenumeraty ozna-
czę. Kiedy też myślisz, że Witolda ukończony być może
Kim mi co innego przysłać, najprzód, najprzód prze-
cię otworzenie. przyślij 2 jakiś jeden dobry jeszcze rozdział,
do 1go Tomu Obrazów z Życia, gdyż on powinien się zab-
mitem drukowany ostrożnie cienkie, i Tom 2gi Tydzień
obrazów, którzy by z 230–250 Twoich stron pisanych.
li cięt. Oto najpierw uproszony, jako też o oczy-
ty jakie mogłyby się pomieścić w tych obrazach,
gdzież tonie a tonie przyjęłabym toż samo na 17 Jerzego
gotować. to jest na Nowe Miejsce. Może choćby mniej by się nie-
co później, ale Obraz przedewszystkiem Periculum in mora

Nie mogę tu pominąć jako prawdziwie bonne fortune
spotkała nas to jest Twoje Wilno. Oto o czem
Się najbardziej troszczył, a czem pas najściślej s...
tem, czego mi wszędzie odmawiano i aż do mini...
stra odesłano, jedynie stosowne plan najpierw...
niejszy najdokładniejszy Miasta naszego, w...
szym guście, dostałem i odbiegi z rąk samego
JW. Gubernatora Wojennego Mirkowicza,
który mię nadzwyczaj uprzejmie przyjął,
oglądał często Twoje, gotujące mocno że po p...
shu rozumieć nie może, i wreszcie dał wtorn...
swój plan naprędce podklejony i pozwolił p...
przerysować i umieścić przy historyi Wilna
Już go najprzód dla siebie przerysować na
papier na Uczotomy i wypolerować zupełnie
tak jak oryginał JW. Gubernatora, tak m...
zwrócić dziś, a teraz na kamieniu nie nie p...
mieniając s uoli litografować pobieżnie
Wielkości jego będzie jak arkusza rozłożonego z p...
mała Wileńskiej. Jak ukazano ten plan
o wiek niemal późniejszy jest od epoki za któ...
zakończyłeś swoje historyę (1750). to znaczy
się że dotąd żadnego planu naszego nikt n...
miał, że go jak tajemnicę starannie chowa...
prowadzące ogłoszenie go epoką bardzo dla Wilna
o się mnie interesuje, to wszystko wdzięczne
oświeconemu umysłowi JW Wojennego, za co m...

12. najpiękniejsze przedstawienie które w naszej
przedmowie (o oycie[?] moich do Wilna użytych) które
należy 4go Tomu umieścić zamyślam —
Tom Ten zapewnie jest skończony przy tytułu
i przedmowie i rejestrze ma on 25½ arkusza,
gdyż katalog na grube i utrzymanie drukowania
dodatki z metryki Litewskich od Malewskiego wydrukowane
wołane także. Teraz robię portret Witolda
z odrusowania do Tomu 1go i Warszewickiego
gdyż oni Wyjatka Wojtowiczów oni których
nigdzie znaleźć nie mogłem. Tom więc mój
czemu całkowicie prawie i ważne dla którego
dołem do rycin i z planu a plan sam
nowy osobno wart 3–4 złot. —
Ja teraz z Johnem of Dyalsa o najlepszych
jestem stosunkach, mam coś taki szczęście
moi autorowie, zawsze dla mnie przyjaźnie są
rozpłomienili, i on powiada że prawdziwie
dla mnie coś przychylności i gotuje cenną
wygód ze mnie nie wiedząc w Ukrainie
był jest teraz ostatni opis w Białymstoku
i nowy podawany edycji Chaosu. —
O kompletne exemplarze Orędownika pisałem
do Popławskiego, i od niego teraz znowu
Nikola ich drobiazgi posyłam. Grabowski ari Inbella
ze swoimi pamiętnikami, ale jakiż to ciężki płodny
autor! —

Niewiem kochany Józefie, co cię pcha do tego
Glücksberga poecie, co cię skłania do jakich
powolności dla niego wznosić, jeśli jak mnie
napisał niedawno wkrótce i Athenaeum przyjmie
od 13go Tomu do mnie wyjdzie, osobno s to dumą
z nim zerwane będę. Mówisz jak wyjdzie Athen
gdyż zupełnie niezmienne też przyczynie całymi
za wydawcę, jeśli to pismo nadal wychodzić będzie
obraź, i jeśli potomność trudności, jakie nowemu
jeno mieszkańce wychodzenie w tym utrzymać
jak dawniej, tego pisma słowa. Bo może
owszem, żebyś wspomniał, że przyczyny niechęci
mojej ku Glücksbergowi, jest jedynie płochie
i błahe, podobnie do mitręży nie! owszem
ta w Wilnie; z Brodatym żydem Kalisznem
Jagiellońskim i pochutliwym żydem Moyseszem
ale bezpośrednim, z Moscinowskim wreszcie
zawsze jestem w dobrych stosunkach,
ale z nim, którego czyn każdy taką podłością
jest naznaczony, który tak szlachetne powołanie
nie poniża, jest drukarstwo i księgarstwo jako
proste szacherstwo i kramarstwo uważa,
z nim nie mogę mieć wspólnego, i cięgnąc
się ze zbiór zobaczenie, nawet w pismach

publicznych czwartego w tygodniku Petersburskim, często
i też interesowane i nie które d. p. Drugi ojciec mi tor-
pił, obok biednego żydowskiego postawione wielu.
Do tego też wszelkie starania łączę z Glücksbergiem
i tym okiem wiele i tylko dziwuję się jaki on pociąg
ma, że wszyscy księgarze na niego, a wszyscy jednak
do niego się garną. Zresztą ani mam prawa ani
chęć Ci Kochany Józefie zabraniać, daj mu coco
się podoba, tylko wolę jednak daj mi powiedzieć niż
co innego. Drugiej edycji jednak nie myśl, bo u
Glücksberga nigdy wyczerpane są edycje, i całe magazyny
bawią, kiedy ty do własności Twoich ~~obszernego~~
powrócisz.
Wspomniałeś, do nikogo bym nie napisał
bo to napisałem Tobie jak przed przyjacielem
i tylko ~~[illegible]~~ sobie jak przed przyjacielem, publicznie nigdy i nikogo
się wyrzekłem, publicznie nie będę ani myśle-
Glücksbergowi, jeszcze nie będę z dawnym mówić-
bo to nie zgodzi się

Dziwna rzecz jak to ~~nasz~~ Bóg w naj-
stęgł spotkały się u jednego pamiętnika, i prawie
w tych samych formach chcę Ci objawić, Oto i ja po-
wiązaniu spraw, czym wizerunkiem, pocztą-
wiedzeniu redakcji Szanownemu P. Ignacemu Szyttore
po znanym bo w Tom

tej! Skądinąd tyle ważnej i wyższej publicznej
zwierzchności w ostatnich czasach, tak długo
jednego zysku materyalnego, bezinteresownie
przez ś.p. Ojca mojego prowadzonej, przez
ukończonej — postanowiłem wydawać
z rycinami opisy najinteresowniejszych
pomników Wileńskich i Litewskich, a wszystko
w formacie in 4to. Wejdą tu nie tylko [illegible]
ty, pomniki, Domy, nagrobki, różne
Modlitwa, ale nawet i Obrazy lepsze, tak
a tylko pod jakim kolwiek względem
obchodzić mogą. Rozpocząłem wyszło tu w
pierwszych widokach, jedynie potrzebn[illegible]
ocalenie niknącego pomnika sztuki; już to
z biegiem czasu, już wkrótce zniszczeje
Katedry. ~~[illegible]~~ w tak świętym pisaj stanie
odnowiona, bezprzykładnej gorliwości
ś.p. ~~[illegible]~~ godnego pasterza naszego [illegible]
oje, dłużej jeszcze zachowała tę świętość [illegible]
jego postępowaniami, który zaraz wzięło nie rychło
lepsze pomniki sztuki i wszystkie zapomnienia
zagrzebione się. To cudne, wyborne fresku [illegible]
kiego mistrza Dankersa, tak ściśle [illegible]
na lotę oczyszczone, których copii niema[illegible]

Mogę się przypatrywać w Kaplicy St Kazimie-
rza, dość rozstrzelnie pięknościć rysunku
pobożnie, kompozycji, draperowania nie-
mogę; otóż płaskorzeźba za ołtarzem: figury
srebrne S. Kazim: umyte, otóż obrazy tylko
Wniebowzięcia i St Katarzyny, świeże, więc jeszcze, także
i dokładnego wykonania [illegible] wa-
we uwięzienia Józefa że i ja te nasi-
że. — Tak więc więcej [illegible] ojcowi i jego Histo-
pięknej kompozycji i ja [illegible] pasterskiej, ora-
cyi i jego [illegible] chcę się [illegible] nie na patrzę
tem drugiego pisma takiego
twoje: a ja ciebie z pełną ufnością najso-
lenniej do kollaboracji zapraszam, do czego
[illegible] i Prof: Borowskiego zapra-
szaj i Homolickiego, rysunki twoje rozpa-
trzę. Tak jak chcesz rysunki twoje
li w [illegible] będą nadesłane, zyskasz tylko
co najwięcej dodatków, zamknie [illegible],
i nadsyłaj mi, wiele rzeczy, jeśli ci się uda pamiątek
znajdujących się w Wilnie
nie o tenże poproszę. W tej [illegible]
[illegible]; nie tylko, pamiątki sztuki i najdu-
myśl, ale i pamiętne, i akta i dyspo-
zycje i szczegóły do Hist: Wilna lub Litwy odno-
szące się, ale to bez publikacji czysto Litewskiej
nej polskiej, to nie wejdzie, chyba przez jakiś szczególny
wyjątek czy honor. — Rysunki co [illegible]

będą najpierw zdejmowane przez bep

ostrożnie na papierze, a dalszego jaż

literalnie na Kamienicy Ojca

tak przeniesie. Tam np. postąpi z

Pani Dankowski obowiązani Czelkowski

Jeśli ci nawracałem, a ja

nie pisałem aż nie wstyd, a ja

najpiękniej przepraszam i najserd

niej uściskam i całuję, odpisuj

list prędko i więcej najsłodszej przy

Twojego przyjaciela i Męża Adama

PS. Czy nie prosisz piękniej kłaniać się

a czy nie potrzeba?

P.S. Wkrótce będzie Pani Józefie zawitać do

Wilna, niedługo dołącz mój Adamowicza

które spełnienie ja tak nie

oznajmię i jaż od

365

Wielmożnemu JMć Panu
Józefowi J. Kraszewskiemu
obywatelowi P-tu Łuckiego –
[illegible] 15 przez Łuck
gub: Wołyńskiej w Grudek

при семъ [illegible] [illegible]
на 7 рублей серебромъ

11
МАРТ
1849

366

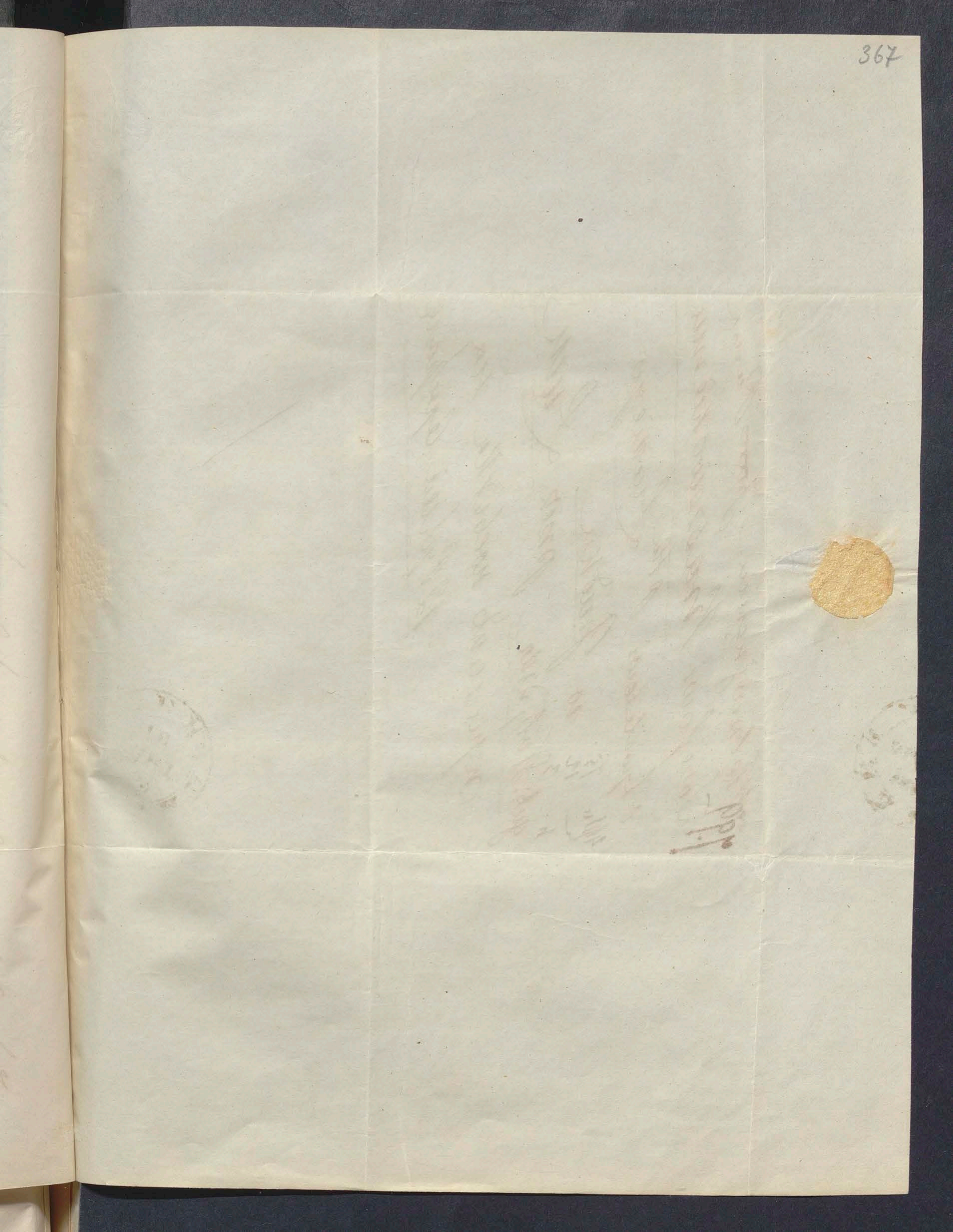
175

Wilno dnia 18. Marca 1842.

Otóż najdroższy przyjacielu dzień dla mnie pamiętny i miły, jutro i święto imienia ukochanego ojca obchodzę, który mię nazawsze opuścił, i najmilszego brata którego wdzięcznie kocham, i Twój ko[illegible] przyjaźni tyle dla mnie droga. Nie będę rozwodził się z życzeniami, bo dotąd zda mi się mogłeś poznać serce moje i wiesz jakiemi uczuciami dla ciebie napełnione, albo przyjaźń nasza tak ściśle zawiązana do grobowej deski przetrwała; we mnie pewnie żadna przyczyna do jej nadwerężenia a tym bardziej zmiany nie powstanie. — Przyjm też odemnie parę drobnostek, niech ci one przypominają, żem jednego razu nie zaniechał, najszczerszych życzeń ci złożyć. —

Załączyłem też Wzory pism naszej Typografii, niech u ciebie to postanie radować jako owa bagatela w całości ozdoby i porządku. Może też ołówkiem coś wspomnieć zdaje och-ody. — Nie piszę ci już dłuższego bo pora poczty odchodzi, powtarzam tylko najczulsze życzenia szczęścia i [illegible]dzenia nieprzyjaciół twoich. Twój najszczerszy

przyjaciel Adam

79 Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi p[ow]tu Łuckiego —
4 [illegible] 75/12/3 w Gródku
gub: Wołyńskiej przez Łuck
przy czem worek na
12 Rubli srebrem

Wilno dnia 21 Marca 1842.

176

Kochany Józefie,

Zarzytem ci [illegible] listami
mojemi; pisząc z [illegible] bezpieczniej; tylko dowodzę
i że wszystkie [illegible], które JW Hrabianowski
[illegible] [illegible] obstalował i to na twoją za-
mówkę zapisałeś. Dodatkowo niektóre dla
ciebie nadesłane exemplarze [illegible]. — Roche-
nek nasz [illegible] gotów jest [illegible] po u-
kończeniu rachunku za [illegible] —

Należy mi od ciebie;

Za porto paczki 24 Dec	Rs 3 k 15	—
— — 14 Stycz 1842 —	5	—
— 24 —	1	70
— 10 Marca —	1	60
1. Pensée de Brandalone Tout —	1.	50
1 Vies des Saints Tout —	2.	90
1 Histoire Chronologique des peuples par Boillot 10 Marca 4 vol —	10	
przesłanie paczki —	2.	40
	Rs 28 k	25
Tobie należy za 9 Ex Nitaboraudy à 150 —	13.	50

Należy mi bez [illegible] na zawsze Rs 14 Kop 75

vertatur

Czekam od ciebie mój Józefie
niecierpliwie listu, a nadewszystko
proszę raz nieodwołalnie, przysłania mi
naszkicowanych dobrego Obrazów z Życia
i rysunków do nich, bo 17 Jerzy po-
nosem.—
Na mój list z 10 Marca, oczekuję od ciebie
obszernej odpowiedzi; na Mindowego jeszcze
cieszę się niewymownie, bo ciągle wy-
brażam sobie cudne piękności tego ro-
mantu, o którego pięknościach już i z listu
do mnie wieści przychodziły.
Następną pocztą nadeślę ci dalsze Liso-
wczy Przygody. Smuglewicz już ze pięt-
oczyszczony, odnowiony, kasztanowe do niej
wałem [illegible], rolki, i przyszle ci
go nie zobaczym.—
Niechaj mnie zawsze jednako
nie wyjdzie bez Józefie. Twój
Szczery i wierny przyjaciel
Adam [illegible]

932 Wielmożnemu Jmc Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi Powiatu Łuckiego
przez Łuck
gub: Wołyńskiey. w Gródku
при семъ посылка
на 12 Рубл. серебр.

7 r. 1 k.

1849
МАРТ
21

Wilno dnia 7 Kwietnia 1842.

370

17

Teraz na mnie kolej drogi mój Józefie, obwiniać ciebie o nieco przydłuższe milczenie, po wielu moich ostatnich listach, chociaż by mogłem i twój z 13 Marca mi nadszedł. i do odpowiedzi leży.

Pisałem ci już że Mindowsa przed zaczęciem nie mogę jak przysłaniem maja, lub w początkach czerwca, gdyż właśnie w tym czasie, spodziewam się z zagranicy nowego pisma, a starym co pierwsza edycja Witolorandy drukowana żadnym sposobem już drukować nie chcę. Dobrze tylko mocno że moje ryciny do Mendoga dać nie będzie można, jeżeli bym chciał dać ozdobny ten poemat wielce dobrze by było. Nie pojmuję, też dla czego Smolkowski nic mi nie odpisuje, o rycinach do Witolorandy, ani rodzynowy, ani rysunków nie daje, a ja nawet już chcę tentować przez rycin w Paryżu nastali en taille douce do Witolor: kazać zrobić, jak tego mam wyborne proby przed sobą w dziełku Scenes Bibliques pour les enfans gdzie te ryciny przez jakiegoś Villérsa robione przynajmniej wydają, a muszą nader być tanie gdy ich 20 z 15 co kazaniem tenta będzie 3 fr: na prenumeratę, a teraz 3 fr 75, więc od 5 do 2 gr. — Może wyjmę jeden z nich zeszyt i tobie na pokazanie nadeślę. — O Szkiebnym przyjęły już który z tych poematów wyjść na świat, uważam to za najszczęśliwszy i najpiękniejsze z moich przedsięwzięć literackich; i przemyśliwać Con Amore do niego przystępuję. —

Bałamuctwo gorączką wielce mi przydatna, ale nie drobne rzeczy na 5 tomów, bym nie będę ... ja wcale za robieniem i ponaglaniem

Tomie nie jestem, i niewiem dla czego tak długo się kochowany [illegible]
pié, żebym Mindowe na dwojsc niedzielił, niedź nie to [illegible]
dzonie przy myśl nie przeszło, ani też studjom, między [illegible]
Hiwny rozbijać nie zostałem. Dobrze tylko jednego Poetę
i Świat na Litwy rozbitem, i to za wyznaczeniem twa[illegible]
życzeniem się, i zdaje mi się że dość trafnie po[illegible]
tem; Lodo [illegible] Mindowsa również być spokojny
nie tam nie ujmę, a przynajmniej nie pozwolę ani sobie
ani nikomu ręki przyłożyć i na żadne poprawki nie
zgodzę się uprzedzić
O Historyi Litwy spodziewam się słowy osobiście [illegible]
serdecznie pomówić, gdyż zdaje mi się do tego mo[illegible]
Słowa i też ważny, iż ~~xx~~ 27 Piotr, przyjeżdża do
Wilna odwiedzić mię wraz z dobrym przyjacielem, co[illegible]
tak długim przeciągu czasu, choć my przed [illegible]
ryż pisał odwiedzić
Komedyi Konfederaty oczekuję także, ... [illegible]
sztuki co najpiękniej. Jagiełłowicz, zapewne gotów
Zwijając go w watę, pośle go do ciebie, a Hetman[illegible]
także pośpieszę lada dzień do Szpilka. Prześle ci także
2 obrazami Tomy Aronówny do przejrzenia i przejrzenia
wraz z Jagiełłowiczem —
15 [illegible] Wilnie [illegible] 3 a posyłam od Pap: i Kośnickiego dowód [illegible]
do ciebie zapomniałem. — Co to za powieść w [illegible]
Joanna of Dyculp pisana; prosił abym mu [illegible] dając
przez [illegible] [illegible], komu i z kim nie odstępuj [illegible]

Cychowy z Norbutta mogę ci posłać po 20 rs —
kompletne, taniej nie mogę, mogę te zebrawszy-
wszystkie razem odesłać do Łucka, —
Mój Józiek niedobry ani razu z Mińska od mojego
ani przyjazdu i tam w najokrutniejszej nie-
pewności zostawił widać że zakochany w gwałt
i z obawy i przyjaźni zapomina —
Żegnam cię, już bo poczta odchodzi bywaj zdrów,
i więcej zawsze jednostajnej i naj —
szczerszej przyjaźni Twojego najżyczliwszego
Adama —

P.S. O Obrazy z życia jeszcze przypominam,
i Edwy przepraszam za natarczywość,
ale cóż robić, kiedy zawsze się to nie-
dobre żeby ~~[illegible]~~ długo leżało bezczynnie
~~[illegible]~~ odebrawszy i rozebrawszy obić
Adieu A.Ż —

Wielmożnemu Imć Panu
365
Józefowi
Kraszewskiemu
obywatelowi Pttu Łuckiego
W Mp 2 425 p. Łuck
96 22
z 3. w Gródek
gub. Wołyńska
при семъ посылка на 22 руб.
ср. —

ВАРШАВА
АПРЕЛ 8

372

Wilno dnia 4 Maja 1842

178

Kochany Józefie!

Przyjmowałem Mindowsa, czytałem go i prze-
czytałem chciwie jak człowiek kilka dni gło-
dny chleb pożera, i cóż mam o nim powiedzieć;
Jeżeli kto dotąd wątpił, azali w teraźniejszym wie-
ku i języku epopeję stworzyć można, niech się prze-
kona że epopeja być może byle tylko pióro po-
tężna ujęła ręka, że jest poezja i poezja wielka
wspaniała, romantyczna, kiedy tylko jest serce
jest geniusz, jest głowa co ją obudzi i wyp[illegible]
[illegible]. Mindowe powinien epokę w literaturze
naszej stanowić, jeżeli nikt dotąd tak szczęśliwie
bohatera pojąć i w poetycznej barwie [illegible]
nemu Litwinowi wyprowadzić nie potrafił od tego te wielką
postać historyczną, z ciemności tych dziejów Litwy
do życia przywołana popularną stać się powinna.
Sam ton całego poematu ma coś dziwnie poety-
gojącego, jakieś niesłychane robi wrażenie, i jak-
kolwiek ton Witoloraudy jest powabniejszy,
słodszy, szata zwieńczenia jej poetyczniejsza,
jakoś spokojnie myśla Litewskie rozjaśnie
opowiada, to przyrównam ją tylko do rzeki opa-
[illegible] i zwolna toczącej swe nurty na której
jadąc łódką ~~[illegible]~~ żeglarz ma czas przypatrzyć się piękno-
ściom

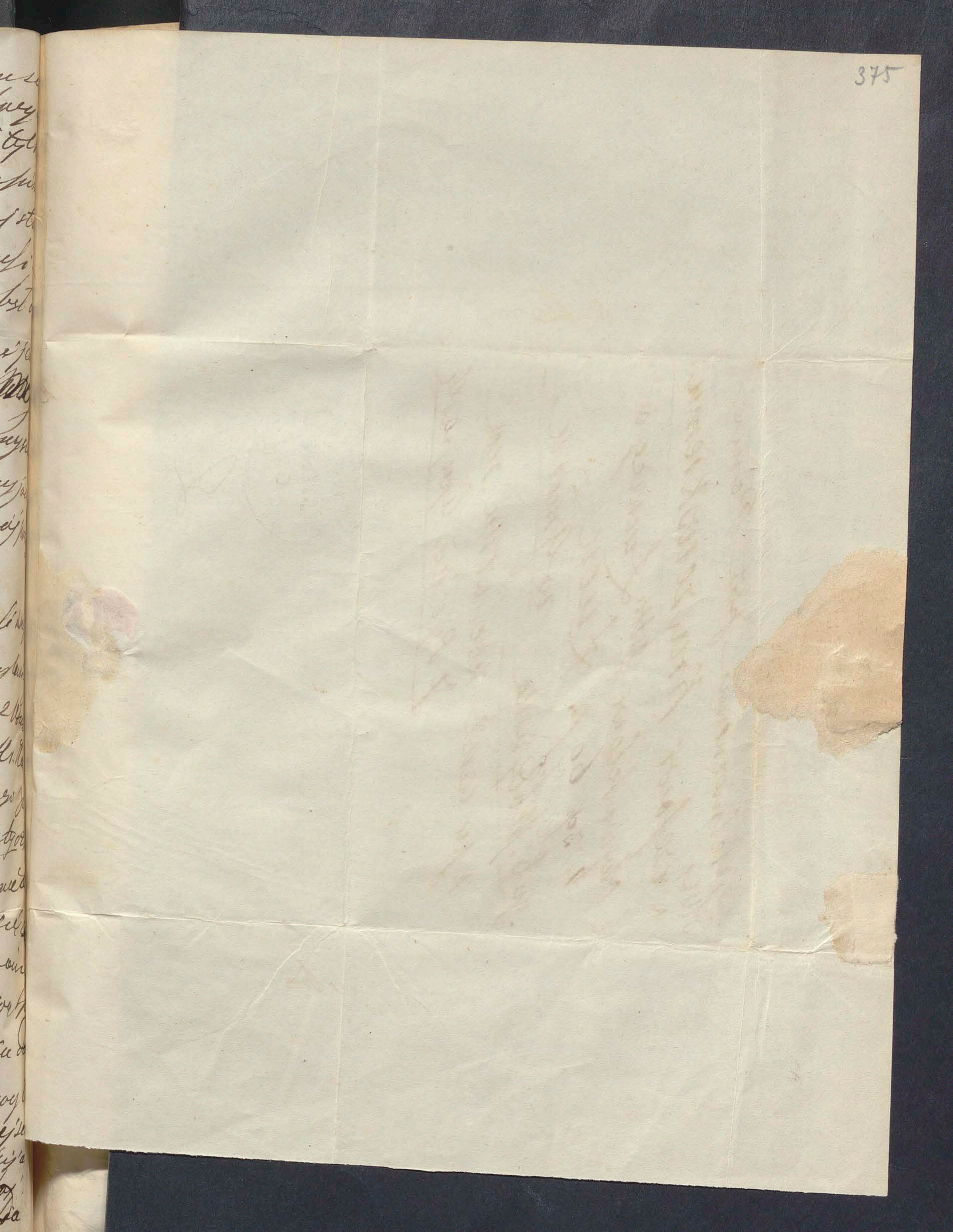
nadbrzeżnej kniei, a Mindowe jest te patos
gwałtownie unoszący, pieniący się wściek-
nie falami, wszelako żeglarz nie na czasie
nią, patrzy żeby go bałwan który nie wyjm
płynie, płynie i płynie nie wiedząc gdzie
i jak zastanowić się, a wszelkie piękności
co się na brzegu jego oku zachwyconemu i
mówienia słowami uchodzą pomijają a on
nowe i świetniejsze przedmioty wzięć spokoj-
nasię. — Autor tak wielki przedmiot traktuje
tak go wzmożył i albowiem obrobić że nie
na czasu nad morzemi błyskotkami poetycz-
nemi i porównaniami które innemu utworemu ozdo-
by przydałyby zastanowić się. Lecz jest tam zato
i ma poezja wszelka która do serc się zmieści
tych szlachetnemi uczuciami jak pomimo przeciwnie.
Poeta porównywa Wyklinka a także Ryngolda
bałwiego: na mogiłę Mindowę wypuścił tam
niebłysko dojść wypocząć, chociaż tak po ubiegłych
przeszłości wielkiej ironii dozwala. Szczególnie wszys-
kie podobały mi się zniszczenia, przy tylko
też upadki Mindowsa w ważnych chwilach tego za-
nemi, upadenie które go nadto jasi czoło wul-
niego Mindowe szemocj, ale za to chyba wyklu-
ka ziemie mu gwałtowniejszemu czytaniu który prz-
dziejach i tych szczegółów i Mindowsa z tych okiełznanej
zakonu wzdobyczy przyjął. — Wyklinka też prawie
stoję się poganinem dla miłości Mindowsa a ...

wiarę Chrystusa której niegodnych książąt opowiadany
nie tyle sprzyja i nie zataje nad Mindowsem nawet
świętą Wiarę dla powodzenia do fałszywych bogów
byle tylko choć tym sposobem znowu Mindowy
tryumf a Łapomi pognębienie widzieć. — Śmierć
zgwałcona Mindowy i siostry jego najboleśniej
uderza i żałować mi iż w tym szczególe ostatecznym
poemat się kończy, bo za to tu uprawiam iż tak po-
wiem temu co wypowiedział poemata przyjaciela, ani taką smutku
na Mojżesza bohatera wraża, i jakaś nie wypowiedziana
tęsknota przejmuje..... Otóż czym dojmatem, czyli
jest Mindowsa, nie wiem co powie Publiczność;
bo zda mi się że nie jeden z nowoczesnych
po przeczytaniu utworu powie: zaiste ten jest
poetą! — — —
Jeszczem nie ochłonął z wrażenia jakie na mnie
czytanie Mindows zrobił, gdy mnie uderzył jak piorunem
list Twój z żałobną oprawą, bo mnie on zasmucił,
tyle zmartwił że tego wyrazić nie potrafię, więc tak
mi moja szczerość na złe wyszła; ale mam trzeba się
tego spodziewać po tych rozmaitych upomnieniach,
że bądź co bądź szczerą wyłożem siebie bezpieczny iż
szczerość z którą naszych stosunkach być powinna.
Pisałem otwarcie po przyjacielsku bez wymówki, uwzglę-
dem podniesienia swej Dumki w Kijowie i zamieszkane
się po przyjacielsku z stanu ówczesnego finansów moich
niezpomniejszanie bez ogródki, com miał na sercu, a ni-
czem niebłościwym urażenia przyjaźni mojej nie okazałem
Dalej list mój że przypominam sobie, czekał tam [illegible]

gorącemi dla Ciebie uczuciami, aby tem źle to p
jąłeś tak gorzko do mnie napisałeś, tak ciężko
rzekłeś „byłoby to dla mnie nauką na drugi raz" jakby
ja zupełnie usunął moje przyjacielstwo rama
nadal; Nawet tak zmieniłeś z kochanego i Drogiego
twojego zrobiłeś mię Szanownym Panem co mię p
śliwie do żywego przejęło — Piszesz też o Glücksbergu
miałem wcale zamiaru powątpiewać o twej stało
w dotrzymaniu obietnic, tylko że mi jakoś nie miło
potrzeba na jakiekolwiek z nim stosunki; bez potrz
nie chcę wolnej woli twojej krępować i przymu
wać cię tak do mego zdania abyś już z nim
mógł wejść w jedne stosunki, tym bardziej jeśli cię
moja przyjaźń natarczywa, mając sądy profańskie o
tych twoich, mając pretensye (może najwięcej tego
się do jakichś literackich recenzyi umysłu i smaku
uznaję. Bolałoby mnie tylko niedocenienie że
dotąd nie potrafił cię ująć i wzbudzić takiej
jaźni jaką sam dla ciebie czuję i że jedyny
wiek, po moim bracie Józefie, z którym czulsze stosunki
zawsze chciałem żeby mnie był nie odpychał. Wreszcie
nie powinienem się uskarżać, charakter mam tak
wiejski fantastyczny i zołany, że mało kogo na świe
przyciągnąć do siebie mogę, że mało na uwagę
zasługuję u innych —— ... Nie pomału też i to mię
twoto że mój projekt nabierania do wydawania
tek litewskich odmówił, a nawet rady swej nie
jak toporny i projekt mój zupełnie obojętny dla ciebie

Może też i cię obraziło to że ja jako kollaborato-
rów Borow: i Katolickiego wymieniłem, ale
to tylko tak sobie bez pewnego z ich strony przyzwolenia,
z wotywy Borowskiego; a zresztą słowo trzeba było
wyrzec, dać rodzaj jak przyjacielowi, jak co można zro-
bić, opowiadając jej usłuchał, wiesz sam jak lubię
go twoję iść porodę. Nie jest to też też zamiar
tom exclusive Litewskimi żeby tylko Wilno i Grodno
miał obejmować; należy rozumieć że do tego przy-
należą Gub: Wileńska, Grodz: Mińska, Białostocka,
Mohylew: Witebsk, Podol. Wołyń, Ukraina etc etc,
słowem jak Litwa była za najświetniejszych czasów
za Gedymina lub Witolda; a zatem gdybyś tylko dobrze
chciał być z Twej strony, widziałbyś zaraz, [illegible]
bytkowy, jakie masz swobodne wejście w mój zamiar.
Może też i to niechętnie byś widział, żebym tam jakieś dyg-
resje, [illegible] i [illegible] umieszczał, i [illegible] w księgę
Athenaeum otworzył, ale tego tobie nie uczynię, słowem tu
zrobię żeby uwiedzionym twojemu w tej, tylko czysto dla
wszystkich krajowego przedsiębranej enterprise, bez żadnych
widoków spekulacyjnych ani księgarskich, ni zwłaszcza
na zawsze i oceniając twojego [illegible] w tym względzie, jeśliś
nie jeszcze z Twego serca ani z pamięci nie wygnał.—
I to mię jeszcze trochę obeszło żeś mi przypominasz jak łakomi
wszystkiemu spekulantowi iż popularność więcej znaczy od
zdobnych okładek, i że Mindowe tak mówi iż panem może
mienia być nie mniej [illegible] ani przedmiotu obrócić do woli, jak
byśmy je kiedy na [illegible] Mindowca się skończył, lub tyle
umienia sztuki i poezji nie miał, żeby obrazem błogosła-
wić temu pióru temu talentowi co tak genialnie myśl
swoją wyjawił.—

łeś dojmey jaś pokój zekrojmi nocyon, spapiewam się
że mi tenię tak list napiszesz, który mię o twej
dla mnie uczuciach, oprzyjaźni zapewnia, że nietylko
za złe nie weźmiesz tego wszystkiego co tu napisz
tem, ale owszem jako dowód przyjaźni z mej stro
ny i jak mi wskazuje przychylne serce chwalis
pisałeś byś do twojego tonu, tyle gdyby mi on był
jż twym, zapewne nie. Pewien jest mojej
mocie wyjąć muszę twój ostatni list, przy
którym i co Rysunków do W. tekowandej przyj
łeś, znowu postrzegłem żeś tej mnij dobry przyja
że tylko chwila może z twego humoru, przychodzą
list przesłać.—
Dzisiejszą pocztą posyłam Mapioru, Lunę, do Poplinie
i Pisma Morgana 2 t. i Portret Benesza. Smugoski
już opakowane w sobotę wychodzi razem z tow
kami dla Ks. Czernego, pod adresem Ks.
nonika Ozerowskiego w Łanu, a którego
po ręczy jednej dowiesz się o tem.— Konto tentego
natem się lecz niestarannie i wydrukuj się
wem.— Rysunki do W. tekowandej chciał sobie
mój Smokowski nie sprzedawać pod swoim
o czem no lepiej zrobić chcąc jeden, bo ja ciotko
obey Ozieblowski te dobre potrafił, Nacyn
ko Tokwicy, o tem napiszę do niego. Następną poczt
o wszystkim więcej napiszę i obnerwuję, teraz muj całej najser
niej ugram cię może będę w grudniu nowe kon powracając z tej
do kiedy na wesele przed 21. Finke jadę. Bywaj mi zdrów i kochaj
tyle ile ja ciebie. Twój Dia[illegible]

375

JW Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi Pttu Łuckiego
[illegible] 60 gr. Łuck
gub: Wołyńska w Gródek
[illegible] на
[illegible]

1839
МАЙ
6

2

376

Wilno dnia 30 Maja

181

Drogi mój Józefie, w tej chwili otrzy-
małem twój list z dnia 19/6: m i poj-
nie mam czemu Tom 2go Obrazów z słowa nieskoń-
czenie a nieskończenie jakem wspomniał, a razem
najmocniej i najczulej przepraszam za moją
natrętność owę, zwłaszcza że ona w tak smutnych
chwilach dla ciebie, do ciebie trafiła. Niezbyt
to nie powinno zatarczać, bo z szacownego tomu
1go mniejsza niekompletnego było zostawienie
było, zwłaszcza że i dopytywanie owe dość zbyteczne
było. Teraz gdyś łaskaw przysłał coś, czemu
najmocniej potrzebne było, ~~każ~~ każesz mi wyprosić
sobie i wypłacić co dasz, jako natrętny
niebodze, a zawiadomię cię najserdeczniej bo przy-
ślij z Obrazami 2. Tomu prosząc, abyś opiekę
przyjęcia na pamiątkę przyjaźni raczył; ale one
jak jest i twoje były obie i Rosy, do żadnego
żadnego rachunku nie należą, pieniądz kosztów porto które
w twym rachunku zaznaczone. — Z tym drobnostki
które ci zaś oddam, Józefie mój w ciężkich okolicznościach
rozerwaną dobrej myśli przyjmij i twego równie ci sprzyjające-
go Adama wspomnę. Sonaty Beethovena teraz mi były

pożyj

ję nadesłać.

W [illegible] Rysunki otrzymałem i na próbę kazał[em] jeden przekopiować od litterami [illegible] posyłam ci oryginał i 2 odbicia jego, nie ufając te[mu] zgodnie [illegible] i czekać będę twojej decyzyi, a tona robota do [illegible] cyja zrobić. [illegible] tam Smakowski nie nadpisuje mi: i czemu on spróbuje się w [illegible], na [illegible] podobne Sunki by się nie udały, zmartwiłby się, napiszę do niego o tem i napiszę do odpisu na mój list. Szkoda wyjeżdża że Smakowski nie wystawi się wszystkich szkicow w tym gatunku jak [illegible] gdyż [illegible] zaściska się z Komarzeniem przyja[illegible] Kamiennym, to byłoby cudnie, chociaż we wszy[stkich] rysunkach wyborny i poprawny przecież niedziemn[illegible] z których [illegible] bawszy się, w tapach i gub[illegible] jakoś jest wada —

Był tu we środę 27 Maja twój brat Lucyan, któremu dałem pakiecik z różnościami dla ciebie, ci go on wręczy, gdyż powiedział mi że jedzie do cie[bie] wprost: Dałem mu: 1 Les Animum Lib: 48 –
1 Pierwiosnka 1842. 1 Poezye Pr[illegible]
1 Notatki mojego męża 1. List [illegible]
od autora tej ostatniej, 1 Konwer[illegible]
tnenkę i bd. 1 Budowniczowa [illegible]
gęta dla twojego Ojca za który do twego
rachunku wpisałem Rs 1 Kop 35

Czekam odniesienia się twego Ojca, i zmitygowali
najpierwej tam ich, to chociażbyśmy li przedstawić
wszystkim, który na Sw. Piotra wstąpi paszport
wyjednać; nie do tylko byłoby przeciwne do dobre
przedstawienie a bądź pewny że ze W. Lenii o Waszego
paszport ci wyrobię a i u byłego sanctuarium
Konsularzy imieniem wielkiego przyjaciela, ostytutem
i twojego wielkiego wielbiciela Pericolemu i o mnie
i brata twemu to mówiłem żeby napisali o przed
stawienie z twojej gadki. Listy będziesz miał
najlepsze rekomendacyjne i do moich korespon-
dentów i do Voigta, do niego i Alfonsa ci
sprowadzę list, który dziwi twojego ojca —
wszem zupełnie ci otworzony
Jak to się stało że ci mej Marii nie dał Polaczne
niedziś nie wyjaśnię mówiłem i oddałem dla wiecz
na tobie, napiszę mi co w tym jest, ja Marii mi
zawsze wyjdę napisałem —
Z Szymanie o pracę tego co przepisywałem nie mi
dla ciebie nie nadesłano, musiało to gdzieś sądzę
bo bądź pewny że u mnie one kartki nie
zostanie.
Obraz Simmlerowicza postarałem już, rygam z księgarni
mi [illegible] Szopenego pod adr. Kanonikowi Ożarowskiego
go dostaniesz, w przyszłym dla Szopenego są dwa [illegible]
wszystkie twoje i ich zrobione. [illegible] do siebie do pozyjmienia
jak obraz

równo pisze do Kononika żeby a wydał. —
Wszystko to postaraj się przez formana
кременецкого [illegible] Игнацовича. М. Ле-
невича. Ерей Берко Шмуйловича Дом-
ра [illegible] a Ozjasz niech da mi znać.
Jakie chcesz litery. Augustowi, czy Edzi [illegible]
przysłanie pojedyńczej z każdego gatunku napi-
jakie chcesz a ja ci każę odbić, pomaluj i nak-
lejki porozklejać i przysłać nie bawiąc. Lepiej
niech angielskie dla Edzi, bo pierwsze [illegible]
i [illegible].
Wiele przysłał [illegible] obecnie na proś-
i o rzęsie, o czem ta nie było mojej [illegible]
bo przez to odchodzi. Na tem i na mój z 5 M[illegible]
czekać będę odpowiedzi —
Wszystkich ściskam i całuję przyjaciół
Twój szczerze przyjaciel
Dom[illegible]
P. Lamparowi, [illegible] [illegible] [illegible]
15 Rs. [illegible] [illegible], kwit zatrzymaj
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
bez twojego rozkazu, czy się nie gniewa[illegible]
[illegible]

W Wilnie 17 Junii 1842

378

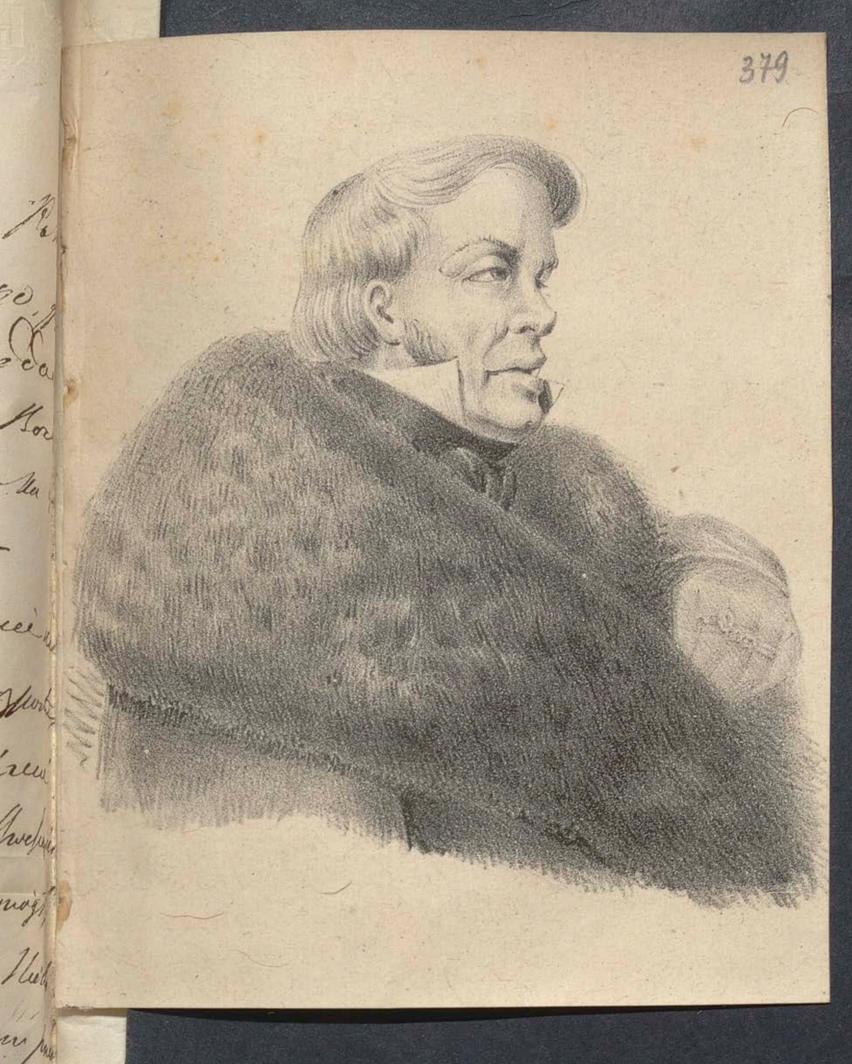
182

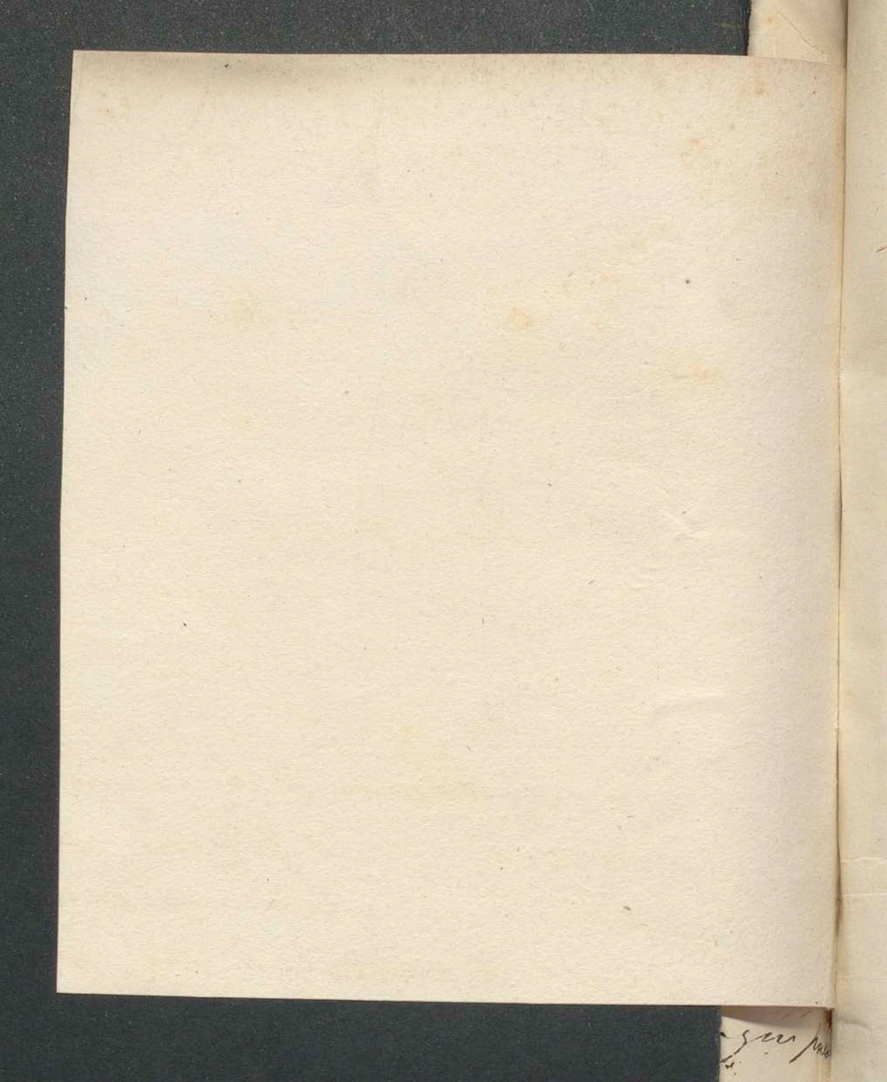
Matuni Twojej list jak wszystkie bez daty, otrzyma-
łem i tu mi szczerze rozpłakał, a ja cię bez żało-
nie przepraszam za moją drażliwość i oschłość, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mi przed-
stawię; wszakże [illegible] tego [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dobrej i [illegible] przyjaciele, nie
prawdaż Józefie?—
Za [illegible] tam 2 już a [illegible] [illegible] w
liście zdania [illegible], a teraz powtórnie [illegible] i po-
[illegible] portret [illegible] i [illegible] [illegible]
[illegible], odpisz mi [illegible] czy nie
mamy nic do [illegible] czy do poprawienia;
żebym [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] też i [illegible] twojej o [illegible]
do W. [illegible], co prawda [illegible]. co o tym powiesz,
i czy przyjmie tych [illegible] do mojej [illegible] idei—
Mindowe [illegible] dawno już [illegible] ale
[illegible] [illegible] na [illegible] [illegible], gdyż te pismo [illegible]
[illegible] 1e [illegible] W. [illegible], nadto jeszcze 2 [illegible]
dotychczas, [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].— [illegible] [illegible] cię [illegible] i
Mindowe [illegible] i W. [illegible], do Decembra
gotowe będą.— — Zapomniałem też jaj [illegible] [illegible]
[illegible]

otrzymał w Lusinie obraz Smuglewicza i R[illegible]
z Histoire Universelle dla Hr. Bohdana go-
też i Chorioni 27. było które je sobie odda
do przejrzenia jako też i obraz, który daj Bo-
że by się odebrać stanie, bo to długa po-
stanie się nowe zbieranie codzienne —

K Na miłość Boską, ceniuż twój Ojciec
Mamuni twoje się. Ze mną względem paszport
dla ciebie zagranicą, i ceniu przedstawienia
do Kancelaryi Gen: Guberna: od Gubern: Grodz:
nie przyszła, jakbym jeszcze coś pomówił może
bo będzie 6 Lipca do Kijowa wyjadę. Niech
tylko Gub: Grodzieński napisze co do przed-
stawienia. Żeby nam Mo Krum: ср-
моего образа мыслей и разсмотрения
за границею выпустить во время нашего
не можно. — Jakżebym mi było
miło, gdybym się znajdował w Berlinie wkrótce może
być bo i tak tam na początku Augusta
będę —
Posyłam ci dziś przez pocztę (Chaos) Rusałki
i Wizerunki N° 25. gdzie Honorowski juz
[illegible] honorowe sobie, jakkolwiek przyjdą

[illegible]

tem drugi otrzymat. Przytem też i
23 do Wilna tom 4ty a 5 na wolumin
w oprawie razem rodzaju t. 2. 3. 4. 5 —
Od kontraktów przytem dla ciebie
i proszę tego 10 pozwij przyślę na ubezpieczeniu
z których 2 lub 3 dla siebie zatrzy-
mać chcesz —
Za życzenia dla Zosi mojej, najczulej ci dziękuję,
i mocniej jak gdyby one dla mnie były, one jest
potęgą mej dobrej woli po kochaniu jak własne
szczęście życie i ciebie też nie wymawiam
się i tobie ten podziwie tak się podobał. —
Wszystkim zapewne potem obiecał koniec Lipca
i w tym czasie [illegible] [illegible] zgadzamy się
do woli mój Józefie, życzę ci serdecznie,
do prędkiego zobaczenia Twój najżyczliwszy
przyjaciel i wierny sługa
Dom

Wilno d. 11/7 m 42 381

183

Wielmożny Mości

Dobrodzieiu!

Brat móy Adam tak nagle zmuszony został wydalić się do Kiiowa, że niemiał (z powodu tak niespodziewanego wyiazdu) dostatecznie czasu, przed wyiazdem swoim, odpisać Panu Dobrodzieiowi i dla tego polecił mi abym gotów był na wszelkie usługi i rozkazy Pana Dobrodzieia; dopełniaiąc też danego mi zlecenia posyłam Panu Dobrodzieiowi próbę odbitego obrazka przedstawiającego Skory na Pana, aby Pan Dobrodziey był łaskaw zawiadomić mię czyli portret ten iuż nic niezostawuie do poprawy. - Skoro druk Obrazów Pańskich ukończony zostanie, nieomieszkam natychmiast zwykłą liczbę exemplarzy Panu Dobrodzieiowi na desłać. - Życzyłbym także aby Pan Dobrodziey był łaskaw uwiadomić mię w iak prędkim czasie potrzebny iest Panu paszport, gdyż i to iest moim staraniem. -

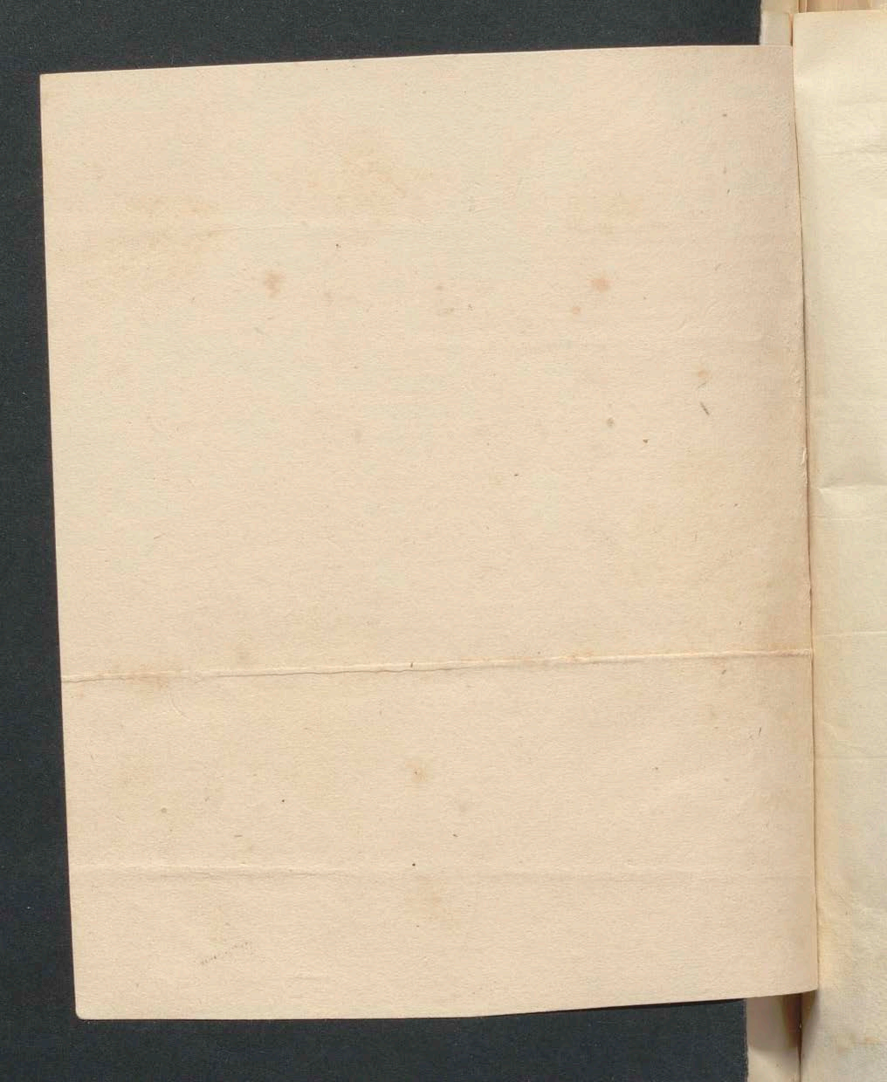
Z Naywyższym Szacunkiem

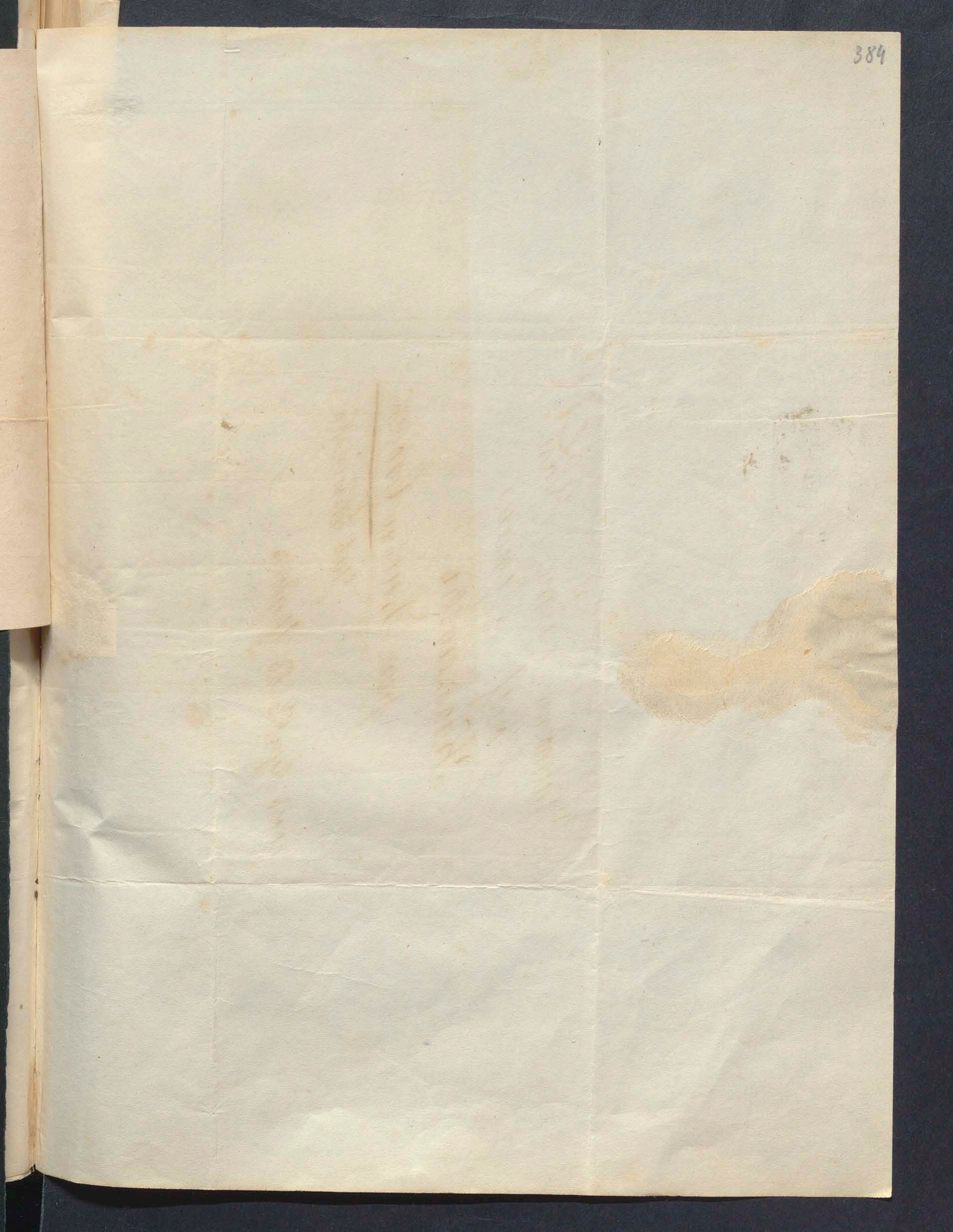
Wielmożnego Pana Dobrodzieia

Mam honor zostawać na zawsze nayuniżeńszym Sługą

Maciej Zawadzki

Wielmożny Imć Pan 21(
Józef Ignacy
Kraszewski
przez Łuck w Gródek
gub Wołyńska

черезъ Луцкъ въ Грудокъ

385

Wilno dn. 18 8m 12. r

184

Wielmożny Mości Dobrodzieiu!

Szanowne Pismo WWPDob: z dn. 22 p.m. iuż od tygodnia miałem honor i przyiemność otrzymać tu, lecz iedynie tylko wstrzymałem się z odpowiedzią, z powodu iż niemogłem, uzyskać ostateczney decyzyi względem Lańskiego paszportu; dziś wszakże znowu byłem w kancelaryi Woiennego Gubernatora, i tam boleścią i przykrością odkryto mi wiadomość – iako paszportu za granicę w żaden sposób WWPDob. nieotrzymasz, tudzież powiedziano mi, iż iuż poszła o tem Komunikacyia do Cywilnego Grodzieńskiego, a następnie i Pan Dobrodziey otrzymasz urzędową wiadomość o ostatecznem postanowieniu tuteyszego Woiennego Gubernatora. – Być może iż ieszcze udałoby się znaleść iaki sposób zaradzenia temu, ale w takim razie, raczy łaskawie Pan Dob. oświadomić mię, iak, tu, i co począć? –

Latarnia WWPDob: iest nam nader pożądana, i mogę zapewnić WWPDob: że dziatkom iako i wszystkie inne zawsze z wdzięcznością przyymiem i przyymować będziem. – Z upragnieniem

oczekiwać

oczekiwać będę nadesłania nam tego manuskryptu; rozum[iem]
także iż z bratem moim Adamem, musiał się WWPDob: w[i]
widzieć, i zapewne ów manuskrypt iaż mu był pokazywany
iaku bowiem, niemam dotąd odniego żadney wiadomości, i nie
wiem nawet gdzie się on teraz obraca i w kiedy znaydował
się u WWPDob:–

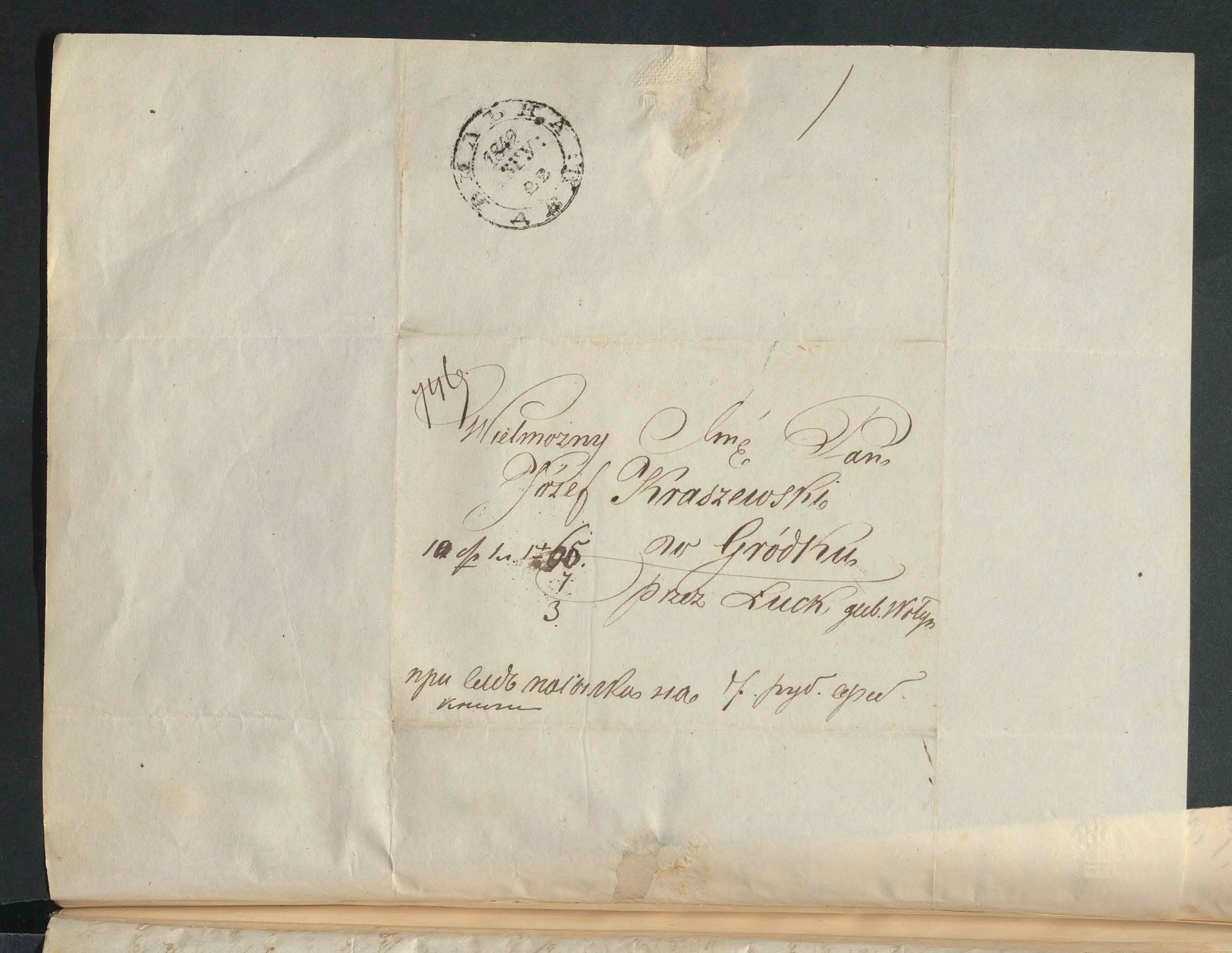
Windows będzie pewno wygotowany ieszcze przed N[owym]
rokiem, ale teraz ieszcze się niezaczął drukować; iaż do powrotu
Adama druk onego nierozpocznie się, albowiem musi Adam
przysłać wprzód nowe pismo z Lipska, iako też i niektóre
ornamenta typograficzne. – Daruie mi łaskawie
WWPDob. że Mu doniosłem niniejszym tako kolemy
nowinę względem paszportu, lecz iedynie to uczyniłem, aby
ieśli można będzie zaradzić temu zawczasu. –

Polecaiąc mię łaskawym Jey względom
Zostaię nazawsze nayszczetelnieyszym i
nayszczerszym Sług

Maciej Zawadzki

N. B.

Posyłam przy tem 10 Exe Obrazów z Życia 2.5.
zdaie mi się iż to iest wszystko, liczba która się Panu Do[b]
przysyła, wszelako niewiedzę z pewnością, ieśli by więcey co
się przysłać było, to nie omieszkam, wypełnić.

774

Wielmożny Imć Pan
Józef Kraszewski
w Gródku
przez Łuck, gub. Wołyń.

10 ℔ 1 l. 1 ⅞ 65.
7
3

при семъ посылка на 7 руб. сер.
книги

Wilno dnia 11 Listopada 1842

Kochany Panie Józefie.

Wróciwszy nareszcie w rodzinne progi po 4 miesięcznej nieobecności; będąc za granicą myślałem często o Tobie, marzyłem o naszej przyjaźni, myślałem też o twoim [illegible] do życia i [illegible] [illegible] zapomniałem, [illegible] to [illegible] się [illegible] [illegible]; i słowo [illegible] moje [illegible] z [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] jako pamiątkę [illegible] [illegible] [illegible]. Wróciwszy do Wilna, jednak z pierwszych myśli [illegible], było pozdrowić cię Panie Józefie Kochany i znów rozpocząć tę przyjacielską korespondencję która dla mnie zawsze tyle przyjemną była, gdy zostaję list Twój z 18 p.m. który przyznaję się jak [illegible] nie odczyt. i którego nigdy otrzymać nie spodziewałem się. Większem bowiem spodziewać, żeby moje konfidencjonalne przyjacielskie uwagi podczas krótkiego na [illegible] pobytu w [illegible], wywołały gniew do mnie i prawie niechęć i pobudziły Cię aż do cofnięcia dawnej mi obietnicy od tak dawna, co do Latarni Czarnoksięskiej i uraziłeś mnie przez to na bardzo nieprzyjemnie [illegible]; Musiałeś bowiem Kochany Józefie przypomnieć, że my z Latarnią nie tak się zupełnie ma jakeś w liście do Macieja napisał, bo kiedy [illegible] wspomniałem ci w ogólności o niejakiej z [illegible] literaturze [illegible] pomocy dzieł z literatury krajowej, i tandy [illegible] [illegible] do twych pism [illegible] nie [illegible]

a później zapytałem o Latarnię, żebyś mi ją pokazał
obszytą; gdy ja chciałem ją wziąć z sobą, jużeś mi nie-
chciał ją oddać, ale przyszło ci mnie zapytać czy teraz ją
koniecznie potrzebuję; na odpowiedź moją że mogę nieco
wstrzymać się, gdyż mam inne rzeczy na podróż, powie-
działeś mi że więcej tej części na poprawienie Kłopo-
tu, a następnie odeślesz do Wilna, tym bardziej że ja
wyraźnie wspominałem iż często rzeczone na Kon-
trakta kijowskie wygotowane przyszłe. — Daję słowo
ta słowo, że w wyrazach twoich żadnej obrazy pewnie
nie uważałem, i myślałem że niechętnie przyjmiesz
niejakie poprawki w manuskrypcie poczynić.
Dodam i to jeszcze, że inny mówił o tem często i nas-
tępnie, a tyś Panie Józefie, przyjmiesz dodać sam osty-
kat o Żydach czy też inny jaki, który z Paryża wy-
mieć chciałeś. Że ja ciągle myśli nie miałem
zrzekać się tego manuskryptu świadczą moje
listy do Kłoczja, któremu poleciłem o tę kopię
należeć, i który też to uczynił Wileńskiemu, i na-
wytłumaczenie jakie po zagranicznych pismach pol-
skich o tej Publikacji zamieścić kazałem, jako też
też zaręczonej katalogi, który w Lipsku dotą-
wydrukowano i przez Bobrowicza, w tej całej
nowej księgarni Librairie étrangère pod Naz-
wą i polskich pierwszych wystawiłem. — Także
mi wiele przykro, żeś dotąd Latarni nie nadesłał
i przebaczysz nas pobliżko bieżących kongresu, jako z
okazania się tej publikacji na kontraktach
dla tutejszego miasta. — Kończę na tem bardzo że ...

Listów do mnie napisałeś, które od tak dawna już i pod
innym wprzód tytułem miałem drukować, które mi przy-
czyniły były najzaleceniej, teraz chcesz wstrzymać. Nie spo-
dziewam się wcale abyś chciał zupełnie o przyjaźni
naszej zapominać, i do tego stopnia niechęć ku mnie
posunąć żeby [illegible] oddać,
a mnie nie tyle pod względem księgarskim ile
moralnym najokropniejszy cios zadać. —
Jeżeli więc masz twoje dawniejsze do mnie przywią-
zanie, jeśli mi choć i [illegible] przyjaźni zacho-
wałeś, na wszystko, chciej odwołać [illegible]
odesłać mi 4 Tomy [illegible] i wystawić mnie z
przykrego położenia. — Jeżeli ci mogą jakie
[illegible] względem niektórych wyrazów lub zdań w twoich
listach, nie pochodzi to z żadnej złej myśli lub chęci ubliże-
nia talentowi twemu, ale nawet i w twoim własnym
interesie, chcę żeby ludzie fałszywego mniemania o to-
bie nie zabierali i rozgłaszali. Mówiłem przyjacielsko, kon-
fidencjonalnie, jako przyjaciel, a którego prosisz i czytu-
sposobie myślenia mogłeś znając mnie do tychczas
już przekonać się, i któryby nie zniżył się do żadnego podstępu
chcąc zupełnie [illegible] do siebie wyjednać zna-
jący zapał i talent pisarza, [illegible] przy się [illegible].
Przyjaźń już do tego że tej mię więcej jako przyjaciela niż
księgarza wydanego dzieła twojego, uważałeś do tego pozwoliłem
sobie niektórych uwag, których bym nigdy [illegible] innym
nie uczynił. — Ale też tylko nie pomieszczenie niektórych dzieł [illegible]
nie rozejdzie się niejeden tego exemplarz, to wtenczas polskie i moja
wina, bo doświadczenie nauczyło, którego już wiele studiów twoich, że [illegible]
gdzie więcej ma nasz kraj tak mało czytających, [illegible] ale 1000 [illegible]
[illegible] i to już nieco drożej ceny rozproszy, a ja [illegible] studiów
[illegible] 2000. Chciałem przez te uwagi przystępniejsza pozbyć [illegible]
większej liczby czytelników, bez [illegible] nic [illegible]

dnie przedaneze literackie optrzę — Zatem zadot
zgoda, pain Kochany Józefie, wspomnij sobie na da
nego przyjaciela i nimaj do niego żadnej zawiści, odpisuj mi
co najprędzej przysyłaj ~~Latarnię~~ i Studja nowe
którym daj inny tytuł a to teraz powołujemy
się i jak kompletne są te rocznika wyjdzie.
Znakowski dał mi w Warszawie dla ciebie dwie
rzeczy jedną Kalotę oryginalny dzieje podobu
na drebno robioną te ci już przysłany jak też Ilu
Wolna rozbiorze Tom 2.3.4, bo tylko pięć
Niebem z ~~twoich~~ nowych nowości, i Ilustra
nalezą do końca ciekawe pergaminy wszędzie
nach i ilustrowane przez ... do różnych ma
nuskryptów, są tam zbiegami które i sceny całe, prz
a to niebrane, i pewno coś z niego pewno ...
będziesz.
A Twój paszport jeszcze sprobuję raz i sam będę
w Wojennym a pierwsze mu Wilno mówi
co się ida wyrobić, poczytam się za szczęśliwego
jeśli ~~potrafię~~ ci paszport wyjednać i ustalić
przejście za granicę która ci tyle do tego zrobić może
Wendowska Leda ofiarę zrobię bo papier wkładek i ...
lekie, Na Kijowskie konferencji go wyszukam
Oświecenie nowych napiszę nowe pogłos tera
przy cię żegnam, Kochany przyjacielu i proszę
wam się że w umyśle twoim ani cienia
niechęci ku mnie nie pozostało, oczekuję odpowiedzi
j Twej niecierpliwie, i Latarni i ściskam
serdecznie ja bo Twój zawsze życzliwy
przyjaciel Adam

389

Wilno dnia 27 9bra 1842r

186

Kochany Józefie!

Zapewne musiałeś otrzymać osobliwie pismo moje z dnia 11. 8bra i książki wysłane, które nie mają wchodzić do jednego rachunku; czekam niecierpliwie i odpowiedzi twojej i rękopismu Lafonie i jeśli można 27 Tomu Studjów pod innym tytułem. Zatorowie Zwłaszcza wątłym rzucił zgodniejszym prawom na pastwę, ono by przyświecało ich chciwości. – Przestaraz, nie mogłem o wiele niczego wypisać się, a nawet za pośpiech tak w myślach nie zupełnie zrozumiałych, jako też w samym pisaniu, mimo przeproszony, będąc wtenczas dość poruszony, świeżo z podróży i przytem pocztą zaraz odchodzącą. Dziś zapewniam cię raz jeszcze o mojej przyjaźni i szczerości, ale też nie trzeba abyś i ty kochany Panie Józefie, za lada pozorem mnie swoją uwagę chciał, w każdej rzeczy bywaj dobre wyrozumieć się i być pobłażającym jeden drugiemu co właśnie zasadą przyjacielskich stosunków być powinno. – Spodziewam się wszakże, że między nami nadal do żadnych nieporozumień nie przyjdzie, i że w każdej okoliczności, szczerze i bez

ogródki portretować lepiéy.—

W Berlinie, pamiętając na projekt twój wydawania Wspomnień Wołynia Polesia i Ukrainy, [illustrées?] wypytywałem o ryciny nadrzewo[rytowe?] v Holzschnitty i ponieważ Gubitza co wydaje Kalendarz znalazłem najłatwiéjszego, z nim przeto obszernie o tym mówiłem. Holzschnitty w ogólności są droższe jak eśmy myśleli i na p[illegible] że posyłam ci wespół z Jm Stadjami kilka robót Gubitza na których zanotowałem otrzymane ceny po jakich też professor z[illegible] [illegible] by się w średnim rodzaju wykonać, zastrzegł nietylko, że rysunek już przez rysowni[ka] na papierze, jak również, być najpoprawniej i stosownie do Holzschnittów przygotowany gdyż w przeciwnym razie za poprawę rysunku dość drogo trzebaby było dopłacić. Lecz tam u[illegible] jako Vogel i Unzelmann[illegible] i inni Holzschneiderowie ale ci ponownie prawie we dwój na sób każą sobie płacić, prawda jednak że lepiéj od Gubitza robią. W Paryżu zaś lub przy angielskich artystach w Lip[sku?] [illegible] zamieszkałych, chcąc coś wykonać, przeciętnie 3-4 razy tyle ileś płacić co Gubitzowi.— Nie wiem też jakiego rodzaju będą rysunki twoje do

...waj w...

390

Wspomnieniu, ale jeśli zechcesz ich dać sto przyjmu-
niej, to w Lubiczu 1000–1200 Talarów kosztować
będę lub może i więcej kiedy przedmioty będą ciężkie.

Mindowsa zacząłem drukować, nowym przysłanym
paryzkim pismem, pojęcie on pięknem, jeden
z arkusz złożony, z pierwszym arkuszem wstrzyma-
łem się, gdyż chcę go tobie przysłać, żebyś mógł
poczynić uwagi swoje, i zacząłem wspomnik
od drugiego; pierwszy na próbę odbity poszlę
ci we środę to jest 2 grudnia. Porobiwszy uwagi
swoje zechciej mi go odwrotną pocztą odesłać lub
gdy nie do zgodzenia niezgrabniejszy, dość mi znać
tylko że rozpoczęto drukowanie mniejsze. Popraw-
ność jak z tego arkusza przekonywasz się jest niety-
chowanie ciężka, aż 5 korekt czytałem, będzie to z pewnością
ko w Typograficznym świecie, podobno że w całym
piśle ani jednej omyłki, jakby w Stereotypach nie
znajdzie się; chyba w Interpunkcyi, bo i Twoja kocha-
ny Pani Józefie nie jest wolna od zarzutów i nie kiedy
mię w wątpliwość wprawia, zrzędę a nie wejście
do swego autografu nie odstępuję Towie Tecie–

Żegnam cię, jako najszczerszy
i uważam przyjaciel –
T[illegible] przyjaciel.

Dom

1158 Wielmożnemu Jmść Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi p[owia]ta Łuckiego
przez Łuck
4. ap. 184[illegible] w Gnidek
gub: Wołyńskiej

1

при семъ посылка на
2 Рубля серебромъ
съ книгами

Wilno Dn. 6/10 ms 42

Wielmożny Mości

Dobrodzieiu!

Darujesz mi Panie Dob. łaskawie, za tak długie z mey strony milczenie – skoro się dowiesz iż ono przez Niego i dla Niego wynikło – Pragnąc z całego serca okazać się uczynnym dla P. Dob:, iak to każdego dłużnika wdzięczności iest obowiązkiem, – wszytkom całego tego czasu na staraniu względem wiadomego interesu; lecz iak się pokazało iż zabiegi me były bezowocne – odsyłano mię z iednego mieysca do drugiego od iedney osoby do inney, iak od Annasza do Kayfasza; Chciałem naprzód wywiedzieć się powodu, który się tak nieprzyjaznym P. Dob: okazał, tudzież sposób zaradzenia temu na co awansowałem 15 rub: sr: – lecz środek zaradzenia przeciwnościom był przedstawiony na tak wątłych zasadach uskutecznić się mogący – iż wolałem pozostać przy tey mnieyszey strai, ~~z tą~~ małą informacyą, niż ryzykować ów wielki awans a pozostać przy mnieyszych ieszcze nadziejach. – Powód dla którego odmówiono życzeniu Pańskiem, iest, o ile się tu mogłem dowiedzieć, – trudny dość do zmożenia. – Wszelako będę ieszcze oczekiwać mego b[illegible]ta Ad[illegible]na który tu naydaley za dwa tygodnie powróci; a natenczas przedstawię mu ten iedyny sposób – który mi się wydaie tak wątłym – osiągnienia żądanego przez Pana Dobrodzieia

v.s.

celu.-

Niepoymuię dla czego, i w iakim celu mógł móy brat Adam wstrzymać przesłanie naprzec moie manuskryptu, kiedyby właśnie teraz naylepsza pora była do drukowania, albowiem drukarnia ma w tym czasie nayświęcey chwil wolnych.- Niedocieka[iąc] powodu dla czego by druk Latarni odłożył do późnieyszego brat móy - pośpieszam z prozbą o nadesłanie mi Pańskiey Latarni - gdyż iuż pisałem do mego Adama o to, abym mógł zacząć bez niego druk tego manuskryptu, i spodziewam się lada moment odpowiedzi.-

Niemogę tu nigdzie wynaleźć exemplarzy welinowych wilna, a przeto niemogę dać onychże do oprawy, chociażby aby Adam za powrotem swym wnet z obietnicy swoiey mógł się uiścić; dla tego też i zwykle przeznaczane 6tu na we[lin]ie dzieł Pańskich u nas się drukuiących, a obecnie Obrazów przy iedneyże okazyi niezawodnie będą przesłane, a ta odwłoka spodziewam się że P. Dob. różnicy nie zrobi.-

Zważyłem iż tą razą można będzie iedno i na posyłce zrobić - przeto i obrazy 3 w welinowe przysyłam 2do Manuskrypt Szopolskiego 3o 20tu kontraktów, z tąd 5 tu tylko pocztą dla oszczędzenia porto a reszta 15 z Kiiowa brat móy Józef P. Dob odeśle, lub ieśli tam autor kontraktów gdzie bliżey znayduie to proszę memu bratu polecić aby te 15

od Siebie wprost autorowi przesłał.–

Zawsze z naygłębszym szacunkiem
Wielmożnego Pana Dobrodzieia
Mam honor zostawać naynizszym sługą

Maciey Zawadzki

wydane 15 rub. as.
wpisałem do księgi zostawuiąc to dalszych wszystkich porachunków

Wielmożnemu Jmć Panu

Wzgo Józefowi Ignacemu

z Kraszewskiemu

w Mieście Łucku
Gub. Wołyńska

a z tąd do Wsi Gródka

при семъ посылка на 7 р. ...
и ...

Wilno dnia 7/19 Stycznia 1843

Szanowny i Łaskawy Panie Józefie!

Wyszedłszy z długiej i przykrej choroby i niezdolności niedawno, nie mogłem Ci dotąd na twoje listy odpisać, tych listów otrzymałem trzy, jeden z przeszłego Decembra, 29 i 21 trzeci z 15 grudnia przy pierwszym Studja Tom 2gi, Przysłałeś tyż i Studjów Tom 3ci otrzymałem. O wszystkiem i na wszystko odpiszę najobszerniej następną pocztą, bo śpieszę się już, już odchodzi. Mindowe bez przerwy [illegible] na pole nowej drukarni już go 11 arkuszy przeszło, a będzie ich około 21. Do Smakowskiego piszę w tych dniach [illegible] jego dziewczy-tów, wątpię jednak czy udasz mu się tam dalej [illegible] aż w Witołoraudzie figurować ~~[illegible]~~. Bo jeśli taki jakbeś co mi z łaski twojej przysłać raczył, to nie-podobny wypadek zapewne [illegible] je robić [illegible]. Racz też napisać mi co myślisz o przesłanych Ci kilku tych rzeczach robionych przez Ojca [illegible], przysłane ci je razem z oryginałem [illegible] mojego jeszcze myśli że coś z nich zrobić ~~[illegible]~~ [illegible]. Smakowski przysłał z Warszawy różne rysunki dla Ciebie, dozwolił mi ich przejrzeć, te odeszłam [illegible] pocztą wespół z innemi przedmiotami. A więc kochany i Szanowny Panie Józefie do przyszłego listu. Teraz żegnam Cię i pozdrawiam

jako życzliwy przyjaciel

verte

Adam

Posyłam ci spis.

1. Liszt Serenata, Organ — fl 1.20 —
1 — N.o 4 — 30
1 Chopin op 49 — 1 30
1 — op 46 — 1. 30
1 — op 44 — 1 15
1. Quintetr ~~[illegible]~~ ob[illegible] wst
1 Brinnmann prior 86–95 —
1. Rysunki Linokowskiego —
1 Ozdawnik —

394

404 Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi P^tu Łuckiego -
2 K^tu 45 / 7 przez Łuck
Губ: Волынская w Gródek

при семъ посылка на
7 рублей серебромъ

2

Wilno dnia 24 Stycznia 1828.

Szanowny i Kochany Panie Józefie!

List Twój w którym mi donosisz żeś zbył Latarnię dla mnie przeznaczoną komu innemu, dawno już bardzo dawno otrzymałem, lecz ten tak mię dotknął, zasmucił i zgryzł, żem zaraz do odpowiedzi przybrać się nie mógł, a gdy następnie ciężko, jak już o tem pisałem, na gorączkę kataralną i inflamacyą piersi zachorowałem, odpowiedź ta pomimowolnie aż do dnia dzisiejszego się zwlekła.

Nie potrafię wyrazić com uczuł przy odebraniu tego listu co mi tak fatalną nowinę zwiastował, z razu nie chciałem wierzyć oczom moim, i naprzód kilka razy list przeczytać, zanim ochłonąłem z przykrego wrażenia! —

Kiedy po przeczytaniu pisma Twego z d. 18. 8bra Maciej dowodził mi, że zapewne Latarnia już sprzedana, albo układy o nię toczą się, nie chciałem żadną miarą na jego zdanie przystać, obstawałem za tobą, świadczyłem się przyjaźnią Twoją dla mnie, i twierdziłem przed Maciejem, że tylko w takim razie Latarnię komu innemu oddasz, kiedy nagle ze mną zerwać zechcesz; czego wszakże, sądząc po dotychczasowym postępowaniu twojem ze mną, wcale spodziewać się nie mogłem. — Na nieszczęście przepowiednia

przepowiednia mojego przenikliwego Macie-
sprawdziła się w części, a ja z boleścią do-
wiadczyłem, że ty Panie Józefie, szanowny, na-
wet lekkiej ofiary zobrażonej miłości własnej au-
torskiej, a obrażającej się niesłusznie, dla tego, któ-
rego niegdyś nazywać jeszcze przyjacielem twoim
zrobić nie mogłeś czy nie chciałeś. — Wypad-
ten jednak, niebo mi świadkiem! nie tyle mnie
martwi pod materyalnemi względami, ile raczej
i nadewszystko pod względem moralnym; ten os-
tatni tysiąc razy przewyższa pierwszy, bo jakiem-
kolwiek, jakimś sposobem mógłbym zaradzić
na straty materyalne, jaką za nie mieć pre-
tensyę, kiedy te straty ani określić ani opisać się
nie dadzą. Powtarzam więc że mię coś moralnie
najmocniej obchodzi, oto mię boleśnie przeko-
nywa bowiem, że mój charakter, moje przymio-
ty towarzyskie, tak są małe, tak liche, że wła-
snych wyższych zdolności, żadnego współczucia,
prawdziwej przyjaźni, wzbudzić nie potrafię, —
jest coś we mnie takiego, co najlepsze stosunki
moje z ludźmi paraliżuje... —
Jakkolwiek uważam, że co się stało, już odstać nie
może, chciałbym wszakże nieco zastanowić się
azali rzeczywiście mnie pobytem tyle nieszczę-
snym w Gródku, mnie lecz znalezieniem się, na-
ję rozmowę, dałem słuszne powody do postrzeżenia
żemy

tak, jak ty Panie Józefie, osądziłeś za nią spra-
wiedliwą, postępnie ziemną. — Powiadasz że by-
łem w Grodku, zmartwiony, nie swój, żem się cier-
pko wyraził o Stuckiej, żem dawał ci wyraźną radę
przemilczeć czas niejakiś, nie pisać, że o Lubomli oto-
pełną dałem Ci odpowiedź, nie wiedząc jeśli i kiedy
będę ją drukował etc. etc. Wszystko to dobrze, ale
zapomniałeś powiedzieć czy zauważyć, co z czego
wynikło, co potem nastąpiło, i co mnie do wymó-
wienia się z tym lub owym zdaniem spowodo-
wało. — Chciej zatem łaskawie przypomnieć sobie, lub
wierzyć mi przynajmniej, żem przyjechał do Grodka
najlepszej myśli, najlepszych usposobień, z zamia-
rem pomówienia otwarcie, o wielu kwestjach, nara-
dzenia się nad niektóremi przedmiotami, zakomuni-
kowania Ci kilku uwag, co do pewnych zdań twoich
utwierdzić które nieco Publiczność naszą z tobą po-
różniły. — Zaczęliśmy więc pogadankę naszą, ile za-
pamiętam sobie, pijąc herbatę przy oknie od dzie-
dzińca, mówiliśmy o dziełach twoich, ja uczyniłem
Ci uwagę przyjacielską, jak twoje dowodzenie niekto-
re o Litwie: Wilnie, oburzyły wielu na Cię, jak Ci to za złe
mają że kilka mniemań własnych lub powziętych
z kronik opacznych, z krzywdą narodu lub religji, utrzymu-
jesz za nieodzowne i dowiedzione prawdy historyczne;
jak te zdania Twoje nadwerężyły Ci opinię i popularność,
a nawet powód do najdziwniejszych i najśmieszniejszych
wieści o Tobie dają. — Mówiłem o tem

w sposób nader łagodny, nie jako ten co sam zupełnie d… je wiarę temu, co inni mówią, nie jako napastnik, lecz jako naturalny pośrednik między Publicznością a pisarzem jako sędzia, który swój obowiązek sumiennie chciałby spełnić. — I jakże to wszystko przyjętem było Panie Józefie przez ciebie? oto zamiast wyrozumiałości, zacząłeś zaraz na gniewać się, miotać się, narzekać na ludzi, mnieś os… powiedział: daj temu pokój, nie mów mi więcej o tem, to mię obuża, niech wszystko licho porwie, etc etc, tak właś… jakbym ja sam uwagi te robił od siebie, jakbym je wymy… lub tylko poszeptom złych ludzi chętliwego nadstawiał ucha od tej chwili właśnie zacząłem dopiero być jak nazywasz <u>żenowanym</u>, <u>nie swoim</u>, bom się nigdy nie spodziewał, żeby ten co go przyjacielem mogę zwać miałem prawo, tak nieprzychylnie uważał moje przyjaźń. — Dałeś w gnie… wyrzekłeś, i przestanę pisać nazawsze lub na czas jakiś złamię pióro, wyrzucony wprzód przeciw tym mani… jest, co cię rzeczywiście lub niesłusznie często z rozpol… i napadali. Wtenczas i ja, lecz tylko ogólnie rzecz całą b… ąc, ośmieliłem się potakiwać twojemu zamiarowi, lecz nigdy nie postała we mnie absolutna myśl odradzać ci pisarstwa, wyrzekać się zupełnie rękopismów Twoich lub zgodzić się, żebyś to co dla mnie przeznaczone było komu innemu miał odstępować. —

Póki zdania przeciwne Tobie, potępiające opinie Twoje, i sposób twój widzenia lub malowania pewnych wyp… Ksiąg, krążyły tylko między małą liczbą, którą za mniej oświeconą lub zaślepioną uważać mogłem, milczałem wolałem owszem za ciebie i ustnie i w nader licznej Korespondencyi jaką z mnóstwem osób utrzymywa… i muszę. Lecz kiedy głos ich obwinionych cię coraz to w… większe stawiony, kiedy już i oświeceni też zarzuty powtarzać

ludzie w kołowa około dziejów chodzących, narzekało na-
nie słuszne nie wyrozumowane dobre, skrzywione o-
pinie w dzisiejszych krajowych; lękając się zupełnej ozię-
błości, zniechęcenia Publiczności, lękając się nawet o
myszlą Stową człowieka którego jak dobrego przy-
jaciela wokoło przywykłem, zmilczeć już dłużej nie
mogłem, i po przyjacielsku przestrzedz ich umyśliłem.
Przestrogi moje przyjęte były z gniewem, z obu-
rzeniem, z niedowierzaniem, naturalnie stałem
się żenowanym, i już o innych przedmiotach tak szcze-
re zdania otwarcie nie śmiałem. — — Zważyć
jednak chciej sumiennie, czy wydawca jakiżkolwiek
wykształcenie umysłowe posiadający, taki co nie u-
waża literatury tylko za jedyny cel spekulacyi, zysków
w prawie usiłowaniami swojemi i wyższe zasługę
położyć dla dobra Publicznego, czy taki mówię wydawca
nie jest naturalnym i najbliższym pośrednikiem,
między czytelnikami a pisarzem, czy on ich zdania,
ich smaku, prędzej czasami nie dojdzie nie zbada,
jak wielu krytyków, których krytyka jest często gło-
sem wołającego na puszczy, i spostrzeżenia nie obwiniać,[kto]
do niego to należy przestrzedz autora, kiedy na nie zupełnie
właściwą puszcza się drogę, wyjawić mu potrzeby i gust
publiczności. Wydawca taki jeśli tylko pojmie praw-
dziwie powołanie swoje, wiele wiele uczynić tego lite-
raturze i czytelnikom przynieść może pożytku; gdyby tyl-
ko często nie stawały mu na przeszkodzie, niechęci, [...]-
łości własne szanownych pisarzy, którzy czyjkolwiek i nawe-
t nie dość posiadają wykształce-
nia literackiego i uważają iż wydawcy — księgarze rzędowo
nia literackiego i księgarstwem tak bezdusznie, jak pieprzem lub
solą handlują.

tych wszakże, co ze zwykłej sobie wyjść pragną i
wznoszą się nad tłumu objawić okazale zdanie swoj[e]
gotowi odepchnąć i zaraz przypomnieć im owo sta-
re: nec ultra crepita sutor. —
Zwracając następnie uwagę Twoją do tego, jak to wyg[...]
maniom ogółu czasem ulegać trzeba i jak trudno [...]
przeciw powszechnemu mniemaniu, pozwoliłeś się
przytoczę Twe własne wyrazy z 2go Tomu Studjów, gdzie
powiadasz między innemi „Zdanie Ogółu, niekiedy cza[...]
ogółu, vox populi vox Dei; zdanie to jest jedynym
sprawiedliwym sędzią o dziele, i potomności że wy[...]
potwierdza". Dalej mówiąc o tem, czytałeś jego [...]
wo" Nunquam volui populo placere, nam quae
ego scio, non probat populus etc. i za to że ów [...]
chciał opierać się, brawować zdaniu, opinii Ogółu, [...]
nie a jednak nader niepochlebnym dla niego wypadkiem [...]
nie swoje konkludujesz. Następnie czytam w tychże Stu-
djach: „pisarz winien być tylko organem ogółu, wy[...]
zumiającym jego uczucia, winien podsłuchiwać gło[s]
ludu" etcetc. Piękne to są maxymy, bardzo trafnie przem[a]-
wiające do przekonania wielu, naturalnie więc że ogó[ł]
od pisarza takie zdanie objawiającego, i mocniej i szczeg[...]
wykonywania onych, zastosowania do siebie samego
wykonywać będzie. Kaznodzieja większe wrażenie robi[...]
zeniu, lepszy otrzymuje skutek, kiedy nie tylko słowa[...]
ale i uczynkami do zachowania prawdy ewangelicz-
nej zachęca. — Nie idzie zatem że pisarz winien schlebia[ć]
śmieszniejszym, niedorzecznym passjom tłumu, przechwal[...]
co jest złego, wady i występki przodków wystawiać w do-
brym świetle lub uniewinniać; nie! tego żaden czytelnik
zdrowym odezw[...]

rozsądkiem, z sercem nieskażonym, z uczuciem prawym, wymagać nie będzie. Ktoż dzisiaj ośmieliłby się uwłaczać Opalińskiemu lub Krasickiemu, za ich satyry i filipiki karcące wady i zdrożności narodowe, ktożby śmiał rzucić kamieniem na wielkiego Skargę, za jego nawet tyle gwałtowne powstawanie na występki i różnego rodzaju niegodziwości współcześników jego, ktoby mógł powiedzieć że ci mężowie naród spotwarzali, oczerniali, uwłaczali mu! Wszak zaiste, owszem ich dzieła i byty i czynów najwalniejszą zasługą spółczesnych są poczytane. Póki bowiem pisarz zostanie w pewnych granicach, póki nerwiście karci choćby najsrożej, najdotkliwiej co jest istotnie złem w narodzie, póty znajdzie zawsze u serc prawych współczucie, póty większość broni go będzie, i ta sława jego i zostaje niepokalaną poda do potomności. Lecz skoro pisarz rzuci ten tor drogi, skoro obrażać zacznie uczucie narodowe, w jedynym prawdziwym znaczeniu tego słowa, skoro zacznie bronić sprawy której większość jest obcą lub nienawistną, kiedy z jednej strony gromadzi ~~fa~~ zarzuty potępiające i to jeszcze w katolicyzmie, a z drugiej strony żadnych dowodów na swoje zdanie przytoczyć nie może, nie umie; choćby go skrzydłami swemi najświetniejszy talent osłaniał, pisarz taki upaść musi w opinii publicznej, i do potomności ze złem imieniem przejdzie.

— Cóżby powiedziano, gdyby ów Skarga, co tak przeważnie pogromił Dyssydenty, co wyrzucał najżywiej Królom ich odszczepieństwo, ich hołdowanie zgubnym zasadom, ich gwałty wyrządzone własnej ojców swoich religii, wypędzanie Kapłanów Katolickich z włości swych, i osadzanie tychże różnowiercami i.t.d. i.t.d. gdyby tenże Skarga jął wychwalać herezyę, dowodził iż słusznie Panowie Dyssydenci, Katolickich prześladowali księży, że słusznie odbierali im fundusze wspierając niemi spółwyznawców, że Dyssydentom nie można mieć za złe iż porozumiewali się z sąsiady, nieprzyjaciół w kraj wprowadzali; i.t.d. gdyby to czynił w sposobie równie wymownym jak czynił przeciwnie, gdyby

talent jego w takiej pracy był równie potężnym i świet-
nym, ostałażby się sława jego przed sprawiedliwą potom-
nością, i na jakążby on i nie zasłużył. — Tak powtarzam
pisarz może jak chce kreślić, gromić wady, zdrożności narodowe
ale nigdy obrażać uczucie dumy narodowej, miłości własnej
każdego kraju, który ją jak każde indywiduum mieć mu-
si. — Historyk zwłaszcza krajowy ma być bezstronnym,
faktów fałszować, naciągać do opinii ogółu, do namiętności
powszechnych nie powinien, lecz wolno mu, gdzie przy-
dzie taki przedmiot delikatny, szczególniej w pierwszych sto-
sunkach polityczno-religijnych, traktować, nadać koloryt
łagodny, cieniowanie stopniowe, tak żeby jaskrawość
oczu niczyich nie raziła; a czytelnik niezawodnie dostrze-
że bolesnej prawdy lecz rzetelnej i historyka niejako tylko p-
mimowolnego, koniecznością zmuszonego tłumacza jej
uzna. — Z tych przepisów, tych znanym w historii na-
sa, nie wszędzie trzymałeś się, ściągnąłeś na siebie za-
rzut stronniczości, obudziłeś niechęć, które już i na inne
dzieła z wielką boleścią moją rozpościerać się rozpoczęły. —
Z łatwości wypadnie już teraz przekonać się, że nie odemnie
jednego podobne uwagi pochodzą; i pamiętasz bowiem ja-
kiśmy, za wdaniem się ś. p. Biskupa Ktągiewicza dykta-
woli twój sposób widzenia zatarczyć Krostowskiego zda-
pięknej, jak Ktągiewicz mniemał, żeś tylko powodujący się
prawie świadectwem samego Chochłowskiego osobistego
nieprzyjaciela Biskupa, człowieka za którego bezstronną
sią, zmienne sukienki zakonnej i inne swawole, nie nader
nowo przemawiały, całą winę zwalił na Krostowskiego
i w nader ohydnym świetle go wystawiłeś; A teraz właśnie
czytam w korespondencyi Lotter: Tom 1. i z Grabowski zdanie

Ktągiewicza

No. 3.

i moje podziela i twojego sposobu wysłowienia
onego słynnego wieszcza Wilna wyprodukowane, wcale nie
pochwala. Nie powiesz więc już teraz, że Ci Kochany Bracie
Józefie te uwagi przedstawiam z jakiej niechęci, z jakiego
uprzedzenia, gdy różni na tę samą myśl, na ten sam sąd
o rzeczy trafiają. — Jeżeli więc w Historyi tylko
tym podobnych twierdzeń, dowodzeń, pisarz unikać winien,
cóż już mówić o utworach belletrystycznych, o rzeczach
sztuki, gdzie owa niewłaściwość jeszcze bardziej razi, jest
w bardziej obraża, gdzie polemika jaka bądź miejsca mieć
nie może. Dlatego też ten 11. rozdział Słuckiej zabił często całe,
rozdział ten, bez którego powieść wybornie obejść się mo-
gła, i bez którego wszelkie inne upstrzygiwane, bez jej tyt-
ło belletrystyczne wody, tak dalece powodzenie dzielnej nie
zepsuły. Bo i na cóż porwę w powieści, która historyę się
dy nie tęskni, dotykać strony drażliwej, obudzać przykre wspo-
mnienie, i to jeszcze w sposób tak ostry, jaskrawy, jak-
gdyby pisarz miał upodobanie jakie w odsłanianiu i ma-
lowaniu tej smutnej epoki.... — —

Między powodami które się złożyły do odstą-
pienia tomu imieniem Latarni, ktodniesz mając nie-
wiarę w twój talent, gdym dotąd zaufany w Tobie, chu-
kawał co dałeś, a teraz chciałem przekonywać się czy
nacz warta była druku — Jana moje usprawiedliwie-
nie to powiem, że posiadam jeden z twych dawniej-
szych listów, w którym, domyślając się z moich listo-
wnej rzeczy przykrego wrażenia jakoby niekontentowa-
nia mojego z powodu Słuckiej, piszesz mi wyraźnie:
No co

„Na co drukowałeś *Stachę* nie przesyławszy jéj wprzódy
„a jeśliś ją złą wcale znalazł czemu mi jéj do poprawy
„nie odesłałeś" dodajesz na końcu: kiedy wydawcy *Revue*
„*de Paris* podobnie robią z Panią George Sand, a cóżby
„Zawadzki z Mianowskim tak nie mógł postąpić." Zresztą
przypomnij sobie żeś mi sam mówił w Śniadkach, kiedyś chciał
przeczytać *Latarnię* wprzódy a ja dopiero wtenczas zgodzi-
łem się nato, tylko na twoją propozycję przystałem, ale ja
sam nie podawałem. — Żem znowu z Warszawy i Za-
gorzy nie pisał do ciebie, to również łatwo rozstrzygnie-
i brakowi dyspozycji czasu, kiedy się nie jest w domu przy-
pisać można było, bo przecież i przed 2 laty każdym listem z...
gonię, nie również przez kilka miesięcy nic pisałem
a czyżby obojętność ani oziębłość mnie nie powstrzymały.
Nie pisałem wprawdzie do ciebie, ale do Macieja pisząc
ciągle mu przypominałem żeby o *Latarnię* ci do wiadomości
bo i wtenczas chciałem się pozbyć żeby ona gdzie nie zawa-
dziła. — Na koniec najkrótszym sposobem wydało mi
się powodem do odstąpienia komu innemu *Latarni*
to jakoby długie oczekiwanie na wyjście *Mindowsa*,
które niby domysły o mojéj dla ciebie obojętności
potwierdzić miało. W innych powodach, był może
jeszcze jaki cień jaki przez słuszności, ale ten osta-
przyznam się najsroży mnie dotknął, bo najmniejsze
wiedliwości. Boć jakże mi to za winę poczytywać moją
co owem dowodem mojej wszystkiej troskliwości
o dziele, szacunku wysokiego dla talentu autora
uważać trzeba było. — Przecież jak tylko otrzymałem zwło-
pisma *Mindowsa*, niebawnie napisałem moje o nim
zdanie

jakkolwiek może płytkie, wszakże nader pochlebne a
zarazem szczere, bo pisane pod wpływem mocnego wra-
żenia, jakie na mnie ten genialny utwór uczynił. Do-
niosłem ci że chcę go wydać świetnie, z całym zbytkiem
angielskim typograficznym, że umyślnie na Anafielas
za granicą paryzkie lać kazałem pismo, że osobny
piękny papier obstalowałem w Warszawie, słowem
że Mindowsa chcę odziać w szatę godną jego kró-
lewskiej artystycznej wielkości. Jeżeli więc zwłoka
z tych powodów nastąpiła (zwłoka dla mnie samego
z większą stratą będąca jak dla autora) nie jestże ona
zupełnie na pochwałę dla mnie raczej, ani powodem
do zarzutów. — Zapewne inny wydawca na zysk tylko
własny pomnięty, nie robiłby tyle zachodów, nie przy-
czyniałby sobie tyle kosztów zbytecznych, puściłby
w świat co najprędzej, choć ladajako wydane dzieło,
które mu rychłe korzyści przynieść może. — Ja opła-
ciwszy dość znaczną summę honorarium, czynię gwałt
własnemu interesowi, zwlekam pomimowolnie wy-
danie, chcąc je świetniejszym uczynić, łożę koszt na
nowe typy na papier etc. i zamiast pochwały, za-
miast uznania dobrych chęci i gorliwości mojej,
ściągam na siebie przykrą naganę (posądzenie o obo-
jętność dla dzieła i jego autora, którym najwięcej
oddać wyjątkowie pragnę. Chciałem to uczynić jako
najpoprawniejszym, prawie zjawiskiem w sztuce typo-
graficznej, gdy żadna może w niem omyłka drukarska
się nie znajdzie, nie szczędzę moralnej pracy, i dla rozwią-
zania problematu, 5 lub 6 korekt jedna po drugiej od-
bijać każę. — Zresztą kiedy te wszystkie okoliczności prze-
konać

przekonać cię nie mogły o moich dobrych dla Min-
dowsa chęciach, to już trzeba było wkońcu pomy-
śleć że w interesie domu mojego handlowego, nie mo-
gę być aż tak śmiesznie bezinteresownym, iżbym
po opłaceniu honorarium, po zakupieniu [illegible] i pa-
piere, nagle, cudacko zrzekł się wydania na świat
dzielnego Mindowsa, i do teki go schował! —
Wszystkie zatem powody któreś przytoczył kocha-
ny Józefie, nie pomogły, nie powinny były cię upo-
ważnić do odstąpienia komu innemu Latarni mnie
przeznaczonej, dla mnie prawie umyślnie napisanej,
mnie kilkakrotnie przyrzeczonej, a zwłaszcza w liś-
w którym mi donosisz o podniesieniu w tymże liś
od brata mego, wyraźnie piszesz że uważasz te pie-
ce jako wzięte na ~~rzecz~~ Mindowsa i Latarni.
Potem wreszcie, jeżeli mię za prawdziwego przy-
jaciela uważałeś, jeżelim dotąd był godnym Twojej
przyjaźni, wypadało zrobić małą ofiarę z o-
brażonej miłości własnej autorskiej, wstrzymać się
nieco ze zbyciem Latarni i przynajmniej poczekać
[illegible] zdecydowania się mojego, choćby dla samej przy-
zwoitości w stosunkach naszych, tym bardziej że dowie-
dziawszy się od Macieja o naszym rękopisie już cię prze-
strzec było powinno, żem się go jeszcze nie zrzekł, i
uwolniłem cię od dotrzymania danego mi przyrzeczenia.
Kilka wyrażeń twoich w liście ostatnim z d. 18. 8bra
pr. do Macieja pisanym, słowa te jako: „Latarni i tem
jeszcze postać nie m

N° 2

No 4

192

401

„Sam nie wiem o znaczeniu z nim jeszcze, do tego
„co się nie złe kunę nakładu nadzieja, na których się ja
„nie łżam potoczy imienia mojego" i t. d. wyprowadziły
natarczywie na domysł żeś już wtenczas o zbyciu Latarni z kim innym traktował, a co gorsza żeś może o niej układy już skończył. Ciężkie też powtarzanie żeby tego nie brać za żadną ku mnie urazę właśnie ją w mniemaniu dość wyraźnie zdradziło. —

Powtarzam ci jednak kochany Józefie, że ten cały list tak ogromny tak olbrzymi, tę nieskończoną gawędę i dyskussyą, nie spowodowało bynajmniej ubolewanie nad materyalną stratą jaka dla mnie z usunięcia mi Latarni wyniknąćby mogła, lecz Na dowód tego oświadczam ci że żadnych indemnizacyi w manuskryptach twoich nie przyjmuję, boby to nie zgadzało się z moim sposobem myślenia nowotnym pupprawizacyi nie przyjął, gdyby mi one już dawniej przez ciebie jeszcze w roku 1841, w cale nie zależnie od obecnego wypadku Toskanie ofiarowane nie były. Mnie najwięcej to drży żeś nazywając mię tak dobrym przyjacielem twoim, oddając mi tyle nie zasłużonych pochwał, w liście w którym mi o zbyciu Latarni donosisz, zgodziłeś mię jednak kaźni swojego. — Gdybym był tylko księgarzem, a nie był przyjacielem twoim, pewno bym nad tym tak daleko nie myślał, nie obeszłoby mię to tak mocno, księgarz kontentowałby się indemnizacyą, i byłaby rzecz skończona. —

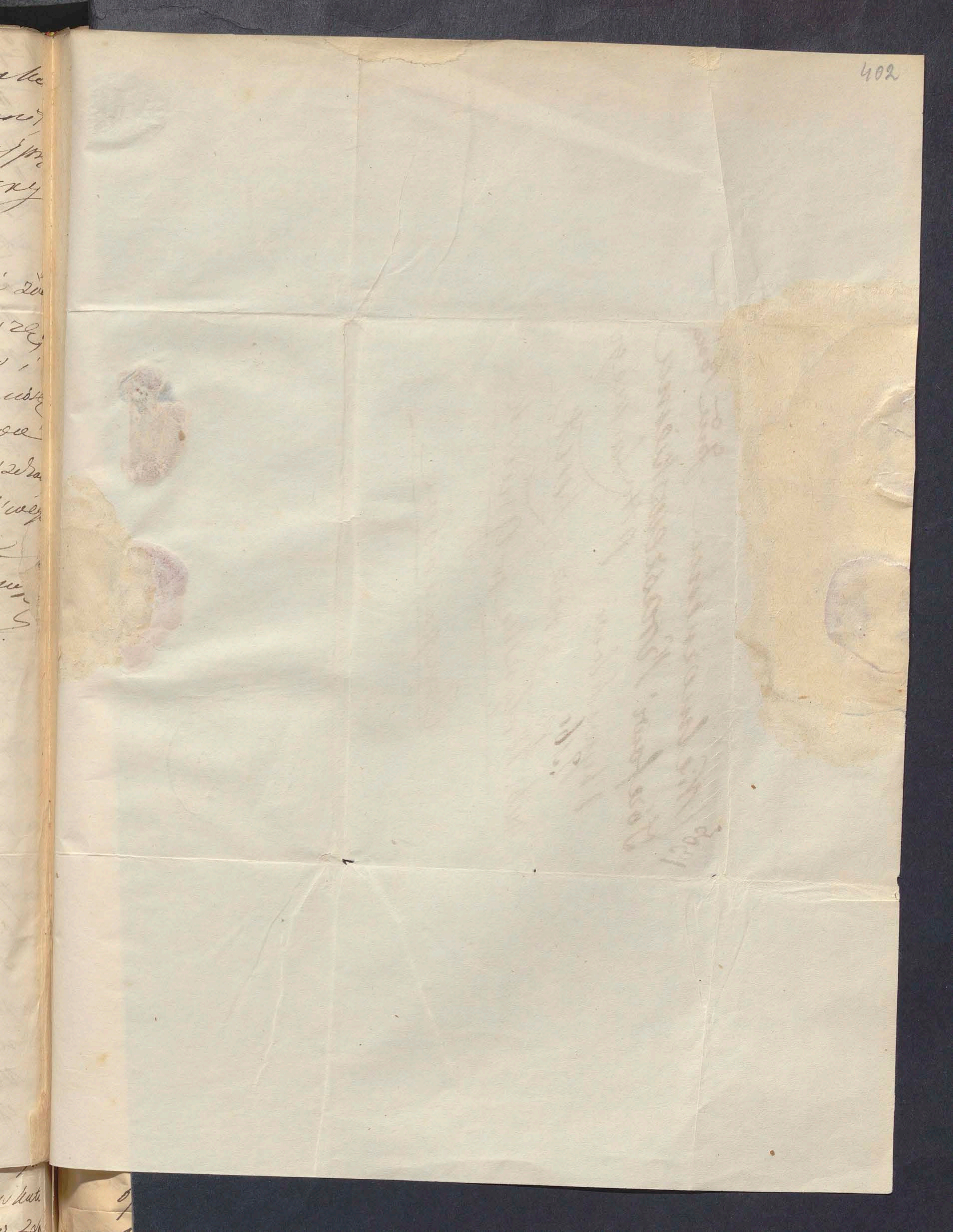
Nie gniewam się jako księgarz, na

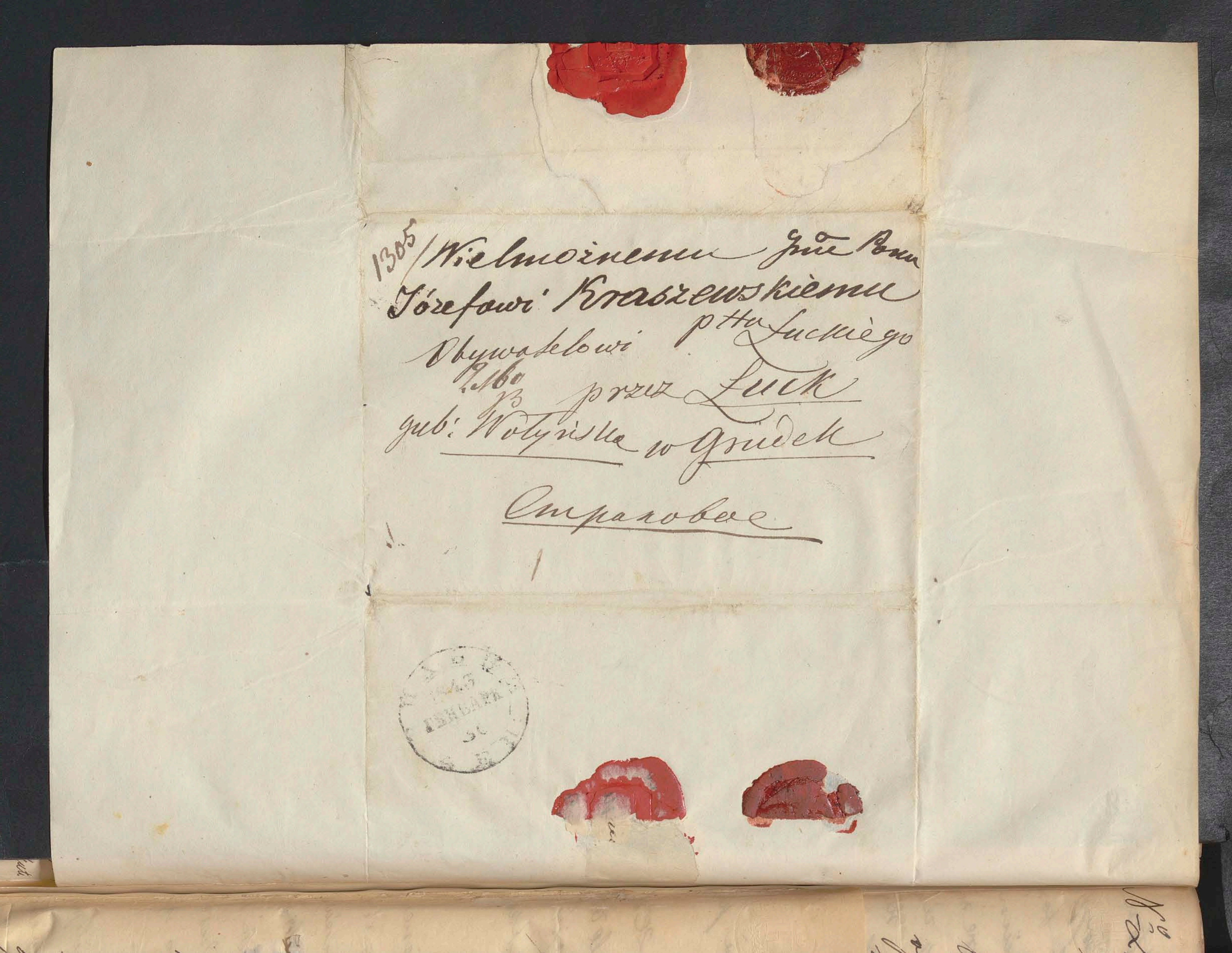
ale

na Ciebie kochany Józefie mniej jeszcze jako przyjaciel, ale ten wypadek boleśnie mię zranił, a ja teraz już pragnę żeby ta rana, jak najprędzej zasklepiła się, zagoiła się, żeby nawet i blizny w mojém sercu nie zostawiła ——

Do dzisiejszego listu, niechcę już mieszać żadnej obcej materyi, o której więcej nie piszę; następną pocztą powrócim do zwyczajnego i przedniego biegu korespondencyi z nią, doniosę ci o wszystkiém, odpowiem dokładnie na dwa późniejsze twoje listy, a teraz bywaj mi zdrów i kochaj mię choć trochę jako twojego życzliwego przyjaciela i wiernego sługę

Leon

1305 / Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi p[owia]tu Łuckiego
2 Ibo
B przez Łuck
gub: Wołyńska w Gródek

[illegible]

1845
ГЕНВАРЯ
30

403

Wilno dnia 19 Marca 1883

19-2

Kochany i Szanowny Józefie!

Przebacz mi tak długie milczenie, tak dłu-
gie przeciągnienie odpowiedzi; nie pochodziło to z
żadnej niechęci ku Tobie, bo po wypowiedzeniu się w
ostatnim liście znana dawna przychylność dla Cie-
bie Panie Józefie powróciła. Najważniejszym po-
wodem, mojego tak długiego milczenia, była zmia-
na stanu, tyle stanowcza w życiu ludzkiem, a to dnia
21 bm. Lutego, wstąpiłem w związek małżeński z mo-
ją kuzynką Wincentą Łotkowską za dyspensą Ojca
Świętego z Rzymu nadesłaną, i teraz już od miesiąca jes-
tem nowożeńcem kosztującym najmilszych słodyczy
miodowego miesiąca. Żona moja jest osoba taka
o jakiej moja ognista wyobraźnia marzyła, pełna życzli-
wości, najpiękniejszych uczuć, łagodnego charakteru, kocha
mnie najczulej, prześlicznie gra na fortepianie z duszą
przeważnie Chopinowskie, jednym słowem pod tym wzglę-
dem jako małżonek nazwać mogę się najszczęśliwszym,
i nie mogłem zmieścić tego w sobie, żebym ci wszyst-
ko o naszem szczęściu nie powiedział. Teraz ty mnie
Toskanie i powiedz, możemy być regularniejszymi w kores-

więcej

Kiedy mię Hymen i Amor w swoje objęcia po
woli.
Spóźniłem się kochany stanie Józefie że ci
że nie mi ci życzeń na twoje imieniny, ale też
cenię zawsze są najszczersze i najprzyjaźniejsze,
przyjm je wespół z kilku małemi pamiątkami
co ci chwile smutniejsze wypłoszą.
Lodolistów twoich na których kilka winienem
odpowiedź; zaczynając od najdawniejszego, donoszę ci
przysyłam bowiem rękopism z Chotomowa
go: Dwa Wieczory u Wdowieńcy Olbromskiej i jeżeli ta
ktoś to mi go przyślij i powiedz czy mam więcej
korespondencji z Chotomowskim i adres
jego przyślij lub wstaw co mam do niego
się czy fałszować czy prosić.—
Rysunki wybrane do Witeborowa otrzymałem, wiele z
tak dobre są wykończone, że natychmiast, ...
mogą być na drzewo przeniesione, inne trzeba będzie
jeszcze wykończyć. Ja jestem tego co ty zdania
co do tych rysunków że albo żadnych albo kazać na drzewie ...
lub rytowniom w Warszawie i wybornie, bo mój Ojciec ...
najlepsze sztycharzy, ale nie potrafił by coś tak ozdobnego
i wykończonego dokonać. Otóż posłałem do mojego ...
jonego z Wilna do Berlina te rysunki, żeby się zapytał ...
Gubitza lub Volgera lub Unzelmana, ile będzie kosztować zrobie-
ze

30 – 40 drzeworytów które jeśli 500 Rtlr nie prze-
niosą, każę wykonać i ozdobić w tenże Witoloraudę,
która pierwszym tego rodzaju dziełem polskim będzie.
Za parę tygodni już z Berlina otrzymam odpowiedź
i tobie ją zakomunikuję.
Od Babińskich przysłały następne reszty np. 27. 5 i 14.
a 17° posyłam ci 10 Ex na pap: zwycz:, i 5 na welinie —
Szanowny Józefie, czy nie można bez tego zostać [illegible].
Do 20 sztuk reszty, bo to książeczka nie wielka, nie wiele się też
bije a cenę trzeba dać niską. 17go posyłam potrzebne kop 40 to-
mi niebyło można. —
Co do Morgana pisma, w niektórych wydaniach posyłam twoje
Domie, lecz wierzę mój drogi jak tego rodzaju dzieło się za-
nie honorarium zaledwie się płaci, niewiele bije się
egzemplarzy. Są też w nim pomieszczone błyskotki poe-
zji i sztuka to pewną która czytelnikowi zwierzęca ko-
biety u nas. Ale mnie też dobre do wykształcenia rodzin-
kiem z niejednym księgarzem, który także także
wydane jako nowość przyjść musi. Zresztą na-
się przecież coś więcej na autorów i znakomitości bo
wysokie [illegible] i Grabowskie kiedyś przed Tobą Panie
Józefie mówili że je mniej ważę od Glücks. [illegible]
tich autorów. —
z Mindowe najpiękniej wydany, na najświetniejszym pa-
welinie z całym [illegible] ozdobieniem; Simplicité
przyślę już za wypłacie, bo już [illegible] składa 20: na
on 21 arkuszy pełnych in 8vo. Teraz prasy odbija arkusze 19.
20. i 21. i za tydzień już

Xenigars pawędruje do Ciebie, żaden autor polski nie pochlubi się takim poprawnością wydania wszakże przeto Bóg poblogosławił chęciom mo[im] zda mi się że oni jednej omyłki w mnie nie będzie. — Teraz wyszle ogłosić prenumeratę na I Części Anafielas złotych polskich po 7,50 kop. a dla tych co osobno nabywać będą Mindowe Rs. I kosztować będzie —
Witolda kiedy gotowy będzie napiszę mi o tem bo i portret zobaczę i do niego papier pot[rzeb]ny przygotuję, gdyż on większy nabyć od Mindowe, albo mniejszy. Wszakże też Grabowski najdokładniej o tym podrzucać popisał w Swojej Korresp: Liter: takie nieskładności nie powinny spotykać się w pisanie tego stopnia, albo prawda wszakże czasem i bonus dormitat Homerus, to i 2 Grabow: chybić nie trudno.
Dwadzieścia tom 27: już skończone atrzymałem wszakże nie przysłałeś Twoich dawniejszych, nie ci dotychczas nie odpisałem bo musiałem narazić się z braćmi zatarczyć z Józefem który niedawno z swojej podróży wrócił do Wilna. Otóż nie gniewaj się mój szanowny Józefie ale po narażeniu się, po zgaszeniu nagle upadł debit książek polskich, jakoby nas w osobnych czasach finansowych pozostawiło się, jak jakiś dziwny nam opanowała publiczność, wszakże że nie znoszę ci więcej za Te
Tomy Dziesięć ...

121

405

N° 2. opłacować jak Rs. 200 i 40 księgarni bo teraz łatwiej połową będzie egzemplarzy, tj. po 1 1/2 to-mu Studjów. Proszę cię jednak towarzyszu Józefie nie rób żadnych ceremonji i jeżeli rozumiesz że będziesz mógł korzystniej zbyć te manuskrypta wcale nie oglądaj się na mnie, napisz a ja ci zwrócę natych-miast oba tomy. Nie myśl wcale aby tu nagła obo-jętność publiczności, tylko do twoich [illegible] się ona do całej Literatury jak rok rozpowszechniała się i da-leko mniej książek kupują teraz jak jeszcze przed ro-kiem lub przed półtora.

Szekspira przysłałem w Pantheonie dla ciebie, jak nadejdzie, zaraz ci go, jakoteż i inne pisma nieznane które mi wskazałeś w swym liście —

Wspomnień drugiej edycji tych [illegible]: wszystko pomi-mo najlepszych chęci drukować z illustracjami nie mogę, bo nie podobieństwem nam jest wyłożyć [illegible] po-trzebne są z poprzedniej rabki nakłady tylko innych nazbierane, kiedy zajmująca nas Bibliografia jeszcze nieskończona, kiedy illus-tracyj W. Kolorowskiego z kilkoset Rs. kosztowane będzie. Jed-nak gdybyś był jak piszesz w Wilnie na czas niejakiś to pod swoją Repetycją mógłbyś Dziebłowskiemu coś zrobić i z pewnie [illegible] pasyjne niżbyś się wydały. Drze-lom nie tak byś ci wiele kosztował, ja bym go najmniej ko-wonej wspierał. —

Nie dla tego napisałem w ostatnim liście, że zapłaciłem za Mindowsa dość wysokie honorarium, abym się skar-żył na to czy wymawiał, ale dla tego żem chciał się uspra-wiedliwić z pewności w jego wydaniu, żem nie mógł nie wy-dać go zapłaciwszy honorarium. [illegible]

chcesz Józefie, wszakże z pnię tych 1000 zł. które
opłaciłem za Arcufiolos jeszcze we 2 lata po czym
Witolda ma opłacić 600 zł. Jeżeli to nie jest bardzo
wielkie i odpowiadające proporcjonalne honorarium
nie jest jednakże liche, a Glücksi do tego podwójne na
w pewnych kontraktach opłacał honorarium, [illegible]
zdał iż ze mną już skończył i pewno słowa nie
złamiesz. Inaczej i [illegible] cofnęłoby bo to ptaszek
o większej zgodzie jak czyni. Również i honoraria
za Obrazki Powieściowe nie tak można się różnić od [illegible]
bo jakżem według układu dawniejszego [illegible] dał 90 zł [illegible]
tom, a zatem o 10 mniej tylko od Glücksberga, a za
Latarnię 160, a zatem o 40 zł. mniej od Warszawskie-
go Księgarza. Są to małe różnice które tak wobec [illegible]
tych zniszczą. –
Maleparta przez kurs przyjąć i napisać jakiego
żądasz honorarium, ja sobie otrzymawszy z [illegible]
nim wykalkuluję ile on zarobi arkuszy i na-
tychmiast odpiszę, jeśli później nie zgodzi się to
odeślę manuskrypt, a jeśli przystanie do [illegible]
natychmiast [illegible] honorarium [illegible]
deślę. O Maleparcie bardzo wiele pewne i [illegible]
Heim go wydał pilnie. Wierz mi że one [illegible]
złotki nie dogonią. — Teraz jedna usilna prośba
do Ciebie, jeśli bezpiecznie [illegible] być pośrednikiem [illegible]
mocnym

406

mię zobowiążesz. Ot to napisz do Rzewuskiego niech mi pozwoli przedrukowaci dwa ostatnie tomy pamiątników Soplicy co czyści zagranią, księgarza pozwoli z materiami wymatułówami; a ja mu gotów za to 100 rs. do 150 rs dać. Wszak Klinsk. dwa pierwsze przedrukowuje niech i mnie hrabia pozwoli, poproś go o to. Czekam niecierpliwie twojej odpowiedzi. — Malepartes i jego tota z rozowne ... i twojem najżyczliwszym przyjacielem i sługą

Adam Zaw...

Rachunek Twój tak stoi. —

1841 dnia 19 kwietnia dałem osobiście w Grodnie	à Conto Onufrelów	RS 220 —
— 8bra 18. Na konto Onufrelów postałem 100 #		— 300 —
— Dzień Za Fortepian 180. rb. trans(port) 27.80.		— 207.80.
1842 1 Stycznia na Kontraktach gotowizną		500 —
		RS. 1237.80 —
Z tego księgowego i portorysiego należności		— 65. 75
		RS 1303. kop 55

Niewiem jeszcze ileś wziął książek w Kijowie, i Nót w 1842. to później napiszę się i oblicze ... gotowy przyszły ci tenczylko ogólnie —

Na te Konto otrzymałem Witołowode — rs 600 —

RS 200 i Niadawszy RS 400 — razem — RS 600 —

pozostaje mi RS 703 k 80.

z otrzymanego Witolda odpisze 400

pozostanie dla mnie jesz 300 Rs

AZ

2221 / Wielmożnemu JmćPanu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi ptto Łuckiego —
przez Łuck
pod Worzyńska w Gródek

Lu. 14. 2. 25
[illegible] 212
[illegible] 3

при семъ 2 повѣстки №1 на
12 — Руб. ср.: №2 на 20. Руб.: всего на
22 рублей серебромъ

407

Wilno: dnia 12 Kwietnia 18[illegible] r.

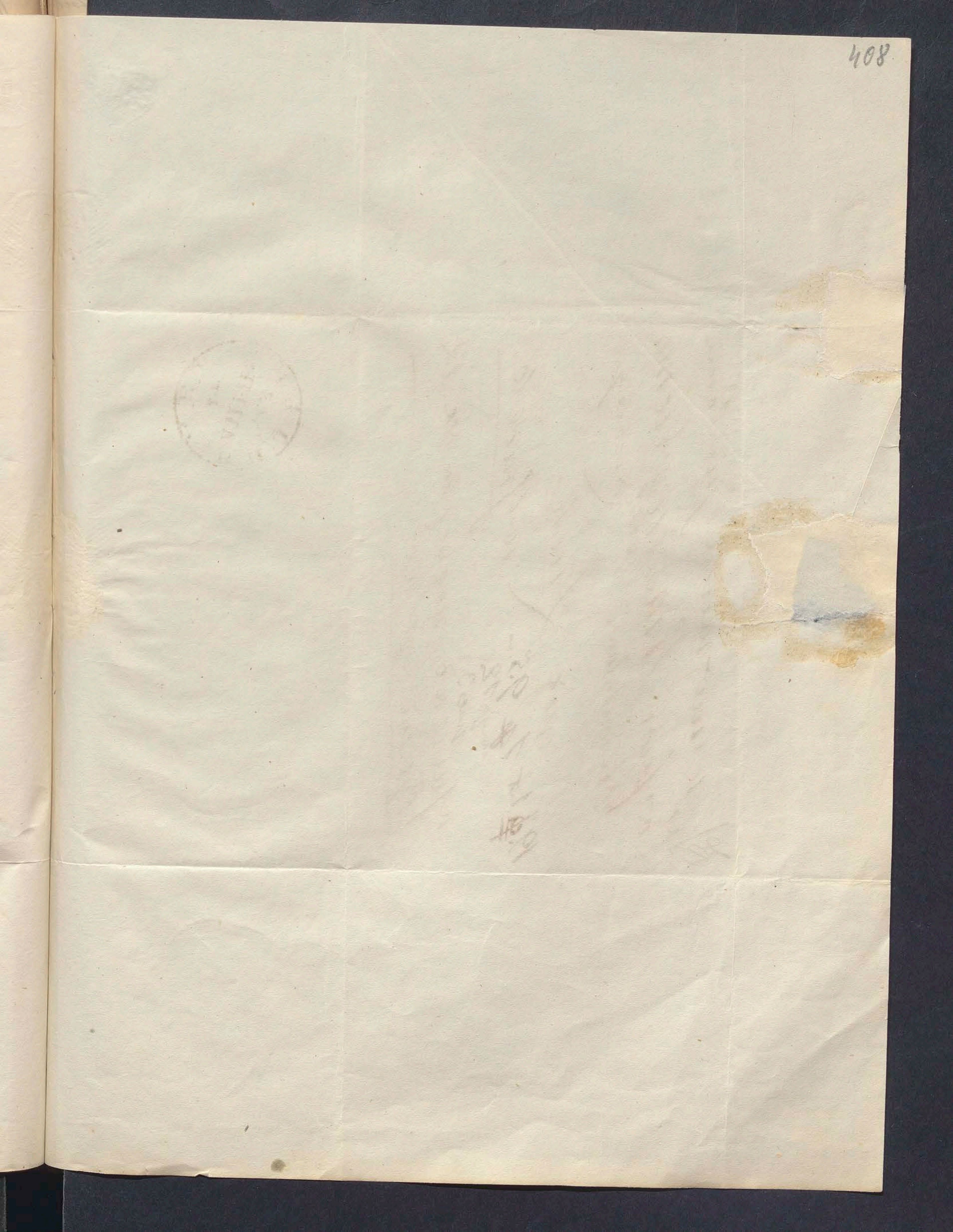
195

Szanowny Łaskawy Józefie!

Dla braku czasu przed samym odejściem poczty, niewiele ci piszę — tylko przesyłam 10 egz. oprawionego Mindowsa, z którego pod każdym względem zapewniam cię że i Ty będziesz zadowolniony, bo i papier świetny i druk wyborny i poprawność największa, i okładka piękna niepospolita, jednym słowem edycja sobie równej w naszym kraju nie miała. Na papierze ba-wełnianym jak ci przysłam drukowałem tylko kilka-set exemplarzy, resztę na papierze pięknym wel-nowym ale nie tak świetnym, napisz mi wiele jeszcze na tym drugim papierze mieć żądasz, mo-
6 lub 7 nadesłać.
gę jeszcze z nich
[illegible] twojej rychłej odpowiedzi a te-
lubom [illegible] najczulej i najprzyjaźniej-
nej pozdrawiam

Twój najżyczliwszy sługa i przyjaciel

[illegible]

408

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi p[owia]tu Łuckiego

przez Łuck
19 ƒ. 1 s 1 ƒ 9.5. - w Gródek
стр. 12
пис. 3
При семъ посылка на 12
Рублей Серебромъ -

1843
АПРѢ
14

Wilno dnia 15 Maja 1885.

Łaskawy Szanowny Józefie!

Pośpieszam odpowiedzieć na twoje dwa pisma z 27 Aprila z Gnidka, i 7 czy 8 Maja z Dolke, przy pierwszym otrzymałem, rękopism Malaparte i Dwadzieścia [illegible] z la Chotomiewskiego, które z ochotą zatrzymuję, i napiszę o tem do autora, któremu też raz napisać, niech wybierze jakich chce sztuk za 60 rs. —

Najpiękniej, najczulej ci dziękuję za łaskawe wyrazy i życzenia, w nowym rocznym stanie, za przyjazne przepowiednie szczęścia, które niech i na ciebie i twoich Szanowny Józefie Bóg najobficiej zleje. — Bądź zawsze pewny mojego szczerego szacunku i przyjaźni, którą chciałbym też mocniej okazać gdyby nie okoliczności często stawały na zawadzie, różne okoliczności z którymi teraz [illegible] muszę!

Stosownie do rady twojej zniosłszy się ze Smokowskim, rysunki coś mi przysłał, kazałem już zwrócić z Berlina, gdzie tymczasowie a jednego z moich znajomych leżały, gdzie lepiej i staranniej [illegible] i pogląd je doktorowi [illegible] gdzie [illegible] sam rysownik typografii wykonać potrafi, chociaż może nie tak gładko i ozdobnie, ale jak [illegible] racze będą one miały zaletę krajowości. O tym obmówię że Smokowskim komunikuję się i może [illegible]

wypuścim na świat pierwszą Krajową Ilustracyę
polską.
Zatem Babińskich których na zeszyt II. i III przyj-
rzy, już nie żądam zmniejszenia honorarium, i
piszę za nie jak za pierwszy zeszyt po rs 20. Kwit tej
na postanie biedą twojego 100 rs. następną poczty
nadeszlę — Witalda będę ocenił tak żebym go mógł
w końcu Septembra rozpocząć i na kontrakcie twojem
już z 3 napisanemi Anafielas ukazał się.
Mindowsa posyłam ci więcej nawet jak chciałeś,
bo 7 na lepszym i 8 na gorszym papierze, czyli ci owoż
otrzymujesz 25 exempl: — Wszakże wiesz Mindowsa
mam wyprzedzonego edytorsko dziecka, nie ma żad-
onegoż, bo ta o której wspominasz nosiła 230 i spra-
wiedliwość zmienia kto jej w sercu nie ma, nie
jest mojej, ale tak rękopiśmie znalazłem i nie-
tem odmienił. Tylko wiesz jedną rzeczywiście mo-
korektora i zamiast XL wydrukowano LX pieśń
zło za poprawności zeszytu mniej samego najpięk-
niej rzeczy.
Teraz wiedz o zmniejszeniu honorarium rozstrzygające
mocno cię przeprosiłem i teraz już nie żądam tego, ale
zato błagam cię o jedną grzeczność i dogodność, to
zda mi się nie zrobisz wielkiej różnicy sobie, a
wiele

gę, gdy mi finanse nie wystarczają żadną miarą
rę na zakupienie Maleporty i zatrzymanie Studjów
więc ośmielam się prosić ciebie o tę wyrozumiałość
i zbywam mojej odesłać Studja II i III a natomiast
zatrzymać Maleporte za to ci długę Rs 150, które mogę
ponowienie za Maleporte miasto żądanych 400 rs
Rs 450 . ... 50 Rs chcę ci dodać za zawód z mojej
strony ze Studjami, aby nie natenczas zostać niestra-
cić, bo ten któremu chciałeś posłać Maleporte zechciałać
zapłacić ci 100 fl za 2 tomy studjów, które niedługo bez
tego już pozytać gdzie indziej, z tąd zapewne ~~[illegible]~~
większej spodziewałeś się —
Rachunek był taki: Z przysłanych gotowizną pieniędzy
pozostało dla mnie u ciebie Rs 237 k 80 —
Z rachunku drugiego za porto niektóre opłaty, który dano 15 rs P. Łuczynowi z dziejów przysłać należy mi się 76. 10 —
Razem Rs 313. kop 90 —
przysłane następnie pocztą — Rs 150
Rs 463, kop 90, z któ-
rych 450 pójdzie na Maleporte a 13 kop 90 odpisze się
na Akta Babińskie —
Jeżeli na to zgodzisz się, daj mi dowód wielkiej pomoc-
nocy, za którą nieskończenie będę wdzięczny i która mnie
ze strat niektórych wyswobodzić może. Sam także
Szanowny Józefie nie na tem niestracisz, bo pewnie Za-
den Nakładca 100 fl za Studja ci odmówi. — Przyczyną że
nie mogę już teraz drukować tyle ile dawniej mico, jest jakaś
szczególny zwrot

niby ~~xxxx~~ od niejakiego czasu przez publiczność,
która zaczęła książki uważać jak inny towar,
i koniecznie chce to tylko mieć co zagranicą druko-
wane, a krajowe edycye już i potrzebnie nie chce. Tak
często piętno jakie liche i bardzo liche w Poznaniu
drukowane, dla tego tylko że w Poznaniu, bardzo
poszukiwane i wiele exemplarzy sprowadzić nam
przy. Dowodem tobie Gałęzowski jak tragedye Mic-
kiewicza, Pisma Jo. Ka. Ka. studenckie roboty,
pamiętniki Müllerowe, etc etc. Warto o tym
słowo przez naszą publiczność coś powiedzieć
w Tygodniku i zganić to uprzedzenie o do książek
iż nie na wartość ona, ale na miejsce w którym
drukowana więcej zważają —

Następną pocztą przyszle najdokładniejszy ra-
chunek i kompletny twój u mnie jakoteż i kwit
pocztowy dla Luczyców pałowych 100 ——

Wletzu Jerne du XIX Siècle zapisałem. Dziś
sły poczta pocztowa Brulliot Dictionnaire de
monogrammes, i Kraty i Poznańskie nadesztki. Teraz
Cię proszę prędkiej odpowiedzi rozumiem lecz i przy-
leć uważaj mojej stałej przyjaźni
i przychylności twojej Józef

Wilno 1 Czerwca 1873 r. 411

97

Szanowny Łaskawy Panie Józefie!

Żaden z twoich listów, żadne z okoliczności nie-
porozumienia jakie między nami zaszły, nie mogły
mię tak srodze zmartwić jak twój list ostatni,
z dnia 18 Maja, w którym zapomniawszy o wszystkiem
uniesiony niewiedzieć jaką niechęcią czy rozjątrze-
niem ku mnie napisałeś żeś skrzywdzony w
rachunku ci postawionym, że tam okropne są opusz-
czenia, że na swoją szkodę znajdujesz go niedokład-
nym, że pomimo całej bezinteresowności mu-
sisz się o to odezwać do mnie, żem na fałszy-
wych rezultatach opierał się robiąc ci wyciąg
postawu 22 Maja etc. etc. Wierz ja z ręką na
sumieniu powiem i ani matułka nigdy nie zna-
szczym, pocóż i po co ci świata otworzyć
że w tych wszystkich użaleniach i pretensjach
Łaskawego Pana Józefa, ani cienia słuszności
niema, i że owszem cały rachunek z którego jest
a nie na szkodę Łaskawego Pana Józefa jest u-
łożony. — Jeżeliś sam nie prowadził żad-
nych rachunków, jeżeli tylko na pamięci swojej grun-
towałeś się, która jak pokazuje się chybiła i podkreśla
tuż nie można

z góry potępi tego który najpierw nigdy z d...
prawości nie zszedł i wolałby tysiące milijonów
razy iżby jego przyszłe jego rozwiało się, niżeli ch...
by zdjęto z czego. Tego który nie spostrzegając się
na swoją własną nieletniość, akuratność swoją
przeniósł najdokładniejsze rachunku w swoich ks...
gach, każdy raz każdy przedmiot jak najprędzej
nij zapisał. Gdybyś nawet tylko na moją nie-
letniość prawo zważał, mógłbyś być już spo-
kojny, otóż naszczęście najakuratniejsze prowadził
rachunki, które i cień podejrzenia nawet zdejm...
mu ze mnie by zdjęty. — Gdyby Panu
Józefowi służnie coś więcej należało jak te co
podał w rachunku, tobym za wielką w tym uję...
się bezinteresowność niebył wspólczuj i nigdybym
na nią się nie zgodził, chyba to o wiele czy o w...
wiele chciałbym, bo w żadnym przypadku krzywdy n...
czyjej a tym bardziej P. Józefa mnie chciałem one
chcę oni do żadnej chcieć nie będę — Tym bardziej
więc rachunek mój gdy najdokładniejszym jest
gdym ani joty na szkodę swoją nie opuścił, wie...
bezinteresowności, wielkie zmieszczenie swoje da...
bezpiecznej nie są mi potrzebne. Mnie to
boli najwięcej, jak boli ogromnie jak Pan Józef

który kiedyś przyjaźni i tkliwe uczucie właściw-
szczu zniszczył dla mnie, może nawet stać
się tej gorszej, smutnej dla mnie myśli przy-
puścić, i zbyć ja chcąc czy niechcąc cóż
na korzyść jego ~~zrobić~~ mógł zrobić. — Nie kochany
Panie Józefie tak o swoich przyjaciołach (przy-
najmniej choć w części przeszłym, jeśli teraz to mnie
już nie odebrałeś) sądzić się nie godzi. Najlepszym
tak grubej pomyłki nie zrobił ani nawet przez
pośpiech, ani przez niedbalstwo. To co nie wpisa-
ne w twój kredyt od Bobet w liście 22 Maja, pew-
nie do niego nie należy, a na dowód tego zrobiłem
i załączam ten wyciąg najdokładniejszy naj-
szczegółowszy, aż od początku naszych z tobą sto-
sunków to jest od roku 1839. 25. Maja czyli przez
4-ry lata, zadałem sobie pracę mozolną, własno-
ręcznie wszystko napisać, przejrzeć, żeby ani cień
podejrzenia na mnie nie pozostał. Tak wszystko
dokładnie tam wypisano że bez złej woli i chęci
nic tam ani źdźbła zarzucić nie można —
Teraz więc rachunek przekonasz najprzód Panie Józe-
fie, że przecie 500 Rs. z tych com przyjął w 1841
20 Apryla, na jego debet na Anafielas, nie zapisałem, bo
100 Rs. poszło za Szaszek i Poeta, Stawbed odesłał, a 170-
Rs. reszty za 400 kupionych exemplarzy Witolorauda, a tylko
Rs. 230. zapisałem na Twój debet za Anafielas i te tylko

22 Maja
w rachunku postawym pomieściłem oniż całe
500 którem przywiózł do Gnidka —

Że w Stobet Twój w postawych rachunku
dnia 22 Maja b. r. nie położyłem oni Księ-
garki Stuckiej 3 Tomy oni Studjów T. 1.
oni Obrazy z życia, i Podróży 2 Tomy, to bardzo
naturalnie, bo żadne rękopisma skończonego
danego rachunek, i cóż one na nowo pod-
ją raz do Tam na Anafielas kolejki mogą.
1° Że za Księgi Stucka T. 1 i 2 rk ukończony to
przekonywa rachunek dziś pozostający się pod N° 1
i List własnoręczny Pana Józefa z 13 Jan. T. 1841. Lit. A.
który też załączam, a który na szczęście zachowałem
u siebie. 2° Za Stucka Tom 3cie rk ukończony [illegible]
Jawany to świadczy znów rk załączający się
pod N 2° i List własnoręczny Pana Józefa Lit. B.
z 7. 8bra 1841 r. Te dwa listy pewno nie odesłać po prze-
konaniu się że mam racyę, wlezą one do mojej kom-
pletnej kollekcyi listów łaskawego Pana Józefa. —
3° Że za obrazy z życia i podróży ukończono rk to
znów świadczy rk N° 2. i kwit Pocztowy z 9 Lipca
1841. na Rs 150, które też rękopisma opłaciły. Prócz w Rachun-
ku postawym 22 Maja te 150 Rs. odebrać Pana Józefa na [illegible]
naturalnie więc że i wtrącić Honorarium za Obrazy nie wpisano, bo to rk
jej skończony — 4° Że Studja Literackie T. 1.

N° 2gi Lista.

Studja Literackie T. 1. rk już ukończony i honorarium opłacone. Poznanie świadczy rk pod N° 2 tu załączony, kwit pocztowy 8bra 11. 1871 no 33 ℔ od 99. Rs. i kwit brata Pana Józefa P. Lucjana na 30 Rs z którego to kwit dano już Panu Józefowi posłaniem i reszta książek dla dokompletowania oczyli 150 Rs jako honorarium za Studja. Naturalnie więc przyznam, że oni 150 Rs odebrali, za otrzymane honorarium, ani 150 Rs w tabeli P. Józefa należne honorarium w rku posłanym 22 Maja nie stoi. Wszakże czyżby Pan Józef żądał, za jakie to rękopisma nie stoi w jego tabeli co tu posłanym Mu 22 Maja, kiedy z tego co mu tu napisał najpierwszy pokazuje się że za Szkice, Obrazy z Życia 2 T. Studja 1szy Tom. Poeta i Świat skutkiem towarzystk.

Naturalnie więc że te sumy odebrali Pana Józefa i w rku posłanym 22 Maja i tenże w N 3cim rku tu załączonym powtórnie mogę mieć tylko Arcafiilos w kredycie, iż z tej sumy Rs 237 k 80 na mój kredyt pozostało, otóż i w rku 22 Maja pominięte. — Spodziewam się że Pan Józef łaskawy recte pilnie i ten list przeczytać i rku pod N° 1. 2. 3. przejrzeć i przekonać się że najdokładniejsze posłaniem sochunku, że gdy odesłałem Studja T. 2. 3ci mnie z pos. Tomami 50 ℔ należy Rs 459 k 80 a gdy odesłał 450 za Mu byłoby mnie Rs 9 k 80 należy, to i brat wskazane z Nót

Racz więc Pan Józef cofnąć swoje zarzuty niedorzeczności zachowania, i zrobić amende hono-rable że mnie obelgi, niedbalstwo i niechęć w Kochankach posądzić mogłeś. —

Żeby nigdy nie skrzywdził Pana Józefa a to ocenie że zachowanie między nami na JEGO korzyść wypada, dość jest tylko zważać że za Witolda do-tychczas nie otrzymałem, już honorarium blisko od dwóch lat opłacone i że ja wcale na to nie skarżę zażenowanie, tem, żem tego poematu nie otrzymał dotąd, i dzięki bym nie wspomniał, ale gdyż napisał że tki z twojej szkody zrobiony musiałem fakt przeciwny temu nie słusznemu twierdzeniu zważać. —

Pan Przezdziecki złożył tu 5 Exx Le Poëte et le Monde za które znów porachujemy się. a 1 Ex. wedle ułożenia pomniałem sobie zostać, a który następnie posyła na desek. —

O innych przedmiotach twego listu następnie pozostawię napiszę, i Kraszewski do Redakcji Athenaeum nadeśle

Teraz polecając mnie pilnej zachowaniu swojej przyjaźnej pamięci i uściski przesyłając

zostaję Twojego Pana Józefa zawsze przyjacielem i sługą

Życzliwym Damsiem

P. S. Proszę listy pod Literami A. B. zwrócić mi o ten koniec proszę. Ad.

Nota dla Wgo Józefa Kraszewskiego w Gródku

Miesiąc	Dzień		Winien		Ma	
1841 Sierpn.		Utrżono się za Anafielas Spisini Rb.	"	"	1000	"
	19	Dano à Conto Anafielas w Gródku	230	"	"	"
...bra	18	Na konto Anafielas posłano 100ff —	300	"	"	"
1842		Za fortepian 180. Transport i Expedycyi 27.80	207	80	"	"
...cznia	30	W Kijowie Wręczono w czasie Kontraktów	500	"	"	"
"	"					
		Rubli Sr.	1237.	80	1000	"
		Po odtrąceniu za Anafielas pozostaje	"	"	"	"
		na debet Wgo Kraszewskiego na nowy Rk	237	80	"	"
1841 Decemb	24	Za porto pocztowe paczki z książkami	3	15	"	"
1842		" z Revue de Peintres etc. porto	5	"	"	"
Janua.	14	Za porto paczki z książkami —	1	70	"	"
	24		1	60		
Marca	10	Dot P. Kraszewskiego: 9 Egz W. Kolorandy w Kijowie à 150	"	"	13.	50
	21	Dla P. Urbanowskiego posłano: z polecenia i na rachunek P. Kraszewskiego:				
	1.	Pensées du Père Bourdaloue 1 volume	1	50	"	"
	1.	Vie de Saints pour tous les jours 2 vol	2	90	"	"
	1.	Histoire chronologiques des Peuples de Karl Vol 4	10	"	"	"
		porto tej paczki —	2	40	"	"
Kwietn.	8.	Za porto paczki z książkami —	4	45	"	"
Maj	5.	z portretem ...	1.	20	"	
	27	Dano bratu P. Lucyana zakartem	15	"	"	"
	1	Budownictwo Rangel dla Ojca P. Kraszew	1	35	"	"
Maja	30	za porto paczki z książkami	4	15	"	"
Juni	17	23 Wolumina	8	65		
		Transport Rub. Sr.	300	95.25.	13.	50

363

			Winien		Ma	
		Transport	300	95	13	50
1842 August	21	Za porto paczki z Książkami —	2	35	"	"
		— " — —	4	"	"	"
7ber	11	— " — — " —		65	"	"
	27					
		Za wydane 2 Ex Witoloraudy w Kijowie dwóm Prenumeratorom à 150 —	3	"	"	"
1843 Januar	9	1. Chopin polonaise Op 44 — 1.15	"	"	"	"
		1. — Allegro 46 — 1.30	"	"	"	"
		1. — Fantaisie op 49 — 1.30	"	"	"	"
		1 Liszt Organ Serenate — 1.20	"	"	"	"
		1 — No 4 — 30	"	"	"	"
		Rs 5 kp 25				
		odlicz 10% — 55	4	70	"	"
		porto paczki —		85	"	"
Marz	20	Za porto paczki z Książkami —	2	65	"	"
April	14	Za porto paczki z Książkami …	2	10	"	"
		Za Akta Sobińskie Zeszyt 17 honorarium …			30	
Maja	19	7 Mindows na welinie 8 na pap. zwyczajn. absolut gratis.				
	1	Dictionnaire de Monogrammes p Brulliot 3 vol	17	60	"	"
	1.	Hünten Delassements Liv. 11. — kop 65	"	"	"	"
	1	— 117 N3 — 60				
	1	— Utile Capriccio N. 12. à 1 — 2.				
	1	Chopin op 11 p. deul — 2.20				
	1	Beethoven op 109 à 1.10k op. 106 à 2.95k — 4.5				
	1	— op 21 N1 kop 55 — op. 13 k 75. — 1.30				
		Rs 10.480				
		książki Poznańskie razem odtego 10% 1.10	9	70	"	"
		porto tej paczki	4	75	"	"
	NB.	Dom nasz Kijowski jeszcze mi nie doniósł, co tam winien za Nuty brane w 1842 na kontrakta. Summa Rs	353	30.	43.	50
		należy mi Rs 309.80 k.				
Maja	22	Posyła się 50 ff w trzeci części —	150	..		
		Transport Summa	503	30	43	50

			Winien		Ma	
1843		Transport	503	30	43.	50
		Za Malbporta we 4ch Tomach odliczone	—		450	..
		Ad	503	30	493.	50
Maja	22	Na nowy rk należy mi 9 r. 80 kop.				

Wilno 22 Maja 1843.

Otóż Szanowny Józefie kompletny i najdokładniejszy Twój rachunek, według którego przed dodaniem honorarium za Malbporte należało mi 309 r. 80 kop.: a że obecnie przysłałeś Rs. 150 przeto po odciągnięciu 450 rs. od 459 r. 80 kop. pozostanie na nowy rk na Antokolskie Zeszyt II i III rs 9 k 80. Studja Literackie T. 2. 3ci odesłane z obecną pocztą i jeszcze raz najmocniej błagam żebyś raczył zgodzić się na mój projekt i pozwolił mi zatrzymać Malbporte, na której po przełożeniu tej, ulegając wrażeniu jakie na mnie tak okropna powieść sprawiła, spodziewam się że nie stracę i prędzej powrotu kosztów doczekam się i jakiegoś zysku, niż na Studjach, które tylko do uczeńszej części Publiczności naszej odnosić się mogą i nie tak byłyby pokupne. Zresztą nie wahałbym się i jednego i drugiego zatrzymać, i jedno i drugie drukować gdyby nie nagłe zmniejszenie wielu gałęzi dochodów księgarskich i ograniczone opłaty zagranicą szyki finansowe moje pomieszały. Mi się wszystko zdaje że by Kochanemu Józefie

na mojej

zamianie nie tylko nic nie stracisz, ale jeszcze zyskasz gdyż ja chcę wynagrodzić mój zawód ze Studjami 50 ci posłanemi, Studja zaś łatwo możesz innemu wydawcy za[?] [?]. Powtarzam tu że to dla mnie wielka będzie dogodność, wielką wyrozumiałość, gdyby jednak na wielkie przy[?] dela moja prośba na żaden a żaden sposób uskuteczniona być nie mogła, gdybym już nate grzeczność i pobłażanie żadnym sposobem zasłużyć nie mógł i nie był ich godzien, wtakim razie cóż robić, już odeślij mi Studja i te 50 ₶ które ci ciś posyłane i to na mój koszt, ale jednak tym postępkiem mocno byś mię zasmucił i dowiódł mi że na żadną wyrozumiałość z twojej strony liczyć nie mogę. Tego się więc nie spodziewam i oczekuję avec angoisse twego wyroku, ażebym mógł jako najśliczniejszego wydania Malepartą zaszczycić się. Będą te Podmiotki formacik papier jak na Mindowsie druk śliczny słowem że z edycji kontent będziesz to pewnie. —

Tymczasem polecając twojej przyjaźni i łasce moje prośby i pocałunki ślubny pozdrawiam Cię życzliwie

Twój sługa i przyjaciel
Adam

P.S. Jeśli układ przyjdzie o Malepartę do skutku przyślę ci jako pośpieszniej śliczne Album de Salons na 1842. — Adam

Wilno dnia 29 Maja 1843 roku. 417

200

KSIĘGARNIA I DRUKARNIA
JÓZEFA ZAWADZKIEGO.

Rachunek dla Wgo Józefa Kraszewskiego od r. 1839 25 Maja do 1843. 29 Maja.

		Winien		Ma	
		Rubli	Kop.	Rubli	Kop.
1838.	Miał P. Kraszewski jeszcze 24 Sept. 1838. ze stosunków ze ś.p. Józefem Zawadzkim ... kop	"	"	"	97.
1839.	11 Kopijki przysłał przy liście Rubli 50 czyli nowiczyn sutbele	"	"	14.	3.
Maja 25	posłano do Omelna: 1 Voigt 8. Bände 27 r. 1 Lindenblatt chronika 1.90. 1 voyage autour du monde 2 vol. in 4o. 12.60. 1. Kronika Napoleona Bonap: 4.50. 1. Wypisy Polskie w księg. 1.90. Przyj: Ludu 1 Tom. 1.80. 1. Hist: Litwy Narbutt. T. 3.4.5. 11.10.	60	80	"	"
"	przesłanie tego	5	80.	"	"
Juli 20	1. Świdrygajł v Kotzebue. 45. 1 Przyj: Ludu Rok 3ci i 4ty ... 3.60 = 7.20 porto 80 k	8	45	"	"
	Honorarium za Historyja Wilno 4 T. należało Panu Kraszew.	"	"	300	"
Augusta 27.	Posłano 81 # jak to świadczy kwit pocztowy i list P. Kras: uwiadamiający o otrzymaniu tej summy że 81 # liczy się tylko dla zrównania rachunku i tak nie 243 r. ale ...	239	95.		
	Rachunek dotąd ukończony — Rubli: kz	315	"	315	"
1839	Rachunek Nowy:				
Nov 27.	Posłano pocztą: 1 Maison Nucingen 1 vol. 1 L'Usurpe 1 vol. 1 L'inconstance p. Lacroix. 1. Scènes de la vie Ital: 2 vol. 1 Monsieur Midshipmann 2 vol. 1. Souvenirs de Berger 2 vol. 1 Vieille fille 1 vol. 1 Aventures de g. Balzac 2 vol. 1 Alphonse et Juliette 2 vol. 1 Snorby 2 vol. 2 vol... 1. Voyage des Pyrenées 2 vol. 19 vol. à 1 r 20 k. 22 r. 80 k. 1 Rivolities .75 wszystko	23	55.	"	"
	przesłanie pocztą	1	55	"	"
9bra 6.	1. Wizerunki T. 7. 8. gratis. 1 Thalberg Concerto p.... 1.50. Chopin op. 14 1.10 k.	2	60.	"	"
	porto tej poczty		50	"	"
9bra 5.	1. Wizerunki T. 9. Pieśni sieroce ... Collect: de ... gratis				
	wogóle Rubli	28	20		
	Takowe Rubli 28 k 20. po otrzymaniu upraszamy od P. Kraszewskiego powieści Latarnia Biedna skasowane zostały i wyżej kubek wpisujemy	"	"	28.	20
	Rachunek skończony Rs	28	20	28	20
1840 Rok	Rachunek Nowy:				
Januar 27	Posłano pocztą: 1 Katechizm z położeniem Szydarts kons 2 r. 1.85 k. 1 gramatyka Niem: 40 kop. 1 gramatyka Polska Sierociń: 45. 1 Episode d'un ... 3r. Henselt op. 3 Etude ... 55. Przesłanie pocztą tej poczty 25. k.	6	"		
April 10.	Posłano: 1. Narbutt Tom VI. 3 r 70 k (Pojata według Biblioteki ... 3.4. Wizerunki 11. 12 7 Latarnia Biedna) gratis. za przesłanie 1.25	4	95		
Julii 8	Posłano: Narbutt T. VII. 3.70. Przesłanie pocztą 55	4	25		
" 19	Posłano. 1. Grabowski b. Herz. pan Kazimierz T. 1. ... porto tylko	"	70		
	Transport na drugą stronę Rs	16	40 1/2		

		Winien Rubli.	Winien Kop.	Ma Rubli.	Ma Kop.
1840	Transport ze strony odwrotnej na debet P. Kraszewskiego	16	40	"	"
Juni 20	Przysłał z tego dnia Przysłał P. Kraszewski 100 Ksf	"	"	28	60
Juli 13	Posłano na żądanie P. Kraszewskiego 27 Tomów Bruneti à 1Rs	27		"	"
"	— tej. Wizerunki T. 10. 13. Spomnienia Gustawa Olizara gratis	"	"	"	"
	przesłanie pocztą	4	40	"	"
Juni 14	Przyłożenie z tego dnia nadesłał Mistrz Twardowski 2 Tomy honorarium	"	.	150	
Juli 13	Posłano Panu Kraszewskiemu 60 ₰ jako kwit pocztowy świadczy	"	"	"	"
"	i list P. Kraszewskiego w którym uwiadomił iż odebrał te pieniądze	180	"	"	"
"	przesłanie tych 60 ₰	2		"	"
"	Za 10 arkuszy Papieru rysunkowego	"	50	"	"
"	Za druk z Papierem okładkę na 600 Ex. Witołoraudy należy się	350	"	"	"
"	Posłano: Przyp: Ludu 2 Tomy 360. Wiktorowicz, ... gratis. porto 70 –	4	30	"	"
August 27	Posłano: 20 Witołoraudy 1 Ob: Biblio. T. 5. Wizerunki T. 14. Obrazy Lit. gratis porto	4	20	"	"
"	Przysłał rękopism Pana Karola za co wpisuje habet	"	"	75	
" " 31.	Za Vie & Oeuvres des Peintres célèbres 7 vol. zapisuje się	75		"	"
October – 2.	Posłano: przesłanie pocztą	4	40	"	"
— 2	Wilno Tom I. Zamp. 25. Witołoraudy 20 Ex. 7 E. Mistrz Twardowski porto	8	75	"	"
9ber 16	Posłano: 7 Mistrz Twardowski T. 2. 3 – Wielun: 2 t. 7 Pan Karol. Rocznik ogrodowy	"	"	"	"
	wzorów za odesłany Depeszę a na Tomów za odesłany do 5 Tomów Bruneti porto	"	"	"	"
	na 1 Confessions générale 3 t. 1 Mémoires de Famille 2 vol. — 1 Wycieczka ... 1 Zygmunt,	"	"	"	"
	Śniadecki, ... Skirmuntowicza. } Porto tej posyłki	2	80	"	"
8ber 15	Nadesłał dwa rękopisma: Władca Dziewczyna i Stoliczny Kwiat Kronika za co w Habet			150	
1841. Jan. 4	Posłano gratis: 1 Guide des Amateurs 2 vol. 1 Estampe ... Rembrandt. 1 Pamiętnik	"	"	"	"
	... Rapsod ... 3 Wilno Tom I w ... 1 Stenograf, Wyjazd 4 t. 1 Nowe	"	"	"	"
	Przegląd Korsaka 2 t. 1 Poezje Sposaw 2 t. 7 list okładki Dziewczyna, 7 Stanisław	"	"	"	"
	1 Les rêves d'amour ... 1 Mme de ... Paris ... 2 vol. 1 Bra...	"	"	"	"
	p. Musset. 1 Wizerunki T. 15. 16. } Przesłanie tylko liczono tych posyłek	6	85	"	"
"	Porównując Habet P. Kraszewskiego od tego debet który wynosi				
	686. 60 kop a Habet 403. 60 – należy od Krasz. 283 Rs od				
	tych Rs 283. Listem z 4 Stycznia 1841 odtrącono na kompens: porto P. Kraszewskiemu			20	
	Wogóle Rub Srebrem —	686	60	423	60
	Według tego rachunku należało od P. Kraszewskiego do dnia				
	tego Rs. 263. Na skompensowanie tego rachunku P. Kraszewski własne swym 13 Stycznia ofiarował. Rękopisma 1 Oztery				
	Wrzela 150 Rs. i Ostatnie 2 Stuchicle pierwsze 2 Tomy. 150. (vide ...				
	tego List 21/3 Stycz. pod Lit. A. a zatem ten rk był ukończony —	263		263	
Luty 5 –	Przy tego posłano P. Kraszewskiemu już gratis dla skompensowania honorarium				
	... Stuchy: 6 Litografii ... 1 Portret Górnego: Bolesław				
	Mieczysł. 3 P. Kowalczyka. 3 Bladacha: 3 Stancek Wizet T. 17. od Poplińskiego ...				
	przez przesłanie wartowało 3.85. Lutego 19. przesłanie 54 ₰ 3.15. Przesłanie	"	"	"	"
	Lutego: Tomów 180. etc: ~~...~~ 8.80. które już do żadnego rachunku nie	"	"	"	"
	wchodzą. A zatem 2 pierwsze Tomy Stuchicy skwitowane dawno, a nie	"	"	"	"
	jak wyłudza P. Krasz: w Liście 18 Maja 1843 r. utrzymuje jakoby mu	"	"	"	"
	dotąd Stuchicy w Habecie nie policzono. Za tom 3ci Stuchicy	"	"	"	"
	niech też obaj Rachunek № 2. Zgoła skwitowano —	47	"	"	"

Vide № 2 Rachunku

418

261

№ 2. Rachunku P. Kraszewskiego. kompletnego

Data		Winien Rubli	Winien Kop.	Ma Rubli	Ma Kop.
	Rachunek za Witoloraudę 400 Exemplarzy nabytych p. Adama Zawadzkiego po 1. 35 kop. za exemplarz	"	"		
1840. 9ᵇʳᵃ	Za 400 Ex. Witoloraudy odstąpionych Adam Z. po 1. 35 należy P. Kraszewskiemu			540	"
— Xᵇʳᵃ 11.	Posłał brat mój Józef à Conto tych 400 Exe jak to kwit świadczy	"	"	"	"
	pocztowy i list P. Kraszewskiego w którym ten uwiadomia że odebrał	80	"	"	"
1841 Jan. 5.	Posłał A. Z. 40 # jako świadczy kwit i List P. Kraszewsk. —	120	"	"	"
Lutego 19	— " — 57 # jako świadczy kwit pocztowy i List P. Kras	170	"	"	"
— apryla 20.	A. Zaw: w Części pobytu swego w Grodku opłacił resztę	"	"	"	"
	należną 170 Rs (z tych 500 Rs co przywiózł. z których 100 Rs	"	"	"	"
	poszło na Poczta i Świat. 230 na konto Orzepielas) a te 170 —	170	"		
	(o tem przekonywa kwit własnoręczny 20 apryla P. Kraszews. Rub S	540	"	540	—
1841.	**Rok 1841. Rachunek Nowy**	"	"	"	"
Marzec 7	Winien zostaje za przyjęte z rachunku ŚW. ś. p. Urbanowskiego Rs	30	15	"	"
"	Za 9 Ex. Witoloraudy wydanych na rozkaz P. Kraszew. Grodek: à 1. 35.	12	15	"	"
"	Za Album z papieru rysunkowego oprawa i papier —	5	10	"	"
	Ten album następnie jako ofiarowane od A. Z. wytrąca się z tego	"	"	5	10 "
Apryla 21	Pan Kraszewski dał Ad. Zaw: na drogę w Grodku "	"	"	10	"
30	(Posłano gratis: 25 Hist. Wilna T. 2ᵈ. 1 Wizerunki T. 18, 1 Recueil de Têtes de Paris	"	"	"	"
gratis — "	1 Recueil de Chevaux de Vernet. Ob: Bibliog: zes 6. 7. Cz. Wesele. 1 Galerya Rus 21. 22.	"	"	"	"
"	1 Historya Lit: Wiszniew. 2 T. 8ᵒ. 1 Narbut. T. 8 i 9. à 360 — 720. 1 Ba-	"	"	"	"
kupione —	dowski 2 Wrzosu 5. 1 Liszt Leider v. Schubert. N. 16 / bok. № 3. k 95. N 6. 110.-	"	"	"	"
z tego.	№ 24. kop 75. № 8 i 9. kop 75. № 22. 60 kop. N 7 k 75. N 18. 20. all. razem —	21	75	"	"
	Przesłanie poczta tej paczki —	9	70	"	"
Maj 21.	1. Reza papieru na listy 4. 20. 1 Ubiory w Polsce № 34. к 2, 70 k. 1 Liszt Lied N 10. k 40	"	"	"	"
"	1. Liszt № 4. 75 kop — 1. Chochlik Moniuszki 20. 1, 3 Śpiewy. 95. 1 Rozmaitości 30.	9	50	"	"
"	(Posłano zaś gratis: 1 Wizerunki T. 19. 1 Obraz Bibliogr. Zesz. 7. 1 Szczerbiński Daguerre	"	"	"	"
	Litogr. Holbein. Rembrandt. Domeiki Rysunki —	"	"	"	"
	Porto pocztowe od tej paczki —	3		"	"
30	Posłano Gratis: Opis Dagerotypu lonego to. etc. —	"	"	"	"
Juni 18	Posłano gratis: 1 Voyage sentiment: 4. Obrazy wesele 2 T. 1 Witolor: z papieru	"	"	"	"
	Gabinet Med: obrazek Dagierotypowy z przynależności (Porto tej paczki	4	35	"	"
60 — Juli 9.	1 Guide des amateurs de Tableau 2 00 1 325 1 Konoszy do o Ttorga 30	3	55	"	"
"	(1 Witold z Jagiełło. Kaspel. gratis —) Porto tej paczki	1	"	"	"
30.	od Papliński po przesłaniu. Monuments du moyen âge Rusattu 1841 gratis	"	"	"	"
	Porto tej paczki —	1	50	"	"
	Za tom 3ᶜⁱ Stuckiej postanowiłem honorarium większe jak autor chciał to —	—		120	65
	Dla skompletowania tej summy posłałem Obraz Smuglewicza i linę tektury	34	—		
	(a zatem i za 3ᶜⁱ Tom Stuckiej skwitowano honorarium) Summa wogóle R. s.	135	75	13.	75

Dowód że tak jest znajduje się w Liście P. Kras. Lit. B. 7/8ᵇʳᵃ 1841 a zatem opuszczam ten List —

1841.	Rachunek Nowy.—	Winien Ruble Sr.	" Kop.	Ma Rubble Sr.	" Kopiejki
	Za Honorarium 2giej edycyi Poeta i Swiat należało P. Kras	"	"	100	"—
Apryla 20	w Grodku opłacił osobiście A. Zawad: z tych 500 Rs. co przywiózł (jak kwit świadczy)	100	"	"	"
	Rachunek skończony.— Rubl. Sr	100	"	100	"—
	Nowy Rachunek:				
Lipca 1.	Należy P. Kraszewskiemu za Obrazy z Życia i Podróży honorar	"	"	150	"—
" 9	Posłano P. Kraszewskiemu 50 # jak to kwit pocztowy tegoż	"	"	"	"
	dnia wydany za No. 450 świadczy i List P. Kraszewskiego —	150	"	"	"
	a zatem za te Obrazy z Życia r-k ukończony.— Rubl.	150	"	150	"
	Nowy Rachunek	"	"	"	"
Sept.—	Za Studia Literackie Tom 1 należy honorarium	"	"	150	"—
Aug. 9.	Medaliki złocone z Nayświęt: Panny —	3	"	"	"
"	1. Poeta i Swiat 2 T. 1 Les Animaux 1-19. ble gratis. —	"	"	"	"
Sept: 6.	} przesłanie tej przesyłki	2	40	"	—
—"—	4 Poeta i Swiat Welin: 1 Dziennik Domowy, Wizerunki t. 2 a 2. Otrapie ce gratis	"	"	"	"
	—"— Tej przesyłki porto pocztowe	1	60	"	—
Sept 17.	1 Szkatułka Niedzielna, 1 Przyjaciel Ludu etc gratis. (porto tylko przyszło	—	85.	"	—
" 10	Dano Bratu P. Lucyanowi z polecenia P. Kraszewskiego na	"	"	"	"
	co i kwit w swoim czasie P. Kraszews. posłano	30	"	"	"—
" " 8bra 11.	Posłano pocztą 33 # jak to kwit pocztowy świadczy i List P. Krasz.	99	"	"	—
8bra 11.	Dla skompletowania tej summy 150 Rs. posłano P. Kraszews	"	"	"	"
	rożne dzieła j. n. to te. Peau de Chagrin. opr. Les Evangiles de Abe-	"	"	"	"
	mono, La fontaines fables (oprawne, i za to 2 posłano paliczon	13.	15	—	
	Rachunek więc za Studja ukończony Rubli Srebr.—	150		150	.
	Ten wyciąg najszczegółowszy stu P. Kraszews. najsu-	"	"	"	"
	mienniej i najakuratniej zrobiony, oparty, na 1° kwitach pocz-	"	"	"	"
	towych, 2° na listach P. Kraszewskiego. 3° na Listach Ad. Zawad.	"	"	"	"
	które są zapewne u P. Kraszewskiego. 4° Na księgach Księgarni naj	"	"	"	"
	porządniej prowadzonych wyciąg ten najjaśniej dowodzi: że Za Ostat-	"	"	"	"
	nią z Stuckich, Obrazy z Życia i Podróży i Studja rachunek	"	"	"	"
	skończony, a zatem one naturalnie drugi raz w obecnie	"	"	"	"
	P. Krasz. figurować nie mogą, i nic nie należą do rachu-	"	"	"	"
	nku który posłałem w Marcu a dokładniej 22 Maja, a który	"	"	"	"
	jest także najdokładniejszym i nieuwzględniec na moją korzyść	"	"	"	"
	czyli na twój debet wykazuje 1353. Rs 30. a na Twój Kredyt czyli Ha-	"	"	"	"
	bet. Za Anafielas 3 pełni 1000 Rs. Za Akta Kobi: Zesł. 30. Za 9 Ex. Witolorady	"	"	"	"
	Dnych brata Majem. Josef. 13.50 wogóle 1043 Rs 50. czyli że mi na-	"	"	"	"
	leżało 309.80. a z posłanemi 150 Rs. 459.80. Za Miłoposte 450 Rs od Kopii	"	"	"	"
	a zatem mnie jeszcze Rs. 9 K 80 pozostaje prócz tego co P. Krasz-	"	"	"	"
	a Kijowie zapamiętał.—				
vide N. 3 Rach	Adam Zawadzki				

Vilna le 29 Maja 1842 419

M. Joseph Kraszewski à Gródek

202

doit à **JOSEPH ZAWADZKI**

LIBRAIRE-ÉDITEUR ET IMPRIMEUR.

			R. Ar.	Co.	R. Ar.	Co.
N° 3ci			Doit		Avoir	
		Za Anafielas według Umowy 1841 — Za 3 pieśni, Witolorauda, Mindows, Witold			1000	"
1841 Apryl	20	Nate Konto. podczas pobytu w Grodku A Zawa … za kwitem P. Kraszewskiego	230	"	"	
		(z tych 500 RS co przywiózł, z których,	"	"	"	
		poszło 100 na Poetę i świat ode N° 2	"	"	"	
		a 170, reszta za Witoloraudy 400 egz. ode N° 2	"	"	"	"
…bra	18	Za kwitem pocztowym znajdującym	"	"	"	
		się u A Zawa, i stosownie do Listu P.	"	"	"	"
		Kraszewskiego posłano 100 X	300	"	"	
		Za Fortepian 180 Transport i Expedycja 27.80	207	80	"	"
1842 Lutego	2	Za Kwitem wydanym w Kijowie wziął Pan Kraszewski	500	"	"	
		Rs.	1237	80	1000	—

Wyjąwszy z tego rachunku należy mi Rs. 237 k 80 — Za rachunek zaś pocztowy i księgarski który posłałem by… 22 Maja i którego nie mam potrzeby tu powtarzać należało mi Rs 115 kop 50, czyli z temi 237.80 razem

Rubli Sr. 353 kop 30 Posłałem zaś 22 Maja 150, co razem czyni Rs. 503.30. od czego odciągnąwszy wpisane w twój Hebet 43 r. k 50 — pozostaje mi winien Rs. 459 k 80 reste

pozostałby mi winien 459 kop 80 —
a ja zatrzymuję Małpolskę
za którą oprawiałem 450 —

przeto należy mi się 9 k 80 —

co odpiszę na twój nowy
na konto Babińskie z tt. II i III.

Takowy rachunek z mojej
Księgarni, najsumienniej
i najakuratniej ułożył własnoręcznie
i podpisał Adam Zawadzki

Wilno dnia 30 Maja 1843 roku

Wilno dnia 16 Junii 1845.

203

Szanowny i Kochany Panie Józefie! Gdy

ś zpowodu braku czasu obszerniej pisać nie
mogę, donoszę ci tylko że Poëte et Le Monde
5 Ex coś posłałem, postawiłem w twój debet u mnie,
gdyż Przyspiechi kazał mnie sobie zapłacić, twierdzi
też że żadnych stosunków z Tobą nie ma, Te
więc 5 Ex po 2 Rs czynią Rs 10 —

od Kop. 10 % — 1

Rs 9 —

1 Rezm papieru Listowego razem
z wydrukowaniem Ż. Golowkina — 7.50

1. Poëte et Le monde dla ciebie od Autora

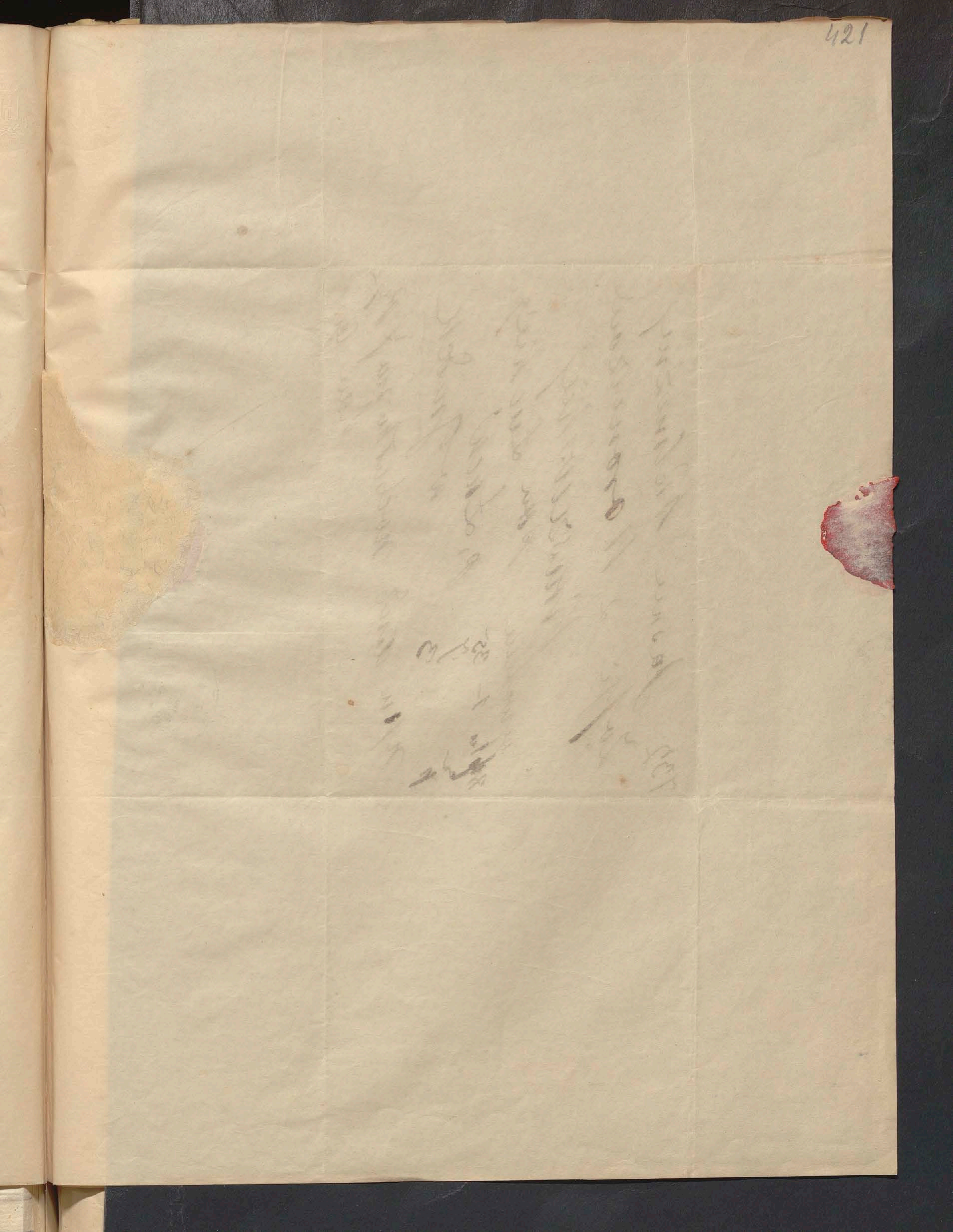
Rs 16.50 —

przesłanie — 1.60

Rs 18 kop 10 które

do Twojego rachunku wpisałem. — Jeżeli już
list ten zastanie cię w Odesie, to ci życzę Kochany
Panie Józefie jak najlepszego powodzenia w kuracyi
i prędkiego i zdrowego szczęśliwego do swej siedziby powrotu. Zawsze Ci przychylny przyjaciel i wierny

sługa Adam Kirkor

732 Jaśnie Wielmożnej

Zofii z Woroniczów

Kraszewskiej

Obywatelki pow. Łuckiego

8 ... 1 - 35 p. Łuck

7

3 w Gródek

[illegible]

[illegible]

Jaśnie Wielmożna

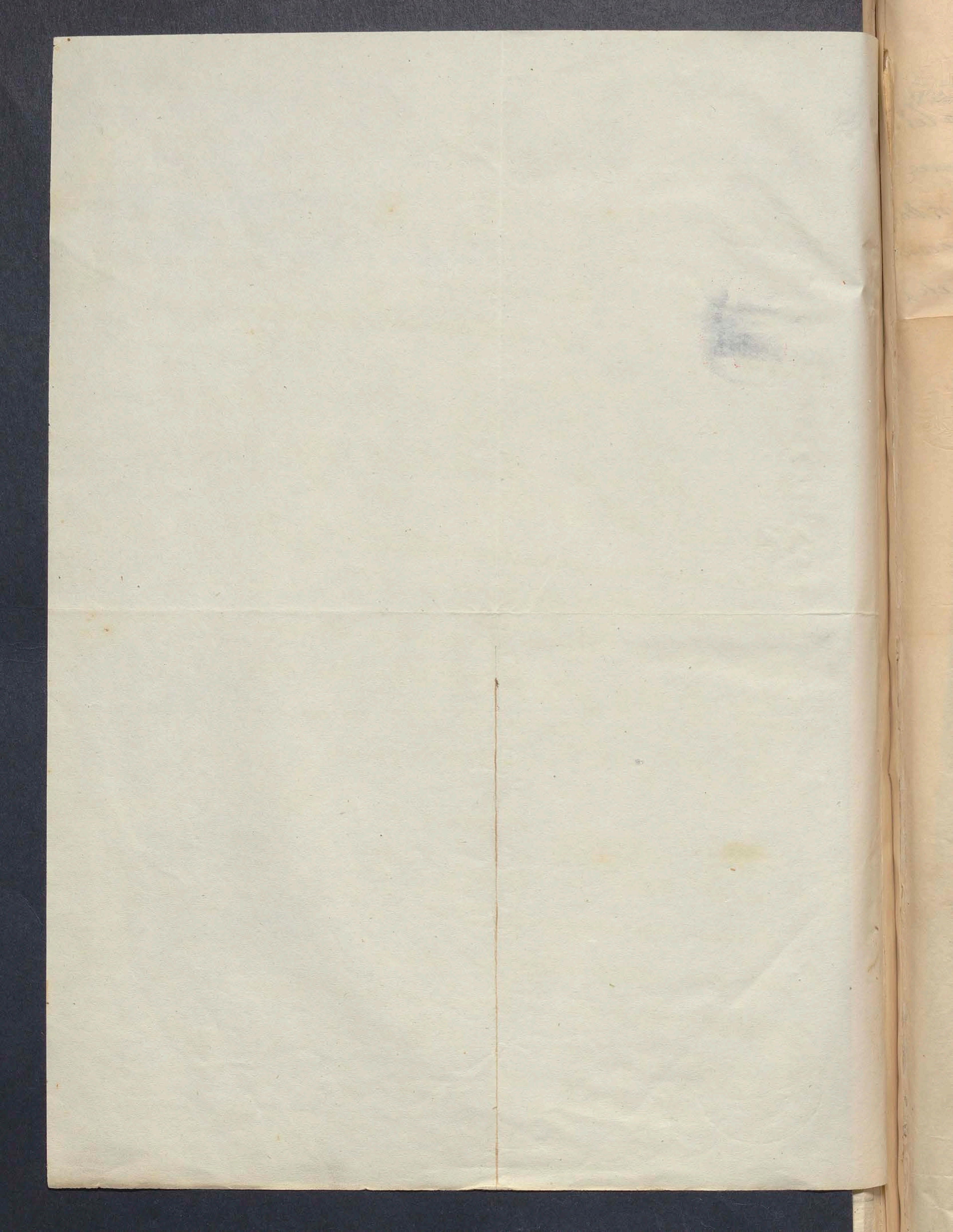
Mości Dobrodziejko!

Stosownie do pozwolenia mego JWPani ośmielam się przy niniejszym załączyć list do P. Jappe, który jako nader ważny raczy JaśWPani natychmiast do Odessy mu przesłać, paczkę zaś z tym pismem Malaparte i książkami u siebie zatrzymać.

Przy tej zręczności mam to raz oświadczyć wyraz najgłębszego szacunku z jakim mam honor pozostawać

Jaśnie Wielmożnej Pani
najniższym Sługą
Adam Zawadzki

Wilno
nia 26 Juni 1843 r.

424

205

Wilno dnia 21 Lipca 1845 roku

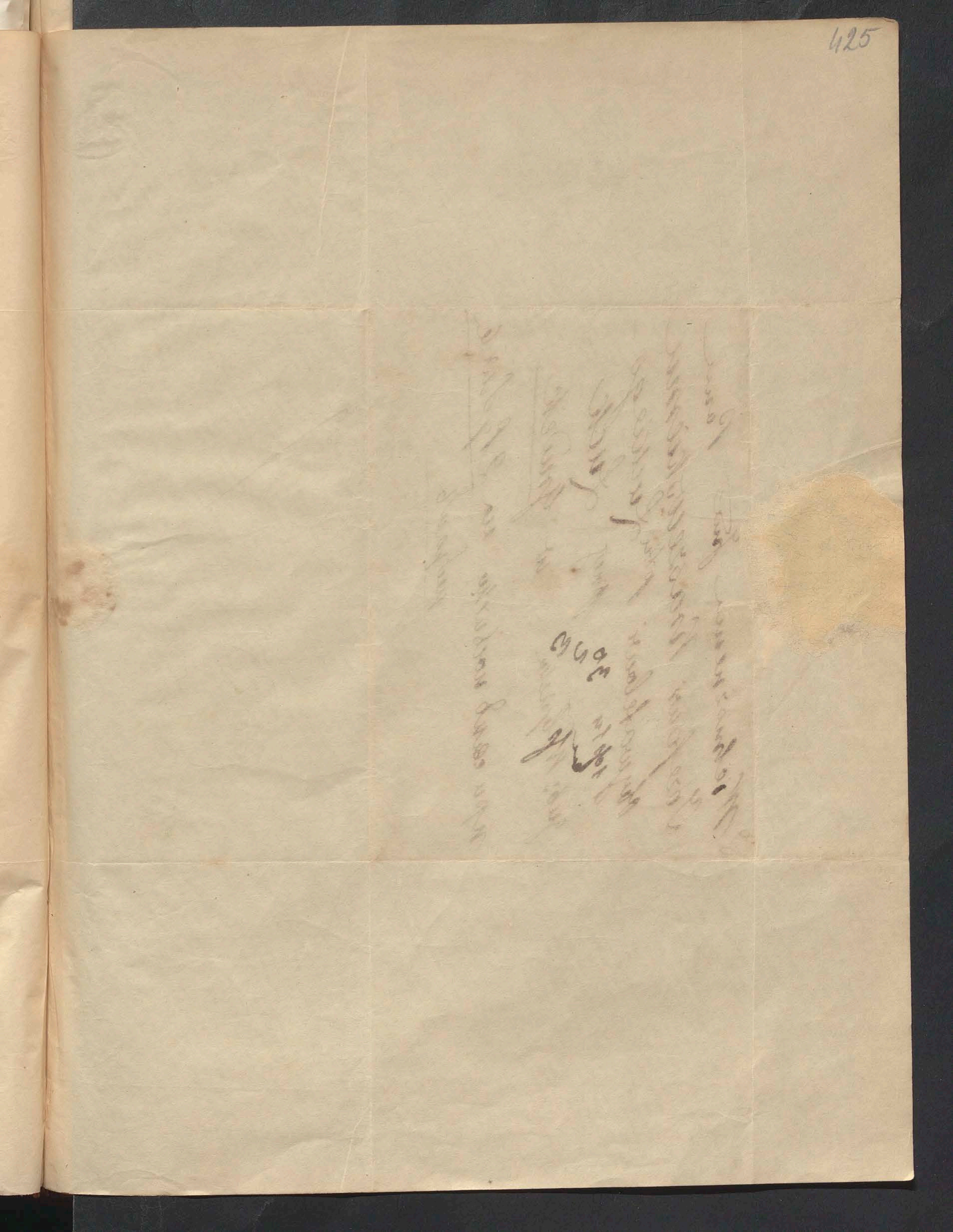
Szanowny Panie Józefie!

Niniejszym ośmielam się uprosić Pana Józefa o zeszyty następne Akt Bobińskich. to jest o Zeszyt 2gi 3ci i jeśli można czwarty, bo bym chciał jakoż kiedyś tę publikacyą skompletować, gdy sam pierwszy zeszyt bez kontynuacyi nie może bardzo rozchodzić się. — Również upraszam Szanownego Pana Józefa iżbyś niebawem raczył wspomnieć mi o Witoldzie, bo już wszystko mam przygotowane do wydrukowania tego poematu i ~~portret~~ rysunki już sztychowane w Lipsku przez sławnego artystę angielskiego Payne.

Dziś zaczynam nowe dnie moje publikacye przez Jana z Bojal, Pamiętnik Elfa 2T. i Uczucie Chrześcianina.

Z otrzymaniem żądanych zeszytów Akt Bobińskich natychmiast należność wyprowadzę za nie po odciągnieniu tego co mi należy od Szanownego Pana, adresę a teraz życząc najlepszego skutku wód Odeskich i szczęśliwego do familii Szanownemu Panu Józefowi powrotu pozostaję życzliwym i przychylnym Sługą

Adam Zawadzki

608

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi p^tu Łuckiego –
[illegible] 30 [illegible] przez Łuck
gub: Wołyńskiej w Grudek

при семъ посылке на 2 рубле
серебромъ

Wilno dnia 23 Augusta 1843 roku

426

206

Szanowny Panie Józefie!

Bardzo przepraszam szanownego Pana Józefa za nieco spóź-
nioną odpowiedź na list ~~twój~~ z d. 20 Lipca z Odessy datowa-
ny który mię dnia 26:o doszedł; sądząc wszelkie iż w końcu
b:m do domu wrócisz, wolałem wprost list do Gradku wy-
prawić. ——— Teraz więc kiedym otrzymał list Pana Józe-
fa umiarkowany choć nieco ironiczny, i ja za wszystkie
moje nieco przykre wyrażenia mojego ostatniego, jak najso-
lenniej przepraszam. Lecz zważ Panie Józefie szanowny
mogłżem inaczej uczynić, kiedym niespodziewanie został uderzo-
ny zarzutami nieprawości nierzetelności, czego od ciebie po
tak długich stosunkach przyjacielskich spodziewać się najmniej
nie mogłem. Nie byłem podobny w owym czasie, otrzyma-
nie listu twojego do człowieka uderzonego w policzek, który plamę
swoję jeśli nie pojedynkiem zwyczajnym, to przynajmniej poje-
dynkiem moralnym zmyć musiał. Cel mój w tym osiągnięty
i więcej nie mam już żadnej urazy do szanownego Pana Józe-
fa, i jeszcze raz za przycierpkie wyrażenia listu deprekuję.
Nie chcę już więcej całej tej zgryźliwej materyi na placu wy-
prowadzać, lecz z zimną rozwagą zastanów się P. Józefie czy
gdym ci przysłał 150 rb. miasto Maleporty, nie mógłbyś mi napi-
sać że na taką zmianę nie zgadzasz się i kazać mi natychmiast

Maleportę

odesłać, a z drugiej strony ten który Ci, jak pisałeś miał w Łucku na miejscu zaliczyć żądaną summę nie mógłże kilkanaście dni na powrócenie rękopismu poczekać a za jakiem naznaczeniem procentu i summę należną za rękopism z góry opłacić wiedząc z pewnością że rękopism wkrótce należy go dojść. Koszta naturalnie takiego odesłania, procentów, jako przyczyny tej przewłoki, na mnie zaliczone być by musiały i ja nie miałbym ani słowa na to powiedzieć. Que ces faits soient acquis à l'histoire de nos dernières affaires.—

Małe portrety od żony Szanownego Pana Józefa otrzymałem, ale nie wiem czy mogę ję drukować i czy mam uważać za zupełnie do mnie należący rękopism gdy prośbie Pana Józefa z wielką bolieścią mają zadość w obecnej chwili nie mogę, pomimo najszczerszej chęci; interesa bowiem tu u nas w Wilnie przy zupełnem opustoszeniu miasta tak się pogorszyły, jak jeszcze żadnego roku, i finansowe nasze stosunki pospadły. Trudno zaś jeszcze mi trudniej z jaką summą awansować się, kiedy usunięto mi kredyt jaki miałem w Banku Pols: w Warszawie na pobieranie papieru drukowego z kredytem 11 ms: i gdy za ostatnią party

~~Wilno~~ Kijów. Dnia 13. Lipca 1843 roku.

KSIĘGARNIA I DRUKARNIA

POD FIRMĄ

JÓZEFA ZAWADZKIEGO.

RACHUNEK

dla W. P. J. Kraszewskiego.

		Rubli srebrem	Kop.	Rubli srebrem	Kop.
1842 21 Stycznia	9 Vol. de Phisiologie - a 4.	7	60		
	4 Ex. Studija Literackie	6	—		
	Sonambula Opera —	2	—		
	Don Juan —	2	—		
	Zauberflöte	2	—		
	A. Henselt op. 2 N. 1.	1	65		
	~~op. 5.~~ N. 1	1	65		
	H. Herz. Dernier pensée d. Pogan	~	40		
	A. Henselt op. 9	~	55		
	Impromptu —	~	20		
	Dreyschock. op. 4	~	55		
	S. Thalberg. op. 13	~	60		
	op. 39. 1-50. et 41 1-50	3	—		
	Liszt N. 4. a 60. Thalberg. 41. N. 1. a 60	1	20		
	F. Chopin. op. 42	~	75		
	Kalkbrenner. op. 144 —	~	95		
	A. Henselt op 6	~	45		
	Liszt harmonie Poetique	~	50		
	3 Studije Literackie	4	50		
	1. Oskalmia księgarzy Stuckich	3	—		
	1 Całe Życie biedna.	1	—		
	1 Historya o błędy Dziewczyni	1			
	Henselt op 4.	~	30		
	R. S.	42	25		

		Rub. srebrem.	Kop.
	Z przeniesienia R.S.	42	25
1843 3 Lutego	Wykład od początku jego a. 4 T.	10	~
	Studija Literatury	1	50
	Szkice Obyczajowe i histor. 13 T.	12	75
	Obrazy Życia i podróży 2 T.	2	50
	Wiktoranda	3	–
	Akta Babińskie	~	40
	R. S.	72	40

Józef Zawadzki

Z tego rachunku proszę wykreślić co zwrócono, resztę, uważam jako należytą wypełnić A. Zawadzki

428

odrazu mi 800 rs bez żadnej odwłoki zapłacić Księgarnia.

Proszę więc Pana Józefa i błagam nawet o to resztę 450 rs czy 500 pożycz jakkolwiek, a pozwól rzetelnie ja za tę sumę opłacić procenta. Zaś z należnej summy Szanownemu Panu Józefowi. rs 800 we 2 lata od wyjścia Witolda, wypłacę zaraz po [illegible] po kontraktach Kijowskich 150 rs. na św. Michał 1844. znowu 150 rs. a resztę 300 Rs. w początkach 1845 roku.—

Załączam też te rachunek samej Księgarni Kijowskiej, na brane przez Pana Józefa różne dzieła i noty w 1842 i 1843 r: ten rachunek wynoszący 720 40 k nie jest prawdziwy zupełnie, bo jak mnie brat ostrzega wiele z tych ~~[illegible]~~ które Pan Józef zwrócił, a on w natłoku interessów kontraktowych zapomniał tego wykassować; może więc i połowę ten rachunku nie wyniesie. Raczysz więc wykasować z niego to za co zwróciłeś a resztę uważać jako skwitowaną w kompensacji procentu, który będziesz musiał opłacić pożyczając potrzebną sobie summę 450 rs.—

Smakowski już mi pisał iż zaczyna robić Drzeworyty do Witoloraudy, na ich być 46 z frontyspisem, prosiłem go żeby pośpieszał iżbym pod koniec ten utwor illustrowany mógł wydać. Wszystkie rysun-

ki jakie mi przysłałeś, do Witołorandy oddałem Chodkowskiemu i on z nich wybierze co potrzeba do Witołorandy a resztę odeśle Panu Józefowi. —

Posyłam dzisiaj Panu Józefowi 10 ex. Dwa Wzory A. Ks. Chołoniewskiego i proszę żebyś chciał przeprosić księdza iżem mu dotychczas nie donosił o druku jego dziełka, ale w skończoności je następną pocztą poszlę mu 2 10-15 ex. Katalogi zaś też posyłając cześć roczny przesłać mi żeby wybrał sobie no bo ks. książek, oceni mu i ja sam pisać będę za pozwoleniem. 10 ex te weź Pan Józefie zatrzymać dla siebie, posyłam też i nowy Damen Karpaccy górale przez Korzeniowskiego wydany i nakładem autora drukowane Julia i Maryja

Załączone też do dzisiejszej poczty:

1. Umowę do Dantego którą ... 2.40 bez takiej jako zwrócenie kosztu za przesłanie ~~W...~~ poczty w rk Pana Józefa nie wpisuje się.

Do Odessy do Pana Skalkowskiego przesłałem 2 ex. Wilna i ks. 12 w rk P. Józefa wpisałem i zapotrz. 2.15 O akt Bobińskich jeśli już więcej nie można to chciej od innego księgarza prosić, bo i tak bez drugiej jako dewizowana jednostka żadna mieć iść nie może

z wielkim szacunkiem pozostaje dozgonnego Pana Józefa najżyczliwszy sługa

Adam Zawadzki

P.S. P. le Peschiés prosi mię o dołączenie jego listu, który wraz z pozdrowieniem dołączam —

Wilno dnia 10. 8bra 1842 r.

207

Szanowny Panie Józefie!

Oba listy z d. 16 i 25 p. m. Pana Józefa, otrzymałem w swoim czasie, i stosownie do pierwszego dzisiejszą pocztą posyłam następne dzieła:

1. Historya Wilna 4 tomy 10 Rs. net — Rs. 6 —
1. Dzieje wewnętrzne Litwy 2 t. — 1 —
1. Zbiór dawn. Dyplomatów dotyczących Wilna Kowna, Trok, p. Gubernatorem Ziemianowa Rs. 5 —
1. Album de Salon 1842, jako prezent, 1 Opowiadania Johan af Dycalp —
1 Orzeł N° 29, obrazy tłoku Zygmunta II. otrzymanie
porto płacąc — 2. 10

Rs. Srebra 14. kop. 10 — które dopisałem do rachunku bieżącego.

Akt Bobińskich 2go zeszytu dla kompletu jakiegożkolwiek tej publikacyi niecierpliwie oczekiwać będę. — Co do dodatku na ostatkach niektórych książek do Mindowsa — epopeja Litewska, zdaje mi się że to Pana Józefa bynajmniej kompromitować nie może, gdyż ta sobie dodatek księgarski dla zarekomendowania publiczności; ale ani na samym dziele ani w pismach publicznych to się nie umieszcza, zaczytaj i Kotowiński wyjątek a to jest Epopeja prawdziwa.

List zaś z 25 Września mocno mię zafrasował, gdy wymagania Szanownego Pana Józefa na pozór niby dla mnie korzystne, tak jest mi uciążliwe, że w teraźniejszym naszym położeniu finansowym prawie niepodobna jakiejkolwiek większej summy razem wydać. Zapewne i ta summa 450 Rs. nie jest tak

wielka

żeby miała interessa domu naszego nadwątlić, ani
óni chociby 4 razy większe, nie zdołałoby tego uczynić, ale
my leżących kapitałów nie mamy, jak też przy upadku i up-
[illegible] Wilna, dochody nasze od dnia do dnia coraz są mniej-
a ciągle trzeba to za papier, to zagraniczne rachunki częściami
spłacać, każda większa sumka staje się nam nader uc-
liwą, ułamani zaś i wielkie summy przy częściowym wypłacaniu w
płynnie pomiędzy innemi jesteśmy zdolni. Zresztą nawet
i 600 rs. rzeczy ma Pan Józef prawo wymagać jednorazowo
ale według umowy we 2 lata po rozpoczęciu wyjścia Witolda to
pewne na początku 1846 r: wypadnie, a do tego czasu, od którego
po kilka miesięcy po kilkadziesiąt rubli srebrem łatwo mógłbym
Szanownemu Panu Józefowi tę summę 600 rs. na czas naznaczony
przesłać. — Teraz Pan Józef wymaga koniecznie tej ofiary
odemnie, jak gdybym ja także w całem warunek umowy od-
fiełos naruszył, a ja owszem zda mi się kompletniem wszystko
go dotrzymał i umówione 1000 rs. w zupełności długo bliskowało
lub mniej i więcej przed oddaniem mi Witolda wypłaciłem. Nie-
wiem co od kilku miesięcy zaszło takiego że ja przeciwko wa-
runkom umowy teraz zaraz 450 spłacać winienem, chyba że iż
Studja odesłane, ależ ten wypadek zobowiązuje mnie do
rekompensacji strat, jakich to odesłanie Studjów Panu Józefowi
stało się przyczyną. Dowiaduję się że oba te tomy wyszły w
Warszawie u Orgelbranda, jeśli więc honorarium które Pan Józef
wziął od niego jest mniejsze od 250 rs. (to 50 umyślnie nałożyłem na
porto, dla pokrycia możliwej straty na przemianie edytora Studjów), ja zaś

mniemaj obowiązuję się dopełnić tę stratę to jest
dopłacić ile niedostaje do 250 Rs. czy 50 czy 100 czy 150 rocznie.
Rubli czyli od sprzedaży mojego portretu ze stratami nie uważam
się bynajmniej. Pan Józef czytuje że spuścić mię z umowy
z Atheneum, którego wydawanie odemnie miałby prawo do-
magać się, nie przeczę, ale najprzód wszakże na to przyzna-
czonym. Pan Józef tego nie uczynił, powtórzę to że ja nie wydaję
Atheneum, Pana Józefa na żadną stratę na żadną ofiarę nie
narażałem, dla mnie P. Józef z Glücksbergiem nie zerwał i z po-
wodu mojego na koszu nie osiadł, jakże więc za to mi nie-
korzystająca uwolnienie mię od umowy z Atheneum może wymagać
odemnie zrzeczenia się Witolda, za który dawno co należało we-
dług umowy opłaciłem, a w którym więcej niż że, stanowiąc try-
logię Litewską z Witoloraudą i Mindowsem a mnie wyjść ma,
do którego już kazałem robić portret Witolda na stali w Lipsku,
który mi gotów 40 ₰ kosztować będzie, na który papier oddawna
już mam przygotowany i na którym przecież wespół z 2 innemi
poematami mam jak się ~~spodziewałem~~ niepłonną nadzieję, od-
chwycić się za inne straty na niektórych nakładowych artykułach.
Tak więc na żaden żywy sposób Witolda nie odstępuję, ani się
bić o tym dłużej bowiem kryjować nie mogę i spodziewam się po
Zacności i Szlachetności Szanownego Pana Józefa, że mię gwał-
townie przeciw umowie własności mej do Witolda pozbawić
nie zechce. Ja też nie proszę bynajmniej spuszczenia owych 150
Rs.; z boo, ~~owszem~~ chcę rzetelnie umówioną summę opła-
cić, ale albo w tę jednorazowo według umowy we 2 lata po wyjściu
Witolda –

albo ratami 4{me} po 150 Rs w ciągu roku 1844. aż do połowy 1845,r lub nieco i prędzej. A zresztą na dowód że i ile w mej mocy chcę wygodzić Szanownemu Panu Józefowi, oświadczam że jeżeli nabowcię z Kopiście Witolda [illegible] nam, ~~[illegible]~~ Kontrakta tijewskie będą mój go wyspiszę, to całą tę summę w ciągu roku właśnie 1844, czterema ratami po 150 Rs umowną, to jest w Marcu, w Juni, w Septembrze i w 9bre lub na początku Decembra tegoż 1844go roku, także czas dwuletni opatowe się skłoci. —

Wierzaj mi Panie Józefie, że gdyby nie okoliczności ode mnie niezależne, z ochotą bym{na} te 450 Rs i przyjęte {zgodzić się} pomieścić w nadatku, ale interesa ciężkie tej opłaty zaraz mi ponieść nie dozwalają. Jeżeli wszakże już ponimo umowy gotowość mi nadać nawet Witolda gdy Panu Józefowi żądanych 450 Rs nie przyszlę, i mnie na ohapce stratę i położenie najsmutniejsze narazisz, napisz, a ja choć pożyczę, i prawda nawet od kogo ato od Komalickiego, który mnie zgodzić się na uczynić tę przysługę, i pieniądze odeślę prosząc o nadanie wtenczas zakwitowania, i wydanie urzędowego zapewnienia na piśmie jako Spoenatu [illegible] się utożnować na zasadzie ustnej umowy. Lecz wtenczas Panie Józefie [illegible] sądź że nie taką ognisz odpuszczając 150 Rs bo płacąc dwoma laty gdzie wpływy pamiętyle procent handlowy obrotowy wyniesie. Ściskam odpowiedź Pana Józefa Szanownego, i polecając się Łaskawej pamięci przy

tej Pana Józefa najżyczliwszy sługa

Adam Lewandowski

Wilno dnia 15 9bra 1843 r.

431

218

Szanownej Łoskowej

Pani Józefie!

Przed tygodniem otrzymałem pismo Pani Józefy z 20 8bre a z Łucka wyprawione 26. tegoż miesiąca i pospieszam z odpowiedzią, jako też podziękowaniem za łaskawe zgodzenie się na wypłaty bliżej warunkom umowy odpowiadające i na raty przez Panią Józefę oznaczone zgadzam się zupełnie. Pierwsze Złp 1000 przyjmę w Grudniu b.r. 2gie w Maju 1844. 3cie w Sept: 4te w Grudniu 1844. najniezawodniej, i oczekiwać będę kiedy się Mu podoba przysłać mi nowy tom powieści który z wdzięcznością przyjmę w dodatku —

Z kopiją Witolda ponieważ nie mógł być gotowy w tych czasach, może mi być nadesłany dnia przy końcu Stycznia lub w pierwszych dniach Lutego, bo właśnie w owym czasie oczekuję i portretu Witolda z Lipska —

I ja niechciałbym już zupełnie wznawiać tej historyi o Studiach, ale na nieszczęście Pan Józef znowu tę

rzecz w

w tak fałszywym świetle wystawia, że z sob-
nego zonuta bez kilku słów odpowiedzi
zostawić nie mogę. Pan Józef mówiąc
o Studyach niewiem czy umyślnie czy niebaczn-
zownie, przypomina o tej mało znaczącej okoliczności, że
odczytawszy Studya napisał i doczytawszy 150 ks, dała
się go do Molsporty zostawiłem tę propozycyę dowolić
Ty P. Józefie, iż zgodziłem się jej nie zamieściłem.
mogłeś mi znowu Studya odesłać a rozkazać ich
kopię zrobić sobie; jest to okoliczność o której
we wszystkich swoich zarzutach i listach zamilczał
a która wszakże zupełnie inny obrót innej postać
nadaje całemu interesowi, i na mnie tylko winę
nierozważnego zostawia, a wszelkie by najmniejsze
pozostałe, niepewności, nieszlachetności niczego, a której
mi to zarzucił najokropniej by zmyślał i stale nie
przekręcił. — Zapominasz Panie Józefie też owo
iż nie gorzej tylko dziesięć razy postąpiłeś ze mną
nie mówiąc mi ani słowa i odstępując Latarn-
kowi i mnie; chociaż zdaje się wypadało choć
słowa kiedy uwiadomić i zapytać ostatecznie, „czy
czy nie chcesz zatrzymać Latarnię bo ja komu i mnie
odstąpić ją mogę i chcę”. O tem mój Panie Józe-
fie zapomniałeś a kontent jesteś z przeczytania Studyów

że mnie potępiać możesz i uważać cię quitte za
postępek z Latornią — Prawda i to rzecz że uważałeś za
niepewnym codo układu o Witolda i zgadzałeś się
zatym z nim jak ze Studjami nie postępuje, Panna
nie trzeba chęta, kontrakt i mnóstwo innych okoliczności
jasno okazywały że wydmuchowano Mindowsa każąc
robić dramaty do Witoldowi zapewne Witolda koronę
Dopełnienia Rybaczi na desce, bo też sobie przy tonej
mocniej zaszkodził! — Z Belcina istotnie serca musia-
łem znowu nad tym szczęśliwym przedmiotem zostano-
wić się, wywiedziony mtem płać zamtem P. Józefa;
dałby Bóg żeby ten raz ostatni było, żebym i ja rodali sobie
i Panu Józefowi łaskawemu wnet więcej w tej mierze zyg-
zoty oszczędził. —

Prawdziwie też mam oświadczyć Panu Józefowi
moją wdzięczność, że chcesz łaskawie pozwolić żebym
1000 Złp. skwitował Księgarni nakładu naszego,
z największą ochotą zgodzam się na to i nawet
nie tylko 35% ale 40% dać jestem gotów, jeśli jak piszesz
jeszcze na 2000 Złp. zbyć mi pewno swoich pomożesz
rzeczy. — Posyłam tu rejestr naszych różnych nakła-
dów, niech wybierze i przy Panu Józefa zakomunikuje
mi go, a ja natychmiast transport do Lucka wyprawię.
Otrzymałem też wczoraj list z dnia 1 lim i przy tem

rękopisu Akt Kobińskich Zeszytu IIgo za który
Rs 30 do kredytu Pana Józefa wpisałem —
Przeglądając ten rękopism na 2iej stronie
z podziwieniem spostrzegłem że Szkiełka moje-
go nazwiska z najniesprawiedliwszym dodatkiem
że ja miłosiernie honorarium autorskie
obiecuję. Nie pojmuję jak mógł P. Józef a-
podobnego użyć, kiedy to ja honorarium
obiecałem, czy P. Józefowi i rzeczy pewne, tyj
w Studiach i Aktach Kobińskich, alej jednie to nie
przyszło do skutku i jednym i drugim ustano-
wioną przez P. Józefa cenę zostawiłem, przyzna
z ręką na sumieniu nie mogę mu P. Józefa
zarzucić żem Mu obiecał jakie honorarium
pierwej przecenione uczyniłem. Z innych za-
moich autorów zapewne ani Kachowy Jakub
Dyalop, ani Choiński ani Koneniowski też nie po-
wiedzą, bo im płacą cenę przez nich ustanowioną.
Gdy więc ten zarzut jest najniesprawiedliwszy,
przeto owe P. A. Z. zamienię na ogólne Pp.
Wydawcy ekl obiecują i tak wydrukuję —
Z Kotoniewski dawno już otrzymał co mu należ
za to i nawet uwiadomił mię o tem. — Polecając
się Łaskawej pamięci P. Józefa pozostaję naj-
życzliwszym Sługą Adam Zawad

Wilno dnia 28 Grudnia 1842

Szanowny Panie Józefie! Nadzwyczajnej otrzy-
małem pismo twoje z 12 bm i wnet pospie-
szam pierwszą pocztą z odpowiedzią a nadewszystko
z przesłaniem pierwszej raty 150 Rb. czyli 50 [illegible] do-
tych, żebyś mię czasami za niesłownego nie
uważał. Następną ratę w swoim czasie niezmiennie
tobie nadesłać. Dziękując też szanowny Panie Józefie
najmocniej, najszczerzej za twoe dobre życzenia i dalsze
dla mnie chęci, racz też przyjąć i odemnie równie gorą-
ce życzenie wesołego szczęścia i powodzenia na rok
następny, jako też ostatecznego zaciestrzenia wszystkich
tobie nieżyczliwych i detractorów, których chyba Boża
[illegible] w literackim świecie. — U nas w Wilni
i wielu z moich korespondentów z którymi czasem lite-
rackie zdania nasze wymieniamy, cieszą się wszyscy
żeś tyś P. Józefie jakbyś zerwał tęgę wiążącą cię z Sej-
tą i Tośszą i coraz samodzielniejszą i odrębną od nich w
sądach twoich puszczasz się drogę. Bowiem też wielce
dowcip drasnął a Tośszy z własności djabelną [illegible]
wsi łaźnie. W Warszawie Tośszą i Bejta na wszystko
ktory pod nogi i wszyscy zgodzą się żeć Panowie
przeżyli sami siebie, niewiem co dalej będzie z ich
literacką karyerą. Broń się tylko P. Józefie, żadnem związ-
kiem nie wspominaj im o tem co pisał bo nawzajem

sobie nie

przyjaciół mam robić —

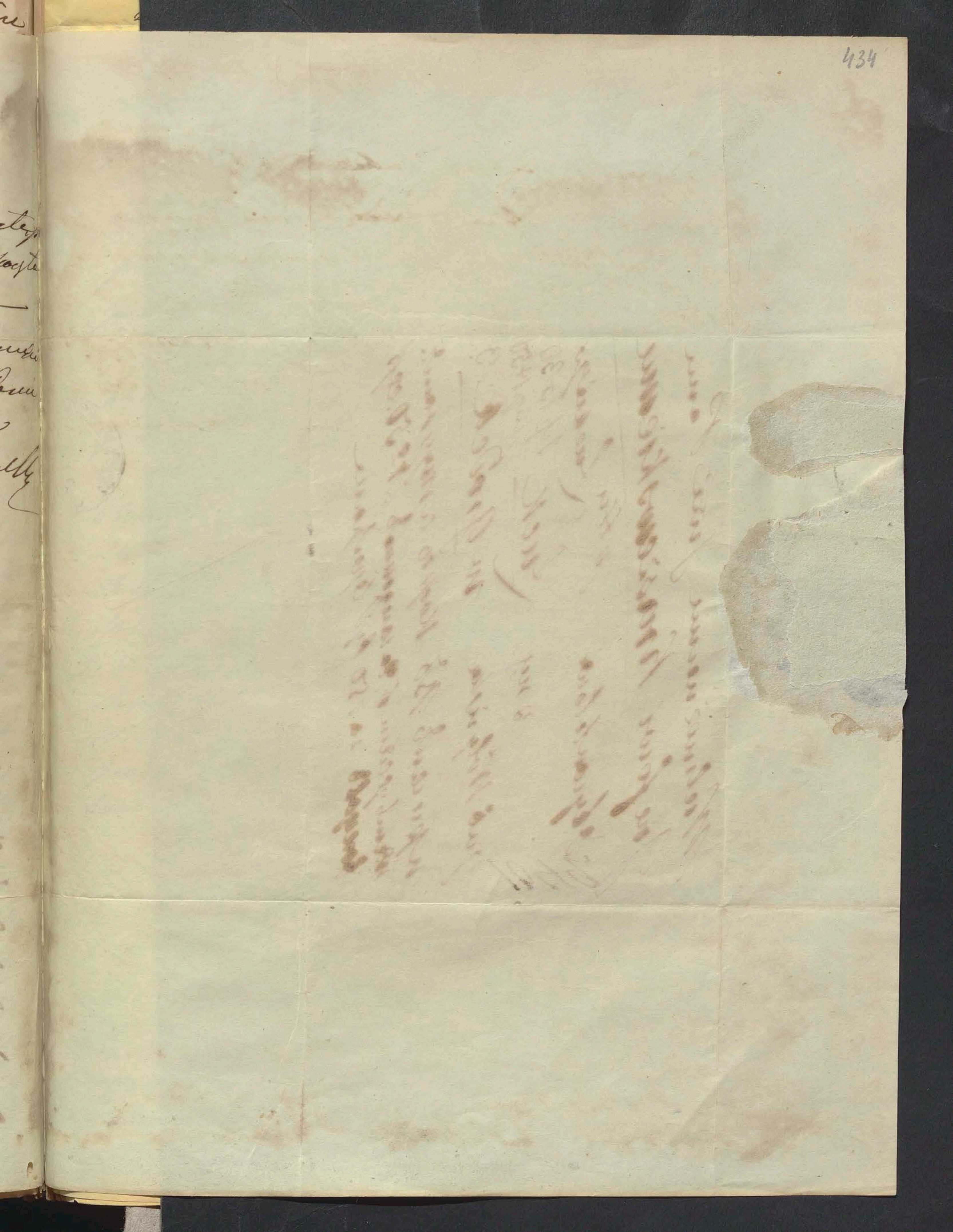
Krótko pożegnam się jeśli zdążę na tej
na poczcie przesłać a teraz śpieszę bo poczta
odchodzi, na drugi raz więcej Ci napiszę —

Żegnam i polecam się łaskawej Pamięci

Jako najżyczliwszy sługa Pana

Józefa Szanownego

Adam Zamulski

1048

Wielmożnemu Jmć Panu

Józefowi Kraszewskiemu

Obywatelowi pttu Łuckiego

przy Łuck 1 f. 1 r 30 сер 14.50

Gub Wołyńskiej w Gródek 3

Прислано въ [illegible] [illegible]
пятьдесятъ голландскихъ № 50. чер-
вонцовъ за 150 Руб. Серебромъ

435

Wilno dnia 8 Stycznia 1844

210

Szanowny Józefie Dobrodzieju! Przepraszam
mocno żem ostatni list tak brusquement za-
kończył, ale poczta odchodziła, a zakoniec się żeby
z przesyłką 150 rs. nie zapóźnić. Dziś zaś pos-
pieszam z przesłaniem płótna gruntowanego łokci
5½ którego dostałem u Kryspińskiego przesłanego po złotych
pols. 8 łokieć, szerokie ono jest na 5 ćwierci; szerszego
teraz dostać nie mogłem mnie i takie dogodnie bę-
dzie. — Powieści Składowej wydrukowanej już
posyłam dziś 5 Ex Panu Józefowi, a Jahnowi Dyspo-
posłałem 10, jest więc jeszcze 4 Ex do waszej dyspo-
zycyi, porozumiej się z Jahnem komu je mam przesłać.
Jahn pobiera mi za część swej pracy w tej powieści
porachować się z P. Józefem, więc ponieważ z manuskryp-
tu ręką P. Józefa pisanego wyszło stronic drukowanych
68 przeto licząc według umowy z Jahnem po 10 rs od
24 str. czyli arkusza in 12°. wypada Panu Józefowi
rs. 28 kop 33⅓ które w rachunek Twój w kredyt zapi-
sałem. Za płótno zapłaciłem br. bo – przesłanie ekspedycji.
1.30, więc rs 27 kop 90 zapisałem w debet Twój —
Trutkowski nadesłał mi już około 30 Drzeworytów do
Witoldiady, są wyborne jak na pierwsze tego rodzaju
próby krajowe, i bodaj na to że Trutkowski
sam wszystkiego dosięgł i udoskonalił swe roboty. W kilku
miejscach

jest on twardy jeszcze ale poprawnie i
świetnie rysunku, obejmuje wszystko, expre-
ssya też wszędzie wyborna. W tych czasach odbija
wszystkie te Drzeworyty na jednym arkuszu
na probę które mogę posłać Krakowskiemu
i Panu Józefowi też przeszlę exemplarz by próbki,
Portret Witolda pięknie mi udał i dziwnie jakiś
swojską Litewską ma cechę rasy. — Papier sztych-
arzy Angielski z Lipska dawno nie mam wziąć
się do roboty do mojego Witolda i z tamtego na
pyszny sztalsztych rodzaju —
Za jeden Tom powieści odbitki do korekty i
że przepowiednię mojego mi nie udziela, moim
życzeniem szanownemu Panu Józefowi i postaram
się z mej strony też nie jakkolwiek drobnostką
artystyczną odsłużyć — Proszę mnie zachować
w dobrej a łaskawej pamięci i uważać zawsze
wiernie najżyczliwszego Sługę
Andriolli

2597 Wielmożnemu Jmci Panu
Józefowi Kraszewskiemu
Obywatelowi pttu Łuckiego
8 ark. 1 fl. 30.
przez Łuck 12
w Gródek 3
черезъ Луцкъ
въ Груденъ
при семъ двѣ посылки №1 на 7 руб. сер.
№2 на 5 руб. а всего на 12 руб. сере
бромъ. — (№1. въ пакетѣ №2 въ книгѣ)

8

437

Wilno dnia 20 Stycznia 1846

211

Szanowny Panie
Dobrodzieju!

Przepraszam za tak spóźnioną odpowiedź na szanowne pismo Jego w którym raczył też mnie zapytywać czy Mu wypłaciłem 10 złp. otóż donoszę Panu Dob: że tych [illegible] nie wypłaciłem przez omyłkę i zapomnienie w natłoku mnóstwa interesów, a później nie otrzymując powtórnego pobrania czyli przypomnienia od P. Józefa, zupełnie zaniedbałem tej potrzeby. —

Polecam się Łaskawej Pamięci i z prawdziwym szacunkiem mam honor pozostawać Szanownego Pana Dobrodzieja najniższym sługą

Adam Zawadzki

Odpowiedź na mój list pisany 20 Septembra 1845.

438

Wilno dnia 2 Lutego 1854

212

Dawno już od Szanownego Pana Józefa nie miałem listu i nawet nie wiem o dojściu mojej ostatniej przesyłki z 50 ff. Dzisiaj przesyłam znowu nieco książek a mianowicie

5 Powieść składana } należne autorskie exemplarze
10 Akta Sobieskiego } II przesyłki
3 — — — całkowicie
1 Żydzi } z Komedyj Korzeniowskiego
1 Stary Mąż }

Winiety drzeworytowe do Witoloraudy już prawie wszystkie od Smakowskiego otrzymałem, tylko u niego jeszcze 20 pozostało, a wszystkich [illegible] 50. Najwięcej jest osobno mających się odbijać i przedstawiających większe sceny ze treści bardzo [illegible]. Ostatnie nad wyraz udały się Smakowskiemu, wszystkie kazałem na próbę odbijać po kilkanaście exemplarzy, i jak wyschną i wyszlifują się przyślę Ci cały [illegible] paczką pocztową 1 exemplarz. Jak tylko mając resztę winiet od Smakowskiego, natychmiast zacznę Witoloraudę, którą pod względem poprawności nie ustąpi Mindowe, a przejdzie świetnością wydania; mam też dobrą muzykę Moniuszki, przeto wspaniała melodya taka właśnie jak tej mistycznej pieśni przystała, słowem cała Witolorauda epokę pod każdym literackim i artystycznym względem w kraju naszym stanowić będzie. — Nie wiem czy już słyszałeś Panie Józefie

o naszém nieszczęściu w Kijowie, oto 2 Stycznia
Spaliła się nam księgarnia a szczególniej wszystkie
zachowania i rzeczy najmojego kochanego Józefa, który został
się jak stoi w jednej koszuli z żoną która też biedna nabawiła
[illegible] po pożarze pamiątki wszystko dość szczęśliwie
Niewiem, jeszcze wszystkiego jaką stratę ponie-
śliśmy, ale jest ona nader dotkliwą, tym bardziej że
przed samemi kontraktami, kiedy najwięcej książek
było potrzeba, i kiedy już trudno było w nowe po-
trzebne sięta zaopatrzyć. Ten smutny przypadek
o połowę najmniej dochody nasze na kontraktach
zmniejsza, bo robić znoszenie bez rzemiosła
tego coś jakim podobało się Opatrzności nas
udarzyć, może też znowu coś nas pocieszy i
Żegnam Pana Józefie i polecam się Jego Łaska-
wej i życzliwej pamięci zawsze najszczerszy
Najniższy najżyczliwszy Sługa
Adam Zawad[illegible]

P.S. Czy też Panie Józefie mógłbyś mi pomódz,
wpłacając 2 rubli z mojego nakładu za jakieś 50 rs.
lub więcej, bo [illegible] to było obecnie
Żony. — Sługa A. Z.

102 Wielmożnemu Jmć Panu

Józefowi Kraszewskiemu

Obywatelowi pttu Łuckiego –

p Łuck

gub Wołyńska w Gródek

при семъ посылка не

5 [illegible] 8/3 · J. Rydzewski

ВИЛЬНА 1844 ФЕВР 2

Wilno dnia 29 Lutego 1844

Szanowny Łaskawy Panie Józefie!

Oba listy Pana Józefa z d: 27 Stycznia i 11 Lutego otrzymałem z przyjemnością i rękopism drugiej edycji Improwizacji z poprawkami, za który najmocniej Szanownemu Panu Józefowi dziękuję — Nim odpowiem szczegółowo na te listy, muszę najczulej podziękować Łaskawemu P. Józefowi od siebie i od braci, za tak rzewne i uchodzące, z otwartym sercem ofiarowaną pomoc, pociechy i spółczucie w klęsce która dom nasz Kijowski spotkała. Umiemy cenić serdecznie najlepsze dla nas chęci dobrego P. Józefa i chociaż stan naszych interesów nie jest tak zły żebyśmy chcieli korzystać z łaskawie ofiarowanego nowowy-nika czyli książki składanej, równie wszakże dobre chęci i gotowość P. Józefa dla przyniesienia nam ulgi najczulszą w naszym sercu zostawi pamiątkę — Strata nasza w książkach nie jest tak wielka, podwoić Mikłaszewicz robił wywozu, by wiele było wrotowanie po-defektowano, podebitowano, a najważniej ucierpiał brat mój kochany Józef, któremu spalbie się cała ruchomość, meble, bielizna, wyprawa żony etc. etc. tak że teraz musi od stóp do głowy sporządzić się na nowo, co mi

wiele kosztu przyczyni, a zresztą interesu tom oddą
swoją drogą i pozwoli mnie do ochwatu przyj-
ściem.
Powieści Mlodoniej 5tu według twego życzenia przestało
już 2 Lutego jakoteż Anta Babińskie, co do Malczyntą za
zdaje mi się żem pisał w tymże liście ale dobrze mi przy
nę, iż kuszetem ją drukować w Lipsku według Chomy
ze u Bobrowiczą. Tym sposobem u nas więcej będzie
ona poparta, bo jak pisałem nasza publiczność tera
do tego stopnia mądrości przyszła że bardziej patrzy na
miejsce gdzie drukowana książka, jak na jej wew-
nętrzną wartość. Spodziewam się że dlatego również
to wszystko jedno gdzie będzie drukowane dzie[illegible]
wydrukowane, a dla mnie pewniejsza nadzieja [illegible]
się. Proszę usilnie najmocniej Pana Józefa o zachowanie
sekret w tym, że to się nie przebiło, bo by mi księ-
garze - wydawcy moi kompetitorowie zrazili by się i moja
spekulacja siadłaby jak to powiadają maleńka. Znowu
że już niezodługo Panu Józefowi przesłane zostaną. Niech
mi tylko Panie Józefie napisze, wiele egzemplarzy
exemplarzy sobie Malczyntą, bom przepomniał tę
okaliczność.
Obrazy Smakowskiego do Witeborondy w liczbie
sztuk 32 tymczasem odbić każetem na rysunkowym
papierze i na [illegible] welinowym, poczytam l[illegible]

441

Dzisiaj, czekając Twojego [illegible] nie ominęło, to jest odchod-
bicia, nie sądź wszakże proszę cię że i wszystko
tak odbite będą, nam najważniejsze przekonanie że
owocem ~~bez~~ porównania lepiej wyjdą wszystkie, bo i na
to pospieszną forbę zapisałem, i osobne w prośbie póź-
niej jak Francuzi nazywają Mise en train urządzę.
Tu tylko naprzód odbić kazałem paczkę z której da
dawna wyobrażenie osyciach nasze. — Bardzo dziękuję
za propozycję ~~ust~~ ułatwienia sprzedaży drzeworytów do Wło-
lońsky w tłumaczeniu Ruskiem, będę się starał korzy-
stać z tego i będę same drzeworyty, bo księgarnia nie mogł-
by zrobić tutaj nie mając na to zaprowadzenia osob-
nego. —
Może ten list przyjdzie nieco przed 19 Marca, gdy jednak
drugi już wkrótce nie wypadnie mi pisać, racz przyjąć
Łaskawy Panie Józefie najszczersze powinszowanie
Twoich imienin, Niech cię opuszczą wszelkie kłopoty
i życzliwe intensa, Niech ci się ziszczą nadzieje zdro-
we i wesołe i niech więcej coraz iskry przybywa ci praw-
dziwych i wszelkich cześci twojego talentu i lite-
rackich ogromnych zasług. —
Illustration wczoraj przyszła z powiatku odemnie, jak
tylko dostanę tłok 17 oprawny komplety z Paryża, natych-
miast nadeślę. — A tymczasem na wszelki traktat bogate-
te chciej przyjąć dla uczczenia się w chwilach swobodnie-
szych La Grande Ville Z[illegible] gdzie wiele dowcipu znajdziesz
o kosztach na którego Wilno zastępujemy dowiódę, a teraz raz
pęszczę najczulej dziękuję za współczucie w sztuce naszej ściska-
waszej najszczerszem Kochankowie swego najżyczliwszego
sługi Adam [illegible]

(3). Wielmożnemu JmćPanu

Józefowi Kraszewskiemu

Obywatelowi p[owia]tu Łuckiego

5 fl. 85 k. przez Łuck

7/3

въ Грудекъ w Grudek

при семъ посылка на 7 Ру

съ книгами — [illegible]

6

Wilno dnia 16 Marca 1844

Szanowny Panie Józefie!

Już zdaje mi się Pan Józef przekonałeś się że
sądząc mnie w jakimkolwiek wszystkie postępki
z pozoru, dając się uwodzić pozorom, do sądu ścisłe-
go prawdziwego dojść nie możesz. Tak też i w tym
przypadku, czyli raczej w 3ch przypadkach, wiem zapom-
nienie lub roztargnienie jest ale złych chęci ani nie-
wiary w akuratność w akuratności P. Józefa nie ma
i u mnie najmniejszego słowo honoru daję. Co do
przesłania 100 Rss brata Pana Józefa, mylałem się
ma, kiedy mi napisałeś żebym mu przesłał bezzwłocz-
nie, chciałem natychmiast to uczynić i donosiłem
nawet P. Józefowi że niebawem wyślę i kwit na-
wet nadeślę, a pieniądze do brata brata P. Lucyana
obowiązany osobie do odbiórki między innemi korespon-
dencjami kotoryłem. Wśród ogromnego zamętu listów
i roztargnień różnych jakoś mi był P. Lucyana zamia-
nrzył się, a kiedy dopiero wczoraj mi wpadł pod rękę
tygodniami napoczętym, z przestrachem postrzegłem iż na
dotąd życzenie Szanownego P. Józefa nie uskuteczniłem,
i natychmiast pisałem do P. Lucyana ale odpowie-
dzi nie otrzymałem czy jeszcze znajduje się w Dor-
pacie, czy nie. Winnym jestem i bardzo winnym
w oczach P. Józefa, ale nie brakiem ufności w
akuratności Jego, ale nie złych chęci do niego, bynajmniej

Było z mej strony zapomnienie najgorsze
Za nie po tysiąc razy najserdeczniej najłaskawszego
P. Józefa przepraszam, i żebym się uważał za
szczęśliwego, jeśli jeszcze P. Józef pozwoli mi z tej
broku Jego 100 rs przesłać do Dorpatu lub gdzie
kolwiek on jest, bo mojego zapomnienia
najmocniej żałuję
Inna rzecz z P. Konstantym Nowam: u którego wskutek
poświęconym listu P. Józefa nabyłem tyle też
i żądane wytłomaczenie, że mnie nie było
stosunek przed P. Józefem a nikt [illegible]. Bo sam sobie
Pani Józefie wyobraź, P. Konstanty przez 2 lata
od roku 1842 trzyma list Twój assygnujący na
20 rs a dopiero w styczniu przez Stożanego swego,
mi go prezentował i żąda wypłaty, ja mu odpowiedział
tenu ani ci cotyme zaraz byn te sumkę wypła-
cił, ale że list jest już na 2 lata, więc nie wiem czy
P. Józef w tej mierze nie zmienił postanowienia
i prosić go będę o nowe assygnacje na mnie od
P. Józefa postarał się. Nic mu więc tu nie
mówię do P. Józefa, ale tylko ocenić prosić [illegible] wiedzieć
się P. Józefa jeśliby przypadkiem po dwóch latach
zmienił swoje postanowienie, i czym sposobem
ten dług zatarł. Jeśli P. Konstanty i mnie też
niej P. Józefowi wystawił, to mnie z innym zbyt
wiązanych Twoich, Byłem też u niego oraz, mówi
że

tę mej wystawy tak jak była, jeżeli tak jest
to Pan Józef nima co gniewać się, a ja
świat nadesłał od P. Konstantego wcześniej parafię
bo można mi że to pierwsze przyjmie.—

Co do twojego żonatego [illegible] sam o sobie
ten jak przyjaciel, dlatego nie przeminę
Illustration, i mam exemplarz wydruku,
z których jeden ofiaruję P. Józefowi w prezen-
cie, a może raczy puścić, całej tej mej o niepa-
mięci, [illegible] drugi zaś wykończenia ja Panu Józefo-
wi ten również ofiaruję również —

Proszę ciebie Panie Józefie dawać mnie
różne pobudzenia, będę je stosować, ukazałem
spełniać i będziesz miał ze mnie naj-
wierniejszego Korespondenta.—

Przyjmij wszystkie pozdrowienia Twoich przyjaciół
Józefa od serca, i wiernego uczucia naj-
wyższego szacunku

i życzliwości Twojego
najprzychylniejszego sługi
Adama Zawadzkiego

Wielmożnemu Imć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi Powiatu Łuckiego
p. Łuck.
Gub: Wołyńskiej w Gródku

через Луцкъ въ с: Грудекъ

5

1844
18 МАРТА

444

Wilno dnia 19 Kwietnia
1844r

915

Szanowny Panie

Józefie!

Pospieszam przy niniejszym załączyć kwit
P. Konstantego Nawomiejskiego na Rs 20, kto-
ryby dawno prędzej przysłał, lecz P. Konstanty
będąc chorym i ciężkim dopiero teraz załączył
podpisanie kwitu tego. — Illustration też nie
zadługo przyszlę, racz Pankowie być cierpliwym
i wybaczyć opóźnienie. — Wołowicza nie za-
długo zacznę drukować bo już farba z Paryża w dro-
dze i skoro nadejdzie natychmiast druk spełni się wypu-
ścić. Czy druga seria Latarni Czarnoksięskiej jest już
zbyta, racz mi uwiadomić Panie Józefie, lub czy mo-
żesz ją jeszcze odstąpić. —
Dawno coś nie miałem listu od Pana Józefa, może się
na mnie gniewasz jeszcze, chociaż spodziewam się
że moje usprawiedliwienie rzeczywiście przyjęte [illegible]
i że żadnej urazy już nie masz do mnie.
Kiedyś obiecał mi P. Józef że na sto kilkadziesiąt Rb.
weźmie nakładu od mnie, koniecznym byłby wdzięczny
gdybyś chciał tę obietnicę do skutku przyprowadzić,
całej dla mnie pomocną ulgą byłoby. Ratę należną Panu
Józefowi w Maju najpóźniej oddam. Wyjeżdżam

2—

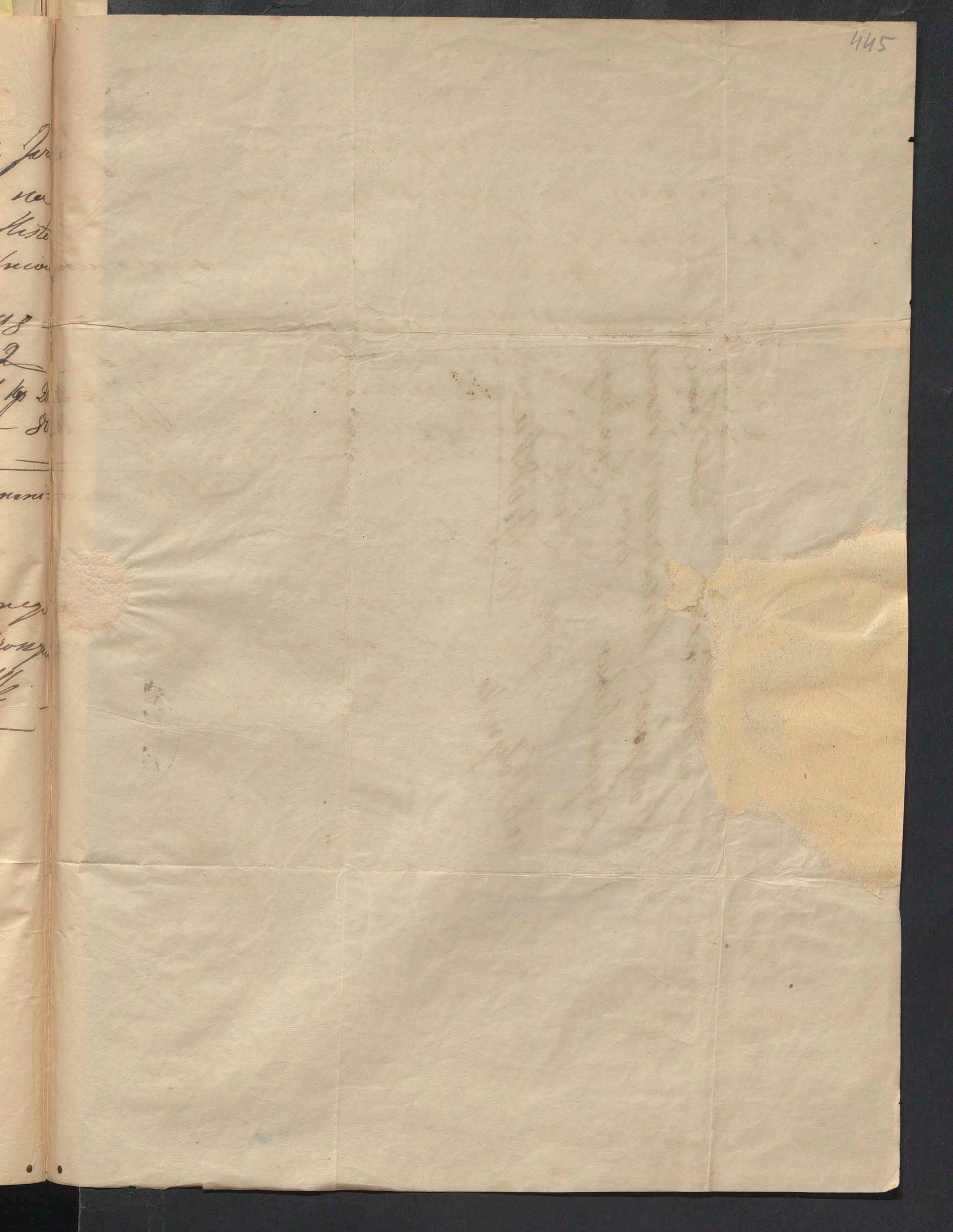
uprzednich listach zapytywałeś mię Panie Józefie Szanowny, jaki mniejszy byłby koszt druku na 1000 Ex. takiego tomu jak największy tom Historyi Wilna, otóż ten koszt poniżej wyszczególniam

33 arkusze druku	1° Złożenie po 6 rs. arkusz	Rs. 198
w 1000 Exemp.	2° odbicie na arkusz po 4 rs. —	132
papier —	3° Ryz 66 po 4 r. 20 —	277 kop 20
w 1000 Ex.	4° okładka, papier, złożenie, odbicie —	12 — 80
	5° oprawa 1000 tomów po 3 kop. tom —	15 —
		Rs 635,

maximum a minimum Rs 600 —

polecając się dobrej pamięci Szanownego Pana Józefa pozostaję jak zawsze najżyczliwszym

Sługą Adamkiewicz

445

Wielmożnemu Jmć Panu
Józefowi Kraszewskiemu
obywatelowi p[owia]tu Łuckiego
przy Łuck
zab. Hotyniska w Gródku

Wilno dnia 29 Kwietnia 1841

Kochany mój Panie Józefie! Prawdziwą wdzięcz-
ność oświadczam ci za twój list z d 7 b. m. którym
mię uspokoiłeś względem nieukontentowania jakie
byś z powodu mojej opieszałości co do wypełnienia
Twych poleceń mieć mógł do mnie. Wierzaj mi że
w sercu moim zawsze najpierwsze miejsce są [illegible]
pomimo jakieś tam, więcej z nieporozumienia jak z isto-
ty rzeczy, pochodzących być może nieporozumień; i że jak mi
tylko słówko jakie życzliwe rzucisz, jakieś wyraźne
nie okażesz, już znowu mię masz za sobą, choć istotnie
nigdy przeciwko sobie nie miałeś. Nie mówiący też jak
twoje troski i kłopoty podzielam, jak w niewczasie,
sam skołatany różnemi zmartwieniami, doświadcza-
jąc codzień niemal większej niegodziwości, niewdzięczno-
ści przepełniony goryczą, aż nadto wszelką sympatię
czuję dla tych którzy z przeciwnościami życia wal-
czyć muszą. Wszakże przyznam się ci Panie
Józefie, że twego położenia wszelako prawie nie
zazdroszczę, twojej korony laurowej choć mocno cier-
niem przeplatanej niedodatkiem zawsze innych
godności i honorów. Powołanie pisarza z talentem zajmu-
jącego ważne miejsce w literaturze narodowej, zawsze
mi zdaje się najpowabniejszem. Kto to razy czuje
w sobie chęci, popędy ku wyższemu życiu, konsekwentnemu
samopoświęcenia drodze, gorzko w duszy zapłakać musi
~~zdi~~ moje położenie, mnie merkantylne-zatrudnienia,
cały mój czas zabierają i niewolnikiem mię pod względy

wyglądam czynią. Mam zdanie więc kochany Pa-
nie Józefie jesteś bardzo zbliżony do szczęścia, bo prawy
który umysłami i czucie swoich spółrodaków
włada, najpiękniejsze, szacowniejsze jest ono jak wie-
ie [illegible] twoje stanowisko współczesnym [illegible] zapewne
Dziś wysokie tych rozumowań, może rozumiejący się zmy-
wany, więc przystąpmy do czegoś innego. Oto Włodzio
już przez naszego Angielskiego Payna zmniejszony
prawie, przysłanym przedwczoraj probę tego stal-
sztychu który mi 50 fl kosztuje a [illegible] ci go posyłam
Jest najwierniejsza kopja obrazu Nieświeżskiego obja-
wia i podobieństwo rysów twarzy jak najwierniej za-
chowane, bo to było nawet odemnie warunkiem
danym Paynowi. Zdaje mi się że będziesz kontent z tej
odpięknej ozdoby trzeciej Pieśni Amo patrias. — Jak tyl-
ko będzie mógł, nadsyłaj mi Włodzia aż wspa-
nialszy druk ukończę i wszystko puszczę, bo [illegible]
bowiem, jak uważam najodpowiedniej pojęcie edukacji
i bogdajbym nie przepóźnił wszystko. —

O Malepole będź zupełnie spokojny Panie Józe-
fie kochany, nim poszło do Lipska przejrzał ją
te starannie cenzor Woszkiewicz, i może dać
świadectwo że ją w Wilnie drukować [illegible]
[illegible] podejmowania nie może to pójść na [illegible]
bo wszelkie formalności zwykle dopełnione
będą. Jeśli te jednak odwrotnie rzecz, która wyrażo-
nia wyraźny, spodziewam się że nie przybędzie zadań[illegible]
może

Oto ponieważ Malaparte w Lipsku zupełnie drukowana, więc nie jest pod ochroną praw Rossyjskich lub Król: Pol: przeciw przedrukowi, zatem, zwłaszcza w Warszawie, gdzie niektórzy żyd Götzel podmówiony zapewne od innych księgarzy przedrukował Bobrowiczowi Lipskiemu Niewiasty Święte p. Toriskie, w Warszawie mówią mógłby tenże żyd przedrukować chcieć i Malaparte, trzeba więc żebyś uczynił napisać dokument, dający prawo Księg: Zawadzkiego & Węckiego w Warszawie na jedną edycyę Malaparte, z wyłącznością drukowania onejże, gdzie się jej (tj. Księgarni Zaw: & Węc: będzie podobało, i że ją upoważniasz do ścigania wszelkich przedruków bez twego pozwolenia zrobionych. Napisać to trzeba na papierze stemplowym na 90 kop: sr: porusku i popolsku i zalegalizować w Łucku wszędzie lub jaka tam jest sądownictwo, a jeśli nie ma to dosyć jakiego jednego świadka, to nadesłać mi niebawem, ażeby samo było uważaj wykonanie, będę spokojny o to zupełnie.

— Szczere wielkie jak ty nasz dobre serce i życzliwe dla mnie i dla mojej, dziękuję ci za to serdecznie i najszczerzej, ale spodziewam się iż nie obrazisz się iż Twojej Toskowej ofiary całe Węgrowieck nie mogę przyjąć, gdyż też dla różnych okoliczności nie mógłbym ich drukować. Dałeś mi [illegible] naszego Ukraińskiego Pana czyż to nie dosyć; przyjm za to serdeczne najczulsze podziękowanie i wierzaj że nie przy-

obojętności dla ciebie ani przez lekceważenie, tylko
dziś z koniecznych okoliczności przyszło nie mogę
Twoim dobrym i szczerym sercem, ofiarowanego
mi Wędrówek, Uważać to wszystko będę zawsze
tak jak gdybym przyjął i wydrukował, i dowód ten
najmilszy pamiątką Złotego serca Twego dla
nas pozostanie —
O Wzięcie Księgi nowego nakładu nowej 50 ...
nie nalegam teraz, jeśli będziesz mógł później to dobrze
jeśli nie, nie rób sobie szkody ani subiekcji,
bo przecież nie masz czasu księgarstwem zaj-
mować się, W mojej też niezgodności 50 ff nad-
tę.
Załączam tu małe Album Amusements
des soirées, chciej to przyjąć jak jedno nic, walało
się to nieużytecznie w księgarni, a Tobie może
choćby kilka godzin uprzyjemni —
Bywaj mi zdrowie mój kochany
Józefie i mniej przyjaźnie przy
szczerym uczuciem Twego
wiernego Sługi Adama

Wilno dnia 14 czerwca 18[illegible]

Dawno mi kochany Panie Józefie że i odpowiedź
na twój list z d: 13 Maja spóźnioną i za tę ci
należną swojową zaliczkę 50 rs odebraną
otrzymujesz. Chciałem daleko prędzej wywiązać się z
obietnicy, bez ryzyka i interesu tak mi się pokrzyżo-
wały i taki ogrom pracy miałem że niepodobna
nie było wprzód do odpisu i expedycji pieniędzy przystą-
pić. Bratu Twemu P. Lucyanowi posłałem według
twojego życzenia i polecenia do Dorpatu 100 Rsłs. czyli
Rsr 28 kop 57½, i zato równie jak za koszt poczty
42½ kop. sr. na debet Twój postawiłem Rsr 29. — Kwit
pocztowy dla porządku załączam —

Ale otrzymałem Witolda z prawdziwą rozkoszą
i radością i najśliczniej ci za niego dziękuję. Zaledwo mia-
łem czasu okrzesać na przeczytanie wstępu i pier-
wszej pieśni, i z tymi rozpoczęciami wstęp zostało
przeczytanem, zdziwiony się niepomału że
cały Witold rymowym całej harmonji wier-
szem jest napisany i że każda pieśń nie ma
ma odrębny ton i miarę wiersza. Zdaje się że dotąd ko-
wie dwóch np. P. Odyniec Edward &c. Zdaniem wysławiasz
się tu rymowym wierszem równie wolno jak bia-
łym i daleko za sobą wszystkich poemato pisarzy
zostawiłeś a

nowi Grzymie i Konradowi dorównałeś. Teraz
oddałem do Lenczewskiego i Woszkiewicza przyrzekł-
mi przed wyjazdem swoim do Petersburga
bez żadnej kassaty, ekskluzyi, kastrazyi prze-
pisać twój Poemat, bo też prawdziwie
świętokradztwem byłoby coś z tak cudnej
utworu utamywać. Powyższe wydanie
Witolda najstaranniej a o jego poprawności
to i niema co mówić nawet —
Uczynisz mi kochany Panie Józefie wiel-
ką grzeczność jeżeli mi niebawem doniesiesz
jakie naznaczasz honorarium za Kronikę
w Bibliotece i na Historyę Bitów Litewskich nie-
dyde nadziei jeżeli ono nie przyjdzie mojej mo-
żności z wielką ochotą nabędę te dwa ruko-
pisma i wydam u siebie. — Czekać będę nie-
cierpliwie odpowiedzi Twojej w tym interesie
Jeżeli przyjdzie do drukowania Historyi
Litewskiej Twoim kosztem Panie Józefie, o tem
nie ma co i mówić że możesz się spuścić
zupełnie na mojej sumienności co do liczby egzem-
plarzy, a co do mojej drukarni i zaś mojej
najsurowszej zorzecy bo przy tak dbałym przeciwy

czasu nie nigdy na naszych przeszyciach nie pokazało się i oni więcej że za rodzinie wtym wszystkie jakiemu ~~sam~~ był najnieubłagańszym mścicielem —

Dowód Edukacyjny przejmę i jakoteż mnie postąpię donoszę nie według Pomocnika Kochanemu —

Z dokument na Małopolsce pracuję załączę i schowam go do otwartego użycia w razie potrzeby —

Polecając się Twej dobrej pamięci jestem z uszanowaniem powtórzę zawsze twoim najszczerszym sługą

Adam Zawadzki

465 Wielmożnemu Jmć Panu

Józefowi Kraszewskiemu

obywatelowi p-tu Łuckiego

[illegible] 20/150 Łuck

p

губ: Волынской w Gródek

при семъ следуютъ въ конвер-

Пятьдесятъ голландскихъ червон-

цовъ а на серебро Сто пятьдесятъ

№ 150 Руб: Серебромъ

Wilno dnia 12 Lipca 1845.

Szanowny Panie Józefie!

Otrzymałem oba twoje listy 21 3 i 29 Juni i cieszę się też pewnie nareszcie 50 zł z pocztą otrzymał, zapewne i list Pocztowy natenczas pisane do P. Luciana otrzymałeś również.
Niesłychanie dziękuję Panu Józefowi za łaskawą pamięć o mnie co się tycze rękopismów Twoich i uprzejmość co do wypłaty, ale razem najmocniej przepraszam Cię żem się pytał o cenę rękopismów tych, obojętny, a nie porachowałem się z finansami, że w tym czasie przy braku złych wypłat i szczupłego prawie zasobu dochodów z księgarni w Wilnie, braku z przedsięwzięciami naszemi ogłaszają się niezliczony, czekające lepszych pogodniejszych czasów. Zresztą to jest niezaprzeczenie że u nas lepiej zawsze daleko więcej ubiegają się za nowościami literackiemi drukowanemi choćby w Warszawie, a szczególniej w Krakowie, a najbardziej w Lipsku i Poznaniu, niż za dziełami w Wilnie drukowanemi, choćby te były najważniejszej wagi. Itak jestem pewny że Maleparta zwiększe się w krótce

i w innym

niżbe wyjść mogę, bo każdy dopytywał się
będzie o nowość Kraszewskiego wyszłą w Lipsku,
i księgarze Warszawscy też chętniej brać będą, skoro
to nie w Wilnie drukowane —
Jak tylko nieco się urządzę z mojemi finansami,
będę natenczas utrumpat [illegible] Pana Józefa
o jaki nowy manuskrypt i ten znowu będę dru-
kował w Lipsku dla większego pokupu dzieła; o bieda
bieda z naszą gęsią publiką która tego nie pojmuje
sztukami do kupowania książki zachęcać trzeba.
Improwizacye wydrukowane posyłam Panu
Józefowi 5 Ex. na welinie lepszym, a 10 na gorszym a
reszta już wkrótce dobierając ma mi z Lipska
nadesłać. Witoldiady, czekam nowie [illegible] drukowania
z Witoldem i to niezadługo, bo już wszystko co było potrze-
ne przygotowałem do tego, i forma porządku już przybyła
i Witold rychło stawi się w drodze. —
Otóż i czyli 3 ciej Punkta żądania Pana Józefa kocha-
nego dopełniam, 1mo było wypłacenie Kowam
Therma 20 Rs. 2do posłanie 100 Rs P. Lucyanowi
a 3 ci dziewięć posłać wybrałem do Mastalen
przesyłam. Złotówkę zaproszone mocno że
to mogę

transporta wszystkie dobrze są przyjęte, że będzie aż teraz [illegible] przestać mogę —

P. Ratajewiczowi [illegible] oddałem osobiście, i przedstawiłem mu o interesie który miał on z tobie w Krakowie, a którego nie zrobił, przyrzekł przedtem, obiecał mi za kilka dni dać odpowiedź i też ja Panu Józefowi prześlę niezwłocznie —

Teraz kończyć już muszę, bo mi nawet czasu nie przyjęła, ręcznie wiele Ci Drogi [illegible] Józefie, przyjmij wyrazy najprzychylniejszego i najprzyjaźniejszego dla Ciebie uszanowania

Twój najżyczliwszy sługa

Adam Zawadzki

31/6 Wielmożnemu Jmći Panu
Józefowi **Kraszewskiemu**

Obywatelowi p(owia)tu Łuckiego
13 [illegible] 2 [illegible] 5
gub: Wołyń-skiej
p(oczta) Łuck

w Gródek

при семъ 2 посылки № 1 на 10 Руб;
№ 2 на 2 Руб: сер. а всего на
12 Руб: сер. [illegible]

2

LISTY
Glücksberg
Zawadzki

4.
1839-1844